

Forgotten Books

— www.forgottenbooks.com —

Copyright © 2016 FB &c Ltd.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

TH
EPISCO

5899

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
1897

THE ASTOR LIBR.
NY

C O R P

APOLOGETARUM CHRIS. ANONORUM

SAECULI SECUNDI.

EDIDIT

IOANN. CAROL. THEOD. OTTO.

VOLUMEN VIII.

THEOPHILUS ANTIOCHENUS.

*Ἐγὼ μὲν οὖν ὁμολογῶ εἶναι Χριστιανός, καὶ φορῶ
τὸ θεοφιλὲς ὄνομα τοῦτο ἐλπίζων εὐχρηστος εἶναι
τῷ θεῷ.*

Theophilus.

IENAE

PROSTAT APUD FRIDER. MAUKE.

MDCCLXI.

**THEOPHILI
EPIŒCOPI ANTIOCHENI
AD AUTOLYCUM
LIBRI TRES.**

**AD OPTIMOS LIBROS MSS.
NUNC PRIMUM AUT DENUO COLLATOS RECENSUIT
PROLEGOMENIS ADNOTATIONE CRITICA ET EXEGETICA
ATQUE VERSIONE LATINA INSTRUXIT
INDICES ADIECIT**

IOANN. CAROL. THEOD. OTTO

**PHIL. ET THEOL. DOCTOR, IN F. P. FACULTATE EVANG. THEOLOGICA VINDOBONENSI
PROFESSOR P. O., REGII GRAECI ORDINIS SALVATORIS EQUES, AUREO NUMISMATE
MAGNIDUCALI SAXONICO MERITI IN LL. ET AA. HONORATUS, REGIAE SOCIETATIS
HISTORICO - THEOLOGICAE WIPSIENSIS, HAGANAE PRO VINDICANDA RELIGIONE
CHRISTIANA, ALIARUM SOCIETATUM DOCTARUM SOCIUS.**

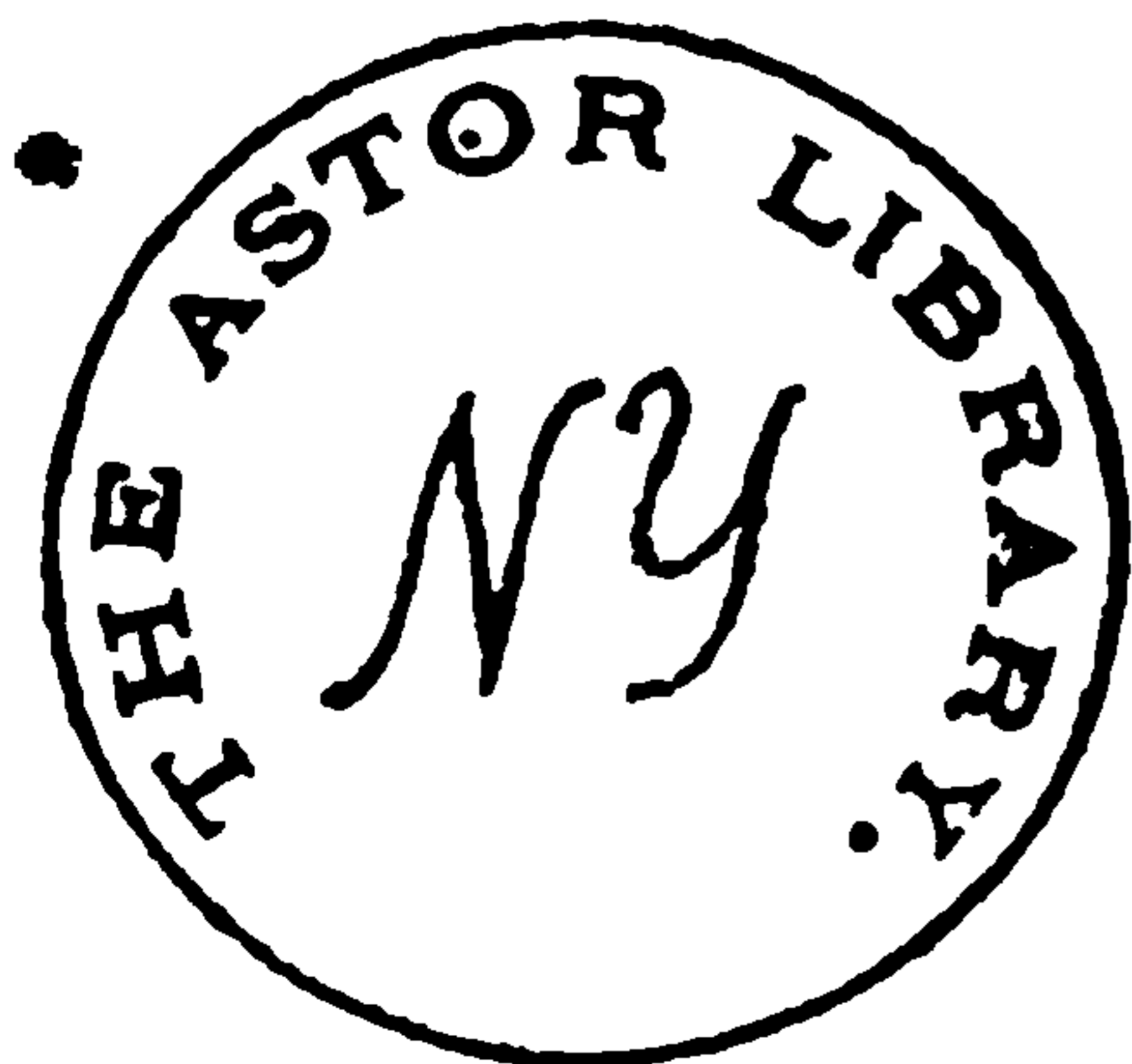
ACCEDUNT

**THEOPHILI QUI FERUNTUR COMMENTARII
IN QUATUOR EVANGELIA
NUNC PRIMUM CASTIGATIORES.**

CUM DUOBUS SPECIMINIBUS LITHOGR. CODICUM MŒTORUM.

**GENAE
PROSTAT APUD FRIDER. MAUKE.
MDCCLXI.**

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
1887.

PRAEFATIO.

Theophilus Antiochenus, communi dignus laude cum Iustino aliisque venerandae antiquitatis patribus qui apologiis christianam tuebantur religionem, post Wolfium et Maranum, abhinc annos centum et quod excurrit, haud reperit qui opus ipsius apologeticum „ad Autolyicum“ et emendaret et explicaret. Utcunque studuerunt ei inservire viri literati quos modo memoravi: desiderabatur certe editio (scilicet ex editionibus a Wolfio et Marano adornatis pendet omnino Humphreiana nuper emissa) quae summa cum ἀκριβείᾳ textum qui dicitur ad fidem antiquorum testium repraesentaret ac lucis plus afferret sententiis. Eiusmodi editionem ut perficerem equidem conatus sum.

Omnia in hunc finem comparavi auxilia critica. Nec possum quin viris summopere colendis, qui officia circa Theophilum mihi praestiterunt, maximas palam gratias agam, inprimis Carolo Benedicto Hase, Instituti Franciae socio et in Bibliotheca Imperatoria Parisina conservatori, et Iosepho Valentinelli, Bibliothecae Marcianae praefecto.

Tres ad Autolyicum gentilem (in dignitate constitutum: lib. III. c. 9. n. 4) libri non simul prodierunt, sed singulatim eodem ordine quo nunc habentur (ib. c. 3. n. 14 et c. 19. n. 8) brevissimoque temporis spatio interiecto ad eum missi sunt, deinde vero, tamquam ad idem spectantes argumentum, in unum corpus compacti. Primo libro, ut ex limine patescit, occasionem fecit sermo Theophilum inter et Autolyicum habitus; secundum insecuta ad idem argumentum continuandum produxit cohortatio Autolyici, quae sub initium memoratur; quumque Autolyicus denuo congressus esset cum Theophilo, quod quidem is in fine secundi libri optavit, nec tamen veritati manus dedisset, tertium (quem Lactantius „librum de temporibus“ appellat) confecit Theophilus, quo residuam illi eximeret de veritate religionis christianae dubitationem, ex falso credita novitate scripturarum sacrarum natam. In tertio autem libro auctor, ubi chronologiam ad suam usque aetatem diserte pollicitus est (c. 26), temporum quas nectit rationes tantum usque ad Marci Aurelii obitum deducit (c. 27): unde, siquidem annos Commodi non recenset, hunc patet librum paullo postquam imperare coepit Commodus exaratum esse, h. e. anno 181; duo libri priores tempori proxime antecedenti, anno 180, sunt assignandi.

Eusebius (H. E. IV. c. 24), postquam primo loco τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη συγγράμματα laudavit, alios commemorat Theophili libros: κατὰ Μαρτίωνος, πρὸς τὴν αἵρεσιν Ἐρμογένους, ἕτερα ἅ τινά κατηχητικὰ βιβλία: qui

omnes omnino interiere, ut ne fragmenta quidem supersint. Cf. Ad Autol. lib. II. c. 28. n. 16.

Hieronymus (De vir. illustr. c. 25, coll. Praef. in Comment. super Matth. ap. Vallars. Tom. VII. p. 6 sq.) refert legisse se „sub nomine Theophili in Evangelium et in Proverbia Salomonis commentarios,“ qui vero cum operis ad Autolyicum „elegantia et phrasi“ non congruant. Eodem enim teste (in Epist. 121 ad Algas.), si recte video, Theophilus quattuor evangelistas non singulatim sed harmonice interpretatus est, h. e. in interpretatione ea simul tractavit quae in evangelis sibi respondent. Cfr. Fr. Lücke Commentar über das Evang. des Johannes P. I. ed. 3 (Bonn. 1840) p. 72 sq., Fr. Bleek Beiträge zur Evangelien-Kritik (Ber. 1846) p. 204 sq., Rud. Anger Synopsis evangeliorum (Lips. 1852) p. XXXIII. n. 1. 2. Exstant hodie, sed latine tantum, sub Theophili nostri nomine „Commentariorum in sacra quatuor evangelia libri IV.“ Unoquoque libro auctor unum ex quattuor evangelis allegorice interpretatur; non tamen omnem evangeliorum textum edisserit, sed, praetermissis saepe integris capitibus (in evangelis Marci Lucae Ioannis) vel pluribus capitum quae exponit versibus, selectos tantum locos explicat, neque institutum in evangelis ordinem semper sequitur, sed nonnunquam priora capita antea ab ipso praetermissa (potissimum in evangelio Matthaei) postea respicit et explicatis aliquando posterioribus cuiusdam capitibus versibus ad alios eius-

dem capitis superiores redit: perraro ex uno evangelio ad aliud transit. Haec scholia allegorica, licet ex plurium doctorum ecclesiae quum graecae (cf. Comm. lib. I. n. 105) tum latinae (cf. lib. I. n. 37), velut Theophili Cypriani Ambrosii maxime Hieronymi, commentationibus a recentiore quodam scriptore latino — paullo post medium saeculum quintum, si vere auguror, cf. lib. III. n. 35 et lib. IV. n. 17 coll. lib. I ad Matth. 13, 46 — sub nomine concelebrati auctoris contexta sint *), nullo ut constet indicio quae ex illis nostro debeantur: tamen, consilio amicorum doctissimorum ad id impulsus, operi ad Autolyicum tripartito subieci, praesertim quum rarescant editiones quibus continentur **) ac spatium haud ita amplum sit quod implent. Leguntur enim quod sciam nonnisi in Bibliothecae SS. Patrum, a Margarino de la Bigne adornatae, ed. 1. Tomo V (Par. 1576. Fol.) col. 169—192, ed. 2. Tomo I (1589) col. 867—891, ed. 3. Tomo I

*) Etiam Theophiliana compiler procul dubio non ex graeco translulit sed a latinis desumpsit interpretibus, ut ab Hieronymo ea quae Theophilus de parabola oeconomi (Luc. 16) disseruit. Cypriano (Ep. 76 ad Magnum) debetur insignis de corpore et sanguine domini locus (Comm. lib. I ad Matth. 26, 26) et Ambrosio (Expos. in Luc. lib. III. §. 2) locus de Iesu filio fabri (Comm. lib. I ad Matth. 13, 55). Plurima totidem fere verbis ex Hieronymi Commentario ad Matthaicum personatus Theophilus in suos commentarios transplantavit, ut interpretationes locorum Matth. 1, 18. 5, 13. 29 sq. 6, 22. 9, 25. Insuper alia quaedam repraesentantur, quae non iisdem quidem verbis sed eodem tamen sensu afferuntur quo apud Hieronymum exstant, ut de parabola fermenti: Comm. lib. III ad Luc. 13, 21 comp. Hieron. Comm. super Matth. 13, 33.

**) Argumentum horum Commentariorum proposuit ac diiudicavit Aug. Varenus in Rationario theologico de scriptoribus ecclesiasticis seculi II (Rostoch. 1673. 4°) p. 117—140.

(1609) col. 717—737; vitiosius in Magnae Bibliothecae veterum Patrum (Colon. 1618. Fol.) Tomo II. p. 147—156 et (Par. 1654. Fol.) Tomo I. p. 350—368; vitiosissime in Maximae Bibliothecae veterum Patrum (Lugdun. 1677. Fol.) Tomo II. P. 2. p. 166—175. Quod autem codices mstos attinet, comparent illorum Commentariorum libri quattuor in codice Vaticano latino XCIX, ut iam Montefalconius Biblioth. Bibliothecar. mstorum (Par. 1739. Fol.) Tom. I. p. 14 coll. p. 142 testatus est. Fragmentum tantum, ut investigando cognovi, iisdem fere verbis in libro tertio conspicuum (ad Luc. 16, 1 sqq.), illud scilicet quod in Hieronymi Epistola 121 (al. 151) ad Algasiam qu. 6. Tom. I. p. 860 sq. exstat, unde ab Halloixio in Illustr. eccl. orient. scriptorum sec. saec. vit. et docum. p. 751 sq., Grabio in Spicil. SS. Patrum sec. II. p. 223 sq., Combesio in Biblioth. Patrum concionat. Tom. VII. p. 143 repetitum est, codex suppeditat Mediceus latinus XXIV. plut. XVIII, membranaceus (in Fol.) foliorum 264, saeculo XI exaratus, loco 64 fol. 109^a; inc. „Theophilus Antiochenae Ecclesiae septimus post Petrum Apostolum Episcopus haec super hac parabola in suis Commentariis est loquutus. Dives qui habebat villicum sive dispensatorem“ etc., des. „Christum, qui dei patris verum lumen est, perdiderunt.“ Equidem commentarios a permultis librariorum et typographorum erroribus sat apertis tacite expurgavi ac singulos scripturae sacrae locos curate adnotavi.

Viris intelligentibus meam non ingratham fuisse operam, quam deo iuvante monumentis secundi saeculi apologeticis hucusque navavi, quum ex epistolis ad me scriptis cognovi tum ex censuris divulgatis. Quodsi meis curis et criticis et exegeticis etiam in Theophilum aliquid commodi redundavisse sensero, fructum existimabo me percepisse.

Scrpsi Ienae M. Augusto A. MDCCCLX.

Carolus Otto.

PROLEGOMENA
IN
LIBROS THEOPHILI AD AUTOLYCUM.

- I. CONSILIUM HUIUS EDITIONIS.**
- II. RECENSUS LIBRORUM MANUSCRIPTORUM.**
- III. RECENSUS LIBRORUM IMPRESSORUM.**
- IV. RECENSUS TRANSLATIONUM.**
- V. DE THEOPHILIANA DICTIONE.**
- VI. ARGUMENTUM OPERIS AD AUTOLYCUM.**
- VII. COMPUTATIO TEMPORUM A THEOPHILO FACTA.**

I. De huius editionis ratione.

Textus librorum Theophili Antiocheni *πρὸς Ἀὐτόλwxov* a me petitus est ex veterrimo notae optimae codice Veneto 496, saepenumero a scriptura per Gesnerum vulgata recedente omnibusque editoribus incognito, quem ipse meae editionis gratia accuratissime perlustravi. Perpaucis tantum locis, ubi lectio quae satisfaciat in eo non comparet, caeteros codices inferiori aetate exaratos in auxilium vocavi aut — id quod raro mihi fuit opus — textui certam quamdam inserui coniecturam, iuxta codicum vestigia rationibus prudenter subductis excogitam *). Interpunctionem, quae praecipua recognitionis pars iure habetur, diligenter emendavi: in universum revocavi ad maiorem simplicitatem. Capita orationis eadem agnovi quae in exemplari Mariano repraesentantur; praeterea margini apposui non paginas solum literasque (B. C. D) usitatissimae editionis Morellianae, ter ita emissae (1615. 36. 86) ut in ipsis paginarum signis concordia servetur, sed

*) Vide e. c. lib. II. c. 3. n. 7. 13. 18, c. 4. n. 15, c. 8. n. 11, c. 20. n. 7, c. 24. n. 18, c. 25. n. 12, c. 31. n. 30. 35, c. 32. n. 10, c. 37. n. 1. 5, c. 38. n. 7, lib. III. c. 4. n. 5. 6, c. 6. n. 9. 10, c. 8. n. 7, c. 12. n. 9, c. 14. n. 13, c. 16. n. 7. 8. 9, c. 19. n. 15, c. 22. n. 18. 19, c. 23. n. 3. 6, c. 24. n. 35, c. 25. n. 4. 17, c. 27. n. 22. 23, c. 29. n. 7. 12. 16. 24, c. 30. n. 8.

etiam paragraphorum numeros in Wolfiana editione indicatos.

A d n o t a t i o, qua Theophilum adornavi, et critica est et exegetica, sicut in meis Iustini Tatiani Athenagorae editionibus. Et in critica quidem id spectavi ut non modo perpetuam lectionum discrepantiam in libris manuscriptis et impressis conspiciam sed omnes quoque virorum doctorum ac meas coniecturas religiose commemorarem; unde cuivis licet historiam *κρίσεως* nostri scriptoris penitus perspicere. In exegetica autem hoc modo versatus sum ut, ubicunque ratio postularet, scriptoris verbis et sentiis accuratam interpretationem supponerem: animadversiones quum aliorum, quotquot utiles sunt mihi visae *), tum novas meas proponens nihilque in iusto brevitatis studio praetermittens quod ad rem faceret.

V e r s i o est Maraniana, sed innumeris locis a me emendata rectiusque conformata.

I n d i c e s verborum notatu dignorum, rerum memorabilium, locorum e sacris et profanis scriptis citatorum **), auctorum in prolegomenis et adnota-

*) Dissertatiuncula Theoph. Grabneri hodie rarissima „De Theophilo Episcopo Antiocheno. Dresd. 1744“ (4° min.) nullius est ponderis; non continet nisi sex paginas, quibus quinque theses proponuntur: „Theophilum, trium librorum ad Autolyicum auctorem, non fuisse illum Theophilum ad quem D. Lucas duos de vita et rebus gestis Christi et Apostolorum libros scripserit“ etc. Cf. Ioach. Henr. Ostermeier: *Stromat. theoll. selectt. ex libris Theophili Ant. ad Autol. P. I: Miscellan. Lubecens. Vol. III (Rost. et Wism. 1760) p. 114—164*, et Petr. Pasquet: *Essai sur les trois livres à Autolycus de Théophile d'Antioche. Argent. 1857.*

***) Cf. Illg. - Niedner. *Zeitschrift f. d. histor. Theologie (Goth.) 1859. Fasc. 4. p. 617.*

tionibus allegatorum diligentissime confeci, ut in meis Apologetarum quos antea memoravi editionibus.

Ubi meas ad Iustini Phil. et Mart. Opera notas (= n.) laudavi, usus sum editione altera.

II. De codicibus manuscriptis.

Reperiuntur hodie, ut investigando cognovi, tres tantum Theophili ad Autolyicum codices manu exarati: quorum primus, Venetiis servatus, potiores lectiones suppeditat et ultimus, h. e. Parisinus, non continet nisi tertium Theophilensis operis librum *). Ac de iis quidem codicibus, a nullo editore ad hoc usque tempus curate descriptis **) (inmo primus isque antiquissimus et praestantissimus editores prorsus fugit), hinc referam.

I. *Codex Venetus graecus CCCCXCVI*, Venetiis in Bibliotheca S. Marci asservatus, olim peculi-um Cardinalis Bessarionis (ut idiographa eius nota

*) Contendit Nourrius in Appar. ad Bibliothecam Max. vett. Patrum P. I. p. 507 plures Parisiis in Bibliotheca Regia librorum Theophili ad Autolyicum codices manu exaratos asservari, nimirum deceptus — pariter atque Wolfius in edit. Theoph. Praef. p. XXV et eius vestigiis Thienemannus in transl. Theoph. germ. Introd. p. 15 — notâ Ducaeanâ (p. 39) ad verba $\pi\alpha\sigma\alpha\ \eta\ \upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\rho\alpha\nu\omicron\nu$ lib. I. c. 12, quam oculo inspexit admodum veloci. Etenim Ducaeus: „Porro,“ inquit, „ $\upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\rho\alpha\nu\omicron\nu$ “ scripsi priori loco [nempe *Proverb.* 8, 26] ut posteriori [l. c. 8, 28: utrumque scilicet locum antea laudavit], sequutus auctoritatem Regii codicis ms. [h. e. Proverbiorum, neutiquam Theophili]; male enim in excusis [scil. Bibliis, cf. *Vet. Test. gr. c. var. lectt. ed. Holmes-Parsons. T. III: Proverb. 8, 26*] est $\upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\rho\alpha\nu\omega\nu$.”

**) E. g. Wolfius l. c. atque pendent ex eo Thienemannus l. c. et Humphreus in edit. Theoph. Proll. p. VIII dicunt codicem Bedleianum saeculo IX vel X exaratum esse! — Codices mstos quod attinet, alios virorum doctorum errores silentio praetereo.

graeca testatur, codici praefixa: fol. 1^b non numer.), membranaceus in 4° mai., foliis constans 185, saeculo undecimo scriptus, loco septimo fol. 160^b—185^a Theophili ad Autolyicum libros tres supeditat. De hoc codice egregio, quem summa ipse diligentia pervolutavi, haec memoratu digna mihi videntur. Indice operum quae hoc volumen continet primâ manu confecto (fol. 2^a non numer.) laudantur: Θεοφίλου πατριάρχου ἑκτου *) τῆς μεγάλης ἀντιοχείας πρὸς αὐτόλυκον ἑλληνα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως λόγοι τρεῖς. Verba περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως, quae in ipsa codicis Parisini inscriptione habentur, originem inde duxerunt quod Eusebius H. E. IV. c. 24 τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη συγγράμματα vocavit **). Illa vero a librariis iam ante saeculum sextum apponebantur, ut Gennadius De vir. illustr. c. 32 testatur, qui: „Legi,“ inquit, „et tres *de fide* libros sub nomine eius [Theophili Alexandrini!] titulos.“ Theophilo Alexandrino tribuit seu memoriae vitio seu codicis fraude. Cf. quae ad lib. I. c. 5. n. 8 (p. 18) observavi. Inscriptio ipsa operis Theophili fol. 160^b habet sic: ✠ Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. Initio libri secundi huius operis fol. 164^a legitur:

*) Sic etiam Eusebius H. E. IV. c. 20 et Chron. ed. Aucher. P. II. p. 290 (coll. infra cod. Paris.): Petro scilicet in computum non assumto; alioquin enim septimus fuerit, qualem, hoc habito respectu, Hieronymus Epist. 121 ad Algas. qu. 6 (comp. cod. Laur. Medic. lat. XXIV fragm. Theoph. Commentar. in Evangg. fol. 109) et alii eum faciunt. Cf. Cotelierium ad Constitt. apostt. VII. c. 46 (P. II) p. 299, ad Recognn. X. c. 71. p. 401 sq., et Fabricium ad Hieronym. De vir. illustr. c. 25.

***) Coll. Io. Fr. Buddei Isag. hist.-theol. ad theolog. univ. P. I (Lips. 1730. 4°) p. 309 et Io. G. Walchii Biblioth. patrist. ed. Danz (Ien. 1834) p. 491.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Viris intelligentibus meam non ingratham fuisse operam, quam deo iuvante monumentis secundi saeculi apologeticis hucusque navavi, quum ex epistolis ad me scriptis cognovi tum ex censuris divulgatis. Quodsi meis curis et criticis et exegeticis etiam in Theophilum aliquid commodi redundavisse sensero, fructum existimabo me percepisse.

Scipsi Ienae M. Augusto A. MDCCCLX.

Carolus Otto.

PROLEGOMENA
IN
LIBROS THEOPHILI AD AUTOLYCUM.

- I. CONSILIUM HUIUS EDITIONIS.**
- II. RECENSUS LIBRORUM MANUSCRIPTORUM.**
- III. RECENSUS LIBRORUM IMPRESSORUM.**
- IV. RECENSUS TRANSLATIONUM.**
- V. DE THEOPHILIANA DICTIONE.**
- VI. ARGUMENTUM OPERIS AD AUTOLYCUM.**
- VII. COMPUTATIO TEMPORUM A THEOPHILO FACTA.**

† τὸ β: ~, initio tertii fol. 177^a: † τὸ γ: ~, in
 fine fol. 185^a: Θεοφίλου πρὸς ἀντόλυκον † ᾱ β̄ γ̄ τέλος.
 Praeterea hoc codice offeruntur: 1°. S. Gregorii
 Nysseni Antirrheticus adversus Apollinarem fol.
 1^a: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου ἐπισκόπου νύσης
 πρὸς τὰ ἀπολιναρίου ἀντιρρητικός. 2°. Eusebii Pam-
 phili Adversus Marcellum Ancyrae episcopum li-
 bri duo fol. 29^b: εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρ-
 κέλλου τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου λόγος ᾱ. 3°. Eiusdem
 Adversus Marcellum de theologia ecclesiastica libri
 tres, praeviâ epistolâ ad Flacillum, fol. 48^a: τῷ τι-
 μιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ συλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν
 κυρίῳ χαίρειν. 4°. Origenis Adamantii Dialogus
 contra Marcionitas de recta in deum fide fol. 92^a:
 διάλεκτος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ τῆς εἰς Θεὸν
 ὀρθῆς πίστεως κτλ. 5°. Zachariae, episcopi Mity-
 lenes, Ammonius sive De opificio mundi, praevio ar-
 gumento, fol. 125^b: ζαχαρίου σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ
 γενομένου μετὰ ταῦτα ἐπισκόπου μιτυλήνης ὁ διάλογος ἀμ-
 μώνιος ὅτι οὐ συναΐδιος τῷ Θεῷ ὁ κόσμος κτλ. 6°. Ae-
 neae Gazaei Theophrastus sive De animarum
 immortalitate, praevio argumento, fol. 143^a: αἰνείου
 σοφιστοῦ διάλογος Θεόφραστος ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων προ-
 βιοτή [= vita ante acta] καὶ ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχὴ.
 Hic codex, cuius singulae paginae bipartitae versus
 42 comprehendunt, est eleganter conscriptus, et
 quamvis atramentum palluerit tamen literae oculos
 minime fugiant. Scriba plerumque υ pro β usurpat,
 iota subscriptum non agnoscit, passim accentum omit-
 tit, perraro peccat in ponendo spiritu vel accentu,
 e. g. ἀθηναῖς, οὔσας, ὄφθαλμοῖς, φραῖσις, νυμφῖος, μητραῖσι,
 Corp. Apoll. Vol. VIII.

nonnunquam ι ϵ η vel ϵ et α permiscet, frequenter ν quod dicitur *ἐφελκυστικὸν* ante consonas retinet (adeas quae ad Athenagorae Supplic. c. 1. n. 2 al. observavi, coll. Tischendorf. Prolegg. ad N. T. ed. 7. mai. Lips. 1859. p. LIII et Al. Buttman. *Gramm. d. neutest. Spr.* Berol. 1859. p. 9), οὕτως constanter scripsit (bis οὕτω: cf. Tischendorf. l. c. et Winer. *Gramm. d. neutest. Spr.* ed. 6. Lips. 1855. p. 40), parcus est in membris orationis per puncta distinguendis. Corrector autem, cuius manus inferiorem aetatem prodit et atramento magis nigricante conspicua est, omnia huius codicis scripta percensuit, ut tum sua ipsius auctoritate tum maxime alius codicis iunioris ope peccata antiqui scribae vera et opinata tolleret: qui quidem potissimum literas passim pallidas renovavit, interdum iota sub α η ω scripsit, accentus si aberant addidit, spiritus et accentus falso positos ubique correxit, ι ϵ η ubi vocabulo non conveniunt mutavit, ν *ἐφελκυστικὸν* et ς in vocula οὕτως ante consonantes sine ulla fere exceptione erasit, orationem ut dilucida sit per signa, praesertim commata, distinxit, scholia insuper per pauca margini adscripsit. Huius viri interpolatrix potius quam emendatrix manus a Theophilo melius omnino abstinuisset. Quamquam prima scriptura omnibus locis facile perspicitur. Egomet excellentissimi codicis, quem nullus adhuc editor aut cognitum habuit aut contulit, diversas lectiones tanta enotavi religione ut ne levissimam quidem discrepantiam omiserim.

II, *Codex Bodleianus graec. miscellan. XXV,*

olim 2040, Oxonii in Bibliotheca Bodleiana repositus (auct. E. 1. 11), chartaceus, ex charta laevigata, in folio, foliorum 286, circa medium saeculum decimum quintum exaratus manu Georgii cuiusdam, cuius plures codices msti in illa Bibliotheca reperiuntur, haec ipsa quae in codice Veneto insunt scripta (excepto Gregorii Antirrhético) complectitur eodem ordine: 1°. Eusebii Adv. Marcellum libros II fol. 1: *Εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρκέλλου, τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου, λόγος α΄.* 2°. Eiusdem Adv. Marcellum de theologia ecclesiastica libros III, inscriptos Flacillo, fol. 38: *Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ συλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν κυρίῳ χαίρειν.* 3°. Origenis Dialogum contra Marcionitas fol. 122: *Ὁριγένους διάλογος κατὰ μαρκιανιστῶν [sic]. Incipit: Διάλεκτος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ κτλ.* 4°. Zachariae Ammonium, praemisso argumento, fol. 183: *Ζαχαρίου, σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ γενομένου μετὰ ταῦτα ἐπισκόπου μιτυλήνης, ὁ διάλογος ἀμμώνιος ὅτι κτλ.* 5°. Aeneae Theophrastum, praemisso argumento, fol. 213: *Αἰνείου σοφιστοῦ διάλογος θεόφραστος ὅτι κτλ.* 6°. Theophili Ad Autolyicum libros tres fol. 243 — 286: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον.* In fine libri secundi huius operis legitur τὸ δεύτερον, tertii initio τὸ τρίτον, in calce: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. τέλος.* Sane hic codex valde consentit cum Veneto: ex quo descriptus videri possit, ita tamen, ut scriba istas correctoris mutationes reciperet fere omnes passimque alias lectiones consulto aut imprudenter admitteret. Aliquot eius scripturae in editione Felliana a. 1684 repraesentantur. Sed accurate eum Theo-

philus Schelg vigius, priusquam professionem in gymnasio Gedanensi suscepit, operis Theophili editionem meditans, in itinere anglico a. 1708 contulit: qui, quum coeptam editionem multa muneris occupatione distentus absolvere non posset, variantes lectiones cum Wolfio amice communicavit ut novae editioni ab eo parandae inservirent. Perpaucas tantum omisit: quas supplevi.

III. *Codex Parisinus DCCCLXXXVII*, olim 808 postea 1827, Parisiis in Bibliotheca Imperatoria custoditus, ex numero Fonteblandensium (Regia enim Bibliotheca 1544—1595 in arce Fonteblandensi asservabatur), chartaceus, ex vulgari charta saec. XVI usitata, in folio magno, foliorum (223) 218, anno 1540 (primo dumtaxat folio excepto) a Constantino Palaeocappa, graeco homine, monachicum Pachomii nomen ferente, cuius complures hodie libri msti exstant (Opp. Athenag. = Corp. Apoll. Vol. VII. Proll. p. XXIV, coll. Montefalcon. Palaeogr. gr. p. 105), grandi caractere, *μονοκονδυλίαις* ut librarii graeci vocant, eleganter exaratus, undecimo loco fol. 42^a—112^b Theophili librum tertium ad Autolyicum praebet. Hoc enim codice continentur: 1°. *Θεώρημα τοῦ Θείου μαξίμου* fol. 1^a: repraesentans figuram circularem mysticam, sive circulos tres sese mutuo secantes et unum illos circumplectentem, cum inscriptionibus trinitatis mysterium explicantibus. 2°. *Hexastichon iambicum* fol. 1^b: quatenus ad deum pertineat *τὸ διπτόν, τὸ τριπτόν, τετράς, πεντάς, ἑξάς, ἑπτάς*. 3°. *Anastasio Antiocheni et Cyrilli Alexandrini Expositio*

Specimen Codicis Parisini 887.

077WS

Παύλος
Ἐπιτομὴ τῆς
ἱστορίας τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὑποφωτισμένης
ἀπὸ τοῦ
ἁγίου Πνεύματος
καὶ τοῦ ἁγίου
ἀποστόλου Παύλου
Ἐπιτομὴ τῆς
ἱστορίας τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὑποφωτισμένης
ἀπὸ τοῦ
ἁγίου Πνεύματος
καὶ τοῦ ἁγίου
ἀποστόλου Παύλου

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

tionibus allegatorum diligentissime confeci, ut in meis Apologetarum quos antea memoravi editionibus.

Ubi meas ad Iustini Phil. et Mart. Opera notas (= n.) laudavi, usus sum editione altera.

II. De codicibus manuscriptis.

Reperiuntur hodie, ut investigando cognovi, tres tantum Theophili ad Autolyicum codices manu exarati: quorum primus, Venetiis servatus, potiores lectiones suppeditat et ultimus, h. e. Parisinus, non continet nisi tertium Theophilensis operis librum *). Ac de iis quidem codicibus, a nullo editore ad hoc usque tempus curate descriptis **) (immo primusisque antiquissimus et praestantissimus editores prorsus fugit), hinc referam.

I. *Codex Venetus graecus CCCCXCVI*, Venetiis in Bibliotheca S. Marci asservatus, olim peculium Cardinalis Bessarionis (ut idiographa eius nota

*) Contendit Nourrius in Appar. ad Bibliothecam Max. vett. Patrum P. I. p. 507 plures Parisiis in Bibliotheca Regia librorum Theophili ad Autolyicum codices manu exaratos asservari, nimirum deceptus — pariter atque Wolfius in edit. Theoph. Praef. p. XXV et eius vestigiis Thienemannus in transl. Theoph. germ. Introd. p. 15 — notâ Ducaeanâ (p. 39) ad verba $\pi\alpha\sigma\alpha\ \eta\ \upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\varrho\alpha\nu\omicron\nu$ lib. I. c. 12, quam oculo inspexit admodum veloci. Etenim Ducaeus: „Porro,“ inquit, „ $\upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\varrho\alpha\nu\omicron\nu$ “ scripsi priori loco [nempe *Proverb.* 8, 26] ut posteriori [l. c. 8, 28: utrumque scilicet locum antea laudavit], sequutus auctoritatem Regii codicis ms. [h. e. Proverbiorum, neutiquam Theophili]; male enim in excusis [scil. Bibliis, cf. Vet. Test. gr. c. var. lectt. ed. Holmes-Parsons. T. III: *Proverb.* 8, 26] est $\upsilon\pi'\ \omicron\upsilon\varrho\alpha\nu\omega\nu$.”

**) E. g. Wolfius l. c. atque pendentex eo Thienemannus l. c. et Humphreius in edit. Theoph. Proll. p. VIII dicunt codicem Bedleianum saeculo IX vel X exaratum esse! — Codices mstes quod attinet, alios virorum doctorum errores silentio praetereo.

graeca testatur, codici praefixa: fol. 1^b non numer.), membranaceus in 4° mai., foliis constans 185, saeculo undecimo scriptus, loco septimo fol. 160^b—185^a Theophili ad Autolyicum libros tres suppleditat. De hoc codice egregio, quem summa ipse diligentia pervolutavi, haec memoratu digna mihi videntur. Indice operum quae hoc volumen continet primâ manu confecto (fol. 2^a non numer.) laudantur: Θεοφίλου πατριάρχου ἑκτου *) τῆς μεγάλης ἀντιοχείας πρὸς αὐτόλυκον ἑλληνα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως λόγοι τρεῖς. Verba περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως, quae in ipsa codicis Parisini inscriptione habentur, originem inde duxerunt quod Eusebius H. E. IV. c. 24 τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη συγγράμματα vocavit **). Illa vero a librariis iam ante saeculum sextum apponebantur, ut Gennadius De vir. illustr. c. 32 testatur, qui: „Legi,“ inquit, „et tres *de fide* libros sub nomine eius [Theophili Alexandrini!] titulatos.“ Theophilo Alexandrino tribuit seu memoriae vitio seu codicis fraude. Cf. quae ad lib. I. c. 5. n. 8 (p. 18) observavi. Inscriptio ipsa operis Theophili fol. 160^b habet sic: ✠ Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. Initio libri secundi huius operis fol. 164^a legitur:

*) Sic etiam Eusebius H. E. IV. c. 20 et Chron. ed. Aucher. P. II. p. 290 (coll. infra cod. Paris.): Petro scilicet in computum non assumpto; alioquin enim septimus fuerit, qualem, hoc habito respectu, Hieronymus Epist. 121 ad Algas. qu. 6 (comp. cod. Laur. Medic. lat. XXIV fragm. Theoph. Commentar. in Evangg. fol. 109) et alii eum faciunt. Cf. Cotelierium ad Constitt. apostt. VII. c. 46 (P. II) p. 299, ad Recognn. X. c. 71. p. 401 sq., et Fabricium ad Hieronym. De vir. illustr. c. 25.

***) Coll. Io. Fr. Buddei Isag. hist.-theol. ad theolog. univ. P. I (Lips. 1730. 4°) p. 309 et Io. G. Walchii Biblioth. patrist. ed. Danz (Len. 1834) p. 491.

† τὸ β: ~, initio tertii fol. 177^a: † τὸ γ: ~, in
 fine fol. 185^a: Θεοφίλου πρὸς ἀντόλυκον † ᾱ β γ τέλος.
 Praeterea hoc codice offeruntur: 1°. S. Gregorii
 Nysseni Antirrheticus adversus Apollinarem fol.
 1^a: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου ἐπισκόπου νύσης
 πρὸς τὰ ἀπολιναρίου ἀντιρρητικός. 2°. Eusebii Pam-
 phili Adversus Marcellum Ancyrae episcopum li-
 bri duo fol. 29^b: εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρ-
 κέλλου τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου λόγος ᾱ. 3°. Eiusdem
 Adversus Marcellum de theologia ecclesiastica libri
 tres, praeviâ epistolâ ad Flacillum, fol. 48^a: τῷ τι-
 μιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ συλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν
 κυρίῳ χαίρειν. 4°. Origenis Adamantii Dialogus
 contra Marcionitas de recta in deum fide fol. 92^a:
 διάλεκτος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ τῆς εἰς Θεὸν
 ὀρθῆς πίστεως κτλ. 5°. Zachariae, episcopi Mity-
 lenes, Ammonius sive De opificio mundi, praevio ar-
 gumento, fol. 125^b: ζαχαρίου σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ
 γενομένου μετὰ ταῦτα ἐπισκόπου μιτυλήνης ὁ διάλογος ἀμ-
 μώνιος ὅτι οὐ συναΐδιος τῷ Θεῷ ὁ κόσμος κτλ. 6°. A e-
 n e a e G a z a e i Theophrastus sive De animarum
 immortalitate, praevio argumento, fol. 143^a: αἰνείου
 σοφιστοῦ διάλογος Θεόφραστος ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων προ-
 βιοτή [= vita ante acta] καὶ ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχὴ.
 Hic codex, cuius singulae paginae bipartitae versus
 42 comprehendunt, est eleganter conscriptus, et
 quamvis atramentum palluerit tamen literae oculos
 minime fugiunt. Scriba plerumque υ pro β usurpat,
 iota subscriptum non agnoscit, passim accentum omit-
 tit, perraro peccat in ponendo spiritu vel accentu,
 e. g. ἀθηναῖς, οὔσας, ὄφθαλμοῖς, φραῖσις, νυμφῖος, μητραῖσι,
 Corp. Apoll. Vol. VIII.

Tom. II. p. 113) se Theophili exemplar, ex quo editi fluxerint, invenisse in bibliotheca Matthiae (Corvini), Hungarorum regis. Ubi hodie, si superest, asservetur nescio. Illius enim bibliothecae, Budaë asservatae, libros quum alii tum Turcae abstulerunt. In margine editionis praebet Gesnerus perpaucas coniecturas. Passim textum codicis tacite mutavit, ut e versione Clauseriana patescit: cf. quae observavi ad lib. I. c. 9. n. 4, lib. II. c. 2. n. 3, c. 10. n. 3, c. 12. n. 11, c. 18. n. 4, lib. III. c. 4. n. 3. 5, c. 7. n. 5, c. 12. n. 11, c. 20. n. 15. 19. 21, c. 25. n. 16, c. 27. n. 15.

Iterum opus Theophili prodiit in hac collectione a Ioanne Heroldo parata: „Orthodoxographa theologiae sacrosanctae ac syncerioris fidei Doctores numero LXXVI“ etc. Basileae (per Henricum Petri) a. 1555. Fol. p. 285—350: „*Θεοφίλου Θεολόγου παλαιστάτου πρὸς Ἀντόλνκον βιβλία τρία.*“ — Textus graecus, cui versio latina Conradi Clauseri ad latus adiecta est, cum notis marginalibus ex editione Tigurina repetitus est.

Idem Theophili opus in calce Operum Iustini Phil. et Mart. una cum Athenagorae Tatiani Hermiae scriptis emisit FEDERICUS MORELLUS Parisiis anno 1615. Fol. Append. p. 69—140 et, locis aliquot emendatis, denuo 1636. Fol. Append. (iisdem paginis servatis) p. 69—140: „*Θεοφίλου πρὸς Ἀντόλνκον.*“ — Textum editionis Tigurinae absque notis exhibuit, ita tamen, ut coniecturas Gesneri marginales in eum clam admitteret. Praeterea versionem Clauseri adiecit. Equidem alterius Morel-

ms. 2040, Oxonii in Bibliotheca Bodleiana repositus (auct. E. 1. 11), chartaceus, ex charta laevigata, **folio**, foliorum 286, circa medium saeculum **decimum** quintum exaratus manu Georgii cuiusdam, cuius plures codices msti in illa Bibliotheca reperiuntur, haec ipsa quae in codice Veneto insunt scripta (excepto Gregorii Antirrhético) complectitur eodem ordine: 1°. Eusebii Adv. Marcellum libros III fol. 1: *Εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρκέλλου, τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου, λόγος α΄.* 2°. Eiusdem Adv. Marcellum de theologia ecclesiastica libros III, in scriptos Flacillo, fol. 38: *Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ ἀλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν κυρίῳ χαίρειν.* 3°. Origenis Dialogum contra Marcionitas fol. 122: *Ὁριγένους διάλογος κατὰ μαρκιανιστῶν [sic]. Incipit: Διάλογος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ κτλ.* 4°. Zachariae Ammonium, praemisso argumento, fol. 183: *Ζαχαρίου, σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ γενομένου μετὰ τῆς ἐπισκόπου μιτυλήνης, ὁ διάλογος ἀμμώνιος ὅτι κτλ.* 5°. Aeneae Theophrastum, praemisso argumento, fol. 213: *Αἰνείου σοφιστοῦ διάλογος θεόφραστος ὅτι κτλ.* 6°. Theophili Ad Autolyicum libros tres fol. 243-286: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον.* In fine libri secundi huius operis legitur τὸ δεύτερον, tertii initio τὸ τρίτον, in calce: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. τέλος.* Sane hic codex valde consentit cum Veneto: ex quo descriptus videri possit, ita tamen, ut scriba istas correctoris mutationes reciperet fere omnes passimque alias lectiones consulto aut imprudenter admitteret. Aliquot eius scripturae in editione Felliana a. 1684 repraesentantur. Sed accurate eum Theo-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Specimen Codicis Parisini 887.

077WS

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΚΑΡΠΟΥΣ
1900 MS.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

orthodoxae fidei fol. 2^a — 12^a: Ἀναστασίου πατριάρχου
 Θεουπόλεως καὶ κυρίλλου ἀλεξανδρείας ἐκθesis τῆς ὀρθο-
 δόξου πίστεως. 4°. Eiusdem Cyrilli De trinitate
 tractatus fol. 12^a — 14^b: Τοῦ αὐτοῦ μακαρίου κυρίλλου
 περὶ τριάδος. 5°. Gregorii Thaumaturgi Expo-
 sitio fidei per revelationem fol. 14^b — 16^a: Γρηγορίου
 τοῦ θαυματουργοῦ θεολογία. 6°. Chrysostomi De
 trinitate fol. 16^b — 20^a: Χρυσοστόμου περὶ τριάδος.
 7°. Nicephori patriarchae et confessoris
 Expositio fidei fol. 20^a — 22^a: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς
 ἡμῶν νικηφόρου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ ὁμολογητοῦ
 ἐκθesis πίστεως. 8°. Metrophanis, episcopi
 Smyrnae, Expositio fidei fol. 22^a — 24^b: Τοῦ ἁγίου
 καὶ ὁμολογητοῦ μητροφάνους ἐπισκόπου σμύρνης ἐκθesis πί-
 στεως. 9°. Theodori Studitae De trinitate fol.
 24^b — 36^b: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ στου-
 δίτου καὶ ὁμολογητοῦ περὶ τριάδος. 10°. Folia quinque
 37 — 41 exsecta sunt, fortasse annis 1792 — 1794
 terrorum plenis, quibus Bibliotheca male custodita
 multas fecit iacturas; ut index codici praemissus
 indicat, excidit Σχολαρίου πατριάρχου Κωνσταν-
 τινουπόλεως ἀπολογία πρὸς τὸν ἀμηνρὰν [Muhamme-
 dem II] ἐρωτήσαντα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως.
 Cf. Monumenta fidei eccles. orient. ed. Kimmel (Ien.
 1850) P. I. p. 11 sqq. et meas ad hunc Gennadii
 librum observationes criticas ibid. P. II. Praef. p.
 XV sqq.; alium eiusdem generis librum, sed pa-
 triarchae illi suppositum, graece c. proll. et adnott.
 edidi in Ilg. — Niedner. *Zeitschrift für die histori-
 sche Theologie* (Lips.) 1850. Fasc. 3. p. 399 sqq.
 11°. Theophili, patriarchae sexti Antio-

continentur: Sententiarum sive capitum, theologico-
rum praecipue, ex sacris et profanis libris Tomi
tres, per Antonium et Maximum monachos olim
collecti. Antonii Loci Melissa inscripti numero sunt
175, Maximi vero 71. Abbae Maximi, philosophi,
confessoris et martyris, Aphorismorum seu capitum
de perfecta charitate et aliis virtutibus christianis
ad Elpidium presbyterum centuriae III. Theo-
phili sexti Antiochensis episcopi de Deo et fide
Christianorum contra Gentes Institutionum libri tres
ad Autolyicum *). Tatiani Assyrii, Iustini marty-
ris discipuli, Oratio contra Graecos. *Omnia nova
et antea nunquam edita, praeter Maximi Centurias,
nunc etiam castigatiores.* Christophorus Froschove-
rus excudebat Tiguri, Anno M.D.XLVI.“ Fol. —
Principem hanc „*Θεοφίλου πρὸς Ἀυτόλυκον*“ editionem
(p. 245 — 275) Ioannes Frisius Tigurinus pa-
randam curavit. Is enim anno 1545, in itinere ita-
lico quum Venetiis ad tempus commoraretur, ab
amico Arnaldo Arlenio Peraxylo, „homine certe ad
bonarum literarum studia promovenda nato,“ istum
Theophili codicem — qui neque cum Veneto nostro
neque cum Bodleiano prorsus consentit — dono ac-
cepit: quem amicissimo civi suo CONRADO GES-
NERO tradidit, ut typis eum vulgaret una cum scri-
ptis supra memoratis et (p. 244) epistolâ Frisii de-
dicatoriâ ad nobilem iuvenem Georgium Gre-
belium. Testatur Latinus Latinus (Epistoll.

*) Institutionum libros editor appellat quod Eusebius H. E. IV. c. 24
dixit στοιχειώδη συγγράμματα.

Tom. II. p. 113) se Theophili exemplar, ex quo editi fluxerint, invenisse in bibliotheca Matthiae (Corvini), Hungarorum regis. Ubi hodie, si superest, asservetur nescio. Illius enim bibliothecae, Budaë asservatae, libros quum alii tum Turcae abstulerunt. In margine editionis praebet Gesnerus perpaucas coniecturas. Passim textum codicis tacite mutavit, ut e versione Clauseriana patescit: cf. quae observavi ad lib. I. c. 9. n. 4, lib. II. c. 2. n. 3, c. 10. n. 3, c. 12. n. 11, c. 18. n. 4, lib. III. c. 4. n. 3. 5, c. 7. n. 5, c. 12. n. 11, c. 20. n. 15. 19. 21, c. 25. n. 16, c. 27. n. 15.

Iterum opus Theophili prodiit in hac collectione a Ioanne Heroldo parata: „Orthodoxographa theologiae sacrosanctae ac syncerioris fidei Doctores numero LXXVI“ etc. Basileae (per Henricum Petri) a. 1555. Fol. p. 285—350: „*Θεοφίλου Θεολόγου παλαιστάτου πρὸς Ἀντόλνκον βιβλία τρία.*“ — Textus graecus, cui versio latina Conradi Clauseri ad latus adiecta est, cum notis marginalibus ex editione Tigurina repetitus est.

Idem Theophili opus in calce Operum Iustini Phil. et Mart. una cum Athenagorae Tatiani Hermiae scriptis emisit FEDERICUS MORELLUS Parisiis anno 1615. Fol. Append. p. 69—140 et, locis aliquot emendatis, denuo 1636. Fol. Append. (iisdem paginis servatis) p. 69—140: „*Θεοφίλου πρὸς Ἀντόλνκον.*“ — Textum editionis Tigurinae absque notis exhibuit, ita tamen, ut coniecturas Gesneri marginales in eum clam admitteret. Praeterea versionem Clauseri adiecit. Equidem alterius Morel-

graeca testatur, codici praefixa: fol. 1^b non numer.), membranaceus in 4° mai., foliis constans 185, saeculo undecimo scriptus, loco septimo fol. 160^b—185^a Theophili ad Autolyicum libros tres suppe- ditat. De hoc codice egregio, quem summa ipse di- ligentia pervolutavi, haec memoratu digna mihi vi- dentur. Indice operum quae hoc volumen continet primâ manu confecto (fol. 2^a non numer.) laudan- tur: Θεοφίλου πατριάρχου ἑκτου *) τῆς μεγάλης ἀντιοχείας πρὸς αὐτόλυκον Ἕλληνα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως λόγοι τρεῖς. Verba περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως, quae in ipsa codicis Parisini inscriptione habentur, origi- nem inde duxerunt quod Eusebius H. E. IV. c. 24 τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη συγγράμματα vocavit **). Illa vero a librariis iam ante saeculum sextum ap- ponebantur, ut Gennadius De vir. illustr. c. 32 te- statur, qui: „Legi,“ inquit, „et tres *de fide* libros sub nomine eius [Theophili Alexandrini!] titulos.“ Theophilo Alexandrino tribuit seu memoriae vitio seu codicis fraude. Cf. quae ad lib. I. c. 5. n. 8 (p. 18) observavi. Inscriptio ipsa operis Theophili fol. 160^b habet sic: ✠ Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. Initio libri secundi huius operis fol. 164^a legitur:

*) Sic etiam Eusebius H. E. IV. c. 20 et Chron. ed. Aucher. P. II. p. 290 (coll. infra cod. Paris.): Petro scilicet in computum non assumpto; alioquin enim septimus fuerit, qualem, hoc habito respectu, Hieronymus Epist. 121 ad Algas. qu. 6 (comp. cod. Laur. Medic. lat. XXIV fragm. Theoph. Commentar. in Evangg. fol. 109) et alii eum faciunt. Cf. Co- telerium ad Constitt. apostt. VII. c. 46 (P. II) p. 299, ad Recognn. X. c. 71. p. 401 sq., et Fabricium ad Hieronym. De vir. illustr. c. 25.

***) Coll. Io. Fr. Buddei Isag. hist.-theol. ad theolog. univ. P. I (Lips. 1730. 4°) p. 309 et Io. G. Walchii Biblioth. patrist. ed. Danz (Ien. 1834) p. 491.

† θεοφιλον προς αντολν κονι:-
στομωλογμθωωωσμοκαυ φθασο
δωσσησ τερτημ παρ δχ και βπαιμον
προς και ημ δόξαμ αυθλι οι σ'αυοισ
χρσι τον γ'οωωω κατβφ φερμθμ ομ.
οδδ τησ αυηθασ βρασησ ον προ
σδχ λοις μδμεσμενοισ· αμμου
δησ αυ βπτο βρμ του λομυτικαι
ο ποιομ βπιν· βπιδη δη οω δδ βπαιρδ
κατβπλμζσομδ λοιοισκβμοισ και
χσσμβμ οσ βμ τοισ θδοισ σον τοισ

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

† τὸ β̄: ~, initio tertii fol. 177^a: † τὸ γ̄: ~, in
 fine fol. 185^a: Θεοφίλου πρὸς ἀντόλυκον † ᾱ β̄ γ̄ τέλος.
 Praeterea hoc codice offeruntur: 1°. S. Gregorii
 Nysseni Antirrheticus adversus Apollinarem fol.
 1^a: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου ἐπισκόπου νύσης
 πρὸς τὰ ἀπολιναρίου ἀντιρρητικός. 2°. Eusebii Pam-
 phili Adversus Marcellum Ancyrae episcopum li-
 bri duo fol. 29^b: εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρ-
 κέλλου τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου λόγος ᾱ. 3°. Eiusdem
 Adversus Marcellum de theologia ecclesiastica libri
 tres, praeviâ epistolâ ad Flacillum, fol. 48^a: τῷ τι-
 μιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ συλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν
 κυρίῳ χαίρειν. 4°. Origenis Adamantii Dialogus
 contra Marcionitas de recta in deum fide fol. 92^a:
 διάλεκτος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ τῆς εἰς Θεὸν
 ὁρθῆς πίστεως κτλ. 5°. Zachariae, episcopi Mity-
 lenes, Ammonius sive De opificio mundi, praevio ar-
 gumento, fol. 125^b: ζαχαρίου σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ
 γενομένου μετὰ ταῦτα ἐπισκόπου μιτυλήνης ὁ διάλογος ἀμ-
 μώνιος ὅτι οὐ συναΐδιος τῷ Θεῷ ὁ κόσμος κτλ. 6°. Ae-
 neae Gazaei Theophrastus sive De animarum
 immortalitate, praevio argumento, fol. 143^a: αἰνείου
 σοφιστοῦ θεόφραστος ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων προ-
 βιοτή [= vita ante acta] καὶ ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχή.
 Hic codex, cuius singulae paginae bipartitae versus
 42 comprehendunt, est eleganter conscriptus, et
 quamvis atramentum palluerit tamen literae oculos
 minime fugiunt. Scriba plerumque ῡ pro β̄ usurpat,
 iota subscriptum non agnoscit, passim accentum omit-
 tit, perraro peccat in ponendo spiritu vel accentu,
 e. g. ἀθηναῖς, οὔσας, ὄφθαλμοῖς, φραῖσις, νυμφῖος, μητραῖσι,
 Corp. Apoll. Vol. VIII.

nonnunquam ι ϵ η vel ϵ et α permiscet, frequenter ν quod dicitur *ἐφελκυστικὸν* ante consonas retinet (adeas quae ad Athenagorae Supplic. c. 1. n. 2 al. observavi, coll. Tischendorf. Prolegg. ad N. T. ed. 7. mai. Lips. 1859. p. LIII et Al. Buttman. *Gramm. d. neutest. Spr.* Berol. 1859. p. 9), οὕτως constanter scripsit (bis οὕτω: cf. Tischendorf. l. c. et Winer. *Gramm. d. neutest. Spr.* ed. 6. Lips. 1855. p. 40), parcus est in membris orationis per puncta distinguendis. Corrector autem, cuius manus inferiorem aetatem prodit et atramento magis nigricante conspicua est, omnia huius codicis scripta percensuit, ut tum sua ipsius auctoritate tum maxime alius codicis iunioris ope peccata antiqui scribae vera et opinata tolleret: qui quidem potissimum literas passim pallidas renovavit, interdum iota sub α η ω scripsit, accentus si aberant addidit, spiritus et accentus falso positos ubique correxit, ι ϵ η ubi vocabulo non conveniunt mutavit, ν *ἐφελκυστικὸν* et ς in vocula οὕτως ante consonantes sine ulla fere exceptione erasit, orationem ut dilucida sit per signa, praesertim commata, distinxit, scholia insuper per pauca margini adscripsit. Huius viri interpolatrix potius quam emendatrix manus a Theophilo melius omnino abstinuisset. Quamquam prima scriptura omnibus locis facile perspicitur. Egomet excellentissimi codicis, quem nullus adhuc editor aut cognitum habuit aut contulit, diversas lectiones tanta enotavi religione ut ne levissimam quidem discrepantiam omiserim.

II, *Codex Bodleianus graec. miscellan. XXV,*

olim 2040, Oxonii in Bibliotheca Bodleiana repositus (auct. E. 1. 11), chartaceus, ex charta laevigata, in folio, foliorum 286, circa medium saeculum decimum quintum exaratus manu Georgii cuiusdam, cuius plures codices msti in illa Bibliotheca reperiuntur, haec ipsa quae in codice Veneto insunt scripta (excepto Gregorii Antirrhético) complectitur eodem ordine: 1°. Eusebii Adv. Marcellum libros II fol. 1: *Εὐσεβίου τοῦ παμφίλου τῶν κατὰ μαρκέλλου, τοῦ ἀγκύρας ἐπισκόπου, λόγος α΄.* 2°. Eiusdem Adv. Marcellum de theologia ecclesiastica libros III, inscriptos Flacillo, fol. 38: *Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀγαπητῷ συλλειτουργῷ φλακίλλῳ εὐσέβιος ἐν κυρίῳ χαίρειν.* 3°. Origenis Dialogum contra Marcionitas fol. 122: *Ὁριγένους διάλογος κατὰ μαρκιανιστῶν [sic]. Incipit: Διάλεκτος ἀδαμαντίου τοῦ καὶ ὠριγένους περὶ κτλ.* 4°. Zachariae Ammonium, praemisso argumento, fol. 183: *Ζαχαρίου, σχολαστικοῦ χριστιανοῦ τοῦ γενομένου μετὰ ταῦτα ἐπισκόπου μιτυλήνης, ὁ διάλογος ἀμμώνιος ὅτι κτλ.* 5°. Aeneae Theophrastum, praemisso argumento, fol. 213: *Αἰνείου σοφιστοῦ διάλογος θεόφραστος ὅτι κτλ.* 6°. Theophili Ad Autolyicum libros tres fol. 243—286: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον.* In fine libri secundi huius operis legitur τὸ δεύτερον, tertii initio τὸ τρίτον, in calce: *Θεοφίλου πρὸς αὐτόλυκον. τέλος.* Sane hic codex valde consentit cum Veneto: ex quo descriptus videri possit, ita tamen, ut scriba istas correctoris mutationes reciperet fere omnes passimque alias lectiones consulto aut imprudenter admitteret. Aliquot eius scripturae in editione Felliana a. 1684 repraesentantur. Sed accurate eum Theo-

philus Schelg vigius, priusquam professionem in gymnasio Gedanensi suscepit, operis Theophili editionem meditando, in itinere anglico a. 1708 contulit: qui, quum coeptam editionem multa muneris occupatione distentus absolvere non posset, variantes lectiones cum Wolfio amice communicavit ut novae editioni ab eo parandae inservirent. Perpaucas tantum omisit: quas supplevi.

III. *Codex Parisinus DCCCLXXXVII*, olim 808 postea 1827, Parisiis in Bibliotheca Imperatoria custoditus, ex numero Fonteblandensium (Regia enim Bibliotheca 1544—1595 in arce Fonteblandensi asservabatur), chartaceus, ex vulgari charta saec. XVI usitata, in folio magno, foliorum (223) 218, anno 1540 (primo dumtaxat folio excepto) a Constantino Palaeocappa, graeco homine, monachicum Pachomii nomen ferente, cuius complures hodie libri msti exstant (Opp. Athenag. = Corp. Apoll. Vol. VII. Proll. p. XXIV, coll. Montefalcon. Palaeogr. gr. p. 105), grandi caractere, *μονοκονδυλίαις* ut librarii graeci vocant, eleganter exaratus, undecimo loco fol. 42^a—112^b Theophili librum tertium ad Autolyicum praebet. Hoc enim codice continentur: 1°. *Θεώρημα τοῦ Θείου μαξίμου* fol. 1^a: repraesentans figuram circularem mysticam, sive circulos tres sese mutuo secantes et unum illos circumplectentem, cum inscriptionibus trinitatis mysterium explicantibus. 2°. *Hexastichon iambicum* fol. 1^b: quatenus ad deum pertineat *τὸ διπτόν, τὸ τριπτόν, τετράς, πεντάς, ἑξάς, ἑπτάς*. 3°. *Anastasio Antiocheni et Cyrilli Alexandrini Expositio*

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

orthodoxae fidei fol. 2^a — 12^a: Ἀναστασίου πατριάρχου
 Θεουπόλεως καὶ κυρίλλου ἀλεξανδρείας ἐκθεσις τῆς ὀρθο-
 δόξου πίστεως. 4°. Eiusdem Cyrilli De trinitate
 tractatus fol. 12^a — 14^b: Τοῦ αὐτοῦ μακαρίου κυρίλλου
 περὶ τριάδος. 5°. Gregorii Thaumaturgi Expo-
 sitio fidei per revelationem fol. 14^b — 16^a: Γρηγορίου
 τοῦ θαυματουργοῦ θεολογία. 6°. Chrysostomi De
 trinitate fol. 16^b — 20^a: Χρυσόστομον περὶ τριάδος.
 7°. Nicephori patriarchae et confessoris
 Expositio fidei fol. 20^a — 22^a: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς
 ἡμῶν νικηφόρου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ ὁμολογητοῦ
 ἐκθεσις πίστεως. 8°. Metrophanis, episcopi
 Smyrnae, Expositio fidei fol. 22^a — 24^b: Τοῦ ἁγίου
 καὶ ὁμολογητοῦ μητροφάνους ἐπισκόπου σμύρνης ἐκθεσις πί-
 στεως. 9°. Theodori Studitae De trinitate fol.
 24^b — 36^b: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ στευ-
 δίτου καὶ ὁμολογητοῦ περὶ τριάδος. 10°. Folia quinque
 37 — 41 exsecta sunt, fortasse annis 1792 — 1794
 terrorum plenis, quibus Bibliotheca male custodita
 multas fecit iacturas; ut index codici praemissus
 indicat, excidit Σχολαρίου πατριάρχου Κωνσταν-
 τινουπόλεως ἀπολογία πρὸς τὸν ἀμηρὰν [Muhamme-
 dem II] ἐρωτήσαντα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως.
 Cf. Monumenta fidei eccles. orient. ed. Kimmel (Ien.
 1850) P. I. p. 11 sqq. et meas ad hunc Gennadii
 librum observationes criticas ibid. P. II. Praef. p.
 XV sqq.; alium eiusdem generis librum, sed pa-
 triarchae illi suppositum, graece c. proll. et adnott.
 edidi in Illg. — Niedner. *Zeitschrift für die histori-
 sche Theologie* (Lips.) 1850. Fasc. 3. p. 399 sqq.
 11°. Theophili, patriarchae sexti Antio-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

σ. 3, *ἐξείπαν* lib. II. c. 37, *ὑπελήμφθην* c. 28, —σαι 2 praes. pass. (*πλανᾶσαι*) lib. I. c. 11, particulas *ὅταν* καὶ *ὅπότεν* c. indic. iunctas cc. 8. 13. lib. II. c. 2, *εἰ* c. coni. lib. I. c. 13. *Μωσῆς*, non *Μωϋσῆς* *), constanter scribit: lib. III. c. 29. n. 10, gen. *Μωσέως* lib. II. c. 30. lib. III. cc. 9. 23 (bis) 24. 28, dat. *Μωσῆ* lib. III. c. 28 et *Μωσεῖ* c. 29, acc. *Μωσῆν* cc. 10. 21. p. 131C et *Μωσέα* c. 21. p. 130D. Denique vocabula interdum exhibet ipsi propria **): *ἀδελφοκοιτία* lib. I. c. 9. lib. III. c. 6, *ἀρρενοβασία* lib. III. c. 6, *ἀσυμβίβαστος* lib. I. c. 3, *καλοποιᾶ* ibid., *κατεξουσία* c. 6, *Λατσαῖριος* c. 10. lib. III. c. 8, *συμπαρβαίνω* lib. II. c. 17, *σφαιρογραφία* lib. III. c. 2, *φιλόκολπος* c. 3, *χαμαιφερός* lib. II. c. 17.

VI. Argumentum operis ad Autolyicum ***).

1. Libri primi.

Huic libro occasionem fecit sermo Theophili cum Autolyco („amico“ cc. 1. 14) habitus, fortasse

*) Cf. de his formis quae monui ad Iustin. Apol. I (ed. 2) c. 32. n. 1.

**) Non omnia, ut de caeteris lexicis taceam, reperiuntur in Stephani Thesouro graecae linguae, ex editione Car. Ben. Hase.

***) Analysin etiam dederunt NIC. LE NOURRY l. c. p. 498 sqq., Remy CEILLIER Histoire générale des auteurs sacrés et ecclés. Tom. II. Par. 1730. 4°, p. 105 sqq., Io. GOTTL. WALPURGER Theophilus Ant: boni pastoris in ecclesia typus. Chemn. 1735. 4°. §. 13, PRUD. MARAN l. c. pp. 337. 347. 380 (coll. Lump er Histor. theol. - crit. de vita scriptis atque doctrina SS. Patrum. P. III. Aug. Vind. 1784. p. 138 sqq. et Permaneder Biblioth. patrist. Tom. II. Landish. 1842. p. 194 sqq.), W. F. THIENEMANN l. c. pp. 17. 35. 95, I. A. MÖHLER l. c. p. 286 sqq., CONST. KONTOGONES Φιλολογικὴ καὶ κριτικὴ ἱστορία τῶν ... ἁγίων τ. ἐκκλ. πατέρων. Ἐν Ἀθῆν. (ed. 2. 1851) Tom. I. p. 254 sq.

magistratum gerente (lib. III. c. 9. n. 4), erudito quidem viro sed gentilium religioni addictissimo et de Christianis male sentiente: qui deorum gentilium defensor et christiani nominis derisor exstitit (c. 1).

Ac primum quidem deos gentilium quod attinet, Theophilus respondet huic Autolyçi petitioni „Ostende mihi deum tuum.“ Demonstrat 1°. deum videri non posse nisi oculi animae expurgati fuerint (c. 2). 2°. Si quis postulet ut dei forma exprimatur id prorsus fieri non posse, quia nihil de deo possumus dicere quod non longe infinita eius virtute superetur (cc. 3. 4). 3°. Etiam si deus non cernatur oculis, ex providentia tamen (c. 5) et operibus eum cognosci (c. 6). 4°. Tum demum fore ut deum videamus, quum mortale exuerimus et incorruptionem induerimus (c. 7). Sed quia resurrectionis fides abhorrebat ab Autolyçi ingenio, conatur Theophilus incredulum flectere animum. Probat in multis artibus variisque in rebus ad vitae cultum pertinentibus nihil sine fide ad exitum perducì: quanto magis deo, a quo creati sumus quum antea non essemus, fidem derogari non debere? Tum Autolycum exagitat quod, quum statuas deos esse et mira efficere credat, credere nolit deum a quo creatus sit iterum posse in vitam revocare (c. 8): Simul persequitur deorum istorum flagitia (c. 9), animalia ab Aegyptiis culta, matrem deorum eiusque filios Caesari vectigales (c. 10): unde concludit Caesarem multo magis quam eiusmodi deos

honorandum esse, ita tamen, ut nequiquam adoretur (c. 11).

Iam Christianorum nomen quod attinet, demonstrat Theophilus id non risu, ut deos Autolyici, dignum esse, sed rem maxime suavem ac utilem significare (c. 12).

Quum autem petiisset Autolycus aliquem sibi ex mortuis redivivum monstrari, quumque crediturum se promisisset si quem vidisset eiusmodi, reiiicit eum Theophilus ad Herculem et Aesculapium ac crediturum dubitat etiamsi mortuorum aliquem ad vitam revocatum videat. Sed tamen, ut obstinatum frangat animum, obiicit in rebus ante oculos positis imagines quasdam resurrectionis, velut in dierum noctiumque vicibus, in mirabili frugum ac plantarum nascendi ratione, in lunae descrescentia interitu resurrectione, in hominum aegrotantium ad pristinam sanitatem et formam restitutione (c. 13). Suum denique exemplum proponit: quemadmodum ipse olim incredulus, tum rationibus illis tum scripturarum lectione eventumque propheticorum oraculorum convictus, crediderit, idem nunc Autolyco faciendum censeat, ne, si nunc utiliter credere nolit, frustra credat aliquando in aeternum ignem coniectus (c. 14).

2. Libri secundi.

Hunc librum produxit insecuta Autolyci cohortatio ad idem argumentum fusius continuandum. Itaque Theophilus demonstrare instituit stultitiam superstitionis, cui ille addictus erat, eique ve-

ritatis lucem ex prophetarum libris efflorescentem opponit (c. 1).

Illam superstitionem quod attinet, primum observat, quemadmodum statuarii opus suum non magni faciunt dum elaborant, at venditum et in templo collocatum adorant, sic eos qui genealogias deorum legunt non infitari homines fuisse, postea tamen ut deos colere (c. 2). Deinde quaerit cur dii gignere desierint, cur Olympus vacuus sit qui diis refertus esse deberet, cur Idam Iuppiter reliquerit (c. 3)? Tum ad scripta transit philosophorum et poetarum. Ex philosophis alii deum prorsus negant aut providentiam tollunt, alii mundum increatum dicunt neque alium deum esse quam suam cuiusque conscientiam; ipse Plato, qui deum increatum et omnium creatorem docet, materiam cum eo increatam coniungit (c. 4). Homerus deorum originem ex aqua repetit. Nee sanior est sententia Hesiodi (c. 5); materiam is increatam et sine creatore creationem statuit et inepte loquitur de deorum prosapia (c. 6). Denique nugas profert historicorum, ut Satyri qui Ptolemaei Philopatoris genus a Baccho longa serie repetat (c. 7). Unde Theophilus concludit scriptores omnes, philosophos poetas, historicos, errore labi: id quod confirmat etiam ex eorum de mundo et providentia dissensionibus, speciminis loco nonnullas afferens poetarum de providentia discrepantes inter se sententias (c. 8).

Longe dissimilis est prophetarum doctrina, quos spiritu sancto plenos, fuisse probat eventus

eorum quae praedixerunt (c. 9). Hi summo consensu docuerunt mundum a deo per logon ex nihilo creatum fuisse (c. 10). Opus sex dierum describitur in libro Genesis (c. 11). Inde scriptores gentiles nonnulla hauserunt, sed ea errore corruperunt (c. 12). Iam Theophilus plura exponit de tribus primis diebus: scilicet deus initium ducit ab ipso culmine; spiritum rebus creatis, ut animam homini, tribuit; terram, aquis remotis, ornat herbis seminibus plantis (c. 13). In his habemus imaginem resurrectionis, in mari imaginem mundi (c. 14). Varias considerations de iis quae quarto (c. 15) et quinto (c. 16) et sexto die creata sunt (c. 17). Hominis creatio singulare quidpiam habet (c. 18): ea declaratur et homo in paradiso collocatur (c. 19). Apponuntur quae in libro Genesis referuntur de paradiso, Evae formatione (c. 20), hominis lapsu (c. 21). Quod deus ambulasse in paradiso dicitur, id Theophilus docet de logon eius intelligendum esse (c. 22). Veritatem autem eorum quae in Genesi narrantur manifestam esse demonstrat ex mulierum parturientium doloribus et serpentis statu (c. 23). Iam, postquam paradisi ornatum descripsit (c. 24), probat accusandum deum non esse quod ligno scientiae Adamum prohibuerit (c. 25) aut praevaricatori mortem inflixerit (c. 26): nec mortalem Adamum nec immortalem creari par erat, sed capacem utriusque (c. 27). Eiectus paradiso Adamus cognovit uxorem suam, quam ex eius costa deus formaverat, ut et singularitatis dei argumentum exhiberet et coniu-

galem amorem arctius adstringeret (c. 28). Eva peperit Cainum ac deinde Abelem. Caini scelus et punitio (c. 29) et posterius recensentur. Ab iis artes inventae sunt, de quibus scriptores gentiles nihil potuerunt nisi fabulosum dicere (c. 30). Eiusdem scripturae beneficio cognoscimus originem maximarum urbium, divisionem linguarum, seriem antiquissimorum regum (c. 31), rationem dissipationis humani generis in universum terrarum orbem (c. 32). Harum rerum omnium cognitio frustra in libris gentilium quaeritur (c. 33). Prophetiae vero non solum de mundi creatione nos docuerunt, sed etiam de deo colendo et vita recte instituenda praecepta tradiderunt (c. 34): id quod speciminibus ex libris eorum illustrat (c. 35), multis additis Sibyllae versibus (c. 36). Quin etiam poetae de poenis sceleri infligendis (c. 37), de mundi conflagratione et aliis rebus nonnulla dixerunt quae cum prophetis consentiunt (c. 38).

3. Libri tertii.

Quum priores disputationes animum Autolyti non infregissent, Theophilus ad hunc librum exarandum aggressus est. Declarat sibi propositum esse antiquitatem scripturarum christianarum ab origine repetitam ei ante oculos ponere, ut tandem aliquando intelligat scriptores quorum admiratione tenebatur nullius esse pretii (c. 1). Nam neque suis ipsi oculis viderunt quae literis mandant, neque didicerunt ab his qui vide-

runt (c. 2), inter sese et secum ipsi litigant, deos esse nunc asserunt nunc negant, providentiam mox defendunt mox evertunt, stupra et adulteria docent, ipsis diis horrenda flagitia et scelestas coenas attribuant (c. 3).

Eiusmodi rebus Theophilus lubenter superse-
disset; sed quum videret Autolycum adhuc animo fluctuare ac sermonibus hominum insanorum moveri, qui Christianis 1°. epulas humanae carnis et 2°. promiscuos concubitus affingebant atque 3°. eorum doctrinam esse recentem dictabant, uberiores sibi disputationem de Christianorum innocentia et antiquitate suscipiendam esse iudicavit (c. 4).

Primum igitur demonstrat istorum criminum gravissima in scriptoribus gentilibus indicia; nullam prorsus in Christianis haerere suspicionem.

Etenim nonnulli philosophi, ut Zeno Cleanthes Diogenes, docent humanas carnes vorare et ne parentibus quidem parcere (c. 5). Omnes fere de incestis concubitibus conveniunt: Plato communes uxores esse praescribit et Epicurus consuetudinem stupri cum matribus ac sororibus commendat. Immo haec nefanda flagitia non dubitant in deos conferre (c. 6). Nam, quum nihil omnino constanter sentiant, eos dicunt aut ex atomis constare aut in atomos abire aut materiales esse aut nullam hominum curam gerere; animam immortalem quum dixerint, in alia hominum vel belluarum corpora mi-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

pli iudaici antiquitas (c. 22). Ipsi prophetae antiquiores sunt scriptoribus graecis (c. 23). Atque ut haec omnia uno in conspectu ponantur, anni Hebraeorum numerantur ab Adamo usque ad reditum ex captivitate Babylonica (cc. 24. 25). Ex quo facilis est comparatio quantum intersit inter Christianorum et Graecorum historias et utrorumque de mundi origine doctrinam (c. 26). Ne quid autem desit huic chronologiae, Romanorum anni pertexuntur ad obitum usque Marci Aurelii (c. 27). Tum totius chronologiae capita praecipua summatim recensentur (c. 28). Ex his concludit quam immerito christianam doctrinam nonnulli vellicent tamquam recentem (c. 29).

Perorat Theophilus librum duplici causa allata cur scriptores graeci hebraeos raro commemorent, quarum prima est quod recens sit apud eos literarum cognitio, altera quod non desinant fabulas amare ac veritatem odisse et insectari (c. 30).

VII. Synopsis supputationis Theophili a mundo condito ad mortem M. Aurelii*).

(Lib. III. c. 24—28.)

Adam filium genuit a.	230	Enoch	165
Seth	205	Mathusala	167
Enos	190	Lamech	188
Cainan	170	Noe temp. diluvii	600
Maleleel	165		<hr/>
Iareth	162		2242

*) Meum est Theophili numeros vere exhibere, non autem veros esse ostendere.

Post diluvium		Abimelech	3
Arphaxath fil. genuit a.	135	Thola	23
Sala	130	Iair	22
Heber	134	Serv. Phil. et Amm.	18
Phaleg	130	Iephtha	6
Rhagau	132	Esbon	7
Seruch	130	Aelon	10
Nachor	75	Abdon	8
Tharrha	70	Servit. alienig.	40
Abraham	100	Samson	20
	<hr/>	Pax	40
	1036	Samera	1
Anni ante diluvium	2242	Elis	20
A diluv. ad Isaac	1036	Samuel	12
	<hr/>	Saul	20
A condito mundo		David	40
ad Isaac	3278		<hr/>
	<hr/>	A morte Mosis	
Isaac genuit Iacob	60	ad mortem David	498
Transitus Iac. in Aeg.	130		<hr/>
Mora Israel. in Aeg.	430	A condito mundo	
Mora in deserto	40	ad mortem Mosis	3938
	<hr/>	A Mose ad David	498
	660		<hr/>
A condito mundo		A condito mundo	
ad Isaac	3278	ad mortem David	4436
Ad mortem Mosis	660		<hr/>
	<hr/>	Solomon regnavit	40
A condito mundo		Roboam	17
ad mortem Mosis	3938	Abias	7
	<hr/>	Asa	41
Iesus iud. pop.	27	Iosaphat	25
Serv. reg. Mesop.	8	Ioram	8
Gonotheel	40	Ochozias	1
Servit. Eclon	18	Gotholia	6
Aoth	8	Ioas	40
Servit. alienig.	20	Amesias	39
Debbora	40	Ozias	52
Servit. Madian.	7	Ioatham	16
Gedeon	40	Achaz	17

Ezechias	29	Galba	—	7	6
Manasses	55	Otho	—	3	5
Amos	2	Vitellius	—	6	22
Iosias	31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses 3	Titus	2	—	22
Ioachim	11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d. 10	Nerva	1	4	10
Sedecias	11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.	70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>		Antoninus	22	7	6
A David ad finem		M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.	518	<hr/>			217. 89. 219
	m. 6. d. 10	<hr/>			
<hr/>		89 menses	=	a. 7 m. 5	—
A condito mundo		219 dies	=	— m. 7 [d. 5]	
ad mortem David	4436	<hr/>			
A David ad finem		Hi m. et d.	=	a. 8 — [d. 5]	
Captiv. Babyl.	518	<hr/>			
	m. 6. d. 10	A Consulibus ad			
<hr/>		mortem Aurelii		225	
A condito mundo		<hr/>			
ad fin. Captiv. B.	4954	A Captiv. ad finem			
	m. 6. d. 10	Consulum		516	
<hr/>		A Consulibus ad			
Cyrus (tempore Tar-		mortem Aurelii		225	
quinii Sup.) regnavit	38	<hr/>			
Tarquinius Sup.	25	A Captiv. ad			
Consules	453	mortem Aurelii		741	
<hr/>		<hr/>			
A Captiv. ad finem		A condito mundo			
Consulum	516	ad fin. Captiv.		4954	
<hr/>				(m. 6. d. 10)	
Imperarunt	a. m. d.	<hr/>			
C. Iulius	3 4 6	A fine Capt. ad			
Augustus	56 4 1	mortem Aurelii		741	
Tiberius	22 — —	<hr/>			
Caius	3 8 7	A condito mundo			
Claudius	13 8 24	ad M. Aurelii mor-			
Nero	13 6 28	tem		5695.	
				(m. 6. d. 10 [15].)	

PROLEGOMENA.

LV

Si igitur ex recepta sententia aerae Iulianae a. 46 pro epocha Iesu Christi habeamus, anni a condito mundo ad natum Christum secundum Theophili calculum ad hunc modum statuentur :

A cond. mundo ad fin. Capt. Bab.	4954
Anni Cyri	38
Anni Tarquinii	25
Anni Consulium	453
Aerae Iulianae	46

A condito mundo ad Christum 5516.

Ezechias		29	Galba	—	7	6
Manasses		55	Otho	—	3	5
Amos		2	Vitellius	—	6	22
Iosias		31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses	3	Titus	2	—	22
Ioachim		11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d.	10	Nerva	1	4	10
Sedecias		11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.		70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>			Antoninus	22	7	6
A David ad finem			M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.		518	<hr/>			
	m. 6. d.	10	217. 89. 219			
<hr/>			89 menses = a. 7 m. 5 —			
A condito mundo			219 dies = — m. 7 [d. 5]			
ad mortem David		4436	<hr/>			
A David ad finem			Hi m. et d. = a. 8 — [d. 5]			
Captiv. Babyl.		518	<hr/>			
	m. 6. d.	10	A Consulibus ad			
<hr/>			mortem Aurelii			
A condito mundo			225			
ad fin. Captiv. B.		4954	<hr/>			
	m. 6. d.	10	A Captiv. ad finem			
<hr/>			Consulium			
Cyrus (tempore Tar-			516			
quinii Sup.) regnavit		38	<hr/>			
Tarquinius Sup.		25	A Consulibus ad			
Consules		453	mortem Aurelii			
<hr/>			225			
A Captiv. ad finem			<hr/>			
Consulium		516	A Captiv. ad			
<hr/>			mortem Aurelii			
Imperarunt	a.	m.	d.	741		
C. Iulius	3	4	6	<hr/>		
Augustus	56	4	1	A condito mundo		
Tiberius	22	—	—	ad M. Aurelii mor-		
Caius	3	8	7	tem		
Claudius	13	8	24	5695.		
Nero	13	6	28	(m. 6. d. 10 [d. 5])		

manus non fuisse nova codicum mstorum adiumenta, sed tres tantum editiones Felli Wolfii Marani: ex quibus (plerumque faciens cum Marano) textum repetiit, ut „perpauca de suo novanda censeret.“ Lectiones librorum mstorum (Bodl. et Par.) et editorum (Fell. Wolf. Mar.) apposuit nullas, sententias interdum notulis quam brevissimis iisque potissimum ex Marani editione excerptis illustravit, capita ac summaria eiusdem retinuit, in versione latina mox ad (Clausero-) Wolfianam mox ad Maranianam accessit. Caeterum non satis cavet a vitiis (maxime in ponendo accentu), etiam typographicis: immo accidit ut complura verba (cf. e. g. meae edit. lib. II. c. 21. n. 14 et c. 36. n. 22) operarum errore exciderent. Ut breviter dicam, nequaquam effecit ut rectius Theophilus legatur meliusque intelligatur.

IV. De codicibus in alias linguas versis.

Eodem anno, quo princeps editio graece vulgata est, latina Theophili translatio a CONRADO CLAUSERO Tigurino ex ipso codice Frisiano confecta prodiit*). Index operis quo exhibetur (p. 305—343) est supra (p. XXIII—XXIV) memoratus: „Hoc volumine continentur: Sententiarum sive capitum“ etc. „Christophorus Froschoverus excudebat Tiguri, Anno M.D.XLVI.“ Fol. — Clauserus in epistola nuncupatoria ad ornatissimum iuvenem Melch. Wirtzium Tigurinum (29. Dec. 1545) ait:

*) Is Theophili interpres est, neutiquam, ut Nourrius l. c. p. 506 affirmat, Conradus Gesnerus.

Ezechias	29	Galba	—	7	6
Manasses	55	Otho	—	3	5
Amos	2	Vitellius	—	6	22
Iosias	31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses 3	Titus	2	—	22
Ioachim	11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d. 10	Nerva	1	4	10
Sedecias	11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.	70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>		Antoninus	22	7	6
A David ad finem		M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.	518	<hr/>			217. 89. 219
	m. 6. d. 10	<hr/>			
<hr/>		89 menses = a. 7 m. 5 —			
A condito mundo		219 dies = — m. 7 [d. 5]			
ad mortem David	4436	<hr/>			
A David ad finem		Hi m. et d. = a. 8 — [d. 5]			
Captiv. Babyl.	518	<hr/>			
	m. 6. d. 10	A Consulibus ad			
<hr/>		mortem Aurelii	225		
A condito mundo		<hr/>			
ad fin. Captiv. B.	4954	A Captiv. ad finem			
	m. 6. d. 10	Consulum	516		
<hr/>		<hr/>			
Cyrus (tempore Tar-		A Consulibus ad			
quinii Sup.) regnavit	38	mortem Aurelii	225		
Tarquinius Sup.	25	<hr/>			
Consules	453	A Captiv. ad			
<hr/>		mortem Aurelii	741		
A Captiv. ad finem		<hr/>			
Consulum	516	A condito mundo			
<hr/>		ad fin. Captiv.	4954		
Imperarunt	a. m. d.	<hr/>			(m. 6. d. 10)
C. Iulius	3 4 6	A fine Capt. ad			
Augustus	56 4 1	mortem Aurelii	741		
Tiberius	22 — —	<hr/>			
Caius	3 8 7	A condito mundo			
Claudius	13 8 24	ad M. Aurelii mor-			
Nero	13 6 28	tem	5695.		
		<hr/>			(m. 6. d. 10 [15].)

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

**THEOPHILI ANTIOCHENI
AD AUTOLYCUM LIBRI III.**

**COMMENTARII IN IV EVANGELIA.
FRAGMENTUM IN CANTICUM.**

Corp. Apoll. Vol. VIII.

¹ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΛΥΚΟΝ.

² ΤΟ Α.

1. ³ Στωμύλον μὲν οὖν στόμα καὶ φράσις εὐεπῆς τέρψιν πα-
ρέχει καὶ ἔπαινον πρὸς κενήν δόξαν ἀθλίοις ἀνθρώποις ἔχουσι^{P. 69}
τὸν νοῦν κατεφθαρμένον· ὁ δὲ τῆς ἀληθείας ἐραστῆς οὐ προσ-
ἔχει λόγοις ⁴ μεμιαμμένοις, ἀλλὰ ἐξετάζει τὸ ἔργον τοῦ λόγου
τί καὶ ὁποῖόν ἐστιν. ⁵ Ἐπειδὴ οὖν, ὦ ἑταῖρε, κατέπληξάς με

1. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΥ-
ΤΟΛΥΚΟΝ] Haec est inscriptio in
codicibus Veneto et Bodleiano. Eam-
dem recte praebent editores: Ges-
nerus, Ducaeus, Morellus, Fellus,
Wolfius, Maranus, Humphreius. So-
lus Gallandius arbitrato suo scrip-
psit: ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ
ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΑΝ-
ΤΙΟΧΕΩΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΛΥΚΟΝ.
In inscriptione codicis Parisini, a
quo bini priores libri ad Autolycum
absunt, aliquot accedunt verba: Θεο-
φίλου πατριάρχου ἕκτου ἀν-
τιοχείας πρὸς αὐτόλυκον ἑλ-
ληνα περὶ τῆς τῶν χριστιαν-
ῶν πίστεως. Ea unde origi-
nem ducant dixi in Prolegg. c. 2:
„De codicibus manuscriptis.“

2. ΤΟ Α] Uterque codex (Ven.
et Bodl.) haec omittit; habet autem
Ven. initio libri secundi τὸ β̄ et ter-
tii τὸ γ̄, Bodl. in calce libri secundi
τὸ δεύτερον et in limine tertii τὸ
 τρίτον. Editores substituere ΒΙ-
ΒΛΙΟΝ Α.

3. Στωμύλον . . . κατεφθαρ-
μένον] Citavit hunc locum Ioannes
Damasc. in Sacr. Parall. (Opp. ed.
Lequien. T. II) p. 564. Legit τὸ
pro μὲν οὖν, id quod maiorem
quamdam asseverationem ponit ra-
tione habita antecedentis inter Theo-
philum et Autolycum colloquii. Bodl.
καὶ ante φράσις (φραῖσις Ven.) men-
dose praetermittit. Uterque cod.
mstus et Gesn. non κενήν habent
sed καινήν, vitio scilicet pronun-
tiationis, quae has voces inter se
commutandi frequentem occasionem
fecit. Sic 1 Tim. 6, 20 vice κενο-
φωνίας nonnulli codd. καινοφωνίας
legunt: vid. Tischendorf. (ed. 7) ad
h. l. Iam Clauserus recte transtulit:
ad vanam gloriam parandam. —
Cum verbis ἀνθρ. ἔχ. τ. νοῦν κα-
τεφθαρμ. cf. 2 Tim. 3, 8: ἄνθρω-
ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν.

4. μεμιαμμένοις] Ven.: in quo
supra prius μ corrector incaute σ
posuit, ut μεμιασμένοις legatur.
Bodl. et editi μεμιασμένοις. Forma

THEOPHILI AD AUTOLYCUM.

LIBER PRIMUS.

1. **L**epida quidem lingua et dictio elegans sane delectationem afferunt et laudem ad inanem gloriam miseris hominibus qui mentem gerunt corruptam; veritatis autem amator animum non advertit sermonibus fucatis, sed inquit opus sermoni adiunctum quodnam et quale sit. Quoniam igitur, amice,

μεμιαμμαι apud scriptores aetatis inferioris haud inusitata est: cfr. Dio Cass. p. 655, Oracc. Sibyll. IV. 29. p. 166 ed. Alex., Sap. 7, 25. Tob. 2, 9. Tit. 1, 15 (Lachmann. et Tischend. *μεμιαμμένοις*); Lobeck. ad Phryn. p. 35, Ph. Buttman. *Ausf. griech. Sprachl.* (ed. 2) T. I. p. 443, Al. Buttman. *Gramm. d. neutest. Spr.* p. 36. — Ait Wolfius hanc vocem viro docto, quem non nominat, superfluum videri. Contra Maranus: „Equidem,“ inquit, „assentirer, si vox illa de sermonibus manifestâ nequitiâ corruptis intelligenda esset. Hic enim facta generatim opponuntur sermonibus etiam decoris et in speciem praeclaris, nedum aperte improbis et nequitiam prae se ferentibus. Nec profecto veritatis cultoribus magna laus esset non decipi sermonibus aperte nefariis. Sed cum *μιαίνω* idem saepe valeat ac *tingo* [Anthol. gr. Vol. II. p. 153 ed. Jacobs.], *λόγους μεμ.* interpretor sermones fuco

et pigmentis coloratos.“ De sententia, Christianos non duci sermone fucato sed respicere τὸ ἔργον τοῦ λόγου, opus sermonis, h. e. qualis vita sit ornate dicentium, adeas quae ad Athenagorae Supplic. p. Chr. c. 11. n. 19 attuli.

5. *Ἐπειδὴ*] Uterque cod. mstus, Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr. At Fell. vero et Wolf. *ἐπειδὴν*. Caeterum non „est hic quoddam orationis ἀνακόλουθον“ (Wolf.), sed apodosis incipit verbis *ἐγὼ μὲν* (respondet infra initio c. 2 *ἀλλὰ*) *οὖν* (cf. Iustin. Dial. c. Tr. c. 88. n. 19. Confut. dogm. Arist. c. 1. n. 7) *ὁμολογῶ*. Mox pro *κατέπληξάς με* (Bodl., Duc. Fell. Wolf. Mar. Humphr.) offerunt mendose Gesn. *κατέπληθᾶς μεν* (sic) et Mor. *κατέπληθᾶς με*. Ven. *κατεπλήξω με*, sed supra ω corrector ας scripsit, ut *κατέπληξας* legatur. Bodl. in marg. *κατέπλησας*, et hanc lectionem Wolfius praefert: id quod improbo. Graeci enim prius verbum

runt (c. 2), inter sese et secum ipsi litigant, deos esse nunc asserunt nunc negant, providentiam mox defendunt mox evertunt, stupra et adulteria docent, ipsis diis horrenda flagitia et scelestas coenas attribuant (c. 3).

Eiusmodi rebus Theophilus lubenter superse-
disset; sed quum videret Autolycum adhuc animo fluctuare ac sermonibus hominum insanorum moveri, qui Christianis 1°. epulas humanae carnis et 2°. promiscuos concubitus affingebant atque 3°. eorum doctrinam esse recentem dictabant, uberiores sibi disputationem de Christianorum innocentia et antiquitate suscipiendam esse iudicavit (c. 4).

Primum igitur demonstrat istorum criminum gravissima in scriptoribus gentilibus indicia; nullam prorsus in Christianis haerere suspicionem.

Etenim nonnulli philosophi, ut Zeno Cleanthes Diogenes, docent humanas carnes vorare et ne parentibus quidem parcere (c. 5). Omnes fere de incestis concubitibus conveniunt: Plato communes uxores esse praescribit et Epicurus consuetudinem stupri cum matribus ac sororibus commendat. Immo haec nefanda flagitia non dubitant in deos conferre (c. 6). Nam, quum nihil omnino constanter sentiant, eos dicunt aut ex atomis constare aut in atomos abire aut materiales esse aut nullam hominum curam gerere; animam immortalem quum dixerint, in alia hominum vel belluarum corpora mi-

grare asseverant; providentiam alii probant, alii explodunt (c. 7). Qui vero deos esse negant eosdem esse rursus affirmant, iisque incestos concubitus et epulas humanae carnis attribuunt (c. 8). — Christianorum vero doctrina est longe sanctior. Unum deum esse credunt eiusque providentia mundum gubernari, et ab eo legem acceperunt: quae quam sancta sit probatur ex decalogo Mosi a deo dato (c. 9). Huc accedit praeceptum de humanitate exhibenda advenis (c. 10). Apponuntur prophetarum testimonia de poenitentia (c. 11) et iustitia (c. 12) et castitate (c. 13). Nonnulla ex Novo Testamento adduntur de inimicis diligendis et gloria inani effugienda et obedientia magistratibus praestanda (c. 14). In homines tali doctrina imbutos non cadunt nefanda ista humanarum epularum et promiscuorum concubituum facinora; immo tanta est Christianorum hac in re cautio ut neque gladiatorum spectaculis interesse ipsis liceat, ne caedis conscii fiant, neque alios ludos obire, ne ipsorum aures aut oculi contaminentur (c. 15).

Tum Theophilus probat doctrinam Christianorum minime recentem esse.

Primum argumentum inde ducit quod Graeci nihil prorsus viderint in numerandis mundi annis (c. 16), quos Christiani ex prophetarum oraculis cognitos habent (c. 17), et in narrando diluvio erraverint (c. 18), quod a Mose propheta accuratissime describitur (c. 19). Aliud argumentum suppeditat Mosis (c. 20) et exitus de Aegypto (c. 21) et tem-

pli iudaici antiquitas (c. 22). Ipsi prophetae antiquiores sunt scriptoribus graecis (c. 23). Atque ut haec omnia uno in conspectu ponantur, anni Hebraeorum numerantur ab Adamo usque ad reditum ex captivitate Babylonica (cc. 24. 25). Ex quo facilis est comparatio quantum intersit inter Christianorum et Graecorum historias et utrorumque de mundi origine doctrinam (c. 26). Ne quid autem desit huic chronologiae, Romanorum anni pertexuntur ad obitum usque Marci Aurelii (c. 27). Tum totius chronologiae capita praecipua summam recensentur (c. 28). Ex his concludit quam immerito christianam doctrinam nonnulli vellicent tamquam recentem (c. 29).

Perorat Theophilus librum duplici causa allata cur scriptores graeci hebraeos raro commemorent, quarum prima est quod recens sit apud eos literarum cognitio, altera quod non desinant fabulas amare ac veritatem odisse et insectari (c. 30).

VII. Synopsis supputationis Theophili a mundo condito ad mortem M. Aurelii*).

(Lib. III. c. 24—28.)

Adam filium genuit a.	230	Enoch	165
Seth	205	Mathusala	167
Enos	190	Lamech	188
Cainan	170	Noe temp. diluvii	600
Maleleel	165		<hr/>
Iareth	162		2242

*) Meum est Theophili numeros vere exhibere, non autem veros esse ostendere.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Ezechias		29	Galba	—	7	6
Manasses		55	Otho	—	3	5
Amos		2	Vitellius	—	6	22
Iosias		31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses	3	Titus	2	—	22
Ioachim		11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d.	10	Nerva	1	4	10
Sedecias		11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.		70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>			Antoninus	22	7	6
A David ad finem			M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.		518	<hr/>			
	m. 6. d.	10	217. 89. 219			
<hr/>			89 menses = a. 7 m. 5 —			
<hr/>			219 dies = — m. 7 [d. 5]			
<hr/>			Hi m. et d. = a. 8 — [d. 5]			
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad mortem David		4436	mortem Aurelii			225
A David ad finem			<hr/>			
Captiv. Babyl.		518	A Captiv. ad finem			
	m. 6. d.	10	Consulum			516
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad fin. Captiv. B.		4954	mortem Aurelii			225
	m. 6. d.	10	<hr/>			
<hr/>			A Captiv. ad			
Cyrus (tempore Tar-			mortem Aurelii			741
quinii Sup.) regnavit		38	<hr/>			
Tarquinius Sup.		25	A condito mundo			
Consules		453	ad fin. Captiv.			4954
<hr/>						(m. 6. d. 10)
<hr/>			<hr/>			
A Captiv. ad finem			A fine Capt. ad			
Consulum		516	mortem Aurelii			741
<hr/>			<hr/>			
Imperarunt	a.	m.	d.			
C. Iulius	3	4	6	A condito mundo		
Augustus	56	4	1	ad M. Aurelii mor-		
Tiberius	22	—	—	tem		5695.
Caius	3	8	7			(m. 6. d. 10 [15].)
Claudius	13	8	24			
Nero	13	6	28			

PROLEGOMENA.

LV

Si igitur ex recepta sententia aerae Iulianae a. 46 pro epocha Iesu Christi habeamus, anni a condito mundo ad natum Christum secundum Theophili calculum ad hunc modum statuentur:

A cond. mundo ad fin. Capt. Bab.	4954
Anni Cyri	38
Anni Tarquinii	25
Anni Consulium	453
Aerae Iulianae	46

A condito mundo ad Christum 5516.

Ezechias		29	Galba	—	7	6
Manasses		55	Otho	—	3	5
Amos		2	Vitellius	—	6	22
Iosias		31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses	3	Titus	2	—	22
Ioachim		11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d.	10	Nerva	1	4	10
Sedecias		11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.		70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>			Antoninus	22	7	6
A David ad finem			M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.		518	<hr/>			
	m. 6. d.	10	217. 89. 219			
<hr/>			89 menses = a. 7 m. 5 —			
<hr/>			219 dies = — m. 7 [d. 5]			
<hr/>			Hi m. et d. = a. 8 — [d. 5]			
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad mortem David		4436	mortem Aurelii			225
A David ad finem			<hr/>			
Captiv. Babyl.		518	A Captiv. ad finem			
	m. 6. d.	10	Consulum			516
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad fin. Captiv. B.		4954	mortem Aurelii			225
	m. 6. d.	10	<hr/>			
<hr/>			A Captiv. ad			
Cyrus (tempore Tar-			mortem Aurelii			741
quinii Sup.) regnavit		38	<hr/>			
Tarquinius Sup.		25	A condito mundo			
Consules		453	ad fin. Captiv.			4954
<hr/>			(m. 6. d. 10)			
<hr/>			<hr/>			
A Captiv. ad finem			A fine Capt. ad			
Consulum		516	mortem Aurelii			741
<hr/>			<hr/>			
Imperarunt	a.	m.	d.	A condito mundo		
C. Iulius	3	4	6	ad M. Aurelii mor-		
Augustus	56	4	1	tem		5895.
Tiberius	22	—	—	(m. 6. d. 10)		
Caius	3	8	7	<hr/>		
Claudius	13	8	24	<hr/>		
Nero	13	6	28	<hr/>		

ritatis lucem ex prophetarum libris efflorescentem opponit (c. 1).

Illam superstitionem quod attinet, primum observat, quemadmodum statuarii opus suum non magni faciunt dum elaborant, at venditum et in templo collocatum adorant, sic eos qui genealogias deorum legunt non infitari homines fuisse, postea tamen ut deos colere (c. 2). Deinde quaerit cur dii gignere desierint, cur Olympus vacuus sit qui diis refertus esse deberet, cur Idam Iuppiter reliquerit (c. 3)? Tum ad scripta transit philosophorum et poetarum. Ex philosophis alii deum prorsus negant aut providentiam tollunt, alii mundum increatum dicunt neque alium deum esse quam suam cuiusque conscientiam; ipse Plato, qui deum increatum et omnium creatorem docet, materiam cum eo increatam coniungit (c. 4). Homerus deorum originem ex aqua repetit. Nec sanior est sententia Hesiodi (c. 5); materiam is increatam et sine creatore creationem statuit et inepte loquitur de deorum prosapia (c. 6). Denique nugas profert historicorum, ut Satyri qui Ptolemaei Philopatoris genus a Baccho longa serie repetat (c. 7). Unde Theophilus concludit scriptores omnes, philosophos poetas historicos, errore labi: id quod confirmat etiam ex eorum de mundo et providentia dissensionibus, speciminis loco nonnullas afferens poetarum de providentia discrepantes inter se sententias (c. 8).

Longe dissimilis est prophetarum doctrina, quos spiritu sancto plenos, fuisse probat eventus

eorum quae praedixerunt (c. 9). Hi summo consensu docuerunt mundum a deo per logon ex nihilo creatum fuisse (c. 10). Opus sex dierum describitur in libro Genesis (c. 11). Inde scriptores gentiles nonnulla hauserunt, sed ea errore corruperunt (c. 12). Iam Theophilus plura exponit de tribus primis diebus: scilicet deus initium ducit ab ipso eulmine; spiritum rebus creatis, ut animam homini, tribuit; terram, aquis remotis, ornat herbis seminibus plantis (c. 13). In his habemus imaginem resurrectionis, in mari imaginem mundi (c. 14). Varias considerations de iis quae quarto (c. 15) et quinto (c. 16) et sexto die creata sunt (c. 17). Hominis creatio singulare quidpiam habet (c. 18): ea declaratur et homo in paradiso collocatur (c. 19). Apponuntur quae in libro Genesis referuntur de paradiso, Evae formatione (c. 20), hominis lapsu (c. 21). Quod deus ambulasse in paradiso dicitur, id Theophilus docet de logon eius intelligendum esse (c. 22). Veritatem autem eorum quae in Genesi narrantur manifestam esse demonstrat ex mulierum parturientium doloribus et serpentis statu (c. 23). Iam, postquam paradisi ornatum descripsit (c. 24), probat accusandum deum non esse quod ligno scientiae Adamum prohibuerit (c. 25) aut praevaricatori mortem inflixerit (c. 26): nec mortalem Adamum nec immortalem creari par erat, sed capacem utriusque (c. 27). Eiectus paradiso Adamus cognovit uxorem suam, quam ex eius costa deus formaverat, ut et singularitatis dei argumentum exhiberet et coniu-

galem amorem arctius adstringeret (c. 28). Eva peperit Cainum ac deinde Abelem. Caini scelus et punitio (c. 29) et posterius recensentur. Ab iis artes inventae sunt, de quibus scriptores gentiles nihil potuerunt nisi fabulosum dicere (c. 30). Eiusdem scripturae beneficio cognoscimus originem maximarum urbium, divisionem linguarum, seriem antiquissimorum regum (c. 31), rationem dissipationis humani generis in universum terrarum orbem (c. 32). Harum rerum omnium cognitio frustra in libris gentilium quaeritur (c. 33). Prophetae vero non solum de mundi creatione nos docuerunt, sed etiam de deo colendo et vita recte instituenda praecepta tradiderunt (c. 34): id quod speciminibus ex libris eorum illustrat (c. 35), multis additis Sibyllae versibus (c. 36). Quin etiam poetae de poenis sceleri infligendis (c. 37), de mundi conflagratione et aliis rebus nonnulla dixerunt quae cum prophetis consentiunt (c. 38).

3. Libri tertii.

Quum priores disputationes animum Autolyçi non infregissent, Theophilus ad hunc librum exarandum aggressus est. Declarat sibi propositum esse antiquitatem scripturarum christianarum ab origine repetitam ei ante oculos ponere, ut tandem aliquando intelligat scriptores quorum admiratione tenebatur nullius esse pretii (c. 1). Nam neque suis ipsi oculis viderunt quae literis mandant, neque didicerunt ab his qui vide-

runt (c. 2), inter sese et secum ipsi litigant, deos esse nunc asserunt nunc negant, providentiam mox defendunt mox evertunt, stupra et adulteria docent, ipsis diis horrenda flagitia et scelestas coenas attribuant (c. 3).

Eiusmodi rebus Theophilus lubenter superse-
disset; sed quum videret Autolycum adhuc animo fluctuare ac sermonibus hominum insanorum moveri, qui Christianis 1°. epulas humanae carnis et 2°. promiscuos concubitus affingebant atque 3°. eorum doctrinam esse recentem dictabant, uberiores sibi disputationem de Christianorum innocentia et antiquitate suscipiendam esse iudicavit (c. 4).

Primum igitur demonstrat istorum criminum gravissima in scriptoribus gentilibus indicia; nullam prorsus in Christianis haerere suspicionem.

Etenim nonnulli philosophi, ut Zeno Cleanthes Diogenes, docent humanas carnes vorare et ne parentibus quidem parcere (c. 5). Omnes fere de incestis concubitibus conveniunt: Plato communes uxores esse praescribit et Epicurus consuetudinem stupri cum matribus ac sororibus commendat. Immo haec nefanda flagitia non dubitant in deos conferre (c. 6). Nam, quum nihil omnino constanter sentiant, eos dicunt aut ex atomis constare aut in atomos abire aut materiales esse aut nullam hominum curam gerere; animam immortalem quum dixerint, in alia hominum vel belluarum corpora mi-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

pli iudaici antiquitas (c. 22). Ipsi prophetae antiquiores sunt scriptoribus graecis (c. 23). Atque ut haec omnia uno in conspectu ponantur, anni Hebraeorum numerantur ab Adamo usque ad reditum ex captivitate Babylonica (cc. 24. 25). Ex quo facilis est comparatio quantum intersit inter Christianorum et Graecorum historias et utrorumque de mundi origine doctrinam (c. 26). Ne quid autem desit huic chronologiae, Romanorum anni pertexuntur ad obitum usque Marci Aurelii (c. 27). Tum totius chronologiae capita praecipua summatim recensentur (c. 28). Ex his concludit quam immerito christianam doctrinam nonnulli vellicent tamquam recentem (c. 29).

Perorat Theophilus librum duplici causa allata cur scriptores graeci hebraeos raro commemorent, quarum prima est quod recens sit apud eos literarum cognitio, altera quod non desinant fabulas amare ac veritatem odisse et insectari (c. 30).

VII. Synopsis supputationis Theophili a mundo condito ad mortem M. Aurelii*).

(Lib. III. c. 24—28.)

Adam filium genuit a.	230	Enoch	165
Seth	205	Mathusala	167
Enos	190	Lamech	188
Cainan	170	Noe temp. diluvii	600
Maleleel	165		<hr/>
Iareth	162		2242

*) Meum est Theophili numeros vere exhibere, non autem veros esse ostendere.

Post diluvium		Abimelech	8
Arphaxath fil. genuit a.	135	Thola	23
Sala	130	Iair	22
Heber	134	Serv. Phil. et Amm.	18
Phaleg	130	Iephtha	6
Rhagau	132	Esbon	7
Seruch	130	Aelon	10
Nachor	75	Abdon	8
Tbarrha	70	Servit. alienig.	40
Abraham	100	Samson	20
	<hr/>	Pax	40
	1036	Samera	1
Anni ante diluvium	2242	Elis	20
A diluv. ad Isaac	1036	Samuel	12
	<hr/>	Saul	20
A condito mundo		David	40
ad Isaac	3278		<hr/>
Isaac genuit Iacob	60	A morte Mosis	
Transitus Iac. in Aeg.	130	ad mortem David	498
Mora Israel. in Aeg.	430		<hr/>
Mora in deserto	40	A condito mundo	
	<hr/>	ad mortem Mosis	3938
	660	A Mose ad David	498
	<hr/>		<hr/>
A condito mundo		A condito mundo	
ad Isaac	3278	ad mortem David	4436
Ad mortem Mosis	660		<hr/>
	<hr/>	Solomon regnavit	40
A condito mundo		Roboam	17
ad mortem Mosis	3938	Abias	7
	<hr/>	Asa	41
Iesus iud. pop.	27	Iosaphat	25
Serv. reg. Mesop.	8	Ioram	8
Gonotheel	40	Ochozias	1
Servit. Eclon	18	Gotholia	6
Aoth	8	Ioas	40
Servit. alienig.	20	Amesias	39
Debbora	40	Ozias	52
Servit. Madian.	7	Ioatham	16
Gedeon	40	Achaz	17

Ezechias		29	Galba	—	7	6
Manasses		55	Otho	—	3	5
Amos		2	Vitellius	—	6	22
Iosias		31	Vespasianus	9	11	22
Ochas	menses	3	Titus	2	—	22
Ioachim		11	Domitianus	15	5	6
Ioachim II	m. 3. d.	10	Nerva	1	4	10
Sedecias		11	Traianus	19	6	16
Captivitas Babyl.		70	Hadrianus	20	10	28
<hr/>			Antoninus	22	7	6
A David ad finem			M. Aurelius	19	—	10
Captiv. Babyl.		518	<hr/>			
	m. 6. d.	10	217. 89. 219			
<hr/>			89 menses = a. 7 m. 5 —			
<hr/>			219 dies = — m. 7 [d. 5]			
<hr/>			Hi m. et d. = a. 8 — [d. 5]			
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad mortem David		4436	mortem Aurelii			225
A David ad finem			<hr/>			
Captiv. Babyl.		518	A Captiv. ad finem			
	m. 6. d.	10	Consulum			516
<hr/>			<hr/>			
A condito mundo			A Consulibus ad			
ad fin. Captiv. B.		4954	mortem Aurelii			225
	m. 6. d.	10	<hr/>			
<hr/>			A Captiv. ad			
Cyrus (tempore Tar-			mortem Aurelii			741
quinii Sup.) regnavit		38	<hr/>			
Tarquinius Sup.		25	A condito mundo			
Consules		453	ad fin. Captiv.			4954
<hr/>						(m. 6. d. 10)
<hr/>			<hr/>			
A Captiv. ad finem			A fine Capt. ad			
Consulum		516	mortem Aurelii			741
<hr/>			<hr/>			
Imperarunt	a.	m.	d.	A condito mundo		
C. Iulius	3	4	6	ad M. Aurelii mor-		
Augustus	56	4	1	tem		5695.
Tiberius	22	—	—			(m. 6. d. 10 [15].)
Caius	3	8	7			
Claudius	13	8	24			
Nero	13	6	28			

PROLEGOMENA.

LV

Si igitur ex recepta sententia aerae Iulianae a. 46 pro epocha Iesu Christi habeamus, anni a condito mundo ad natum Christum secundum Theophili calculum ad hunc modum statuentur:

A cond. mundo ad fin. Capt. Bab.	4954
Anni Cyri	38
Anni Tarquinii	25
Anni Consulium	453
Aerae Iulianae	46

A condito mundo ad Christum 5516.

**THEOPHILI ANTIOCHENI
AD AUTOLYCUM LIBRI III.**

**COMMENTARII IN IV EVANGELIA.
FRAGMENTUM IN CANTICUM.**

Corp. Apoll. Vol. VIII.

¹ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΛΥΚΟΝ.

² ΤΟ Α.

1. ³ Στωμύλον μὲν οὖν στόμα καὶ φράσις εὐεπῆς τέρψιν πα-
ρέχει καὶ ἔπαινον πρὸς κενήν δόξαν ἀθλίοις ἀνθρώποις ἔχουσι
τὸν νοῦν κατεφθαρμένον· ὁ δὲ τῆς ἀληθείας ἐραστῆς οὐ προσ-
έχει λόγοις ⁴ μεμιαμμένοις, ἀλλὰ ἐξετάζει τὸ ἔργον τοῦ λόγου
τί καὶ ὁποῖόν ἐστιν. ⁵ Ἐπειδὴ οὖν, ὡς ἔταϊρε, κατέπληξάς με

P.
69
§. 1

1. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΥ-
ΤΟΛΥΚΟΝ] Haec est inscriptio in
codicibus Veneto et Bodleiano. Eam-
dem recte praebent editores: Ges-
nerus, Ducaeus, Morellus, Fellus,
Wolfius, Maranus, Humphreius. So-
lus Gallandius arbitrato suo scri-
psit: ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ
ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΑΝ-
ΤΙΟΧΕΩΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΛΥΚΟΝ.
In inscriptione codicis Parisini, a
quo bini priores libri ad Autolycum
absunt, aliquot accedunt verba: Θεο-
φίλου πατριάρχου ἕκτου ἀν-
τιοχείας πρὸς αὐτόλυκον ἑλ-
ληνα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν
πίστεως. Ea unde origi-
nem ducant dixi in Prolegg. c. 2:
,,De codicibus manuscriptis.“

2. ΤΟ Α] Uterque codex (Ven.
et Bodl.) haec omittit; habet autem
Ven. initio libri secundi τὸ β̄ et ter-
tii τὸ γ̄, Bodl. in calce libri secundi
τὸ δεύτερον et in limine tertii τὸ
 τρίτον. Editores substituere ΒΙ-
ΒΛΙΟΝ Α.

3. Στωμύλον . . . κατεφθαρ-
μένον] Citavit hunc locum Ioannes
Damase. in Sacr. Parall. (Opp. ed.
Lequien. T. II) p. 564. Legit τὸ
pro μὲν οὖν, id quod maiorem
quamdam asseverationem ponit ra-
tione habita antecedentis inter Theo-
philum et Autolycum colloquii. Bodl.
καὶ ante φράσις (φραῖσις Ven.) men-
dose praetermittit. Uterque cod.
mstus et Gesn. non κενήν habent
sed καινήν, vitio scilicet pronun-
tiationis, quae has voces inter se
commutandi frequentem occasionem
fecit. Sic 1 Tim. 6, 20 vice κενο-
φωνίας nonnulli codd. καινοφωνίας
legunt: vid. Tischendorf. (ed. 7) ad
h. l. Iam Clauserus recte transtulit:
ad vanam gloriam parandam. —
Cum verbis ἀνθρ. ἕχ. τ. νοῦν κα-
τεφθαρμ. cf. 2 Tim. 3, 8: ἀνθρω-
ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν.

4. μεμιαμμένοις] Ven.: in quo
supra prius μ corrector incaute σ
posuit, ut μεμιασμένοις legatur.
Bodl. et editi μεμιασμένοις. Forma

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ὁ λόγοις κενοῖς καυχησάμενος ἐν τοῖς θεοῖς σου τοῖς λιθίνοις καὶ ξυλίνοις, ἔλατοῖς τε καὶ χωνευτοῖς καὶ πλαστοῖς καὶ γραπτοῖς, ὃν οὐτε βλέπουσιν οὐτε ἀκούουσιν (εἰσὶ γὰρ εἰδῶλα καὶ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων), ἔτι δὲ φῆς με καὶ ὁ Χριστιανὸν ὡς κακὸν τοῦνομα φοροῦντα, ἐγὼ μὲν οὖν ὁμολογῶ εἶναι Χριστιανός, καὶ φορῶ τὸ θεοφιλὲς ὄνομα τοῦτο ἐλπίζων εὐχρηστος εἶναι τῷ θεῷ. Οὐ γὰρ ὡς σὺ ὑπολαμβάνεις, χαλεπὸν εἶναι τοῦνομα τοῦ θεοῦ, οὕτως ἔχει· ἴσως δὲ ἔτι αὐτὸς σὺ ἄχρηστος ὢν τῷ θεῷ περὶ τοῦ θεοῦ οὕτως φρονεῖς.

2. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν φῆς ἡ „Δειξόν μοι τὸν θεόν σου“, καὶ γὰρ σοι εἴποιμι ἂν ἡ „Δειξόν μοι τὸν ἄνθρωπόν σου καὶ γὰρ σοι δείξω“

solent de sermonibus eum impetu quodam effusis et audienti ingratis molestisque usurpare; dictio autem καταπλήθειν („obruere“) τινὰ λόγοις tota in Graecia fuit inaudita.

6. λόγοις κενοῖς] Tillemontius (Mémoires pour servir à l'hist. ecclési. T. III, Ven. 1832. 4°, p. 51) haec accepit de scripto quodam Autolyti contra Christianos. Sed id phrasis ipsa non infert, quae de sermone familiari alias communiter adhibetur, v. c. lib. II. c. 1 initio. — De verbis καυχησάμενος ἐν τ. θ. σου λιθίνοις κτλ. vide Iustin. Apol. I. c. 9 et Epist. ad Diogn. c. 2; coll. librum meum De Epist. ad Diogn. (ed. 2) p. 18 sq.

7. οὐ ... ἀνθρώπων] Ps. 113, 4—5 et 134, 15—17 (ed. Holm.-Parsons.): Τὰ εἰδῶλα τῶν ἐθνῶν ... ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. ... Ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται, ὠτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἀκούονται. Coll. 1 Parall. 16, 26: Πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἰδῶλα.

8. Χριστιανὸν ὡς κακὸν τοῦνομα φορ.] Scilicet Christianum vocari ad crimen sufficiebat, ut etiam Iustinus Apol. I. c. 4 (n. 1) et Athe-

nagoras l. c. cc. 1 (n. 13) 2 (n. 7. 8) referunt aliique testes quos II. cc. memoravi.

9. ὁμολογῶ εἶναι Χριστιανός] Ita olim Christiani. Tertullianus Apol. c. 2: „Vociferatur homo: Christianus sum. Quod est dicis; tu vis audire quod non est.“ Cf. Actt. martyr. SS. Iustini etc. (Corp. Apoll. Vol. III) c. 3 sq., ubi narratur singulos Christianos ante tribunal praefecti constitutos dixisse: Χριστιανός εἰμι. Pariter Galli ap. Euseb. H. E. V. c. 1. §. 19 de Blandina scribunt: ἦν αὐτῆς ἀνάληψις καὶ ἀνάκνυσις καὶ ἀναληψία τῶν συμβαινόντων τὸ λέγειν ὅτι Χριστιανὴ εἰμι. Et de Sancto l. c. §. 20: πρὸς πάντα τὰ ἐπερωτώμενα ἀπεκρίνατο τῇ ῥωμαϊκῇ φωνῇ· Χριστιανός εἰμι. Τοῦτο καὶ ἀντὶ ὀνόματος καὶ ἀντὶ πόλεως κτλ. ὁμολόγει. Ipse Eusebius, de Diocletiana persecutione agens, VIII. c. 3 ait: ἄλλος Χριστιανός εἶναι ἐκεκράγει, τῇ τοῦ σωτηρίου προσρήματος ὁμολογίᾳ λαμπρυνόμενος. Cf. Cyprianum in lib. ad Demetrianum. — Morell. vitiose ὁμολογεῖν.

10. εὐχρηστος εἶναι τῷ θεῷ]

me sermonibus inanibus obtudisti venditans deos tuos lapideos et ligneos, ductos et fusos, fictos et pictos, *qui nec vident nec audiunt (sunt enim simulacra et opera manuum hominum)*, meque praeterea Christianum dicis quasi malum nomen ferentem: equidem confiteor me esse Christianum, et gratum hoc deo nomen fero sperans me utilem esse deo. Non enim ut tu existimas, molestum esse nomen dei, ita se res habet; sed fortasse, quia adhuc tu inutilis es deo, idcirco de deo ita sentis.

2. Sed etiam si dicas „Ostende mihi deum tuum“, ego tibi dicam „Ostende mihi hominem tuum et ego tibi osten-

Usitatus est apud veteres patres vocum *χριστοῦ* (a *χρίειν* c. 12 ibique n. 1) et *χρηστοῦ* lusus, cuius ansam ipsi gentiles dederunt. Tertull. l. c. c. 3: „Chrestianus pronuntiatur a vobis.“ Lactant. Institt. div. IV. c. 7: „Immutata littera Chrestum solent dicere.“ Ad hunc locum lege Bünemanni adnotata; adde interpretes ad Taciti Annal. XV. c. 44. Ait Iustinus Apol. I. c. 4: *Χριστιανοὶ γὰρ εἶναι κατηγοροῦμεθα· τὸ δὲ χρηστον μισεῖσθαι οὐ δίκαιον.* Comp. quae ibi notavi. Insuper gentiles Christianos ut homines *ἀχρηστούς* calumniati sunt. Hinc Tertullianus l. c. c. 42: „Infructuosi in negotiis dicimur.“ Formula *εὐχρηστον εἶναι τῷ θεῷ* (mox opp. *ἀχρηστον ε. τ. θ.*) reperitur apud Herm. Past. II. c. 5.

11. *τοῦ θεοῦ*] Clauser. maluit *τοῦτο*, reddens *nomen illud*. Recte Maranus: „Postquam dixit Theophilus christianum nomen deo gratum esse, inde occasionem sumit de ipsius dei nomine ac de eius natura omnem intelligentiam superante disserendi.“

12. *περὶ*] In Ven. omissum, sed

a correctore adiectum. Deinde *οὕτως* Ven. (in quo corrector, ut asolet, *ς* erasit) suppeditat pro vulg. *οὕτω*.

1. *Δειξόν μοι τὸν θεόν σου*] Hoc Theophilus non coniciendo suspicatur Autolyicum dicturum esse; sed revera id dixerat, ut ex c. 14 patescit. Apud Augustinum, ut Kortholtus notavit, De symbolo III. c. 3 dicit paganus: „Ostende mihi quem colis.“ Sic quoque Caecilius apud Minucium Felicem Christianis exprobrat quod deum colant, quem nec ostendere possint nec videre.

2. *Δειξόν μοι τὸν ἄνθρωπὸν σου*] *Hominem tuum*, scilicet ratione habita animae, *internum hominem*. Hunc mihi ostende, *antalis sit qualis esse debet, deum ut queat videre*. Illico enim: *Ἐπεὶ δεῖξον βλέποντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου ἕκτλ. Ὅταν ᾖ ἁμαρτία (nec καθαρὰ ψυχὴ) ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, οὐ δύναται ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος θεωρεῖν τὸν θεόν. Δειξόν οὖν καὶ σὺ σεαυτόν.* Cf. Neander *Allg. Geschichte d. christl. Rel. u. Kirche* T. I (ed. 2) p. 962. Caeterum eadem loquendi

τὸν θεόν μου“. ³ Ἐπεὶ δεῖξον βλέποντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου, καὶ τὰ ὦτα τῆς καρδίας σου ἀκούοντα. Ὡσπερ γὰρ οἱ βλέποντες τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ σώματος κατανοοῦσι τὴν τοῦ βίου καὶ ἐπίγειον πραγματείαν, ἅμα ⁴ δοκιμάζοντες τὰ διαφέροντα, ἢτοι φῶς ἢ σκότος, ἢ λευκὸν ἢ μέλαν, ἢ ἀειδὲς ἢ εὐμορφον, ἢ εὐρυθμον καὶ εὐμετρον ἢ ἄρυθμον καὶ ἄμετρον, ἢ ὑπέμετρον ἢ κόλουρον, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπὲρ ἀκοὴν πίπτοντα, ἢ ὀξύφωνα ἢ βαρύφωνα ἢ ἡδύφωνα, ⁵ οὕτως ἔχοι ἂν καὶ περὶ B τὰ ὦτα τῆς καρδίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς τῆς ψυχῆς δύνασθαι θεὸν θεάσασθαι. Βλέπεται γὰρ θεὸς τοῖς δυναμένοις αὐτὸν ὄρᾶν, ἐπὶ ἂν ἔχωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεωγμένους τῆς ψυχῆς. Πάντες μὲν γὰρ ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ ἔνιοι ὑποκεχυμένους καὶ μὴ βλέποντας τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Καὶ οὐ παρὰ τὸ μὴ βλέπειν τοὺς τυφλοὺς ἤδη καὶ οὐκ ⁶ ἔστιν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου φαῖνον, ἀλλὰ ἑαυτοὺς αἰτιάσθωσαν οἱ τυφλοὶ καὶ τοὺς ἑαυτῶν ὀφθαλμούς. ⁷ Οὕτως καὶ σύ, ὦ ἄνθρωπε, ἔχεις ὑποκεχυμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῶν πράξεων C σου τῶν πονηρῶν. Ὡσπερ ἔσοπτρον ἐστιλβωμένον, οὕτως δεῖ

formula δεῖξόν μοι — καὶ γὰρ δείξω σοι in Ep. Iac. 2, 18 reperitur.

3. Ἐπεὶ δεῖξον] Ἐπεὶ cum imperativo offensionem non habet. Cf. Klotz. ad Devar. Vol. II. p. 543. Quapropter nihil opus est ulla verborum ἐπεὶ δεῖξον mutatione. Duc. legit. ἐπίδειξον. Idem voluit Wolf. legere. Coniecit Heumann. (Poecil. T. I. p. 507) ἢ ἀνοιξον, aut aperi. Anonymus (Biblioth. Lubec. Vol. II. p. 223) substituit ἔπειτα δεῖξον. Thienemann. ἐπιδείξων commendavit. Inutilis labor; locus sanus est. — Augustinus in Psalm. 41: „Paganus si mihi dixerit: Ubi est deus tuus? nonne illi et ego possum dicere: Ubi est deus tuus? Deum quippe suum digito ostendit. Intendit enim digitum ad aliquem lapi-

dem, et dicit: Ecce est deus meus; ubi est deus tuus? Invenit ille quod ostenderet oculis carnis. Ego autem non, quasi non habeam quem ostendam. Sed non habet ille oculos quibus ostendam. Potuit enim ille oculis corporis mei ostendere deum suum Solem: quibus ego oculis ostendam Solis creatorem?“ Similiter De symbolo III. c. 3: „Ego quidem habeo etiam modo quem tibi ostendam; sed tu non habes oculos unde videas. Beati enim, ait salvator noster, mundi corde: quoniam ipsi deum videbunt. Cor immundum et tenebris peccatorum obvolutum deum quaerit videre! Lux lucet in tenebris, sed tenebrae eam non comprehenderunt. Numquid quia caecus non videt ideo lux non lucet? Si nosset, o infide-

dam deum meum“. Proinde ostende an oculi animae tuae videant, et aures cordis tui audiant. Quemadmodum enim qui vident oculis corporis percipiunt quae in hac vita terrena peraguntur, simul ea explorantes quae inter se differunt, lucem et tenebras, album et nigrum, deforme et formosum, concinnum apteque dimensum et inconcinnum inepteque dimensum, partibus excedens et mutilum, pariter vero etiam ea quae sub aures cadunt, acutane sint an gravia aut iucunda: ita etiam se habent aures cordis et oculi animae ut deum videre possint. Videtur enim deus ab iis qui possunt eum videre, siquidem oculos animae apertos habent. Omnes enim habent oculos, sed quidam [caligine] suffusos ac solis lucem non videntes. Neque ex eo quod caeci non videant idcirco lux solis non lucet, sed sibiipsis adsignent caeci et suis oculis. Sic et tu, o homo, habes [caligine] suffusos oculos animae tuae per peccata et malas actiones tuas. Ut speculum renidens, ita animam hominis

lis, dicere deo vero: Illumina oculos meos: videres nobiscum nunc per speculum in aenigmate, ut possis videre facie ad faciem.“

4. δοκιμάζοντες τὰ διαφέροντα] Phrasis haec Paulina est Rom. 2, 18 et Phil. 1, 10. — Mox Ven. εἶτοι, sed corrector ἦ supra εἶ (lib. II. c. 2. n. 5) posuit. Cf. lib. II. c. 38. n. 1. Idem Ven. dein ἄρρυθμον, quod corrector temere in ἄρρυθμον (Bodl.) mutavit: sic editi quoque. Sed cf. Al. Bultmann. *Gramm. d. neutest. Spr.* p. 28sq. Similiter Tischendorf. Ioann. 19, 23 ex cod. Alex. ἄραφος reposuit. Tum editi ὑπὲρ μέτρον divise.

5. οὕτως ἔχοι ἄν] Heumann. l. c. legere gestit οὕτως ἔχει ἄν, id quod improbo, praesertim quum ista loquendi ratio infra c. 5 firmetur: Καθάπερ γὰρ . . . οὕτως

ἔχοι ἄν καὶ τὸν θεὸν μὴ δύνασθαι ὀραθῆναι κτλ. Inepte Wolfius obtrudit nostro loco τοῦ ante δύνασθαι. Maranus: „Scribendum potius fuisset τὸ δύνασθαι αὐτά.“ Sunt autem, opinor, quibus persuadere possem Theophilum non τὰ ὅλα scripsisse sed τὰ ὅλα τὰ τῆς καρδίας. Addit enim τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς τῆς ψυχῆς. Articulus τὰ ob similitudinem cum ultima praecedentis vocis syllaba facile potuit interire.

6. ἔστιν] Ven. (corrector ex more suo ν erasit), ἔστι Bodl. et Gesn. Fell. Wolf. Humphr. At Ducaeus incuria operarum ἔτι, id quod Mor. et Mar. receperunt. Tum Fell. et Wolf. ἀλλ', non ἀλλὰ.

7. Οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω. Item paullo post: οὕτως δεῖ.

τὸν ἄνθρωπον ἔχειν καθαρὰν ψυχὴν. Ἐπὶ οὖν ἡ ἰδὸς ἐν τῷ ἐσόπτρῳ, ⁸ οὐ δύναται ὁρᾶσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἐσόπτρῳ. ⁹ οὕτως καὶ ὅταν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, οὐ δύναται ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος θεωρεῖν τὸν θεόν. Δειξὸν οὖν καὶ **4** σὺ σεαυτὸν, ¹⁰ εἰ οὐκ εἶ μοιχός, εἰ οὐκ εἶ πόρνος, εἰ οὐκ εἶ κλέπτης, εἰ οὐκ εἶ ἄρπαξ, εἰ οὐκ εἶ ἀποστερητής, εἰ οὐκ εἶ ἀρσενοκοίτης, εἰ οὐκ εἶ ὑβριστής, εἰ οὐκ εἶ λοίδορος, ¹¹ εἰ οὐκ ὀργίλος, εἰ οὐ φθονερός, εἰ οὐκ ἀλαζών, εἰ οὐχ ὑπερόπτης, εἰ οὐ **D** πλήκτης, εἰ οὐ φιλάργυρος, εἰ οὐ γονεῦσιν ¹² ἀπειθής, εἰ οὐ ¹³ τὰ τέκνα σου πωλεῖς. Τοῖς γὰρ ταῦτα πράσσουσιν ὁ θεὸς οὐκ ἐμφανίζεται, ἐὰν μὴ πρῶτον ¹⁴ ἑαυτοὺς καθαρῶσιν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ. Καὶ σοὶ οὖν ἅπαντα ἐπισκοτεῖ, καθάπερ ὕλης ¹⁵ ἐπιφορὰ ἐπὶ γένηται τοῖς ὀφθαλμοῖς ¹⁶ πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. ¹⁷ οὕτως καὶ σοί, ὦ ἄνθρωπε, ἐπισκοτοῦσιν αἱ ἀσέβειαι πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι σε ὁρᾶν τὸν θεόν. **71**

3. Ἐρεῖς οὖν μοι. Σὺ ὁ βλέπων διήγησαι μοι τὸ εἶδος τοῦ **5** θεοῦ. Ἄκουε, ὦ ἄνθρωπε. Τὸ μὲν εἶδος τοῦ θεοῦ ἄρρήτον καὶ ¹ ἀνέκφραστόν ἐστιν, μὴ δυνάμενον ὀφθαλμοῖς σαρκίνοις

8. οὐ δύναται ... ἐν τῷ ἐσόπτρῳ] Haec verba omnia, a Ven. et Bodl. suppeditata, a Gesn. Duc. Mor. omissa sunt. Ansam videlicet erroris dedit repetitum τῷ ἐσόπτρῳ. Fell. mendose τι (pro τὸ) πρόσωπον. Caeterum ille ἰδὸς ἐν τῷ ἐσόπτρῳ dicitur respectu habito speculi aenei.

9. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω. Deinde ex eodem ὅταν ἡ pro vulg. ὅταν ἡ dedi. Matth. 5, 8: οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ... τὸν θεὸν ὄψονται. Origenes Hom. in Ioann. 73, 2: πᾶσα γὰρ ἁμαρτία ῥύπον ἐντίθησι τῇ ψυχῇ. Non solum Gregorius Nyss. (*Die Bergpred. ausgel.* v. A. Tholuck, ed. 4. Goll. 1856, p. 101), sed Theophylactus quoque et Euthymius (ad Matth. 5, 8) pu-

ram animam comparant cum speculo puro: ὡςπερ γὰρ τὸ κάτοπτρον, ἐὰν ἡ καθαρὸν, τότε δέχεται τὰς ἐμφάσεις, οὕτω καὶ ἡ καθαρὰ ψυχὴ δέχεται ὄψιν θεοῦ. Cf. Petav. Theol. dogm. T. I. p. 293 et Grimm *Exeg. Hdbch zu d. Apokryph. d. A. T.* Tom. VI (D. Buch d. Weish.), Lips. 1860, p. 52.

10. εἰ οὐκ εἶ μοιχός ... εἰ οὐ γονεῦσιν ἀπειθής] Theophilus omnibus his verbis, duobus tantum (φθονερός et ὑπερόπτης) exceptis, respicit ad 1 Cor. 6, 8—10. Rom. 1, 30. 1 Tim. 1, 10. 2 Tim. 3, 2. Tit. 1, 7.

11. εἰ οὐκ ὀργ.] Wolf. cum Fello εἰ οὐκ εἶ ὀργ. contra codd. mstos. Tum ille vitiose: οὐ φθονερός, omissa εἰ, et ἡ (codd. εἰ) οὐκ ἀλαζών.

puram esse oportet. Quum igitur exstiterit aerugo in speculo, non potest conspici hominis vultus in speculo: ita quum peccatum sit in homine, non potest quisquam huiusmodi videre deum. Ostende igitur teipsum, an non sis moechus, an non sis scortator, an non sis fur, an non sis praedo, an non sis spoliator, an non sis puerorum stuprator, an non sis contumeliosus, an non sis maledicus, an non iracundus, an non invidus, an non arrogans, an non superbus, an non litigator, an non avarus, an non parentibus non obsequens, an non filiorum tuorum venditor. Haec enim qui agunt iis deus non apparet, nisi prius se ab omni labe expurgaverint. Itaque etiam tibi omnia tenebras inducunt, velut si obstet humor in oculos traiectus quominus in lucem solis defigi possint: sic etiam tibi, o homo, impietates tenebras inducunt quominus possis videre deum.

3. Dices igitur mihi: Tu qui vides narra mihi formam dei qualis sit. Audi, o. homo: Forma dei ineffabilis et inexplicabilis est, quae non potest oculis corporeis videri.

12. ἀπειθής] Wolfius dicit fuisse virum doctum qui legere mallet ἀπειθήης. Sed praestat in recepta lectione acquiescere, quia ipsa illa phrasis a Theophilo sumta videtur ex Rom. 1, 30 et 2 Tim. 3, 2. Cf. n. 10.

13. τὰ τέκνα σου πωλεῖς] Ea de re consulas Pufendorfium De iure naturae lib. VI. c. 2. §. 9 et Grotium De iure belli et pacis lib. II. c. 5. §. 5.

14. ἐαυτοῦς . . . μολυσμοῦ] Coll. 2 Cor. 7, 1.

15. ἐπιφορὰ] Nescio cur Ducaeus, quocum Mor. et Fell. faciunt, in ἐκφορὰ mutaverit. Illa lectio ab utroque cod. msto suppeditatur et a caeteris editoribus probe servatur. Ἐπιφορὰ enim, ut iam Wolfius mo-

nuit, est ille oculorum morbus, qui ab humorum pravorum influxu et impressione oritur: quod vel ex Paulo Aegineta lib. III patet, ubi de oculorum agit epiphoris, quas disertius τὰς τῶν δευμάτων ἐπιφορὰς appellat. H. Stephanus in Exposit. vocabulorum medicorum p. 521: Ἐπιφορὰ ἰδίως ἐπὶ ὀφθαλμῶν λέγεται, ἐπειδὴν μετὰ φλεγμονῆς μεγίστης καὶ δεύματος πλήθος ἐπιφέρεται.

16. πρὸς] Gesn. Fell. Wolf. πρὸ mendose.

17. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω. Mox Ven. et Bodl. vitiose σύ, non σοί. Iam in principe editione lectio comparet genuina.

1. ἀνέκφραστόν ἐστιν, μὴ] Ven. et Bodl., nisi quod in hoc

ὄραθῆναι. Δόξη γάρ ² ἔστιν ἀχώρητος, μεγέθει ἀκατάληπτος, ὕψει ἀπερινόητος, ἰσχύϊ ἀσύγκριτος, σοφίᾳ ἀσυμβίβαστος, ἀγαθοσύνη ἀμίμητος, καλοποιῖα ἀνεκδιήγητος. ³ Εἰ γὰρ φῶς αὐτὸν εἶπω, ποίημα αὐτοῦ λέγω· εἰ λόγον εἶπω, ⁴ ἀρχὴν αὐτοῦ λέγω· νοῦν ἔαν εἶπω, ⁵ φρόνησιν αὐτοῦ λέγω· πνεῦμα ἔαν εἶπω, ⁶ ἀνα- B πνοὴν αὐτοῦ λέγω· σοφίαν ἔαν εἶπω, ⁷ γέννημα αὐτοῦ λέγω· ἰσχὺν ἔαν εἶπω, κράτος αὐτοῦ λέγω· δύναμιν ἔαν εἶπω, ἐνέργειαν ⁸ αὐτοῦ λέγω· πρόνοιαν ἔαν εἶπω, ⁹ ἀγαθοσύνην αὐτοῦ λέγω· βασιλείαν ἔαν εἶπω, δόξαν αὐτοῦ λέγω· κύριον ἔαν εἶπω, ¹⁰ κριτὴν αὐτὸν λέγω· κριτὴν ἔαν εἶπω, δίκαιον αὐτὸν λέγω·

ἔστι (pro ἔστιν) comparet et in illo corrector v erasit. Editi ἀνέκφραστον καὶ μὴ.

2. ἔστιν] Bodl. in marg. addit θεός.

3. Εἰ γὰρ φῶς κτλ.] Hunc locum sic imitatur Novatianus De trin. c. 2 ut ipsis Theophili verbis utatur. „Sive enim illum,“ inquit, „dixeris lucem, creaturam ipsius magis quam ipsum dixeris, ipsum non expresse- ris; sive illum dixeris virtutem, potentiam ipsius magis quam ipsum dixeris et depromseris; sive dixeris maiestatem, honorem ipsius magis quam illum ipsum descripseris.“ Simili modo demonstrat Gregorius Naz. in Orat. 34 divinam naturam minus accurate describi, quum spiritus et ignis et lux et caritas et sapientia et iustitia et mens et logos et alijs eiusmodi nuncupatur. Hanc adnotationem Marano debemus. Adde Iustin. Apol. II. c. 6 (n. 3).

4. ἀρχὴν αὐτοῦ] Ducaeum [qui Clauseri versionem repetiit] vituperat Wolfius, quod illam vocem interpretetur principatum; ac ipse reddidit principium. [Facit cum Fello, qui transtulit: „quod in prin-

cipio cum eo erat dico.“ Etiam Hosmann.: „der der Anfang in ihm heisset.“ Et Thienemann.: „so beschrieb ich nur die Entstehung desselben.“] Sed parum quadrat ut patris principium filius dicatur. Dicitur quidem lib. 2. c. 13 principium in quo deus creavit coelum et terram: at principium patris non dicitur. Quare malui retinere principatum, idque eo lubentius, quod Theophilus in libro 2. c. 10 filium vocari doceat ἀρχὴν, quia imperat et dominatur omnibus rebus ab ipso creatis. Est ergo principatus [das die Welt beherrschende Princip] patris, quia pater omnibus per eum imperat. Maranus. Idem recte admonuit Grabner De Theophilo Ep. Ant. §. 5. Cf. Kahnis Die Lehre vom heil. Geiste P. I (Hal. 1847) p. 237.

5. φρόνησιν αὐτοῦ] D. h. nicht ihn selbst, sondern nur eine seiner Eigenschaften. Münscher Handb. d. christl. Dogmengesch. T. I (ed. 2) p. 396.

6. ἀναπν. αὐτοῦ] Uterque cod. mstus et editi (excepto Humphr.) ἀναπν. ἑαυτοῦ, meam ipsius respirationem; quod quidem Maranus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

πατέρα ἐὰν εἶπω, ¹¹ τὰ πάντα αὐτὸν λέγω. ¹² πῦρ ἐὰν εἶπω, τὴν ὄργην αὐτοῦ λέγω. Ἐρεῖς οὖν μοι. ¹³ Ὀργίζεται θεός; 6 Μάλιστα Ὀργίζεται τοῖς τὰ φαῦλα πράσσουσιν, ἀγαθὸς δὲ καὶ χρηστὸς καὶ ¹⁴ οἰκτίρων ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας καὶ φοβου- C μένους αὐτόν. ¹⁵ παιδευτὴς γάρ ἐστὶν τῶν θεοσεβῶν καὶ πατὴρ τῶν δικαίων, κριτὴς δὲ καὶ κολαστὴς τῶν ἀσεβῶν.

4. "Αναρχος δὲ ἐστὶν, ὅτι ¹ ἀγέννητός ἐστιν. ἀναλλοίωτος δὲ, καθότι ἀθάνατός ἐστιν. ² Θεὸς δὲ λέγεται διὰ τὸ τεθεικέναι

11. τὰ πάντα αὐτὸν λέγω] „Indicat patris nomine comprehendere quidquid humana imbecillitas de deo eloqui potest“ (Maran.). Legendum coniecerunt Cotelerius l. c. πρὸ πάντων αὐτὸν λέγω (c. 4), Grabijs ποιήσαντα αὐτὸν λέγω, Wolfius τὰ πάντα αὐτοῦ λέγω (omnia eius tamquam patris esse inuenio), Maranus τὰ πάντα ἀπ' αὐτοῦ λέγω (omnia ab eo esse dico), Noltius ἀγάπην αὐτὸν λέγω vel τὴν ἀγάπην αὐτοῦ λέγω. Neutiquam sunt calculo critico dignae istae coniecturae. Quid? Verus criticus non dubitaret rescribere: ἀγαπῶντα αὐτὸν λέγω. Eandem correctionem video Heumannum (Poecil. T. I. p. 509) proposuisse: quae eo magis mihi probatur, quod originem mendae clare ostendit. Nimirum litera Γ transiit in Τ (cf. lib. II. c. 36. n. 45, c. 37. n. 14, lib. III. c. 23. n. 6, c. 26. n. 8, Tatian. c. 40 [Corp. Apoll. Vol. VI] p. 152. n. 1; — Cobet Nov. lectt., Lugd. Bat. 1858, p. 81), atque ita ex ΑΓΑΠΩΝΤΑ extritâ primâ literâ facili errore factum est ΤΑ ΠΑΝΤΑ.

12. πῦρ ... τὴν ὄργην] Deuter. 4, 24 et Hebr. 12, 29: ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.

13. Ὀργίζεται θεός] Ita etiam,

monente La Croze, Lactantius De ira dei. Vide et Damascenum De fide orthod. l. c. 9. p. 145, cuius integra de Nominibus divinis commentatio, ibi expressa, huc pertinet. Wolfius.

14. οἰκτίρων] Gesn. et Mor. οἰκτήρων mendose.

15. παιδευτὴς γ. ἐ. τῶν θεοσεβῶν] Melius forte redderetur: castigator dei cultorum. Videtur enim Theophilus indicare velle quid intersit inter poenas, quibus bonos interdum deus erudit et eas quas impiis, ut severus iudex, infligit. Notus est omnibus Proverbiorum locus, quem citat Apostolus Hebr. 12, 5. Maranus. — Mox ἐστὶν Ven.; vulg. ἐστι.

1. ἀγέννητος] Uterque cod. mstus (cf. lib. II. cc. 4. 8 al.), Gesn. Mor. Mar. Caeteris editoribus, etiam Gallandio et Mignio (edit. Mar. recudentibus), placuit tacite obtrudere ἀγέννητος. De utraque voce legas quae ad Athenagor. Supplic. p. Chr. c. 4. n. 10 (Corp. Apoll. Vol. VII) p. 21 uberius exposui. Dein pro ἀθάν. ἐστὶν (Ven.) vulg. ἀθάν. ἐστι legitur.

2. Θεὸς ... τὰ πάντα] Ioannes Damasc. in Sacr. Parall. p. 785: Τοῦ ἀγίου Ἀμφιλοχίου ἐπισκό-

dicam, iustum eum dico; si patrem dicam, omnia eum dico; si ignem dicam, iracundiam eius dico. Dices igitur mihi: Irascitur deus? Maxime: irascitur male agentibus, bonus vero et benignus et misericors est in eos qui eum amant ac timent; est enim magister piorum et pater iustorum, iudex vero et vindex impiorum.

4. Caret principio, quia infectus est; immutabilis est, quatenus immortalis est. Deus dicitur propter τὸ τεθεικέναι,

που Ἰκονίου· Θεὸς λέγεται διὰ τὸ τεθεικέναι πάντα τῇ ἑαυτοῦ ἐξουσίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ, καὶ διὰ τὸ θεεῖν, ὅπερ ἐστὶ τρέχειν καὶ κινεῖν καὶ κυβερνᾶν καὶ ζωογονεῖν τὰ πάντα. Maran. adnotavit in Parall. cod. Coisl. 276 legi hoc testimonium sub eodem Amphiloerii nomine, sed deesse ἐξουσίᾳ et pro ζωογονεῖν haberi ζωοποιεῖν. Pro ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀσφ. Suicerus in Thesouro eccles. T. I. p. 1367 mavult ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀσφ. legere, ut ἀσφάλεια ad res ipsas referatur. Ps. 104, 5: ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Sed, ut iam Maranus monuit, hic locus ita citatur a Damasceno, ut necesse sit legere ἑαυτοῦ. Habet enim πάντα τῇ ἑαυτοῦ, omissa praepositione. Vocem θεὸς a τιθεῖναι deducunt etiam Herodotus II. 52: θεοὺς δὲ προσωνόμασαν σφέας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον (ubi vid. Wesseling.), et Clemens Alex. Strom. I. c. 29. §. 182: θεὸς δὲ παρὰ τὴν θέσιν εἴρηται καὶ τάξιν τὴν διακόσμησιν. A θεεῖν derivant Socrates ap. Plat. in Cratyl. c. 16. p. 397. ed. Steph. (Euseb. Praep. ev. I. c. 9. §. 10. XI. c. 6. §. 12. XIV. c. 27. §. 7): propterea

quod pristini homines sola sidera per coelum currentia pro diis habuerunt, quorum nomen deinde ad omnes deos translatum est (ubi vid. Stallbaum.), id quod Clemens quoque in Protrept. c. 2. §. 26 (Strom. IV. c. 23. §. 153) agnoscit dicens: ἐξεθείασαν θεοὺς ἐκ τοῦ θεῖν ὀνομάσαντες τοὺς ἀστέρας, Athanasius De definit. (Opp. ed. Maur. T. II) p. 243: θεὸς λέγεται ἀπὸ τοῦ θεεῖν ἦτοι τρέχειν· τὸ τρέχειν δὲ μὴ τὴν ἀπὸ τόπου νοητέον εἰς τόπον μετάβασιν, ἀλλὰ τὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐπὶ πάντα διήκειν, Gregorius Naz. Orat. 31: θεὸς ἀπὸ τοῦ θεεῖν διὰ τὸ ἀεικίνητον, Ioannes Dam. De fide orthodox. I. c. 9: θεὸς . . . λέγεται ἐκ τοῦ θεεῖν καὶ περιέπειν τὰ σύμπαντα, Pseudo-Gennadius Dial. de via sal. (a me edito in Illg. - Niedn. Zeitschr. f. d. histor. Theol. Lips. 1850. Fasc. 3) p. 409, = Ps.-Athanasii Ἐτεραί τινες ἐρωτήσεις (Opp. T. II) p. 335: θεὸς λέγεται ἀπὸ τοῦ θεεῖν καὶ διατρέχειν νοητῶς καὶ ἀχρόνως τὰ πάντα· ὁ γὰρ θεὸς αἰὶ καὶ πανταχοῦ πάρεστιν. Alii a θεᾶσθαι (τὰ πάντα) repetunt, ut Gregorius Nyss. Hom. in Cant., Orat. XII in Eunom., et Ioannes Dam. De fide orthodox. I. c.; alii

τὰ πάντα ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀσφαλείᾳ, καὶ διὰ τὸ θεῖν· τὸ δὲ θεῖν ³ ἐστὶν τὸ τρέχειν καὶ κινεῖν καὶ ἐνεργεῖν καὶ τρέφειν καὶ προνοεῖν καὶ κυβερνᾶν καὶ ζωοποιεῖν τὰ πάντα. Κύριος δὲ ἐστὶν διὰ τὸ κυριεύειν αὐτὸν τῶν ὄλων, πατὴρ δὲ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ⁴ πρὸ τῶν ὄλων, ⁵ δημιουργὸς δὲ καὶ ποιητῆς διὰ τὸ αὐτὸν εἶναι κτίστην καὶ ποιητὴν τῶν ὄλων, ὑψιστος δὲ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἀνώτερον τῶν πάντων, ⁶ παντοκράτωρ δὲ ὅτι αὐτὸς τὰ πάντα κρατεῖ καὶ ἐμπεριέχει. Τὰ γὰρ ὑψη τῶν οὐρανῶν καὶ τὰ βάθη τῶν ἀβύσσων καὶ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐστὶν, ⁷ καὶ οὐκ ἔστιν τόπος τῆς καταπάσεως αὐτοῦ. Οὐρανοὶ μὲν γὰρ ἔργον αὐτοῦ εἰσιν, γῆ ποίημα αὐτοῦ ⁸ ἐστὶν, θάλασσα κτίσμα αὐτοῦ ἐστὶν, ἄνθρωπος πλάσμα καὶ εἰκὼν αὐτοῦ ἐστὶν, ⁷² ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες ⁹ στοιχεῖα αὐτοῦ εἰσιν, ¹⁰ εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτοὺς γεγονότα, ¹¹ πρὸς

a θεωρεῖν (τὰ πάντα), ut Athanasius De definitt. l. c. et Pseudo-Gennadius cum Ps.-Athanas. ll. cc., alii ab ἀλθεῖν (= κάλσειν, ob malorum consumptionem: Hebr. 12, 29: coll. supra c. 3. n. 12), ut Gregorius Naz. Orat. 36, Athanasius et Ioannes Dam. ll. cc., alii ἀβ εὐός (bonus), ut Scholiastes Ambros. B. ad Odyss. VIII. 325, alii a θεῶ (i. q. ποιῶ), ut auctor Etymologici Magni, alii a θαυμάσι (admiror, unde θαυτός, admirabilis), ut Clericus ad Hesiod. p. 27, alii a θάω (nutrio) et θαύομαι (specto cum admiratione, unde θεός suspiciendus cum summa veneratione), ut Dammius in Novo Lex. gr. etymol. p. 1011. 13' et Duncanus in Novo Lex. gr. ed. Rost. p. 528, alii (Pape Lex. gr. T. I. p. 1011) a Διός. Sed haec hactenus.

3. ἐστὶν] Uterque cod. mstus; ἐστὶ Fell. Wolf. Humphr. Postea pro ἐστὶν (Ven.) omnes ἐστὶ.

4. πρὸ τῶν ὄλων] Ante omnia,

atque adeo et omnium auctor. Cf. Suicer. Observatt. Sacr. c. 7. p. 162 sqq. — Mor. et Mar. τὸν pro τῶν vitiose.

5. δημ. δὲ κ. ποιητῆς] Quod inter δημιουργὸν et ποιητὴν (lib. II. c. 10. n. 17 et c. 34. p. 110 B) discrimen sit, Iustinus in Cohort. ad gentt. c. 22 dicit. Adde Athenagor. Supplic. p. Chr. c. 10, ibique n. 19 observata. Lib. III. c. 9 appellat Theophilus deum κτίστην καὶ ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τοῦδε τοῦ παντὸς κόσμου.

6. παντοκράτωρ] De hac voce cf. Io. Pearson. ad Symbol. Apost. p. 74 sq. et Steph. le Moyne ad Var. Sacr. p. 122.

7. καὶ οὐκ ... αὐτοῦ] Ies. 66, 1 et Actt. apost. 7, 49 (coll. lib. II. c. 22. n. 4): τίς τόπος τῆς καταπάσεώς μου; Omnes editt. excepto Gesnero non ἐστὶν (Ven. et Bodl.) sed ἐστὶ. Etiam paullo ante Humphr. ἐστὶ.

8. ἐστὶν] Omnes editt. praeter

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ὑπηρεσίαν καὶ δουλείαν ἀνθρώπων· ¹² καὶ τὰ πάντα ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι, ἵνα διὰ τῶν ἔργων γινώσκηται καὶ νοηθῇ τὸ μέγεθος αὐτοῦ.

5. ¹ Καθάπερ γὰρ ψυχὴ ἐν ἀνθρώπῳ οὐ βλέπεται, ἀόρατος ᾧ οὖσα ἀνθρώποις, διὰ δὲ τῆς κινήσεως τοῦ σώματος νοεῖται ἢ B ψυχῇ, οὕτως ἔχοι ἄν καὶ τὸν θεὸν μὴ δύνασθαι ὄραθῆναι ὑπὸ ὀφθαλμῶν ἀνθρωπίνων, διὰ δὲ τῆς προνοίας καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ βλέπεται καὶ νοεῖται. Ὅν τρόπον γὰρ καὶ πλοῖον θεασάμενός τις ἐν θαλάσῃ κατηρτισμένον καὶ τρέχον καὶ κατερχόμενον εἰς λιμένα δῆλον ὅτι ἠγήσεται εἶναι ἐν αὐτῷ κυβερνήτην τὸν κυβερνῶντα αὐτό, ² οὕτως δεῖ νοεῖν εἶναι τὸν θεὸν κυβερνήτην τῶν ὄλων, εἰ καὶ οὐ θεωρεῖται ὀφθαλμοῖς σαρκίνοις ³ διὰ τὸ αὐτὸν ἀχώρητον εἶναι. ⁴ Εἰ γὰρ τῷ ἡλίῳ ἐλαχίστῳ ὄντι στοιχείῳ οὐ δύναται ἄνθρωπος ἀτενίσαι διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν θερμὴν καὶ δύναμιν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ ἀνεκφράστῳ οὕσῃ ἄνθρωπος θνητὸς οὐ δύναται ἀντωπῆσαι; Ὅν τρόπον γὰρ ⁵ ῥοά, ⁶ ἔχουσα φλοιὸν τὸν περιέχοντα αὐτήν, ἔνδον ἔχει μονὰς καὶ θήκας πολλὰς διαχωριζομένας διὰ ὑμένων καὶ πολλοὺς κόκκους ἔχει τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, οὕτως ⁶ ἢ πᾶσα κτίσις περιέχεται

41. p. 260 A, De resurr. c. 7. p. 592 DE, Epist. ad Diogn. c. 10. p. 500 D, aliique patres.

12. καὶ ... ἐξ οὐκ ὄντων] Lib. II. cc. 4. 10. 13: ἐξ οὐκ ὄντων τὰ πάντα ἐποίησεν, i. q. non ex materia praeiacente. Lib. II. c. 4: Τί δὲ μέγα, εἰ ὁ θεὸς ἐξ ὑποκειμένης ὕλης ἐποίει τὸν κόσμον; Καὶ γὰρ τεχνίτης ἄνθρωπος, ἐπὰν ὕλην λάβῃ ἀπὸ τινος, ἐξ αὐτῆς ὅσα βούλεται ποιεῖ. Θεοῦ δὲ ἡ δύναμις ἐν τούτῳ φανεροῦται ἵνα ἐξ οὐκ ὄντων ποιῇ ὅσα βούλεται.

1. Καθάπερ γὰρ ψυχὴ κτλ.] Eodem modo (ut Mar. vidit) Octavius apud Minucium Felicem ineptam dei videndi cupiditatem in gentilibus castigat. „Deum,“ inquit, „oculis

carnalibus vis videre, cum ipsam animam tuam, qua vivificaris et loqueris, nec aspicere possis nec tenere.“ Heumann. (Poecil. T. I. p. 510) mox pro οὕτως ἔχοι ἄν καὶ τὸν θεὸν μὴ δύνασθαι reponendum crediderit οὕτως καὶ τὸ θεῖον μὴ δύναται. Magnitudo mutationis deterret; neque depravatus est textus: eadem nempe phrasis supra (c. 2. n. 5) comparet.

2. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.

3. διὰ τὸ α. ἀχώρητον εἶναι] Id uberius exponit lib. II. c. 22. Ven. αὐτὸν, non αὐτὸν, errore librarii.

4. Εἰ γὰρ τῷ ἡλίῳ κτλ.] Similem Xenophontis sententiam citant Clemens Alex. Protrept. p. 46 et Cyrillus Alex. c. Iul. I. p. 32. Pu-

annos condita, ut ministrent et serviant hominibus: atque omnia deus creavit ex nihilo, ut ex operibus cognoscatur et intelligatur eius maiestas.

5. Nam quemadmodum anima in homine non videtur, quum fugiat humanos visus, sed ex motu corporis intelligitur anima, ita etiam deus oculis humanis videri non potest, sed ex providentia et operibus videtur et intelligitur. Quemadmodum enim etiam navem quis in mari instructam et currentem et ad litus appellentem videns procul dubio gubernatorem in ea esse iudicabit a quo gubernetur, ita deus omnium gubernator intelligendus est, etsi non videtur oculis carnalibus, quia comprehendi non potest. Nam si in solem, minimum illud elementum, non potest homo oculos defigere ob calorem et vim exsuperantem, quanto magis dei maiestatem, quae est inenarrabilis, mortalis homo non potest intueri? Quemadmodum enim malum punicum, cortice circumdatum, intus habet foros et loculos multos pelliculis interiectos et multa grana in se includit, ita universa creatura continetur spiritu dei, et continens spiritus una cum

tat Clemens haec Xenophontem hausisse ex Sibylla, cuius testimonium ibidem omnino gemellum refert. Sic etiam Minucius Felix [c. 32]: „In solem adeo, qui videndi omnibus causa est, videre non possumus: radiis acies submovetur, obtutus intuentis hebetatur, et si diutius inspicias omnis visus exstinguitur. Quid? Ipsum solis artificem, illum lucis fontem possis sustinere?“ Eadem habes apud Theodoret. Serm. 10 de provid. p. 439. *Maranus*.

5. *ῥοά*] Sic codd. msti; *ῥόα* editi. Paulo post vero hi ut illi *ῥοᾶς*. Cf. Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. VI. p. 2403.

6. *ἡ πᾶσα κτίσις περιέχεται ὑπὸ πνεύματος θεοῦ*] Non loqui-

tur Theophilus de logo, ut Ritterus (*Gesch. d. chr. Philos.* T. I. p. 325 coll. 324) falso existimavit, neque de spiritu sancto, sed de spiritu dei tamquam anima mundi. Deus ipse est *πνεῦμα* (c. 3). Eius spiritus hoc universum vivificat: *dei ἡ πνοὴ ζωογονεῖ τὸ πᾶν, ὃς ἐὰν συσχητὸ πνεῦμα παρ' ἐαυτῶ ἐκλείψει τὸ πᾶν* (c. 7): terram nutrit (l. c.) et ungit (c. 12), ab homine spiratur (c. 7), in creatione super aquas ferebatur et creaturae *εἰς ζωογόνησιν* dabatur velut anima homini (lib. II. c. 13), per omnia diffusus est (lib. II. c. 4) et naturam tenuis (lib. II. c. 13). Athenagor. Supplic. pro Christ. c. 6: *τῷ παρ' αὐτοῦ πνεύματι συνέχεται τὰ πάντα*.

ὑπὸ πνεύματος θεοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ περιέχον ⁷ σὺν τῇ κτίσει περιέχεται ὑπὸ χειρὸς θεοῦ· ὡσπερ οὖν ὁ κόκκος τῆς ῥοᾶς ἔνδον κατοικῶν οὐ δύναται ὄραν τὰ ἔξω τοῦ λέπους, αὐτὸς ὢν ἔνδον, οὕτως οὐδὲ ἄνθρωπος ἐμπεριεχόμενος μετὰ πάσης τῆς κτίσεως ὑπὸ χειρὸς θεοῦ οὐ δύναται θεωρεῖν τὸν θεόν. ⁸ Εἶτα βασιλεὺς ⁹ μὲν ἐπίγειος πιστεύεται εἶναι, καίπερ μὴ ⁹ πᾶσιν βλεπόμενος, διὰ δὲ νόμων καὶ διατάξεων αὐτοῦ καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων καὶ εἰκόνων νοεῖται. Τὸν δὲ θεὸν οὐ βούλει ¹⁰ σὺ νοεῖσθαι διὰ ἔργων καὶ δυνάμεων;

6. Κατανόησον, ὦ ἄνθρωπε, τὰ ἔργα αὐτοῦ, καιρῶν μὲν κατὰ χρόνους ἀλλαγὴν καὶ ¹ ἀέρων τροπὰς, στοιχείων τὸν εὐτακτον δρόμον, ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν τὴν εὐτακτον πορείαν, σπερμάτων τε καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν ⁷³ τὴν διάφορον καλλονήν, τὴν τε πολυποίκιλον γονὴν κτηνῶν τετραπόδων καὶ ² πετεινῶν καὶ ἑρπετῶν καὶ νηκτῶν, ἐνύδρων τε καὶ ἐναλίων, ἣ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ζώοις δεδομένην σύνεσιν πρὸς τὸ γεννᾶν καὶ ἐκτρέφειν, οὐκ εἰς ἰδίαν χρῆσιν ἀλλὰ εἰς τὸ ἔχειν ³ τὸν ἄνθρωπον, τὴν τε πρόνοιαν ἣν ποιεῖται ὁ θεὸς ἐτοιμάζων τροφήν πάσῃ σαρκί, ἣ τὴν ὑποταγὴν ⁴ ἣν ἄρκειν ὑποτάσσεσθαι τὰ πάντα τῇ ἀνθρωπότητι, πηγῶν τε γλυκερῶν καὶ ποταμῶν

7. σὺν τῇ κτίσει] *Fellus: cum creatione. Male. Manifesto res creatae hic designantur. Mox Grimm. (Exeg. Hdbch zu d. Apokryph. d. A. T. Tom. VI. p. 56) scripsit ὑπὸ τῆς χειρὸς.*

8. Εἶτα ... δυνάμεων] Citavit hunc locum Ioannes Dam. in *Sacr. Parall.* p. 339 sub nomine Θεοφίλου. In codice Venetae Bibliothecae Marcianae membran. 138 (saec. XI), qui *Parallela* continet et a me collatus est, fol. 61, b affertur sic: Θεοφίλου ἐκ τοῦ ἰ κεφ. Idem locus p. 787 exstat sub nomine „Theophili Alexandrini.“ Videtur (Marano non restat scrupulus) eum imitatus esse Irenaeus *Adv. haeres. II. c. 6. §. 2,*

ubi Gnosticos supremum quemdam et omnibus ignotum deum fingentes eodem refellit argumento, atque Gentiles Theophilus. „Aut numquid hi,“ inquit, „qui sub Romanorum imperio sunt, quamvis nunquam viderint imperatorem, sed valde et per terram et per mare separati ab eo, cognoscent, propter dominium [= διὰ νόμων κτλ.], eum qui maximam potestatem habet principatus; qui autem super nos erant angeli, vel ille quem mundi fabricatorem dicunt, non cognoscent omnipotentem?“ Etiam Theophilus voce βασιλεὺς (c. 11. n. 5) potissimum ad imperatorem romanum respicit.

9. πᾶσιν] *Codd. msti; sed Fell.*

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

⁵ ἀενάων φύσιν, δρόσων τε καὶ ὄμβρων καὶ ὑετῶν τὴν κατὰ και- B
 ροὺς γινομένην ἐπιχορηγίαν, τὴν ⁶ οὐρανίων παμποίκιον κίνησιν,
⁷ Ἐωσφόρον ἀνατέλλοντα μὲν καὶ προσημαίνοντα ἔρχεσθαι τὸν
 τέλειον φωστῆρα, σύνδεσμόν τε Πλειάδος καὶ Ὠρίωνος, Ἄρκτου-
 ρόν τε καὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἄστρον ⁸ χορείαν γινομένην ἐν τῷ
 κύκλῳ τοῦ οὐρανοῦ, οἷς ⁹ ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ ¹⁰ πᾶ-
 σιν ἴδια ὀνόματα κέκληκεν. Οὗτος θεὸς μόνος ¹¹ ὁ ποιήσας ἐκ **10**
 σκότους φῶς, ¹² ταμεῖά τε νότου καὶ θησαυροὺς ἀβύσσου καὶ C
 ὄρια θαλασσῶν χιόνων τε καὶ χαλαζῶν θησαυρούς, ¹³ συνάγων
 ὕδατα ἐν θησαυροῖς ἀβύσσου ¹⁴ καὶ τὸ σκότος ἐν θησαυροῖς αὐ-
 τοῦ καὶ ¹⁵ ἐξάγων τὸ φῶς τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ποθεινὸν καὶ ἐπι-
 τερπές ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ, ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς
 καὶ ἀστραπὰς πληθύνων εἰς ὑετόν, ὁ ἀποστέλλων τὴν βροντὴν
¹⁶ εἰς φόβον καὶ προκαταγγέλλων τὸν κτύπον τῆς βροντῆς διὰ
 τῆς ἀστραπῆς, ἵνα μὴ ψυχὴ αἰφνιδίως ταραχθεῖσα ἐκψύξη, ἀλλὰ
 μὴν καὶ τῆς ἀστραπῆς τῆς κατερχομένης ἐκ τῶν οὐρανῶν τὴν D
 αὐτάρκειαν ἐπιμετρῶν πρὸς τὸ μὴ ἐκκαῦσαι τὴν γῆν· εἰ γὰρ λά-
 βοι ¹⁷ τὴν κατεξουσίαν ἢ ἀστραπή, ἐκκαύσει τὴν γῆν, εἰ δὲ καὶ
 ἢ βροντῇ, καταστρέψει τὰ ἐν αὐτῇ.

5. ἀενάων] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor.; ἀεννάων caeteri editt. male fecerunt. Cf. Hermann. ad Eurip. Ion. 1083 et Pape Lex. gr. T. I. p. 37. Caeterum Ven. φύσιν, sed corrector circumflexum in acutum mutavit.

6. οὐρανίων] Ven. et Bodl. οὐράνιον.

7. Ἐωσφόρον ... Ἄρκτουρον] Coll. Iob. 9, 9.

8. χορείαν] Uterque cod. mstus; πορείαν editi. Illa vox tropice de cursu astrorum dicitur: Varr. ap. Nonn. c. 6. §. 16 et Manil. Astron. I. 669.

9. ἡ πολυπ. σοφία τ. θ.] Ephes. 3, 10.

10. πᾶσιν ἴδ. ὀνόμ. κέκλ.] Ps. 146, 4. Cf. lib. II. c. 13. p. 93 A.

11. ὁ ποιήσας ἐκ σκ. φῶς] Codd. msti et editi addunt ὁ ἐξάγων φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ, quae verba eieci, quum librariorum errore textui sint infulta. Nam 1°. sententiarum ordinem turbant, 2°. nexum grammaticum tollunt, quia non ἐξάγων sed ποιήσας in ταμεῖά τε νότου κτλ. convenit, 3°. eadem paullo post habes: ἐξάγων τὸ φῶς τὸ γλυκὺ ... ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ: accommodatissime ad seriem orationis.

12. ταμεῖά τε νότου] Iob. 9, 9.

13. συνάγων ... ἀβύσσου] Ps. 32, 7. Fortasse hic ante συνάγων et dein ante ἀνάγων concinnitatis gratia (comp. c. 7 init.) articulus ὁ reponendus est.

14. καὶ τὸ σκότος] Codd. msti

cium fontium et fluviorum perennium fluxus, roris et imbrium et pluviarum copiam statis temporibus suppeditatam, corporum coelestium varium motum, Luciferum exorientem et perfecti astri adventum praenunciantem, Pleiadis et Orionis coniunctionem, Arcturum et caeterorum astrorum choream quae peragitur in coeli circulo, quibus omnibus multivaria dei sapientia propria nomina imposuit. Hic deus solus est qui fecit lucem ex tenebris, nec non receptacula austru et thesauros abyssi et terminos marium ac nivis et grandinis thesauros, qui congregat aquas in thesauris abyssi et tenebras in thesauris suis et profert suavem et desiderabilem et incundam lucem e thesauris suis, qui educit nubes ab extremo terrae et fulgura multiplicat in pluviam, qui emittit tonitru ad terrorem et praenuntiat eius fragorem fulgure, ne anima subito turbata deficiat, quinimmo etiam fulguris vim e coelo erumpentis ita temperat ut ne terram comburat; nam si fulgur impetui suo permetteretur, combureret terram, etiam tonitru si sibi permetteretur, subverteret quae in ea sunt.

et editi καὶ συνάγων τὸ (Mor. errore καὶ pro τὸ) σκότος. Iam Maranus: „Redundat verbum συνάγων, sive Theophili, sive, quod libentius crediderim, librariorum incuriâ.“

15. ἐξάγων ... θησ. αὐτοῦ et ἀνάγων ... ὑστὸν] Ier. 10, 13 (51, 16). Ps. 134, 7.

16. εἰς φόβον] Ita gentiles ad tonitrua expavescere solebant. Tertullianus Ad Scapul. c. 2: „Nos unum deum colimus, quem omnes naturaliter nostis, ad cuius fulgura et tonitrua contremiscitis.“ De Augusto id testatum reliquit Suetonius in vita eius c. 96, de Tiberio c. 69, de Caligula c. 51, nec minus de Nerone. Cf. Senecam Quaest. natur.

lib. II. In sequentibus Theophilus varia memorat documenta providentiae divinae circa fulgura et tonitrua, qualia et Seneca l. c. agnoscens c. 31 ait: „Mira fulminis, si intueri velis, opera sunt, nec quicquam dubii relinquentia quin divina insit illis et subtilis potentia.“ Wolfius.

17. τὴν κατεξουσίαν] Ita Wolf. et Maran. ex coniectura, provocantes ad κατεξουσιάζειν Matth. 20, 25 et Marc. 10, 42; adde Phot. Epist. p. 216. 307 et Anecd. ed. Boisson. Vol. V. p. 280. Ita etiam Ven. et Bodl. Caeteri editt. τὴν κατ' ἐξουσίαν. Maranus praeter necessitatem τὸ κατ' ἐξουσίαν coniecit legendum.

7. Οὗτός μου θεὸς ὁ τῶν ὅλων κύριος, ¹ ὁ τανύσας τὸν **11**
οὐρανὸν ὁ μόνος καὶ θεὸς ² τὸ εὖρος τῆς ὑπὲρ οὐρανόν, ³ ὁ συν-
ταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης καὶ ἠχῶν τὰ κύματα αὐτῆς,
⁴ ὁ δεσπόζων τοῦ κράτους αὐτῆς καὶ τὸν σάλον τῶν κυμάτων
καταπραΰνων, ⁵ ὁ θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ δούς **74**
πνεῦμα τὸ τρέφον αὐτήν, οὗ ἢ πνοὴ ζωογονεῖ τὸ πᾶν, ⁶ ὃς ἐὰν
συσχῆ τὸ πνεῦμα παρ' ἑαυτῷ ἐκλείψει τὸ πᾶν. Τοῦτον λαλεῖς,
ἄνθρωπε, ⁷ τούτου τὸ πνεῦμα ἀναπνεῖς, τοῦτον ἀγνοεῖς. Τοῦτο
δέ σοι συμβέβηκεν διὰ τὴν τύφλωσιν τῆς ψυχῆς καὶ ⁸ πώρωσιν
τῆς καρδίας σου. Ἄλλὰ εἰ βούλει, δύνασαι θεραπευθῆναι· ἐπί-
δος σεαυτὸν τῷ ἰατρῷ, καὶ παρακεντήσει σου τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας. Τίς ἐστὶν ὁ ἰατρός; ⁹ Ὁ θεός, ὁ
θεραπεύων καὶ ζωοποιῶν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς σοφίας. Ὁ θεός **12**
διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας ἐποίησε τὰ πάντα· ¹⁰ τῷ **B**
γὰρ λόγῳ αὐτοῦ ἐστερεώθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ τῷ πνεύματι αὐ-
τοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Κρατίστη ἐστὶν ἡ σοφία αὐτοῦ·
¹¹ ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἠτοίμασε δὲ οὐρανοὺς
φρονήσει, ἐν αἰσθήσει ἄβυσσοι ἐρρύθησαν, νέφη δὲ ἐρρύθησαν
δρόσους. Εἰ ταῦτα νοεῖς, ἄνθρωπε, ἀγνώως καὶ ὀσίως καὶ δικαίως

1. ὁ τανύσας τ. ο. μόνος] Iob. 9, 8.

2. τὸ εὖρος τ. ὑ. οὐρανόν] Iob. 38, 18. Gesn. Duc. Mor. pro εὖρος (sic Ven. et Bodl.) mendose σύρος, ex quo Fell. γύρος (non γῦρος scripsit) fecit, Mar. εὐρός, id quod cum Wolfio mutavit Humphr. in εὖρος. Non οὐρανόν (Wolf. Mar. Humphr.) habet Ven., sed (caett. editt.) οὐρανῶν. Iam corrector supra ὦν scripsit ὄν. Cf. c. 12. n. 5.

3. ὁ συνταράσσων ... κύμ. αὐτῆς] Ps. 64, 7. Pro κύτος in Ven. (sic et Bodl. et editt.) corrector recte κύτος reposuit. Etiam in aliis codd. frequens est iste error: cf. Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. IV. p. 2163.

4. ὁ δεσπόζων ... καταπραΰνων] Ps. 88, 9.

5. ὁ θεμελιώσας ... ὑδάτων] Ps. 23, 2.

6. ὃς ... τὸ πᾶν] Iob. 34, 14: εἰ γὰρ βούλοιτο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κατασχεῖν, τελευτήσκει πᾶσα σὰρξ. Cf. c. 5. n. 6. Ibidem (adde c. 3. n. 6) etiam dixi quid praecedentia verba οὗ ἢ πνοὴ valeant; Rich. Ehlers (Philosophia antiqua in doctrina Apologetarum sec. II, Gott. 1859. 4°, p. 61) οὗ ad πνεῦμα censuit referendum esse.

7. τούτου] Uterque cod. mstus. Gesnerus operarum errore τούτο (sic), ex quo Duc. Mor. Fell. τοῦτο effecere, pro τούτου (caett. editt.). Fortasse antea non τοῦτον sed τού-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ζῶν, δύνασαι ὄραν τὸν θεόν. Πρὸ παντὸς δὲ προηγεῖσθω σου ἐν τῇ καρδίᾳ πίστις καὶ φόβος ὁ τοῦ θεοῦ, καὶ τότε συνήσεις ταῦτα. ¹² Όταν ἀπόθῃ τὸ θνητὸν καὶ ἐνδύσῃ τὴν ἀφθαρσίαν, τότε ¹³ ὄψῃ κατὰ ἀξίαν τὸν θεόν. ¹⁴ Ἀνεγείρει γάρ σου τὴν σάρκα C ἀθάνατον σὺν τῇ ψυχῇ ὁ θεός· καὶ τότε ὄψῃ γενόμενος ἀθάνατος ¹⁵ τὸν ἀθάνατον, ἐὰν νῦν πιστεύσῃς αὐτῷ, καὶ τότε ἐπιγνώσῃ ὅτι ἀδίκως κατελάλησας αὐτοῦ.

8. ¹ Ἀλλὰ ἀπιστεῖς νεκροὺς ἐγείρεσθαι. ² Όταν ἔσται, τότε πιστεύσεις θέλων καὶ μὴ θέλων· ³ καὶ ἡ πίστις σου εἰς ἀπιστίαν λογισθήσεται, ἐὰν μὴ νῦν πιστεύσῃς. Πρὸς τί δὲ καὶ ἀπιστεῖς; **13** *Η οὐκ οἶδας ὅτι ἀπάντων πραγμάτων ⁴ ἡ πίστις προηγείται; Τίς*

12. "Όταν ... ἀφθαρσίαν] Coll. 1 Cor. 15, 53 sq. 2 Cor. 5, 4. In editis ante Maran. male interpungebatur: καὶ τότε συνήσεις ταῦτα ὅταν ... ἀφθαρσίαν. τότε ὄψει (sic) κτλ. Wolf. edidit ἀπόθῃς et ἐνδύσῃς sine ratione, pro codd. ἀπόθῃ et ἐνδύσῃ.

13. ὄψῃ] Id Ven. hic et paullo post praebet pro ὄψει, quod in Bodl. et in editt. comperit. Etiam corrector in Ven. εἰ supra η posuit. Cf. de illa forma (Matth. 27, 4. Ioann. 1, 51. 11, 40 ed. Lachm. et Tischend.) Buttmann. *Gramm. d. neutest. Spr.* p. 37. Idem Ven. κατὰ ἀξίαν, at editt. κατ' ἀξίαν.

14. Ἀνεγείρει] Grabius malebat ἀναγερεῖ. Wolfius. Sed usitatum est praesens, cum certa et explorata res promittitur. Maranus. — Verba σὺν τῇ ψυχῇ Arth. Ashl. Sykes (An Enquiry, when the Resurrection of the Body or Flesh was first inserted in the public Creeds. Lond. 1757; coll. Biblioth. Britannic. Lipsiae edit. Vol. II. p. 504 sqq.) ita ad ἀνεγείρει refert ut sine haesitatione pronuntiet Theophilum existimasse animam cum corpore morte

simul exstingui. Etiam Maranus sic interpretatur ut anima cum corpore excitari et resurgere dicatur; „saepe enim sancti Patres resurrectionem animae et corporis praedicant, non quod animam ad tempus cum corpore interire suspicentur [vide quae dixi ad Tatianum c. 13. n. 1. p. 60], sed ut illius restitutionem in pristinum statum significant.“ Locus Polycarpi, ad quem hic editor provocat, ap. Euseb. H. E. IV. c. 15. §. 33 (εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰωνίου ψυχῆς τε καὶ σώματος) ambiguus est; neque huc pertinet Irenaeus IV. c. 18. §. 5, ubi vide Stieren. (p. 618). Quid? Ista verba σὺν τῇ ψυχῇ referenda sunt ad ἀθάνατον solum idque προληπτικῶς dictum (Teller. *Fid. dogm. de resurr. carn.*, Hal. 1766, p. 87): „resuscitat carnem ut immortalitate una cum anima (quae divino virtutis praemio immortalis est) fruatur.“

15. τὸν ἀθάνατον] Ven. et Bodl., Fell. Wolf. Mar.; caeteri editt. omisere.

1. Ἀλλὰ ἀπ.] Heumann. (Pocil. T. I. p. 510) legerit ἀλλ' εἰ ἀπιστεῖς. Anonymus in Biblioth. Lu-

videre deum. Ante omnia vero praeaeant in corde tuo fides et timor dei, tuncque haec intelliges. Quum deposueris mortale et indueris incorruptionem, tunc deum pro meritis videbis. Excitat enim tuam carnem immortalem cum anima deus: ac tunc factus immortalis immortalem videbis, si nunc ei credideris, et tunc cognosces te contra illum inique locutum esse.

8. Sed non credis mortuos excitari. Quando res eveniet, tunc credes volens nolens: et tua fides in incredulitatis loco deputabitur, nisi nunc credas. Cur vero etiam non credis? An ignoras rebus omnibus fidem praeire? Quis

bec. Vol. II. p. 233: „Recepta lectio sensum non modo tolerabilem sed et cum efficacia fundit.“

2. Ὅταν] Ven.; Bodl. ὅτι. Corrector, cui ὅταν c. indic. displicuit, in Ven. mutavit in ὅτε, idemque Gesn. habet, unde in edit. omnes transiit. Si quando ex usu graecitatis recentioris post ὅταν illatus est modus verbi indicativus, illud quod ἄν habet incerti plane pertinet ad ὅτε particulam, verbum autem ipsum definitam orationem habet. Cf. Hermann. ad Viger. p. 927, Klotz. ad Devar. Vol. II. p. 468 sqq. 690, Winer. *Gramm. d. newest. Spr.* ed. 6. p. 276, Bretschneider. *Lex. man. in N. T.* ed. 3. p. 298, Wahl. *Clav. librr. V. T. apocr.* p. 363.

3. καὶ ... λογισθήσεται] Coll. Rom. 4, 3. 5.

4. ἡ πίστις προηγείται] In hoc argumento, quod multi alii usurpant, ut Clemens Alex. *Strom.* II [c. 2—4. 6], Origenes c. Cels. I [p. 10], Arnobius II [c. 2 sqq.], Eusebius *Praepar. ev.* I [c. 5], Cyrillus *Hieros. Cat.* 5, Theodoretus *Adv. Graec.* I, observare possumus fidei

nomine apud antiquos scriptores non modo assensum rebus revelatis, sed saepe etiam eorum quae deus promisit impetrandorum fiducia designari. Quamvis autem immane discrimen sit inter eam fidem, quam navis gubernatori aut medico aut doctori habemus, et eam quam deo, qui proprio filio non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum, habere debemus: habent tamen haec exempla ex humanis rebus repetita non parum ponderis ad refellenda ethnicorum dicteria. Sic enim in Christianorum fidem iocari solebant, quasi isti, dum magna mysteria ad credendum proponunt, a quo haec tradita et revelata minime ostenderent. Unde Celsus, postquam Christianos irrisit quod dicere solerent: μὴ ἐξέταζε, ἀλλὰ πίστευσον, καὶ ἡ πίστις σου σώσει σε, sic eos urget quasi haec a deo tradita esse non probarent: εἰ μὲν δὴ θελήσουσιν ἀποκρίνεσθαι μοι, ὡς οὐ διαπειρωμένω (πάντα γὰρ οἶδα), ἀλλ' ὡς ἐξ Ἰσοῦ πάντων κηδομένω, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὐκ ἐθέλησουσιν, ἀλλ' ἐροῦσιν ὥσπερ εἰώθασιν Μὴ ἐξέταζε, ἀνάγκη αὐτοὺς ταῦτά τε

γὰρ δύναται θερίσαι γεωργός, ἐὰν μὴ πρῶτον πιστεύσῃ τὸ σπέρμα τῆ γῆ; Ἡ τίς δύναται διαπερᾶσαι ὁ τὴν θάλασσαν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἑαυτὸν πιστεύσῃ τῷ πλοίῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ; Τίς δὲ κάμνων δύναται θεραπευθῆναι, ἐὰν μὴ πρῶτον ἑαυτὸν πιστεύσῃ τῷ ἰατρῷ; Ποίαν δὲ τέχνην ἢ ἐπιστήμην δύναται τις μαθεῖν, ἐὰν μὴ πρῶτον ἐπιδῷ ἑαυτὸν καὶ πιστεύσῃ τῷ διδασκάλῳ; Εἰ οὖν γεωργὸς πιστεύει τῆ γῆ καὶ ὁ πλέων τῷ πλοίῳ καὶ ὁ κάμνων τῷ ἰατρῷ, σὺ οὐ βούλει ὁ ἑαυτὸν πιστεῦσαι τῷ θεῷ, τοσούτους 75 ἀρῥαβῶνας ἔχων παρ' αὐτοῦ; Ἐπιπρῶτον μὲν ὅτι ἐποίησέν σε ἐξ οὐκ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. Εἰ γὰρ ὁ πατήρ σου οὐκ ἦν οὐδὲ ἡ μήτηρ, πολὺ μᾶλλον οὐδὲ σὺ ἦς ποτε. Καὶ ἐπλασέν σε ἐξ ὑγράς οὐσίας μικρᾶς καὶ ἐλαχίστης ρανίδος, ἣτις οὐδὲ αὐτὴ ἦν ποτε· καὶ προήγαγέν σε ὁ θεὸς εἰς τόνδε τὸν βίον. Εἶτα πιστεύεις τὰ ὑπὸ 14 ἀνθρώπων γινόμενα ἀγάλματα θεοῦ εἶναι ὁ καὶ ἀρετὰς ποιεῖν. Τῷ Β δὲ ποιήσαντί σε θεῷ ἀπιστεῖς δύνασθαί σε καὶ ὁ μεταξὺ ποιῆσαι;

διδάξαι ὅποι' ἄττα ἐστὶν ὃ λέγουσι καὶ ὀπόθεν ἐββύηκε. „Si mihi respondere voluerint, ut eos minime tentanti ac periclitanti (omnia enim novi), sed aeque omnibus consulenti, praeclare se res habebit; si vero recusabunt, dicentque quod solent *Noli disquirere*, necesse est ut doceant cuiusmodi sint quae asseverant et unde dimanarint.“ Dignissima est quae legatur Origenis responsio. *Maranus*. Cf. Io. Pearson. ad Symbol. Apost. p. 7, Th. Milles. ad Cyrill. l. c., Heinichen. ad Euseb. l. c.

5. τ. θάλασσαν] Ven. et Humphr.; caeti. τ. θάλατταν.

6. ἑαυτὸν] Ven.; corrector temere (cf. Corp. Apoll. Vol. II. p. 475, Bernhardy *Wissensch. Syntax d. griech. Spr.* p. 272, Winer. l. c. p. 136) mutavit in σεαυτὸν, idemque in omnibus editt. exstat.

7. Πρῶτον] Omnes editt. addunt particulam γάρ, quam expunxi auxilio Ven., ubi a correctore supra

lineam est collocata. Pro ἐποίησεν (Ven.) editt. ἐποίησε. lidem ἐπλασε et προήγαγε paullo post. *Maranus* commation εἰ γὰρ ὁ πατήρ usque ad σὺ ἦς ποτε per parenthesin positum esse autumat, ut quae sequuntur καὶ ἐπλασεν et καὶ προήγαγεν a praecedente ὅτι pendeant. Male. Sententiam huius loci (primorum hominum creationem omniumque deinceps nascentium formationem ad deum referendam) quod attinet, consimillimam pronuntiarunt Iustinus alique patres; legas quae ad Iustin. De resurr. c. 5. n. 15 suppeditavi.

8. καὶ ἀρετὰς ποιεῖν] Thienemannus, qui ἀρετὰς de magnis iisque miris operibus (Pape Lex. gr. T. I. p. 286) intelligendum non vidit, ἀρῥητα suspicatus est legendum esse. De sententia cf. Athenagor. Supplic. p. Chr. c. 18. n. 8.

9. μεταξὺ] Clauser. verba τῷ δὲ ποιήσαντι ... ποιῆσαι reddidit:

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

9. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα ὧν φῆς σέβασθαι θεῶν ὀνόματά
¹ ἔστιν νεκρῶν ἀνθρώπων. Καὶ τούτων τίνων καὶ ποταπῶν;
 Οὐχὶ Κρόνος μὲν τεκνοφάγος εὐρίσκεται καὶ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα
 ἀναλίσκων; Εἰ δὲ καὶ ² Δία τὸν παῖδα αὐτοῦ εἴποις, κατάμαθε
 καὶ κείνου τὰς πράξεις καὶ τὴν ἀναστροφήν. Πρῶτον μὲν ὅτι ἔν
 Ἰδῆ ὑπὸ αἰγὸς ἀνετράφη, καὶ ταύτην σφάξας κατὰ τοὺς μύθους C
 καὶ ἐκδείρας ἐποίησεν ἑαυτῷ ἔνδυμα. Τὰς τε λοιπὰς πράξεις
 αὐτοῦ, περὶ τε ἀδελφοκοιτίας καὶ μοιχείας καὶ παιδοφθορίας, ³ ἄμει-
 νον Ὅμηρος καὶ οἱ λοιποὶ ποιηταὶ περὶ αὐτοῦ ἐξηγοῦνται. Τί
 μοι τὸ λοιπὸν καταλέγειν περὶ τῶν υἱῶν ⁴ αὐτοῦ, Ἡρακλέα μὲν
 ἑαυτὸν καύσαντα, Διόνυσον δὲ μεθύοντα καὶ μαινόμενον, καὶ
 Ἀπόλλωνα τὸν Ἀχιλλέα δεδιότα καὶ φεύγοντα καὶ τῆς Δάφνης
 ἐρῶντα ⁵ καὶ τὸν Ἰακίνθου μόρον ἀγνοοῦντα, ἢ Ἀφροδίτην τὴν D
 τιτρωσκομένην, καὶ Ἄρεα τὸν βροτολοιγόν, ἔτι δὲ καὶ ⁶ Ἰχῶρα
 ῥέοντα τούτων τῶν λεγομένων θεῶν; Καὶ ταῦτα μὲν ⁷ μέτριον
 εἰπεῖν, ὅπου γε θεὸς εὐρίσκεται ⁸ μεμελισμένος ὁ καλούμενος Ὅσι-
 ρις, οὗ καὶ κατ' ἔτος γίνονται τελεταὶ ὡς ἀπολλυμένου καὶ εὐ-
 ρισκομένου καὶ κατὰ μέλος ζητουμένου· οὔτε γὰρ εἰ ἀπόλλυται
 νοεῖται, οὔτε εἰ εὐρίσκεται δεικνυται. Τί δέ μοι λέγειν ⁹ Ἄττην
 ἀποκοπτόμενον, ἢ Ἄδωνιν ἐν ὕλῃ ¹⁰ ρεμβόμενον καὶ κυνηγετοῦντα

eumdem repetita vice formare possit.
 Cf. Athenagor. De resurr. c. 3.
 n. 1.

1. ἔστιν] Ven.; vulg. ἔστι. Deos
 gentilium esse ex hominibus mortuis
 effictos (c. 10, comp. lib. II. c. 34.
 n. 3) quum alii (etiam Cicero De
 consolatione, ap. Lactant. Institt.
 div. I. c. 15) professi sunt, tum
 Athenagoras Supplic. p. Chr. c. 29
 sq. Cfr. Cudworth. System. intel-
 lect. p. 226 sq. et Gieseler. Lehrb.
 d. Kirchengesch. T. I. P. I (ed. 4)
 p. 208. De expositione quae sequi-
 tur, Καὶ τούτων τίνων καὶ ποτα-
 πῶν κτλ. (coll. lib. II. c. 8 et III.
 cc. 3. 8), legas ad Athenag. l. c. c.
 21 a me adnotata (n. 1).

2. Δία] Ven. et Gesn. δια.
 Paulo infra Ven. et Bodl. εἶδη (Al.
 Buttmann. Gramm. d. neutest. Spr.
 p. 5), sed in iis altera manus lectio-
 nem Ἰδῆ rescripsit, aliis locis qui-
 bus occurrit (lib. II. c. 3) codicibus
 firmatam: quare hinc quoque eam
 servavi.

3. ἄμειμον] Bodl. in marg. ἄ
 μὲν: id quod Fell. et Wolf. (qui
 mallet ἄς μὲν pro ἄμεινον) temere
 textui inseruerunt. Antea Ven. παι-
 δοφθορίας, corrector vero ε erasit.

4. αὐτοῦ] Uterque cod. mstus.
 Gesnerus' operarum errore omisit
 (Clauserus agnoscit: filios eius),
 cum eoque Duc. Mor. Fell. faciunt.

5. καὶ τ. Ἰακ. μ. ἀγν.] Quam-

9. Ac nomina quidem eorum, quos a te coli dicitas deorum, nomina sunt hominum mortuorum. Et ii quidem qui et quales fuere? Annon Saturnus liberorum vorator invenitur qui proprios liberos consumsit? Sin etiam Iovem eius filium nomines, diligenter cognosce eius actiones et vivendi rationem. Primum quidem in monte Ida nutritus est a caprea, eamque quum mactasset, ut ferunt fabulae, et pellam detraxisset, fecit sibi indumentum. Ac caetera eius facta, coitus cum sorore et adulteria et illata pueris stupra, melius Homerus et caeteri poetae describunt. Quid iam enumerem quae ad eius filios spectant, Herculem qui se concremavit, Bacchum ebrium et furentem, Apollinem Achillis metu fugientem et Daphnes amatorem et Hyacinthi mortis ignarum, aut Venerem vulneratam, et Martem hominum occisorem, praeterea sanguinem ex iis quos vocatis diis fluentem? Atque haec quidem sunt dicta mediocria, quandoquidem deus invenitur membratim discerptus nomine Osiris, cuius etiam mysteria quotannis celebrantur quasi pereat et inveniatur et singula eius membra quaerantur; neque enim utrum perierit scitur, neque utrum inveniatur ostenditur. Quid dicam Attin castratum, aut Adonim in silva errantem et venantem et ab apro vulneratum, aut

vis vates haberetur. Cf. Tatian. Orat. c. 8. n. 22 et Athenag. l. c. c. 21. n. 36.

6. ἰχῶρα ... θεῶν] Hom. Il. V. 340: ἰχῶρ, οἶός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν. Cf. Clem. Al. Protr. c. 2. §. 36.

7. μέτριον εἰπεῖν] Fell.: haec quidem modestius dicuntur." Wolf.: „de his quidem pauca et modica dicere attinet." Rectius Clauser.: haec quidem quae hactenus dedimus mediocria sunt." Hosmann.: „dies möchte noch einigermaßen hingehen." Luce clarius est Theophilum levia et mediocria dicere quae antea

dixerat, quia ad graviora transit (Mar.).

8. μεμελισμένος] Clauser. male *decantatus*, pro *membratim divisus*. Cf. Athenag. l. c. c. 22 (Corp. Apoll. Vol. VII) p. 112 ibique n. 36.

9. Ἄττην] Ven.: corrector temere i supra η scripsit; Bodl. et omnes editt. Ἄττιν. Sed illa forma non spernenda (lib. III. c. 8. n. 6), ut docent quos ad Tatian. c. 8. n. 9 laudavi.

10. δεμβόμενον] Scholion in marg. Ven. (alia manu) et Bodl.: δεμβασμός ἢ ἀχαλινωτός ἐννοια καὶ ζῶης ἀφανισμός.

καὶ τιτρωσκόμενον ὑπὸ σὺός, ¹¹ ἢ Ἀσκληπιὸν περαιννόμενον, καὶ Σάραπιν τὸν ἀπὸ Σινώπης φυγάδα εἰς Ἀλεξάνδρειαν γεγονότα, ἢ τὴν Σκυθίαν Ἀρτεμιν καὶ αὐτὴν φυγάδα γεγонуῖαν καὶ ἀνδροφόνον καὶ ¹² κυνηγέτιν καὶ τοῦ Ἐνδυμίωτος ἐρασθεῖσαν; Ταῦτα γὰρ οὐχ ἡμεῖς φάμεν, ἀλλὰ οἱ καθ' ὑμᾶς ¹³ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ κηρύσσουσιν.

76

10. ¹ Τί μοι λοιπὸν καταλέγειν τὸ πλῆθος ὧν σέβονται ζώων ¹⁵ Αἰγύπτιοι, ἐρπετῶν τε καὶ κτηνῶν καὶ θηρίων καὶ πετεινῶν καὶ ἐνύδρων νηκτῶν, ἔτι δὲ καὶ ποδόνητρα καὶ ἦχους αἰσχύνης; Εἰ δὲ ² καὶ Ἑλληνας εἴποις καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, σέβονται λίθους καὶ ξύλα καὶ τὴν λοιπὴν ὕλην, ³ ὡς ἔφθημεν εἰρημέναι, ἀπεικονίσματα νεκρῶν ἀνθρώπων. Φειδίας μὲν γὰρ εὐρίσκεται ἐν ⁴ Πείσῃ ποιῶν Ἡλείοις τὸν Ὀλύμπιον Δία, ⁵ καὶ Ἀθηναίοις ἐν ἀκροπόλει τὴν Ἀθηνᾶν. Πεύσομαι δὲ σου καὶ γὰρ, ὦ ἄνθρωπε, ⁶ πόσοι Ζῆνες εὐρίσκονται. Ζεὺς μὲν γὰρ ἐν πρώτοις προσαγο-

11. ἢ Ἀσκλ. κερ.] Haec a Gallandio (ut in edit. Mar. Veneta) errore praetermissa sunt.

12. κυνηγέτιν] Ven. (et Bodl.?) et ex coniectura Wolf. Mar. Humphr.; caelt. editt. κυνηγέτην. Cf. Polluc. V, 13.

13. συγγραφεῖς] Interdum hoc nomine generatim omnes scriptores designat Theophilus, velut lib. II [c. 12: πολλοὶ τῶν συγγραφέων — c. 32; comp. c. 38, lib. III. cc. 17. 20. 29] et lib. III. c. 1. [Etiam τοὺς συγγράφοντας vocat lib. III. c. 2.] Sed hoc loco [ut lib. II. c. 30] συγγραφεῖς qui a poetis distinguuntur non alii videntur esse quam historici [ut Wolfius quoque notavit], nec ad alios pertinet haec antiquarum rerum licet fabulosa narratio. Sic etiam vocantur historici lib. II [c. 8 et] c. 12 et a poetis et philosophis distinguuntur. Δοκεῖ δὲ τὰ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἢ συγγρα-

φείων καὶ ποιητῶν εἰρημένα ἀξιόπιστα μὲν εἶναι. Si quis dubitet his verbis ἢ συγγραφέων historicos significari, attentius legat haec Theophili verba ex c. 33: Τίς οὖν ... τῶν καλουμένων σοφῶν καὶ ποιητῶν ἢ [leg. καὶ] ιστοριογράφων. Maranus. Cf. lib. II. c. 5. n. 1. Humphr. κηρύσσουσι, absque v.

1. Τί μοι κτλ.] Pro λοιπὸν (c. 9, lib. II. cc. 8. 14) alibi τὸ λοιπὸν (lib. III. cc. 3. 6) dicit. Hunc cultum animalium Aegyptiis suetum, de quo vide Herod. II. c. 65 sq. coll. M. Uhlemann. Handb. d. ges. ägypt. Alterthumskunde T. II. Lips. 1857. p. 202 sqq., castigabant veterum patrum permulti. Cf. Athenag. Supplic. p. Chr. c. 1. n. 11. Iphis gentilibus ludibrio erat: Iuven. Sat. 15 et Lucian. De sacrif. 14. Ante νηκτῶν censet Wolfius part. καὶ ἐνυδρῶν, ἐνυδρῶν τε καὶ ἐναλίων,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ρεύεται Ὀλύμπιος καὶ Ζεὺς ⁷ Λατεάριος καὶ Ζεὺς Κάσιος καὶ Ζεὺς Κεραύνιος καὶ Ζεὺς Προπάτωρ καὶ Ζεὺς Παννύχιος καὶ Ζεὺς Πολιοῦχος καὶ Ζεὺς Καπετώλιος. Καὶ ὁ μὲν ⁸ Ζεὺς παῖς Κρόνου, βασιλεὺς Κρητῶν γενόμενος, ἔχει τάφον ἐν Κρήτῃ· οἱ δὲ λοιποὶ ἴσως οὐδὲ ταφῆς κατηξιώθησαν. Εἰ δὲ καὶ εἴποις ⁹ τὴν C μητέρα τῶν λεγομένων θεῶν, μή μοι γένοιτο διὰ στόματος τὰς πράξεις αὐτῆς ἐξαιρεῖν (ἀθέμιτον γὰρ ἡμῖν τὰ τοιαῦτα καὶ ὀνομάζειν), ἢ τῶν θεραπόντων αὐτῆς τὰς πράξεις ¹⁰ ὑφ' ὧν θεραπεύεται, ὅποσα τε ¹¹ τέλη καὶ εἰσφορὰς παρέχει τῷ βασιλεῖ αὐτῆς τε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς. Οὐ γὰρ εἰσιν θεοί, ἀλλὰ ¹² εἰδωλα, καθὼς προειρήκαμεν, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων καὶ δαιμόνια ἀκάθαρτα. D ¹³ Γένοιτο δὲ τοιοῦτοι οἱ ποιοῦντες αὐτὰ καὶ οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς.

11. ¹ Τοιγαροῦν μᾶλλον τιμήσω τὸν βασιλέα, οὐ προσκυνῶν 16

Tertullianum Apolog. c. 14: „Romanus Cynicus Varro trecentos Ioves, sive Iupiteres dicendum, sine capitibus introducit.“

7. Λατεάριος] Ita Ven. et Bodl. exserte pro forma Λατιάριος (Tatian. c. 29, Euseb. De laud. Const. p. 757, Porphyg. De abstin. II. c. 56), quam hic solus Migne clam obtrudit. Etiam lib. III. c. 8 mentio fit Διὸς τοῦ Λατεαρίου. — Mox uterque cod. mstus et editt. omnes (exc. Humphr.) Κάσιος. Errorem Wolfius notavit. Ζεὺς Κάσιος, dictus a monte Casio (qui Pelusio vicinus est), ubi templum ipsi dedicatum fuit, non semel apud veteres memoratur Graecos (Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. IV. p. 1003) et Latinos (Freund. Lex. lat. ling. T. I. p. 683). — Postea Migne pro scriptura codd. mstorum et editorum haud reiicienda Καπετώλιος (Steph. l. c. p. 944) tacite Καπιτώλιος textui inseruit.

8. Ζεὺς παῖς Κρόνου] Haec

scilicet fuit inscriptio sepulchri, quod in Creta habuit. Wolfius. Tradidit id Lactantius Institt. div. I. c. 11: „Et sepulcrum eius est in Creta in oppido Cnosso: ... in quo sepulcro eius est inscriptum antiquis literis graecis ΖΑΝΚΡΟΝΟΤ, id est latine: Iupiter Saturni.“

9 τ. μητέρα τῶν λεγομ. θεῶν] Cybelem et Corybantes, sacerdotes eius, indicat. Thienemann. coniecit legendum τ. μητέρα τὴν λεγομένην θεῶν. Lib. III. c. 8: τῆς μητρὸς θεῶν λεγομένης. Ferri potest lectio illa ideoque debet.

10. ὑφ' ὧν θεραπεύεται] Haec Thienemann. eiicienda autumat tamquam glossema ad verba τῶν θεραπόντων appositum. Antea pro ἢ (sic Ven.; de Bodl. hic incertus sum), quod ex coniectura Duc. et Wolf. legunt, stulte praebent Mor. Fell. Mar. ἢ et Gesn. ἢ.

11. τέλη καὶ εἰσφορὰς] Quod ait Theophilus de vectigalibus, quae mater deorum eiusque filii impera-

et Iuppiter Latiaris et Iuppiter Casius et Iuppiter Ceraunius et Iuppiter Propator et Iuppiter Pannychius et Iuppiter Pollicus et Iuppiter Capitolinus. Atque ille quidem Iuppiter Saturni filius, qui rex Cretensium fuit, habet sepulcrum in Creta; caeteri vero forte ne sepultura quidem dignati sunt. Si vero matrem eorum quos vocatis deorum obiicias, absit ut ore efferam ipsius actiones (taliam enim ne appellare quidem nobis fas est), vel ministrorum a quibus colitur actiones, et quae vectigalia et tributa tam ipsa tum eius filii regi pendant. Non enim sunt dii, sed *simulacra*, ut supra diximus, *opera manuum hominum et impura daemonia*. *Fales fiant qui faciunt ea et qui spem suam in iis collocant.*

11. Regem igitur potius colam, non eum adorans, sed

tori solvebant, explicari potest ex Tertulliano, ut Maran. vidit. Ad nation. I. c. 10 (Opp. ed. Oehl. T. I. p. 326) ait: „Sed aliquo solatio privatorum et domesticorum deorum querellae iuvantur, quod publicos turpius contumeliosiusque tractetis. Iam primum, quos in hastarium regessistis, publicanis sub[idis]tis, omni quinquennio inter vectigalia vestra proscriptos addicitis. Sic Serapeum, sic Capitolium petitur, addicatur, conducitur, [ut forum,] sub eadem voce praeconis, eadem exactione quaestoris. Sedenim agri tributo onusti viliores, hominum capita stipendio censa ignorabiliora (nam haec sunt captivitate notae poenae): dei vero, qui magis tributarii, magis sancti, immo qui magis sancti, magis tributarii. Maiestas constituitur in quaestum, negotiatio religione proscibitur, sanctitas locationem mendicat. Exigitis mercedem pro solo templi, pro aditu sacri, pro stipibus, pro hostiis. Venditis totam

Corp. Apoll. Vol. VIII.

divinitatem. Non licet eam gratis coli. Plus denique publicanis refigitur quam sacerdotibus.“ Cf. Apolog. c. 13.

12. εἰδωλα ... ἔργα γ. ἀνθρ. καὶ δαιμόνια ἀκ.] Ps. 113, 4 et 134, 15, coll. 1 Parall. 16, 26. Vid. c. 1. n. 7. — Ps. 96, 5: Οἱ θεοὶ τῶν ἔθνῶν δαιμόνια. Cf. librum meum De Epist. ad Diogn. (ed. 2) p. 17 sq. (n. 2). — Paullo ante pro εἰσιν (Ven.) vulgo εἰσι legitur.

13. Γένοιτο ... αὐτοῖς] Ps. 113, 8 et 134, 18. Cf. librum meum modo citatum p. 20.

1. Τοιγαροῦν μᾶλλον κτλ.] Ante haec verba Wolfius lacunam sibi videtur perspicere, quia „desse nonnulla et Ms. Bodl. indicat et series orationis evincit.“ At vero 1° codex Ven. (melioris notae quam Bodl.) nequaquam indicat lacunam; 2° series orationis facile perspicitur. Quum deorum mater eiusque filii (dii) vectigalia pendant regi (Caesari), equidem malo hunc regem,

αὐτῷ, ἀλλὰ εὐχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ. Θεῷ δὲ τῷ ὄντως θεῷ καὶ ἀληθεῖ προσκυνῶ, εἰδὼς ὅτι ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν. Ἐρεῖς οὖν μοι· ² Διὰ τί οὐ προσκυνεῖς τὸν βασιλέα; Ὅτι οὐκ εἰς τὸ προσκυνεῖσθαι γέγονεν, ἀλλὰ εἰς τὸ τιμᾶσθαι τῇ νομίμῃ τιμῇ. Θεὸς γὰρ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ἄνθρωπος ³ ὑπὸ θεοῦ τεταγμένος, οὐκ εἰς τὸ προσκυνεῖσθαι, ἀλλὰ εἰς τὸ δικαίως κρίνειν. ⁴ Τρόπῳ γάρ τινι παρὰ θεοῦ οἰκονομίαν πεπίστευται· καὶ γὰρ αὐτὸς οὐς ἔχει ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένους οὐ βούλεται βασιλεῖς καλεῖσθαι· ⁵ τὸ γὰρ 77 βασιλεὺς αὐτοῦ ἔστιν ὄνομα, καὶ οὐκ ἄλλῳ ἔξόν ⁶ ἔστιν τοῦτο καλεῖσθαι· οὕτως οὐδὲ προσκυνεῖσθαι ἀλλ' ἢ μόνῳ θεῷ. Ὡστε κατὰ πάντα πλανᾶσαι, ὦ ἄνθρωπε. ⁷ Τὸν δὲ βασιλέα τίμα εὐνοῶν αὐτῷ, ὑποτασσόμενος ⁸ αὐτῷ, εὐχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ. Τοῦτο γὰρ ποιῶν ποιεῖς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ. Λέγει γὰρ ⁹ ὁ νόμος ὁ

quippe deorum dominum cui vectigalia pendant, colere quam istos deos adorare; nimirum ex illa conditione vectigali sequitur plus regi quam diis esse tribuendum. Apule Maranus provocavit ad Tertullianum, qui similiter, postquam gentilium deos salibus suis perfricuit, transit ad cultum Caesarum, quos potius colendos esse ait quam deos. „Ventum est,“ inquit in Apolog. c. 28 (Opp. ed. Oehler. T. I. p. 228), „ad secundum titulum laesae augustioris maiestatis, siquidem maiore formidine et callidior timiditate Caesarem observatis quam ipsum de Olympo Iovem. Et merito, si sciatis. Quis enim ex viventibus quilibet non mortuo potior?“ Cf. c. 32. p. 237. — Verbo προσκυνεῖν christiani scriptores ad solennem dei cultum indicandum utebantur. Iustinus Apol. I. c. 17: θεὸν μὲν μόνον προσκυνούμεν, ὑμῖν δὲ πρὸς τὰ ἄλλα χαίροντες ὑπηρετοῦμεν, βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας ἀνθρώπων ὁμολογοῦντες

καὶ εὐχόμενοι μετὰ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως καὶ σώφρονα τὸν λογισμὸν ἔχοντας ὑμᾶς εὐρεθῆναι. Caeterum constat illud verbum alias a veteribus de cultu tam civili quam religioso usurpari.

2. Διὰ ... βασιλέα] Tertullianus Ad Scapul. c. 2: „Circa maiestatem imperatoris infamamur.“ Scilicet Christiani per genium Caesaris iurare (cf. Tertull. Apol. c. 32 et Herald. ad h. l. ap. Oehl. p. 237) et statuas eius adorare volebant (Tertull. l. c. c. 28 sqq.). Idem ille Ad nation. I. c. 17 (T. I. p. 342): „Prima obstinatio est quae secunda a dei religio constituitur Caesarianae maiestatis, quod inreligiosi dicamur in Caesares, neque imagines eorum repropitiando neque genios deierando.“

3. ὑπὸ θ. τεταγμ.] Locutio Paulina: Rom. 13, 1.

4. Τρόπῳ γάρ τινι] Illud „quodammodo“ non eo spectat ut dubia et incerta res videatur, sed quia comparationem quamdam inter deum et

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τοῦ θεοῦ· ¹⁰ Τίμα υἱὲ θεὸν καὶ βασιλέα, καὶ μηδενὶ αὐτῶν ἀπει-
θῆς ἦς· ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

12. Περὶ δὲ τοῦ σε καταγελᾶν μου, καλοῦντά με Χριστιανόν, **17**
οὐκ οἶδας ὃ λέγεις. Πρῶτον μὲν ὅτι τὸ ¹ χριστὸν ἢ δὲ καὶ εὐ-
χρηστον καὶ ἀκαταγέλαστόν ἐστιν. Ποῖον γὰρ πλοῖον δύναται
εὐχρηστον εἶναι καὶ σώζεσθαι, ² ἐὰν μὴ πρῶτον χρισθῆ; Ἡ ποῖος
πύργος ἢ οἰκία εὐμορφος καὶ ³ εὐχρηστός ἐστιν, ἐπὰν οὐ κέχρι-
σται; Τίς δὲ ἄνθρωπος εἰσελθὼν εἰς τόνδε τὸν βίον ἢ ἀθλῶν
οὐ κρίεται ἐλαίῳ; Ποῖον δὲ ἔργον ⁴ ἢ κόσμιον δύναται εὐμορ-
φίαν ἔχειν, ἐὰν μὴ χρισθῆ καὶ στιλβωθῆ; Εἶτα ἀῆρ μὲν καὶ
⁵ πᾶσα ἢ ὑπὲρ οὐρανὸν τρόπῳ τινὶ κρίεται φωτὶ καὶ πνεύματι. **C**
Σὺ δὲ οὐ βούλει χρισθῆναι ⁶ ἔλαιον θεοῦ; Τοιγαροῦν ἡμεῖς τού-
του εἵνεκεν καλούμεθα Χριστιανοὶ ὅτι κρίομεθα ⁷ ἔλαιον θεοῦ.

13. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρνεῖσθαι σε νεκροὺς ἐγείρεσθαι· φῆς γὰρ **18**

10. Τίμα ... αὐτῶν] Prov. 24,
21—22.

1. χριστὸν] Ven. χρηστὸν. Cor-
rector literae η superscripsit ι, ut
χριστὸν legatur. Cf. n. 3. Eamque
formam, quae in Bodl. omnibusque
editis comparet, censeo retinendam
esse. Lusus enim est illarum vo-
cum, ut c. 1, ubi vide n. 10. No-
minis Χριστοῦ, a quo Χριστιανοί,
ratio manifeste redditur in sequen-
tibus ubi κρίεσθαι commemora-
tur: nihilo secius alluditur simul ad
χρηστός, partim quod Christum
gentiles Chrestum (Sueton. v. Claud.
25; cf. Obbarius Observv. in Tac.
Ann. 15, 44. Rudolst. 1845. 4°. p. 4)
pronuntiabant et Christianos pariter
Chrestianos, partim quod illa vocis
utriusque affinitas occasionem dabat
commodam disserendi de Christiano-
rum conditione. Tertullianus Apolog.
c. 3: „Christianus vero, quantum in-
terpretatio est, de unctione deduci-
tur; sed et cum perperam Chre-

slianus pronunciat a vobis, ... de
suavitate vel benignitate compositum
est.“ Ad natt. I. c. 3: „Christia-
num vero nomen, quantum signifi-
catio est, de unctione interpretatur;
etiam cum corrupte a vobis Chre-
stiani pronuntiamur, ... sic quoque
de suavitate et bonitate modulatum
est.“ Glossae Philoxeni: „Χρηστός,
frugalis suavis utilis iocundus.“ Ter-
tullianus Adv. Mar. IV. c. 17 verba
Luc. 6, 35 αὐτὸς χρηστός ἐστιν ver-
tit „ipse suavis est.“ — Pro ἐστιν
(Ven. et Bodl.) editt. exc. Gesn. ἐστι.

2. ἐὰν μ. πρ. χρισθῆ] Das Sal-
ben muss hier von dem Bestreichen
der Schiffsfugen mit Oel verstanden
werden; unser jetziges Kalfatern.
Thienemann. Varios unctionis usus
et commoda, quae strictim memora-
vit Theophilus, distinctius enarravit
Chr. Andr. Eschenbachius in Dis-
sertatt. acad. VII. p. 339 — 515.

3. εὐχρηστός] Ven. εὐχριστός.
Iam corrector ι in η mutavit.

regem, nec iis inobediens sis; subito enim ulciscuntur inimicos suos.

12. Quod autem me irrides, Christianum me vocans, nescis quid dicas. Primum quidem quia quod unctum est suave et utile est nec rideri debet. Quae enim navis utilis et salva esse potest, nisi prius ungetur? Aut quae turris vel domus elegans et commoda est, si uncta non fuerit? Quis est qui quum in hanc vitam editur aut in palaestram ingreditur oleo non ungetur? Quodnam opus aut ornamentum potest pulchritudinem habere, nisi ungetur et expoliatur? Tum aer et omnis quae sub coelo est terra quodammodo ungentur lumine et spiritu. Tu vero non vis ungi oleo dei? Itaque nos ideo Christiani vocamur quod ungamur oleo dei.

13. Sed etiam quod mortuos excitari negas: ais enim

4. ἡ κόσμιον] *Tò κόσμιον* dicitur id quod ad ornatum inducendum adhibetur, ut patescit ex Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. IV. p. 1865. Quare inutili labore Wolfius, quocum Maranus fecit, coniecit legendum transposita ἡ conjunctione sic: *κόσμον δύναται ἡ εὐμορφίαν ἔχειν.*

5. πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανόν] Stulte Thienemann. legerit *πάντα ἅ* [sic] *ὑπ' οὐρανόν.* Cf. c. 7 (n. 2). Illā Septuaginta formulā (Iob. 34, 13. 38, 18. Prov. 8, 26. 28 al.) Theophilus etiam lib. II. c. 13 ulitur: *ἐφώτισεν τὴν ὑπ' οὐρανόν.* Caeterum vide c. 5. n. 6.

6. ἔλαιον] Ven. *ἔλαιος.* Corrector vero *ς* in *ν* mutavit et supra lineam scripsit *ἔλέω.* Cf. Winer. *Gramm. d. neutest. Spr.* ed. 6. p. 202. Paulo post Galland. (c. Mar. edit. Ven.) *ἔνεκεν*, non *εἵνεκεν.*

7. ἔλαιον] Ven. *ἔλεος.* Cor-

rector supra lineam posuit *ἔλαιον.* Recte, quum haec verba ad praecedentia respiciant: *Σὺ δ. ο. β. χρ. ἔλαιον θεοῦ;* Censet Moshemius (*Streittheologie d. Christ.* T. II. Erl. 1763. 4°. p. 689 sq. comp. Münscher. *Hdbch d. chr. Dogmengesch.* ed. 2. P. I. p. 188) Theophilum loqui de unctione spirituali; ad corporis unctionem in baptismo (Tertull. De bapt. c. 7, Adv. Marc. I. c. 14, De resurr. caru. c. 8) Humphreius provocat. Incertus est Io. Kaye, episc. Lincoln.: Some Account on the Writings and Opinions of Justin Martyr. Ed. 3 (Lond. 1853) p. 196. Unum addo. Tertullianus quoque, etsi nomen christianum deducit a chrismate (vide supra n. 1), tamen — id quod pariter de Theophilo videtur statuendum esse — veram eius originem non ignerat: cf. Adv. Marc. IV. c. 14: „nomen Christianorum utique a Christo deductum.“

¹ Δείξόν μοι κἄν ἓνα ἐγεγθέντα ἐκ νεκρῶν, ἵνα ἰδὼν πιστεύσω· πρῶτον μὲν τί μέγα, εἰ θεασάμενος τὸ γεγονός ² πιστεύσης; *Εἶτα* πιστεύεις μὲν Ἡρακλέα καύσαντα ἑαυτὸν ζῆν καὶ Ἀσκληπιὸν κεραινωθέντα ἐγηγέρθαι. Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ σοι λεγόμενα ἀπιστεῖς; ³ Ἴσως καὶ ἐπιδείξω σοι νεκρὸν ἐγεγθέντα καὶ ζῶντα, καὶ **D** τοῦτο ἀπιστήσεις. Ὁ μὲν οὖν θεός σοι ⁴ πολλὰ τεκμήρια ἐπιδείκνυσιν εἰς τὸ πιστεύειν αὐτῷ. *Εἰ* γὰρ βούλει, ⁵ κατανόησον τὴν τῶν καιρῶν καὶ ἡμερῶν καὶ νυκτῶν τελευτήν, πῶς καὶ αὐτὰ τελευτᾷ καὶ ἀνίσταται. ⁶ Τί δὲ καὶ οὐχὶ ἡ τῶν σπερμάτων καὶ καρπῶν γινομένη ἐξανάστασις, καὶ τοῦτο εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων; ⁷ *Εἰ* γὰρ τύχοι εἰπεῖν, κόκκος σίτου ἢ τῶν λοιπῶν σπερμάτων, ἐπὰν βληθῆ εἰς τὴν γῆν, πρῶτον ἀποθνήσκει καὶ λύεται, εἶτα ἐγείρεται καὶ γίνεται στάχυς. Ἡ δὲ τῶν δένδρων καὶ **78** ἀκροδρύων φύσις, πῶς οὐχὶ κατὰ πρόσταγμα θεοῦ ἐξ ἀφανοῦς καὶ ἀοράτου κατὰ καιροῦς ⁸ προφέρουσιν τοὺς καρπούς; Ἔτι μὴν ἐνίστε καὶ στρουθίον ἢ τῶν λοιπῶν πετεινῶν, ⁹ καταπιὸν σπέρμα

1. Δείξον ... πιστεύσω] S. Iustinus Apol. I. c. 19: διὰ τὸ μήπω ἑωρακέναι ὑμᾶς ἀναστάντα νεκρὸν ἀπιστία ἔχει.

2. πιστεύσης] Ven.; corrector ei supra η scripsit. Editt. ut Bodl. πιστεύσεις. Solus Humphr. in πιστεύεις mutavit. De εἰ particula cum coniunctivo posita adeas Hermann. De part. ἄν p. 96 sq. et ad Soph. Aiac. v. 491, Bornemann. et Krüger. ad Xenoph. Anab. III. c. 1. §. 36. c. 2. §. 22, Bremi ad Aeschin. Orat. I. p. 171, Klotz. ad Devar. Vol. II. p. 499 sqq. Frequentior omnino est hic usus apud posteriores scriptores; cf. Iacob. ad Lucian. Toxar. p. 52, Iacobitz. Ind. p. 473, Schaefer. Ind. ad Aesop. p. 131, Meyer. ad 1 Cor. 9, 11 (ed. 2. p. 188), Thilo ad Act. Thom. p. 23.

3. Ἴσως καὶ ἐπιδ. σοι νεκρὸν ἐγείρεθ.] Ex his et antecedentibus

verbis Henr. Dodwello subnata est occasio suspicandi quod inde a Marci temporibus inter cetera χαρίσματα, quae apostolis erant concessa, vis mortuos resuscitandi defecerit, quia Autolyco unum excitati exemplum requirenti Theophilus ita respondeat. Vide eius Dissert. II in Irenaeum §. 44. Wolfius. Sed Dodwellum Irenaeus ipse refellit, qui, cum aequalis sit Theophilo ac paulo post eum scripserit, testatur aetate sua mirabilem copiam donorum spiritus sancti adhuc vigere et mortuorum resurrectiones inter haec miracula recenset. „Iam etiam“, inquit, „quemadmodum diximus, et mortui resurrexerunt et perseverarunt nobiscum annis multis.“ Lib. II. c. 32. §. 4. Vid. c. 31. §. 2. Maranus.

4. πολλὰ τεκμήρια] Argumentum resurrectionis ex analogiis naturae petitum, ad quod auctor transit

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

μηλέας ἢ συκῆς ἢ τινος ἑτέρου, ἤλθεν ἐπὶ τινα λόφον πετρώδη ἢ ¹⁰ τάφον καὶ ἀφώδευσεν, κάκεινο ¹¹ δραξάμενον ἀνέφου δένδρον, τό ποτε καταποθὲν καὶ διὰ τῆσάυτης θερμασίας ¹² διελθόν. ¹³ Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ ἢ τοῦ θεοῦ σοφία, εἰς τὸ ἐπιδειῖξαι B καὶ διὰ τούτων ὅτι δυνατός ἐστιν ὁ θεὸς ποιῆσαι ¹⁴ τὴν καθολικὴν ἀνάστασιν ἀπάντων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ καὶ θαυμασιώτερον ¹⁵ θέαμα θέλεις θεάσασθαι γινόμενον πρὸς ἀπόδειξιν ἀναστάσεως, οὐ ¹⁶ μόνον τῶν ἐπιγείων πραγμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν οὐρανῷ, ¹⁶ κατανόησον τὴν ἀνάστασιν τῆς σελήνης τὴν κατὰ μῆνα γινόμενὴν, ¹⁷ πῶς φθίνει ἀποθνήσκει ἀνίσταται πάλιν. Ἔτι ἄκουσον καὶ ἐν σοὶ αὐτῷ ἔργον ἀναστάσεως γινόμενον, καὶ ¹⁸ ἀγνοεῖς, ὦ ἄνθρωπε. Ἴσως γάρ ποτε νόσῳ περιπεσὼν ἀπώλεσάς σου τὰς C σάρκας καὶ τὴν ἰσχύν καὶ τὸ εἶδος, ἔλεους δὲ τυχὼν παρὰ θεοῦ καὶ ἰάσεως πάλιν ἀπέλαβές σου τὸ σῶμα καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἰσχύν· καὶ ὡσπερ οὐκ ἔγνωσ ποῦ ἐπορεύθησάν σου αἱ σάρκες ἀφανεῖς γινόμεναι, οὕτως οὐκ ἐπίστασαι οὐδὲ πόθεν ἐγένοντο ἢ πόθεν ἤλθον. Ἀλλὰ ἐρεῖς· ἐκ τροφῶν καὶ χυμῶν ἔξαιματούμενων. ¹⁹ Καλῶς· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔργον θεοῦ τοῦ οὕτω δημιουργήσαντος, καὶ οὐκ ἄλλου τινός.

10. τάφον] Clauser. in translatione habet *foveam*, censuit igitur τάφρον scribendum esse, ut Davis. quoque (ap. Wolf.) coniecit. Quam quidem coniecturam iure meritoque Maran. et Thienemann. improbarunt. Ait ille: „Hoc loco Theophilus in exemplum adducit arbores illas, quae, cum in locis saxosis et desertis interdum nascantur nec hominum manui aut terrae succis originem suam debeant, inquirendi curam afferunt undenam exortae sint. Causam confert Theophilus in granum aliquod ab ave eieclum. Quare sepulcrum, utpote monumentum ex lapidibus constructum et in locis desertis ac editis erigi solitum, sententiae Theophili melius quadrabat quam fovea.“

Pro ἀφώδευσεν (Ven.) vulg. ἀφώδευσε.

11. δραξάμενον] l. q. *prehendens* (ibi) *possessionem* = *radices* agens. Claus. non reddidit; Wolf. *radice acta*. Perverse Thienemann. mallet *δρασάμενον* („von *δράσκω*, laufen“ — sic!): „unerachtet derselbe durch den Vogel durchlief.“

12. διελθόν] Ven. *διελθών*.

13. Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ] Cognosce phrasin plane apostolicam, 1 Cor. 12, 11. Teller (Fid. dogm. de resurr. carn. p. 88).

14. τ. καθ. ἀνάστ.] De sensu huius formulae non erat cur Teller (l. c. p. 90) dubitaret. Cf. Iustini Dial. c. Tr. c. 81.

15. μόνον] Codd. msti et editi,

aut cuiusvis alias sorbuerit, avolat in aliquem collem saxosum aut sepulcrum et [ibi] alvum exonerat, tumque illud [semen] agens radices nascitur arbor, quod olim absorptum fuerat et tantum calorem traiecerat. Haec autem omnia operatur divina sapientia, ut vel ex his demonstret posse deum generalem omnium hominum resurrectionem perficere. Sin autem mirabilius ad resurrectionem demonstrandam spectaculum videre cupis, non solum ex terrestribus rebus sed etiam ex coelestibus desumptum, observa menstruam lunae resurrectionem, quemadmodum decrescat pereat renascatur. Praeterea accipe resurrectionem in temet ipso ad effectum perductam, etiamsi ignoras, o homo. Forte enim aliquando in morbum incidisti atque carnes tuas et vires et speciem amisisti, sed misericordiam a deo et medelam nactus recuperasti corpus tuum et speciem et vires: et quemadmodum ignorabas quonam abierint carnes tuae quum evanescere, ita nec perspectum habes undenam exstiterint et unde venerint. Sed dices: ex cibis et succis in sanguinem conversis. Praeclare; sed et hoc opus dei est ita rem conficientis, nec cuiusquam alterius.

exceptis Duc. Wolf. Mar., *μόνων* habent: quod natum est occasione verborum seqq. *τῶν ἐπ. πραγμάτων*. Eadem commutatio reperitur in Iustin. Cohort. ad gentt. c. 14 (n. 1). Paulo ante Humphr. *γεγόμενον* pro *γινόμενον* obtrudit.

16. *κατανόησον τ. ἀνάστασιν τῆς σελήνης κτλ.*] Tertullianus De resurr. c. 12: „Reaccendantur enim et stellarum radii, quos matutina succensio extinxerat; reducuntur et siderum absentiae, quas temporalis distinctio exemerat; reornantur et specula lunae, quae mensuus numerus adtriverat.“ *Kortholtus*.

17. *πῶς φθίν. ἀποθν. ἀνίστ. πάλιν*] Ita Ven. et Bodl. Tres hfc

lunae status memorantur. Genuinam illam lectionem esse patet insuper ex lib. II. c. 15: *ἡ δὲ σελήνη κατὰ μῆνα φθίνει καὶ δυνάμει ἀποθνήσκει*. Male nostro loco Gesnerus pro *ἀποθνήσκει* dedit *καὶ*, eamque scripturam receperunt Duc. Mor. Mar. At Fell. Wolf. Humphr. legunt *πῶς φθίνει καὶ ἀποθνήσκει καὶ ἀνίσταται πάλιν*.

18. *ἀγνοεῖς*] Ven.; corrector in —*ῆς* (Bodl.) mutavit, id quod etiam est in editis. Cf. c. 8. n. 2, lib. II. c. 2. n. 7 et Al. Buttmann. *Gramm. d. neutest. Spr.* p. 192.

19. *Καλῶς*] Editores ante Wolfium interpunxerunt: . . . *ἐξαιματουμένωσ καλῶσ ἀλλὰ κτλ*. Male.

14. ¹Μὴ οὖν ἀπίσται, ἀλλὰ πιστεῦα. Καὶ γὰρ ἐγὼ ²ἠπί- D
 στουν τοῦτο ἔσεσθαι, ἀλλὰ νῦν κατανοήσας αὐτὰ πιστεύω, ἅμα
 καὶ ἐπιτυχῶν ἱεραῖς γραφαῖς τῶν ἁγίων προφητῶν, οἳ καὶ προεῖ-
 πον διὰ πνεύματος θεοῦ τὰ ³προγεγονότα ᾧ τρόπῳ γέγονεν, καὶ
 τὰ ἐνεστῶτα τίνι τρόπῳ γίνεται, καὶ τὰ ἐπερχόμενα ποία τάξει
 ἀπαρτισθήσεται. Ἀπόδειξιν οὖν λαβὼν τῶν γινομένων καὶ προα-
 ναπεφωνημένων οὐκ ἀπιστῶ, ἀλλὰ πιστεύω πειθαρχῶν θεῷ· ᾧ,
 εἰ βούλει, καὶ σὺ ὑποτάγηθι πιστεύων αὐτῷ, μὴ νῦν ἀπιστήσας 79
 πεισθῆς ἀνιώμενος ⁴τότε ἐν αἰωνίοις τιμωρίαις. Ὡν τιμωριῶν
 προειρημένων ὑπὸ τῶν προφητῶν μεταγενέστεροι γινόμενοι οἱ
 ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι ⁵ἔκλεψαν ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν, εἰς ⁶τὸ
 δόγματα αὐτῶν ἀξιόπιστα γεννηθῆναι. Πλὴν καὶ αὐτοὶ προεῖπον 20
⁷περὶ τῶν κολάσεων τῶν μελλουσῶν ἔσεσθαι ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς
 καὶ ἀπίστους, ὅπως ἦ ἐμμάρτυρα πᾶσιν, πρὸς τὸ μὴ εἰπεῖν τι-
 νας ὅτι ⁸Οὐκ ἠκούσαμεν οὐδὲ ἔγνωμεν. ⁹Εἰ δὲ βούλει, καὶ σὺ
 ἔντυχε φιλοτίμως ταῖς προφητικαῖς γραφαῖς· καὶ αὐταὶ σε τρα- B
 νότερον ¹⁰ἔδηγῆσουσιν πρὸς τὸ ἐκφυγεῖν τὰς αἰωνίους κολάσεις
 καὶ τυχεῖν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τοῦ θεοῦ. ¹¹Ὁ γὰρ δούς στόμα

1. Μὴ ... πιστενε] Coll. Ioann. 20, 27: μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

2. ἠπίστουν] Hinc patet Theophilum aliquando gentilem fuisse. *Wolfius*. — Pariter ut Theophilus etiam Iustinus, Tatianus (cf. ad Iust. Dial. c. Tr. c. 8. n. 3), Athenagoras (ut Philippus Sidetes refert), alii (cf. meum tractatum de Iustino apologeta in Erschii et Gruberi *Allg. Encycl. d. Wiss. u. K.* Sect. II. P. 30. Lips. 1853. p. 41. n. 14) lectione Veteris Testamenti ad rem christianam pervenerunt.

3. προγεγονότα] Ven. προγεγραμμένα. Iam corrector veram lectionem supra lineam posuit. Dein pro γέγονεν (Ven.) vulg. γέγονε.

4. τότε] Davisius legi iubet ποτε. Sensus certe optimus. Sed

videtur tamen Theophilus respicere tempus, quod tunc futurum sit, ubi suppliciiis non terminandis ex incredulitate fuerit subiectus, ut proinde τὸ τότε opponatur τῷ νῦν. Sic idem supra [c. 7] §. 12: ἐὰν νῦν πιστεύσης αὐτῷ, καὶ τότε ἐπιγνώση ὅτι etc. *Wolfius*. Assentitur Maranus, insuper provocans ad lib. II. c. 3. Sine ratione repugnant Roesslerus (*Bibl. d. KVV.* T. I. p. 227) et Thienemannus.

5. ἔκλεψαν ἐκ τ. ἁγ. γραφῶν] Haec communis fere patrum fuit sententia. Cf. lib II. c. 37, Iustin. Apol. I. c. 44 (n. 6) et Cohort. ad gent. cc. 14 sqq. 19 sqq., Tatian. Orat. ad Gr. c. 40 (n. 3), Athenag. Suppl. p. Chr. c. 9.

6. τὸ] Ven. τὰ.

7. περὶ τῶν κολάσεων τ. μελλ.]

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

εἰς τὸ λαλεῖν καὶ πλάσας οὐς εἰς τὸ ἀκούειν καὶ ποιήσας ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὄραν ἔξετάσει τὰ πάντα καὶ κρινεῖ τὸ δίκαιον, ¹² ἀποδιδούς ἐκάστῳ κατὰ ἀξίαν τῶν μισθῶν. Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν διὰ ἔργων ἀγαθῶν ζητοῦσιν τὴν ἀφθαρσίαν δωρήσεται ζωὴν αἰώνιον, χαρὰν, εἰρήνην, ἀνάπαυσιν καὶ πλήθη ἀγαθῶν, ¹³ ὧν οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν οὔτε οὐς ἤκουσεν οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη· τοῖς δὲ ἀπίστοις καὶ καταφρονηταῖς καὶ ἀπειθοῦσιν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ἐπὶ ἐμφύρωνται ¹⁴ μοιχείαις καὶ πορνείαις καὶ ἀρσενοκοιταῖς καὶ πλεονεξίαις καὶ ταῖς ἀθεμίτοις ¹⁵ εἰδωλολατρείαις, ἔσται ὀργὴ καὶ θυμὸς, θλίψις καὶ ¹⁶ στενοχωρία· καὶ τὸ τέλος τοῦς τοιούτους καθέξει πῦρ αἰώνιον. Ἐπειδὴ ¹⁷ προσέθηκας, ὦ ἑταῖρε, „Δειξόν μοι τὸν θεόν σου,“ οὗτός μου θεός, καὶ συμβουλεύω σοι φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ πιστεύειν αὐτῷ.

12. ἀποδιδούς ... θλίψις κ. στενοχωρία] Rom. 2, 6—9. Pro τῶν μισθῶν Heumann. (Poecil. T. I. p. 512) et Maran. monuere scribendum esse τὸν μισθόν, idque Humphr. textui inseruit. Tuetur illam codd. mstorum et editorum lectionem anonymus in Biblioth. Lubec. Vol. II. p. 235. Cf. Rost. Gr. Gramm. ed. 7. p. 538 et Winer. Gramm. d. neutest. Spr. ed. 6. p.

178. Duplex autem est μισθός, aut praemium aut poena (Bretschneider. Lex. man. in N. T. ed. 3. p. 267); horum μισθῶν alter probis, alter impiis tribuitur, ut auctor illico exponit. Vulgo ζητοῦσι et ἀπειθοῦσι, sine ν (Ven.).

13. ὧν ... ἀνέβη] 1 Cor. 2, 9.

14. μοιχείαις ... εἰδωλολατρείαις] 1 Cor. 6, 9—10: οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλόλατραι οὔτε μοι-

os ad loquendum et formavit aurem ad audiendum et fecit oculos ad videndum excutiet omnia et iustum feret iudicium, suam cuique pro meritis mercedem tribuens. Iis quidem qui constanter per opera bona incorruptionem quaerunt donabit vitam aeternam, gaudium, pacem, quietem et multitudinem bonorum, quae nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis adscendit; at incredulis et contemtoribus et non obtemperantibus veritati, parentibus vero iniustitiae, quum repleti fuerint adulteriis et scortationibus et puerorum stupris et avaritia et nefandis simulacrorum cultibus, erit ira et indignatio, tribulatio et angustiae: ac tandem tales ignis aeternus detinebit. Quoniam adiecisti, amice, „Ostende mihi deum tuum“: hic est deus meus, et auctor tibi sum ut eum timeas eique fidem habeas.

χοὶ ... οὐτε ἀρσενοκοῖται ... οὐτε πλεονέκται κτλ.

15. εἰδωλολατρείαις] Ven. et Bodl., Duc. Mar. Humphr.; caett. editt. εἰδωλολατρίαις.

16. στενοχωρία] Ven.; στενοχωρία Bodl. At editt. στενοχωρία.

17. προσέθηκας] Codd. msti et editt. Clauserus vult legi προσέτα-

ξας, dum vertit *cum imperaris*. Ducaeus censet commodius esse προσήτησας, *postulasti*. Recte Wolfius putat Theophilum scripsisse προσέθηκας. Plura enim erant quae Autolycus obiiciebat. Et imperandi vel postulandi verbum hic non videtur exprimi ab isto debuisse, quum postulatio ipsa phrasi Δειξόν μοι τὸν θεόν σου contineretur.

1. Ἐπειδὴ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἐγένετο λόγος ἡμῖν, ὃ ἀγα-§.1
θώτατε Αὐτόλυκε, πύθομένου σου τίς μου ὁ θεὸς καὶ δι' ὀλίγον
παρασχόντος σου τὰ ὦτα τῇ ὁμιλίᾳ ² ἡμῖν, περὶ τῆς θεοσεβείας
μου ἐξεθέμην σοι· ἔτι δὲ καὶ ἀποταξάμενοι ἑαυτοῖς μετὰ πλείστης Β
φιλίας ἐπορεύθημεν ἕκαστος εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, καίπερ σκλη-
ρῶς τὰ πρῶτά ³ σου ἔχοντος πρὸς ἡμᾶς· οἶδας γὰρ καὶ μέμνησαι
ὅτι ὑπέλαβες ⁴ μωρίαν εἶναι τὸν λόγον ἡμῶν. Σοῦ οὖν μετὰ
ταῦτα προτρεψαμένου με, ⁵ καὶ ἰδιώτης ὢ τῷ λόγῳ, πλήν βού-
λομαί σοι καὶ νῦν διὰ τοῦδε τοῦ συγγράμματος ἀκριβέστερον ἐπι-
δειῖξαι τὴν ματαιοπονίαν καὶ ⁶ ματαίαν θρησκείαν ἐν ᾗ κατέχη,
⁷ ἅμα καὶ δι' ὀλίγων τῶν κατὰ σέ ἐστοριῶν ⁸ ὧν ἀναγινώσκεις,
ἴσως δὲ οὐδέπω γινώσκεις, τὸ ἀληθὲς φανερόν σοι ποιῆσαι. C

1. ΤΟ Β] Haec est inscriptio
in codice Veneto (τὸ β̄) et subscri-
ptio huius libri in Bodleiano. Ges-
nerus edidit Τὸ ΔΕΥΤΕΡΩΝ.
Ducaeus, Morellus, Fellus, Wolfius,
Maranus, Humphreius substituerunt
ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΤΤΟΛΤ-
ΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β. Gallandio pla-
cuit scribere ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΣ ΠΡΟΣ ΑΤ-
ΤΟΛΤΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ β'.

2. ἡμῖν] Convenientius μου.
Non mutandum. Cf. c. 12. n. 10,
Rost. Gr. Gramm. ed. 7. p. 515 sq.
et Winer. Gramm. d. neutest. Spr.
ed. 6. p. 189. Paulo ante pro ἀγα-
θώτατε (Ven. et Bodl.) habent editi
ἀγαθότατε.

3. σου] Ven ; at editi omise-
runt. Illud (sed sic: σκληρῶς σου)
reponendum esse iam Wolfius ani-
madvertit, quocum Noltius sentit.
Humphr. ἔχοντός σου in textu po-
suit. Heumannus (Poecil. T. III. p.
204) omisso σου legere malit ἔχον-
τες pro ἔχοντος.

4. μωρίαν εἶναι] Coll. 1 Cor.
1, 18. 21. 23. Verba τὸν λόγον
ἡμῶν non sermonem nostrum (ut
Clauser. caeterique interpret. red-
diderunt, Thienemann. meine Re-
de) significant, sed doctrinam s. re-
ligionem nostram, ut iam C. B. Hase
ad Leon. Diac. Histor. (Bonn. 1828)
p. 463 sq. scite adnotavit. Sic lib.
III. c. 4 ὁ λόγος ἡμῶν, ibid. cc. 4.
16 ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος et c. 29 ὁ

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

2. Καὶ γὰρ ¹ γέλοιόν μοι δοκεῖ λιθοξόους μὲν καὶ πλάστας ἢ ζωγράφους ἢ χωνευτὰς ² πλάσσειν τε καὶ γράφειν καὶ γλύφειν καὶ χωνεύειν καὶ θεοὺς κατασκευάζειν, οἳ, ἐπὰν γένωνται ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, οὐδὲν αὐτοὺς ἠγοῦνται· ὅταν δὲ ἀγορασθῶσιν ³ ὑπὸ τινῶν καὶ ἀνατεθῶσιν εἰς ναὸν καλούμενον ἢ οἶκόν τινα, τούτοις οὐ μόνον θύουσιν οἱ ὠνησάμενοι, ἀλλὰ καὶ ⁴ οἱ ποιήσαντες καὶ πωλήσαντες ἔρχονται μετὰ σπουδῆς καὶ παρατάξεως θυσιῶν τε καὶ σπονδῶν εἰς τὸ προσκυνεῖν αὐτοῖς καὶ ἠγοῦνται θεοὺς αὐτούς, οὐκ εἰδότες ὅτι τοιοῦτοί εἰσιν ὅποιοι καὶ ὅτε ἐγένοντο ὑπ' αὐτῶν, ⁵ ἦτοι λίθος ἢ χαλκὸς ἢ ξύλον ἢ χρῶμα, ἢ καὶ ἕτερα τίς ὕλη. Τοῦτο ⁶ δὴ καὶ ὑμῖν συμβέβηκεν τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰς ἱστορίας καὶ γενεαλογίας τῶν λεγομένων θεῶν. Ὄποταν γὰρ ⁷ ἐντυγχάνετε ταῖς γενέσεσιν αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπους αὐτοὺς νοεῖτε· ὕστερον δὲ θεοὺς προσαγορεύετε καὶ θρησκεύετε αὐτοῖς, οὐκ ⁸ ἐφιστάνοντες οὐδὲ συνιέντες ὅτι οἷους αὐτοὺς ἀνεγνωστε γεγονέναι τοιοῦτοι καὶ ἐγεννήθησαν..

81

3. Καὶ τῶν μὲν τότε θεῶν, εἴπερ ἐγεννῶντο, γένεσις πολλὴ ¹ ἠγύρισκετο. ² Τὸ δὲ νῦν ποῦ θεῶν γένεσις δείκνυται; Εἰ γὰρ τότε ἐγέννων καὶ ἐγεννῶντο, δῆλον ὅτι ἐχρῆν καὶ ἕως τοῦ δεῦρο

1. γέλοιον] Uterque cod. mstus. Cf. Athenag. Supplic. p. Chr. c. 1. n. 4. Duc. et Wolf. in γελοῖον mutarunt. De sententia lege Iustin. Apol. I. c. 9, Epist. ad Diogn. c. 2, Athenag. l. c. c. 17, Clem. Al. Protrept. c. 4. §. 56, Arnob. adv. nation. VI. c. 14.

2. πλάσσειν κτλ.] Accommodatius ad substantiva praecedentia legeretur γλύφειν τε καὶ πλάσσειν καὶ γράφειν καὶ χωνεύειν. Non mutō.

3. ὑπὸ τινῶν καὶ ἀνατεθῶσιν] Ven. Bodl., Fell. (sed vitiose dedit ἀνατιθῶσιν) Wolf. Humphr. In caeteris edit. ista verba desunt. Sed legebantur etiam in Gesneri cod. msto; nam Clauserus interpretatus est: „ubi autem dii illi opera hu-

manarum manuum fuerint aere redempti et in templum aut in domum aliquam collocati.“ Exciderunt scilicet operarum vitio, cui repetitae syllabae θῶσιν ansam dederunt. Non est igitur cur Maranus repugnet: qui tum scribendum potius contendit ἐν ναῶ καλουμένῃ ἢ οἰκῶ, ignarus formulae sat tritae ἀνατ. εἰς — e. g. εἰκῶν ἀνατεθησομένη εἰς ἀγοράν Dinarch. (Oratt. Att. ed. Bekk.) I. c. 43.

4. οἳ] Errore omisit Duc. Mox ἔρχονται Gesn. Mor. Fell.

5. ἦτοι] Ven. εἴτοι, sed corrector in ἦτοι (Bodl.) mutavit. Cf. lib. I. c. 2. n. 4.

6. δῆ] Ven.; pariter Duc. Fell. Wolf. At Bodl. δὲ, id quod Maran.

2. Etenim ridiculum mihi videtur statuarios vel figulos vel pictores vel fusores fingere et pingere et sculperere et fundere et deos parare, qui, quum ab opificibus facti fuerint, nullo in pretio ab iis habentur; postquam autem aere redempti fuerint et in templum quod vocant aut domum aliquam collocati, iis sacrificant non solum qui emere, sed etiam qui fecere et vendidere cum studio et apparatu victimarum et libaminum accedunt ut eos adorent atque deos eos existimant, non intelligentes [eos] tales esse quales [fuerunt] quoque quum eos facerent, aut lapidem aut aes aut lignum aut colorem aut quamlibet aliam materiam. Hoc sane et vobis contingit' qui legitis historias et genealogias eorum qui dicuntur dii. Nam quum origines eorum legitis, homines eos existimatis: postea vero deos vocatis et colitis, non attendentes neque intelligentes quales eos natos legitis tales et genitos fuisse.

3. Ac tunc quidem deorum, si quidem geniti fuerunt, foecundum genus inveniebatur. Nunc vero ubi deos nasci ostenditur? Nam si tunc gignebant et gignebantur, liquet

et Humphr. receperunt. Gesn. et Mor. δεῖ. Tum Ven. et Bodl. non ὑμῖν sed ὑμνεῖν. Error in marg. Ven. a correctore notatus est. Deinde συμβέβηκεν ex Ven. refixi pro vulg. συμβέβηκε.

7. ἐντυγχάνετε] Ven.; corrector η supra ε scripsit, et ἐντυγχάνητε (Bodl.) in editis legitur. Cf. quae lib. I. c. 13. n. 18 observavi. Paulo post αὐτοῦς, ante νοεῖτε, Galland. (c. Mar. edit. Ven.) vitiose praetermisit.

8. ἐπιστάνοντες] Ven. ἐπιστάνοντες, sed corrector ἐπι supra ἐπι posuit. Tum idem cod. ἀνέγνωται, quod quidem ab ultima sequentis verbi syllaba —αι fluxit et a correctore in —τε mutatum est.

Corp. Apoll. Vol. VIII.

1. ἠύρ(σκητο)] De augmento (Hebr. 11, 5 ed. Lachm. et Tischend.) non est quod dubites; cf. Lud. Dindorf. ad Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. III. p. 2420 et Winer. Gramm. d. neutest. Spr. (ed. 6) p. 66.

2. Τὸ δὲ νῦν ποῦ θεῶν γένεσις κτλ.] Similiter gentilibus illudit Tatianus Orat. ad Gr. c. 21: Γένεσιν ἂν λέγητε θεῶν, καὶ θνητοῦς αὐτοῦς ἀποφανείσθε. Διὰ τί γὰρ οὐ κύει νῦν ἡ Ἥρα; Πότερον γεγάρακεν, ἢ τοῦ μηνύσαντος ὑμῖν ἀπορεῖται; Istum Theophili locum fortasse imitatus est Lactantius Instit. div. I. c. 16.

γίνεσθαι θεοὺς γεννητούς· εἰ δὲ μή γε, ἀσθενὲς τὸ τοιοῦτο νοη-
θησεται· ἢ γὰρ ἐγήρασαν, διὸ οὐκ ἔτι γεννῶσιν, ἢ ἀπέθανον καὶ
οὐκ ἔτι εἰσίν. Εἰ γὰρ ἐγεννῶντο θεοί, ἐχρῆν καὶ ἕως τοῦ δεῦρο B
γεννᾶσθαι, καθάπερ ³ γὰρ καὶ ἄνθρωποι γεννῶνται· μᾶλλον δὲ
καὶ πλείονες θεοὶ ὄφειλον εἶναι τῶν ἀνθρώπων, ὡς ⁴ φησιν
Σίβυλλα·

⁵ Εἰ δὲ θεοὶ γεννῶσι καὶ ἀθάνατοί γε μένουσι,
Πλείονες ἀνθρώπων γεγεννημένοι οἱ θεοὶ ἦσαν,
Οὐδὲ τόπος στῆναι θνητοῖς οὐκ ἂν ποθ' ὑπῆρξεν.

Εἰ γὰρ ἀνθρώπων θνητῶν καὶ ὀλιγοχρονίων ὄντων τὰ γεννώ-
μενα τέκνα ἕως τοῦ δεῦρο δεικνυται, καὶ οὐ πέπαυται τὸ ⁶ μὴ C
γεννᾶσθαι ἀνθρώπους, διὸ πληθύνουσι πόλεις καὶ κῶμαι, ἔτι μὴν
καὶ χῶραι κατοικοῦνται, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἐχρῆν θεοὺς τοὺς μὴ
ἀποθνήσκοντας κατὰ τοὺς ποιητὰς γεννᾶν καὶ γεννᾶσθαι, καθὼς
φατε θεῶν γένεσιν γεγενῆσθαι; Πρὸς τί δὲ ⁷ τότε μὲν τὸ ὄρος B
τὸ καλούμενον Ὀλυμπος ὑπὸ θεῶν κατωκεῖτο, νυνὶ δὲ ἔρημον
τυγχάνει; Ἡ τίνος ⁸ εἵνεκεν τότε μὲν ὁ Ζεὺς ἐν τῇ Ἰδῆ κατῴκει
(⁹ ἐγινώσκετο οἰκῶν ἐκεῖ κατὰ τὸν Ὀμηρον καὶ τοὺς λοιποὺς D
ποιητὰς), νυνὶ δὲ ἀγνοεῖται; Διὰ τί δὲ καὶ οὐκ ἦν πανταχόσε,
¹⁰ ἀλλὰ ἐν μέρει γῆς εὗρισκετο; Ἡ γὰρ τῶν λοιπῶν ἡμέλει, ἢ
ἀδύνατος ἦν τοῦ πανταχόσε εἶναι καὶ τῶν πάντων προνοεῖν. Εἰ
γὰρ ἦν, εἰ τύχοι εἰπεῖν, ἐν τόπῳ ἀνατολικῷ, οὐκ ἦν ἐν τόπῳ
δυτικῷ· εἰ δὲ αὖ πάλιν ἐν τοῖς δυτικοῖς ἦν, οὐκ ἦν ἐν τοῖς
ἀνατολικοῖς. Θεοῦ δὲ τοῦ ὑψίστου καὶ παντοκράτορος καὶ τοῦ E

3. γὰρ] Corrector in Ven. hanc
particulam punctis notavit tanquam
spuriam. Non eiicio.

4. φησιν] Ven.; vulg. φησι.

5. Εἰ ... ὑπῆρξεν] Hoc Ora-
culorum Sibyllinorum fragmentum
repetiit C. Alexandre Oracc. Sib.
Vol. I (Par. 1841) p. 18 in prooe-
mio Sib. (v. 36—38) e Theoph. lib.
II. c. 36 petito et I. H. Friedlieb
Die Sib. Weissagg. (Lips. 1852) p.
230 coll. Sect. alt. p. XCVII. Cf. H.
Ewald *Abh. über Entstehung, In-*

hall u. Werth d. Sibyll. Bücher.
(Gott. 1858. 4°) p. 30 sq. — V. 1.
Εἰ δὲ θεοὶ Ven. et Bodl., Maran.
Humphr. Alex. Friedl.; θεοὶ Gesn.
Duc. Mor. omiserunt; Fell. et Wolf.
γε pro θεοί. V. 2. Ex γεγεννημένοι
(Ven. et Bodl.) effecerunt Fell. Wolf.
Humphr. Mign. Alex. γεγεννημένοι.
Pro οἱ θεοὶ inepte habent Ven.
Bodl. Gesn. Mor. Mar. οἱ δὲ θεοί,
Duc. οἶδε. V. 3. Non οὐκ ἂν Gesn.
scribit sed οὐ κᾶν, Mor. et Mar.
οὐ κᾶν.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

11 ὄντως θεοῦ τοῦτό ἐστιν μὴ μόνον τὸ πανταχόσε εἶναι, ἀλλὰ καὶ 12 πάντα ἐφορᾶν καὶ πάντων ἀκούειν, 13 ἔτι μὴν μηδὲ τὸ ἐν τόπῳ χωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ γε, μείζων ὁ χωρῶν τόπος αὐτοῦ εὐρεθήσεται· 14 μείζον γάρ ἐστιν τὸ χωροῦν τοῦ χωρουμένου· θεὸς γὰρ οὐ χωρεῖται, 15 ἀλλὰ αὐτός ἐστι τόπος τῶν ὄλων. Πρὸς τί δὲ καὶ καταλέλοιπεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἰδην· πότερον τελευτήσας, ἢ οὐκ ἔτι ἤρεσεν αὐτῷ ἐκεῖνο τὸ ὄρος; Ποῦ δὲ καὶ ἐπορεύθη; 82 Εἰς οὐρανοῦς; Οὐχί. Ἀλλὰ ἐρεῖς εἰς Κρήτην; Ναί· ὅπου καὶ 16 τάφος αὐτῷ ἕως τοῦ δεῦρο δείκνυται. Πάλιν φήσεις εἰς 17 Πεῖσαν, ὃ 18 κλέων ἕως τοῦ δεῦρο τὰς χεῖρας Φειδίου. *Ελ- 4
θωμεν τοίνυν ἐπὶ τὰ συγγράμματα τῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν.

4. 1^ο Ἐνιοὶ μὲν τῆς στοᾶς ἀρνοῦνται καὶ τὸ ἐξ ὄλου θεὸν

11. ὄντως] Gesn. ὄντος. Cf. lib. I. c. 11 al. Mox ἐστὶ vulgo, non ἐστὶν (Ven.).

12. πάντα . . . ἀκούειν] Alludit ad Hom. Od. XI. 108: Ἥελιον, δὲ πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

13. ἔτι] Codd. msti et editi ὅτι. Quod Thienem. reddidit sic: „eben weil er an keinem Orte eingeschlossen ist.“ Miror caecitatem editorum qui errorem non animadverterunt. Eadem locutionem ἔτι μὴν supra habes et lib. I. c. 13. II. cc. 5. 6. 8. 12. 16. 18 al. Unum Humphr. video excipiendum esse. Idem error occurrit lib. III cc. 13 (n. 8) et 29 (n. 21). Mox Gesn. μὴ δὲ, non μηδὲ.

14. μείζον] Uterque cod. mstus et Gesn. Mor. Fell. μείζων. Paulo post ἐστὶν (Ven. Bodl. Gesn.) pro vulg. ἐστὶ scripsi.

15. ἀλλὰ αὐτός ἐστι τόπος τῶν ὄλων] Rössler: „Dieser Ausdruck bezieht sich auf die Vorstellung von der Unermesslichkeit Gottes.“ Eadem phrasi (coll. c. 10 αὐτός ἐαυ-

τοῦ τόπος ὧν) praeceuntibus Peripateticis (Sext. Empir. adv. mathem. X. c. 33) et Philone De somn. p. 575 alii quoque patres usi sunt, ut Arnobius Adv. natt. I. c. 31: „Prima enim tu causa es, locus rerum ac spatium.“ Quos vide commemoratos a Fabricio ad Sextum Emp. p. 639. Cfr. Cotelerius ad Hermae Past. mand. 1. „Sie wollen damit sagen, Gott sey nicht etwa in die Welt eingeschlossen, sondern umgebe sie, so dass sich die Welt zwischen Gott, der sie von allen Seiten einschliesse, selbst aber durch nichts eingeschlossen sey, befinde.“ Münscher Handbuch d. christl. Dogmengesch. (ed. 2) T. I. p. 404. Adde Gieseler Dogmengesch. (Bonn. 1855) p. 113.

16. τάφος αὐτῷ] Tatianus I. c. c. 27: Τάφος τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καθ' ὑμᾶς δείκνυται. Eriphanus Ancor. c. 106: οὐ τὸ μνημα ἐν Κρήτῃ ἕως δεῦρο δακτυλοδεικτεῖται. Minucius Octav. c. 22 et Cyprianus De idolor. vanit. c. 1: „sepulcrum eius ostenditur.“ Inde

tis et vere dei est non solum ubique esse, sed etiam omnia inspicere et omnia audire, nedum loco contineri: alioqui continens locus maior eo invenietur; est enim quod continet maius eo quod continetur: deus autem loco non circumscribitur, sed ipse est omnium locus. Sed cur Idam Iuppiter reliquit: an quia mortuus est, an quia mons iste non iam ei placebat? Quonam autem profectus est? In coelos? Minime. Sed dices in Cretam? Optime; ibi huc usque eius sepulcrum monstratur. Porro dices Pisas [abiisse], quippe quum [ibi] huc usque manibus Phidiae famam conciliet. Veniamus igitur ad scripta philosophorum et poetarum.

4. Stoici quidam deum omnino negant esse, aut, si sit,

Heumannus (Poecil. T. III. p. 205) et Wesselingius (Probabil., Franeg. 1731, p. 97) legunt τάφος αὐτοῦ. Sed vulgata lectio proba videtur esse; τάφος αὐτοῦ = ipsi dedicatus. Cf. Matthiae *Ausf. griech. Gramm.* (ed. 2) P. II. p. 714 sq., Bernhardy *Syntax d. griech. Sprache* p. 88 sq., Rost *Griech. Gramm.* (ed. 7) p. 518.

17. Πείσαν] Ven. et Bodl.; Πίσαν Wolf. Mar. Humphr.; Πείσαν caeteri editt. Cf. lib. I. c. 10. n. 4.

18. κλέων] Mign. in κλείων mutavit. Wesseling. (l. c. p. 98) pro ὁ κλέων legit οἰκῶν, ut Theophilus illudat in Iovem, qui ad sua usque tempora statuam Phidiae manu affabre factam incolebat. Sed displicet mihi ista emendatio. Nisi prorsus fallor, praestat legere οὐ κλέων, scil. ἐστὶ (lib. I. c. 13. p. 77 D, lib. II. c. 24. n. 1. al.), ubi celebrat. A vestigiis codicum nimis recedunt Noltii coniecturae: Πίσαν ὡς κλέη aut Π. ὄπον κλέει. Caeterum χεῖρας interdum de sacrificio usurpari

iamiam monui ad Athenagor. Supplic. c. 17. n. 26 (Corp. Apoll. Vol. VII) p. 80 et (adv. Nolt.) 326.

1. "Ἐνιοι μὲν τῆς στοᾶς κτλ.] Dubito num quis Stoicorum afferri possit, qui providentiam verbis negaverit. Hinc et Galakerus ad Antoninum p. 64 hanc Nostri assertionem miratur. Wolfius. — Verba τῆς στοᾶς e textu esse eiicienda contextus persuadet. Nec quemquam moveat, quod paulo post Chrysiippi Stoici fit mentio. Quippe nec haec vera est scriptura, sed Λευκίππου scripserat vel, si forte manus ipsius erravit, scribere volebat noster Theophilus. Ac bene Leucippus Epicuro adiungitur, quos et coniunxit Lactantius lib. III. c. 17: „Ubi sunt,“ inquiring, „aut unde ista corpuscula? Cur illa nemo praeter unum Leucippum somniavit, a quo Democritus eruditus hereditatem stultitiae reliquit Epicuro?“ Idem alibi, libri De ira c. 10, vanitatem omnem in Epicurum profluxisse scribit de fonte Leucippi: qui locus eo dignior animadversione est, quod non ita multo

εἶναι, ἢ, εἰ καὶ ἔστιν, μηδενός φασιν φροντίζειν τὸν θεὸν πλὴν ἑαυτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν παντελῶς Ἐπικούρου καὶ Χρυσίππου B ἢ ἄνοια ἀπεφήνατο. Ἐτεροὶ δὲ φασιν ² αὐτοματισμὸν τῶν πάντων εἶναι, καὶ τὸν κόσμον ³ ἀγένητον καὶ φύσιν αἰδίου, καὶ τὸ σύνολον πρόνοιαν μὴ εἶναι θεοῦ ἐτόλμησαν ἐξαιρεῖν, ἀλλὰ θεὸν εἶναι μόνον ⁴ φασὶν τὴν ἐκάστου συνείδησιν. Ἄλλοι ⁵ δ' αὖ τὸ δι' ὅλου κεχωρηκὸς πνεῦμα θεὸν δογματίζουσιν. Πλάτων δὲ καὶ οἱ τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ θεὸν μὲν ὁμολογοῦσιν ⁶ ἀγένητον καὶ πατέρα καὶ ποιητὴν τῶν ὄλων εἶναι· εἶτα ὑποτίθενται ⁷ θεὸν καὶ C ὕλην ἀγένητον, καὶ ταύτην φασὶν συνηκμακέναι τῷ θεῷ. Εἰ ⁸ δὲ θεὸς ⁸ ἀγένητος καὶ ὕλη ἀγένητος, οὐκ ἔτι ὁ θεὸς ποιητὴς τῶν ὄλων ⁹ ἔστιν κατὰ τοὺς Πλατωνικοὺς, οὐδὲ μὴν μοναρχία θεοῦ δείκνυται, ὅσον τὸ κατ' αὐτούς. ¹⁰ Ἐτι δὲ καὶ ὡσπερ ὁ

post Chrysippum producit pro divina propugnantem providentia. *Heumannus* (Poecil. T. III. p. 205 sq.). — Mirum nonnullis visum est cur Stoicos Theophilus cum Epicureis, Chrysippum [lib. III. c. 8: ὁ πολλὰ φλυαρήσας] cum Epicuro in pravis de deo et providentia sentiis coniungat. Sed tamen non difficile est Theophilum defendere. Nam quod spectat ad dei naturam, Stoicorum plerique deum esse stuebant corporeum et mutationi obnoxium, utpote ignem omnium rerum, quae generantur, rationes in se continentem. His autem, ut observat Origenes c. Cels. IV. p. 169, Epicurus, qui deos ex atomis componebat, non valde inferior erat. His de Stoicis dictum existimo: Ἐνιοὶ μὲν τῆς στοᾶς ἀρνοῦνται καὶ τὸ ἐξ ὅλου θεὸν εἶναι. Quod autem addit Theophilus, ἢ, εἰ καὶ ἔστι[ν], μηδενός φασι[ν] φροντίζειν τὸν θεὸν πλὴν ἑαυτοῦ, id facile intelligent qui Marcionem suam de summo deo nihil prorsus agente sen-

tentiam accepisse a Stoicis meminissent. „Inde Marcionis deus melior de tranquillitate: a Stoicis venerat,“ inquit Tertullianus De praescript. haer. c. 7 [ap. Isidor. Orig. VIII. 6]. De iisdem Stoicis ait Apolog. c. 47: „Positum vero extra mundum Stoici (scil. deum asseverant), qui figuli modo extrinsecus torqueat molem hanc; intra mundum Platonici, qui gubernatoris exemplo intra id maneat quod regat.“ *Maranus*. — Pro ἔστιν et φασιν (Ven.) vulg. ἔστι et φασι.

2. αὐτοματισμὸν] Fellus hic nominat Democritum et Epicurum. Cf. lib. III. cc. 3. 6. 7.

3. ἀγένητον] Fellus nominat Aristotelem. Ven. et Bodl. ἀγένητον. Editi, exceptis Felliano et Wolfiano, ἀγέννητον. Cf. lib. I. c. 4. n. 1. Dein legitur vulgo φύσιν ἰδίαν. Male. Sive enim increatus sive creatus dicatur mundus, erit semper φύσις ἰδία. Vitiosa haec scriptura iterum c. 8 (n. 6) occurrit. Cf. infra n. 15. Equidem non dubito cum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

θεός, ¹¹ ἀγέννητος ὢν, καὶ ἀναλλοιώτως ἐστίν, οὕτως, εἰ καὶ ἡ ὕλη ἀγέννητος ἦν, καὶ ἀναλλοίωτος καὶ ἰσόθεος ἦν· τὸ γὰρ ¹²γενητὸν τρεπτὸν καὶ ἀλλοιωτὸν, τὸ δὲ ἀγέννητον ἄτρεπτον καὶ D ἀναλλοίωτον. Τί δὲ μέγα, εἰ ὁ θεὸς ἐξ ὑποκειμένης ὕλης ἐποίει τὸν κόσμον; Καὶ γὰρ τεχνίτης ἄνθρωπος, ἐπὶ ὕλην λάβη ἀπό τινος, ἐξ αὐτῆς ὅσα βούλεται ποιεῖ. Θεοῦ δὲ ἡ δύναμις ἐν τούτῳ φανεροῦται ἵνα ¹³ἐξ οὐκ ὄντων ποιῇ ὅσα βούλεται, καθάπερ καὶ τὸ ψυχὴν δοῦναι καὶ κίνησιν οὐχ ἑτέρου τινός ἐστίν ἀλλ' ἢ μόνου θεοῦ. Καὶ γὰρ ἄνθρωπος εἰκόνα μὲν E ποιεῖ, λόγον δὲ καὶ πνοὴν ἢ αἴσθησιν οὐ δύναται δοῦναι τῷ ὅπ' αὐτοῦ γινομένῳ. Θεὸς δὲ τούτου πλεῖον τοῦτο κέκτηται, τὸ ποιεῖν λογικόν, ἔμπνουν, αἰσθητικόν. Ὡσπερ οὖν ἐν τούτοις πᾶσιν δυνατώτερός ἐστίν ὁ θεὸς τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως καὶ ¹⁴τὸ ἐξ οὐκ ὄντων ποιεῖν καὶ πεποιηκέναι τὰ ὄντα, καὶ ὅσα βούλεται 83 ¹⁵καὶ ὡς βούλεται.

5. Ὡστε ἀσύμφωνός ἐστίν ἡ γνώμη κατὰ τοὺς φιλοσόφους 6 ¹καὶ συγγραφεῖς. Τούτων γὰρ ταῦτα ἀποφνημαμένων, εὗρίσκειται ὁ ποιητῆς Ὅμηρος ἑτέρα ὑποθέσει εἰσάγων γένεσιν οὐ μόνον κόσμου ἀλλὰ καὶ θεῶν. ²Φησὶν γάρ που·

³Ὠκεανὸν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,
Ἐξ οὗ δὴ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα.

materiae increatae defensor Hermogenes diceret „non statim materiam comparari deo si quid dei habeat, quia non totum habendo non concurrat in plenitudinem comparationis,” sic eum urget Tertullianus c. 5: „Veritas autem sic unum deum exigit, defendendo ut solius sit quicquid ipsius est. Ita enim ipsius erit, si fuerit solius, et ex hoc alius deus non possit admitti, dum nemini licet habere de deo aliquid.” — Voculam καὶ (Ven. Bodl.) post δὲ Duc. Mor. Fell. omiserunt errore.

11. ἀγέννητος] Sic hic et postea Ven., Duc. Fell. Wolf. Caeteri ἀγέννητος.

12. γενητὸν] Galland. (c. Mar. edit. Ven.) et Humphr. γεννητὸν, contra codd., sed ille mox ἀλλοιωτὸν (Ven.) recte pro vulg. ἀλλοίωτον. Tum Mor. Mar. Humphr. ἀγέννητον pro ἀγέννητον (Ven. et Bodl.).

13. ἐξ οὐκ ὄντων] Praeclare Tertullianus adv. Hermog. c. 8: „Iam non omnipotens, si non et hoc potens, ex nihilo omnia proferre.” Maranus.

14. τὸ] Maran. lubenter legeret τῷ. „Tolerabilis tamen vulgata lectio [etiam in Ven. et Bodl. conspicua], supplendo κατὰ.” Fell. et Wolf. textui ἐν τῷ inseruerunt. Antea pro οὕτως (Ven.) vulg. οὕτω.

quatenus infectus, etiam immutabilis est, ita et materia, si esset infecta, immutabilis quoque et deo aequalis foret: quod enim factum est verti et mutari potest, infectum autem nec verti potest nec mutari. Quid autem magni esset, si deus ex materia subiecta mundum faceret? Etenim opifex apud nos, quum materiam ab aliquo acceperit, ex ea quidquid placuerit effingit. Dei autem potentia in eo spectatur ut ex nihilo faciat quaecumque voluerit, quemadmodum etiam animam et motum dare non est alterius cuiusquam praeterquam dei. Homo enim imaginem effingit, sed rationem et respirationem aut sensum dare non potest operi suo. Deus vero hoc amplius habet, ut opus efficiat praeditum ratione, respiratione, sensu. Quemadmodum igitur in his omnibus potentior est deus quam homo, ita etiam in eo quod ex nihilo creet et creaverit res, et quotquot vult et quomodo vult.

5. Discors igitur est sententia inter philosophos et scriptores. Dum enim haec illi dixerunt, deprehenditur poeta Homerus alia via introducere non solum mundi sed etiam deorum ortum. Ait enim alicubi:

*Oceanumque, deorum originem, et matrem Tethyn,
Ex quo omnes fluvii et universum mare.*

15. καὶ ὡς] Sic emendavi vulg. καθὼς. Idem error exstat c. 13 (n. 4). Errores eiusmodi repetitos cf. supra n. 3, c. 3. n. 13, c. 37. n. 1. Maranus proposuit καὶ καθὼς, quod vestigiis scripturae codicum minus convenit.

1. καὶ συγγραφεῖς] Haec verba tu fortasse non dubitares eiicere. Nam c. 4 Theophilus noster philosophorum sententias attulit; iam transit c. 5 ad poetas et c. 7 ad historicos. Concludit denique c. 12 omnes scriptores, philosophos poetas historicos, errore labi. Cf. lib. I. c. 9. n. 13. Equidem vero non eiicio. Scilicet συγγραφεῖς auctor hic designat qui de

rebus antiquis sive pedestri oratione sive versibus disseruerunt (c. 7), respiciens ad c. 3 ubi exposuit de diis quid fabularum scriptores et poetae (c. 22 οἱ ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι) sint locuti, idque pariter ac philosophi (c. 4) inter semet dissentientes. Quare nunc pergat: Ὡστε ἀσύμφωνός ἐστιν κτλ. Maranus coniecturam quam excogitavit, τοὺς φιλοσόφους καὶ ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ipse merito deseruit.

2. Φησὶν] Ven.; vulg. φησὶ. — Paulo ante verba οὐ μόνον Galland. (c. Mar. edit. Ven.) vitiose omisit.

3. Ὁκεανόν . . . Τηθύν. Ἐξ . . .

“*Α* δὴ λέγων οὐκ ἔτι θεὸν συνιστᾶ. Τίς γὰρ οὐκ ἐπίσταται τὸν Ὠκεανὸν ὕδωρ εἶναι; *Εἰ* δὲ ὕδωρ, οὐκ ἄρα θεός. Ὁ δὲ θεός, *Β* εἰ τῶν ὅλων ποιητῆς ⁴ ἔστιν, καθὼς καὶ ἔστιν, ἄρα καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τῶν θαλασσῶν κτίστης ἔστιν. Ἡσίοδος δὲ καὶ αὐτὸς οὐ μόνον θεῶν γένεσιν ἐξεῖπεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Καὶ τὸν μὲν κόσμον γενητὸν εἰπὼν ἠτόνησεν εἰπεῖν ὑφ’ οὗ γέγονεν. Ἐπι μὴν καὶ θεοῦς ⁵ ἔφησεν Κρόνον καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ Δία, Ποσειδῶνά τε καὶ Πλούτωνα, καὶ τούτους μεταγενεστέρους εὐρίσκομεν τοῦ κόσμου. Ἐπι δὲ καὶ τὸν Κρόνον πολεμεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῦ ἰδίου παιδὸς ἱστορεῖ. ⁶ Οὕτως γὰρ φησιν· C

⁷ *Κάρτει νικήσας πατέρα Κρόνον· εὖ δὲ ἕκαστα*

Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς καὶ ἐπέφραδε τιμάς.

Εἶτα ἐπιφέρει λέγων τὰς τοῦ Διὸς θυγατέρας, αἷς καὶ Μούσας προσαγορεύει, ὧν ἑκέρτης εὐρίσκεται βουλόμενος μαθεῖν παρ’ αὐτῶν τίνι τρόπῳ τὰ πάντα γεγένηται. Λέγει γὰρ·

⁸ *Χαίρετε, τέκνα Διὸς, δότε δ’ ἡμερόεσσαν ἀοιδήν.*

⁹ *Κλείετε δ’ ἀθανάτων μακάρων γένος αἰὲν ἑόντων,*

Οἱ γῆς ἐξεγένοντο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,

Νυκτός τε δνοφερῆς, οὗς ¹⁰ ἄλμυρός ἔτρεφε πόντος.

Εἶπατε δ’ ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γέγοντο, D

Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, οἴδματι θύων,

Ἄστρα τε λαμπετόωντα καὶ οὐρανὸς ¹¹ εὐρύς ὑπερθεν,

¹² *Ὡς τ’ ἄφενος δάσσαντο καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,*

Ἦδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὀλυμπον.

θάλασσα] Homer. II. XIV. 201 (302) et XXI. 196. — Ven. et Bodl. ὠκεανῶν, Gesn. ὠκεανού (sic), Mor. ὠκεανού, caett. editt. Ὠκεανόν. Fell. Wolf. Humphr. pro οὗ δὴ (Ven. Bodl.) ex Homero οὐπερ dederunt, non librarios sed Theophilum corrigentes.

4. ἔστιν] Ven.; vulg. ἔστι.

5. ἔφησεν] Ven.; vulg. ἔφησε.

6. Οὕτως γ. φησιν] Ven.; vulg. οὕτω γ. φησι.

7. Κάρτει ... τιμάς] Hesiod. Theog. 73 sq. — Ven. καρτευννικήσας, Bodl. κάρτ’ εὖ νεικήσας, Gesn. κάρτει δ’ νικήσας, Mor. κάρτει νικήσας. Vulg. non ὁμῶς, sed ὁμῶς. Maranus cum Guieto (ad h. l. Hes.) mavult διέταξε νόμοις, aeternis ordinavit legibus. Pro ἐπέφραδε, quod ex Ven. dedi, Bodl. πέφραδε habet; illud Fell. Wolf. Humphr. ex Hes. offerunt, hoc reliqui editores.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Ταῦτά μοι ἔσπετε Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ τι πρῶτον γένητ' αὐτῶν.

Πῶς δὲ ταῦτα ἤπίσταντο αἱ Μοῦσαι, μεταγενέστεραι οὔσαι τοῦ 84
κόσμου; Ἡ πῶς ἠδύναντο διηγήσασθαι τῷ Ἡσιόδῳ, ὅπου ¹³ δὴ
ὁ πατήρ αὐτῶν οὔπω γεγένηται;

6. Καὶ ὕλην μὲν τρόπῳ τινὶ ὑποτίθεται ¹ καὶ κόσμου ποιή-
σιν, λέγων·

² Ἦτοι μὲν πρῶτιστα Χάος γένητ', αὐτὰρ ἔπειτα

³ Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ

Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,

Τάρταρά τ' ἠερόεντα, ⁴ μυχὸν χθονὸς εὐρουδείης,

Ἦδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Δυσιμελῆς, πάντων τε θεῶν πάντων· ⁵ τ' ἀνθρώπων

Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν. B

Ἐκ ⁶ Χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.

Γαῖα δέ ⁷ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑωυτῇ

Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα ⁸ καλύπτῃ,

Ἦφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ·

⁹ Γείνατο δ' Οὔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλους

Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' οὔρεα βησσήεντα· C

¹⁰ Ἡ καὶ ἀτρύγετον πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον,

Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὐτὰρ ἔπειτα

Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην.

13. δὴ] Vulg. δὲ. Cf. c. 2. n. 6.

1. καὶ κόσμου] Vide annon scriptum fuerit τοῦ [pro καὶ] κόσμου. Heumannus (Poecil. T. III. p. 206). — Hesiodus „quodammodo materiam et creationem mundi“ statuit, i. e. quodammodo materiam et sine creatore creationem admittit, quia materiam et creationem recensens, utrum materia ornatum a semetipsa, an a deo acceperit, minime edisserit. Maranus.

2. Ἦτοι . . . βαθυδίνην] Hesiod. Theog. 116—133.

3. Γαῖ'] Ven. Bodl. et Gesn. γαῖα. Mox Ven. ἀσφαλεσίαι εἰ, sed iam corrector in ἀσφαλὲς αἰεὶ mutavit. Gesn. αἰεὶ dedit.

4. μυχὸν] Ven. et Bodl. Scripsit μυχῶ (c. Hes.) Gesn., quocum caeteri editt. faciunt. Tum Ven. εὐρουδείης, id quod vel εὐρωδείης habent etiam codd. msti Hippol. Refut. (cf. supra c. 5. n. 11) p. 48.

5. τ'] Editt. praeter Wolf. et Humphr. τε.

6. Χάεος] Mar. χάεως. Non ἐγένοντο Gesn., sed ἐξεγένοντο.

Haec mihi dicite Musae Olympia tecta tenentes

Ab initio, et dicite quid horum primum ortum sit.

Haec autem quomodo Musae noverunt, quae mundo natu minores sunt? Aut quomodo poterant Hesiodo narrare, quum pater earum nondum genitus foret?

6. Ac materiam quidem statuit quodammodo et mundi creationem, quum ait:

Primum quidem Chaos exstitit, ac deinde

Tellus lato pectore praedita, omnium solum tutum semper

Immortalium, qui tenent iuga nivosi Olympi,

Tartaraque tenebrosa, recessum terrae spatiosae,

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales deos,

Solvens curas, et omnium deorum omniumque hominum

Domat in pectoribus mentem et prudens consilium.

Ex Chao autem Erebus nigraque Nox editi sunt.

Terra vero primum quidem genuit parem sibi

Coelum stellis ornatum, ut ipsam totam obteget,

Ut esset beatis diis sedes tuta semper;

Genuit Montes altos, dearum gratas speluncas

Nympharum, quae habitant montes concavos;

Etiam infrugiferum pelagus peperit aestu furens,

Pontum, sine amore delectabili; postea vero

Coelo concumbens genuit Oceanum vorticosum.

Ven. et Bodl. utrumque omiserunt versum, qui ap. Hes. sequitur: Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρη τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο, || οὗς τέκε κυσαμένη, Ἐρέβει φιλότῃτι μιγεῖσα. Sed editores Theophili c. Gesn. ex Hesiodo temere admiserunt. Alterum versum etiam Hippolytus l. c. omisit.

7. τοι] Ven. οί. Mox Ven. et Bodl. ἐωυτῇ, editt. ἐαυτῇ. Cf. Goettling. ad h. v. (Hes. Carm. ed. 2) p. 20.

8. καλύπτῃ] Ven et Bodl. Editores, excepto Ducaeo, καλύπτοι

(ex Hes.). Paulo ante Ven. ἀστέρωντα.

9. Γέλνατο] Uterque cod. mstus sicut Gesn. et Mor. γέλνετο. Pro θεῶν (Ven. et Bodl.) substituerunt editores c. Gesn. θεῶν (ex Hes.). Cf. Hermann. Opuscc. VI. p. 162. Verba χαρίεντας ἐνάλοισ Νυμφέων (editt. exc. Humphr. Νυμφάων) αἶ ναίουσιν in Ven. et Bodl. depravata sunt sic: χαρίεσσαν ἐν αὐτοῖς νῦν φωναί νέουσιν.

10. Ἡ καὶ] Hes. ἦ δὲ καὶ. Humphr. Ἡδὲ καὶ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν οὐδὲ ¹¹ οὕτως ἐδήλωσεν ὑπὸ τίνος ἐγένοντο. Εἰ γὰρ ¹² ἐν πρώτοις ἦν χάος, καὶ ὕλη τις προϋπέκειτο ἀγέννητος οὐσα, τίς ἄρα ἦν ὁ ταύτην μετασκευάζων καὶ μεταρρυθμίζων καὶ μεταμορφῶν; Πότερον αὐτὴ ἑαυτὴν ἢ ὕλη ¹³ μετεσχημάτιζεν καὶ ἐκόσμει; Ὁ γὰρ Ζεὺς μετὰ χρόνον πολὺν γεγένηται, οὐ μόνον τῆς ὕλης ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου καὶ πλήθους ¹⁴ ἀνθρώπων· ἔτι δὲ μὴν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κρόνος. Ἡ μᾶλλον ἦν κύριόν τι τὸ ποιῆσαν αὐτήν, λέγω ¹⁵ δὲ θεός, ὁ καὶ κατακοσμήσας αὐτήν; Ἔτι μὴν κατὰ πάντα τρόπον φλυαρῶν εὐρίσκεται καὶ ἐναντία ἑαυτῷ λέγων. Εἰπὼν γὰρ γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θάλασσαν ἐξ αὐτῶν τοὺς θεοὺς βούλεται γεγονέναι, καὶ ἐκ τούτων ἀνθρώπους δεινοτάτους τινὰς συγγενεῖς θεῶν καταγγέλλει, Τιτάνων γένος καὶ Κυκλώπων καὶ Γιγάντων πληθύν, τῶν τε κατὰ Αἴγυπτον δαι- 85 μόνων, ἢ ¹⁶ ματαίων ἀνθρώπων, ¹⁷ ὡς μέμνηται Ἀπολλωνίδης, ὁ καὶ Ὀράπιος ἐπικληθεὶς, ἐν βίβλῳ τῇ ἐπιγραφομένῃ Σεμενουθὶ καὶ ταῖς λοιπαῖς κατ' αὐτὸν ἱστορίαις περὶ τε τῆς θρησκείας τῆς Αἰγυπτιακῆς καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν.

7. Τί δέ μοι λέγειν τοὺς κατὰ Ἑλληνας μύθους ¹ καὶ τὴν ἐν 7

11. οὕτως ... ἐγένοντο] Thienem. χάος ... ἐγένετο putat legendum: „wer das Chaos erschaffen habe.“ Noli mutare.

12. ἐν πρώτοις] Galland. (c. Mar. edit. Ven.) πρώτως vitiose. Illa formula lubenter utitur Theophilus: cc. 7. 10. 22. 24. 28. 32. Dein Humphr. ἀγέννητος (ingenita) contra codd.

13. μετεσχημάτιζεν] Ven. et Bodl., Wolf. et Mar.; —ξε Humphr.; τ' ἐσχημάτιζεν caeteri editt. In Ven. verba πότερον αὐτὴ ἑαυτὴν a scriba iterata sunt, quem errorem iam corrector notavit punctis superadditis.

14. ἀνθρώπων] Heumann. (l. c. p. 207) vult μεταγενέστερος (cc. 5. 33) aditici. Sed est quod pro vulg. scriptura dici possit.

15. δὲ] Mign. δὴ obtrudit. Post κατακοσμήσας Duc. Mor. Mar. Humphr. αὐτήν vitiose praetermiserunt.

16. ματαίων ἀνθρώπων] Vix dubitari potest quin pro his verbis ἡμιθέων scribendum sit. Magnifica enim exhibetur Hesiodi praedicatio hominum diis natorum, ut illud *Erg.* 159; Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται Ἡμίθεοι. Heumannus (l. c.).

17. ὡς] Legendum fortasse ὦν. Maranus. De Apollonide adi quae notarunt Reinesius Var. lectt. p. 114, Meursius in Biblioth. graec. p. 1333, Fabricius in Biblioth. graec. lib. I. c. 13. §. 4. Habent Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Ὀράπιος, caeteri editt. Ὀράπιος. Reinesius l.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

αὐτοῖς ματαιοπονίαν, Πλούτωνα μὲν σκότους βασιλεύοντα, καὶ Ποσειδῶνα ὑπὸ πόντον δύνοντα καὶ τῇ ²Μελανίππῃ περιπλεκόμενον καὶ υἷον ἀνθρωποβόρον ³γεννήσαντα, ἣ περὶ τῶν τοῦ Διὸς Β παίδων ὅποσα οἱ συγγραφεῖς ἐτραγώδησαν; Καὶ ὅτι οὗτοι ἄνθρωποι καὶ οὐ θεοὶ ἐγεννήθησαν, τὸ γένος αὐτῶν ⁴αὐτοὶ καταλέγουσιν. Ἀριστοφάνης δὲ ὁ κωμικὸς ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ὀρνισιν, ἐπιχειρήσας περὶ τῆς τοῦ κόσμου ποιήσεως, ἔφη ἐν πρώτοις ὡς γεγενῆσθαι τὴν σύστασιν τοῦ κόσμου, λέγων·

⁵ Πρώτιστα τεκῶν μελανόπτερος ὦον.

Ἀλλὰ καὶ ⁶Σάτυρος ἱστορῶν τοὺς δῆμους Ἀλεξανδρέων, ἀρχάμενος ἀπὸ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, C τούτου μηνύει Διόνυσον ἀρχηγέτην γεγονέναι· διὸ καὶ ⁷φυλὴν ὁ Πτολεμαῖος πρώτην κατέστησεν. Λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτως· Διονύσου καὶ ⁸Ἀλθαίας τῆς Θεστίου γεγενῆσθαι Δηϊάνειραν, τῆς δὲ καὶ Ἡρακλέους ⁹τοῦ Διὸς Ἴλλον, τοῦ δὲ ¹⁰Κλεόδημον, τοῦ δὲ Ἀριστόμαχον, τοῦ δὲ Τήμενον, τοῦ δὲ ¹¹Κεῖσον, τοῦ δὲ Μάρωνα, τοῦ δὲ Θέστιον, τοῦ δὲ Ἀκοόν, τοῦ δὲ Ἀριστομίδα, τῆς δὲ

2. *Μελανίππῃ*] Ven. et Bodl., Gesn. Wolf. Mar. Humphr. Caeteri editt. *Μεναλίππῃ*. Lege quae ad Tatian. c. 33 (n. 22) attuli.

3. *γεννήσαντα*] Fell. et Wolf. *γενήσαντα*, et mox *ἐγενήθησαν*, contra codd. auctoritatem.

4. *αὐτοὶ*] H. e. οἱ συγγραφεῖς.

5. *Πρώτιστα τεκῶν μελανόπτερος ὦον*] Sic Ven. et Bodl., Gesn. et Mor., nisi quod ἡώς pro ὦον habent. Reliqui vero editores ex Aristophanis Avibus 694 admitterunt: *Τίκτει πρώτιστον ὑπηνέμιον Νύξ μελανόπτερος* [Fell. *μελανίπτερος*] ὦον, omisso ἦ articulo ante *μελανόπτερος*, quem solus Humphr. praefixit. De ovo etiam in Athenag. Suppl. c. 18 sermo est, ubi non Nocti (pennas nigras habenti) sed Herculi tribuitur.

6. *Σάτυρος*] Quem laudant Athenaeus, Laertius, Dionysius Halic., aliique. *Fellus*. Plura de illo dederunt Ger. Ioa. Vossius De historicis graecis, ed. Westermann. (Lips. 1838), p. 495 et Car. Mullerus Fragm. historr. graecc. Vol. III (Par. 1849) p. 159. Is fragmentum l. c. p. 164 sq. repetiit et notas Vol. IV. p. 660 adiecit. — Observat Wolfius τοὺς δῆμους esse i. q. *familias* (Romani *gentes* vocare solebant), ex quibus unaquaeque *φύλη*, h. e. *tribus*, constabat. Hinc Noster paullo post ex Satyro *φυλὴν* (n. 7) commemorat. Et infra: Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Διονυσίᾳ *φυλῇ* δῆμοί εἰσιν *κατακεχωρισμένοι*.

7. *φυλὴν*] Scholion in marg. Bodl. ad hanc vocem: Ἴσως τὴν *Διονυσίαν*. Certe non alia potest intelligi nisi *tribus* Dionysia, quae

rae quae in eas impenditur: Plutonem tenebrarum regem, et Neptunum mare subeuntem et Melanippae complexibus haerentem et filii homines vorantis genitorem, aut de Iovis filiis quot et quantas tragoedias scriptores egerint? Horum genus ab iis recensetur, quia non dii sed homines nati sunt. Aristophanes autem comoedus in fabula quae Aves inscribitur, aggrediens de mundi creatione disserere, ait mundum initio originem ex ovo cepisse, dicens:

Primum pariens pennas nigras habens ovum.

Sed et Satyrus demos Alexandrinorum enarrans, initio a Philopatore qui et Ptolemaeus appellatus est ducto, eius declarat Bacchum auctorem familiae fuisse; quamobrem banc tribum a Ptolemaeo primam fuisse constitutam. Dicit igitur Satyrus sic: *Ex Baccho et Althaea Thestii filia nati- tam esse Deianiram, ex hac et Hercule Iovis filio Hyllum, ex hoc Cleodemum, ex hoc Aristomachum, ex hoc Temenum, ex hoc Cisum, ex hoc Maronem, ex hoc Thestium, ex hoc Acoum, ex hoc Aristomidam, ex hoc Caranum, ex hoc Coe-*

a Baccho scilicet fuit. Hinc paullo infra ἡ Διονυσία φυλή (n. 6) memoratur. „Nisi τὴν Διονυσίαν scripsit Theophilus, omnino debet subintelligi“ (Wolf.). Humphr. φυλήν τὴν Διονυσίαν in textu posuit; debet saltem reponere τὴν Διον. φυλήν. Nescio cur Meinekius (Anal. Alexandr., Ber. 1843, p. 346) τὴν Διονυσίδα dederit.

8. Ἀλθαίας] Codd. msti et editi Ἀλθέας. Cf. Hom. Il. IX. 555, Apollod. Bibl. I. c. 8. §. 1, alios. De literis ε et αι ob pronuntiationem commutatis adeas lib. I. c. 1. n. 3 et lib. II. c. 36. n. 35.

9. τ. Διός] Bodl. et editi addunt οἶμαι. Sed abest a Ven. Quare Nollii emendatione εἶναι supersedemus. Non Ἴλλων sed ὕλον Gesn. Dae. Mor. legunt. Ven. et Bodl. ὕα-

λον. Nempe Δ et Α saepe confunduntur a librariis; cf. lib. III. c. 8. n. 7 et Tatian. c. 38 (Corp. Apoll. Vol. VI) p. 147. n. 8.

10. Κλεόδημον] Ven. κλεοδαῖμον, sed corrector supra lineam κλεόδημον, ut etiam in Bodl. exstat. Suidae audit Κλεοδαῖος, Herodoto Κλεόδαιος, aliter aliis: quos vide apud Clinton. Fast. Hell. Vol. I. p. 407, Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. IV. p. 1617, Pape Wörterb. d. griech. Eigennamen s. v. Κλεόδαιος p. 206. Muller. legi vult Κλεοδαῖον, Meursius vero (De regn. Lacon. p. 32 sq.) scriptionem Κλεόδημον (h. e. Lacon. Κλεόδᾶμον, Pausan. II. 7, 6) censet emendatissimam.

11. Κεῖστον] Bodl. κείστον. Cf. Pape l. c. p. 198.

αὐτοῖς ματαιοπονίαν, Πλούτωνα μὲν σκότους βασιλεύοντα, καὶ Ποσειδῶνα ὑπὸ πόντον δύνοντα καὶ τῇ ²Μελανίππῃ περιπλεκόμενον καὶ υἷον ἀνθρωποβόρον ³γεννήσαντα, ἣ περὶ τῶν τοῦ Διὸς Β παίδων ὅποσα οἱ συγγραφεῖς ἐτραγῶδησαν; Καὶ ὅτι οὗτοι ἄνθρωποι καὶ οὐ θεοὶ ἐγεννήθησαν, τὸ γένος αὐτῶν ⁴αὐτοὶ καταλέγουσιν. Ἀριστοφάνης δὲ ὁ κωμικὸς ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ὀρνισιν, ἐπιχειρήσας περὶ τῆς τοῦ κόσμου ποιήσεως, ἔφη ἐν πρώτοις ὦν γεγενῆσθαι τὴν σύστασιν τοῦ κόσμου, λέγων·

⁵ Πρώτιστα τεκῶν μελανόπτερος ὦν.

Ἄλλὰ καὶ ⁶Σάτυρος ἱστορῶν τοὺς δήμους Ἀλεξανδρέων, ἀρξάμενος ἀπὸ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, C τούτου μηνύει Διόνυσον ἀρχηγέτην γεγονέναι· διὸ καὶ ⁷φυλὴν ὁ Πτολεμαῖος πρώτην κατέστησεν. Λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτως· Διονύσου καὶ ⁸Ἀλθαίας τῆς Θεστίου γεγενῆσθαι Δηϊάνειραν, τῆς δὲ καὶ Ἡρακλέους ⁹τοῦ Διὸς Ὕλλον, τοῦ δὲ ¹⁰Κλεόδημον, τοῦ δὲ Ἀριστόμαχον, τοῦ δὲ Τήμενον, τοῦ δὲ ¹¹Κεῖσον, τοῦ δὲ Μάρωνα, τοῦ δὲ Θέστιον, τοῦ δὲ Ἀκοόν, τοῦ δὲ Ἀριστομίδα, τῆς δὲ

2. *Μελανίππῃ*] Ven. et Bodl., Gesn. Wolf. Mar. Humphr. Caeteri editt. *Μεναλίππῃ*. Lege quae ad Tatian. c. 33 (n. 22) attuli.

3. *γεννήσαντα*] Fell. et Wolf. *γενήσαντα*, et mox *ἐγενήθησαν*, contra codd. auctoritatem.

4. *αὐτοὶ*] H. e. οἱ συγγραφεῖς.

5. *Πρώτιστα τεκῶν μελανόπτερος ὦν*] Sic Ven. et Bodl., Gesn. et Mor., nisi quod ἡὼς pro ὦν habent. Reliqui vero editores ex Aristophanis Avibus 694 admisserunt: *Τίκτει πρώτιστον ὑπηνέμιον Νύξ μελανόπτερος* [Fell. *μελανίπτερος*] ὦν, omisso ἦ articulo ante *μελανόπτερος*, quem solus Humphr. praefixit. De ovo etiam in Athenag. Suppl. c. 18 sermo est, ubi non Nocti (pennas nigras habenti) sed Herculi tribuitur.

6. *Σάτυρος*] Quem laudant Athenaeus, Laertius, Dionysius Halic., aliique. *Fellus*. Plura de illo dederunt Ger. Ioa. Vossius De historicis graecis, ed. Westermann. (Lips. 1838), p. 495 et Car. Mullerus Fragm. histor. graec. Vol. III (Par. 1849) p. 159. Is fragmentum l. c. p. 164 sq. repetiit et notas Vol. IV. p. 660 adiecit. — Observat Wolfius τοὺς δήμους esse i. q. *familias* (Romani *gentes* vocare solebant), ex quibus unaquaeque *φύλη*, h. e. *tribus*, constabat. Hinc Noster paullo post ex Satyro *φυλὴν* (n. 7) commemorat. Et infra: Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Διονυσίᾳ *φυλῇ* *δῆμοί* εἰσιν *κατακεχωρισμένοι*.

7. *φυλὴν*] Scholion in marg. Bodl. ad hanc vocem: ἴσως τὴν *Διονυσίαν*. Certe non alia potest intelligi nisi *tribus* Dionysia, quae

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τοῦ δὲ ¹²Καρανόν, τοῦ δὲ Κοινόν, τοῦ δὲ Τυρίμμαν, τοῦ δὲ Περδίκκαν, τοῦ δὲ Φίλιππον, τοῦ δὲ Ἀέροπον, τοῦ δὲ ¹³Ἀλκέταν, τοῦ δὲ Ἀμύνταν, τοῦ δὲ ¹⁴Βόκρον, τοῦ δὲ Μελέαγρον, τοῦ δὲ ¹⁵Ἀρσινόην, τῆς δὲ καὶ Λάγου Πτολεμαῖον τὸν καὶ Σωτήρα, τοῦ δὲ καὶ ¹⁶Βερενίκης Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον, τοῦ δὲ καὶ Ἀρσινόης Πτολεμαῖον τὸν Εὐεργέτην, τοῦ δὲ καὶ Βερενίκης τῆς ¹⁷Μάγα τοῦ ἐν Κυρήνη βασιλεύσαντος Πτολεμαῖον ¹⁸τὸν Φιλοπάτορα. Ἡ μὲν οὖν πρὸς Διόνυσον τοῖς ¹⁹ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεύσασιν συγγένεια οὕτως περιέχει. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Διονυσίᾳ φυλῇ δῆμοί εἰσιν κατακεχωρισμένοι. ²⁰Ἀλθῆϊς ἀπὸ τῆς γενομένης γυναικὸς Διονύσου, θυγατρὸς δὲ Θεστίου, Ἀλθαίας. ²¹Δηϊανειρὶς ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Διονύσου καὶ Ἀλθαίας, γυναικὸς δὲ Ἡρακλέους. ²²Ὅθεν καὶ τὰς προσωνομίας ἔχουσιν οἱ κατ' αὐτοὺς 8 δῆμοι. ²³Ἀριαδνὶς ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Μίνω, γυναικὸς δὲ Διο- 86 νύσου, παιδὸς ²⁴πατροφίλης, τῆς μιχθείσης Διονύσῳ ²⁵ἐν μορφῇ

12. Καρανόν] Alii scriptores Κάρανον. Sic etiam Muller. hic legit, ut paullo ante Ἀριστοδαμίδα pro Ἀριστομίδα. Syncellus Chron. p. 499 ed. Dindorf. (cf. Diod. fragm. T. IV. p. 18): Ὁ Κάρανος ἀπὸ μὲν Ἡρακλέους ἐνδέκατος ἦν, ἀπὸ δὲ Τημένου τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν κατελθόντος εἰς Πελοπόννησον ἑβδομος. Γενεαλογούσι δὲ αὐτὸν οὕτως, ὡς φησιν ὁ Διόδωρος καὶ οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων, ὧν εἰς καὶ Θεόπομπος· Κάρανος Φεΐδωνος, τοῦ Ἀριστοδαμίδα, τοῦ Μέροπος, τοῦ Θεστίου, τοῦ Κισσίου, τοῦ Τημένου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδάτους, τοῦ Ἰλλου, τοῦ Ἡρακλέους.

13. Ἀλκέταν] Codd. msti et editi Ἀλκετάν. Mox Wolf. errore Ἀμμύνταν. Post Amyntae mentionem lacunam Muller. notavit. Duo nimirum nomina putat excidisse. „Nam quum a morte Amyntae I. usque ad mortem Alexandri sec.

Euseb. supra centum et sexaginta annos numerentur, spatium hoc nequit expleri tribus generationibus. Probabiliter Amyntae nomen in seqq. repetebatur, scribaque a primo ad alterum transiluit.“

14. Βόκρον] Βάλακρον? Mullerius.

15. Ἀρσινόην] Ven.; ἀλυσινόην Bodl. et Gesn. Mendose Wolf. illico τοῦ [pro τῆς] δὲ καὶ Λάγου.

16. Βερενίκης] Ven. βερονίκης, Bodl. et Gesn. βερονίκης. Pariter iidem paullo post, ubi idem nomen repetitur.

17. Μάγα] Ven. et Bodl. sicut Gesn. et Fell. μέγα. Morell. ἄμα. Duc. τὸν [pro τῆς] ἄμα et in nott. τὸν μετὰ. Mox βασιλεύοντος Muller., absque codd. auctoritate.

18. τὸν Φιλοπάτορα] Codd. msti et editi (exc. Humphr.) τὸν Φιλάδελφον. Recte Bodl. in marg. manu recentiori τὸν φιλοπάτορα.

num, ex hoc Tyrimmam, ex hoc Perdiccam, ex hoc Philippum, ex hoc Aeropum, ex hoc Alcetam, ex hoc Amyntam, ex hoc Bocrum, ex hoc Meleagrū, ex hoc Arsinoën, ex hac et Lago Ptolemaeum qui et Soter, ex hoc et Berenice Ptolemaeum Philadelphum, ex hoc et Arsinoë Ptolemaeum Evergetem, ex hoc et Berenice quae Magae Cyrenarum regis filia fuit Ptolemaeum Philopatorem. Sic igitur se habet eorum qui Alexandriae regnarunt cum Baccho cognatio. Quapropter etiam in Dionysia tribu demi sunt distincti: Altheis ab uxore Bacchi, filia Thestii, Althaea; Deianiris a Bacchi et Althaeae filia, Herculis uxore. Unde demi apud eos appellationes habent: Ariadnis a Minois filia, Bacchi uxore, puella patrem amante, quae cum Baccho in forma

„Scilicet librarius frequentiore Ptolemaeorum mentione hęc facta facile adductus est ut cognomina inter se permutaret“ (Wolf.). Atque τὸν Φιλοπάτορα legendum esse „et ipsa clamat historiae series et Satyri propositum, qui a Philopatore usque ad Bacchum genealogiam pertexebat“ (Maran.).

19. ἐν] Deest apud Mor. et Fell. Mox editt. βασιλεύσασιν pro —σιν (Ven.) et οὕτω pro —ως (Ven.). Tum pari modo non εἰσιν (Ven.) sed εἰσι.

20. Ἀλθηῖς] Ven.; sed corrector mutavit perperam in ἀλθῆς, id quod etiam in Bodl. et in editt. Gesn. Mor. Duc. Fell. exstat. Wolf. Mar. Humphr. scripserunt Ἀλθῆς scil. δῆμος. Heynius (Ad Apollod. Bibl. nott. P. I, Gott. 1783, p. 114) monuit Ἀλθηῖς reponendum esse. Pro γενομένης (Ven. et Bodl.) habent Gesn. Mor. Duc. Fell. γινομένης. Tum Ἀλθαίας (Ven. ἀλθαιῖς, corrector ἀλθείας rescripsit) ex vulg. Ἀλθείας cum Heynio et

Mullero effeci, sicut postea ubi idem nomen (bis) repetitur. Cf. n. 8.

21. Δηϊανειρίς] Codd. msti et editi Δηϊανείρης. Literae H et I saepe commutantur a scribis. Heyn. l. c. Δηϊανειρηῖς scripsit. Muller.: Δηϊανειρίς ἀπὸ [Δηϊανείρας] τῆς θυγ. κτλ.

22. Ὅθεν . . . δῆμοι] Haec verba transponenda esse ante verba Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Διονυσίᾳ κτλ. Meinekius l. c. observavit.

23. Ἀριάδνης] Codd. msti et editi Ἀριάδνης. Sed illud nomen legendum esse, ut cum caeteris consentiat, iam Heumann. (Poecil. T. III. p. 207) et Maran. bene monuerunt.

24. πατροφίλης] Ita emendavit Wolf., pro πατροφίλας [Ven. et Bodl., Gesn. Mor. Duc. Fell.], qui vitiosam etiam interpunctionem [γυναικὸς δὲ Διονύσου παιδός, πατροφίλας etc.] sanavit, ac per ironiam ita vocari Ariadnem observat, quia patrem prodidit [ut Theseo gratificaretur]. Maranus.

25. ἐν μορφῇ περμνητοῦ] Codd.

πρυμνητοῦ, Θεστὶς ἀπὸ Θεστίου τοῦ Ἀλθαίας πατρός, Θοαντὶς ἀπὸ Θόαντος παιδὸς Διονύσου, ²⁶ Σταφυλὶς ἀπὸ Σταφύλου υἱοῦ Διονύσου, ²⁷ Εὐαίνις ἀπὸ Εὐνόου υἱοῦ Διονύσου, Μαρωνὶς ἀπὸ Μάρωνος υἱοῦ Ἀριάδνης καὶ Διονύσου. Οὗτοι γὰρ πάντες υἱοὶ Διονύσου. Ἄλλὰ καὶ ἕτεραι πολλὰ ὀνομασία ²⁸ γέγονασιν καὶ εἰσὶν ἕως τοῦ δεῦρο, ἀπὸ Ἡρακλέους Ἡρακλεῖδαι καλούμενοι, καὶ Β ἀπὸ Ἀπόλλωνος Ἀπολλωνίδαι καὶ Ἀπολλώνιοι, καὶ ἀπὸ Ποσειδῶνος Ποσειδώνιοι, καὶ ἀπὸ Διὸς Δῖοι καὶ Διογέναι.

8. Καὶ τί μοι τὸ λοιπὸν τὸ πλῆθος τῶν τοιούτων ὀνομασιῶν θ καὶ γενεαλογιῶν καταλέγειν; Ὡστε κατὰ πάντα τρόπον ¹ ἐμπαίζονται οἱ συγγραφεῖς πάντες καὶ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι λεγόμενοι, ἔτι μὴν καὶ οἱ προσέχοντες αὐτοῖς. Μύθους γὰρ μᾶλλον καὶ μωρίας συνέταξαν περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς θεῶν· οὐ γὰρ ἀπέδειξαν αὐτοὺς θεοὺς ἀλλὰ ἀνθρώπους, ² οὓς μὲν μεθύσους, ἑτέρους πόρνους καὶ φονεῖς. Ἄλλὰ καὶ περὶ τῆς κοσμογονίας ³ ἀσύμφωνα ἀλλή- C λοις καὶ φαῦλα ἐξεῖπον. Πρῶτον μὲν ὅτι τινὲς ⁴ ἀγέννητον τὸν

msti et edili ἐν μορφῇ πρύμνιδι. Haec vero vox πρύμνιδι caret civitate graeca. Claus. Duc. Mor. Mar. Humphr. vertunt: *forma aliena*. Betty: *in masquerade*, Hosmann.: *auf seltsame Weise*. Interpres Campid. omisit. Wolf. a πρύμνη (= τὰ ὀπίσω ἢ τὸ τέλος τοῦ πλοίου) factum putat πρυμνίς, unde legit πρυμνίδι et (c. Fello) interpretatur: „quae forma obversa c. B. concubuit.“ Io. Toup. (Opuscul. critt. P. II, Lips. 1781, p. 146) commendavit ἐν ἀμφιρύτῃ Δία, „quae cum Baccho concubuit in insula Dia“ (Hom. Od. XI. 324). Thienemann. coniecit: ἡ μιχθείς ἐν Δία νήσῳ μορφῇ πρυμνίας, „in Rebenge-stalt.“ Meinek. (l. c.) scripsit ἐν ὀροφῇ πρυμναία. Muller., quum Diodor. V. 51, 4 dicat: Διόνυσος δὲ νυκτὸς ἀπήγαγε τὴν Ἀριάδνην εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Δρίος

(in Naso ins.), refingit ἐν κορυφῇ δρυμώδει. „At,“ inquit, „hoc quoque parum placet. Vereor ne verba παιδὸς ... πρυμνίδι [sic, non πρύμνιδι dedit Mull.] ex glossa fluxerint, quae in textum irrumpens corrupta est; annotaverit aliquis: τῆς Μίνω παιδὸς καὶ Πασιφάης τῆς μιχθείσης [Μινοταύρω] ἐν [βοός] μορφῇ πρινίνη.“ Verum quid moror? Recte Heumannus (l. c.): „Crediderim Bacchum huc dici Ariadnen compressisse ἐν μορφῇ πρυμνητοῦ, assumpta forma naucleri. Certe e nave egressa ea erat, cum deus ille adiit eam atque iniit. Audi, quaeso, ita canentem Ovidium (Metam. VIII. 174 sqq.): „„Protinus Aegides rapta Minoide Diam || Vela dedit, comitemque suam crudelis in illo || Litore destituit. Desertae et multa querenti || Amplexusque et opem Liber dedit.““ Nolt. proposuit ἐν

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

κόσμον ἀπεφήναντο, καθὼς ⁵ καὶ ἔμπροσθεν ἐδηλώσαμεν. Καὶ οἱ μὲν ἀγέννητον αὐτὸν καὶ ⁶ αἰδίον φύσιν φάσκοντες οὐκ ἀκόλουθα εἶπον τοῖς γενητὸν αὐτὸν δογματίσασιν. Εἰκασμῶ γὰρ ταῦτα καὶ ἀνθρωπίνη ἐννοία ἐφθέγγξαντο, καὶ οὐ κατὰ ἀλήθειαν. Ἕτεροι δ' αὖ εἶπον πρόνοιαν εἶναι, ⁷ καὶ τὰ τούτων δόγματα ἀνέλυσαν. Ἄρατος μὲν οὖν φησιν·

⁸ Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα, τὸν οὐδέποτε ἄνδρες ἐῶμεν

D

Ἄρρητον· μεστὰ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγνιαί,

Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστή δὲ θάλασσα

Καὶ λιμένες· πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν· ὁ δ' ἥπιος ⁹ ἀνθρώποισιν

Δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει

Μιμνήσκων βιότιο· λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη

Βουσί τε καὶ ¹⁰ μακέλησι, λέγει δ' ὅτε δεξιαὶ ὄραι

Καὶ φυτὰ γυρῶσαι καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.

Τίνι οὖν πιστεύσωμεν, πότερον ¹¹ Ἄρατω ἢ Σοφοκλεῖ λέγοντι 87

¹² Πρόνοια δ' ἐστὶν οὐδενὸς [σαφῆς],

Εἰκῆ κράτιστον ζῆν ὅπως δύναίτο τις;

Ὅμηρος δὲ πάλιν τούτῳ οὐ συνάδει. Λέγει γάρ·

¹³ Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε.

Καὶ Σιμωνίδης·

¹⁴ Οὔτις ἄνευ θεῶν

ἀγέννητον. Idem paullo post monendum ubi ἀγέννητον repetitur. Cf. c. 4. n. 3.

5. καὶ] Ven. et Bodl. Deest in editis, excepto Wolf. et Humphr. Revocat auctor ad c. 4.

6. αἰδίον φύσιν] Sic emendavi vulgatam codd. mstorum et editorum lectionem ἰδίαν φύσιν. Cf. c. 4. n. 3. Marano placuit αἰδίαν φύσιν, et ita Humphr. in textu collocavit.

7. καὶ τὰ τούτων] Hic necesse est iterum supplere ἕτεροι. Nam ut aptea eos qui increatum mundum

dicunt cum iis qui creatum, ita nunc eos qui providentiam asserunt cum iis comparat qui eam tollunt. Maranus.

8. Ἐκ . . . βαλέσθαι] Arat. Phaenom. (ed. Bekker. Ber. 1828) 1—9. Grotius versus in notis ad lib. De veritate relig. christ. l. I. §. 16. p. 38 repetiit. — Ven. Bodl. Gesn. οὐδέποτε. Ibidem v. 3 δὲ ante ἀνθρώπων.

9. ἀνθρώποισιν] Ven.; —σι editt. Mox pro δ' (Ven. Bodl.) habent editt. praeter Wolf. et Humphr. δὲ.

10. μακέλησι] Wolf. Caeteri

dum pronuntiarunt, ut et supra demonstravimus. Tamen qui eum infectum esse et aeternam naturam asserunt parum congruunt iis qui eum factum esse statuunt. Haec enim coniectura atque humana cogitatione locuti sunt, non ad veritatem. Rursus alii providentiam esse dixerunt, atque [alii] istorum decreta dissolverunt. Aratus quidem ait:

Ex Iove incipiamus, quem nunquam viri sinamus

Indictum: plenae sunt Iove omnes plateae,

Et omnia hominum fora, plenum est mare

Et portus; ubique Iove utimur omnes.

Huius enim et genus sumus; ipse benignus hominibus

Dextra nuntiat, populos ad opus excitat

Memores vitae faciens; indicat quum gleba optima

Bobus et ligonibus, indicat quum dextrae horae

Ut stirpes in scrobe scindantur et semina omnia iaciantur.

Utri igitur credemus, Arato an Sophocli qui dicit

Providentia haud ulla rerum est [certa],

Sed fortuito vivere optimum ut queas?

Homerus rursus isti non consentit. Dicit enim:

Iuppiter hominibus virtutem auget et minuit.

Et Simonides:

Nemo sine diis

μακέλησιν (Ven. et Bodl.). Grotius l. c. praeter necessitatem δεξιαλ ὄραι in δεξιὸς ὄρα mutavit.

11. Ἀράτω ἦ] Ven. ἄρα τῶ ἦ. Corrector ibi errorem recte notavit; superscripsit vero δὲ, ut sit ἀράτω δὲ ἦ. Bodl. ἀρατῶ δὲ ἦ. Gesn. ἄρα τῶδε ἦ, Duc. Fell. Wolf. Ἀράτω δὲ ἦ. Inde Mor. Mar. Humphr. effecere Ἀράτω τῶδε ἦ.

12. Πρόνοια ... τις] Sophoc. Oedip. Tyr. 978 sq. — Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. mendose sic: πρόνοια δὲ ἐστὶν οὐδενὸς εἰκῆ. κρατεῖτο [ἐκρατεῖτο Bodl. Gesn. Duc. Mor.] ζῆν ὅπως δύναίτο τις. Fell.

Wolf. Mar. Humphr. ex Soph. emendarunt. Mar. δὲ pro δ' retinuit.

13. Ζεὺς ... τε] Hom. II. XX. 242. — Editt. ὀφείλει, non ὀφέλλει (Ven. et Bodl.). Excipias Fell. Wolf. Humphr.

14. Οὐτίς ... αὐτοῖς] In Bodl. scholiastes quidam recentior ad marg. scripsit: „Simonidis Fr.“ Omnino suppeditavi sic ut in Ven. et Bodl. legitur: ubi tamen verba in formam versuum non concinnata sunt. In una tantum vocola ab utroque codice msto discessi; scilicet scripsi δ' pro δὲ ante οὐδέν. Schneidewinus (Simonidis Cei Carm. reliqq.,

Ἄρετὰν λάβεν, οὐ πόλις, οὐ βροτός.

Θεὸς ὁ παμμῆτις· ἀπήμαντον δ' οὐδέν

Ἔστιν ἐν αὐτοῖς.

Ὁμοίως καὶ Εὐριπίδης·

¹⁵ Οὐκ ἔστιν οὐδέν χωρὶς ἀνθρώποις θεοῦ.

Καὶ Μένανδρος·

¹⁶ Οὐκ ἄρα φροντίζει τις ἡμῶν ἢ μόνος θεός.

Καὶ πάλιν Εὐριπίδης·

¹⁷ Σῶσαι γὰρ ὅποταν τῷ θεῷ δοκῇ,

Πολλὰς προφάσεις δίδωσιν εἰς σωτηρίαν.

Καὶ [¹⁸ Θεέστιος].

¹⁹ Θεοῦ θέλοντος σῴζῃ, κἄν ἐπὶ ῥιπὸς πλήρης.

Brunsv. 1835, p. 45 et Delect. poett. elegg. gr., Gott. 1838, p. 386) γὰρ substituit, et θνατοῖς pro αὐτοῖς. Idem memorat Hermannum ἀπήμ. δ' οὐδέν ἔστιν ἐν ἀνθρώποις facilius et aptius iudicare. Apud Stobaeum Ecl. phys. I. 39 non nisi haec supersunt: Οὗτις ἄνευ θεῶν ἀρετὴν λάβεν, οὐ πόλις, οὐ τις οὐ. Cum Ven. et Bodl. concordat Gesnerus; pariter Ducaeus et Morellus, nisi quod hi οὐ ante θεὸς inseruere: quae negatio sententiae prorsus nocet. A Fello autem et Wolfio, unde Gaisfordus Poett. minor. gr. Vol. III (Lips. 1823) p. 207 inseruit, fragmentum illud temere depravatum est sic: Οὗ τις ἄνευ τε θεῶν ἀρετὴν λάβεν, οὐ πόλις, οὐ τις || Οὐ βροτός, οὐ θεὸς ὅς παμμῆτις. δ' ἔστιν ἐν αὐτοῖς || Οὐδὲν ἀπήμαντον. Maranus et Humphreius: Οὗ τις ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβεν, || Οὐ πόλις, οὐ βροτός· θεὸς ὁ παμμῆτις. || Ἀπήμαντον δὲ [Humphr. δ'] οὐδέν ἔστιν ἐν αὐτοῖς. Sensus, ut recte Schneidew. adnotavit: „A divis bo-

na; sine iis enim in mortalibus nihil non calamitas est.“ Similiter Theognis 127 ed. Welck.: Θεοῖς εὖχου, τοῖς ἔστι μέγα κράτος· οὐ τι ἄτερ θεῶν || Γίγνεται ἀνθρώποις, οὐτ' ἀγάθ' οὐτε κακά. Cum versu 2 cf. Aesch. Eumen. 498: Τίς ἢ πόλις βροτός θ' ὁμοίως ἔτ' ἂν σέβοι δίκαν.

15. Οὐκ ... θεοῦ] Hic versus, una cum sequentibus Σπουδάζομεν ... εἰδότες (cf. n. 24) qui arcte cum eo cohaerent, ex Euripidis Thyeste desumptus est teste Orione Flor. V. 7. p. 47 ed. Schneidew.: ἐκ τοῦ αὐτοῦ [sc. Θεέστιου]· οὐκ ἔστιν ... σαφές. Id ante me Wagnerus (Poett. trag. graec. fragmm. Vol. II, Vratisl. 1844, p. 205) et Nauckius (Tragicc. graec. fragmm., Lips. 1856, p. 382) observarunt.

16. Οὐκ ... θεός] Incertae Menandri fabulae fragmentum, quod ita repraesentavi ut est in codd. mstis et editis, nisi quod (exc. Humphr.) τίς pro τις (τίς) habent. Meinekius (Fragmm. comic. graec. Vol. IV, Ber. 1841, p. 276) concin-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Καὶ τὰ τοιαῦτα μυρία εἰπόντες ἀσύμφωνα ἑαυτοῖς ἐξεῖπον. Ὁ γοῦν Σοφοκλῆς ἀπρονοησίαν ἐν ἑτέρῳ ²⁰ λέγων·

²¹ Θεοῦ δὲ πληγὴν οὐχ ὑπερπηδᾷ βροτός.

²² Πλὴν καὶ πληθὺν εἰσήγαγον ἢ ²³ καὶ μοναρχίαν εἶπον, καὶ **10** πρόνοιαν εἶναι τοῖς λέγουσιν ἀπρονοησίαν τάναντία εἰρήκασιν. Ὅθεν Εὐριπίδης ὁμολογεῖ λέγων·

²⁴ Σπουδάζομεν δὲ πολλ' ὑπ' ἐλπίδων, μάτην
Πόνους ἔχοντες, οὐδὲν εἰδότες.

Καὶ μὴ θέλοντες ²⁵ ὁμολογοῦσιν τὸ ἀληθὲς μὴ ἐπίστασθαι· ὑπὸ C δαιμόνων δὲ ἐμπνευσθέντες καὶ ὑπ' αὐτῶν φυσιωθέντες ἃ εἶπον δι' αὐτῶν εἶπον. ²⁶ Ἦτοι γὰρ οἱ ποιηταί, Ὅμηρος δὴ καὶ Ἡσίοδος, ὧς φασιν ὑπὸ Μουσῶν ἐμπνευσθέντες, φαντασία καὶ πλάνη ἐλάλησαν, καὶ οὐ καθαροῦ πνεύματι ἀλλὰ πλάνῳ. ²⁷ Ἐκ τούτου δὲ σαφῶς δείκνυται, εἰ καὶ ²⁸ οἱ δαιμονῶντες ἐνίοτε καὶ μέχρι

Pac. 699, Stob. l. c. I. 2, 19, Menand. Monost. 671 ap. Meinek. l. c. p. 359, alii quos Nauck. l. c. citat.

20. λέγων] Respicit Theophilus ad locum Sophoclis contra providentiam supra (cf. n. 12) allatum. Codd. msti et editi λέγει. Wolfio et Marano legendum videtur λέγων (aut simile quid) λέγει. Solus Humphr. dedit: ἀπρ. λέγων ἐ. ἐ. λέγει. Ego vero, ab Heumanno (l. c.) monitus, vulg. λέγει in λέγων converti. „Ita res est in vado. Tò inquit omissum esse nemo mirabitur.“

21. Θεοῦ ... βροτός] Idem incertae Sophoclis fabulae fragmentum, ap. Wagn. l. c. Vol. I (Vrat. 1852) p. 439 et Nauck. l. c. p. 267, sine lemmate habet Stobaeus l. c. I. 3, 7; reperitur etiam in Menand. l. c. 251 ap. Mein. p. 347. Fell. et Wolf. οὐκ, non οὐχ.

22. Πλὴν καὶ πληθὺν] Scribit in ipso contextu Wolfius πλὴν καὶ οὐ πληθὺν, sed sine ulla prorsus auctoritate aut ratione vel potius non sine contextus perturbatione. Liquet enim duas a Theophilo controversias commemorari, nempe de monarchia et de providentia, de quibus alii affirmabant, alii negabant. Maranus. — Cf. de voce μοναρχίας, cui hīc (ut c. 38. p. 116 B) πληθὺς opponitur, Iust. De monarch. c. 1. n. 1 a me observata.

23. καὶ] Ven. Desideratur in editis.

24. Σπουδάζομεν ... εἰδότες] Vide supra n. 15. Eodem modo Origenes V. 7; cf. Nauck. l. c. p. 382. In eo tantum differt Theophilus quod σαφές post εἰδότες omisit. Quid? Fortasse excidit incuriā librarii, ob repetitam syllabam —εσ. Ven. et Bodl. sicut editi (exc. Humphr.) πολλὰ προ

Et quum innumerabilia eiusmodi dixerunt, secum ipsi pugnantia dixerunt. Sophocles igitur qui providentiam alibi tollit [dicit sic]:

Dei ictum haud fugit mortalis.

Immo multitudinem deorum induxerunt aut etiam singulare dei imperium dixerunt: et contra eos, qui providentiam asserunt, nullam esse providentiam dixerunt. Hinc Euripides confitetur sic:

Studemus multis spe impleti, frustra

Laborem habentes, ignari omnium.

Fatentur vel inviti verum se nescire: sed, a daemonibus inspirati et inflati, quidquid dixerunt eorum afflatu dixerunt. Nam profecto poetae, Homerus scilicet et Hesiodus, a Musis ut aiunt afflati, ex vana animi imagine et errore loquebantur, nec ex puro spiritu sed fraudulentato. Id clare ex eo demonstratur, quod qui a daemonibus interdum corripuntur ii etiam nunc

πολλ'. Priores editores verba neutiquam numeris clausurunt: demum Fellus et Wolfius in illam versuum formam concinnarunt, sed οὐδὲν εἰδότες coniunxerunt imprudentes cum sequentibus καὶ μὴ θέλοντες („Dum nihil sciunt, vel inviti profitentur“ etc.), unde Musgravius omisit. Memoratu indigna Heathii (ap. Matth. l. c.) coniectura, qui μάτην post ἐλπίδων opinatus est removendum et post εἰδότες collocandum: nisi eandem repeliisset Nolte.

25. ὁμολογοῦσιν] Ven.; vulg. —σι.

26. Ἦτοι γὰρ κτλ.] Maranus lubenter unam ex duabus periodum faceret legendo Ὅτι γὰρ οἱ ποιηταὶ ... πλάνω, ἐν τούτου δὲ κτλ. Sed obstat δὲ particula. Ferri potest scriptura vulgata ideoque debet. Verba ὧς φασιν, ut aiunt s. ut fama tradit, Wolf. Maran. Humphr.

male interpretantur: ut ipsi (illi poetae) dicunt.

27. Ἐκ τούτου δὲ σαφῶς δεικνύται] Explananda Theophili ratiocinatio, ne videatur obscura. Dubitari enim possit, utrum ipsi daemones confessi fuerint se in istis scriptoribus operatos esse, an id Theophilus ex eo colligat quod se Apollinem esse faterentur aut alium deum. Nam, ut ait Lactantius l. II. c. 15, non modo daemones esse se confitebantur, sed etiam nomina sua edebant, illa quae in templis adorantur. Videtur Theophilus inde concludere poetas a fallacibus spiritibus fuisse afflatos, quippe qui diis carmina sua accepta referrent. Maranus.

28. οἱ δαιμονῶντες] Videntur hac voce non energumeni solum designari, sed ii etiam maxime, qui vel ad divinandum vel ad miri ali-

τοῦ δεῦρο ἐξορκίζονται κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ²⁹ ὄντως θεοῦ, καὶ ὁμολογεῖ αὐτὰ τὰ πλάνα πνεύματα εἶναι δαίμονες, οἱ καὶ τότε D εἰς ἐκείνους ἐνεργήσαντες· πλὴν ἐνίοτέ τινες τῇ ψυχῇ ἐκνήψαντες 11 ἐξ αὐτῶν εἶπον ἀκόλουθα ³⁰ τοῖς προφήταις, ὅπως εἰς μαρτύριον αὐτοῖς τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, περὶ τε θεοῦ μοναρχίας καὶ κρίσεως καὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἔφασαν.

9. ¹ Οἱ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωποι, πνευματοφόροι πνεύματος ἁγίου καὶ προφηταὶ γενόμενοι, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἐμπνευσθέντες καὶ σοφισθέντες, ἐγένοντο θεοδίδακτοι καὶ ὄσιοι καὶ δίκαιοι. ² Διὸ καὶ κατηξιώθησαν τὴν ἀντιμισθίαν ταύτην λαβεῖν, ³ ὄργανα θεοῦ γενόμενοι καὶ ⁴ χωρήσαντες σοφίαν τὴν παρ' αὐτοῦ, δι' ἧς σοφίας 88

quid faciendum deorum aliquem invocabant, qualis erat Pythia et alii eiusmodi vates. In utroque daemonum genere expellendo aequae elucebat Christianorum potestas. „Edatur hic aliqui,“ inquit Tertullianus Apol. c. 23 [Opp. ed. Oehl. T. I. p. 212], „ibidem sub tribunalibus vestris quem daemone agi constet. Iussus a quolibet Christiano loqui spiritus ille tam se daemonem confitebitur de vero quam alibi dominum de falso. Aequae producat aliquis ex his qui de deo pati existimantur, qui aris inhalantes numen de nidore concipiunt, qui ructando curantur, qui anhelando praefantur. Ista ipsa Virgo Caelestis pluviarum pollicitatrix, ipse iste Aesculapius medicinarum demonstrator, aliam diem morituris Socordio et Tenatio et Asclepiodoto sumministraturi, nisi se daemones confessi fuerint Christiano mentiri non audentes, ibidem illius Christiani procacissimi sanguinem fundite!“ Vid. Lactant. l. II. c. 15 et l. IV. c. 27. Observat Wolfius ethnicos hoc Christianorum in daemones imperium non negasse, sed aut a suis similia fieri,

aut a Christianis ex compacto cum daemonibus ipsis perfici dixisse. Citat hanc in rem Stephanum le Moyne in Notis ad Varia Sacra p. 1043 sqq. „Quo magis mirum est,“ inquit idem Wolfius, „non defuisse nostris temporibus homines, qui adserere audent expulsionem eiusmodi daemonum eo consilio confictas fuisse a Christianis ut gentilibus fidem extorquerent. Huc tendit Anonymus, cuius observata exstant in Io. Clerici Biblioth. selecta Tom. XIII. p. 220 sqq.“ Maranus. — Ven. pro εἰ (quod recte se habet) praebet ἡ, quem librarii errorem corrector sustulit. Cf. lib. I. c. 6. n. 2, lib. II. c. 9. n. 2, c. 26. n. 6, c. 38. n. 16, al.

29. ὄντως] Ven. et Bodl.; item Wolf. et Humphr. Caeteri editt. ὄντος. Cf. c. 3. n. 11.

30. τοῖς προφήταις] Delevi hic ὑποστιγμὴν, quae antea erat, et cum commate permutavi, ut antecedens εἶπον eo arctius coniungi posset cum sequentibus verbis περὶ τε θεοῦ μοναρχίας etc. Wolfius. — Ex ὅπως tu effeceris ὡσπερ. Caeterum ad verba ὅπως (Humphr. addit εἴη per coniecturam) . . . ἀν-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

εἶπον καὶ ⁵ τὰ περὶ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων. Καὶ γὰρ περὶ λοιμῶν καὶ λιμῶν καὶ πολέμων προεῖπον. Καὶ οὐχ εἷς ἢ δύο ἀλλὰ πλείονες κατὰ χρόνους καὶ καιροὺς ⁶ ἐγενήθησαν παρὰ Ἑβραίοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ἑλλησιν Σίβυλλα· καὶ πάντες φίλα ἀλλήλοις καὶ σύμφωνα εἰρήκασιν, τὰ τε πρὸ **12** αὐτῶν γεγενημένα καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς γεγονότα καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς νυνὶ τελειούμενα· ⁷ διὸ καὶ πεπείσμεθα καὶ περὶ τῶν μελλόντων οὕτως ἔσεσθαι, καθὼς καὶ τὰ πρῶτα ἀπήρτισται.

10. Καὶ πρῶτον μὲν συμφώνως ἐδίδαξαν ἡμᾶς, ὅτι ¹ ἐξ οὐκ **B** ὄντων τὰ πάντα ἐποίησεν. Οὐ γὰρ τι τῷ Θεῷ συνήκμασεν· ἀλλ' ² αὐτὸς ἑαυτοῦ τόπος ὦν καὶ ἀνευδεῆς ὦν καὶ ³ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων ἠθέλησεν ἄνθρωπον ποιῆσαι ᾧ γνωσθῆ· τούτῳ οὖν ⁴ προητοίμασεν τὸν κόσμον. Ὁ γὰρ γενητὸς καὶ προσδεῆς ἐστίν, ὁ δὲ ⁵ ἀγέννητος οὐδενὸς προσδεῖται. Ἐχων οὖν ὁ Θεὸς τὸν ἑαυ- **14** τοῦ λόγον ⁶ ἐνδιάθετον ἐν τοῖς ἰδίῳις σπλάγγνοις ἐγέννησεν αὐ-

ρίσαντες. Cf. Meyer. ad Matth. 19, 11 sq. (ed. 2) p. 318.

5. τὰ] Humphr. omisit, contra codices. C. 10: Οὗτος οὖν, ὦν πνεῦμα θεοῦ . . . , κατήρχετο εἰς τοὺς προφήτας καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλει τὰ περὶ τῆς ποιήσεως τ. κόσμου καὶ τῶν λ. ἀπάντων.

6. ἐγενήθησαν] Codd. msti ἐγεννήθησαν. Item Gesn. Duc. Mor. Mox Ἑλλησι Humphr. citra codd. auctoritatem. Tum editi omnes εἰρήκασιν, non —σιν (Ven.).

7. διὸ . . . ἀπήρτισται] Idem Iustinus Apol. I. c. 52 dicit.

1. ἐξ οὐκ ὄντων] Vid. lib. I. c. 4. n. 12.

2. αὐτὸς ἑαυτοῦ τόπος ὦν] „Nämlich es ist nichts grösseres als Gott, folglich kein Raum der ihn einschlösse, also ist er sein eigener Raum.“ Gieseler (Dogmengesch. p. 113). Cf. c. 3. n. 15. Ioannes

Dam. De orthodox. fide I. c. 13. p. 149 ed. Leq.: Ὁ μὲν οὖν Θεός, ἄυλος ὦν καὶ ἀπερίγραφτος, ἐν τόπῳ οὐκ ἔστιν· αὐτὸς γὰρ ἑαυτοῦ τόπος ἐστίν, τὰ πάντα πληρῶν καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὦν καὶ αὐτὸς συνέχων τὰ πάντα.

3. ὑπάρχων] Ven. et Bodl., Wolf. et Humphr. Caeteri editt. ὑπερέχων. Id Gesnerus ex coniectura vel errore posuit; nam Clausser. recte habet: „ante saecula subsistens.“

4. προητοίμασεν] Ven.; vulg. —σε. De re adi lib. I. c. 4. n. 11.

5. ἀγέννητος] Mor. ἀγέννητος.

6. ἐνδιάθετον ἐν τ. ἰδίῳις σπλάγγνοις] C. 22: ἐνδιάθετον ἐν καρδίᾳ θεοῦ. Respicit Theophilus ad Psalm. 44, 1: Ἐξηρσέξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν. Quam quidem „paternam vocem“ veteres de logi generatione intelligebant, ut

perent: cuius sapientiae beneficio locuti sunt et de creatione mundi et caeteris rebus omnibus. Pestes enim et fames et bella praedixerunt. Neque unus aut alter sed plures variis opportunisque temporibus fuere apud Hebraeos, sed et apud Graecos Sibylla: atque omnes amica inter se et consona dixere, tum quae ante eos gesta fuerant tum quae ipsis erant aequalia tum quae apud nos hodie perficiuntur: unde etiam de futuris certo scimus ea ita eventura esse, quemadmodum et prima ad exitum perducta sunt.

10. Ac primum quidem summo consensu docuerunt deum ex nihilo omnia creasse. Nihil enim deo coaevum; sed quum sibi ipse locus sit neque ulla re egeat ac saeculis antiquior sit, hominem facere voluit cui innotesceret: huic [homini] mundum praeparavit. Nam qui creatus est multis rebus indigus est, increatus autem nulla re eget. Habens igitur deus suum ipsius logon in propriis visceribus insitum

patescit quoque ex Commentario in quatt. evangg. nomen Theophili nostri prae se ferente lib. IV. init. (n. 2). Pari modo Tertullianus Adv. Prax. cc. 7 et 11 verba ista „Eruclavit cor meum sermonem optimum“ in dei persona dici de logo ex patre prolato censuit. Adde Cyprianum Testimon. adv. Iud. lib. II. c. 3, Alexandrum Alex. ap. Socrat. Hist. eccl. I. c. 6, Athanasium De decretis nicaen. T. I. p. 227 al. Totum psalmum „in Christum dictum“ (ἐλθῆτας εἰς τὸν Χριστόν) Iustinus Dial. c. Tr. c. 38 proponit. Immerito igitur verbum ἐξερσὺξάμενος (eruclando) a Theophilo hic usurpatum, h. e. προφῆρων c. 22, multis theologis ut Meiero (*Die Lehre v. d. Trinität* P. I, Hamb. 1844, p. 64; coll. Tzschirner. *Der Fall d. Heidenth.* P. I. p. 216 et Daniel. *Tatian d. Apol.* p. 155),

quippe qui illam eius originem nescirent, tanquam inauditum foedumque fait offensionem. Roesslerus in locum verborum μετὰ τῆς ἐαυτοῦ σοφίας extemplo substituit τουτέστι τὴν ἐαυτοῦ σοφίαν. Iam Fellus interpretatus est sic: „eruclans illum suâ sapientiâ. Zieglerus (*Theol. Abhandl.* T. I, Gott. 1791, p. 110): „Beide, λόγος und σοφία, dachte sich Theophilus ursprünglich als Kräfte oder Eigenschaften Gottes, und die σοφία oder den heiligen Geist als das Vehiculum, wodurch der Logos seine Persönlichkeit erhielt.“ Baurus (*Die christl. Lehre von der Dreieinigkeit* P. I, Tub. 1841, p. 166) reddidit: „indem er ihn mit Hülfe seiner Weisheit vor der Weltschöpfung aus sich herausstieß.“ Et Gieselerus (l. c. p. 127): „Mit der immanenten Weisheit zeugte Gott den Logos,

τὸν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ σοφίας ἐξερευξάμενος πρὸ τῶν ὄλων. Τοῦτον τὸν λόγον ἔσχεν ὑπουργὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένων, καὶ C δι' αὐτοῦ τὰ πάντα πεποίηκεν. Οὗτος λέγεται ἑ ἀρχή, ὅτι ἄρχει καὶ κυριεύει πάντων τῶν δι' αὐτοῦ δεδημιουργημένων. Οὗτος οὖν, ὃ ὦν πνεῦμα θεοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ σοφία καὶ δύναμις ὑψίστου, κατήρχετο εἰς τοὺς προφήτας καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλει τὰ περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ κόσμου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων. Οὐ γὰρ ἦσαν οἱ προφηταὶ ὅτε ὁ κόσμος ἐγένετο, ἀλλὰ ἡ σοφία ἢ ἐν αὐτῷ οὔσα ἢ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ λόγος ὁ ἅγιος αὐτοῦ ὁ αἰεὶ συμπαρῶν αὐτῷ. Διὸ δὴ καὶ διὰ Σολομῶνος προφήτου ¹⁰ οὕτως λέγει· ¹¹ Ἦνίκα δ' ἠτοίμασεν τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ὡς D ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα.

d. i. er beschloss in seiner Weisheit den Logos von sich ausgehen zu lassen.“ Alii vero viri docti statuerunt sapientiam (spiritum sanctum) Theophilo esse peculiarem naturam, quae a logo distincta per se subsistat. C. 15: τῆς τριάδος, τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ λόγου καὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ. C. 18: οὐκ ἄλλω δέ τινι εἴρηκεν Ποιήσωμεν, ἀλλ' ἢ τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ καὶ τῇ ἑαυτοῦ σοφίᾳ. Lib. I. c. 7: Ὁ θεὸς διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας ἐποίησε τὰ πάντα· τῷ γὰρ λόγῳ ... καὶ τῷ πνεύματι κτλ. Inde locum ita explicuerunt, ut deus dicatur logon una cum spiritu sancto genuisse. Provocarunt insuper ad lib. I. c. 3 ubi Theophilus diserte ait: σοφίαν ἐὰν εἴπω, γέννημα αὐτοῦ λέγω. Cf. Münscher: *Handb. d. christl. Dogmengesch.* ed. 2. T. I. p. 436, Kahnis: *Die Lehre v. heil. Geiste* P. I. p. 246, Neander: *Christl. Dogmengesch.* P. I (Ber. 1857) p. 182: „Theophilus v. Ant. trennt deutlich den heiligen Geist als selbständiges Wesen vom Logos; ... und sagt da-

her (II, 10. cf. I, 3), dass der heilige Geist zugleich mit dem Logos emanirt sei.“ Caeterum Theophilus neque Arianorum (Petav. Dogm. theol. de trin. lib. I. c. 3. §. 6) neque Nicaenorum (Bull. Def. fid. nic. sect. 3. c. 7) sententiae favet. Logon enim existimat ab aeterno cum deo fuisse tamquam eius νοῦν ac φρόνησιν (c. 22, λόγ. ἐνδιάθετον), et ad mundi creationem formā indutum hypostaticā prodiisse (λόγ. προφορικόν c. 22). Ariani vero non unum posuerunt Verbum idemque quod intimum esset et prolatum, sed docuerunt per Verbum interius sapientiamque dei creatum e nihilo esse Verbum aliud quod mundus conderetur; Nicaeni generationem agnoverunt non creationi mundi proxime antecedentem sed aeternam. Comp. Iustin. Apol. II. c. 6. n. 4, Tatian. Orat. c. 5. n. 1 sqq., Athenagor. Suppl. c. 10. n. 8, Baumgarten-Crusius *Comp. d. christl. Dogmengesch.* P. II. p. 149 sq.

7. ἀρχή] Ea vox minime hęc significat Anfang (Hosm. et in-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

12 Μωσῆς δὲ ὁ καὶ Σολομῶνος πρὸ πολλῶν ἐτῶν γενόμενος, μᾶλλον δὲ ὁ λόγος ὁ τοῦ θεοῦ ὡς δι' ὄργανου δι' αὐτοῦ φησιν·
 13 Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Πρῶτον ἀρχὴν καὶποίησιν ὠνόμασεν, εἴθ' οὕτως τὸν θεὸν συνέστησεν· οὐ γὰρ ἀργῶς χρὴ καὶ ἐπὶ κενῷ θεὸν ὀνομάζειν. Προήδει γὰρ ἡ θεία σοφία μέλλειν φλυαρεῖν τινὰς καὶ πληθὺν θεῶν ὀνομάζειν τῶν οὐκ ὄντων. Ὅπως οὖν ὁ τῷ ὄντι θεὸς διὰ ἔργων 89 νοηθῆ, καὶ ὅτι ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ ὁ θεὸς 14 πεποίηκεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ἔφη· 15 Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Εἶτα εἰπὼν τὴνποίησιν αὐτῶν δηλοῖ ἡμῖν· 16 Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Ταῦτα ἐν πρώτοις διδάσκει ἡ θεία γραφή, 15 17 τρόπῳ τινὶ ὕλην γενητήν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονυῖαν, ἀφ' ἧς πεποίηκεν καὶ δεδημιούργηκεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον.

11. Ἀρχὴ δὲ τῆς ποιήσεως φῶς ἐστίν, ἐπειδὴ τὰ κοσμούμενα τὸ φῶς φανεροῖ. Διὸ λέγει· 1 Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Γενη- B

μασε vulg. (LXX ἠτοιμάζε), non —σεν (Ven.).

12. Μωσῆς] Ita codd. mslī et editi. Solus Mign. Μωϋσῆς effecit. — Ad verba Σολομῶνος πρὸ Wolfius notavit: „Rectius fortasse τὸ πρὸ praemiseris voci Σολομῶνος.“ Heumannus (Poecil. T. III. p. 209): „Delendam puto vocem Σολομῶνος.“ Maranus: „Non videtur necesse esse legere πρὸ Σολομῶνος. Idem enim vult haec loquendi ratio ac Σολομῶνος προγενόμενος.“

13. Ἐν ... γῆν] Genes. 1, 1. — Theophilus illud ἐν ἀρχῇ, in principio, idem esse putat ac in logo. Mox (n. 15) demonstrat deum in logo suo fecisse coelum et terram ex verbis Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν κτλ. Paulo ante declaraverat eundem lo-

gon esse ἀρχὴν (n. 7). C. 13: ἐν ἀρχῇ ... τουτέστιν διὰ τῆς ἀρχῆς. Idem alii patres statuebant, ut Clemens Alex. Strom. VI. c. 7. §. 58 et Methodius ap. Photium Bibl. c. 235. Cf. Suicer. Thesaur. eccles. ed. 2. T. I. p. 528 et Routh. Reliqq. sacr. T. I. p. 94.

14. πεποίηκεν] Ven.; vulg. πεποίηκε.

15. Ἐν ... γῆν] Genes. 1, 1. Cf. n. 13.

16. Ἡ ... ὕδατος] Genes. 1, 2.

17. τρόπῳ τινὶ ὕλην γενητήν] Mar. et Humphr. desiderant δηλοῦσα. Rectius supplemus διδάσκουσα ex antecedentibus. Verba τρόπῳ ... γεγονυῖαν appositionem continent ad Ταῦτα praegressum. Ait

autem qui multis annis ante Salomonem fuit, vel potius logos dei per eum velut per instrumentum ait: *In principio creavit deus coelum et terram.* Primo principium et creationem nominavit, deinde ipsum deum praedicavit; non enim fas est temere et levi de causa deum appellare. Providebat enim divina sapientia futurum ut nonnulli nugarentur ac multitudinem deorum non exstantium nominarent. Ut igitur verus deus ex operibus intelligeretur, et constaret deum in logo suo coelum et terram et quae in iis sunt creasse, dixit: *In principio creavit deus coelum et terram.* Deinde, postquam narravit eorum creationem, indicat nobis: *Terra autem erat invisibilis et incomposita et tenebrae super abyssum, et spiritus dei superferebatur super aquam.* Haec initio docet divina scriptura, materiam, ex qua mundum deus fecit et condidit, quodammodo docens rem creatam esse, utpote a deo factam.

11. Initium autem creandi a luce fit, siquidem quae ornantur lux ostendit. Quare dicit: *Et dixit deus: Fiat lux.*

Theophilus materiae creationem in exordio Genesis *τρόπω τινι* doceri, quia ibi, etsi *ὕλης* nomen non diserte usurpatur, aperte tamen materia designatur sub aliis nominibus. Ita de Hesiodo dicit c. 6: *Καὶ ὕλην μὲν τρόπω τινι ὑποτίθεται καὶ κόσμον ποιήσιν.* Nam, etsi Hesiodus diserte non pronuntiat creationem sine creatore factam fuisse, id tamen sequitur ex eius verbis. Recte Maranus animadvertit Theophilum illam materiae creationem ex verbis *Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν* deduxisse, quia coeli et terrae nomine materiam comprehendebat, ex qua coelum et terra facta sunt. Attulit V. D. Basilium, qui eandem habet interpretationem Homil. 1 in Hexaëm. c. 8

docetque Homil. 2 init. non solum terram initio creationis sed ipsum etiam coelum inconditum fuisse. Cf. Iustin. Apol. I. c. 59. De verbis *πεποίηκεν* (Ven.; vulg. *πεποίηκε*) καὶ *δεδημιούργηκεν* adeas lib. I. c. 4. n. 5.

1. *Καὶ εἶπεν ... ποιῆσαι*] Genes. 1, 3 — 2, 3. Ad hunc locum bene longum a Theophilo allatum videsis Io. Ern. Grabii Epist. ad Io. Millium (Oxon. 1705. 4°) p. 57 sqq., ubi lectiones, quibus a codicibus τῶν ο' patrumque citationibus abit, diligenter adnotat. Cf. etiam Vet. Test. gr. c. var. lectt. ed. Rob. Holmes. T. I (Oxon. 1798. Fol.) ad h. l. Perpaucas tantum codicum lectiones diversas affert Tischendorf.: Vet. Test. gr., ed. 2, Lips. 1856.

θήτω φῶς. [² Καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν.] Δηλονότι καλὸν ἀνθρώπων γεγονός. Καὶ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωτῆ, ἡμέρα μία. Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, ³ καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα, καὶ ⁴ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν· **C** καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωτῆ, ἡμέρα δευτέρα. Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. Καὶ ἐγένετο ⁵ οὕτως. Καὶ συνήχθη ⁶ τὸ ὕδωρ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ⁷ ἐκάλεσεν θαλάσσας. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ⁸ εἰς ὁμοιότητα. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην **D** χόρτου σπεῖρον σπέρμα ⁹ κατὰ γένος, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα ¹⁰ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωτῆ, ἡμέρα τρίτη. Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ¹¹ καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός, καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἑνιαυτούς,

2. Καὶ ... ὅτι καλόν] Haec verba non solum in Ven. et Bodl. sed etiam in editt. Gesn. Duc. Mor. desunt. Caeteri addiderunt. Fortasse librariorum culpa exciderunt; nam necessaria videntur quia statim sequitur Δηλονότι καλὸν ἀνθρώπων γεγονός. Quamquam uncinis includenda putavi.

3. καὶ ... μέσον ὕδατος] Haec verba a Gesnero mendose repetita sunt.

4. διεχώρισεν] Fell. Wolf. Humphr. temere addunt cum Bibliis ὁ θεός, quod a Ven. et Bodl. abest.

5. οὕτως] Ven. et (c. Bibl.) Humphr. Caeteri οὕτω.

6. τὸ ὕδωρ] Fell. Wolf. Hum-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

καὶ ἕστωσαν εἰς φαῦσιν ¹² ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ φαίνειν 90
ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δύο
φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς
ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσων εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ
τοὺς ἀστέρας· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ ¹³ τῆς
νυκτός, καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ
σκοτούς. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ
ἐγένετο πρωτῆ, ἡμέρα τετάρτη. Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Ἐξαγαγέτω τὰ
ὑδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς
κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν B
ὁ θεὸς τὰ κῆτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἑρπετῶν, ἃ
¹⁴ ἐξήγαγεν τὰ ὑδατα κατὰ γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν
κατὰ γένος. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλὰ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ
θεὸς λέγων· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὑδατα
τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέτω ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁵ Καὶ
ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωτῆ, ἡμέρα πέμπτη. Καὶ εἶπεν ὁ θεός·
Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ
καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος. Καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν
ὁ θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη ¹⁶ κατὰ γένος, C
καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ ¹⁷ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι ¹⁸ καλόν.
Καὶ εἶπεν ὁ θεός· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν
καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ
τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς
καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρ-
σεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς
λέγων· Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ
κατακυριεύσατε αὐτῆς, καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ
τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης

12. ἐν] Fell. errore praetermi-
sit. Dein pro φαίνειν (sic etiam
Athanas. Serm. in Matth. p. 41)
Fell. Wolf. Humphr. c. Bibl. ὥστε
φαίνειν.

13. τῆς ν. καὶ] Haec Gal-
land. (c. Mar. edit. Ven.) omisit
vitiose.

14. ἐξήγαγεν] Fell. Wolf. Hum-
phr. ἐξήγαγε.

ad illuminationem in firmamento coeli ut luceant super terram. Et factum est ita. Et fecit deus duo luminaria magna, luminare magnum ut praeeset diei, et luminare minus ut praeeset nocti, et stellas; et posuit illa deus in firmamento coeli, ut luceant super terram, et praesint diei et nocti, et dividant inter lucem et inter tenebras. Et vidit deus quod esset bonum. Et fuit vespera et fuit mane, dies quartus. Et dixit deus: Producant aquae reptilia animarum viventium, et aves volantes super terram sub firmamento coeli, Et factum est ita. Et fecit deus cete grandia et omnem animam animalium reptilium, quae producerant aquae secundum genus suum, et omnem avem pennatam secundum genus. Et vidit deus quod essent bona. Et benedixit iis deus dicens: Crescite et multiplicamini, et replete aquas maris, et aves multiplicentur in terra. Et fuit vespera et fuit mane, dies quintus. Et dixit deus: Producat terra animam viventem secundum genus, quadrupedes et reptilia et bestias terrae secundum genus. Et factum est ita. Et fecit deus bestias terrae secundum genus, et iumentum secundum genus, et omnia reptilia terrae. Et vidit deus quod esset bonum. Et dixit deus: Faciamus hominem ad imaginem nostram et ad similitudinem, et imperent piscibus maris et volatilibus coeli et iumentis et omni terrae et omnibus reptilibus quae repunt super terram. Et fecit deus hominem, ad imaginem dei fecit eum, masculum et feminam fecit eos. Et benedixit iis deus dicens: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subiicite eam, et dominamini piscibus maris et volatilibus coeli et omnibus iumentis et omni terrae et

15. Καὶ ἐγέν. ἐσπέρα] Haec verba in Ven. iterata sunt.

16. κατὰ γένος] Fell. Wolf. Humphr. addunt αὐτῶν, quae vox non solum a Ven. et Bodl. sed etiam a multis τῶν ο' codd. (ap. Holm.) abest.

17. τῆς γῆς] Ven. Bodl. et

multi τῶν ο' codd. At Fell. Wolf. Humphr. vice τῆς γῆς posuerunt κατὰ γένος. Vulg. Bibl. τῆς γῆς κατὰ γένος.

18. καλόν] Ven. Bodl.; pariter Origenes aliique testes ab Holmesio laudati. Sed Fell. Wolf. Humphr. c. vulg. Bibl. obtrudunt καλά.

τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ D εἶπεν ὁ θεός· Ἴδου δέδωκα ὑμῖν ¹⁹ πᾶν χόρτον σπόριμον. σπείρον σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς, καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν αὐτῷ καρπὸν σπέρματος ²⁰ σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρώσιν, καὶ πᾶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ πᾶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἔρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν αὐτῷ πνοὴν ζωῆς. ²¹ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρώσιν. Καὶ ἐγένετο οὕτως. ⁹¹ Καὶ εἶδεν ὁ θεός ²² πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Καὶ ἐγένετο ²³ ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη. Καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν. Καὶ συνετέλεσεν ὁ θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτη τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἃ ²⁴ ἐποίησεν, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. Καὶ εὐλόγησεν ὁ θεός τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδό- B μην, καὶ ἠγίασεν αὐτήν, ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἤρξατο ὁ θεός ποιῆσαι.

12. ¹ Τῆς μὲν οὖν ἑξαημέρου οὐδεὶς ἀνθρώπων δυνατὸς ¹⁶ κατ' ἀξίαν τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν οἰκονομίαν πᾶσαν ἐξειπεῖν, οὐδὲ εἰ μυρία στόματα ἔχοι καὶ μυρίας γλώσσας· ἀλλ' οὐδὲ εἰ μυρίαις ² ἔτεσιν βιώσει τις, ³ ἐπιδημῶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ, οὐδὲ οὕτως ἔσται ἱκανὸς πρὸς ταῦτα ἀξίως τι εἰπεῖν, διὰ τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος καὶ ⁴ τὸν πλοῦτον τῆς σοφίας τοῦ θεοῦ τῆς οὔσης ἐν ταύτῃ τῇ προγεγραμμένῃ ἑξαημέρῳ. Πολλοὶ μὲν οὖν ⁵ τῶν συγγραφέων ἐμιμήσαντο καὶ ἠθέλησαν περὶ τούτων διήγησιν ποιῆ- C

19. πᾶν] Ven. et Bodl.; sic et nonnulli τῶν ο' codd. Sed Fell. Wolf. Humphr. Mign. πάντα (vulg. Bibl.) dederunt.

20. σπορίμου] Ven. et Bodl. Contra Maranus σπόριμον, a Morrello deceptus qui σπορίμον operarum peccato habet. Paulo ante Mign. αὐτῷ ex αὐτῷ fecit. Cf. n. 21. Mox Fell. Wolf. Humphr. πᾶσι (bis) pro πᾶσιν.

21. πάντα] Fell. et Wolf. partic. καὶ (c. vulg. Bibl.) praemittunt,

contra codd. auctoritatem. Paulo ante Mign. αὐτῷ in αὐτῷ mutavit. Male; cf. Tischendorf. l. c. T. I. Prolegg. p. XXXIII.

22. πάντα] Fell. Wolf. Humphr. c. vulg. Bibl. τὰ πάντα. Ven. vero et Bodl. permultique codices Holmesiani τὰ omittunt. Mox editt. non ἐποίησεν (Ven.) sed —σε.

23. ἑσπ. κ. ἐγέν.] Haec Galland. (c. Mar. edit. Ven.) male omisit.

24. ἐποίησεν] Hic et paullo post editt. ἐποίησε. Ven. ἐποίησεν.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

σασθαι, καὶ τοὶ ὁ λαβόντες ἐντεῦθεν τὰς ἀφορμὰς, ἤτοι περὶ κόσμου κτίσεως ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, καὶ οὐδὲ τὸ τυχὸν ἔναυσμα ἄξιόν τι τῆς ἀληθείας ἐξεῖπον. Δοκεῖ δὲ τὰ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἢ ἑ συγγραφέων καὶ ποιητῶν εἰρημένα ἀξιόπιστα μὲν εἶναι, παρὰ τὸ φράσει κεκαλλωπίσθαι· μωρὸς δὲ καὶ κενὸς ὁ λόγος αὐτῶν δείκνυται, ὅτι πολλὴ μὲν ὁ πληθὺς τῆς φλυαρίας αὐτῶν ἐστίν, ὁ τυχὸν δὲ τῆς ἀληθείας ἐν αὐτοῖς οὐχ εὗρίσκειται. Καὶ γὰρ εἴ τι δοκεῖ ἀληθὲς δι' αὐτῶν ἐπιφωνησθαι, σύγκρασιν ἔχει ὁ τῆ πλάνη. ἑ Καθάπερ φάρμακόν τι δηλητήριον συγκραθὲν μέλιτι ἢ οἴνω ἢ ἑτέρῳ τινὶ τὸ πᾶν ποιεῖ βλαβερόν D καὶ ἄχρηστον, οὕτως καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς πολυλογία εὗρίσκεται ματαιοπονία καὶ βλάβη μᾶλλον τοῖς πειθομένοις αὐτῇ. ἑτι μὲν 17 καὶ ἑ περὶ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας, ἣν πάντες μὲν ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν, οἱ δὲ πλείους ἀγνοοῦσιν· ὅτι παρ' Ἑβραίοις ὁ καλεῖται σάββατον ἑλληνιστὶ ἐρμηνεύεται ἑβδομάς, ἣτις ἑ εἰς πᾶν γένος

6. λαβόντες] Ven. —τος, sed corrector emendavit.

7. συγγραφέων] Thienem. interpretatur *Schriftsteller*. Male. Cf. lib. I. c. 9. n. 13.

8. πληθὺς τῆς φλυαρίας] Locum hunc illustrat Leo Allatius l. c. p. 23. Pro ἐστίν (Ven. Bodl.) habent editt. praeter Gesn. ἐστι.

9. τὸ τυχὸν δὲ] Heumann. (Poe-cil. T. III. p. 209) iubet ἑναυσμα ex loco quem paullo supra occupat (τὸ τυχὸν ἑναυσμα κτλ.) huc transferri. Sed ipsius animo restat scrupulus.

10. τῆ πλάνη] Vult Heumann. (l. c.) τῆς πλάνης. Vulgata lectio est proba (μοχ συγκραθὲν μέλιτι etc.): cf. c. 1. n. 2.

11. Καθάπερ] Editi adiiciunt γὰρ, quod in Ven. et Bodl. non com-paret; neque a Claus. agnoscitur.

12. περὶ τῆς ἑβδ. ἡμέρας] Supple ex praecedentibus ἡθέλησαν διήγησιν ποιήσασθαι, scil. scripto-

res gentiles, quos ibi dixerat imita-tos esse τὴν ἑξαήμερον et nonnulla de mundi creatione et humana na-tura narrasse. Addit igitur eos etiam de septimo die non tacuisse.

13. ἑβδομάς] Si Theophilus vocem σάββατον per se et ratione originis suae septenarium nume-rum seu hebdomatē inferre cen-suit, falsus omnino est. Non enim derivanda vox est a שַׁבָּת i. e. se-ptem, sed a שָׁבַט i. e. requies, otium, unde et plerique veterum patrum [et Ioseph. c. Apion. II. c. 2] re-petunt, per κατάπαυσιν seu ἀνά-παυσιν vertentes, quos appellat Sui-cerus l. c. p. 916. Caeterum et alii in origine et notione genuina vocis danda lapsi sunt. [Vide Ioseph. l. c., Plutarch. Symp. IV. c. 6. §. 2, La-ctant. l. c. VII. c. 14.] Quodsi vero τὸ σάββατον interdum hebdomatē denotare aut in septimum diem in-cidere statuerit, non est cur eum

imenta sibi sumerent, ad mundi creationem et ad naturam hominis explicandam, tamen ne tennem quidem veritatis scintillam ediderunt. Videntur autem quae a philosophis et historicis et poetis dicta sunt fide digna esse, quia sermonis splendore illustrantur; stulta tamen et vana oratio eorum inde declaratur, quod luxurient apud eos nugae, veritatis autem ne minima quidem particula inter eos inveniatur. Etenim si quid veri per eos praedicatum videtur, permixtum est errore. Quemadmodum pharmacum aliquod mortiferum, si melle aut vino aut alia re huiusmodi permisceatur, totum inutile et pestiferum efficit: ita eorum dicendi copia deprehenditur nihil aliud esse quam laboriosae nugae magisque pernicies esse eorum qui ei assentiuntur. Praeterea etiam de die septimo [locuti sunt], cuius nomen omnes homines usurpant, sed plerique quam vim habeat ignorant; nam quod apud Hebraeos sabbatum dicitur graece redditur hebdomas, quae quidem apud omne hominum genus appel-

deseramus (Luc. 18, 12). *Wolfius*. Sed V. D. rem non intellexit. Idem aliis accidit viris eruditis, ut Clerico: *Histor. eccl. duor. prim. saec.* p. 720. Quid igitur? Hoc loco ἑβδομάς, ut Maranus ante me vidit, significat *diem septimum*, quem Theophilus paullo ante dixerat ab omnibus hominibus appellari. Ita vox de cuiusque hebdomatis die septimo Iudaeorum, sabbati nomine insigni, legitur 2 Macc. 6, 11. 12, 38. 15, 4, coll. Ioseph. De bell. iud. II. 8, 9. Pariter apud Hesiodum comparet τετράς, *dies quartus* (Opp. 796. 800 al.), εἰκάς (818), τριακάς (768), ut Grimm. ad 2 Macc. 6, 11 (*Exeg. Handb. zu den Apokr. d. A. T.* Tom. IV, Lips. 1857, p. 112) observavit. Recte Maran.: „Non Graecos exagitat Theophilus quod nescirent sabbatum apud Hebraeos graece esse

septenarium numerum (absurda fuisset ac Theophilo non digna eiusmodi reprehensio) aut sabbatum Iudaeorum septimae apud Graecos luci respondere; id enim oculis suis videbant Graeci, neque in hoc errare poterant. Sed in hoc eos carpit quod, cum sabbatum Iudaeorum irriderent, nescirent tamen sabbatum nihil aliud esse quam septimam lucem, et ideo singularem habere apud Iudaeos observationem, quia septima lux est, in qua nimirum deus ab operibus quiescit.“

14. εἰς πᾶν γένος ἄνθρω] Nonnulla veritatis vestigia apud gentiles servata tum in septem dierum vocibus numerandis tum in aliqua sabbati religione retinenda testantur antiqui scriptores. *Maranus*. Cfr. Aristobulus ap. Clement. Alex. Strom. V. c. 14. §. 108 (τὴν ἑβδόμην ἡμέραν οὐ μόνον οἱ Ἑβραῖοι ἀλλὰ

ἀνθρώπων ὀνομάζεται μὲν, δι' ἣν δὲ αἰτίαν καλοῦσιν αὐτὴν οὐκ ἐπίστανται. Τὸ δὲ εἰπεῖν Ἡσίοδον τὸν ποιητὴν ¹⁵ ἐκ Χάους γεγενῆσθαι Ἐρεβος καὶ τὴν Γῆν καὶ Ἐρωτα κυριεύοντα τῶν κατ' ¹⁶ αὐτόν τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων, μάταιον καὶ ψυχρὸν τὸ ρῆμα ⁹² αὐτοῦ καὶ ἀλλότριον πάσης ἀληθείας δεικνύται· θεὸν γὰρ οὐ χρὴ ὑφ' ἡδονῆς νικᾶσθαι, ὅπου γε καὶ οἱ σώφρονες ἄνθρωποι ἀπέχονται πάσης αἰσχροῦς ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας κακῆς.

13. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐπιγείων κάτωθεν ἄρξασθαι καὶ ¹⁸ λέγειν τὴν πόλιν τῶν γεγενημένων ἀνθρώπινον καὶ ταπεινὸν καὶ πάνυ ἀσθενὲς τὸ ἐννόημα ¹ αὐτοῦ, ὡς πρὸς θεόν, ἐστίν. Ἄνθρωπος γὰρ κάτω ὢν ἄρχεται ἐκ τῆς γῆς οἰκοδομεῖν, καὶ οὐ ² πρὸς τάξιν δύναται καὶ τὴν ὀροφὴν ποιῆσαι ἐὰν μὴ τὸν θεμέλιον ὑπόθῃται. Θεοῦ δὲ τὸ δυνατόν ³ ἐν τούτῳ δεικνύται ἵνα ^B πρῶτον μὲν ἐξ οὐκ ὄντων ποιῇ τὰ γινόμενα, ⁴ καὶ ὡς βούλεται.

καὶ οἱ Ἕλληνες Ἰσασι κτλ.) et Euseb. Praep. ev. XIII. c. 12, Philo Opp. T. II. p. 137, Iosephus I. c. II. c. 39. Alios vide ap. Grotium De verit. relig. chr. I. §. 16 (in notis) memoratos. Cf. Selden. De iure nat. et gentt. III. c. 13 sqq. Maranus praecipua duo Tertulliani testimonia affert. Ad natt. I. c. 13: „Alii plane humanius solem christianum deum aestimant, quod innotuerit ad orientis partem facere nos precationem, vel die solis laetitiam curare. Quid, vos minus facitis? Non plerique affectatione adorandi aliquando etiam caelestia ad solis initium labra vibratis? Vos certe estis, qui etiam in laterculum septem dierum solem recepistis, et ex diebus ipsum praelegistis, quo die lavacrum subtrahatis aut in vesperam differatis, aut otium et prandium curetis. Quod quidem facitis exorbitantes et ipsi a vestris ad alienas religiones. Iudaei enim festi, sabbata et coena pura, et iudaici ri-

tus lucernarum et ieiunia cum azy-
mis et orationes litorales, quae utique aliena sunt a diis vestris. Quare, ut ab excessu revertar, qui solem et diem eius nobis exprobratis, agnoscite vicinitatem: non longe a Saturno et sabbatis vestris sumus.“ Duo in hoc testimonio Maranus animadvertit: 1°. Sabbatum apud gentiles observari non sine aliqua iudaici instituti imitatione. 2°. Non longe etiam hac in re a Christianis gentiles remotos esse, tum quia sabbatum diei solis proximum, tum quia utrique sex aliis diebus unum praeferunt. Quare verba „et ex diebus ipsum praelegistis, quo die“ etc. V. D. non ad solis diem refert sed ad sabbatum, et quo accuratior oratio fiat legit „et sex diebus ipsi praelegistis, quo die“ etc. Apolog. c. 16: „Aequae si diem solis laetitiae indulgemus, alia longe ratione quam religione solis, secundo loco ab eis sumus qui diem Saturni otio et victui decernunt, exorbitantes et

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

⁶ Τὰ γὰρ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα δυνατὰ ἐστὶν παρὰ Θεῶ. Διὸ καὶ ὁ προφήτης πρῶτον ⁶ εἶρηκεν τὴν ποίησιν τοῦ οὐρανοῦ γεγενῆσθαι τρόπον ἐπέχοντα ὀροφῆς, λέγων· ⁷ Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανόν, ⁸ τουτέστιν διὰ τῆς ἀρχῆς γεγενῆσθαι τὸν οὐρανόν, ⁹ καθὼς ἔφθημεν δεδηλωκέναί. Γῆν δὲ λέγει δυνάμει ἕδαφος καὶ θεμέλιον, ἄβυσσον δὲ τὴν πληθὺν τῶν ὑδάτων, καὶ σκότος διὰ ¹⁰ τὸ τὸν οὐρανὸν γεγονότα ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐσκεπακέναί C ¹¹ καθαπερεὶ πῶμα τὰ ὕδατα σὺν τῇ γῆ, πνεῦμα δὲ τὸ ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς ¹² εἰς ζωογόνησιν τῇ κτίσει, καθάπερ ἀνθρώπῳ ψυχὴν, τῷ λεπτῷ τὸ λεπτὸν συγκεράσας (τὸ γὰρ πνεῦμα λεπτὸν καὶ τὸ ὕδωρ λεπτόν), ὅπως τὸ μὲν πνεῦμα τρέφῃ τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ ὕδωρ σὺν τῷ πνεύματι τρέφῃ τὴν κτίσιν διϊκνούμενον πανταχόσε. Ἐν μὲν τὸ πνεῦμα φωτὸς ¹³ τύπον ἐπέχον ἐμεσίτευεν τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα τρόπῳ τινὶ μὴ κοινωνῇ τὸ σκότος τῷ οὐρανῷ ἐγγυτέρῳ ὄντι τοῦ θεοῦ, πρὸ τοῦ D εἰπεῖν τὸν θεόν· ¹⁴ Γενηθήτω φῶς. Ὡσπερ οὖν καμάρα ὁ οὐρανὸς ὧν συνεῖχε ¹⁵ τὴν ὕλην βάλῳ ἑοικυῖαν. Καὶ γὰρ εἶρηκεν περὶ τοῦ οὐρανοῦ ἕτερος προφήτης ὀνόματι Ἡσαΐας, λέγων·

5. Τὰ ... Θεῶ] Luc. 18, 27. — Pro ἐστὶν (Ven. Bodl.) habent editi praeter Gesn. ἐστι.

6. εἶρηκεν] Ven.; vulg. —κε.

7. Ἐν ... οὐρανόν] Genes. 1, 1.

8. τουτέστιν] Ven.; vulg. —τι.

9. καθὼς ἔ. δεδ.] C. 10 (n. 13).

10. τὸ] Mor. et Wolf. mendose omiserunt.

11. καθαπερεὶ πῶμα τὰ] Ven. καθάπερ εἰ πῶματα, id quod etiam Gesn. Duc. Mor. Fell. praebent. Bodl. καθάπερ εἰπῶμα τὰ. Wolf. Mar. Humphr. καθαπερεὶ (Mar. καθάπερ εἰ) πῶμα τὰ. Hanc emendationem iam Steph. Souchet proposuit: Recueil des dissertt. critt.,

Par. 1715. 4°, p. 165 sqq. Est aliorum quoque patrum sententia, quod tenebrae, mundo primum condito, umbra fuerint quam coelum terrae et aquis conciliaverit. Praeter alios afferre Eustathium Ant. Hexaem. (ed. Lugd. 1629) p. 4, Basilium In Hexaem. hom. 2. c. 5, Gregorium Naz. Adv. Julian. or. 4, Ambrosium In Hexaem. I. c. 8. Tenebras sic explicabant, ut iis (Gnosticis vel Manichaeis) occurrerent qui illas aeternum quidpiam esse et deo contrarium fingebant.

12. εἰς ζωογόνησιν τῇ κτίσει] Lib. 1. c. 7: ζωογονεῖ τὸ πᾶν. Loquitur scriptor de spiritu dei tamquam anima mundi, ut lib. I. c. 5. n. 6 monui. Cf. Petav. Dogm. theol. Tom. III. p. 127 sq. et Kahnis Die

sibilia possibilis sunt apud deum. Quapropter et propheta dixit primum omnium ab eo coelum esse conditum in modum fastigii: *In principio, inquit, creavit deus coelum, quod idem est ac per principium coelum esse conditum, ut supra demonstravimus.* Vocat *terram* id quod quodammodo solum et fundamentum est, *abyssum* autem multitudinem aquarum, *tenebras* vero quia coelum a deo conditum aquas una cum terra veluti operculum operuit, *spiritum* autem qui *ferebatur super aquas* eum quem dedit deus creaturae ad vivificationem, velut animam homini, tenue cum tenni coniungens (nam spiritus tenuis et aqua tenuis), ut spiritus foveret aquam, aqua autem cum spiritu omnia permeans foveret creaturam. Unus igitur ille spiritus, lucis similitudinem obtinens, aquam inter et coelum medius erat, ut quodammodo impediret ne tenebrae proximum deo coelum attingerent, antequam deus dixisset: *Fiat lux.* Coelum igitur instar fornicis materiam glebae [illo tempore] similem complectebatur. Etenim alius propheta nomine lesaias locutus est de coelo, dicens: *Deus is*

Lehre v. heil. Geiste P. I. p. 248. Ut hoc πνεῦμα, quod omnia pervadit (c. 4), πνεῦμα σοφίας in Sap. 7, 22 vocatur λεπτόν. Maranus attulit Chrysostomum Hom. 3 in Gen. c. 1: Τί βούλεται τοῦτο τὸ εἰρημένον; Πνεῦμα, φησί, θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Ἐμοὶ δοκεῖ τοῦτο σημαίνειν ὅτι ἐνεργεῖα τις ζωτικὴ προσῆν τοῖς ὕδασι, καὶ οὐκ ἦν ἀπλῶς ἐστῶς καὶ ἀκίνητον ἀλλὰ κινούμενον καὶ ζωτικὴν τινα δύναμιν ἔχον.

13. τύπον] Aptior erit sententia si legamus τόπον, *lucis locum occupans.* Neque enim hunc spiritum luci similem fuisse ait, sed medium inter coelum et aquas spatium occupasse, qui locus erat luci destinatus. *Maranus.* Hosm. transtulit:

„anstatt des Lichtes geordnet.“ Thienem.: „das Vorbild des Lichtes.“ Fell. Wolf. Humphr. ἐμεσίτευσε, contra codd., pro —τευσεν.

14. Γεν. φῶς] Genes. 1, 3.

15. τὴν ὕλην] Ven. et Bodl. τῆ ὕλη. Idem praebent Gesn. Duc. Mor. Fell. Reposuerunt veram lectionem Wolf. Mar. Humphr. Pro βῶλω Wolfius monitu Crozii mallet θόλω. Recte Maranus: „Quid,“ inquit, „mutatione opus est in integro et percommo contextu? Materiam glebae i. e. inertis terrae assimilatae dicit Theophilus, ut eam inconditam fuisse demonstrat. Eodem sensu Athenagoras materiam, antequam ornatam acciperet, instar naturae informis et terrae inutilis iacuisse dicit Suppl. c. 10.“

16 Θεὸς οὗτος ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ὡς καμάραν καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖσθαι. 17 Ἡ διάταξις οὖν τοῦ θεοῦ, τοῦτό ἐστιν ὁ λόγος αὐτοῦ, 18 φαίνων ὡσπερ λύχνος ἐν οἰκήματι συνεχομένῳ, ἐφώτισεν τὴν ὑπὲρ οὐρανόν, 19 χωρὶς μὲν τοῦ κόσμου ποιήσας. 20 Καὶ τὸ μὲν φῶς ὁ θεὸς ἐκάλεσεν ἡμέραν, τὸ δὲ σκότος νύκτα· ἐπεὶ τοί γε ἄνθρωπος οὐκ ἂν ᾔδει καλεῖν τὸ φῶς ἡμέραν ἢ τὸ σκότος νύκτα, ἀλλ' οὐδὲ μὲν τὰ λοιπά, εἰ μὴ τὴν ὀνομασίαν 21 εἰλήφει ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὰ θεοῦ. Τῇ μὲν οὖν πρώτῃ ὑποθέσει τῆς ἱστορίας, καὶ γενέσεως τοῦ κόσμου, εἴρηκεν ἡ ἁγία γραφὴ οὐ περὶ τούτου τοῦ στερεώματος, ἀλλὰ 22 περὶ ἑτέρου οὐρανοῦ τοῦ ἀοράτου ἡμῖν ὄντος, μεθ' ὃν οὗτος 23 ὁ ὄρατος ἡμῖν οὐρανὸς κέκληται στερέωμα, ἐφ' ᾧ ἀνείληπται τὸ ἡμισυ τοῦ ὕδατος, ὅπως ἢ τῇ ἀνθρωπότητι εἰς ὑετοὺς καὶ ὄμβρους καὶ δρόσους. Τὸ δὲ ἡμισυ ὕδατος 24 ὑπελείφθη ἐν τῇ γῇ εἰς ποταμοὺς καὶ πηγὰς καὶ θαλάσσας. Ἐτι οὖν συνέχοντος τοῦ ὕδατος τὴν γῆν, μάλιστα κοίλους τόπους, ἐποίησεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τὸ ὕδωρ συναχθῆναι εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὄρατὴν γενηθῆναι τὴν ξηράν, πρότερον γεγονυῖαν αὐτὴν ἀόρατον. Ὁρατὴ οὖν ἡ γῆ γενομένη ἔτι ὑπῆρχεν ἀκατασκεύαστος. Κατεσκεύασεν οὖν αὐτὴν καὶ κατεκόσμησεν ὁ θεὸς διὰ παντοδαπῶν χλοῶν καὶ ἁλίων καὶ φυτόνων καὶ φυτῶν.

16. Θεὸς ... κατοικεῖσθαι] Ies. 40, 22. — Humphr. paullo ante εἰρηκε, sine ν.

17. Ἡ διάταξις] Animum intendit ad iussionem dei *Fiat lux*, respectu habito hypostatici logi, per quem mundus sit conditus.

18. φαίνων ... συνεχομένῳ] Coll. 2 Petr. 1, 19: ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν ἀνύχμηρῳ τόπῳ. Thienem. pro συνεχομένῳ mavult συνεχόμενος. Cave a mutatione; firmatur videlicet dativus illo ἀνύχμηρῳ. Vulgo non ἐφώτισεν (Ven.) legitur sed ἐφώτισε. Ad verba τὴν ὑπὲρ οὐρ. cf. lib. I. c. 12. n. 5.

19. χωρὶς μ. τοῦ κόσμου ποιήσας] Ven. et Bodl. Sed Fell. et Wolf. ἐκ τοῦ κόσμου effecerunt perperam τὸν κόσμον. Ad sententiam explendam subintelligas voces τὸ φῶς ex praegresso ἐφώτισεν, „nisi forte e textu exciderint“ (Humphr.). Grabijs legi volebat τὸ σκότος ποιήσας καὶ τὸ φῶς, „quod a lectione codicum nimis longe recedit“ (Wolf.).

20. Καὶ ... νύκτα] Genes. 1, 5.

21. εἰλήφει] Referunt interpretes ad ipsas res creatas et reddunt accepissent. Sed aptius videntur ad ipsum hominem referri, quippe cum Theophilo propositum sit totam hanc

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

14. Σκόπει τὸ λοιπὸν τὴν ἐν τούτοις ποικίλιαν καὶ διάφο- C
ρον ¹καλλονὴν καὶ πληθύν, ²καὶ ὅτι δι' αὐτῶν δείκνυται ἡ ἀνά-
στασις, εἰς δεῖγμα τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἀναστάσεως ἀπάντων
ἀνθρώπων. Τίς γὰρ κατανοήσας οὐ θαυμάσει ἐκ συκῆς κεγχρα-
μίδος γίνεσθαι συκῆν, ἢ τῶν λοιπῶν σπερμάτων ἐλαχίστων φύειν
παμμεγέθη δένδρα; Τὸν δὲ κόσμον ³ἐν ὁμοιώματι ἡμῖν λέγομεν **21**
εἶναι τῆς θαλάσσης. Ὡσπερ γὰρ θάλασσα, εἰ μὴ ⁴εἶχεν τὴν τῶν
ποταμῶν καὶ πηγῶν ἐπίρρυσιν καὶ ἐπιχορηγίαν εἰς τροφήν, ⁵διὰ
τὴν ἀλμυρότητα αὐτῆς πάλαι ἂν ἐκπεφρυγμένη ἦν, ⁶οὕτως καὶ **D**
ὁ κόσμος, εἰ μὴ ἐσχῆκει τὸν τοῦ θεοῦ νόμον καὶ τοὺς προφήτας
ῥέοντας καὶ πηγάζοντας τὴν γλυκύτητα καὶ εὐσπλαγχνίαν καὶ δι-
καισύνην καὶ διδαχὴν τῶν ἁγίων ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν
κακίαν καὶ ἁμαρτίαν τὴν πληθύνουσαν ἐν αὐτῷ ἤδη ἂν ἐκλελοί-
πει. Καὶ καθάπερ ἐν θαλάσῃ νῆσοί εἰσιν αἱ μὲν οἰκηταὶ καὶ
εὐδροὶ καὶ καρποφόροι, ἔχουσαι ὄρμους καὶ λιμένας πρὸς τὸ τοὺς
χειμαζομένους ἔχειν ἐν ⁷αὐτοῖς καταφυγὰς, οὕτως δέδωκεν ὁ θεὸς
τῷ κόσμῳ κυμαινομένῳ καὶ χειμαζομένῳ ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων
τὰς συναγωγὰς, ⁸λεγόμενας δὲ ἐκκλησίας ἁγίας, ἐν αἷς καθάπερ **94**
λιμέσιν εὐόρμοις ⁹ἐν νήσοις αἱ διδασκαλαὶ τῆς ἀληθείας εἰσίν,
πρὸς ἃς καταφεύγουσιν οἱ θέλοντες σῶζεσθαι, ἐρασταὶ γινόμενοι
τῆς ἀληθείας καὶ βουλόμενοι ¹⁰ἐκφυγεῖν τὴν ὀργὴν καὶ κρίσιν
τοῦ θεοῦ. Καὶ ὡσπερ αὖ νῆσοί εἰσιν ἕτεραι πετρώδεις καὶ ἄνυ-
δροὶ καὶ ἄκαρποι καὶ θηριώδεις καὶ ἀοίκητοι ἐπὶ βλάβῃ τῶν

1. καλλονὴν] Ven. καλλωνήν,
sed corrector o supra ω posuit.

2. καὶ ὅτι δι' αὐτῶν δ. ἡ ἀνά-
στασις] Lib. I. c. 13 (n. 4 et 6):
Τί δὲ καὶ οὐχὶ ἡ τῶν σπερμά-
των κτλ.

3. ἐν ὁμοιώματι . . . τ. θα-
λάσσης] Haec phrasis (= ὁμοῖον
τῇ θαλάσῃ) ex N. T. nota est:
Rom. 8, 3. Phill. 2, 7. Sed quid
sibi velit interiectum ἡμῖν non vi-
det Heumannus: Poecil. T. III. p.
209.

4. εἶχεν] Ven.; vulg. εἶχε.

5. διὰ τ. ἀλμ. κτλ.] Clauser.
reddidit: *ex salsugine sua usque
dulcibus aquis diluta*. Atqui non
dulcibus aquis dilui vult mare, sed
potius in salsuginem verti aquas eius,
dum a sole dulcedo eius exhauritur.
Idcirco enim mare salsum est, quia
calore solis elevatur quod tenuius
est, et remanet quod est gravius,
cui permixtae sunt exhalationes sic-
cae et adustae. Aristotel. Meteor.
II. c. 3: γίνεται μὲν οὖν πλατυ-
τέρα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· ἀνά-
γεται δ' αἰεὶ τι μέρος αὐτῆς μετὰ

14. Iam in his considera varietatem et diversam venustatem et copiam, et quomodo in se exhibeant resurrectionem, in exemplum futurae aliquando omnium hominum resurrectionis. Quis est enim qui non admiretur quum consideret ex fici semine ficum nasci, vel ex aliis minutissimis seminibus immensas arbores crescere? In mari autem similitudo nobis cum mundo exhibetur. Nam quemadmodum mare, nisi fluminum et fontium appulsu aleretur, dudum ob salsuginem arefactum esset: ita etiam mundus, nisi habuisset legem dei et prophetas, ex quibus fluunt et scaturiunt mansuetudo et misericordia et iustitia et sanctorum dei mandatorum doctrina, dudum ob nequitiam et multiplicata in eo peccata defecisset. Et quemadmodum in mari exstant quaedam insulae habitabiles et aquis salubres et frugiferae, stationibus et portibus munitae ut iis qui tempestate iactati fuerunt perfugio esse possint: sic deus mundo sub peccatis fluctuanti et aestuanti congregationes dedit, quae scilicet nominari solent sanctae ecclesiae, in quibus doctrina veritatis velut in portibus insularum opportunis asservatur, ad quas perfugiunt qui salutem consequi cupiunt, studiosi veritatis et iram iudiciumque dei effugere volentes. Et quemadmodum aliae exstant insulae saxosae et inaquosae et infrugiferae

τοῦ γλυκέος. Et Problem. sect. 23, 30: τῆς θαλάσσης τὰ ἄνω τῶν ἐν τῷ βάθει ἀλμυρότερα, διότι ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ ἀνάγει αἰεὶ τὸ ἐλαφρότατον τῶν ὑγρῶν. *Ducaeus.*

6. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.

7. αὐτοῖς] Ven. et Bodl. et editi usque ad Wolf. ἐαυτοῖς. Tum vulg. οὕτω, non οὕτως (Ven.).

8. λεγομένας δὲ] Sic Ven. et Bodl. Sed Gesn. Duc. Mor. Fell. λεγομένας, omisso δὲ. Haec particula saepenumero in eiusdem notio- nis repetitione vel accuratiori defini- tione ponitur. Wolfius, quocum

Maran. et Humphr. faciunt, textui inseruit λέγομεν δὲ et Theophilum scripsisse putavit λέγομεν δὲ τὰς. Mutationem iam Heumannus l. c. me- rito improbavit. Neque alibi Theo- philus phrasi λέγομεν δὲ utitur, sed λέγω δὲ, ut paullo post: λέγω δὲ τῶν αἰρέσεων. Cf. cc. 6. 34, lib. III. c. 23, al.

9. ἐν νήσοις] Ecclesias catho- licas insulis assimilat Gregorius Naz. Or. 43. p. 697. *Maranus.* Mox εἰ- σὶν Ven.; vulg. εἰσὶ.

10. ἐκφυγεῖν . . . θεοῦ] Coll. Rom. 2, 3. 5.

πλεόντων καὶ χειμαζομένων, ἐν αἷς ¹¹ περιπίρεται τὰ πλοῖα καὶ ἑξαπόλλυνται ἐν αὐταῖς οἱ κατερχόμενοι, οὕτως εἰσὶν αἱ διδασκαλαὶ τῆς πλάνης, λέγω δὲ τῶν αἱρέσεων, αἱ ¹² ἑξαπολλύουσιν τοὺς προσιόντας αὐταῖς. Οὐ γὰρ ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας, ¹³ ἀλλὰ καθάπερ πειρᾶται, ἐπὰν πληρώσωσι τὰς ναῦς, ἐπὶ B τοὺς προειρημένους τόπους περιπίρουν ὅπως ἑξαπολέσωσιν αὐτάς, ¹⁴ οὕτως συμβαίνει καὶ τοῖς πλανωμένοις ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἑξαπόλλυσθαι ὑπὸ τῆς πλάνης.

15. Τετάρτη ἡμέρα ¹ ἐγένοντο οἱ φωστῆρες. Ἐπειδὴ ὁ θεὸς ²² προγνώστης ὢν ² ἠπίστατο τὰς φλυαρίας τῶν ματαίων φιλοσόφων, ³ ὅτι ἤμελλον λέγειν ἀπὸ ⁴ τῶν στοιχείων εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς φυόμενα, πρὸς τὸ ἀθετεῖν τὸν θεόν· ἴν' οὖν τὸ ἀληθὲς δειχθῆ, προγενέστερα ⁵ γέγονεν τὰ φυτὰ καὶ τὰ σπέρματα τῶν στοιχείων· τὰ γὰρ μεταγενέστερα οὐ δύναται ποιεῖν τὰ αὐτῶν προγενέστερα. C Ταῦτα δὲ δεῖγμα καὶ τύπον ἐπέχει μεγάλου μυστηρίου. Ὁ γὰρ ²³ ἥλιος ἐν τύπῳ θεοῦ ἐστίν, ⁶ ἡ δὲ σελήνη ἀνθρώπου. Καὶ ὡς περ ὁ ἥλιος πολὺ διαφέρει τῆς σελήνης δυνάμει καὶ δόξῃ, ⁷ οὕτως πολὺ διαφέρει ὁ θεὸς τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ καθάπερ ὁ ἥλιος πλήρης πάντοτε διαμένει μὴ ἐλάσσων γινόμενος, οὕτως πάντοτε ὁ θεὸς τέλειος διαμένει, πλήρης ὢν πάσης δυνάμεως ⁸ καὶ συνέ-

11. περιπίρεται] Ven. et Bodl. At editt. excepto Wolf. τείρεται. Illud optime se habet: naves in scopuloso istiusmodi insularum litore circumcirca transfiguntur. Hosm. et Thienem.: zerschellen.

12. ἑξαπολλύουσιν] Ven.; vulg. —σι.

13. ἀλλὰ καθάπερ κτλ.] Wolfius haec verba de piratis intelligit in mari piraticam aperte facientibus, qui „ubi impleverunt suas naves,“ scilicet praeda, „caeteras illas,“ quas ceperunt, „ad praedicta loca allidunt“ sive impingunt. Pariter Hosmannus: „gleichwie die Caper, nachdem sie ihre Schiffe mit Raub beladen, die geplünderten Schiffe, da-

mit sie vollends zunichte werden, an itztbemeldeten Klippen zerschellen lassen.“ Maranus περιπίρουνσιν reddidit: eas impellunt, Humphry: eas illidunt. Videtur autem hoc verbum usurpatum esse ut κύματα πείρειν, fluctus penetrare. Etiam neutr. dicebant: penetrare. Cf. Pape Lex. gr. T. II. p. 517. Maranus: „Theophilus loquitur de perfidis illis navium magistris, qui, ubi navem suam hominibus nihil mali suspicantibus impleverunt, ad praedicta loca navigant, ut iis quos recepere perniciem inferant. Et idcirco piratae, ut praedones omnes, merito audiunt. Postulat instituta comparatio, ut qui piratarum perfidia per-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

σεως καὶ σοφίας καὶ ἀθανασίας καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν. ⁹ Ἡ δὲ σελήνη κατὰ μῆνα φθίνει καὶ δυνάμει ἀποθνήσκει, ἐν τύπῳ οὕσα ἀνθρώπου, ἔπειτα ἀναγεννᾶται καὶ αὖξει εἰς δεῖγμα τῆς D μελλούσης ἔσεσθαι ἀναστάσεως. ¹⁰ Ὡσαύτως καὶ αἱ τρεῖς ἡμέραι πρὸ τῶν φωστήρων γεγονυῖαι τύποι εἰσὶν τῆς τριάδος, τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ. ¹¹ Τετάρτῳ δὲ τύπῳ ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ προσδεῆς τοῦ φωτός, ἵνα ἦ θεός, λόγος, σοφία, ἄνθρωπος. Διὰ τοῦτο καὶ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ¹² ἐγενήθησαν φωστή-
ρες. Ἡ δὲ τῶν ἄστρον θέσις οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἔχει τῶν δι-²⁴
καίων καὶ εὐσεβῶν καὶ τηρούντων τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ
θεοῦ. ¹³ Οἱ γὰρ ἐπιφανεῖς ἀστέρες καὶ λαμπροὶ εἰσὶν εἰς μίμη-
σιν τῶν προφητῶν· διὰ τοῦτο καὶ μένουσιν ἀκλινεῖς, μὴ μετα-
βαίνοντες ¹⁴ εἰς τόπον ἐκ τόπου. Οἱ δὲ ἑτέραν ἔχοντες τάξιν τῆς
λαμπρότητος τύποι ¹⁵ εἰσὶν τοῦ λαοῦ τῶν δικαίων. Οἱ δ' αὖ
μεταβαίνοντες καὶ φεύγοντες ¹⁶ τόπον ἐκ τόπου, οἱ καὶ ¹⁷ πλάνη-
τες καλούμενοι, καὶ αὐτοὶ τύπος ¹⁸ τυγχάνουσιν τῶν ἀφισταμένων
ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹⁹ καταλιπόντων τὸν νόμον καὶ τὰ
προστάγματα αὐτοῦ.

9. Ἡ δὲ σελήνη κτλ.] Lib. I. c. 13 (n. 4 et 16): *Εἰ δὲ καὶ θαν-
μασιώτερον θέαμα θέλεις θεάσα-
σθαι γινόμενον πρὸς ἀπόδειξιν
ἀναστάσεως κτλ.*

10. Ὡσαύτως . . . καὶ τ. σο-
φίας αὐτοῦ] Zieglero (*Theol. Ab-
handll.* Tom. I. p. 113), quippe
qui hunc locum putaverit esse sup-
positivum, nemo quod sciam adsti-
pulatus est. In codd. mstis et edi-
tis (exc. Humphr.) πρὸ δεστ ante
τῶν φωστήρων. Wolf. et Maran.
adnotarunt πρὸ legendum esse, sed
in ipso textu non posuerunt. Dis-
plicet Heumanni (Poecil. T. III. p.
209) coniectura ἡμέραι τῶν φ.
προγεγονυῖαι, in quam eum male
perduxit vox προγενέστερος supra
in hoc capite bis repetita. Humphr.

εἰσι ex *εἰσιν* effecit. Constat pri-
mum hęc τριάδος nomen apud pa-
tres occurrere. Voce σοφίας intel-
ligit Theophilus spiritum sanctum.
Sic et aliis locis, quos c. 10. n. 6
(et 10) laudavi. Kahnis (*Die Lehre
v. heil. Geiste* P. I. p. 247): „Es
scheint, als ob Theophilus die dritte
Person in der Gottheit σοφία nen-
ne nach ihrem überweltlichen Ver-
hältnisse, πνεῦμα nach ihrem in-
weltlichen, besonders als die beseo-
lende Kraft der Propheten (I. 14.
II. 9. 30. 33. 35. III. 12).“

11. Τετάρτῳ δὲ τύπῳ ἐστὶν
ἄνθρωπος] Fellus, contra codicum
auctoritatem, textui inseruit τετάρτη
δὲ τύπος ἐστὶν ἀνθρώπου. Caecus
fuit: videlicet sequitur ὁ προσδεῆς.
Heumannus (l. c. p. 210) omisso

gentia et sapientia et immortalitate et omnibus bonis. Luna vero singulis mensibus decrescit et quodammodo perit, hominis similitudinem exhibens, deinde renascitur et crescit in exemplum futurae resurrectionis. Similiter tres illi dies, qui ante luminaria fuerunt, imago sunt triadis, dei et logi eius et sapientiae eius. Quartae autem imagini respondet homo qui luce indiget, ut sint deus, logos, sapientia, homo. Propterea quarto die luminaria facta sunt. Astrorum autem dispositio exhibet nobis constitutionem et ordinem iustorum et piorum et legem ac mandata dei observantium. Nam splendida astra et lucida habent imitationem prophetarum: propterea etiam cursum non inflectunt, neque in locum ex loco transcurrunt. Quae vero secundum splendoris locum obtinent imagines sunt populi iustorum. Errantia autem et locum ex loco mutantia, quae etiam planetae dicuntur, imago sunt eorum qui a deo deficiunt, dum eius legem et praecepta deserunt.

τύπῳ perperam vult legi τετάρτη δὲ ἐστὶν ἄνθρωπος, quarta vero dies est homo. Etiam Marani reprobanda est coniectura, quam Dan. v. Coelln (*Müncher's Lehrb. d. chr. Dogmengesch.* P. I. p. 171) recepit, τετάρτῳ δὲ τόπῳ. Scripturam vulgatam interpreteris: „dem vierten Typus gehört der Mensch an.“ Si quid mutandum, nil mutandi nisi τετάρτῳ in τετάρτη scil. ἡμέρα, et accipe sic: „quarto diei tamquam typo respondet homo.“ Argutius quam verius hunc locum Baurus explicuit: *Die christl. Lehre von der Dreieinigkeit* P. I. p. 182.

12. ἐγενήθησαν] Ven. Bodl., Fell. Wolf. Caeteri editt. ἐγεννήθησαν. Omnes editt. τῆ (Bodl.) praemittunt voci τετάρτη. Sed abest τῆ a Ven. (demum corrector supra lineam

apposuit): ideoque omisi. Etiam supra initio huius cap.: Τετάρτη ἡμέρα ἐγένοντο οἱ φωστῆρες.

13. Οἱ γὰρ ἐπιφανεῖς ἀστέρες] Designat stellas fixas.

14. εἰς] Desideratur in Ven. et Bodl. Facile excidit ob similem praecedentis vocis syllabam —εσ.

15. εἰσὶν] Humphr. εἰσὶ.

16. τόπον] Fell. et Wolf. ex mera coniectura ediderunt εἰς τόπον.

17. πλάνητες] Vocantur in epist. Iudae 13 ἀστέρες πλανῆται.

18. τυγχάνουσιν] Ven.; vulg. absque ν.

19. καταλιπόντων] Recentior manus in marg. Bodl. adscripsit δὲ. Inde Wolf. legendum coniecit καταλιπόντων τε. Sed vulgata lectio proba est.

16. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τὰ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐγενήθη ζῶα, 25
 δι' ὧν καὶ ἐν τούτοις δείκνυται ¹ ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ. B
 Τίς γὰρ δύναται ἄν τὴν ἐν αὐτοῖς πληθὺν καὶ γονὴν παμποίκι-
 λον ἐξαριθμῆσαι; Ἔτι ² μὴν καὶ εὐλογήθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ τὰ ἐκ
 τῶν ὑδάτων γεγόμενα, ὅπως ἦ καὶ τοῦτο εἰς δεῖγμα τοῦ μέλλειν
 λαμβάνειν τοὺς ἀνθρώπους ³ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
⁴ διὰ ὕδατος καὶ λουτροῦ παλιγγενεσίας πάντας ⁵ τοὺς προσιόντας
 τῇ ἀληθείᾳ καὶ ⁶ ἀναγεννωμένους καὶ λαμβάνοντας εὐλογίαν παρὰ
 τοῦ θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ κήτη καὶ τὰ πετεινὰ τὰ σαρκοβόρα ἐν
 ὁμοιώματι τυγχάνει τῶν πλεονεκτῶν ⁷ καὶ παραβατῶν. Ὡσπερ C
 γὰρ ⁸ ἐκ μιᾶς φύσεως ὄντα τὰ ἔνυδρα καὶ τὰ πετεινά, ἕνια μὲν
 μένει ⁹ ἐν τῷ κατὰ φύσιν μὴ ἀδικοῦντα τὰ ἑαυτῶν ἀσθενέστερα,
 ἀλλὰ τηρεῖ ¹⁰ νόμον τοῦ θεοῦ καὶ ἀπὸ τῶν σπερμάτων τῆς γῆς
 ἐσθίει, ἕνια δὲ ἐξ αὐτῶν παραβαίνει τὸν νόμον τοῦ θεοῦ σαρκο-
 βοροῦντα ¹¹ καὶ ἀδικεῖ τὰ ἑαυτῶν ἀσθενέστερα, οὕτως καὶ οἱ δι-
 καιοὶ φυλάσσοντες τὸν νόμον τοῦ θεοῦ οὐδένα δάκνουσιν ἢ ἀδι-
 κοῦσιν, ὀσίως καὶ δικαίως ζῶντες, οἱ δὲ ἄρπαγες καὶ φονεῖς
 καὶ ἄθεοι ¹² εἰκόασιν κήτεσιν καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς τοῖς
 σαρκοβόροις· δυνάμει γὰρ ¹³ καταπίνουσιν τοὺς ἀσθενεστέρους
 ἑαυτῶν. Ἡ μὲν οὖν ¹⁴ τῶν ἐνύδρων καὶ ἐρπετῶν γονή, μετε- D
 σχηκυῖα τῆς εὐλογίας τοῦ θεοῦ, οὐδὲν ἴδιον πάνυ κέκτηται.

1. ἡ πολυπ. σοφία τ. θεοῦ] Ephes. 3, 10.

2. μὴν] Ven. et Bodl. Editt. (exc. Humphr. et Mign.) μὲν. Cf. c. 3. n. 13 et c. 8. n. 1.

3. μετάνοιαν κ. ἄφεσιν ἁμ.] Luc. 24, 47.

4. διὰ — λουτροῦ παλιγγ. et καὶ λαμβ. εὐλογίαν π. τ. θεοῦ] Tit. 3, 5—6: διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς.

5. τ. προσ. τῇ ἀληθείᾳ] 1 Tim. 2, 4: καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

6. ἀναγεννωμένους] Mor. ἀνα-

γεννωμένους, unde Fell. ἀναγενομένους, contra codd. auctoritatem.

7. κ. παραβ.] Haec Galland. (c. Mar. edit. Ven.) mendose praetermisit.

8. ἐκ μιᾶς φύσ. ὄντα] Idem materiae genus atque adeo eandem originem, nempe aquam, hic innuit noster. Wolfius.

9. ἐν] Deest in codd. mstis et editis. Excipias Humphr. qui recepit, postquam Wolf. notavit errorem: qui unde natus sit facile cognoscitur.

10. νόμον] Fortasse τὸν νόμον, ut paullo post (bis). Facile

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

17. Ἐκτῆ δὲ ἡμέρᾳ ὁ θεὸς ποιήσας τὰ τετράποδα καὶ τὰ 26
θηρία καὶ ἔρπετὰ τὰ χερσαῖα τὴν πρὸς αὐτὰ εὐλογίαν παρασιωπᾷ,
τηρῶν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν εὐλογίαν, ὃν ἤμελλεν ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ
ποιεῖν. Ἀμα καὶ εἰς τύπον ἐγένοντο τὰ τε τετράποδα καὶ θηρία
ἐνίων ἀνθρώπων ¹ τῶν τὸν θεὸν ἀγνοούντων καὶ ἀσεβούντων
καὶ ² τὰ ἐπίγεια φρονούντων καὶ μὴ μετανοούντων. Οἱ γὰρ ἐπι-
στρέφοντες ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν καὶ δικαίως ζῶντες ὡσπερ πετεινὰ
ἀνίπτανται τῇ ψυχῇ, ³ τὰ ἄνω φρονοῦντες καὶ εὐαρεστοῦντες τῷ 96
θειλήματι τοῦ θεοῦ. Οἱ δὲ τὸν θεὸν ἀγνοοῦντες καὶ ἀσεβοῦντες
ὅμοιοί εἰσιν ὀρνέοις τοῖς πτερὰ μὲν ⁴ ἔχουσιν, μὴ δυναμένοις δὲ
ἀνίπτασθαι καὶ τὰ ἄνω τρέχειν τῆς θειότητος. ⁵ Οὕτως καὶ οἱ
τοιούτοι ἀνθρώποι μὲν λέγονται, τὰ δὲ χαμαιφερῆ καὶ τὰ ἐπίγεια
φρονοῦσιν, καταβαρούμενοι ὑπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Θηρία δὲ ὠνό- 27
μασται τὰ ζῶα ἀπὸ τοῦ ⁶ θηριοῦσθαι, οὐχ ὡς κακὰ ἀρχῆθεν γε-
γεννημένα ἢ λοβόλα, οὐ γάρ τι κακὸν ⁷ ἀρχῆθεν γέγονεν ἀπὸ θεοῦ B
ἀλλὰ τὰ πάντα καλὰ καὶ καλὰ λίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἢ περὶ τὸν
ἄνθρωπον κεκάκωκεν αὐτά· τοῦ γὰρ ἀνθρώπου παραβάντος καὶ
αὐτὰ συμπαρέβη. Ὡσπερ γὰρ δεσπότης οἰκίας ἐὰν αὐτὸς εὖ
πράσῃ, ἀναγκαίως καὶ οἱ οἰκέται εὐτάκτως ζῶσιν, ἐὰν δὲ ὁ κύ-
ριος ἁμαρτάνῃ, καὶ οἱ δοῦλοι ⁸ συναμαρτάνουσιν, τῷ αὐτῷ τρόπῳ
γέγονεν καὶ τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον κύριον ὄντα ⁹ ἁμαρτῆσαι, καὶ
τὰ δοῦλα συνῆμαρτεν. Ὅποταν οὖν πάλιν ὁ ἄνθρωπος ἀναδράμῃ
εἰς τὸ κατὰ φύσιν μηκέτι κακοποιῶν, ¹⁰ κάκεινα ἀποκατασταθή- C
σεται εἰς τὴν ἀρχῆθεν ἡμερότητα.

1. τῶν] Omisit Humphr. ergo-
re, ut anlea τε post τὰ.

2. τὰ ἐπίγ. φρον.] Philipp. 3,
19. Eadem phrasis postea legitur.

3. τὰ ἄνω φρον.] Coloss. 3, 2.

4. ἔχουσιν] Fell. Wolf. Humphr.
ἔχουσι. Tum Ven. Bodl. et editt.
praeter Wolf. et Humphr. ἀνιπτά-
σθαι.

5. Οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.
Dein vulg. φρονοῦσι, sine ν (Ven.).

6. θηριοῦσθαι] Vulgo θηρεύε-
σθαι. Wolf. reddidit quod insidien-

tur aliis, Claus. quod venando ca-
pantur, Thienem. weil sie gejagt
werden. Emendationem, quam in
textu posui, video iam Marano pla-
cuisse. Infra: κάκεινα ἀποκατα-
σταθήσεται εἰς τὴν ἀρχῆθεν ἡμερό-
τητα. Originem scilicet vocis θη-
ρία Theophilus ex feritate deducit,
quae illis neuliquam naturâ sit in-
sita, sed post hominis peccatum ac-
cesserit.

7. ἀρχῆθεν] Ven. Bodl., Gesn.
Wolf. Gall. Caeteri editt. male omi-

17. Sexto autem die deus, quum fecisset *quadrupedes et feras et reptilia terrestria*, benedictionem retinet, eam homini reservans, quem facturus erat sexto die. Sunt etiam quadrupedes et ferae imago quorundam hominum qui deum ignorant et impie vivunt et terrestria sentiunt nec poenitentiam agunt. Nam qui convertuntur ab iniquitatibus et iuste vivunt velut aves animo avolant, superna curantes ac dei voluntati adhaerentes. Qui vero deum ignorant et impie degunt similes sunt avibus, quae pennas quidem habent sed non possunt avolare et ad superna deitatis excurrere. Ita et tales homines quidem dicuntur, sed humilia et terrestria sentiunt, depressi peccatorum pondere. Ferae autem dicuntur ἀπὸ τοῦ θηριοῦσθαι, hoc est ex eo quod efferatae sint, non quod noxiae aut venenatae ab initio fuerint, nihil enim mali ab initio factum est a deo sed omnia bona et valde bona, sed peccatum hominis eas in vitium abduxit; homine enim de via deflectente ipsae quoque simul deflexerunt. Quemadmodum enim dominus domus quum praeclare se gerit, necessario etiam servi recte vivunt, si vero dominus peccaverit, eadem servi peccabunt: eodem modo evenit ut etiam homo qui dominus est peccaret, ac servi una peccarent. Quum autem redierit homo ad id quod secundum naturam est et finem peccandi fecerit, belluae quoque in pristinam mansuetudinem restituentur.

serunt. De sententia vide Tatian. Or. ad Gr. c. 19 (n. 23). Maranus mallet ὑπὸ (pro ἀπὸ) θεοῦ.

8. συναμαρτάνουσιν] Ven.; vulg. —σι. Mox Fell. Wolf. Humphr. γέγονε, sine ν.

9. ἀμαρτηῆσαι] Pendet a praecedente γέγονεν. Sic, ne exempla ex Bibliis desumam, Hesiodus Theog. 639 ait: γίγνεται σύρεϊν, es trifft sich dass man findet. Maranus igitur praeter necessitatem coniecit: κύριον ὄντα· ἡμάρτησε, καὶ τὰ δ.

συνήμαρτεν. — Verba κύριον ὄντα spectant ad Gen 1, 26.

10. ἀκείνα ἀποκατασταθήσονται] Theophilum respicere ad verba Iesiae 11, 6 sqq. opportune observat La Croze. Wolfius. Theophilus hoc tantum dicit, animalia, si quae post resurrectionem futura sint (nihil enim affirmat), in pristinam lenitatem reditura. Similis occurrit sententia in Epist. S. Barnabae c. 6, ubi promissum homini in pisces et belluas et volucres coeli imperium

18. Τὰ δὲ περὶ τῆς ¹ τοῦ ἀνθρώπου ποιήσεως, ἀνέκφραστός ²⁸ ἔστιν ὡς πρὸς ἄνθρωπον ἢ κατ' αὐτὸν δημιουργία, καίπερ σύντομον ἔχει ² ἢ θεία γραφή τὴν κατ' αὐτὸν ἐκφώνησιν. Ἐν τῷ γὰρ εἰπεῖν τὸν θεὸν ³ Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τὴν ἡμετέραν πρῶτον μηνύει τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνθρώπου. Πάντα γὰρ λόγῳ ποιήσας ὁ θεὸς καὶ τὰ πάντα πάρεργα ἠγησά- ^D μενος ⁴ μόνον ἀττίδιον ἔργον χειρῶν ἄξιον ἠγεῖται τὴνποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐτι μὴν καὶ ὡς βοηθείας χρήζων ὁ θεὸς εὐρίσκεται λέγων· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Οὐκ ἄλλῳ δέ τινι ⁵ εἴρηκεν Ποιήσωμεν, ἀλλ' ἢ τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ καὶ τῇ ἑαυτοῦ σοφίᾳ. Ποιήσας δὲ αὐτὸν καὶ εὐλογήσας εἰς τὸ ἀν- ξάνεσθαι καὶ πληρῶσαι τὴν γῆν ὑπέταξεν αὐτῷ ὑποχείρια καὶ ὑπόδουλα τὰ πάντα, ⁶ προσέταξεν δὲ καὶ ἔχειν τὴν δίαίταν αὐτὸν ἀρχῆθεν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῶν σπερμάτων καὶ χλοῶν ⁹⁷ καὶ ἀκροδρύων, ἅμα καὶ συνδίαίτα κελεύσας εἶναι τὰ ζῶα τῷ ἀνθρώπῳ εἰς τὸ καὶ αὐτὰ ἐσθίειν ἀπὸ τῶν σπερμάτων ⁷ ἀπάντων τῆς γῆς.

19. ¹ Οὕτως συντελέσας ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα ὅσα ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. Εἶθ' οὕτως ἀνακεφαλαιοῦται λέγουσα ἡ ἁγία γραφή· ²⁹

tunc adimpletum iri dicitur: "Ὅταν καὶ αὐτοὶ τελειωθῶμεν κληρονόμοι τῆς διαθήκης κυρίου γενέσθαι. Sic etiam Irenaeus lib. 5. c. 33. §. 4: „Et oportet conditione revocata obedire et subiecta esse omnia animalia homini“ etc. Sed haec Irenaeus ad suam de regno mille annorum opinionem accommodabat, quae Theophilo tribuenda non videtur. *Maranus*. Cf. Athenag. De resurr. c. 10. n. 7.

1. τοῦ] Humphr. neglexit.

2. ἢ] Ven. Bodl., Wolf. Humphr. Reliqui ἢ omisere.

3. Ποιήσωμεν . . . ἡμετέραν] *Genes.* 1, 26.

4. μόνον ἀττίδιον ἔργον] Ven. et Bodl. At Gesnerus, quem reliqui editores seculi sunt, mutavit in μόνον ἰδίῳν ἔργον, sine assensu codicis quo utebatur, ut ex versione patet Clauseri: *solum esse opus sempiternum*. Fellum excipe, qui pro arbitrio dedit μόνον ἀττίδιον καὶ ἔργον χειρῶν αὐτοῦ ἄξιον κτλ. Humphr. ἄξιον mendose omisit. Quomodo ἀττίδιον ἔργον sit explicandum, ex mea observatione patet ad Iustini Dial. c. Tr. c. 81. p. 284 (n. 15). Sententiam vero quod attinet, Theophilo praeivit Philo De mundi opificio p. 15 sqq. Insuper Ma-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

² Αὕτη βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ ³ τῆς γῆς, ὅτε ἐγένετο ⁴ ἡμέρα ἣ ἐποίησεν ⁵ ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν χλωρὸν B ἀγροῦ πρὸ τοῦ ⁶ γενέσθαι, καὶ πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ⁷ ἀνατεῖλαι· οὐ γὰρ ἔβρεξεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι ⁸ τὴν γῆν. Διὰ τούτου ἐμήνυσεν ἡμῖν ὅτι καὶ ἡ γῆ πᾶσα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐποτίζετο ὑπὸ πηγῆς θείας, καὶ οὐκ ⁹ εἶχεν χρεῖαν ἐργάζεσθαι αὐτὴν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ πάντα αὐτοματισμῶ ἀνέφυεν ἡ γῆ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ μὴ κοπιᾶν ἐργαζόμενον τὸν ἄνθρωπον. Ὅπως δὲ καὶ ἡ πλάσις δειχθῆ, πρὸς τὸ μὴ δοκεῖν εἶναι ζήτημα ἐν ἀνθρώποις ἀνεύ- C ρετον, ¹⁰ ἐπειδὴ εἴρητο ὑπὸ τοῦ θεοῦ Ποιήσωμεν ἄνθρωπον καὶ οὕτω ἡ ποίησις αὐτοῦ πεφανέρωται, διδάσκει ἡμᾶς ἡ γραφὴ λέγουσα· ¹¹ Πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς καὶ ¹² ἐπότιζεν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ ἐπλάσεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ¹³ Ὅθεν καὶ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ ὠνόμασται παρὰ τοῖς πλείοσι. Μετὰ δὲ τὸ πλά- 30 σαι τὸν ἄνθρωπον ὁ θεὸς ἐξελέξατο αὐτῶ χωρίον ἐν τοῖς τόποις τοῖς ἀνατολικοῖς, διάφορον φωτί, διασπῆγες ἀέρι λαμπροτέρῳ, ¹⁴ φυτοῖς παγκάλοις, ἐν ᾧ ἔθετο τὸν ἄνθρωπον. D

20. Τὰ δὲ ῥητὰ τῆς ἱστορίας τῆς ἱερᾶς ἡ γραφὴ ¹ οὕτως περιέχει· ² Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς τὸν παράδεισον ³ ἐν Ἐδὲμ κατὰ

2. Αὕτη ... ἐργ. τ. γῆν] Genes. 2, 4—5.

3. τῆς] Biblia omittunt. Eadem paullo ante Αὕτη ἡ βίβλος.

4. ἡμέρα] Editt. praeter Maran. minus recte ἡμέρα, casu nomin.: quum fuit dies. Bibl. ... γῆς, ὅτε ἐγένετο· ἡ ἡμέρα ἐποίησε κτλ.

5. ὁ θεός] Fell. et Wolf., id quod improbandum est, ex vulgatis Bibliis reposuerunt κύριος ὁ θεός. Etiam permulti codd. τῶν ο' (sp. Holmes) illud κύριος non agnoscunt.

6. γενέσθαι] Fell. et Wolf. ἀνα-

τεῖλαι, sine codd. mstorum et editorum auctoritate. Bibl. γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς. Tum uterque ille editor ante πάντα voculam καὶ, quae in omnibus codd. exstat, errore omisit.

7. ἀνατεῖλαι] Fell. et Wolf. γενέσθαι, contra codd.

8. τὴν γῆν] Bibl. αὐτήν.

9. εἶχεν] Ven.; vulg. εἶχε. Caeterum (Mar.) eadem observat Ioannes Chrys. Hom. 5 in Gen. c. 12, nosque scripturae verbis (Gen. 2, 5) admoneri ait ut ne agricolarum operae nimium tribuamus.

liber originis coeli et terrae, quam facta sunt die quo fecit deus coelum et terram, et omne virgultum agri antequam fieret, et omnem herbam agri antequam prodiret; non enim pluerat deus super terram, nec erat homo qui coleret terram. His verbis declarat universam terram illo tempore divino fonte irrigatam fuisse, nec opus habuisse ut ab homine coleretur, sed sua sponte omnia secundum dei praeceptum fudisse, ne molestus labor operanti homini perferendus esset. Ut autem formatio [hominis] monstraretur, nec quaestio inter homines inextricabilis oriri videretur, quia dictum erat a deo *Faciamus hominem* nec tamen creatio eius declarata erat: sic nos edocet scriptura: *Fons autem ascendebat de terra et irrigabat universam faciem terrae, et formavit deus hominem pulverem de terra, et insufflavit in faciem eius flatum vitae, et factus est homo in animam viventem.* Unde et immortalis anima dicitur a plurimis. Postquam autem formavit hominem deus elegit ei regionem in locis orientalibus, lumine praestantem, pellucidam aere splendidiore, plantis variis foecundam, in qua posuit hominem.

20. Verba historiae sacrae sic refert scriptura: *Et plantavit deus hortum in Eden ad orientem, et posuit ibi*

10. ἐπειδὴ] Fell. et Wolf. ἐπειδὸν obtruderunt.

11. Πηγή . ☉. ζῶσαν] Genes. 2, 6 — 7.

12. ἐπότιζεν] Ven.; vulg. — ζε.

13. Ὅθεν] H. e. ex illo scripturae loco. Coll. c. 27 (n. 3).

14. φυτοῖς παγκάλοις] Videtur hic excidisse adiectivum rei indicatae proprium, quemadmodum dixerat διάφορον φωτί et διαφυγὲς αἲρι. Neque enim φυτοῖς ad διαφυγὲς quadrat. Fortasse non inepte legeris φυτοῖς πᾶγκαλον, ut referatur

ad χωρίον. Id commendavit Wolfius, Heumanno (Poecil. T. III. p. 210) et Thienemanno adstipulantibus.

1. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.

2. Καὶ . . . ἡσχύνοντο] Genes. 2, 8 — 25. Quae in hoc loco longiore dissensiones a versione τῶν ο' occurrunt, lector ipse facile observabit.

3. ἐν] Mar. omisit errore. Antea Gesn. Duc. Mor. ἐφύτευσε absque ν. Mox editt. non ἐπλασεν (Ven.) sed ἐπλασε.

ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν. Καὶ ⁴ ἐξάνετειλεν ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον, ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν, καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναί γινωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ. Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. Ὄνομα τῷ ἐνὶ Φεισῶν· ⁵ οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐιλάτ· ἐκεῖ οὖν ἐστὶν ⁶ τὸ χρυσίον. Τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· κακεῖ ἐστὶν ὁ ἄνθραξ καὶ ⁹⁸ ὁ λίθος ὁ πράσινος. Καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γεῶν· οὗτος κυκλοῖ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. Καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος Τίγρις· οὗτος ὁ πορευόμενος ⁷ κατέναντι Ἀσσυρίων. Ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος Εὐφράτης. Καὶ ⁸ ἔλαβεν κύριος ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. Καὶ ἐνετείλατο ὁ θεὸς τῷ Ἀδάμ, λέγων· Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει ⁹ φαγεῖ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ ¹⁰ φά- B γησθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα ¹¹ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Καὶ ¹² εἶπεν κύριος ὁ θεὸς Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ¹³ Ἀδάμ. Καὶ πᾶν ὃ ἂν ἐκάλεσεν αὐτὰ Ἀδάμ, ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς ¹⁴ κτήνεσιν καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ· τῷ δὲ Ἀδὰμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὅμοιος αὐτῷ. C Καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ¹⁵ ὕπνωσεν· καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐνεπλήρωσεν σάρκα ἀντ' ¹⁶ αὐτῆς. Καὶ ὠκοδόμησεν κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλα-

4. ἐξάνετειλεν] Bodl. ἐξανέ-
στειλεν.

5. οὗτος] Fell. οὕτως opera-
rum mendo. Deid Mor. Εὐιλάθ.

6. τὸ] Ven. et Bodl. Sed editt.,
exc. Gesn., omisere. Humphr. ex
ἐστὶν fecit ἐστι.

7. κατέναντι Ἀσσυρίων] Vulgo

ex mala verborum partitione κατε-
ναντίας Συρίων, quod librariorum
peccatum miror neminem editorum
observasse.

8. ἔλαβεν] Ven.; vulg. ἔλαβε.
Tum ἔπλασε Fell. Wolf. Humphr.

9. φαγεῖ] Ven, Bodl. et editt.,
praeter Wolf. Mar. Humphr. qui

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

βεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ. Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· Τοῦτο νῦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ¹⁷ ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός ¹⁸ αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή. Ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα ἓμίαν. Καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὃ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνή αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἤσχύνοντο.

21. ¹ Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτερος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ² ἐποίησεν κύριος ὁ θεός. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· Τί ὅτι εἶπεν ὁ θεός Οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου; Καὶ εἶπεν ἡ γυνή τῷ ὄφει· Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου φαγόμεθα, ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ θεός Οὐ μὴ ³ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ⁴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· Οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἤδει γὰρ ὁ θεός ὅτι ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ διανοιχθήσονται ὑμῶν ⁹⁹ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. Καὶ εἶδεν ἡ γυνή ὅτι καλὸν ~~τὸ~~ ξύλον εἰς βρωσίῳ, καὶ ὅτι ἀρεστόν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ~~ἀφ' αὐτοῦ~~ ⁵ ἐστὶν τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα ⁶ τοῦ καρποῦ ⁷ αὐτοῦ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν ⁸ καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μεθ' ἑαυτῆς, καὶ ἔφαγον. Καὶ διηνοιχθήσαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα. Καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ, περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ δειλινόν, καὶ ἐκρύβησαν ὃ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνή αὐτοῦ ἀπὸ ^B προσώπου τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου. Καὶ ⁹ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεός τὸν Ἀδάμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ποῦ εἶ;

17. ὀστέων] Ven.; sic multi quoque codd. ap. Holmes. At Bodl. et edili ὀστέων.

18. αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή] Ven. Sed editi (ut Bodl.) pro tribus illis vocc. habent αὐτὴ ἐλήφθη. Bibl. αὐτῆς ἐλήφθη, omisso αὐτῆ.

1. Ὁ δὲ ... ἀπελεύση] Genes. 3, 1—19.

2. ἐποίησεν] Fell. Wolf. Mar. Humphr. ἐποίησε, contra utrumque cod. mstum.

3. φάγεσθε] Humphr. φάγησθε suo arbitrio.

Adamo, in mulierem, et adduxit
 et ait Adamus: Hoc nunc [est] os
 ex carne mea; haec vocabitur fe-
 ra sicut sumta. Propterea derelin-
 quentrem suam et adhaerebit uxori
 sicut membra eius. Et erant ambo nudi,
 et non erubescabant.

Et ait callidior omnibus bestiis agri,
 et dixit ad mulierem.
 Comedatis de omni ligno horti?
 Respondit illi: De omni ligno horti com-
 edatis ligni, quod est in medio horti,
 sed de eo neve contingatis id, ne
 moriamini. Et ait ad mulierem: Non moriendo
 morietur deus quod eo die quo comederitis
 de fructu illius, et eritis sicut dii, scientes
 bonum et malum. Et vidit mulier quod bonum esset li-
 gnum, quod oculis gratum ad videndum et
 appetibile et considerandum; et capiens de fructu
 illius, et dedit viro suo secum, et comederunt. Et
 cognoverunt amborum et cognoverunt quod nudi es-
 sent. Et circumdederunt sibi folia ficulnea feceruntque sibi cincto-
 dia. Et audierunt vocem domini dei, deambulantis in
 paradiso, et abscondit se Adamus et uxor eius
 inter arbores horti. Et vocavit dominus deus
 Adam et ait ei: Ubi es? Et dixit ei: Vocem tuam

6. ἀποθανεῖτε] Fell. substituit ἄψε-
 7. ἀποθανεῖτε, sed η
 8. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 9. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 10. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 11. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 12. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 13. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 14. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 15. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 16. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 17. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 18. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 19. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 20. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 21. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 22. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 23. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 24. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 25. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 26. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 27. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 28. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 29. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 30. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 31. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 32. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 33. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 34. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 35. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 36. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 37. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 38. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 39. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 40. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 41. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 42. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 43. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 44. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 45. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 46. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 47. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 48. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 49. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 50. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 51. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 52. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 53. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 54. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 55. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 56. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 57. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 58. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 59. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 60. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 61. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 62. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 63. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 64. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 65. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 66. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 67. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 68. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 69. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 70. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 71. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 72. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 73. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 74. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 75. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 76. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 77. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 78. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 79. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 80. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 81. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 82. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 83. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 84. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 85. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 86. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 87. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 88. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 89. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 90. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 91. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 92. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 93. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 94. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 95. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 96. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 97. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 98. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 99. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.
 100. ἀποθανεῖτε] Ven. Bodl. et Gesn.

Tom. I. p. 98 agnoscit. In Ven. de-
 mum a correctore additum est.

7. αὐτοῦ] Gall. (c. Mar. edit.
 Ven.) praetermisit mendose. Mox
 ἔφαγε et ἔδωκε Fell. Wolf. Hum-
 phr. citra codd. fidem.

8. καὶ] Fell. omisit.

9. ἐκάλει] Fell. Wolf. Hum-
 phr. —σε, contra codd.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τὴν φωνὴν σου ἤκουσα ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· Ἡ γυνή, ἣν ἔδωκάς μοι, αὐτῇ μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον. Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῇ γυναικί· Τί τοῦτο ἐποίησας; Καὶ εἶπεν ἡ γυνή· Ὁ ὄφεις ¹⁰ ἠπάτησέν με, καὶ ἔφαγον. Καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ ὄφει· Ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος ¹¹ σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ σου πορεύσῃ καὶ γῆν φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἐχθραν ποιήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῆς· ¹² αὐτός σου τηρήσει τὴν κεφαλὴν, καὶ σὺ αὐτοῦ τηρήσεις τὴν πτέρναν. Καὶ τῇ γυναικί ¹³ εἶπεν· Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου· ἐν λύπῃ τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει. Τῷ δὲ Ἀδάμ εἶπεν· Ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μόνου τούτου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ¹⁴ ἐν λύπῃ φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σου. Ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν,

10. ἠπάτησεν ... εἶπεν] Ven.; vulg. sine v.

11. σὺ] Bibl. σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ. Haec verba ob repelitum ἀπὸ πάντων facile potuerunt interire. Sed utrum Theophilus in culpa sit an librarii, dici nequit.

12. αὐτός] Ven. et Bodl.; etiam Biblia. Respicit αὐτός ad rem per vocem σπέρματος significatam. Editi vero (exc. Humphr.) αὐτό. — Fel-lus observat pro τηρήσει rectius legi τειρήσει. „Sed vereor,“ ait

Wolfius, „ut multos huius sententiae approbatores inveniat. Constat sane quae inter Isaac. Vossium et Rich. Simonem de vocis τηρήσει emendatione disputata sint. Ex caeteris plerique omnes in tuendam receptam lectionem, si quidem ipsi observandi et insidiandi notio tribuatur, consenserunt. Vide Paul. Colomesium in Observatt. Sacr. p. 97, Rich. Simonem in Biblioth. Crit. Tom. IV. p. 357 et Io. Clericum ad Genes. 3, 16.“ Addit Maranus haec: „Utram vocem adhibuerit Theophi-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ἐξ ἧς ἐλήφθη· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. ¹⁵ Τῆς μὲν οὖν ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ παραδείσου τὰ δητὰ τῆς ἀγίας γραφῆς οὕτως περιέχει.

22. Ἐρεῖς οὖν μοι· Σὺ ¹ φῆς τὸν θεὸν ἐν τόπῳ μὴ δεῖν ³¹ χωρεῖσθαι, καὶ πῶς νῦν λέγεις αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ περιπα- ¹⁰⁰ τεῖν; Ἄκουε ὁ φημι. ² Ὁ μὲν θεὸς καὶ πατὴρ τῶν ὄλων ἀχώρητός ³ ἐστὶν καὶ ἐν τόπῳ οὐχ εὐρίσκεται· ⁴ οὐ γάρ ἐστὶν τόπος τῆς καταπαύσεως αὐτοῦ. Ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν, ⁵ δύναμις ᾧν καὶ σοφία αὐτοῦ, ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς καὶ κυρίου τῶν ὄλων, οὗτος παρεγίνετο εἰς τὸν παράδεισον ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ ὡμίλει τῷ Ἀδάμ. Καὶ γὰρ αὕτη ἡ θεία γραφή διδάσκει ἡμᾶς τὸν Ἀδὰμ λέγοντα ⁶ τῆς ^B φωνῆς ἀκηκοέναι. Φωνὴ δὲ τί ἄλλο ἐστὶν ἀλλ' ἢ ὁ λόγος ὁ τοῦ θεοῦ, ὅς ⁷ ἐστὶν καὶ υἱὸς αὐτοῦ; Οὐχ ὡς οἱ ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι λέγουσιν υἱοὺς θεῶν ἐκ συνουσίας γεννωμένους, ⁸ ἀλλὰ ὡς ἀληθεία διηγεῖται τὸν λόγον τὸν ὄντα διὰ παντὸς ἐνδιάθετον ἐν καρδίᾳ θεοῦ. Πρὸ γάρ τι γίνεσθαι τοῦτον ⁹ εἶχεν σύμβουλον, ἑαυτοῦ νοῦν καὶ φρόνησιν ὄντα. Ὅποτε δὲ ἠθέλησεν ὁ θεὸς ποιῆσαι ὅσα ἐβουλεύσατο, τοῦτον τὸν λόγον ἐγέννησεν προφορικόν, ¹⁰ πρωτότοκον πάσης κτίσεως, ¹¹ οὐ κενωθεὶς αὐτὸς τοῦ λόγου, ἀλλὰ λόγον γεννήσας καὶ ¹² τῷ λόγῳ αὐτοῦ διὰ παντὸς ὁμιλῶν. Ὅθεν διδάσκουσιν ἡμᾶς αἱ ἅγαι γραφαὶ καὶ πάντες ¹³ οἱ ^C

15. Τῆς ... περιέχει] Non video cur totum hunc locum Humphry expunxerit; admiror viri incogitantiam. — Pro οὕτως (Ven.) vulg. οὕτω.

1. φῆς] C. 3.

2. Ὁ μὲν θεὸς κτλ.] Contra Artemonium (Sam. Crellium) propugnat hunc locum Wesselingius: Probabil. p. 110 sqq. Cf. Dorner *Die Lehre von der Person Christi* P. I. p. 436 sq.

3. ἐστὶν ... ἐστὶν] Ven.; vulg. (bis) ἐστι.

4. οὐ ... αὐτοῦ] Ies. 66, 1 et

Actt. apost. 7, 49. Cf. lib. I. c. 4. n. 7.

5. δύν. ᾧν κ. σοφία αὐτοῦ] Cf. c. 10. n. 8. Humphry: „Verba ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς non ita intelligi debent quasi una s. trinitatis persona alteram indueret, vox enim πρόσωπον de personis trinitatis usurpari nondum coeperat, sed, metaphora e theatro sumta, dicit Theophilus filium partes agere patris et illius nomine loqui.“ Cf. Iustin. Apol. I. c. 36 sqq. — Antea vulgo πεποίηκε, non πεποίηκεν (Ven.).

reversurus es. Verba igitur sacrae scripturae, quantum attinet ad historiam hominis et paradisi, illo modo se habent.

22. Dices igitur mihi: Deum ais comprehendi loco non debere, et quomodo nunc dicis eum in paradiso ambulare? Audi quid respondeam. Deus quidem et pater universorum non potest comprehendi [loco] neque invenitur in loco; non enim est locus requiei eius. Sed logos eius, per quem omnia fecit, quum sit eius virtus et sapientia, assumens patris et domini universorum personam, veniebat in paradysum sub persona dei et cum Adamo colloquebatur. Nam et ipsa divina scriptura nos docet Adamum dixisse *auditam esse a se vocem.* Vox autem quid aliud est quam logos dei, qui etiam filius eius est? Non ut poetae et fabularum scriptores fingunt filios deorum ex concubitu genitos, sed ut veritas narrat logon semper existentem in corde dei insitum. Ante enim quam quidquam fieret hunc habebat consiliarium, quippe qui eius mens et prudentia sit. Quum autem voluit deus ea facere quae statuerat, hunc logon genuit prolatitium, primogenitum omnis creaturae, non ita tamen ut ipse logo vacuus fieret, sed ut logon gigneret et cum logo suo semper versaretur. Unde nos docent sanctae

6. τ. φωνῆς ἀκηκ] Genes. 3, 10; cf. supra c. 21.

7. ἐστιν] Ven.; vulg. ἐστι. Deinde λέγουσι Gesn. Duc. Mor. Fell., non —σιν (Ven.).

8. ἀλλὰ . . . πρωτότοκον π. κτίσεως] De hoc loco adi c. 10. n. 6. Cf. Baumgarten - Crusius *Comp. d. christl. Dogmengesch.* P. II. p. 149.

9. εἶχεν] Ven.; vulg. εἶχε. Item postea ἐγέννησε.

10. πρωτ. π. κτίσ.] Coloss. 1, 15.

11. οὐ κενωθεὶς α. τ. λόγου] Cf. Iustin. Dial. c. Tr. c. 61. n. 5 sq.

12. τῷ λόγῳ] H. e. mit seinem Logos (da er ja Gottes Vernunft ist) allezeit in Verbindung bleibend. Male Roesslerus et Thienemannus τῷ λόγῳ acceperunt pro διὰ τοῦ λόγου, durch sein Wort sich allezeit offenbarend. Iam Loefflerus (Souver. Vers. üb. d. Platon. d. Kirchenvv., ed. 2, p. 448) contra monuit: „Nicht nur der Gegensatz spricht wider diese Uebersetzung; auch das Objekt, auf welches sich ὁμιλῶν bezieht, würde fehlen.“

13. οἱ πνευματοφόροι] Ed. Reuss (*Die Geschichte der heil.*

πνευματοφόροι, ἐξ ὧν Ἰωάννης λέγει· ¹⁴ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν· διικνὺς ὅτι ἐν πρώτοις μόνος ἦν ὁ θεὸς καὶ ἐν αὐτῷ ὁ λόγος. Ἐπειτα λέγει· ¹⁵ Καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. Θεὸς οὖν ὧν ὁ λόγος καὶ ἐκ θεοῦ πεφυκώς, ὅποταν ¹⁶ βούληται ὁ πατὴρ τῶν ὄλων πέμπει αὐτὸν εἰς τινα τόπον, ὃς παραγινόμενος καὶ ἀκούεται καὶ ὁρᾶται, πεμπόμενος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τόπῳ εὐρίσκεται.

23. Τὸν οὖν ἄνθρωπον ὁ θεὸς ¹ πεποίηκεν ἐν τῇ ἕκτῃ ^D ἡμέρᾳ, τὴν δὲ πλάσιν αὐτοῦ πεφανέρωκεν μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὅποτε καὶ τὸν παράδεισον πεποίηκεν, εἰς τὸ ἐν κρείσσονι τόπῳ καὶ χωρίῳ διαφόρῳ αὐτὸν εἶναι. Καὶ ὅτι ταῦτά ἐστιν ³² ἀληθῆ, αὐτὸ τὸ ἔργον ² δείκνυσιν. Πῶς γὰρ οὐκ ἔστιν κατανοῆσαι τὴν μὲν ὠδῖνα, ἣν πάσχουσιν ἐν τῷ τοκετῷ αἱ γυναῖκες, ³ καὶ μετὰ τοῦτο λήθην τοῦ πόνου ποιοῦνται, ⁴ ὅπως πληρωθῇ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος εἰς ⁵ τὸ αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων; Τί δ' οὐχὶ καὶ τὴν τοῦ ὄφρα κατάκρισιν, πῶς στυγητὸς τυγχάνει ἔρπον ἐπὶ τῇ κοιλίᾳ καὶ ἐσθίων γῆν, ὅπως ¹⁰¹ καὶ τοῦτο ἢ εἰς ἀπόδειξιν ἡμῖν τῶν προειρημένων;

24. ¹ Ἐξανατείλας οὖν ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς ἔτι πᾶν ξύλον, ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν. Ἐν γὰρ πρώτοις μόνον ἦν τὰ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γεγενημένα, φυτὰ καὶ σπέρματα καὶ χλόαι· τὰ δὲ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐγενήθη διαφόρῳ καλλονῇ καὶ ὠραιότητι, ὅπου γε καὶ φυτεία ὠνόμασται ὑπὸ θεοῦ πεφυτευμένα. Καὶ τὰ μὲν λοιπὰ φυτὰ ὅμοια καὶ ὁ κόσμος ² ἔσχηκεν· τὰ δὲ δύο ξύλα, τὸ τῆς ζωῆς καὶ τὸ τῆς γνώσεως, οὐκ ἔσχηκεν

Schrr. N. T. ed. 3, Brunsv. 1860, p. 280) substituit οἱ πνευματόφοροι, mutato codicum accentu. Cf. c. 9. n. 1 et lib. III. c. 12. n. 1.

14. Ἐν ... θεόν] Ioann. 1, 1.

15. Καὶ ... οὐδὲ ἓν] Ioann. 1, 1. 3.

16. βούληται] Fell. βούλεται suo arbitrio.

1. πεποίηκεν] Gesn. Duc. Mor.

πεποίηκε. Tum, pro πεφανέρωκεν (Ven.), vulg. —ρωκε.

2. δείκνυσιν] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor. Caeteri editt. δείκνυσι. Mox editi exc. Gesn. ἔστι.

3. καὶ μετὰ τοῦτο ... τῶν ἀνθρώπων] Alludit ad Ioann. 16, 21.

4. ὅπως πληρωθῇ] Huius loci is sensus est: Pariunt in dolore mu-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ἑτέρα γῆ ἄλλ' ³ ἢ ἐν μόνῳ τῷ παραδείσῳ. ⁴ Ὅτι δὲ καὶ ὁ πα- ^B
 ράδεισος γῆ ἐστὶν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς πεφύτευται, ἡ γραφή λέγει· ³³
⁵ Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς, καὶ
 ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἐξανέτειλεν ὁ θεὸς ἔτι ἀπὸ τῆς
 γῆς πᾶν ξύλον, ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν. ⁶ Τὸ
 οὖν ἔτι ἐκ τῆς γῆς καὶ κατὰ ἀνατολάς σαφῶς διδάσκει ἡμᾶς ἡ
 θεία γραφή τὸν παράδεισον ὑπὸ τοῦτον τὸν οὐρανόν, ὑφ' ὃν
 καὶ ⁷ ἀνατολαὶ καὶ γῆ εἰσιν. Ἐδὲμ δὲ ἑβραϊστὶ τὸ εἰρημένον ἐρ- ^C
 μηνεύεται ⁸ τροφή. Ποταμὸν δὲ ⁹ σεσήμακεν ἐκπορεύεσθαι ἐξ
 Ἐδὲμ ποτίζειν τὸν παράδεισον, κακεῖθεν διαχωρίζεσθαι εἰς τέσ-
 σαρὰς ἀρχάς· ὧν δύο, οἱ καλούμενοι Φεισὼν καὶ Γεών, ¹⁰ πο-
 τίξουσιν τὰ ἀνατολικά μέρη, μάλιστα ὁ Γεών, ὁ κυκλῶν πᾶσαν
 γῆν Αἰθιοπίας, ὃν φασιν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀναφαίνεσθαι ¹¹ τὸν
 καλούμενον Νεῖλον. Οἱ δὲ ἄλλοι δύο ποταμοὶ φανερώς γινώ-
 σκονται παρ' ἡμῖν, οἱ καλούμενοι Τίγρις καὶ Εὐφράτης· οὗτοι
 γὰρ γειτνιῶσιν ἕως τῶν ἡμετέρων κλιμάτων. Θεὸς δὲ ὁ θεὸς ³⁴
 τὸν ἄνθρωπον, ¹² καθὼς προειρήκαμεν, ἐν τῷ παραδείσῳ εἰς τὸ
 ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν αὐτόν, ἐνετείλατο αὐτῷ ἀπὸ πάντων ^D
 τῶν καρπῶν ἐσθίειν, δηλονότι καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς ζωῆς, μόνου δὲ
 ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ τῆς γνώσεως ἐνετείλατο αὐτῷ μὴ γεύσασθαι.

3. ἦ] Fell. in ἡ temere muta-
 vit, idemque Wolf. in textu posuit.
 Praepositio ἐν in Ven. et Bodl. ex-
 cidit.

4. ὁ παράδεισος γῆ ἐστὶν κτλ.]
 „Nicht nur Chrysostomus (Hom. in
 Gen. 13) betrachtet die Sage von
 einem überirdischen Paradiese als
 mythisch, sondern schon Theophilus
 denkt blos an ein Paradies auf Er-
 den [etiam Lactantius Institt. div.
 II. c. 12], das er nur in Bezug auf
 seine Schönheit als mitten inne lie-
 gend zwischen Erde und Himmel
 beschreibt: ὡς πρὸς καλλονήν, μέ-
 σος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ οὐρανοῦ.“
 C. Hase (Baumgarten-Crus-
 sius Comp. der christl. Dogmen-

gesch. P. II. p. 251). At Thilo (Cod.
 apocr. N. T. Tom. I. p. 750. 755)
 statuit Theophilum, comp. c. 26. p.
 103 A, minime alienum fuisse a plu-
 rimis patribus, qui paradisum pro-
 toplastorum extra terram collocabant.
 Lege istos laudatos a Valesio ad Eu-
 seb p. 257 et Petavio in Dogmat.
 theol. T. III (de sex dierum opifi-
 cio) p. 168. Adde Thilon. l. c. p.
 748 sqq. et Uhlemann. in *Illgeni*
Zeitschr. f. d. histor. Theologie T.
 I. p. 127 sqq. — Pro ἐστὶν (Ven.
 Bodl. Gesn.) vulg. ἐστι.

5. Καὶ ... βρωσιν] Genes. 2,
 8 sq. — Pro ἀπὸ (= ἐκ) τ. γῆς
 non necesse est cum Thienem. le-
 gere ἐκ τῆς γῆς (c. 20).

scripturae et omnes spiritu pleni, ex quorum numero Ioannes dicit: *In principio erat logos, et logos erat apud deum*: quibus verbis ostendit initio solum fuisse deum et in eo logon. Tum dicit: *Et deus erat logos; omnia per eum facta sunt, et sine eo factum est nihil*. Logos igitur quum deus sit et ex deo genitus, eum pater universorum, quando vult, mittit in aliquem locum, quo quum venerit auditur et videtur, missus ab eo, et [ita] in loco invenitur.

23. Hominem igitur deus fecit die sexto, eius autem formationem patefecit post diem septimum, quum et paradysum fecisset, ut in optimo et excellenti loco eum constitueret. Haec autem vera esse res ipsa demonstrat. Nonne enim licet animadvertere dolores illos, quos perferunt in partu mulieres, et postea oblivioni tradunt, ut effatum dei impleatur et augeatur et crescat genus humanum? Nonne [licet animadvertere] etiam serpentis condemnationem, quomodo exosus sit supra ventrem repens ac terram edens, ut hoc quoque argumento veritas eorum quae diximus confirmetur?

24. Praeterea igitur *produxit deus de terra omne lignum, pulchrum visu et commodum ad vescendum*. Initio enim ea tantummodo erant quae die tertio producta fuerant, plantae et semina et herbae. Quae vero in paradiso [erant] ea praestanti erant pulchritudine et amoenitate, quippe quum plantarium appelletur ab ipso deo satum. Caeteras quidem plantas mundus haud absimiles habuit; duas autem arbores,

lieres, in poenam peccato impositam [Gen. 3, 16: cf. supra c. 21]; doloris cito eas capit oblivio, ne generis humani propagationi obstet. Partus dolores a Theophilo proferri in argumentum veritatis historiae sacrae ex iis etiam patet quae mox de serpentis poena subiiciuntur. *Maranus*. -

5. τὸ] Maran., quocum facit

Humphr., hunc articulum omisit: quamquam in omnibus codd. exstat mstis et editis. Probe Galland. reposuit; at vero Mign. errorem non correxit.

1. Ἐξαναρτεῖλας] Scil. ἦν. Cf. c. 3. n. 18, lib. III. c. 20. n. 1, al.; adde Athenag. De resurr. c. 2. n. 2. — Genes. 2, 9; cf. supra c. 20.

2. ἔσχηκεν] Ven.; vulg. —us.

βεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ. Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· Τοῦτο νῦν ὅστουν ἐκ τῶν ¹⁷ ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός ¹⁸ αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή. Ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα **D** μίαν. Καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὃ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνή αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἤσχύνοντο.

21. ¹ Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτερος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ² ἐποίησεν κύριος ὁ θεός. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· Τί ὅτι εἶπεν ὁ θεός Οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου; Καὶ εἶπεν ἡ γυνή τῷ ὄφει· Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου φαγόμεθα, ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ θεός Οὐ μὴ ³ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ⁴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· Οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἦδει γὰρ ὁ θεός ὅτι ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ διανοιχθήσονται ὑμῶν ⁹⁹ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρὸν. Καὶ εἶδεν ἡ γυνή ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν, καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ἀγαθόν ⁵ ἐστὶν τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα ⁶ τοῦ καρποῦ ⁷ αὐτοῦ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν ⁸ καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μεθ' ἑαυτῆς, καὶ ἔφαγον. Καὶ διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ ἔρῳαψαν φύλλα συκῆς καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα. Καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ, περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ δειλινόν, καὶ ἐκρύβησαν ὃ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνή αὐτοῦ ἀπὸ **B** προσώπου τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου. Καὶ ⁹ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεός τὸν Ἀδάμ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ποῦ εἶ;

17. ὀστέων] Ven.; sic multi quoque codd. ap. Holmes. At Bodl. et editi ὀστέων.

18. αὐτῆς ἐλήφθη αὐτή] Ven. Sed editi (ut Bodl.) pro tribus illis vocc. habent αὐτῆ ἐλήφθη. Bibl. αὐτῆς ἐλήφθη, omisso αὐτῆ.

1. Ὁ δὲ ... ἀπελεύση] Genes. 3, 1—19.

2. ἐποίησεν] Fell. Wolf. Mar. Humphr. ἐποίησε, contra utrumque cod. mstum.

3. φάγεσθε] Humphr. φάγησθε suo arbitrio.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τὴν φωνὴν σου ἤκουσα ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· Ἡ γυνή, ἣν ἔδωκάς μοι, αὐτῇ μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον. Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῇ γυναικί· Τί τοῦτο ἐποίησας; Καὶ εἶπεν ἡ γυνή· Ὁ ὄφεις ¹⁰ ἠπάτησέν με, καὶ ἔφαγον. Καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ ὄφει· Ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος ¹¹ σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ σου πορεύσῃ καὶ γῆν φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἐχθραν ποιήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῆς· ¹² αὐτός σου τηρήσει τὴν κεφαλὴν, καὶ σὺ αὐτοῦ τηρήσεις τὴν πτέρναν. Καὶ τῇ γυναικί ¹³ εἶπεν· Πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου· ἐν λύπῃ τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει. Τῷ δὲ Ἀδάμ εἶπεν· Ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μόνου τούτου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ¹⁴ ἐν λύπῃ φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σου. Ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν,

10. ἠπάτησεν ... εἶπεν] Ven.; vulg. sine v.

11. σὺ] Bibl. σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ. Haec verba ob repetitum ἀπὸ πάντων facile potuerunt interire. Sed utrum Theophilus in culpa sit an librarii, dici nequit.

12. αὐτός] Ven. et Bodl.; etiam Biblia. Respicit αὐτός ad rem per vocem σπέρματος significatam. Editi vero (exc. Humphr.) αὐτό. — Fel-lus observat pro τηρήσει rectius legi τειρήσει. „Sed verger,“ ait

Wolfius, „ut multos huius sententiae approbatores inveniat. Constat sane quae inter Isaac. Vossium et Rich. Simonem de vocis τηρήσει emendatione disputata sint. Ex caeteris plerique omnes in tuendam receptam lectionem, si quidem ipsi observandi et insidiandi notio tribuatur, consenserunt. Vide Paul. Colomesium in Observatt. Sacr. p. 97, Rich. Simonem in Biblioth. Crit. Tom. IV. p. 357 et Io. Clericum ad Genes. 3, 16.“ Addit Maranus haec: „Utram vocem adhibuerit Theophi-

audivi in horto, et extimui quia nudus sum, et me occultavi. Et dixit ei: Quis indicavit tibi quod nudus esses, nisi quia de ipso ligno, de quo praecepi tibi ut ex hoc solo non comederes, comedisti? Et dixit Adamus: Mulier, quam dedisti mihi, ipsa dedit mihi de arbore, et comedi. Et dixit deus ad mulierem: Cur hoc fecisti? Et dixit mulier: Serpens decepit me, et comedi. Et dixit dominus deus ad serpentem: Quia fecisti hoc, maledictus tu [esto] prae omnibus bestiis terrae; supra pectus et ventrem tuum gradieris et pulverem comedes omnibus diebus vitae tuae. Et inimicitias ponam inter te et inter mulierem atque inter semen tuum et inter semen eius; ipse tuum observabit caput, et tu eius observabis calcaneum. Et ad mulierem dixit: Multiplicando multiplicabo dolores tuos et gemitum tuum; in dolore paries filios, et ad virum tuum erit conversio tua, et ipse dominabitur tibi. Ad Adamum autem dixit: Quia audisti vocem uxoris tuae et comedisti de ligno, de quo praecepi tibi ut ex solo hoc non comederes, maledicta [esto] terra in operibus tuis; in dolore comedes eam omnibus diebus vitae tuae, spinas et tribulos germinabit tibi, et manducabis herbam agri tui. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec revertaris in terram, ex qua sumtus es; nam pulvis es et in pulverem

lus, statuere non audeo. Sed tamen S. Ioannes Chrys., qui in eadem ac Theophilus ecclesia sacerdotii munere perfunctus est, legebat *τειρήσει*, quamvis in eius operibus legatur alterum verbum. Postquam enim retulit verba scripturae, sic ea explanat: *Καὶ γὰρ τοσαύτην ἐκείνη μὲν παρέξω τὴν ἰσχύν, ὡς διηνεκῶς ἐπικεῖσθαι τῇ σῆ κεφαλῇ, σὲ δὲ τοῖς ἐκείνου ποσὶν ὑποκεῖσθαι.* Atque id praecipue impletum in spirituali serpente probat ex his

Christi verbis Luc. 10, 19: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici. Quodsi verbum a scriptura adhibitum S. Ioannes Chrys. idem esse credidit ac calcare caput serpentis eique perpetuo incumbere, quis dubitet eum legisse *τειρήσει*?*“

13. εἶπεν] Ven.; vulg. εἶπε.

14. ἐν λύπῃ . . . ζωῆς σου]

Haec verba omnia Humphry mendose omisit.

ἐξ ἧς ἐλήφθη· ὅτι γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. ¹⁵ Τῆς μὲν οὖν ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ παραδείσου τὰ ρητὰ τῆς ἀγίας γραφῆς οὕτως περιέχει.

22. Ἐρεῖς οὖν μοι· Σὺ ¹ φῆς τὸν θεὸν ἐν τόπῳ μὴ δεῖν **31** χωρεῖσθαι, καὶ πῶς νῦν λέγεις αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ περιπα- **100** τεῖν; Ἄκουε ὁ φημι. ² Ὁ μὲν θεὸς καὶ πατὴρ τῶν ὄλων ἀχώρητός ³ ἐστὶν καὶ ἐν τόπῳ οὐχ εὐρίσκεται· ⁴ οὐ γάρ ἐστὶν τόπος τῆς καταπαύσεως αὐτοῦ. Ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν, ⁵ δύναμις ᾧν καὶ σοφία αὐτοῦ, ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς καὶ κυρίου τῶν ὄλων, οὗτος παρεγίνετο εἰς τὸν παράδεισον ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ ὠμίλει τῷ Ἀδάμ. Καὶ γὰρ αὕτη ἡ θεία γραφή διδάσκει ἡμᾶς τὸν Ἀδὰμ λέγοντα ⁶ τῆς **B** φωνῆς ἀκηκοέναι. Φωνὴ δὲ τί ἄλλο ἐστὶν ἄλλ' ἢ ὁ λόγος ὁ τοῦ θεοῦ, ὅς ⁷ ἐστὶν καὶ υἱὸς αὐτοῦ; Οὐχ ὡς οἱ ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι λέγουσιν υἱοὺς θεῶν ἐκ συνουσίας γεννωμένους, ⁸ ἀλλὰ ὡς ἀληθεία διηγεῖται τὸν λόγον τὸν ὄντα διὰ παντὸς ἐνδιάθετον ἐν καρδίᾳ θεοῦ. Πρὸ γὰρ τι γίνεσθαι τοῦτον ⁹ εἶχεν σύμβουλον, ἑαυτοῦ νοῦν καὶ φρόνησιν ὄντα. Ὅποτε δὲ ἠθέλησεν ὁ θεὸς ποιῆσαι ὅσα ἐβουλεύσατο, τοῦτον τὸν λόγον ἐγέννησεν προφορικόν, ¹⁰ πρωτότοκον πάσης κτίσεως, ¹¹ οὐ κενωθεὶς αὐτὸς τοῦ λόγου, ἀλλὰ λόγον γεννήσας καὶ ¹² τῷ λόγῳ αὐτοῦ διὰ παντὸς ὁμιλῶν. Ὅθεν διδάσκουσιν ἡμᾶς αἱ ἅγιοι γραφαὶ καὶ πάντες ¹³ οἱ **C**

15. Τῆς ... περιέχει] Non video cur totum hunc locum Humphry expunxerit; admiror viri incogitantiam. — Pro οὕτως (Ven.) vulg. οὕτω.

1. φῆς] C. 3.

2. Ὁ μὲν θεὸς κτλ.] Contra Artemonium (Sam. Crellium) propugnat hunc locum Wesselingius: Probabil. p. 110 sqq. Cf. Dorner *Die Lehre von der Person Christi* P. I. p. 436 sq.

3. ἐστὶν ... ἐστὶν] Ven.; vulg. (bis) ἐστι.

4. οὐ ... αὐτοῦ] Ies. 66, 1 et

Actt. apost. 7, 49. Cf. lib. I. c. 4. n. 7.

5. δύν. ᾧν κ. σοφία αὐτοῦ] Cf. c. 10. n. 8. Humphry: „Verba ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς non ita intelligi debent quasi una s. trinitatis persona alteram indueret, vox enim πρόσωπον de personis trinitatis usurpari nondum coeperat, sed, metaphora e theatro sumpta, dicit Theophilus filium partes agere patris et illius nomine loqui.“ Cf. Iustin. Apol. I. c. 36 sqq. — Antea vulgo πεποίηκε, non πεποίηκεν (Ven.).

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

πνευματοφόροι, ἐξ ὧν Ἰωάννης λέγει· ¹⁴ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν· δεικνύς ὅτι ἐν πρώτοις μόνος ἦν ὁ θεὸς καὶ ἐν αὐτῷ ὁ λόγος. Ἐπειτα λέγει· ¹⁵ Καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. Θεὸς οὖν ὧν ὁ λόγος καὶ ἐκ θεοῦ πεφυκώς, ὅποταν ¹⁶ βούληται ὁ πατὴρ τῶν ὄλων πέμπει αὐτὸν εἰς τινα τόπον, ὃς παραγινόμενος καὶ ἀκούεται καὶ ὁρᾶται, πεμπόμενος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τόπῳ εὐρίσκεται.

23. Τὸν οὖν ἄνθρωπον ὁ θεὸς ¹ πεποίηκεν ἐν τῇ ἕκτῃ D ἡμέρᾳ, τὴν δὲ πλάσιν αὐτοῦ πεφανέρωκεν μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ὅποτε καὶ τὸν παράδεισον πεποίηκεν, εἰς τὸ ἐν κρείσσονι τόπῳ καὶ χωρίῳ διαφόρῳ αὐτὸν εἶναι. Καὶ ὅτι ταῦτά ἐστιν 32 ἀληθῆ, αὐτὸ τὸ ἔργον ² δείκνυσιν. Πῶς γὰρ οὐκ ἔστιν κατανοῆσαι τὴν μὲν ὠδῖνα, ἣν πάσχουσιν ἐν τῷ τοκετῷ αἱ γυναῖκες, ³ καὶ μετὰ τοῦτο λήθην τοῦ πόνου ποιοῦνται, ⁴ ὅπως πληρωθῇ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος εἰς ⁵ τὸ ἀυξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων; Τί δ' οὐχὶ καὶ τὴν τοῦ ὄφρα κατάκρισιν, πῶς στυγητὸς τυγχάνει ἔρπων ἐπὶ τῇ κοιλίᾳ καὶ ἐσθίων γῆν, ὅπως 101 καὶ τοῦτο ἢ εἰς ἀπόδειξιν ἡμῖν τῶν προειρημένων;

24. ¹ Ἐξανατείλας οὖν ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς ἔτι πᾶν ξύλον, ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν. Ἐν γὰρ πρώτοις μόνον ἦν τὰ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γεγενημένα, φυτὰ καὶ σπέρματα καὶ χλόαι· τὰ δὲ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐγενήθη διαφόρῳ καλλονῇ καὶ ὠραιότητι, ὅπου γε καὶ φυτεία ὠνόμασται ὑπὸ θεοῦ πεφυτευμένα. Καὶ τὰ μὲν λοιπὰ φυτὰ ὅμοια καὶ ὁ κόσμος ² ἔσχηκεν· τὰ δὲ δύο ξύλα, τὸ τῆς ζωῆς καὶ τὸ τῆς γνώσεως, οὐκ ἔσχηκεν

Schrr. N. T. ed. 3, Brunsv. 1860, p. 280) substituit οἱ πνευματόφοροι, mutato codicum accentu. Cf. c. 9. n. 1 et lib. III. c. 12. n. 1.

14. Ἐν ... θεόν] Ioann. 1, 1.

15. Καὶ ... οὐδὲ ἓν] Ioann. 1, 1. 3.

16. βούληται] Fell. βούλεται suo arbitrio.

1. πεποίηκεν] Gesn. Duc. Mor.

πεποίηκε. Tum, pro πεφανέρωκεν (Ven.), vulg. —ρωκε.

2. δείκνυσιν] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor. Caeteri editt. δείκνυσι. Mox editi exc. Gesn. ἔστι.

3. καὶ μετὰ τοῦτο ... τῶν ἀνθρώπων] Alludit ad Ioann. 16, 21.

4. ὅπως πληρωθῇ] Huius loci is sensus est: Pariunt in dolore mu-

scripturae et omnes spiritu pleni, ex quorum numero Ioannes dicit: *In principio erat logos, et logos erat apud deum*: quibus verbis ostendit initio solum fuisse deum et in eo logon. Tum dicit: *Et deus erat logos; omnia per eum facta sunt, et sine eo factum est nihil*. Logos igitur quum deus sit et ex deo genitus, eum pater universorum, quando vult, mittit in aliquem locum, quo quum venerit auditur et videtur, missus ab eo, et [ita] in loco invenitur.

23. Hominem igitur deus fecit die sexto, eius autem formationem patefecit post diem septimum, quum et paradysum fecisset, ut in optimo et excellenti loco eum constitueret. Haec autem vera esse res ipsa demonstrat. Nonne enim licet animadvertere dolores illos, quos perferunt in partu mulieres, et postea oblivioni tradunt, ut effatum dei impleatur et augeatur et crescat genus humanum? Nonne [licet animadvertere] etiam serpentis condemnationem, quomodo exosus sit supra ventrem repens ac terram edens, ut hoc quoque argumento veritas eorum quae diximus confirmetur?

24. Praeterea igitur *produxit deus de terra omne lignum, pulchrum visu et commodum ad vescendum*. Initio enim ea tantummodo erant quae die tertio producta fuerant, plantae et semina et herbae. Quae vero in paradiso [erant] ea praestanti erant pulchritudine et amoenitate, quippe quum plantarium appelletur ab ipso deo satum. Caeteras quidem plantas mundus haud absimiles habuit; duas autem arbores,

lieres, in poenam peccato impositam [Gen. 3, 16: cf. supra c. 21]; doloris cito eas capit oblivio, ne generis humani propagationi obstet. Partus dolores a Theophilo proferri in argumentum veritatis historiae sacrae ex iis etiam patet quae mox de serpentis poena subiiciuntur. *Maranus.* -

5. τὸ] Maran., quocum facit

Humphr., hunc articulum omisit: quamquam in omnibus codd. exstat mstis et editis. Probe Galland. reposuit; at vero Mign. errorem non correxit.

1. Ἐξαναρτεῖλας] Scil. ἦν. Cf. c. 3. n. 18, lib. III. c. 20. n. 1, al.; adde Athenag. De resurr. c. 2. n. 2. — Genes. 2, 9; cf. supra c. 20.

2. ἔσχηκε] Ven.; vulg. —us.

ἑτέρα γῆ ἄλλ' ³ ἢ ἐν μόνῳ τῷ παραδείσῳ. Ὅτι δὲ καὶ ⁴ ὁ πα- B3
 ράδεισος γῆ ἐστὶν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς πεφυτεύεται, ἡ γραφή λέγει·
⁵ Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς, καὶ
 ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἐξανέτειλεν ὁ θεὸς ἔτι ἀπὸ τῆς
 γῆς πᾶν ξύλον, ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν. ⁶ Τὸ
 οὖν ἔτι ἐκ τῆς γῆς καὶ κατὰ ἀνατολάς σαφῶς διδάσκει ἡμᾶς ἡ
 θεία γραφή τὸν παράδεισον ὑπὸ τοῦτον τὸν οὐρανόν, ὑφ' ὃν
 καὶ ⁷ ἀνατολαὶ καὶ γῆ εἰσιν. Ἐδὲμ δὲ ἑβραϊστὶ τὸ εἰρημένον ἐρ- C
 μηνεύεται ⁸ τροφή. Ποταμὸν δὲ ⁹ σεσήμακεν ἐκπορεύεσθαι ἐξ
 Ἐδὲμ ποτίζειν τὸν παράδεισον, κακεῖθεν διαχωρίζεσθαι εἰς τέσ-
 σαρὰς ἀρχάς· ὧν δύο, οἱ καλούμενοι Φεισῶν καὶ Γεῶν, ¹⁰ πο-
 τίξουσιν τὰ ἀνατολικά μέρη, μάλιστα ὁ Γεῶν, ὁ κυκλῶν πᾶσαν
 γῆν Αἰθιοπίας, ὃν φασιν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀναφαίνεσθαι ¹¹ τὸν
 καλούμενον Νεῖλον. Οἱ δὲ ἄλλοι δύο ποταμοὶ φανερώς γινώ-
 σκονται παρ' ἡμῖν, οἱ καλούμενοι Τίγρις καὶ Εὐφράτης· οὗτοι
 γὰρ γειννῶσιν ἕως τῶν ἡμετέρων κλιμάτων. Θεὸς δὲ ὁ θεὸς 34
 τὸν ἄνθρωπον, ¹² καθὼς προειρήκαμεν, ἐν τῷ παραδείσῳ εἰς τὸ
 ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν αὐτόν, ἐνετείλατο αὐτῷ ἀπὸ πάντων D
 τῶν καρπῶν ἐσθίειν, δηλονότι καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς ζωῆς, μόνου δὲ
 ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ τῆς γνώσεως ἐνετείλατο αὐτῷ μὴ γεύσασθαι.

3. ἦ] Fell. in ἡ temere muta-
 vit, idemque Wolf. in textu posuit.
 Praepositio ἐν in Ven. et Bodl. ex-
 cidit.

4. ὁ παράδεισος γῆ ἐστὶν κτλ.]
 „Nicht nur Chrysostomus (Hom. in
 Gen. 13) betrachtet die Sage von
 einem überirdischen Paradiese als
 mythisch, sondern schon Theophilus
 denkt blos an ein Paradies auf Er-
 den [etiam Lactantius Institt. div.
 II. c. 12], das er nur in Bezug auf
 seine Schönheit als mitten inne lie-
 gend zwischen Erde und Himmel
 beschreibt: ὡς πρὸς καλλονήν, μέ-
 σος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ οὐρανοῦ.“
 C. Hase (Baumgarten-Cru-
 sius Comp. der christl. Dogmen-

gesch. P. II. p. 251). At Thilo (Cod.
 apocr. N. T. Tom. I. p. 750. 755)
 statuit Theophilum, comp. c. 26. p.
 103 A, minime alienum fuisse a plu-
 rimis patribus, qui paradisum pro-
 toplastorum extra terram collocabant.
 Lege istos laudatos a Valesio ad Eu-
 seb p. 257 et Petavio in Dogmat.
 theol. T. III (de sex dierum opifi-
 cio) p. 168. Adde Thilon. l. c. p.
 748 sqq. et Uhlemann. in *Illgeni*
Zeitschr. f. d. histor. Theologie T.
 I. p. 127 sqq. — Pro ἐστὶν (Ven.
 Bodl. Gesn.) vulg. ἐστι.

5. Καὶ ... βρωσιν] Genes. 2,
 8 sq. — Pro ἀπὸ (= ἐκ) τ. γῆς
 non necesse est cum Thienem. le-
 gere ἐκ τῆς γῆς (c. 20).

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

13 Μετέθηκεν δὲ αὐτὸν ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς, ἐξ ἧς ἐγεγόνει, εἰς τὸν παράδεισον, διδοὺς αὐτῷ 14 ἀφορμὴν προκοπῆς, ὅπως αὐξάνων καὶ τέλειος γενόμενος, ἔτι δὲ καὶ θεὸς ἀναδειχθείς, 15 οὕτως καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆ (μέσος γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐγεγόνει, οὔτε θνητὸς ὀλοσχερῶς οὔτε ἀθάνατος τὸ καθόλου, δεκτικὸς δὲ ἑκατέρων. 16 οὕτως καὶ τὸ χωρίον ὁ παράδεισος, ὡς πρὸς καλλονήν, μέσος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ οὐρανοῦ γεγένηται), 17 ἔχων αἰδιότητα. 18 Τὸ δὲ εἰπεῖν ἐργάζεσθαι οὐκ ἄλλην τινὰ ἐργασίαν 102 δηλοῖ ἀλλ' ἢ τὸ 19 φυλάσσειν τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ὅπως μὴ παρακούσας ἀπολέσῃ ἑαυτὸν, καθὼς καὶ ἀπώλεσεν διὰ ἁμαρτίας.

25. Τὸ μὲν ξύλον τὸ τῆς γνώσεως αὐτὸ μὲν καλὸν καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ καλός. 1 Οὐ γάρ, ὡς οἴονται τινες, θάνατον εἶχεν τὸ ξύλον, ἀλλ' ἢ παρακοή. Οὐ γάρ τι ἕτερον ἦν ἐν τῷ καρπῷ ἢ μόνον γνώσις. Ἡ δὲ γνώσις καλή, ἐπὰν αὐτῇ οἰκείως τις χρήσεται. Τῇ δὲ οὔσῃ ἡλικίᾳ 2 ὁδε Ἀδὰμ 3 ἔτι νήπιος ἦν. διὸ οὐπω ἠδύνατο τὴν γνώσιν κατ' ἀξίαν χωρεῖν. Καὶ γὰρ νῦν,

13. Μετέθηκεν] Ven.; μετέθεικε Bodl.; μετέθηκε Fell. Wolf. Humphr.

14. ἀφορμὴν προκοπῆς] S. Ambrosius De parad. c. 4 haec habet: „Apprehendit ergo eum virtus dei, inspirans processus et incrementa virtutis; denique in paradiso eum collocavit, ut sciat apprehensum quasi afflatum divina esse virtute.“ Maranus. Cf. Ehlers Philos. antiq. in doctrina Apoll. sec. II. p. 63.

15. οὕτως] Bodl. οὔτως. Humphr. οὔτω. Cf. c. 28. p. 104 A. Idem editor τὸν, ante οὐρανὸν, mendose omisit. Wolfius: „De immortalitate tanquam divino virtutis praemio hic sermonem esse patebit comparanti [c. 27] §. 37.“ Cf. c. 27. n. 3.

16. οὕτως] Ven.; vulg. οὔτω. Cf. n. 4.

17. ἔχων αἰδιότητα] Apposita parenthesis totum locum illustrat, cui tenebras iniecerant interpretes [etiam Thienemannus], dum haec verba, ἔχων αἰδιότητα, referunt ad ipsum paradisum. Comparat Theophilus paradisi statum cum ipsius Adami statu, quem nec mortalem nec immortalem creatum fuisse docet. Maranus.

18. Τὸ] Ven. et Bodl.; τῷ editi. Cf. n. 6. Pro ἐργάζεσθαι vulgo ἐργάζεσθε legitur. Aperte Theophilus respicit ad locum Gen. 2, 15 supra (ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν αὐτὸν) laudatum et c. 20: ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν: ubi pronomen αὐτὸν non videtur ad paradisum retulisse sed ad Adamum. Maranus attulit Ambrosium, qui mirifice cum nostro auctore consentit in istis verbis interpretandis. De parad. l. c.: „Ideoque de viro tan-

de terra, ex qua factus erat, in paradysum, subiiciens ei stimulos proficiendi, ut augescens et tandem perfectus, immo vero etiam deus declaratus, sic in coelum adscenderet (medius enim homo factus erat, nec omnino mortalis nec prorsus immortalis, sed utriusque capax: similiter et paradysus, quantum ad pulchritudinem, medius inter coelum et terram factus est), habens aeternitatem. Quod autem ait [scriptura] *ut operaretur*, non aliam operam significat quam mandati divini custodiam, ne si dicto audiens non esset seipsum perderet, quemadmodum et perdidit propter peccatum.

25. Bonum quidem erat scientiae lignum bonusque eius fructus. Non enim, ut quidam existimant, mortiferum erat lignum, sed mandati praetergressio. Aliud enim non erat in ligno nisi scientia. Bona autem [est] scientia, si quis ea apte utatur. Aetate autem hic Adamus adhuc infans erat; quapropter nondum idoneus erat qui scientiam ut par-

tum scriptura dicit quia *posuit eum in paradiso operari et custodire*. In opere enim quidam virtutis processus est, in custodia quaedam consummatio operis deprehenditur, eo quod quasi consummata custodiat. Haec duo ab homine requiruntur, ut et operibus nova quaerat et parta custodiat quod est generale.“

19. φυλάσσειν] Vulgo φυλάττειν, et μοχ ἀπώλεσε pro —σεν (Ven.).

1. Οὐ . . . παρακοή] Irenaeus adv. haer. V. c. 23. §. 1: „Simul enim cum esca et mortem adsciverunt, quoniam inobedientes manducabant; inobedientia autem dei mortem infert.“ Voce τινὲς Theophilus videtur Christianos quosdam e numero gentilium designare. Cf. Baumgarten-Crusius *Lehrb. der christl. Dogmengesch.* P. II. p. 1085. Pro εἶχεν (Ven.) legitur vulg. εἶχε.

2. ὄδε] Ven. et Bodl. (ὁ δὲ). Editi ὁ praebent. Noli exspectare ὄδε ὁ. Cf. Matthiae *Ausf. griech. Grammat.* (ed. 2) p. 870 et Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. V. p. 1728.

3. ἔτι νήπιος ἦν] Ad Theophili sententiam accedit Irenaeus l. c. IV. c. 38. §. 1: Ὡς οὖν ἡ μὲν μήτηρ δύναται τέλειον παρασχεῖν τῷ βρέφει τὸ ἔμβρωμα, τὸ δὲ ἔτι ἀδυνατεῖ τὴν αὐτοῦ πρεσβυτέραν δεξασθαι τροφήν, οὕτως καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς μὲν οἷός τε ἦν παρασχεῖν ἀπ' ἀρχῆς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ τέλειον, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀδύνατος λαβεῖν αὐτό· νήπιος γὰρ ἦν. L. III. c. 22. §. 4: „Erant enim utrique nudi in paradiso, et non confundebantur, quoniam paullo ante facti non intellectum habebant filiorum generationis; oportebat enim illos primo adolescere, dehinc sic

ἐπὶ γέννησίν τε παιδίον, οὐκ ἔτι δύναται ἄρτον ἐσθίειν, ἀλλὰ πρῶτον γάλακτι ἀνατρέφεται, ἔπειτα κατὰ πρόσβασιν τῆς ἡλικίας καὶ ἐπὶ ⁴ τὴν στερεὰν τροφήν ἔρχεται. Οὕτως ἂν ⁵ γέγονει καὶ τῷ Ἀδάμ. Διὸ οὐχ ὡς φθονῶν αὐτῷ ὁ θεός, ὡς οἴονται τινες, **35** ⁶ ἐκέλευσεν μὴ ἐσθίειν ἀπὸ τῆς γνώσεως. Ἔτι μὴν καὶ ἐβούλετο δοκιμάσαι αὐτόν, εἰ ὑπήκοος γίνεται ⁷ τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ. Ἄμα δὲ καὶ ἐπὶ πλείονα χρόνον ⁸ ἐβούλετο ἀπλοῦν καὶ ἀκέραιον διαμεῖναι τὸν ἄνθρωπον νηπιάζοντα. Τοῦτο γὰρ ὄσιόν ἐστιν, οὐ μόνον παρὰ θεῶν ἀλλὰ καὶ παρὰ ἀνθρώποις, τὸ ἐν ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ **C** ὑποτάσσεσθαι τοῖς γονεῦσιν. ⁹ Εἰ δὲ χρὴ τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν ὑποτάσσεσθαι, πόσῳ μᾶλλον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὄλων; Ἔτι μὴν καὶ ἄσχημόν ¹⁰ ἐστὶν τὰ παιδιά τὰ νήπια ὑπὲρ ἡλικίαν φρονεῖν. Καθάπερ γὰρ τῇ ἡλικίᾳ τις ¹¹ πρὸς τάξιν αὔξει, οὕτως καὶ ἐν τῷ φρονεῖν. ¹² Ἄλλως τε ἐπὶ νόμος κελεύσῃ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τίνος καὶ μὴ ὑπακούῃ τις, δῆλον ὅτι οὐχ ὁ νόμος κόλασιν παρέχει, ἀλλὰ ἡ ἀπειθεία καὶ ἡ παρακοή. Καὶ γὰρ πατήρ **D** ἰδίῳ τέκνῳ ἐνίοτε προστάσσει ἀπέχεσθαι τίνων, καὶ ¹³ ἐπὶ οὐχ ὑπακούῃ τῇ πατρικῇ ἐντολῇ, δέρεται καὶ ἐπιτιμίας τυγχάνει διὰ τὴν παρακοήν· καὶ οὐκ ¹⁴ ἔτι αὐτὰ τὰ πράγματα πληγαί εἰσιν, ἀλλ' ἡ παρακοή τῷ ἀπειθοῦντι ¹⁵ ὕβρις περιποιεῖται. ¹⁶ Οὕτως καὶ τῷ πρωτοπλάστῳ ἡ παρακοή περιποιήσατο ἐκβληθῆναι αὐτὸν ἐκ

multiplicari.“ Comp. c. 23. §. 5 (Opp. ed. Stieren. T. I) p. 549. not. 11. — Bodl. non ἔτι habet sed ἔστι, quod alia manus mutavit in καὶ ἔτι.

4. τὴν στερεὰν τροφήν] Hebr. 5, 12: χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς κτλ.

5. γέγονει] Ven.: in quo corrector augm. syll. male supplevit. Forma γέγονει reperitur in Actt. apostt. 4, 22 ed. Lachm. et Tischend. Habent Bodl. et editi ἐγγέγονει.

6. ἐκέλευσεν] Ven.; vulg. — σε. Dein forte legendum ἀπὸ τοῦ ξύλου (s. καρποῦ) τῆς γνώσεως. Non

muto. — His consona scribit Irenaeus l. c. III. c. 23. §. 6: „non invidens ei lignum vitae, quemadmodum quidam audent dicere.“ Marcionem eiusque assecclas designare videtur, quoniam Theodoretus scribit eos docuisse serpentem meliorem esse et praestantiolem creatore, quod hic quidem arboris cognitionis participes esse vetuerit et ille permiserit.

7. τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ] Genes. 2, 17. Male Thienem.: seinen Vorschriften.

8. ἐβούλετο] Ven.; vulg. ἠβούλετο.

9. Εἰ δὲ χρὴ . . . τῶν ὄλων]

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τοῦ παραδείσου· οὐ μέντοι γε ὡς κακοῦ τι ἔχοντος τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, διὰ δὲ τῆς παρακοῆς ὁ ἄνθρωπος ¹⁷ ἐξήντησεν πόνον ὀδύνην λύπην, καὶ τὸ τέλος ὑπὸ θάνατον ἔπεσεν. 103

26. ¹ Καὶ τοῦτο δὲ ὁ θεὸς μεγάλην εὐεργεσίαν παρέσχεν τῷ ³⁶ ἀνθρώπῳ, τὸ μὴ διαμεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἐν ἁμαρτίᾳ ὄντα. Ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ ἐν ὁμοιώματι ἐξορισμοῦ ² ἐξέβαλλεν αὐτὸν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως διὰ τῆς ἐπιτιμίας τακτῶ ἀποτίσας χρόνῳ τὴν ἁμαρτίαν καὶ παιδευθεὶς ἐξ ὑστεροῦ ἀνακληθῆ. Διὸ καὶ πλασθέντος ³ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μυστηριωδῶς ἐν τῇ Γενέσει γέγραπται, ὡς ⁴ δις αὐτοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ τεθέντος· ἵνα τὸ μὲν ἅπαξ ἢ πεπληρωμένον ⁵ ὅτε ἐτέθη, τὸ δὲ δεύτερον ⁶ μέλλῃ πληροῦσθαι μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ κρίσιν. Οὐ μὴν ^B ἀλλὰ καὶ ⁷ καθάπερ σκευῶς τι, ἐπὰν πλασθὲν αἰτίαν τινὰ σχῆ, ἀναχωνεύεται ἢ ἀναπλάσσεται εἰς τὸ γενέσθαι καινὸν καὶ ὀλοκλήρον, οὕτως γίνεται καὶ τῷ ἀνθρώπῳ διὰ θανάτου· ⁸ δυνάμει γὰρ τέθραυσται ἵνα ἐν τῇ ἀναστάσει ὑγιῆς εὐρεθῆ, λέγω δὲ ἄσπιλος καὶ δίκαιος καὶ ἀθάνατος. Τὸ δὲ καλέσαι καὶ εἰπεῖν τὸν ³⁷

17. ἐξήντησεν] Ven.; vulg. —σε. Pariter ille postea ἔπεσεν, non (ut Bodl. et editt.) ἔπεσε.

1. Καὶ τοῦτο κτλ.] Similiter Irenaeus adv. haer. III. c. 23. §. 6 (cf. supra c. 25. n. 6): „Eiecit eum de paradiso et a ligno vitae longe translulit: non invidens ei lignum vitae, quemadmodum quidam audent dicere, sed miserans eius, ut non perseveraret semper transgressor, neque immortale esset quod esset circa eum peccatum, et malum interminabile et insanabile. Prohibuit autem eius transgressionem, interponens mortem et cessare faciens peccatum, finem inferens ei per carnis resolutionem, quae fieret in terra, uti cessans aliquando homo vivere peccato et moriens ei inciperet vivere deo.“ Similia docet, ut Maran. observavit, Ioannes Chrysosto-

mus, qui in eadem ac Theophilus ecclesia sacerdotii munere perfunctus est, Homil. 18 in Genes. — Maranus ante μεγάλην εὐεργ. excidisse putat ὡς particulam. Noli addere. Cf. Rost. Gr. Gramm. (ed. 7) p. 501. Vulgo παρέσχε pro παρέσχεν (Ven.).

2. ἐξέβαλλεν] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor. Caeteri editt. ἐξέβαλεν.

3. τοῦ] Ven. et Bodl. At editi omisere.

4. δις] Vide Genes. 2, 8 et 15.

5. ὅτε] Codd. msti et editi ποτέ. Solus Humphr. edidit ὅποτε. Maran. coniecit ὅτε vel ποτέ ὅτε.

6. μέλλῃ] Codd. msti et editi μέλλει. Literae H et EI saepe confunduntur: cf. c. 25. n. 14, al. — Adamus igitur iterum in paradiso collocabitur post resurrectionem et

ceretur; non sane quod mali quidquam inesset ligno scientiae, sed propter inobedientiam homo perpessus est labores dolores molestias, ac denique in mortem incidit.

26. Atque id deus in magni beneficii loco praestitit homini, ne in aeternum permaneret obstrictus peccato. Sed quodam veluti exilio damnatum eiecit eum e paradiso, ut, quum hac poena peccatum intra certum tempus expiasset ac castigatus fuisset, postea revocaretur. Quapropter etiam, quum homo formatus esset in hoc mundo, non sine mysterio res in Genesi sic refertur, quasi bis in paradiso collocatus fuisset: ita ut semel quidem impletum id fuerit quum [ibi] collocatus est, alterum autem adimplendum sit post resurrectionem et iudicium. Immo etiam quemadmodum vas, si postquam confectum fuerit vitii aliquid habeat, refunditur vel refingitur ut novum et integrum fiat, sic homini quoque accidit per mortem: quodam enim modo confringitur ut sanus in resurrectione inveniatur, id est mundus et iustus et im-

iudicium. Cf. c. 24. n. 4. Lactantius Institt. div. II. c. 12 de terrestri paradiso: „Deus . . . eiecit hominem de paradiso . . . ipsumque paradisum igni circumvallavit, ne homo posset accedere [Gen. 3, 24]: donec summum iudicium faciat in terra, et iustos viros cultores suos in eundem locum revocet morte sublata, sicut sacrae literae docent et Sibylla Erythraea, cum dicit: *Οἱ δὲ θεὸν τιμῶντες . . . ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος.*“ Hi Sibyllae versus etiam apud Theophilum nostrum infra c. 36. p. 114 D exstant: ubi consulas quae dixi n. 65.

7. *καθάπερ σκεῦός τι κτλ.*] Similia observavit Maranus haberi apud Clementem Ad Corinth. II. c. 8, Origenem Homil. 18 in Ierem. p. 166, Methodium De resurrect. p. 198, Gregorium Nyss. De anima Corp. Apoll. Vol. VIII.

et resurr., Ambrosium De fide resurr. l. II. — Ven. non *ἐπὰν* sed *ἐπᾶν* (sic). Cf. c. 25. n. 12. Tum pro *οὕτως* (Ven.) vulg. *οὕτω*.

8. *δυνάμει γὰρ τέθρανσται*] Verbum *τέθρανσται* Wolfius de morte intelligendum negat. At profecto manifestum est ut de resurrectione ita etiam de morte hic agi, et vasis fracti exemplo hominem non solum „vi quadam fractum et deiectum a deo,“ ut existimat vir eruditus, sed etiam mortuum designari. Neque etiam illud *δυνάμει* idem valet ac *vi quadam*, sed idem ac *quodammodo*. Sic supra c. 15 luna *δυνάμει ἀποθνήσκει*. Et c. 16 de raptoribus et homicidis: *δυνάμει γὰρ καταπίνουσιν τοὺς ἀσθενεστέρους ἑαυτῶν*. Maranus. Adde c. 13. p. 92 B. Optimam lectionem Thiennannus prava emendatione attenta-

θεόν· ⁹ Πού εἶ Ἀδάμ; ¹⁰ οὐχ ὡς ἀγνοῶν τοῦτο ἐποίει ὁ θεός, ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ἀφορμὴν ἐδίδου αὐτῷ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως.

27. Ἀλλὰ ¹ φήσει οὖν τις ἡμῖν· Θνητὸς φύσει ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος; Οὐδαμῶς. Τί οὖν ἀθάνατος; Οὐδὲ τοῦτό φαμεν. Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· ² Οὐδὲν οὖν ἐγένετο; ³ Οὐδὲ τοῦτο λέγομεν. ⁴ Οὔτε οὖν φύσει θνητὸς ἐγένετο οὔτε ἀθάνατος. Εἰ γὰρ ἀθάνατον αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς ⁵ πεποιήκει, θεὸν αὐτὸν πεποιήκει· πάλιν εἰ θνητὸν αὐτὸν πεποιήκει, ἐδόκει ἂν ⁶ ὁ θεὸς αἴτιος εἶναι

vit: ... τῷ ἀνθρώπῳ. Διὰ θανάτου δύναμιν γὰρ τέθραυσται.

9. Πού εἶ Ἀδάμ] Genes. 3, 9.

10. οὐχ ὡς ἀγνοῶν] Haec quoque adversus haereticos dicta, qui ignoracionem mundi opifici affingebant. Unde Tertullianus Adv. Marc. II. c. 25: „Interrogabat deus quasi incertus ut ... confessionis daret ei locum sponte confitendi delictum et hoc nomine relevandi.“ *Maranus*.

1. φήσει] Henr. Dodwellus (Epistolary discourse that the soul is a principle naturally mortal, Lond. 1706, p. 45) legit φησι sine ratione. — Ὁ ἄνθρωπος i. q. ὁ Ἀδάμ, ut iam antea saepius.

2. Οὐδὲν] H. e. neque mortalis neque immortalis.

3. Οὐδὲ τοῦτο λέγομεν. Οὔτε οὖν] Codd. msti et editi οὐδὲ τοῦτο. ἐγὼ μὲν, οὔτε οὖν —. „Nec hoc ipsum. Aio ego: Nec naturâ fuit“ etc. Sed hanc lectionem male esse comparatam quisque videt. Dodwell. l. c. legit: Οὐδὲ τοῦτο, ἐγῶμαι (pro ἐγὼ οἶμαι). Οὔτε οὖν κτλ. Recte Wolfius, Lacrozii et Davisii monitu, pro ἐγὼ μὲν commendavit λέγομεν, id quod in textu posui, praesertim quum paullo ante deprehendatur Οὐδὲ τοῦτό φαμεν. Caeterum Dod-

wellus locum hunc ad suam sententiam de anima, naturâ mortali, pertrahere conatus est; scilicet evincere studuit Theophilum animam pro naturaliter mortali habuisse, cuius immortalitas felix a Spiritu, per sanctum baptismum collato, infelix autem a divina voluntate pendeat. Contra Wolfius in edit. calce p. 455 sq. inter alia monuit haecce: „Ex Theophili sane verbis nihil effeceris aliud quam immortalitatem felicem pro praemio habendam esse, quod deus homini destinarit conferendum, si praeceptis divinis audientem se praestaret. Hoc praemium vero a nudo dei consilio seu voluntate repelit, quia nullum commemorat principium substantiale, quale Dodwellus fingit, a cuius nexu et vinculo immortalitas pendeat. Itaque patet animae hinc negari immortalitatem non quamcumque, sed eam quae absoluta sit, et divinae immortalitati par ac similis, ut eâ homo non magis ac deus ipse excidere possit. Id patet ex verbis Theophili: Εἰ γὰρ ἀθάνατον αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς [ἐ]πεποιήκει, θεὸν αὐτὸν [ἐ]πεποιήκει. Hoc scilicet sibi vult pater optimus, deum voluntati suae id relictum voluisse ut anima a se creata, et alioquin

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Οὕτε οὖν ἀθάνατον αὐτὸν ἐποίησεν οὔτε μὴν θνητόν, ἀλλά, καθὼς ⁷ ἐπάνω προειρήκαμεν, δεκτικὸν ἀμφοτέρων, ἵνα, ⁸ εἰ ῥέψη ἐπὶ τὰ τῆς ἀθανασίας τηρήσας τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, μισθὸν κομίσηται παρ' αὐτοῦ τὴν ἀθανασίαν **D** καὶ γένηται θεός, εἰ δ' αὖ τραπῆ ἐπὶ τὰ τοῦ θανάτου πράγματα παρακούσας τοῦ θεοῦ, αὐτὸς ἑαυτῷ αἴτιος ἢ τοῦ θανάτου. ⁹ Ἐλεύθερον γὰρ καὶ αὐτεξούσιον ἐποίησεν ὁ θεός ¹⁰ τὸν ἄνθρωπον. ¹¹ Ὁ οὖν ἑαυτῷ περιεποιήσατο δι' ἀμελείας καὶ παρακοῆς, τοῦτο

sed sic ratiocinabantur: „Si deus bonus et praescius futuri et aver-
tendi mali potens, cur hominem pas-
sus est labi de obsequio legis in
mortem circumventum a diabolo?“
Ita Marcionitae apud Tertullianum
Adv. Marc. II. c. 5. Huius impie-
tatis refellendae studio Theophilus,
postquam demonstravit cap. praeced.
mortem non deo attribuendam esse
sed peccato, nunc concedit haereti-
cis deum mortis auctorem futurum
fuisse, si mortalem hominem creas-
set. Volebant iidem haeretici deum
„conditorem intelligi malorum, ut et
malitiae auctor renuntiatur.“ At
scite probat Tertullianus I. c. c. 14
nihil eos promovere nisi haec mala
hominibus non malis inflicta esse
demonstrent. „Aut proba et inju-
sta,“ inquit, „ut probes malitiae de-
putanda, id est iniustitiae mala, quia
si iustitiae erunt, iam mala non
erunt, sed bona, malis tantummodo
mala.“ Hinc duas distinguit malo-
rum species, mala culpa et mala
poenae: agnoscit „auctorem malo-
rum quidem peccati et culpa dia-
bolum, malorum vero supplicii et
poenae deum creatorem, ut illa pars
malitiae deputetur, ista iustitiae mala
condentis iudicia adversus mala de-
licti. . . . Quae quidem illis mala
sunt quibus rependuntur, ceterum

suo nomine bona, qua iusta, et bo-
norum defensoria et delictorum ini-
mica, atque in hoc ordine deo di-
gna.“ *Maranus.*

7. ἐπάνω] C. 24.

8. εἰ] Vulgo deest. Solus Hum-
phr. in textu posuit; debetur Ma-
rani coniecturae, quam etiam Dam.
v. Coella (*Müncher's Lehrb.
d. chr. Dogmengesch.* P. I. p. 335)
recepit. Galland. (c. Mar. edit. Ven.)
τηρήσας ante τὴν ἐντολὴν male
omisit.

9. Ἐλεύθερον . . . τὴν ἀφθαρ-
σίαν] Citavit liberius hunc locum
Ioannes Damasc. in *Sacr. Parall.*
(Opp. ed. Lequien. T. II) p. 315 sq.,
ubi in marg. non sine gravi errato
adscribitur Eleuther[i]o: quod
quidem nomen absque dubio illi voci
Ἐλεύθερον, qua locus incipit Theo-
philianus, originem debet.

10. τὸν] Mar. et Humphr. men-
dose praetermiserunt. Ioann. Dam.:
Ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον
ἐλεύθερον καὶ αὐτεξούσιον.

11. Ὁ οὖν] Gall. cum Ioann.
Dam. temere scripsit ἵνα ὃ et deinde
δωρῆται. Locum editores et inter-
pretes non intellexerunt. Reddide-
runt: „Quod sibi ipse accersiverat,
id ei nunc donat (Mar.: redonat)
deus.“ Hosm., Roessl., interpr.
Camp.: „Was er sich selbst zuge-

tis eius esse. Nec immortalem igitur eum fecit nec mortalem, sed, ut supra diximus, capacem utriusque: ut, si ad ea ferretur quae ducunt ad immortalitatem, observans mandatum dei, mercedem ab eo acciperet immortalitatem et deus fieret, si vero deflecteret ad ea quae ducunt in mortem, non obediens deo, ipse sibi mortis auctor esset. Liberum enim et sui iuris fecit deus hominem. Quod igitur sibi ipse negligentia et inobedientia accersiverat, id deus

zogen (interpr. Camp.: bereitet) hatte, das schenkt ihm nun Gott.“ Thienem., ne sententia secum pugnaret („denn was der Mensch sich selbst zuzog, hatte Gott nicht nöthig ihm erst noch zu schenken“), transtulit sic: „Was er sich entzog, das schenkt ihm Gott.“ Sed huic translationi obstat ἔ. περιποιήσατο (Io. Dam. ἐποίησεν), sibi comparaverat; ita mox: περιποιήσασθαι ἑαυτῷ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Heumannus (Poecil. T. I. p. 514) coniecit legendum Ὁ οὐχ (pro οὐν) ἑαυτῷ περ. vel potius, ut connexio servetur, Ὁ οὐν ἑαυτῷ οὐ περ. = „Quod homo ipse sibi non comparavit, id ei nunc donat deus.“ Speciem habet haec coniectura, quae Noltio quoque placet, sed ex mea sententia non talem quae assensum extorqueat. Theophilus hęc opponit sibi invicem ea quae homo sibi liberi arbitrii abusu mala conciliarit pro bonis, et quae deus ipsi ex gratia largiatur bona, speciatim immortalitatem, concessa scilicet facultate praeceptis divinis obediendi. Hanc esse mentem Theophili patet ex sententia addita: Καθάπερ γὰρ παρακούσας usque ad αἰώνιον ζωὴν. Nam in prioribus generatim monet hominem sibi incuria et inobedientia sua mali quid, nempe mortem, de

qua paullo ante locutus erat, accersivisse, quod nunc ex gratia illi condonet deus, si homo ipsi obediat. Haec autem disertius in sequenti periodo explicat, mortem iterum commemorans, quam homo sibi contraxerit, et medium significans h. e. obedientiam seu legitimum liberi arbitrii usum, quo vitam sibi conciliare per dei gratiam possit. Δωρεῖσθαι et donare idem hęc est quod Latini alias dicunt condonare. Sic Cicero dicit donare alicui inimicitias, aes alienum, Ovidius donare culpam, Lucanus donare nefas. Simili ratione Paulus Coloss. 2, 13 deum ait χαρίσασθαι τὰ παραπτώματα, ad quem locum compares Grotii adnotationes. Itaque sensus est: deum condonare homini crimen promeritasque poenas, quas sibi negligentia et inobedientia contraxerat. — Pro τοῦτο ὁ θεὸς αὐτῷ νυνὶ (christiana aetate) Ioann. Dam. legit τοῦτο αὐτῷ γοῦν (Billius pro γοῦν in suo exemplari legebat νυνὶ, quod ex eius versione liquet) ὁ θεός. Idem vocem ἰδίας omisit. Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Mar. pro ὑπακούοντος αὐτῷ τοῦ ἀνθρώπου, quod Ioanni Dam. debeo, vitiose praebent ὑπακούοντας αὐτῷ τοὺς ἀνθρώπους. Fell. et Wolf. (iuxta Clauseri versionem) de-

ὁ θεὸς αὐτῷ νυνὶ δωρεῖται διὰ ἰδίας φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης, ὑπακούοντος αὐτῷ τοῦ ἀνθρώπου. Καθάπερ γὰρ παρακούσας ¹² ὁ ἄνθρωπος θάνατον ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο, οὕτως ¹³ ὑπακούσας τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ὁ βουλόμενος δύναται περιποιή-104σασθαι ἑαυτῷ τὴν αἰώνιον ζωὴν. ¹⁴ Ἐδωκεν γὰρ ὁ θεὸς ἡμῖν νομον καὶ ἐντολὰς ἀγίας, ἃς πᾶς ὁ ποιήσας δύναται σωθῆναι καὶ τῆς ἀναστάσεως τυχῶν ¹⁵ κληρονομηῆσαι τὴν ἀφθαρσίαν.

28. Ἐκβληθεὶς δὲ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου ¹ οὕτως ἔγνω **38** Ἐὖαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἣν ὁ θεὸς ἐποίησεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὲ οὐχ ὡς μὴ δυνάμενος κατ' ἰδίαν πλάσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἀλλὰ προηπίστατο ὁ θεὸς ὅτι ἤμελλον οἱ ἄνθρωποι πληθὺν θεῶν ὀνομάζειν. Προγνώστης οὖν **B** ὦν καὶ εἰδὼς ὅτι ἡ πλάνη ² ἤμελλεν διὰ τοῦ ὄψεως ὀνομάζειν πληθὺν θεῶν τῶν οὐκ ὄντων (³ ἐνός γὰρ ὄντος θεοῦ, ἔκτοτε ἤδη ἐμελέτα ἡ πλάνη πληθὺν θεῶν ὑποσπείρειν καὶ λέγειν ⁴ Ἔσεσθε ὡς θεοί), μήπως οὖν ⁵ ὑπολημφθῆ ὡς ὅτι ὁδε μὲν ὁ θεὸς ἐποίησεν τὸν ἄνδρα, ἕτερος δὲ τὴν γυναῖκα, διὰ τοῦτο ⁶ οὐκ ἐποίησεν τοὺς δύο ἄμφω. ⁷ Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἵνα διὰ τούτου

derunt ex coniectura: ὑπακούοντας αὐτῷ ποιῶν τοὺς ἀνθρώπους. Lacrozius pro ποιῶν maluit ζωοποιῶν. Maranus suspicatus est legendum εἰς ὑπακούσαντας (sic) αὐτῷ τοὺς ἀνθρώπους. Gall. et Humphr. scripturam Io. Dam. textui inseruere.

12. ὁ] Ven.; vulgo omissum.

13. ὑπακούσας . . . δύναται] Ioann. Dam. ὑπακούων τῷ βουλήματι τοῦ θεοῦ δύναται. Malit Wolf. ita legere: ὑπακούσαι τῷ θελ. τ. θ. ὁ βουλ. δύν., qui voluntati dei obtemperare voluerit. Contra Heumannus (l. c. p. 515) eiicienda putat verba ὁ βουλόμενος. Mutationem iam Maran. et Roessl. (p. 246) improbarunt. Cf. c. 35 (§. 51) p. 112 A.

14. Ἐδωκεν] Ven.; vulg. ἔδωκε.

Ioann. Dam. δέδωκε γὰρ ἡμῖν ὁ θεὸς ἐντολὰς ἀγ., ἃς πᾶς ὁ ποιῶν δ. σωθ. καὶ ἀναστάσεως τυχ. κληρονομήσει τ. ἀφθαρσίαν.

15. κληρ. τ. ἀφθαρσ.] 1 Cor. 15, 50.

1. οὕτως ἔγνω E. τ. γυν. α.] Genes. 4, 1.

2. ἤμελλεν] Ven., ἤμελλε Bodl., ἔμελλε Mar.

3. ἐνός . . . θεοί] In Mar. editione haec verba semicirculis non inclusa sunt, et punctum post θεοί peccato operarum habetur: idque confidenter repetiit Mignius: . . . θεοί. Μήπως οὖν κτλ. — Ven. et Bodl. semper ἔκτοτε legunt, quoties occurrit (e. g. cc. 29. 30. 31, lib. III. cc. 21. 27), at editi plerumque ἐκτότε (passim ἐκ τότε), quod semel commemorasse suffecerit.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

δειχθῆ τὸ μυστήριον τῆς μοναρχίας τῆς κατὰ τὸν θεόν, ἅμα ἐποίησεν ὁ θεὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἵνα πλείων ἢ ἡ εὐνοια C εἰς αὐτούς. Πρὸς μὲν οὖν τὴν Εὐάν ὁ Ἀδάμ ⁸ εἰπών· Τοῦτο νῦν ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, ἔτι καὶ ⁹ ἐπροφήτευσεν λέγων· Τούτου ἕνεκεν καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ¹⁰ ὃ δὴ καὶ αὐτὸ δείκνυται τελειούμενον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. Τίς γὰρ ὁ D νομίμως γαμῶν οὐ καταφρονεῖ μητρὸς καὶ πατρὸς καὶ πάσης συγγενείας καὶ πάντων τῶν οἰκείων, προσκολλώμενος καὶ ἐνούμενος τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, εὐνοῶν μᾶλλον αὐτῇ; Διὸ καὶ μέχρι θανάτου πολλάκις ὑπεύθυνοι γίνονται τινες διὰ τὰς ἑαυτῶν γαμετάς. ¹¹ Ταύτην τὴν Εὐάν, διὰ τὸ ἀρχῆθεν πλανηθῆναι ὑπὸ τοῦ ὄφρεως καὶ ἀρχηγὸν ἁμαρτίας γεγονέναι, ὁ κακοποιὸς δαίμων, ὁ καὶ ¹² σατὰν καλούμενος, ὁ τότε διὰ τοῦ ὄφρεως λαλήσας αὐτῇ, ἕως καὶ τοῦ δεῦρο ἐνεργῶν ἐν τοῖς ¹³ ἐνθουσιαζομένοις ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώποις, ¹⁴ Εὐάν ἐκκαλεῖται. Δαίμων δὲ καὶ δράκων καλεῖται ¹⁵ διὰ τὸ

T. III. p. 210) perspexit. Post ἅμα vulgo δ' exhibetur. Improbanda est Marani coniectura: ... ἄμφω· ἅμα δ' ἐποίησεν ὁ θεὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, οὐ μόνον ἵνα καὶ διὰ τούτου δειχθῆ τὸ μυστήριον τῆς μον. τ. κ. τὸν θ., ἀλλὰ καὶ ἵνα κτλ. Inde Humphr., minus recedens a codicum scriptura, edidit: οὐ μόνον ἵνα καὶ διὰ τούτου . . . κατὰ τὸν θεόν· ἅμα δ' ἐποίησεν . . . γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἵνα πλείων κτλ. Caeterum post verba ἅμα ἐπ. ὁ θεὸς τ. γυναῖκα αὐτοῦ in codd. mstis et editis (exc. Wolf. et Humphr.) adduntur haecce: καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν (Wolf. haec verba καὶ ἔσ. usque ad σ. μίαν in textu retinuit), ὃ δὴ καὶ αὐτὸ δείκνυται τελειούμενον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. τίς γὰρ οὐχὶ ὁ νομίμως γαμῶν οὐ καταφρονεῖ μητρὸς καὶ πατρὸς καὶ

συγγενείας πάσης καὶ πάντων; Quibus Fell. per coniecturam ex sequentibus adiicit: τῶν οἰκείων, προσκολλώμενος καὶ ἐνούμενος τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, εὐνοῶν μᾶλλον αὐτῇ. Sed illa omnia delenda esse, tamquam alieno loco posita, primus vidit Davisius ad Minucii Fel. Octavium c. 16 (ed. 1) p. 97. Eiusdem effati repetitio effecit ut nonnulla omitterentur: quod quum scriba animadvertet, ea sane inseruit, reliqua tamen non expunxit, ne libri pulchritudinem macularet.

8. εἰπών] Ven. et Bodl. Editi εἶπεν. — Genes. 2, 23 sq.

9. ἐπροφήτευσεν] Bodl., ἐπροεφήτευσεν Ven., προεφήτευσεν editi.

10. ὃ δὴ . . . μᾶλλον αὐτῇ] Haec omnia Fellus e textu eiecit, codicum ope non adiutus. Cf. n. 7.

etiam ut mysterium monarchiae dei ex ea re demonstraretur, simul fecit uxorem eius, atque ut maior esset inter eos benevolentia. Adamus igitur postquam ad Evam dixit: *Hoc nunc [est] os ex ossibus meis et caro ex carne mea*: insuper vaticinatus est dicens: *Propterea derelinquet vir patrem suum et matrem et adhaerebit uxori suae, eruntque duo in carnem unam*: quod ipsum in nobis perfici patet. Quis enim nuptias legitime contrahens non contemnit patrem et matrem et cognationem omnem et propinquos omnes, adhaerens et coniunctus uxori suae, maiore eam benevolentia complectens? Unde etiam nonnulli extrema vitae discrimina adeunt propter uxores suas. Hanc Evam, quoniam antiquitus a serpente decepta et origo peccati fuit, maleficus daemon, qui et satan vocatur, ac tum eam per serpentem allocutus est, atque adhuc operatur in hominibus a se correptis, *Evan* appellat. Daemon autem et draco

11. *Ταύτην . . . Δαίμων δὲ κ. δράκων κτλ.*] Coll. Apoc. 12, 9.

12. *σατάν*] Codd. msti et editi. Alius scripserit *σατᾶν*. Cf. Tischendorf. ad 2 Cor. 12, 7 (ed. 7).

13. *ἐνθουσιαζ.*] Ven. et Bodl. *ἐνθουσιαζομένοις*. Bacchantes subinnuit scriptor.

14. *Εὐάν*] Ven. recte. At Bodl. et editi omnes inepte *Εὔαν*. Neque Hilgenfeld *Die clement. Recogn. u. Homil.* (Ien. 1848) p. 213 errorem correxit. Alludit Theophilus ad Bacchantum vocem et clamorem, quae *εὐάν* (et *εὐοῖ*) vociferabantur. Repetit a satana, quandoquidem is operatur *ἐν τοῖς ἐνθουσιαζομένοις ὑπ' αὐτοῦ*. Placitum est Noltio ut scriberet *Εὔαν* (sic) *ἐπικαλεῖται*. Sed videsis Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. III. p. 431. Wolfius *ἐκκαλεῖται* ad satanam passiva notione retulit: „Cum ita-

que Eva a serpente primum seducta peccati origo existeret, maleficus daemon . . . *Evan* vocatur.“ Provocavit ad Ovid. *Metam.* IV. 15, ubi *Evan* inter caetera Bacchi nomina memoratur: „Nyctileusque Eleleusque parens et Iacchus et *Evan*.“ At vero tum exspectabas: *Διὰ τὸ ἀρχῆθεν πλανηθῆναι ταύτην τὴν Εὔαν ὑπὸ τοῦ ὄφραος κτλ.* Ipsam vocari Evam a Bacchis etiam Clemens Alex. in *Protr.* c. 2. §. 2 (minus accurate Eusebius *Praep. ev.* II. c. 3. p. 71 ed. Hein. repetiit), ut iam Ducaeus advertit, ait diserte: *ἐπολολύζοντες Εὐάν· Εὔαν ἐκείνην, δι' ἣν ἡ πλάνη παρηκολούθησε*. Cfr. ibi Potter.

15. *διὰ τὸ ἀποδεδρακέναι αὐτόν*] Haec etymologia τοῦ δράκοντος non facile admittetur a Graecis profanis, licet *ἀπόδρασιν στρατίας* appellent *desertionem aciei* et *ἀποκλίσην* *desertionem militiae* et *δραπέτην* *fu-*

ἀποδεδρακέναι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἄγγελος γὰρ ἦν ἐν πρώτοις. 105
Καὶ τὰ μὲν περὶ τούτου πολὺς ὁ λόγος· διὸ τανῦν παραπέμπο-
μαι τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν· καὶ γὰρ ¹⁶ ἐν ἑτέροις ἡμῖν γεγέ-
νηται ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος.

29. Ἐν τῷ οὖν γινῶναι τὸν Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐάν 39
συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱόν, ᾧ τοῦνομα ¹ Κάϊν. Καὶ εἶπεν· ² Ἐκτη-
σάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ θεοῦ. Καὶ προσέθετο ἔτι τεκεῖν ³ δεύ-
τερον, ᾧ ὄνομα Ἀβελ. ⁴ ἤρξατο ποιμὴν εἶναι προβάτων· Κάϊν
δὲ εἰργάζετο τὴν γῆν. ⁵ Τὰ μὲν οὖν κατ' αὐτοὺς πλείω ἔχει τὴν
ἱστορίαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκονομίαν τῆς ἐξηγήσεως· διὸ B
τὰ τῆς ἱστορίας τοὺς φιλομαθεῖς δύναται ἀκριβέστερον διδάξαι
αὐτὴ ἢ βίβλος ἣτις ἐπιγράφεται ⁶ Γένεσις κόσμου. Ὅποτε οὖν 40
ἐθεάσατο ὁ σατανᾶς οὐ μόνον τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τέκνα πεπονηκότας, ἐφ' ᾧ οὐκ ἴσχυσεν θανα-
τῶσαι αὐτοὺς φθόνῳ φερόμενος, ἠνίκα ἑώρα τὸν Ἀβελ εὐαρε-
στοῦντα τῷ θεῷ, ἐνεργήσας εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν καλού-
μενον Κάϊν ἐποίησεν ἀποκτεῖναι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἀβελ.
⁸ Καὶ οὕτως ἀρχὴ θανάτου ἐγένετο εἰς τόνδε τὸν κόσμον ὁδοι-
πορεῖν ἕως τοῦ δεῦρο ἐπὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων. Ὁ δὲ θεὸς C
ἐλεήμων ὢν καὶ βουλόμενος ἀφορμὴν μετανοίας καὶ ἐξομολογή-

gitivum ἀπὸ τοῦ διδράσκειν. So-
lent enim potius δράκοντα dictum
dicere ἀπὸ τοῦ δέρκειν (δέρκεσθαι),
quasi ὁξὺ βλέποντα, quod cernat
acutum; unde et Minervae γλαυ-
κώπιδι sacrum eum volunt. Hesy-
chius δρακεῖν· ἰδεῖν, βλέψαι. Du-
caeus.

16. ἐν ἑτέροις] H. e. in alio li-
bro (deperdito). Cf. c. 30 (§. 42)
n. 9 et lib. III. c. 19 (§. 18) n. 6:
ἐν ἑτέρῳ λόγῳ. Comp. lib. II. c. 30
(§. 44) n. 13 et c. 31 (§. 45) n. 13.

1. Κάϊν] Mar. semper Καῖν
scripsit, sine ulla auctoritate. Gall.
officium correxit: non item Mign.

2. Ἐκτησάμην ... θεοῦ] Ge-
nes. 4, 1.

3. δεύτερον] Fell. et Wolf. ad-
dunt υἱόν, repugnantibus codd. mstis.

4. ἤρξατο ... γῆν] Genes. 4,
2. — Editi ὃς ἤρξατο κτλ, sed ὃς
a Ven. et Bodl. abest.

5. Τὰ μὲν οὖν κτλ.] Theophi-
lus nihil aliud velle videtur, quam
amplum sibi dicendi campum aper-
tum esse, si omnem illam primorum
parentum historiam non solum per-
stringere sed enarrare etiam dicendo
velit. Itaque ἐξήγησιν ab ἱστορίᾳ
distinguit. Wolfius. Voce οἰκονο-
μίας supra cc. 12 et 15 utitur.
Thienem. falso reddidit: „Das Mei-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

σαλήμ, ἡ προειρημένη Ἱεροσόλυμα· ἀπὸ τούτου εὐρέθησαν καὶ ἱερεῖς γινόμενοι ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν ³⁹ Ἀβιμέλεχ ἐν Γεράροις· μετὰ δὲ τοῦτον ⁴⁰ ἕτερος Ἀβιμέλεχ· ἔπειτα ἐβασίλευσεν ⁴¹ Ἐφρών καὶ ὁ Χετταῖος ἐπικληθεὶς. Τὰ μὲν ⁴² οὖν περὶ τούτων πρότερον γεγενημένων βασιλέων οὕτως τὰ ὀνόματα περιέχει· τῶν δὲ κατὰ Ἀσσυρίους πολλῶν ἐτῶν μεταξύ D οἱ λοιποὶ βασιλεῖς παρεσιγήθησαν τοῦ ἀναγραφῆναι· ⁴³ πάντων ἐσχάτων καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀπομνημονεύονται γεγονότες βασιλεῖς τῶν Ἀσσυρίων ⁴⁴ Θεγλαφάσαρ, μετὰ δὲ τοῦτον Σελαμανάσαρ, εἶτα Σενναχαρείμ. Τοῦ δὲ τρίαρχος ἐγένετο ⁴⁵ Ἀδραμέλεχ Αἰθίοψ, ὃς καὶ Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν· καίπερ ταῦτα, ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα γράμματα, πάνυ νεώτερά ἐστιν.

32. Ἐντεῦθεν οὖν κατανοεῖν τὰς ἱστορίας ¹ ἐστὶν τοῖς φιλομαθέσιν καὶ φιλαρχαίοις, ² εἶπου πρόσφατά ἐστιν τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα διὰ τῶν ἀγίων προφητῶν. Ὀλίγων γὰρ ὄντων ἐν πρώ- 109 τοις τῶν τότε ἀνθρώπων ἐν τῇ Ἀραβικῇ γῆ καὶ Χαλδαϊκῇ, μετὰ τὸ διαμερισθῆναι τὰς γλώσσας αὐτῶν, πρὸς μέρος ἤρξαντο πολλοὶ γίνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι ἐπὶ πάσης τῆς γῆς. Καὶ οἱ μὲν ἔκλιναν οἰκεῖν πρὸς ἀνατολάς, οἱ δὲ ἐπὶ τὰ μέρη τὰ τῆς μεγάλης ἠπείρου καὶ τὰ πρὸς βόρειον, ὥστε διατείνειν μέχρι τῶν ³ Βρι-

39. Ἀβιμέλεχ ἐν Γερ.] Genes. 20, 2. — Gesn. vitiose Γεγάροις.

40. ἕτερος Ἀβιμέλεχ] Genes. 26, 1.

41. Ἐφρών καὶ ὁ Χ. ἐπικλ.] Genes. 23, 10: Ἐφρών ὁ Χετταῖος. Inde apparet non opus esse Marani coniectura: ὁ καὶ Χετταῖος.

42. οὖν περὶ τούτων] Heumannus (Poecil. T. III. p. 210) rescribendum existimat οὖνπερ τῶν. Sexcenties quidem Theophilus particulam οὖν usurpat: at nullibi οὖνπερ. Insuper illi scripturae obstat articulus τὰ qui sequitur; expectabas nempe ὀνόματα οὕτως περιέχει. Lectio vulgata proba est. Pro οὕτως (Ven.) edili οὕτω.

43. πάντων . . . ἀπομνημονεύονται γεγονότες κτλ.] Ven. et Bodl. At editores: πάντων . . . ἀπομνημονευόντων· γεγονότες κτλ. Unum Humphr. excipias, qui suadente Marano textui inseruit: πάντων ἐσχάτων καθ' ἡμᾶς χρόνον ἀπομνημονευόντων. Γεγονότες κτλ. = silentio praetermissi, quoniam omnes (scriptores) propria aetate nostrae tempora commemorant. Fuerunt [Γεγονότες!] autem etc. Haec vero nimis recedunt a codd. mstis: quorum scriptura bene se habet, etiam Wolfio probata, nisi quod is voci πάντων velit δ' addi, sic transferens: qui vero proximis a nobis temporibus Assyriorum re-

Adamo, occasionem poenitendi et confitendi praebere vellet, dixit: *Ubi [est] Abel frater tuus?* Cainus autem contumaciter respondit deo dicens: *Nescio; num ego custos sum fratris mei?* Hinc iratus deus dixit: *Quare hoc fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me ex terra. Et nunc maledictus tu [esto] de terra, quae aperuit se ut susciperet sanguinem fratris tui ex manu tua; gemens et tremens eris in terra.* Quapropter ex eo tempore timore perculsa terra nullius iam hominis sanguinem suscipit, sed nec ullius animalis; unde patet culpam in ea non residere, sed in homine praeeptum transgrediente.

30. Ipse quoque Cainus filium habuit, cui nomen Enoch. *Et aedificavit urbem, quam appellavit nomine filii sui Enoch.* Hoc fuit initium urbium aedificandarum, idque ante diluvium: non ut Homerus mentitur dicens:

Nondum enim aedificata erat urbs hominum.

Enocho autem fuit filius nomine Gaidad; genuit Meelem, et

in universum sed de Troia sigillatim disserit. *Wolfius.* Fatendum est Homeri verba accurate a Theophilo non referri. Non tamen crediderim memoriam ei effluxisse; videtur potius hunc locum attente consideratum sic interpretari quasi Homerus Troiam exempli loco nominet, ut urbes nondum conditas fuisse declaret. Quamvis enim sub Phoroneo, qui ante Dardanum fuit, nomadum vitam homines, ut testatur Tatianus c. 39, ferantur abiecisse, non tamen grande erratum a Theophilo commissum, si rem serius ab Homero collocari existimaverit. *Maranus.*

3 *Τῶ . . . σιδήρου*] Genes. 4, 18—22. Editi praeter Humphr. non *Τῶ δὲ* sed *τῶδε*. Pro *ἐγενήθη* (Ven.) habent Bodl. et editi *ἐγενήθη*. Multi etiam codd. msti *τῶν*

ο' ap. Holmes. *ἐγενήθη* suppeditant. Cf. c. 31. n. 7. Tum editi praeter Mar. et Humphr. non *Γαιδάδ* (Ven. et Bodl.), sed *Γαιδάς*. Ante *ἐγενήθη* (Ven. et Bodl.; at Fell. Wolf. Humphr. —σε) editi habent *ὄς*, quod ab utroque cod. msto abest. Mihi legendum videtur *καὶ Γαιδάδ*. Similis erroris, eodem ex verbo repetito nati, exemplum illico conspiceret licet: n. 4. Verba *τὸν καλούμενον Μεήλ*, quae Ven. et Bodl. tuentur, mutarunt Fell. et Wolf. in *τὸν καλούμενον Μαλελεήλ*. Debebant saltem scribere *τὸν Μαλελεήλ*, ut est in vulg. Bibliis; nam illud *καλούμενον* ante *Μεήλ* unde ortum sit facile perspicitur. At Theophilum *τὸν καλ. Μεήλ* scripsisse patet ex eo quod complures codd. ap. Holm. (et Philo) idem *Μεήλ* exhibeant.

σεως παρασχεῖν τῷ Κάϊν, ⁹ καθάπερ καὶ τῷ Ἀδάμ, εἶπεν· ¹⁰ Ποῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; Ὁ δὲ Κάϊν ἀπεκρίθη ἀπειθῶς τῷ θεῷ εἰπὼν· Οὐ γινώσκω· μὴ φύλαξ εἰμι τοῦ ἀδελφοῦ μου; Οὕτως ὀργισθεὶς αὐτῷ ὁ θεὸς ἔφη· ¹¹ Τί ἐποίησας τοῦτο; Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς μὲ ἐκ τῆς γῆς. ¹² Καὶ νῦν ἐπι-κατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχανεν δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ χειρός σου· στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. ¹³ Διὸ ἔκτοτε φοβηθεῖσα ἡ γῆ οὐκέτι ἀνθρώπου αἷμα παραδέχεται, ἀλλ' οὐδέ τινος ζώου· ¹⁴ ἢ φανερόν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὴ αἰ- D τία, ἀλλ' ὁ παραβάς ἄνθρωπος.

30. Ὁ οὖν Κάϊν καὶ αὐτὸς ἔσχεν υἱόν, ᾧ ὄνομα Ἐνώχ. 41

¹ Καὶ ᾠκοδόμησεν πόλιν, ἣν ἐπωνόμασεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώχ. Ἀπὸ τότε ἀρχὴ ἐγένετο τοῦ οἰκοδομεῖσθαι πόλεις, καὶ τοῦτο πρὸ κατακλυσμοῦ· οὐχ ὡς Ὅμηρος ψεύδεται λέγων·

² Οὐ γάρ πω πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων.

³ Τῷ δὲ Ἐνώχ ἐγενήθη υἱὸς ὀνόματι Γαιδάδ· ἐγέννησεν τὸν κα- 106

9. καθάπερ καὶ τῷ Ἀδάμ] C. 26: ... ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ἀφορμὴν ἐδίδου αὐτῷ (sc. τῷ Ἀδάμ) μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. — Pro εἶπεν (Ven.) habent editt. εἶπε.

10. Ποῦ ... σου — Οὐ ... ἀδ. μου] Genes. 4, 9.

11. Τί ... γῆς] Genes. 4, 10 — 12.

12. Καὶ νῦν ... ἀπὸ τῆς γῆς] Haec omnia Duc. Mor. Mar. Humphr. omiserunt, operarum incuria: ansam errandi dederunt iteratae voces τῆς γῆς. Humphr. ἔχανε pro ἔχανεν (Ven. et Bodl.).

13. Διὸ] Ven. et Bodl., Gesn. Fell. Wolf. Caeteri editt. omiserunt. — Ad rem quod attinet, Fellus: „Sanguis,” inquit, „ex animalium corporibus emissus statim coagulatur, ut terram non facile subeat.”

14. ἢ] Ven. η (sic) praebet,

ergo legit ἢ profecto aut ἢ quo modo, quum iota quod dicitur subscriptum nusquam agnoscat. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr. inepte ἢ dederunt. Fell. et Wolf. καὶ ἦ (sic) sine ulla auctoritate textui inseruerunt: unde Heumann. (Poecil. T. III. p. 210) suspicatus est legendum ἔνα ἦ. Sed haec omnia in nihilum abeunt. Pro αὐτῇ Ven. αὐτῆ, h. e. αὐτῆ, ut in Bodl. com- paret.

1. Καὶ ... Ἐνώχ] Genes. 4, 17. — Humphr. ᾠκοδόμησε.

2. Οὐ ... ἀνθρώπων] Hom. Il. XX. 216 sq.: Κτίσσε δὲ Δαρδανίην· ἐπεὶ οὐπω Ἴλιος ἰσῆ || Ἐν πεδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων. Videtur nostrum fefelisse memoria, quia Homerus hic non de origine urbium structurarum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ὁ θεὸς αὐτῷ νυνὶ δωρεῖται διὰ ἰδίας φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης, ὑπακούοντος αὐτῷ τοῦ ἀνθρώπου. Καθάπερ γὰρ παρακούσας ¹² ὁ ἄνθρωπος θάνατον ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο, οὕτως ¹³ ὑπακούσας τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ὁ βουλόμενος δύναται περιποιή- 104
σασθαι ἑαυτῷ τὴν αἰώνιον ζωὴν. ¹⁴ Ἐδωκεν γὰρ ὁ θεὸς ἡμῖν νομον καὶ ἐντολὰς ἀγίας, ἃς πᾶς ὁ ποιήσας δύναται σωθῆναι καὶ τῆς ἀναστάσεως τυχῶν ¹⁵ κληρονομήσαι τὴν ἀφθαρσίαν.

28. Ἐκβληθεὶς δὲ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου ¹ οὕτως ἔγνω 38
Ἐὖαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἣν ὁ θεὸς ἐποίησεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὲ οὐχ ὡς μὴ δυνάμενος κατ' ἰδίαν πλάσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἀλλὰ προηπίστατο ὁ θεὸς ὅτι ἤμελλον οἱ ἄνθρωποι πληθὺν θεῶν ὀνομάζειν. Προγνώστης οὖν B
ῶν καὶ εἰδὼς ὅτι ἡ πλάνη ² ἤμελλεν διὰ τοῦ ὄψεως ὀνομάζειν πληθὺν θεῶν τῶν οὐκ ὄντων (³ ἐνός γὰρ ὄντος θεοῦ, ἔκτοτε ἤδη ἐμελέτα ἡ πλάνη πληθὺν θεῶν ὑποσπείρειν καὶ λέγειν ⁴ Ἐσεσθε ὡς θεοί), μήπως οὖν ⁵ ὑπολημφθῆ ὡς ὅτι ὁδε μὲν ὁ θεὸς ἐποίησεν τὸν ἄνδρα, ἕτερος δὲ τὴν γυναῖκα, διὰ τοῦτο ⁶ οὐκ ἐποίησεν τοὺς δύο ἄμφω. ⁷ Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἵνα διὰ τούτου

derunt ex coniectura: ὑπακούοντας αὐτῷ ποιῶν τοὺς ἀνθρώπους. Lacrozius pro ποιῶν maluit ζωοποιῶν. Maranus suspicatus est legendum εἰς ὑπακούσαντας (sic) αὐτῷ τοὺς ἀνθρώπους. Gall. et Humphr. scripturam Io. Dam. textui inseruere.

12. ὁ] Ven.; vulgo omissum.

13. ὑπακούσας . . . δύναται] Ioann. Dam. ὑπακούων τῷ βουλήματι τοῦ θεοῦ δύναται. Malit Wolf. ita legere: ὑπακούσαι τῷ θελ. τ. θ. ὁ βουλ. δύν., qui voluntati dei obtemperare voluerit. Contra Heumannus (l. c. p. 515) eiicienda putat verba ὁ βουλόμενος. Mutationem iam Maran. et Roessl. (p. 246) improbarunt. Cf. c. 35 (§. 51) p. 112 A.

14. Ἐδωκεν] Ven.; vulg. ἔδωκε.

Ioann. Dam. δέδωκε γὰρ ἡμῖν ὁ θεὸς ἐντολὰς ἀγ., ἃς πᾶς ὁ ποιῶν δ. σωθ. καὶ ἀναστάσεως τυχ. κληρονομήσει τ. ἀφθαρσίαν.

15. κληρ. τ. ἀφθαρσ.] 1 Cor. 15, 50.

1. οὕτως ἔγνω E. τ. γυν. α.] Genes. 4, 1.

2. ἤμελλεν] Ven., ἤμελλε Bodl., ἔμελλε Mar.

3. ἐνός . . . θεοί] In Mar. editione haec verba semicirculis non inclusa sunt, et punctum post θεοί peccato operarum habetur: idque confidenter repetiit Mignius: . . . θεοί. Μήπως οὖν κτλ. — Ven. et Bodl. semper ἔκτοτε legunt, quoties occurrit (e. g. cc. 29. 30. 31, lib. III. cc. 21. 27), at editi plerumque ἐκτότε (passim ἐκ τότε), quod semel commemorasse suffecerit.

ei nunc donat pro sua humanitate ac misericordia, si homo ipsi obediat. Quemadmodum enim homo non obediendo mortem sibi ipse contraxit, sic voluntati dei obsequendo potest qui voluerit aeternam vitam sibi conciliare. Dedit enim deus nobis legem et sancta praecepta, quae quisquis observaverit potest salutem assequi et compos resurrectionis factus haereditatem accipere conditionis a corruptione alienae.

28. Eiectus igitur Adamus ex paradiso sic cognovit uxorem suam, quam ei deus uxorem ex ipsius costa fecerat. Atque id quidem non quod separatim uxorem eius formare non posset, sed praenoverat deus multitudinem deorum ab hominibus inductum iri. Quum igitur praescius futurorum esset ac futurum videret ut error operâ serpentis multitudinem deorum non exstantium inveheret (licet enim unus sit deus, iam ex eo tempore meditabatur error multitudinem deorum clam serere et dicere *Eritis sicut dii*): ne igitur opinio admitteretur scilicet quod alius deus virum, alius mulierem fecerit, idcirco ambos separatim non fecit. Immo

4. "Εσεσθε ὡς θεοί] Genes. 3,
5. — Cf. Semisch. *Justin d. Märt.*
P. II. p. 394.

5. ὑπολημφθῆ ὡς ὅτι] Ven.
Ad ὑπολημφθῆ in marg. corrector
notavit ὑπονοηθῆ. Verbum ὑπο-
νοηθῆ in Bodl. linea subductum est,
in marg. autem ab alia manu adno-
tatum: γρ. ὑπολημφθῆ. Alexandri-
nam illam scripturam, in Ven. ser-
vatam, de qua velim consulas Stur-
zium De dial. maced. et alex. p.
130 sq., Lachmannus quoque et Ti-
schendorfius in editt. N. T. probe
retinuerunt, e. g. ἀνελήμφθη Actt.
apostt. 1, 2. 11. 22. 10, 16. 1 Tim.
3, 16 et similiter λήμφομαι Matth.
10, 41. 19, 29. 20, 10. Marc. 12,
40. Ioann. 16, 14. 24 al. Cf. Al.
Buttmann. *Gramm. d. neutest. Spr.*
p. 54. Lectio Ven. et Bodl. ὡς ὅτι

non condemnanda. Editi ὑπονοη-
θῆ ὅτι.

6. οὐκ] Vulgo οὐν. Errorem
iam Maranus vidit. Non enim binos
creavit deus Adamum et Evam. Si
separatim formasset Evam, tunc bi-
nos creasse diceretur. At Evam κατ'
ἰδίαν formatam esse negat Theophi-
lus. Eam simul (ἄμα) factam esse
asseverat, non quod eodem temporis
momento atque Adamus, sed quod
ex Adami corpore formata sit. Pro
ἐποίησεν (Ven.) hic et paullo ante
editi —σs.

7. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ] Hac lo-
quendi ratione (Klotz. ad Devar.
Vol. II. p. 706) Theophilus valde
delectatur: cf. cc. 26. 29. 30. 35,
lib. III. cc. 18. 30. Particulam ἔνα,
quae vulgo deest, post καὶ repeten-
dam esse etiam Heumannus (Poecil.

δειχθῆ τὸ μυστήριον τῆς μοναρχίας τῆς κατὰ τὸν θεόν, ἅμα ἐποίησεν ὁ θεὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἵνα πλείων ἢ ἡ εὐνοια εἰς αὐτούς. Πρὸς μὲν οὖν τὴν Εὐάν ὁ Ἀδὰμ ⁸ εἰπὼν· Τοῦτο νῦν ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, ἔτι καὶ ⁹ ἐπροφήτευσεν λέγων· Τούτου ἕνεκεν καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ¹⁰ ὃ δὴ καὶ αὐτὸ δείκνυται τελειούμενον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. Τίς γὰρ ὁ νομίμως γαμῶν οὐ καταφρονεῖ μητρὸς καὶ πατρὸς καὶ πάσης συγγενείας καὶ πάντων τῶν οἰκείων, προσκολλώμενος καὶ ἐνούμενος τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, εὐνοῶν μᾶλλον αὐτῇ; Διὸ καὶ μέχρι θανάτου πολλάκις ὑπεύθυνοι γίνονται τινες διὰ τὰς ἑαυτῶν γαμετάς. ¹¹ Ταύτην τὴν Εὐάν, διὰ τὸ ἀρχῆθεν πλανηθῆναι ὑπὸ τοῦ ὄφρεως καὶ ἀρχηγὸν ἁμαρτίας γεγονέναι, ὁ κακοποιὸς δαίμων, ὁ καὶ ¹² σατὰν καλούμενος, ὁ τότε διὰ τοῦ ὄφρεως λαλήσας αὐτῇ, ἕως καὶ τοῦ δεῦρο ἐνεργῶν ἐν τοῖς ¹³ ἐνθουσιαζομένοις ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώποις, ¹⁴ Εὐάν ἐκκαλεῖται. Δαίμων δὲ καὶ δράκων καλεῖται ¹⁵ διὰ τὸ

T. III. p. 210) perspexit. Post ἅμα vulgo δ' exhibetur. Improbanda est Marani coniectura: ... ἅμφω· ἅμα δ' ἐποίησεν ὁ θεὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, οὐ μόνον ἵνα καὶ διὰ τούτου δειχθῆ τὸ μυστήριον τῆς μον. τ. κ. τὸν θ., ἀλλὰ καὶ ἵνα κτλ. Inde Humphr., minus recedens a codicum scriptura, edidit: οὐ μόνον ἵνα καὶ διὰ τούτου . . . κατὰ τὸν θεόν· ἅμα δ' ἐποίησεν . . . γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἵνα πλείων κτλ. Caeterum post verba ἅμα ἐπ. ὁ θεὸς τ. γυναῖκα αὐτοῦ in codd. mstis et editis (exc. Wolf. et Humphr.) adduntur haecce: καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν (Wolf. haec verba καὶ ἔσ. usque ad σ. μίαν in textu retinuit), ὃ δὴ καὶ αὐτὸ δείκνυται τελειούμενον ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. τίς γὰρ οὐχὶ ὁ νομίμως γαμῶν οὐ καταφρονεῖ μητρὸς καὶ πατρὸς καὶ

συγγενείας πάσης καὶ πάντων; Quibus Fell. per coniecturam ex sequentibus adiicit: τῶν οἰκείων, προσκολλώμενος καὶ ἐνούμενος τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, εὐνοῶν μᾶλλον αὐτῇ. Sed illa omnia delenda esse, tamquam alieno loco posita, primus vidit Davisius ad Minucii Fel. Octavium c. 16 (ed. 1) p. 97. Eiusdem effati repetitio effecit ut nonnulla omitterentur: quod quum scriba animadvertet, ea sane inseruit, reliqua tamen non expunxit, ne libri pulchritudinem macularet.

8. εἰπὼν] Ven. et Bodl. Editi εἶπεν. — Genes. 2, 23 sq.

9. ἐπροφήτευσεν] Bodl., ἐπροεφήτευσεν Ven., προεφήτευσεν editi.

10. ὃ δὴ . . . μᾶλλον αὐτῇ] Haec omnia Fellus e textu eiecit, codicum ope non adiutus. Cf. n. 7.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

vocatur propter ἀποδεδρακέναι, quia a deo fugitivus abscessit; angelus enim initio erat. Ac de eo quidem longa est oratio: quapropter impraesentiarum missam facio eius rei explicationem; etenim alibi de eo disputavimus.

29. Quum igitur Adamus cognosceret Evam uxorem suam, concipiens filium peperit, cui nomen Cain. Et dixit: *Possedi hominem per deum.* Adhuc addidit ut alterum pareret, cui nomen Abel. *Coepit esse pastor ovium; Cain autem terram colebat.* Longior autem est historia quae ad eos spectat, immo etiam enarrationis ratio: quapropter discendi cupidos de hac historia potest accuratius edocere liber ipse qui *Genesis mundi* inscribitur. Satanas igitur ut Adamum et uxorem eius vidit non solum vivere, sed etiam liberos suscepisse, invidia stimulatus quod mortem iis inferre non posset, tum quum Abelem videret deo placere, fratrem eius Cainum nomine impulit et perduxit ut fratrem suum Abelem occideret. Et sic mors in hunc mundum inducta est ut adhuc totum genus humanum pervaderet. Deus autem quum misericors sit et Caino, quemadmodum etiam

ste, was diese betrifft, gehört in die Geschichte und findet seine Auslegung in sich selbst.“

6. Γένεσις κόσμου] Forte a se conscriptum librum designat. [Cf. c. 28. n. 16.] *Fellus.* Enimvero ex verbis ipsis id tuto non colligas, recte monente Grabio. Nam Γένεσις κόσμου titulus est libri primi Mosis, quo diserte in codice Alexandrino appellatur, quamvis in editis simplici Γενέσεως nomine veniat. [Cf. c. 26: ἐν τῇ Γενέσει γέγραπται.] Sic et Epiphanius De ponderibus et mensuris [T. II] p. 161 τὴν βίβλον τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως advocat, et Chalcidius in Timaeum Platonis ita p. 372: *Moyses*

non humana facundia, sed divina ut ferunt inspiratione vegetatus, in eo libro qui de creatura mundi censetur ab exordio sic est profatus. Cf. Grabii Epist. ad Io. Mill. Oxon. 1705. 4°. p. 57 [et Holmes. ad tit. Gen.]. *Wolfius.*

7. ἰσχυσε] Ven.; vulg. ἰσχυσε.

8. Καὶ οὕτως κτλ.] Mors inde a Caini scelere, per satanam excitato (Ioann. 8, 44 comp. 1 Ioann. 3, 12), totum humanum genus pervasit. Clemens Rom. 1 Cor. c. 3: δι' οὗ (sc. ζήλου καὶ φθόνου Caini, cf. c. 4) καὶ θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. Ex peccato autem Adami tamquam ex fonte profuxit: lib. II. c. 25 fin., coll. c. 27.

σεως παρασχεῖν τῷ Κάϊν, ⁹ καθάπερ καὶ τῷ Ἀδάμ, εἶπεν. ¹⁰ Ποῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; Ὁ δὲ Κάϊν ἀπεκρίθη ἀπειθῶς τῷ θεῷ εἰπὼν· Οὐ γινώσκω· μὴ φύλαξ εἰμι τοῦ ἀδελφοῦ μου; Οὕτως ὀργισθεὶς αὐτῷ ὁ θεὸς ἔφη· ¹¹ Τί ἐποίησας τοῦτο; Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με ἐκ τῆς γῆς. ¹² Καὶ νῦν ἐπι-κατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχανεν δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ χειρός σου· στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. ¹³ Διὸ ἔκτοτε φοβηθεῖσα ἡ γῆ οὐκέτι ἀνθρώπου αἷμα παραδέχεται, ἀλλ' οὐδέ τινος ζώου. ¹⁴ ἢ φανερόν ὅτι οὐκ ἔστιν αὕτη αἰ- D τία, ἀλλ' ὁ παραβάς ἄνθρωπος.

30. Ὁ οὖν Κάϊν καὶ αὐτὸς ἔσχεν υἱόν, ᾧ ὄνομα Ἐνώχ. 41

¹ Καὶ ᾠκοδόμησεν πόλιν, ἣν ἐπωνόμασεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώχ. Ἀπὸ τότε ἀρχὴ ἐγένετο τοῦ οἰκοδομεῖσθαι πόλεις, καὶ τοῦτο πρὸ κατακλυσμοῦ· οὐχ ὡς Ὅμηρος ψεύδεται λέγων·

² Οὐ γάρ πω πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων.

³ Τῷ δὲ Ἐνώχ ἐγενήθη υἱὸς ὀνόματι Γαιδάδ· ἐγέννησεν τὸν κα- 106

9. καθάπερ καὶ τῷ Ἀδάμ] C. 26: ... ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ἀφορμὴν ἐδίδου αὐτῷ (sc. τῷ Ἀδάμ) μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. — Pro εἶπεν (Ven.) habent editt. εἶπε.

10. Ποῦ ... σου — Οὐ ... ἀδ. μου] Genes. 4, 9.

11. Τί ... γῆς] Genes. 4, 10 — 12.

12. Καὶ νῦν ... ἀπὸ τῆς γῆς] Haec omnia Duc. Mor. Mar. Humphr. omiserunt, operarum incuria: ansam errandi dederunt iteratae voces τῆς γῆς. Humphr. ἔχανε pro ἔχανεν (Ven. et Bodl.).

13. Διὸ] Ven. et Bodl., Gesn. Fell. Wolf. Caeteri editt. omiserunt. — Ad rem quod attinet, Fellus: „Sanguis,” inquit, „ex animalium corporibus emissus statim coaguitur, ut terram non facile subeat.”

14. ἢ] Ven. η (sic) praebet,

ergo legit ἢ profecto aut ἢ quo modo, quum iota quod dicitur subscriptum nusquam agnoscat. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr. inepte ἢ dederunt. Fell. et Wolf. καὶ ἢ (sic) sine ulla auctoritate textui inseruerunt: unde Heumann. (Poecil. T. III. p. 210) suspicatus est legendum ἔνα ἢ. Sed haec omnia in nihilum abeunt. Pro αὕτῃ Ven. αὐτῇ, h. e. αὐτῇ, ut in Bodl. com- paret.

1. Καὶ ... Ἐνώχ] Genes. 4, 17. — Humphr. ᾠκοδόμησε.

2. Οὐ ... ἀνθρώπων] Hom. II. XX. 216 sq.: Κτίσσε δὲ Δαρδανίην· ἐπεὶ οὐπω Ἴλιος ἰρή || Ἐν πεδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων. Videtur nostrum fefelisse memoria, quia Homerus hic non de origine urbium structarum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

λούμενον Μεήλ, καὶ ⁴ Μεήλ τὸν Μαθουσάλα, καὶ Μαθουσάλα τὸν Λάμεχ. Ὁ δὲ Λάμεχ ἔλαβεν ἑαυτῷ δύο γυναῖκας, αἷς ὀνόματα Ἀδᾶ καὶ ⁵ Σελᾶ. Ἐκτοτε ἀρχὴ ἐγένετο τῆς πολυμιξίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μουσικῆς. Τῷ γὰρ Λάμεχ ἐγένοντο τρεῖς υἱοί, ⁶ Ὡβήλ Ἰουβὰλ Θεβέλ. Καὶ ὁ μὲν Ὡβήλ ἐγένετο ἀνὴρ ἐν σκηναῖς κτηνοτροφῶν, Ἰουβὰλ δὲ ἐστὶν ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν, Θεβέλ δὲ ἐγένετο σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Ἔως μὲν οὖν τούτου ⁷ ἔσχεν τὸν κατάλογον τὸ σπέρμα ⁴² τοῦ Κάϊν· καὶ τὸ λοιπὸν εἰς λήθην αὐτοῦ γέγονεν τὸ σπέρμα ^B τῆς γενεαλογίας, διὰ τὸ ἀδελφοκτονῆσαι αὐτὸν τὸν ἀδελφόν. Εἰς τὸν τόπον δὲ τοῦ Ἄβετ ἔδωκεν ὁ θεὸς συλλαβεῖν τὴν Εὐαν καὶ τεκεῖν υἱὸν, ὃς κέκληται Σήθ· ἀφ' οὗ τὸ λοιπὸν γένος τῶν ἀνθρώπων ὀδεύει μέχρι τοῦ δεῦρο. Τοῖς δὲ βουλομένοις ⁸ καὶ φιλομαθέσιν καὶ περὶ πασῶν τῶν γενεῶν εὐκόλον ἐστὶν ἐπιδειῖξαι διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν. Καὶ γὰρ ἐκ μέρους ἡμῖν γεγένηται ἤδη λόγος ἐν ἐτέρῳ λόγῳ, ⁹ ὡς ἐπάνω προειρήκαμεν, τῆς γενεαλογίας ἢ τάξις ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ τῇ περὶ ἱστοριῶν. Ταῦτα δὲ πάντα ^C ἡμᾶς διδάσκει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ διὰ ¹⁰ Μωσέως καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, ὥστε τὰ καθ' ἡμᾶς τοὺς θεοσεβεῖς ἀρχαιότερα γράμματα τυγχάνει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀληθέστερα πάντων συγγραφέων καὶ ποιητῶν δείκνυται ὄντα. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ ⁴³ τῆς μουσικῆς ἐφλυάρησάν τινες εὐρετὴν ¹¹ Ἀπόλλωνα γεγενῆσθαι.

4. Μεήλ] Ven. et Bodl. At Fell. et Wolf. Μαλελεήλ. Verba καὶ Μαθουσάλα mendose omisit uterque cod. mstus.

5. Σελᾶ] Ven. et Bodl. Sed Fell. et Wolf. Σελλᾶ. Bibl. vulg. Σελλά, multi vero codd. ap. Holm. Σελᾶ.

6. Ὡβήλ] Fell. et Wolf. hīc et postea Ἰωβήλ ex Bibl. receperunt. Pro Θεβέλ (codd. msti) Bibl. Θόβελ. Mox editt. praeter Mar. et Hieron. κτηνοτρόφων, pro —τροφῶν.

7. ἔσχεν] Ven.; vulg. ἔσχε. Idem mox de γέγονεν monendum.

8. καὶ] Ven. Deest ea vox in editis. Tum editi φιλομαθέσι.

9. ὡς ἐπάνω προειρ.] C. 28 (n. 16). Wolfius: „Subinnuit hīc Theophilus aliam quamdam suam commentationem. Hanc vero de ea accipere poteras quae hodie librum tertium operis huius constituit et a Lactantio lib. I. c. 23 seorsim tamquam liber de temporibus allegatur. In hoc enim et profana et sacra historia aetatumque successio quasi in compendio sistitur. Istum

Meel Mathusalam, et Mathusala Lamechum. Lamechus autem duas sibi uxores accepit, quarum nomina Ada et Sela. Hoc fuit initium uxorum multitudinis, immo etiam musicae. Nam Lamecho nati sunt tres filii, Obel Iubal Thobel. Et Obel quidem vir fuit in tabernaculis pecus nutriens, Iubal autem is est qui psalterium et citharam monstravit, Thobel fuit faber aeris et ferri. Hactenus igitur recensetur Caini genus: reliquam eius progeniem oblivio delevit, quia fratrem suum occidit. In locum autem Abelis dedit deus Evae ut conciperet et pareret filium, qui Seth appellatus est: a quo reliquum hominum genus adhuc propagatur. His autem qui volunt et discendi cupidi sunt etiam de omnibus generationibus facile est exponere ope sanctarum scripturarum. Etenim aliqua ex parte a nobis iam facta est expositio in alio libro, ut supra diximus, nempe genealogiae series in primo libro de historiis agente. Haec autem omnia docet nos spiritus sanctus, qui per Mosen et caeteros prophetas locutus est, ita ut nostrae, qui deum colimus, literae omnibus historicis et poetis antiquiores sint: immo etiam veriores demonstramus. Profecto quod ad musicam attinet inventorem eius Apollinem fuisse nonnulli nugati sunt; alii

autem libellum ante duos illos, quibus hodie ut prioribus iungitur, et scriptum et Autolyco missum esse statuit olim Henr. Dodwellus in dissertatione ms. qua alterius cuiusdam Theophili hunc foetum esse probare instituit. Simile quid suspicatus est Gravius in Spicilegio Patrum T. II. p. 220. Atque huic sententiae libentissime accederem, nisi obstaret locus Theophili lib. III [c. 19] § 18, ubi δεύτερον τόμον suum allegat, qui vix de alio, quam libello hoc, ordine secundo intelligi potest. Confer aliud huiusmodi exemplum: lib. III [c. 3] §. 3.“ Adde lib. III. c.

19. n. 8 observata. Verba τῆς γενεαλογίας ἢ τάξις apposita sunt quibus λόγος praecedens explanetur: „alibi ea de re disputavi hauriens ex fonte scripturae sacrae (διὰ τ. ἀγ. γραφ.), nempe genealogiae illic proposui seriem, quae in primo libro de historiis exponente h. e. in primo Mosis libro exstat.“

10. Μωσέως] Mign. mutavit in Μωυσέως, codicibus non assentientibus. Caeterum adi lib. I. c. 9. n. 13.

11. Ἀπόλλωνα] Apollo Admeto dicitur inserviisse qui inter ἄνθρωποις nautas numeratur, quemadmodum et

ἄλλοι δὲ Ὀρφεα ἀπὸ τῆς τῶν ὀρνέων ἠδυφωνίας φασὶν ἐξευρη-
 κέναι τὴν μουσικὴν. Κενὸς δὲ καὶ μάταιος ὁ λόγος αὐτῶν δεί-
 κνυται· μετὰ γὰρ πολλὰ ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ οὗτοι ἐγένοντο.
 Τὰ δὲ περὶ τοῦ Νῶε, ὃς κέκληται ὑπὸ ἐνίων ¹² Δευκαλίων, ¹² ἐν ⁴⁴ D
 τῇ βίβλῳ ἣ προειρήκαμεν ἢ διήγησις ἡμῖν γεγένηται· ¹⁴ ἦ, εἰ
 βούλει, καὶ σὺ δύνασαι ἐντυχεῖν.

31. Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀρχὴ πάλιν ἐγένετο πόλεων καὶ
 βασιλέων τὸν τρόπον τοῦτον. ¹ Πρώτη πόλις Βαβυλῶν, καὶ
 Ὀρεῆ καὶ ² Ἀρχάθ καὶ Χαλανὴ ἐν τῇ γῇ Σενναάρ. Καὶ βασι-
 λεὺς ἐγένετο αὐτῶν ὀνόματι Νεβρώθ. Ἐκ τούτων ³ ἐξῆλθεν ὀνό-
 ματι Ἀσσοῦρ· ὅθεν καὶ Ἀσσύριοι προσαγορεύονται. Νεβρώθ δὲ
⁴ ἀνοδόμησεν πόλεις τὴν ⁵ Νινευὴ καὶ τὴν Ῥοβοὼμ καὶ τὴν Κα-107
 λακ καὶ τὴν Δασὲν ἀνὰ μέσον Νινευὴ καὶ ἀνὰ μέσον ⁶ Καλάκ.
 Ἡ δὲ Νινευὴ ⁷ ἐγενήθη ἐν πρώτοις πόλις μεγάλη. Ἐτερος δὲ ⁴⁵
 υἱὸς τοῦ Σῆμ ⁸ υἱοῦ τοῦ Νῶε ὀνόματι ⁹ Μεσραεὶν ἐγέννησεν τοὺς
¹⁰ Λουδουεῖμ καὶ τοὺς καλουμένους Ἐνεμιγεῖμ καὶ τοὺς Λαβιεῖμ
 καὶ τοὺς Νεφθαλεῖμ καὶ τοὺς ¹¹ Πατροσωνιεῖμ καὶ τοὺς Χασλω-
 νιεῖμ, ὅθεν ¹² ἐξῆλθεν Φυλιστιεῖμ. Τῶν μὲν οὖν τριῶν υἱῶν τοῦ

Orpheus; plus mille vero anni a di-
 luvio ad Iasonis tempora interce-
 dunt. *Fellus.*

12. Δευκαλίων] Deucalion non
 ante Mosis tempora vixit, sed 800
 annis post diluvium, quem Strabo
 lib. 9 refert Thessaliae imperasse et
 Apollodorus Pyrrham Epimethei et
 Pandorae filiam duxisse. Pari me-
 tachronismo in Clymeni designatione
 peccatum: nisi quod ille integro fere
 seculo in Graeciam ex Creta veni-
 ret, post Deucalionis tempora, ut di-
 scimus a Pausania in Eliacis. *Fellus.*

13. ἐν τῇ βίβλῳ ἣ προειρ.]
 Posset, nisi aliud quid obstaret, in-
 telligi de libro tertio Theophili ad
 Autolycum: in quo c. 19 et Deuca-
 lionis et Noachi ampliorem mentio-
 nem facit. Cf. supra n. 9. Scriptor
 vero non librum Geneseos (c. 29. n.

6) videtur innuere (Wolf. Thienem.:
 „wird uns eine Erzählung mitge-
 theilt“), sed librum alium quem-
 dam ab ipso confectum (Claus. Mar.).
 Cf. c. 28. n. 16.

14. ἦ] Ven. et Bodl. ἦ men-
 dose. Habent iidem εἰ βούλει (lib.
 I. cc. 7. 13. 14. coll. cc. 5. 12),
 Gesn. et Mor. εἰ βούλη, caeteri
 editt. εἰ βούλη.

1. Πρώτη ... Φυλιστιεῖμ] Ge-
 nes. 10, 10—14.

2. Ἀρχάθ] Fell. et Wolf. pro
 arbitrio suo mutarunt in Ἀρχάθ.
 Caeteri editt. ut Ven. et Bodl. (et
 unus τῶν ο' cod. mstus ap. Holmes.)
 Ἀρχάθ. Thienem. cum Bibliis mal-
 let Ἀρχάθ. Tum vulg. Bibl. Χαλάν-
 νη, sed permulti codd. ap. Holm.
 ut Theophilus. Pro Σενναάρ (Ven.)
 legitur vulgo Σενναάρ. Cf. Knobel

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Νῶε, καὶ τῆς ¹³ συντελείας αὐτῶν καὶ γενεαλογίας, ἐγένετο ἡμῖν ὁ κατάλογος ἐν ἐπιτομῇ ἐν ἣ προειρήκαμεν βίβλῳ. Καὶ νῦν δὲ τὰ παραλειμμένα ἐπιμνησθῆσόμεθα περὶ τὰ πόλεων καὶ βασιλέων, Β τῶν τε γεγενημένων ὅποτε ἦν χεῖλος ἓν καὶ μία γλῶσσα. ¹⁴ Πρὸ τοῦ τὰς διαλέκτους μερισθῆναι αὗται αἱ προγεγραμμέναι ἐγενήθησαν πόλεις. Ἐν δὲ τῷ μέλλειν ¹⁵ αὐτοὺς διαμερίζεσθαι συμβούλιον ἐποίησαν γνώμη ἰδίᾳ καὶ οὐ διὰ θεοῦ ¹⁶ οἰκοδομῆσαι πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἢ ἄκρα φθάσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφικέσθαι, ὅπως ποιήσωσιν ἑαυτοῖς ὄνομα δόξης. Ἐπειδὴ οὖν παρὰ προαίρεσιν θεοῦ βαρὺ ἔργον ἐτόλμησαν ποιῆσαι, κατέβαλεν αὐτῶν ὁ θεὸς τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον κατέστρωσεν. Ἐκτοτε ἐνήλλαξεν τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων, ¹⁷ δούς ἑκάστῳ διάφορον διάλεκτον. C Σίβυλλα μὲν ¹⁸ οὕτως σεσήμακεν, καταγγέλλουσα ὄργην τῷ κόσμῳ μέλλειν ἔρχεσθαι. Ἐφη δὲ οὕτως·

¹⁹ Ἄλλ' ὅπῃταν μεγάλοιο θεοῦ τελέωνται ἀπειλαί,
 Ὅς ποτ' ²⁰ ἐπηπείλησε βροτοῖς, ὅτε πύργον ἔτευξαν
 Χώρῃ ἐν Ἀσσυρίῃ. Ὅμοφωνοι δ' ἦσαν ἅπαντες,
 Καὶ ²¹ βούλοντ' ἀναβῆναι εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα.

θε. Omittit Theophilus (aut librarius): καὶ τοῦς Γαφθοριεῖμ (Gen. l. c. v. 14).

13. συντελείας] Hic dicitur, id quod omnes interpretes fugit, de consortio et societate (Genossenschaft), eorum scilicet qui in eisdem gentis communi erant, h. e. de iis cunctis qui originem ab eodem auctore gentis habebant: a Semo aut a Chamo aut a Iaphetho. Cf. Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol VII. p. 1463. Claus. reddidit: „quod attinet ad trium filiorum Noë consummationem;“ Fell. mortes, Wolf. fata, Mar. exitum. Super sedemus Felli coniectura συγγενείας. Liber vero, ad quem Theophilus Autolycum ablegat, idem est cuius mentionem c. 30. §. 44 fecit: aut Ge-

nesis (Wolf.: „brevem habemus catalogum in eo quem“ etc.) aut liber nostri scriptoris deperditus (Mar.); vide c. 30. n. 13.

14. Πρὸ τοῦ τὰς διαλέκτους κελ.] Opponit se Theophilo Iac. Perizonius: Origg. Babylon. c. 14. p. 323.

15. αὐτοὺς] Fellus interpretatus est: „Cum autem tempus dividendarum linguarum instaret.“ Sed, ut Wolfius recte monuit, ea si mens fuisset auctoris, scribendum fuisset αὐτὰς, ut sic subintelligere licuisset τὰς διαλέκτους. Theophilus respexit voce αὐτοὺς homines ipsos a se invicem seiungendos, quos et propterea consilium novum cepisse memorat.

Αὐτίκα δ' ἀθάνατος μεγάλην ἐπέθηκεν ἀνάγκην

Πνεύμασιν· αὐτὰρ ²² ἔπειτ' ἄνεμοι μέγαν ὑψόθι πύργον

²³ ῥίψαν καὶ θνητοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὄρσαν. D

Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργος ²⁴ τ' ἔπεσεν, γλωῦσαι τ' ἀνθρώπων

²⁵ εἰς πολλὰς θνητῶν ἐμερίσθησαν διαλέκτους —

καὶ τὰ ἐξῆς. Ταῦτα μὲν οὖν ἐγενήθη ἐν γῆ Χαλδαίων. Ἐν δὲ τῇ γῆ Χαναὰν ἐγένετο πόλις, ἣ ὄνομα ²⁶ Χαρδάν. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους πρῶτος βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐγένετο Φαραώ, ὃς καὶ Νεχαὼθ κατὰ Αἰγυπτίους ὠνομάσθη· καὶ οὕτως οἱ καθ' ἐξῆς βασιλεῖς ²⁷ ἐγένοντο. ²⁸ Ἐν δὲ τῇ γῆ Σενναὰρ ἐν τοῖς καλουμέ-

ἐβούλοντο. Sic Gesn. quoque. Idem (etiam Friedl.) deinde εἰς, quod caeteri editt. in ἐς (ita et Alex.) mutarunt.

22. ἔπειτ'] Ven. ἐπειτα. Tum Alex. et Friedl. ὑψοθι (sic).

23. ῥίψαν] Ven. et Bodl. ἔριψαν. Ita etiam Fell. et Wolf. In Bodl. superscriptum est ἔρριψαν, quod et Gesn. exhibet. Cf. n. 17 sq. Sibyll. ed. Alexand. ἐπ' ἀλλήλους, Friedl. ut Theophilus. — Post hunc versum sequitur in Sibyll. alius hic omissus: Τοῦνεκά τοι Βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει οὕνομ' ἔθεντο. Eum casu excidisse putat Wolfius: quod non putaverim, quum Theophilus supra dicat: κατέβαλεν αὐτῶν ὁ θεὸς τὴν πόλιν. Quamquam hunc versum genuinum esse inde patet quod in omnibus Sibyllae codd. mstis et editis superstes est, quemadmodum Abydenus et Iosephus II. cc. sensum eius exprimunt. Cf. Genes. 11, 9.

24. τ'] Ven. et Bodl. τε. Sibyll. ἔπεσε, sine ν.

25. εἰς . . . διαλέκτους] Hic versus in Sibyll. lib. VIII. v. 5 (p. 252) exstat. Legerat Eusebius quum ait l. c. c. 14: ὡς ἀπὸ μιᾶς γλώττης εἰς πολλὰς συνεχύθησαν δια-

λέκτους. — Fell. Wolf. Mar. Humphr. addunt hunc versum (Sib. III. 107): Γαῖα βροτῶν πληροῦτο μεριζομένων βασιλῆων. Quum vero a Ven. et Bodl. absit, eum (ut Gesn. Duc. Mor.) omisi. Statim in utroque illo cod. msto adiiciuntur verba haecce: καὶ τὰ ἐξῆς, quae Fell. et Wolf. expunxerunt.

26. Χαρδάν] Fell. αῤῥάν (sic) operarum vitio. Idem dicit: „Charrae Mesopotamiae urbs, terrae quidem Canaan vicina, sed penitus ab ea distincta; dicitur enim Abrahamus Gen. 12, 5 ἐξελθεῖν ἐκ Χαρδάν [scribere debebat Χαρδάν], πορευθῆναι εἰς γῆν Χαναάν.“

27. ἐγένοντο] Legendum Davisio videtur ἐλέγοντο, quia πάντες οἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖς Φαράωνες ἐκλήθησαν, ut ait Iosephus Antiqq. iud. VIII. c. 6. §. 2. Sed nihil tamen mutandum putem, quia, si emendatio reciperetur, illud οὕτως ἐλέγοντο magis ad vocem Νεχαὼθ proxime antecedentem quam ad Φαραὼ referendum foret. Wolfius. Maranus explicat: „et caeteri reges ita se habuerunt“ sive „sub eodem nomine Pharaonis regnarunt.“ De nomine Pharaο (= rex) videsis

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Αὐτίκα δ' ἄθνατος μεγάλην ἐπέθηκεν ἀνάγκην

Πνεύμασιν· αὐτὰρ ²² ἔπειτ' ἄνεμοι μέγαν ὑψόθι πύργον

²³ ῥίψαν καὶ θνητοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοισι ξριν ὥρσαν. D

Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργος ²⁴ τ' ἔπεσεν, γλωσσαι τ' ἀνθρώπων

²⁵ εἰς πολλὰς θνητῶν ἐμερίσθησαν διαλέκτους —

καὶ τὰ ἐξῆς. Ταῦτα μὲν οὖν ἐγενήθη ἐν γῆ Χαλδαίων. Ἐν δὲ τῇ γῆ Χαναὰν ἐγένετο πόλις, ἣ ὄνομα ²⁶ Χαρδάν. Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους πρῶτος βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐγένετο Φαραώ, ὃς καὶ Νεχαὼθ κατὰ Αἰγυπτίους ὠνομάσθη· καὶ οὕτως οἱ καθεξῆς βασιλεῖς ²⁷ ἐγένοντο. ²⁸ Ἐν δὲ τῇ γῆ Σενναὰρ ἐν τοῖς καλουμέ-

ἐβούλοντο. Sic Gesn. quoque. Idem (etiam Friedl.) deinde εἰς, quod caeteri editt. in ἐς (ita et Alex.) mutarunt.

22. ἔπειτ'] Ven. ἐπειτα. Tum Alex. et Friedl. ὑψοθι (sic).

23. ῥίψαν] Ven. et Bodl. ἔριψαν. Ita etiam Fell. et Wolf. In Bodl. superscriptum est ἔρριψαν, quod et Gesn. exhibet. Cf. n. 17 sq. Sibyll. ed. Alexand. ἐπ' ἀλλήλους, Friedl. ut Theophilus. — Post hunc versum sequitur in Sibyll. alius hic omissus: Τοῦνεκά τοι Βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει οὕνομ' ἔθεντο. Eum casu excidisse putat Wolfius: quod non putaverim, quum Theophilus supra dicat: κατέβαλεν αὐτῶν ὁ θεὸς τὴν πόλιν. Quamquam hunc versum genuinum esse inde patet quod in omnibus Sibyllae codd. mstis et editis superstes est, quemadmodum Abydenus et Iosephus ll. cc. sensum eius exprimunt. Cf. Genes. 11, 9.

24. τ'] Ven. et Bodl. τε. Sibyll. ἔπεσε, sine ν.

25. εἰς . . . διαλέκτους] Hic versus in Sibyll. lib. VIII. v. 5 (p. 252) exstat. Legerat Eusebius quum ait l. c. c. 14: ὡς ἀπὸ μιᾶς γλώττης εἰς πολλὰς συνεχύθησαν δια-

λέκτους. — Fell. Wolf. Mar. Humphr. addunt hunc versum (Sib. III. 107): Γαῖα βροτῶν πληροῦτο μεριζομένων βασιλῶν. Quum vero a Ven. et Bodl. absit, eum (ut Gesn. Duc. Mor.) omisi. Statim in utroque illo cod. msto adiiciuntur verba haecce: καὶ τὰ ἐξῆς, quae Fell. et Wolf. expunxerunt.

26. Χαρδάν] Fell. αῤῥάν (sic) operarum vitio. Idem dicit: „Charræ Mesopotamiae urbs, terrae quidem Canaan vicina, sed penitus ab ea distincta; dicitur enim Abrahamus Gen. 12, 5 ἐξελθεῖν ἐκ Χαρδάν [scribere debebat Χαρδάν], πορευθῆναι εἰς γῆν Χαναάν.“

27. ἐγένοντο] Legendum Davisio videtur ἐλέγοντο, quia πάντες οἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖς Φαράωνες ἐκλήθησαν, ut ait Iosephus Antiqq. iud. VIII. c. 6. §. 2. Sed nihil tamen mutandum putem, quia, si emendatio reciperetur, illud οὕτως ἐλέγοντο magis ad vocem Νεχαὼθ proxime antecedentem quam ad Φαραὼ referendum foret. Wolfius. Maranus explicat: „et caeteri reges ita se habuerunt“ sive „sub eodem nomine Pharaonis regnarunt.“ De nomine Pharaο (= rex) videsis

Statim autem immortalis magnam imposuit necessitatem

Ventis: ac deinde venti magnam superne turrim

Deiecerunt et inter mortales discordiam excitarunt.

Ubi autem turris cecidit, ac linguae hominum

Mortalium in multas divisae sunt dialectos —

et quae sequuntur. Atque haec quidem gesta sunt in terra Chaldaeorum. In terra autem Chanaan urbs fuit, cui nomen Charra. Iis temporibus primus in Aegypto regnavit Pharaon, qui et Nechaon apud Aegyptios dictus est: et sic caeteri reges secuti sunt. In terra autem Sennaar, quam

P. E. Jablonski: Opuscul., ed. I. W. te Water, T. I. p. 374 sqq.

28. Ἐν δὲ . . . ἐν τῇ ἐρήμῳ] Genes. 14, 1—6. Pro Σενναάρ (Ven.) legitur vulgo Σενάαρ. Postea autem Ven. Bodl. et edit., exc. Wolf. et Humphr., recte Σενναάρ. Humphr. Χοδολλαγομόρ (oxyt.) contra fidem codicum. — Perizonius l. c. Theophilum exagitat, quod quattuor reges hic memoratos, qui, ut ex ipsa Genes. l. c. manifestum sit, eodem tempore diversorum regnorum seu oppidorum reges fuerint socii inter se et amici, affirmaverit sibi invicem successisse. At illos diversis in regionibus (Assyriae) regnasse ipse Theophilus innuit, dicens Χοδολλ. βασιλεὺς Ἀλλάμ et Θαργ. βασιλεὺς ἔθνων. Ergo non putat eos sibi successisse. Neutiquam hos reges temporibus divellit, sed aperte agnoscit simul imperasse, quum infra eos unius belli societate omnes coniungat: καὶ οὕτως ἐγένετο τότε τοὺς τέσσαρας βασιλεῖς κτλ. Quid? Probe Maranus monet Theophilum verbis μετὰ τοῦτον ordinem spectare, quem Genesis l. c. v. 1 in iis numerandis secuta est. Eum dignitatis rationem habere Fel-

lus existimat. Nourrius (Appar. ad Biblioth. Max. P. I. p. 512) autem, quod quidem improbo, vult pro μετὰ τοῦτον legi μετὰ τούτου, cum eo. Caeterum procul dubio librarii huic loco vulnera fecerunt. Etenim Ἀριώχ non primus recensetur in Genesi, sed post Amarphal regem Sennaar. Et Ellasar non rex fuit, sed ipsum regnum quod tenebat Arioch. Descriptor, si coniecturae locus dandus, errore Ἀριώχ pro Ἀμαρφάλ posuit: quem errorem quum animadverteret, non expunxit, ne libri pulchritudinem macularet, sed dedit ἕτερος, h. e. alius (sc. rex fuit) regni Ellasar. Itaque scripsit Theophilus fere sic: . . . πρῶτος βασιλεὺς ἐγένετο Ἀμαρφάλ, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀριώχ βασιλεὺς Ἑλλάσαρ, καὶ κτλ. Librariis etiam, ut ante me observavit Maranus,tribuendum fortasse est quod Thargal rex gentium dicitur τῶν καλουμένων Ἀσσυρίων. Videntur haec verba minime Theophili esse, qui quattuor illos reges vocat reges Assyrios (βασ. τῶν Ἀσσυρ.), immo vero in margine vel supra lineam ad ἔθνων apposita fuisse: unde in textum venerunt. Cf. n. 29. 30. 35.

νοῖς Χαλδαίοις πρῶτος βασιλεὺς ἐγένετο Ἀριώχ· μετὰ δὲ τοῦτον 108
 ἕτερος Ἑλλάσαρ, καὶ μετὰ τοῦτον Χοδολλαγόμορ βασιλεὺς Αἰλάμ,
 καὶ μετὰ τοῦτον Θαργάλ βασιλεὺς ἔθνῶν τῶν καλουμένων Ἀσσυ-
 ρίων. Ἄλλαι δὲ πόλεις ἐγένοντο πέντε ἐν τῇ μερίδι τοῦ Χὰμ
 υῖου Νῶε· πρώτη ἢ καλουμένη Σόδομα, ἔπειτα Γόμορρα, ²⁹ Ἀδα-
 μὰ καὶ Σεβωεὶν ³⁰ καὶ Βαλάκ, ἢ καὶ Σηγῶρ ἐπικληθεῖσα. Καὶ
 τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων αὐτῶν ³¹ ἐστὶν ταῦτα· Βαλλὰς βασι-
 λεὺς Σοδόμων, Βαρσὰς βασιλεὺς Γομόρρας, Σενναὰρ βασιλεὺς
³² Ἀδάμας, ³³ Ὑμοὸρ βασιλεὺς Σεβωεὶν, ³⁴ Βαλαχ βασιλεὺς Σηγῶρ,
³⁵ τῆς καὶ Βαλακ κεκλημένης. Οὗτοι ἐδούλευσαν τῷ Χοδολλαγό- B
 μορ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων ἕως ἐτῶν δύο καὶ δέκα. Ἐν δὲ τῷ
 τρισκαιδεκάτῳ ἔτει ἀπὸ τοῦ Χοδολλαγόμορ ἀπέστησαν· καὶ οὕτως
 ἐγένετο τότε τοὺς τέσσαρας βασιλεῖς τῶν Ἀσσυρίων συνάψαι πό-
 λεμον πρὸς τοὺς πέντε βασιλεῖς. Αὕτη ἀρχὴ ἐγένετο πρώτη τοῦ
 γίνεσθαι πολέμους ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ κατέκοψαν τοὺς γίγαντας
 Καραναεὶν, καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς, ³⁶ καὶ τοὺς Ὀμμαίους
 ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, καὶ τοὺς Χορδαίους τοὺς ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐπο-
 νομαζομένοις Σηεὶρ ἕως τῆς καλουμένης Τερεβίνθου τῆς Φαράν,
 ἢ ἐστὶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³⁷ Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐγένετο βα- 46
 σιλεὺς δίκαιος ὀνόματι Μελχισεδὲκ ἐν πόλει Σαλήμ, τῇ νῦν ³⁸ κα- C
 λουμένη Ἱεροσόλυμα· οὗτος ἱερεὺς ἐγένετο πρῶτος πάντων ἱερέων
 τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου. Ἀπὸ τούτου ἢ πόλις ὠνομάσθη Ἱερου-

29. Ἀδαμὰ] Σενναὰρ Ἀδαμὰ
 Ven. et Bodl. mendose. Σενναὰρ
 (rex Adamae) hic a librariis impor-
 talus est ideoque a Gesnero et re-
 liquis editoribus eiectus. Fortasse
 ex more nostri scriptoris legendum
 καὶ Ἀδαμὰ. Tum Σεβωεὶν (etiam
 paullo infra) cum utroque cod. msto
 et Gesn. dedi pro Σεβωεὶμ, id quod
 caeteri editt. habent.

30. καὶ Βαλάκ, ἢ καὶ Σηγῶρ
 ἐπικλ.] Ven. et Bodl. καὶ Βαλάκ
 omittunt, et ἢ (Bodl. ἦ) καὶ σηγῶρ
 ἐπικλ. offerunt: unde luce clarius pa-
 tet ista duo verba a librariis omissa

esse. Sic posthac: βασιλεὺς Ση-
 γῶρ, τῆς καὶ Βαλακ κεκλημένης.
 Gesn. edidit: ... Σεβωεὶν, ἢ καὶ
 Σηγῶρ ἐπικλ. Unde reliqui editt.
 fecerunt: ... Σεβωεὶμ, καὶ ἢ Ση-
 γῶρ ἐπικλ.

31. ἐστὶν] Ven. Bodl.; ἐστι
 editt.

32. Ἀδάμας] Ἀδαμάς Wolf.,
 Ἀδαμὰ Humphr. c. Bibliis (Gen.
 l. c. v. 2).

33. Ὑμοὸρ] Ven. Bodl. Gesn.
 Sed Duc. Mor. Mar. effecerunt Ὑμὸρ,
 Humphr. Ὑμορ, Fell. et Wolf. c.
 Bibl. Συμοβὸρ.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

σαλήμ, ἡ προειρημένη Ἱεροσόλυμα· ἀπὸ τούτου εὐρέθησαν καὶ ἱερεῖς γινόμενοι ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν ³⁹ Ἀβιμέλεχ ἐν Γεράροις· μετὰ δὲ τοῦτον ⁴⁰ ἕτερος Ἀβιμέλεχ· ἔπειτα ἐβασίλευσεν ⁴¹ Ἐφρών καὶ ὁ Χετταῖος ἐπικληθεὶς. Τὰ μὲν ⁴² οὖν περὶ τούτων πρότερον γεγενημένων βασιλέων οὕτως τὰ ὀνόματα περιέχει· τῶν δὲ κατὰ Ἀσσυρίους πολλῶν ἐτῶν μεταξύ D οἱ λοιποὶ βασιλεῖς παρεσιγήθησαν τοῦ ἀναγραφῆναι· ⁴³ πάντων ἐσχάτων καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀπομνημονεύονται γεγονότες βασιλεῖς τῶν Ἀσσυρίων ⁴⁴ Θεγλαφάσαρ, μετὰ δὲ τοῦτον Σελαμανάσαρ, εἶτα Σενναχαρείμ. Τοῦ δὲ τρίαρχος ἐγένετο ⁴⁵ Ἀδραμέλεχ Αἰθίοψ, ὃς καὶ Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν· καίπερ ταῦτα, ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα γράμματα, πάνυ νεώτερά ἐστιν.

32. Ἐντεῦθεν οὖν κατανοεῖν τὰς ἱστορίας ¹ ἐστὶν τοῖς φιλομαθέσιν καὶ φιλαρχαίοις, ² εἴπου πρόσφατά ἐστιν τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα διὰ τῶν ἀγίων προφητῶν. Ὀλίγων γὰρ ὄντων ἐν πρώ- 109 τοις τῶν τότε ἀνθρώπων ἐν τῇ Ἀραβικῇ γῆ καὶ Χαλδαικῇ, μετὰ τὸ διαμερισθῆναι τὰς γλώσσας αὐτῶν, πρὸς μέρος ἤρξαντο πολλοὶ γίνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι ἐπὶ πάσης τῆς γῆς. Καὶ οἱ μὲν ἔκλιναν οἰκεῖν πρὸς ἀνατολάς, οἱ δὲ ἐπὶ τὰ μέρη τὰ τῆς μεγάλης ἠπείρου καὶ τὰ πρὸς βόρειον, ὥστε διατείνειν μέχρι τῶν ³ Βρι-

39. Ἀβιμέλεχ ἐν Γερ.] Genes. 20, 2. — Gesn. vitiose Γεγάροις.

40. ἕτερος Ἀβιμέλεχ] Genes. 26, 1.

41. Ἐφρών καὶ ὁ Χ. ἐπικλ.] Genes. 23, 10: Ἐφρών ὁ Χετταῖος. Inde apparet non opus esse Marani coniectura: ὁ καὶ Χετταῖος.

42. οὖν περὶ τούτων] Heumannus (Poecil. T. III. p. 210) rescribendum existimat οὖνπερ τῶν. Sexcenties quidem Theophilus particulam οὖν usurpat: at nullibi οὖνπερ. Insuper illi scripturae obstat articulus τὰ qui sequitur; exspectabas nempe ὀνόματα οὕτως περιέχει. Lectio vulgata proba est. Pro οὕτως (Ven.) editi οὔτω.

43. πάντων . . . ἀπομνημονεύονται γεγονότες κτλ.] Ven. et Bodl. At editores: πάντων . . . ἀπομνημονευόντων· γεγονότες κτλ. Unum Humphr. excipias, qui suadente Marano textui inseruit: πάντων ἐσχάτων καθ' ἡμᾶς χρόνον ἀπομνημονευόντων. Γεγονότες κτλ. = silentio praetermissi, quoniam omnes (scriptores) propria aetate nostrae tempora commemorant. Fuerunt [Γεγονότες!] autem etc. Haec vero nimis recedunt a codd. mstis: quorum scriptura bene se habet, etiam Wolfio probata, nisi quod is voci πάντων velit δ' addi, sic transferens: qui vero proximis a nobis temporibus Assyriorum re-

est, quam ante diximus Hierosolyma; ab hoc exstiterunt et sacerdotes in toto terrarum orbe. Post hunc regnavit Abimelech in Geraris: post hunc alius Abimelech; deinde Ephron cognomento Chettaeus. Quod igitur attinet hos reges qui prima aetate exstiterunt, ita nomina se habent; caeteri autem Assyriorum reges, qui multis annis interiectis regnarunt, silentio praetermissi sunt: intra omnia proxima aetati nostrae tempora commemorantur exstitisse reges Assyriorum Teglaphasar, post hunc autem Selamanasar, deinde Sennacharim. Huius triarcha fuit Adramelech Aethiops, qui etiam Aegypti regnum obtinuit: quamquam haec, quantum ad nostras literas attinet, admodum recentia sunt.

32. Inde igitur iudicare de historiis possunt eruditionis et antiquitatis studiosi, an ea recentia sint quae a nobis dicuntur ope sanctorum prophetarum. Nam quum his primis temporibus pauci essent homines in Arabia et Chaldaea, postquam divisae sunt eorum linguae, paulatim augeri et multiplicari coeperunt in tota terra. Atque alii quidem declinarunt ut incolerent ad orientem, alii autem per partes magni continentis et septentrionales, ita ut ad

ges fuerunt, omnes [πάντων, inter omnes s. ex omnibus] commemorantur Tegl.

44. *Θεγλαφ. . . . Σελαμ. . . . Σενναχ]* 4 Regg. 15, 29. 17, 3. 18, 13. Vocantur in Bibl. vulg. *Θαλασφειλλασάρ, Σαλαμανασσάρ, Σενναχηρίμ.*

45. *Ἀδραμέλεχ]* Adramelechum quendam Aethiopiae fuisse regem et ab Hoshea rege Israelis una cum Tharace Aegyptio sollicitatum ut adversus Salmanasarem suppetias sibi ferret, auctor est Syncellus. Haec confudisse videtur Theophilus et Adramelech Aethiopem pro parricida filio supposuisse. *Fellus.*

— Pro *ἐβασίλευσεν* (Ven.) vulg. —σε.

1 *ἐστίν]* Ven. Bodl.; vulg. *ἐστὶ*. Paulo post Ven. *φιλομαθέσιν* et *ἐστίν*, quibus *ν* vulgo deest.

2. *εἶπον]* Vulgo *ὄπον*. Illud iam Clauser. putavit legendum, ut ex eius versione (*an*) patet. Solus Humphr. in textu posuit. Sed Maranus, huius loci vitium ut tollatur, mallet *δίχα τῶν ἀγ. προφ.*, *sine sanctis prophetis*. Quam mutationem improbo. Cf. e. g. c. 30. p. 106 B: *ἐπιδείξαι διὰ τῶν ἀγ. γραφῶν*.

3. *Βριττανῶν]* Usitatus foret *Βρεττανῶν*. Sed *Βριττανός* etiam Drac. Strat. scribit p. 17, 4.

τανῶν ἐν τοῖς ἀρκτικοῖς κλίμασιν, ⁴ ἕτεροι δὲ γῆν Χανααίαν, καὶ Ἰουδαίαν καὶ Φοινίκην ἐπικληθεῖσαν, καὶ τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης καὶ τὴν καλουμένην διακεκαυμένην καὶ τὰ μέχρι δυσμῶν κλίματα παρατείνοντα, οἱ δὲ λοιποὶ B τὰ ἀπὸ τῆς παραλίου καὶ τῆς Παμφυλίας καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὸ λοιπὸν τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰς καλουμένας ⁵ Γαλλείας καὶ Σπανίας καὶ Γερμανίας, ὥστε ⁶ οὕτως τὰ νῦν ἐμπεπλησθαι ⁷ τὴν σύμπασαν τῶν κατοικούντων αὐτήν. Τριμεροῦς οὖν γεγενημένης τῆς κατοικήσεως τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ ⁴⁷ τῆς γῆς κατ' ἀρχάς, ἔν τε ἀνατολῇ καὶ μεσημβρίᾳ καὶ δύσει, ⁸ μετέπειτα καὶ τὰ λοιπὰ μέρη κατωκλήθη τῆς γῆς, ⁹ χυδαίων τῶν ἀνθρώπων γενομένων. Ταῦτα δὲ μὴ ἐπιστάμενοι οἱ συγγραφεῖς C βούλονται τὸν κόσμον σφαιροειδῆ λέγειν καὶ ¹⁰ ὥσπερ εἰ κύβῳ συγκρίνειν αὐτόν. Πῶς δὲ δύνανται ταῦτα ἀληθῆ φάσκειν, μὴ ἐπιστάμενοι τὴν ποίησιν τοῦ κόσμου μήτε ¹¹ τὴν κατοίκησιν αὐτοῦ; Πρὸς μέρος ἀύξανομένων τῶν ἀνθρώπων καὶ πληθυνομένων ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς προειρήκαμεν, ¹² οὕτως κατωκλήθησαν καὶ αἱ νῆσοι τῆς θαλάσσης καὶ τὰ λοιπὰ κλίματα.

33. Τίς οὖν πρὸς ταῦτα ¹ ἔσχυσεν τῶν καλουμένων σοφῶν

4. ἕτεροι δὲ] Scil. ἔκλιναν οὐκ εἶν. Interpretes autem praeter Marcanum (a cuius versione hęc Humphry stulte deflectit) non intellexerunt verba καὶ Ἰουδ. κ. Φοιν. ἐπικληθεῖσαν (= cognominatam, cf. e. g. c. 31) appositionis locum obtinere ad τὴν γῆν Χανααίαν. Vide Winer. *Bibl. Realwörterb.* (ed. 2) T. I. p. 243.

5. Γαλλείας] Corrector in Ven. i supra ei posuit. Non muto.

6. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.

7. τὴν σύμπασαν] Scil. γῆν, quum supra dixerit πληθύνεσθαι ἐπὶ πάσης τῆς γῆς. Quare haud opus est coniectura Wolfii, ex τὴν efficientis γῆν. In editt. omnibus

male punctum ante οἱ δὲ λοιποὶ comparet.

8. μετέπειτα] Ven. et Bodl.; ἔπειτα editi.

9. χυδαίων] Ita scripsi pro χυδέων [Ven. et Bodl.], quam vocem nihili omnes occupasse editiones merito miratur Davisius. *Wolfius*.

10. ὥσπερ εἰ κύβῳ] Ven. et Bodl. habent ὡς περὶ κύβῳ, editi ὥσπερ κύβῳ. Rescripsi ὥσπερ εἰ κύβῳ certissima emendatione. Cf. c. 37. n. 1. Quum vero scriptura κύβῳ non magis quadret quam forma cubi ad sphaeram, monitu Grabii et Lacrozii *Wolfius* et *Roesslerus* (*Bibl. d. KVV. T. I. p. 249*) legendam putant κύκλῳ. Sic etiam *Thienem.*:

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

καὶ ποιητῶν ² καὶ ἱστοριογράφων τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, πολὺ μεταγενεστέρων αὐτῶν γεγενημένων καὶ πληθὺν θεῶν εἰσαγαγόντων, ³ οἵτινες μετὰ τосαῦτα ἔτη αὐτοὶ ἐγεννήθησαν τῶν πόλεων, ἔσχα- D
τοι καὶ τῶν βασιλέων καὶ ἔθνῶν καὶ πολέμων; ⁴ Ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς μεμνησθαι πάντων καὶ τῶν πρὸ κατακλυσμοῦ γεγονότων, περὶ τε κτίσεως κόσμου καὶ ποιήσεως ἀνθρώπου, τὰ τε ἐξῆς συμβάντα ἀκριβῶς ἐξειπεῖν τοὺς παρ' Αἰγυπτίοις προφήτας ἢ ⁵ Χαλδαίους τοὺς τε ἄλλους συγγραφεῖς, εἴπερ θείῳ καὶ καθαρῷ πνεύματι ἐλάλησαν καὶ τὰ δι' αὐτῶν ρηθέντα ἀληθῆ ἀνήγγειλαν· καὶ οὐ μόνον τὰ προγεγνημένα ἢ ἐνεστῶτα ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπερχόμενα τῷ κόσμῳ ἐχρῆν αὐτοὺς προκαταγγεῖλαι. ⁶ Διὸ δείκνυται παντας 110
τοὺς λοιποὺς πεπλανῆσθαι, μόνους δὲ Χριστιανοὺς τὴν ἀλήθειαν κεχωρηκέναι, οἵτινες ὑπὸ πνεύματος ἁγίου διδασκόμεθα, τοῦ λαλήσαντος ἐν τοῖς ἁγίοις προφήταις ⁷ καὶ τὰ πάντα προκαταγγε-
λόντος.

34. Καὶ τὸ λοιπὸν ἔστω σοι ¹ φιλοφρόνως ἐρευνᾶν τὰ τοῦ 48
θεοῦ, λέγω δὲ τὰ διὰ τῶν προφητῶν ρηθέντα, ὅπως συγκρίνας
τὰ τε ὑπὸ ² ἡμῶν λεγόμενα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν λοιπῶν δυνήσει εὑ-
ρεῖν τὸ ἀληθές. Τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τῶν καλουμένων θεῶν
ὅτι παρ' αὐτοῖς ὀνόματα ἀνθρώπων εὑρίσκεται, καθὼς ³ ἐν τοῖς B
ἐπάνω ἐδηλώσαμεν, ⁴ ἐξ αὐτῶν τῶν ἱστοριῶν ὧν συνέγραψαν
⁵ ἀπεδείξαμεν. Αἱ δὲ εἰκόνες αὐτῶν τὸ καθ' ἡμέραν ἕως τοῦ

2. καὶ] Deest in Ven. Bodl. et ap. Gesn. Legunt ἢ Fell. Wolf. Mar. Humphr. Rectius Duc. et Mor. καὶ restituere. C. 8: οἱ συγγραφεῖς πάντες καὶ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι. Cf. lib. I. c. 9. n. 13.

3. οἵτινες ... πολέμων] Respicit ad ea quae c. 31 exposuit.

4. Ἐχρῆν κτλ.] Inepta est distinctio a Thienemanno proposita: Ἐχρῆν ... ἐξειπεῖν. Τοὺς παρ' ... ἀνήγγειλαν, καὶ ... προκαταγγεῖλαι. Obstat non solum καὶ ante οὐ μόνον sed et αὐτοὺς ante προκαταγγεῖλαι. In errorem eum duxit versio Wolfiana.

5. Χαλδαίους] Ven. (et Bodl.?) χαλδαίοις. Etiam Clauser. transtulit: *Aegyptiorum aut Chaldaeorum vates*. Sed retineo lectionem vulgatam. Nam, ut iam Ducaeus adnotavit, Chaldaeorum nomen sua sponte artem divinandi designat. Clemens Alex. Strom. I. c. 15. §. 71: Προέστησαν δ' αὐτῆς Αἰγυπτίων τε οἱ προφήται καὶ Ἀσσυρίων οἱ Χαλδαῖοι καὶ Γαλατῶν οἱ Δρυῖδαι κτλ. Diogenes Laert. I. I. c. 1: Γεγενησθαι γὰρ παρὰ μὲν Πέρσαις Μάγους, παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις ἢ Ἀσσυρίοις Χαλδαίους κτλ. Hesychius: Χαλδαῖοι

storici dicuntur verum in his rebus dicere potuit, quum multo posteriores exstiterint ac turbam deorum induxerint, utpote qui tot annis post urbes geniti fuerint et regibus et gentibus et bellis iuniores sint? Debebant enim illi mentionem facere omnium etiam eorum quae ante diluvium evenerunt, et de mundi origine et hominis creatione iisque rebus quae deinceps contigerunt accurate Aegyptiorum prophetae et Chaldaei et caeteri scriptores disserere, si quidem divino et puro spiritu loquebantur ac vera nuntiabant; nec praeterita solum aut praesentia sed ea etiam quae mundo eventura erant praenuntiari ab iis oportebat. Ex quo patet caeteros omnes errasse, Christianos autem solos veritatem apprehendisse, quippe quum a spiritu sancto doceamur, qui locutus est in sanctis prophetis et omnia praenuntiavit.

34. Atque iam tua intersit benevolo animo scrutari res divinas, hoc est ea quae a prophetis dicta sunt, ut contentione facta et eorum quae a nobis et eorum quae a caeteris dicuntur possis verum invenire. Nomina igitur deorum quos vocant apud eos nomina hominum esse, ut supra significavimus, ex ipsis historiis quas scripsere demonstravimus. Imagines autem eorum quotidie ad hoc usque tempus effin-

γένος Μάγων. Curt. 5, 1. 22. Cf. Winer. *Bibl. Realwörterb.* (ed. 2) T. I. p. 259. Particula ἢ usurpata est ut c. 12 φιλοσ. ἢ συγγρ. καὶ ποιητ.

6. Διὸ ... διδασκόμεθα] Coll. 1 Cor. 2, 7. 8. 10.

7. καὶ τὰ] Ven. et Bodl. κατὰ errore. Ex hoc loco Sam. Gardinerus (Fid. cath. circa s. trinit. p. 48) assentiente Wolfio conficit Theophilum spiritum sanctum pro persona eaque omniscia habuisse.

1. φιλοφρόνως] Ven. et Bodl. At Mor. et Fell. φιλοφρόνων.

2. ἡμῶν] Ven. et Bodl. Sed Gesn. Duc. Mor. Fell. ὑμῶν.

3. ἐν τοῖς ἐπάνω] C. 2.: Ὅποταν γὰρ ἐντυγχάνετε ταῖς γενέσεσιν αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπους αὐτοὺς νοεῖτε. C. 7: Καὶ ὅτι οὗτοι ἄνθρωποι καὶ οὐ θεοὶ ἐγεννήθησαν, τὸ γένος αὐτῶν αὐτοὶ (scriptores gentilium) καταλέγουσιν. C. 8. p. 86. B. Comp. lib. I. cc. 9 (n. 1) et 10.

4. ἐξ] Fell. et Wolf. καὶ ἐξ contra codices.

5. ἀπέδειξάμεν] Cf. cc. 2—7. Maran. mallet ἀπέδειξαν. Sed vulgatae melius convenit ἐξ α. τ. ἱστοριῶν.

θεῦρο ἐκτυποῦνται, ⁶ εἰδῶλα, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. Καὶ τούτοις μὲν λατρεύει τὸ πλῆθος τῶν ματαίων ἀνθρώπων· τὸν δὲ ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τῶν ὄλων καὶ τροφέα πάσης πνοῆς ⁷ ἀθετουῖσιν, πειθόμενοι δόγμασιν ματαίοις ⁸ διὰ πλάνης πατροπαράδοτου γνώμης ἀσυνέτου. Ὁ μὲντοι γε θεὸς καὶ πατὴρ καὶ κτί- **49** στης τῶν ὄλων οὐκ ⁹ ἐγκατέλιπεν τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ ἔδωκεν νόμον καὶ ἔπεμψεν προφήτας ἁγίους πρὸς τὸ καταγγεῖλαι καὶ ¹⁰ διδάξαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἕνα ἕκαστον ἡμῶν ἀνανῆψαι καὶ ἐπιγνῶναι ὅτι εἷς ¹¹ ἔστιν θεός· οἳ καὶ ἐδίδαξαν ἀπέχεσθαι ἀπὸ ¹² τῆς ἀθεμίτου εἰδωλολατρίας καὶ μοιχείας καὶ φόνου, πορνείας, κλοπῆς, φιλαργυρίας, ¹³ ὄρκου ψεύδους, ὀργῆς καὶ πάσης ἀσελείας καὶ ἀκαθαρσίας, καὶ ¹⁴ πάντα ὅσα ἂν μὴ βούληται ἄνθρωπος ἑαυτῷ γίνεσθαι ἵνα μηδὲ ἄλλῳ ποιῆ, καὶ οὕτως ὁ δικαιοπραγῶν ἐκφύγη τὰς αἰωνίους κολάσεις καὶ καταξιωθῆ τῆς αἰωνίου ζωῆς παρὰ τοῦ θεοῦ. **D**

35. Ὁ μὲν οὖν θεῖος νόμος οὐ μόνον κωλύει τὸ εἰδώλοισι **50** προσκυνεῖν, ἀλλὰ καὶ ¹ τοῖς στοιχείοις, ἠλίῳ σελήνῃ ἢ τοῖς λοιποῖς ἄστροις, ἀλλ' οὔτε τῷ οὐρανῷ οὔτε γῆ οὔτε θαλάσῃ ἢ πηγαῖς ἢ ποταμοῖς θρησκευεῖν· ² ἀλλ' ἢ μόνῳ τῷ ὄντως θεῷ καὶ ποιητῇ τῶν ὄλων χρῆ λατρεύειν ἐν ὁσιότητι καρδίας καὶ ἐλικρινεῖ γνώμη. Διό φησιν ὁ ἅγιος νόμος· ³ Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ **111** πλησίον σου. Ὁμοίως καὶ οἱ προφηταί. ⁴ Σολομῶν μὲν οὖν καὶ

6. εἰδῶλα ... ἀνθρώπων] Ps. 113, 4. 134, 15. Vide lib. I. c. 1. n. 7.

7. ἀθετουῖσιν] Vulgo sine ν; item mox δόγμασι. Secutus sum Ven.

8. διὰ κτλ.] Male Thienom. ἀσυνέτου refert ad πλάνης: „un-ziemliche Irrthümer.“ Hosm. et Mar. πατροπ. cum voce πλάνης iungunt: accepto a patribus stultae opinionionis errore decepti. Coll. 1 Petr. 1, 18.

9. ἐγκατέλιπεν] Ven.; vulg. absque ν. Mox pro ἔδωκεν (Ven.

et Bedl.) habent Fell. Wolf. Humphr. ἔδωκε. Pro ἔπεμψεν (Ven.) vulg. ἔπεμψε.

10. διδάξαι] Id pro vulg. δεῖξαι (Ven. δείξαι, sed corrector δεῖξαι scripsit) Theophilo restituendum Heumannus (Poecil. T. III. p. 226) et Maranus perspexerunt: solus Humphry textui inseruit, sed male reddidit monstrarent.

11. ἔστιν] Ven.; vulg. ἐστι.

12. τῆς ἀθεμ. εἰδ. ... ἀκαθαρσίας] Gesn. Mor. Fell. Mar. τ. ἀθ. εἰδωλολατρίας (pro —τρίας). — 1 Petr. 4, 3: ἀσελείαις ...

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

τὸ διὰ νεύματος μὴ ἀμαρτάνειν διδάσκει ἡμᾶς, λέγων· ⁵ Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπετῶσαν, τὰ δὲ βλεφαρὰ σου νεύετω δίκαια. Καὶ ⁶ Μωσῆς δὲ καὶ αὐτὸς προφήτης περὶ μοναρχίας Θεοῦ λέγει· ⁷ Οὗτος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὁ στερεῶν τὸν οὐρανὸν καὶ κτίζων τὴν γῆν, οὗ αἱ χεῖρες κατέδειξαν πᾶσαν τὴν στρατιάν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ παρέδειξεν ὑμῖν αὐτὰ τοῦ ὀπίσω αὐτῶν πορεύεσθαι. Ἡσαΐας δὲ καὶ αὐτὸς φησιν· ⁸ Οὕτως λέγει κύριος ὁ Θεός, ὁ στε- **B** ρεῶσας τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ⁹ ἐπ' αὐτῆς καὶ πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτήν· Οὗτος κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Καὶ πάλιν δι' αὐτοῦ· ¹⁰ Ἐγὼ, φησὶν, ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῇ, ἐγὼ τῇ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν. Καὶ ἐν ἑτέρῳ κεφαλαίῳ· ¹¹ Οὗτος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς· οὐ πεινάσει οὐδὲ κοπιάσει, ¹² οὐδέ ἐστιν ἐξεύρησις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ Ἱερემίας· ¹³ καὶ φησιν· ¹⁴ Ὁ ποιήσας τὴν **C** γῆν ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανὸν καὶ πληθος ὕδατος ἐν οὐρανῷ, καὶ ἀνήγαγεν νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν καὶ ἐξήγαγεν ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ὁρᾶν ¹⁵ ἔστιν πῶς φίλα καὶ σύμφωνα ἐλάλησαν πάντες οἱ προφῆται, ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι ἐκφωνήσαντες περὶ τε μοναρχίας Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως καὶ τῆς ἀνθρώπου ποιήσεως. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὧδιναν, πενθοῦντες τὸ **51** ἄθεον γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς δοκοῦντας εἶναι σοφοὺς **D**

omnibus codd. mstis et editis comparet Σολομῶνος. Inde casus nomin. ad anal. vocis Βαβυλών est Σολομών. Et sic Ven. probe (etiam c. 38) exhibet: in quo corrector stulte ω supra ω posuit. Etiam Tischendorfius in N. T. e consensu optimorum librorum ubique Σολομών, —ωνος, —ωνα edidit. Raro dicebant Σολομῶντος etc., a nomin. Σολομών, quemadmodum Δενοφῶν. Admiror omnium Theophili editorum caecitatem. Sed alia in hoc scriptore ha-

bentur multo graviora librariorum peccata quae non viderunt.

5. Οἱ ... δίκαια] Prov. 4, 25.

6. Μωσῆς] Mign. sua ipsius auctoritate Μωϋσῆς effecit. Cf. c. 10. n. 12 al.

7. Οὗτος ... πορεύεσθαι] Theophilus sententiam magis quam verba Mosis refert: Gen. 1, 8. 2, 1. Deuter. 4, 19. 17, 3.

8. Οὕτως ... ὑμῶν] Ies. 42, 5 sq. Paulo aliter LXX. Coll. Ire-

igitur ne oculorum quidem nutu peccandum esse nos docet, dicens: *Oculi tui recta videant, palpebrae tuae annuant iusta.* Atque Moses, qui et ipse propheta exstitit, de monarchia dei loquitur: *Hic deus vester qui firmat coelum et condit terram, cuius manus ostenderunt universam militiam coeli, nec ea vobis monstravit ut cultu divino ea prosequeretur.* Ipse etiam Iesaias ait: *Sic dicit dominus deus, qui firmavit coelum et fundavit terram et quae in ea, et dat spirationem populo in ea et spiritum calcantibus eam: Hic dominus [est] deus vester.* Et rursus per eundem: *Ego, inquit, feci terram et hominem super eam, ego manu mea firmavi coelum.* Et in alio capite: *Hic [est] deus vester qui construxit extrema terrae; non esuriet nec fatigabitur, nec est investigatio eius prudentiae.* Similiter etiam Ieremias; etiam ait: *Qui fecit terram potentia sua, qui erexit orbem sapientia sua, etiam prudentia sua extendit coelum et multitudinem aquae in coelo, et eduxit nubes ab extremo terrae, fulgura in pluviam fecit et eduxit ventos ex thesauris suis.* Videre licet quam amica inter se et consona prophetae omnes locuti sint, uno et eodem spiritu de monarchia dei et mundi origine et hominis creatione pronuntiantes. Immo etiam vehementer angebantur, lugentes impium hominum genus, et eos qui videbantur esse sapientes ignominia nota-

naeus adv. haer. V. c. 12. §. 2 (ed. Stier.) p. 745.

9. ἐπ'] Vulgo ὑπ'. Mar. errorem primus notavit: Humphr. in ipso textu correxit. Mox Galland. (c. Mar. edit. Ven.) ἡμῶν vitiose.

10. 'Εγώ . . . οὐρανόν] Ies. 45, 12.

11. Οὗτος . . . αὐτοῦ] Ies. 40, 28.

12. οὐδέ ἐστιν] Ven.; vulg. οὐδ' ἐστιν.

13. καί] Mar. ὅς καί coniecit.

Corp. Apoll. Vol. VIII.

Quod non improbaverim: ὅς ob similitudinem cum ultima praecedentis vocis syllaba facile potuit interire.

14. 'Ο . . . αὐτοῦ] Ier. 10, 12 sq. (51, 15 sq.). Pro ἀνορθώσας, quod Mar. et Humphr. reposuere, caeteri editt. (ut uterque cod. mstus) habent ἀνορθῶσαι. Tum Humphr. ἐξέτεινε et postea omnes ἀνήγαγε et ἐποίησε, sine ν (Ven.). Pro ἐξήγαγεν ἀνέμους (Ps. 134, 7) Biblia ἐξήγ. φῶς. Cf. lib. I. c. 6. p. 73 C.

15. ἐστιν] Ven.; ἐστιν Gesn. (et Bodl.?), ἐστι caeteri editt.

διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς πλάνην καὶ ¹⁶ πώρωσιν τῆς καρδίας κατήσχυναν. Ὁ μὲν Ἰερεμίας ἔφη· ¹⁷ Ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως αὐτοῦ, κατησχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, εἰς μάτην ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ, οὐκ ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς, ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται. Τὸ αὐτὸ ¹⁸ καὶ ὁ Δαυὶδ λέγει· ¹⁹ Ἐφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν. Ὁμοίως καὶ ²⁰ Ἀββακούμ· ²¹ Τί ὠφειλῆ γλυπτὸν ἄνθρωπον, ὅτι ἔγλυψεν αὐτὸ φαντασίαν ψευδῆ; Οὐαὶ τῷ λέγοντι τῷ λίθῳ Ἐξεγέρθητι, καὶ τῷ ξύλῳ Ἵψώθητι. ¹¹² Ὁμοίως εἶπον καὶ οἱ λοιποὶ τῆς ἀληθείας προφήται. Καὶ τί μοι τὸ πλῆθος καταλέγειν τῶν προφητῶν, πολλῶν ὄντων καὶ μυρία ²² φίλα καὶ σύμφωνα εἰρηκότων; Οἱ γὰρ βουλόμενοι δύνανται ἐντυχόντες τοῖς δι' αὐτῶν εἰρημένοις ἀκριβῶς γινῶναι τὸ ἀληθές, καὶ μὴ ²³ παράγεσθαι ὑπὸ διανοίας καὶ ματαιοπονίας. Οὗτοι οὖν οὓς προειρήκαμεν προφήται ἐγένοντο ἐν Ἑβραίοις, ²⁴ ἀγράμματοι καὶ ποιμένες καὶ ἰδιῶται.

36. Σίβυλλα δέ, ἐν ¹ Ἑλλησιν καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ⁵² γενομένη προφήτις, ἐν ἀρχῇ τῆς προφητείας αὐτῆς ὀνειδίζει τὸ Β τῶν ἀνθρώπων γένος, λέγουσα·

16. πώρωσιν] Ven. et Bodl., Gesn. Wolf. Mar. Humphr. Caeteri editt. πῆρωσιν temere obtruderunt. Cf. Ephes. 4, 18 et quae lib. I. c. 7. n. 8 observavi. — Paulo ante Gesn. αὐτοῖς dedit, non αὐτοῖς (codd. msti).

17. Ἐμωράνθη . . . ἀπολοῦνται] Ier. 10, 14 sq. (51, 17 sq.) 6, 29. — Pro ἔστιν (Ven.) et αὐτοῖς vulg. ἔστι et ἑαυτοῖς.

18. καὶ] Ven. Bodl. Mar. Humphr. Caeteri editt. omiserunt. Pro Δαυὶδ Ven. per compendium praebet δᾶδ. Inde non patet, utrum Δαυὶδ an Δαυειδ legerit. Illam scriptionem Montefalc. Palaeogr. gr. 5,

1 probat, hanc vero Lachm. et Tischendorf. in N. T. tuentur. Constat quidem in antiquis libris (etiam in Ven. plerumque) v pro β usurpari: tamen formam Δαυὶδ hodie omnes critici abiecerunt.

19. Ἐφθάρησαν . . . ἠχρειώθησαν] Psalm. 13, 1. 3. — Prae-positionem ἐν (Ven. Bodl.) ante ἐπιτηδ. editt. praeter Mar. et Humphr. praetermiserunt. Solus Gesn. ἔστιν (Ven.) ante ποιῶν exhibet; caeteri ἔστι.

20. Ἀββακούμ] Ven. et Bodl.; editi Ἀββακούκ (Humphr. Ἀββακούκ). Septuag. Ἀμβακούμ. Sic etiam Hist. bel. et drac. v. 33 — 39

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

- ² Ἄνθρωποι θνητοὶ καὶ σάρκινοι, οὐδὲν ἔοντες,
 Πῶς ταχέως ὑψοῦσθε, βίου τέλος οὐκ ἔσορῶντες;
 Οὐ τρέμετ', ³ οὐδὲ φοβεῖσθε θεόν, τὸν ἐπίσκοπον ὑμῶν,
 Ὑψιστον γνώστην, ⁴ πανεπόπτην, μάρτυρα πάντων,
⁵ Παντοτρόφον κτίστην, ὅστις γλυκὺ πνεῦμ' ἐν ἅπασιν
⁶ Κάτθετο, χήγητῆρα βροτῶν πάντων ἐποίησεν; C
 Εἷς θεός, ⁷ ὃς μόνος ἄρχει, ὑπερμεγέθης, ἀγέννητος,
 Παντοκράτωρ, ἀόρατος, ⁸ ὁρῶν μόνος αὐτὸς ἅπαντα,
 Αὐτὸς δ' οὐ βλέπεται θνητῆς ⁹ ὑπὸ σαρκὸς ἀπάσης.
¹⁰ Τίς γὰρ σὰρξ δύναται τὸν ἐπουράνιον καὶ ἀληθῆ
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν θεὸν ἄμβροτον, ὃς ¹¹ πόλον οἰκεῖ;

2. Ἄνθρωποι ... ἀστερόεντος] Hoc fragmentum, quod versus 84 complectitur, in nullo Sibyllinorum codice msto reperitur. Quod autem Theophilus dicit ἐν ἀρχῇ τῆς προφητείας αὐτῆς confirmat Lactantius Instit. div. IV. c. 6 (Opp. ed. O. F. Fritzsche, Lips. 1842, P. I) p. 178, qui, postquam dixit „Sibylla Erythraea in carminis sui principio, quod a summo deo exorsa est, ... praedicat,“ statim vv. 5 et 6 affert: Παντοτρόφον ... ἐποίησεν. Quapropter illud fragmentum, ex hoc Theophili libro mutuo desumptum, ab editoribus Oracc. Sibyll. (inde a Castalione) in limine, ante caeteros libros, collocatum est et Prooemium appellari solet. In medio autem fragmento (post v. 35) quaedam est lacuna, ab ipso Theophilo (Καὶ πρὸς τοὺς γενητοὺς λεγομένους ἔφη) indicata: quam Alexander ex parte explevit, tribus scilicet versibus qui a Theophilo c. 3 (vide ibi n. 5) laudantur. Friedliebuis in duo fragmenta divisit: 1°. v. 1—35: Ἄνθρωποι ... αὐτὸς ὑπάρχει, quibus tres versus addit a Lactantio l. c.

II. c. 11 citatos: Ὁς μόνος ἐστὶ θεός ... γενεῆς βιότιο, 2°. v. 1—49 (ap. Alex. v. 39—87, vulgo v. 36—84): Εἰ δὲ γενητὸν ὄλωσ ... οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Cf. Oracc. Sib. ed. C. Alexand. Vol. I. p. 14—25 et Die Sib. Weissagg. herausg. v. J. H. Friedl. p. 2—6 coll. Sect. alt. p. XV sqq. Illustravit etiam Casp. Barth. in Adversarr. l. XIII. c. 1. p. 710. Caeterum iam in Iust. Cohort. ad Gent. c. 16 (Corp. Apoll. Vol. III) p. 61, quarto saeculi secundi decennio exarata (cf. quae exposui in Erschii et Gruberi Allg. Encycl. d. Wiss. u. Künste Sect. II. P. 30, Lips. 1853, p. 47 sq. coll. p. 41), tres huius fragmenti versus (7—9: Εἷς θεός ... ἀπάσης) afferuntur, ibique Sibylla appellatur ἡ ἀρχαία καὶ σφόδρα παλαιά, quam et Plato (cf. c. 37: in Phaedro p. 244) et Aristophanes (vid. n. 1) et alii complures ut vatem memoraverint. Praeterea l. c. c. 37 dicitur non habuisse facultatem oracula limandi praesertim in iis quae ad accuratam numerorum rationem (τῶν μέτρων ἀκριβείαν) pertinent. Numeri sane multi in Sibyllinis claudi-

*Homines mortales et carnei, qui nihil estis,
 Quomodo cito efferimini, vitae finem non respicientes?
 Non tremitis, nec timetis deum, inspectorem vestrum,
 Altissimum cognitorem, omnium speculatorem, testem omnium,
 Creatorem omnia nutrientem, qui dulcem spiritum in omnibus
 Posuit, et ducem mortalium omnium constituit?
 Unus deus [est], qui solus imperat, ingens, non ortus,
 Omnipotens, invisibilis, videns solus ipse omnia,
 Ipse autem non cernitur ab ulla carne mortali.
 Quae enim caro potest coelestem et verum
 Oculis videre deum immortalem, qui coelum habitat?*

cant: saepenumero omnia fere metricorum praecepta negliguntur. Quamvis vero Sibyllistae elaborandis versibus parum operae navaverint, plurima tamen vitia ineptis librariis imputanda sunt. Cf. Ric. Volkmann De Oracc. Sibyll. Lips. 1853. — Primus versus a Clemente Alex. Strom. III. c. 3. §. 14 (Opp. ed. Klotz. T. II) p. 220 citatur, cuius auxilio pro ἐὼντες, quod Ven. et Bodl. librariorum culpa habent itemque Gesnerus recepit, cum caeteris editt. ἐόντες refinxit.

3. οὐδὲ] Ven. et Bodl. legunt οὐ. Iam Gesn. οὐδὲ dedit.

4. πανεπόπτην] Ven. et Bodl. παντεπόπτην, repugnanter metro. Sic etiam Gesn. At Duc. Mor. Fell. Wolf. male παντόπτην fecerunt. Mar. et Humphr., Alex. et Friedl. πανεπόπτην, eiecto τ.

5. Παντοτρόφον] Ven. et Bodl. παντότροφον. Pariter Gesn. Duc. Mor. Mar. Pro κτίστην Ven. et Bodl. κτίστιν (sic Gesn. quoque), Mor. Fell. Wolf. Mar. κτιστήν (oxyt.). Deinde Lactant. l. c. IV. c. 6 ed. Fritsch. (vide supra n. 2) ἅπασιν.

6. Κάτθετο] Ven. et Bodl. κα-

τέθετο contra metrum. Ita et Gesn. Pro χήγ. βρ. (Ven. Bodl.) habet Lactant. καὶ ἡγήτορα θεῶν.

7. ὄς] Excidit in Ven. et Bodl, ob similem sonum syllabae praecedentis; deest etiam apud Gesn. Agnoscit Lactant., qui hunc versum laudat l. c. I. c. 6. p. 15. Fell. et Wolf. non ἄρχει (Ven. Bodl. Lact.), sed ἐστίν, ut Iustin. l. c. c. 16 (vide supra n. 2). Gesnerus adnotat (in marg.) lectionem: εἰς θεὸς ἔστι μόνος καὶ ὑπερμεγέθης, ἀγέννητος.

8. ὄρῶν μόνος] Iustin. et Friedl. ὄρώμενος.

9. ὑπὸ] Ven. et Bodl. δ' ὑπὸ. Iam. Gesn. recte ὑπὸ, omisso δ'.

10. Τίς . . . γεγαῶτες] Hos quattuor versus etiam habet Clemens Alex. l. c. V. c. 14. §. 109 (T. III) p. 77 (Euseb. Praep. ev. XIII. c. 13) et Protrept. c. 6. §. 71 (T. I) p. 61. — Bodl. et Gesn. pro ἐπουράνιον (quod Ven. tuetur) dant οὐράνιον, sed adnotat Gesn.: „Legο ἐπουράνιον.“

11. πόλον] Gesn. πόλιν facili lapsu.

"Ἐλθετε, μὴ σκοτίνην δὲ διώκετε καὶ γνώφον αἰεὶ·

Ἡελίου γλυκυδερχὲς ἰδοὺ φάος ἔξοχα λάμπει.

Γνωῶτε δὲ ²⁵κατθέμενοι σοφίην ἐν στήθεσιν ὑμῶν·

Εἷς θεὸς ²⁶ἔστι, βροχάς, ἀνέμους, σεισμούς ἐπιπέμπων,

²⁷Ἀστεροπάς, λιμούς, λοιμούς καὶ κήδεα λυγρὰ

Καὶ νιφετούς, ²⁸κρύσταλλα. Τί δὴ καθ' ἐν ἔξαγορεύω;

Οὐρανοῦ ἠγεῖται, γαίης κρατεῖ, ²⁹αὐτὸς ὑπάρχει.

Καὶ πρὸς τοὺς ³⁰γενητούς λεγομένους ἔφη·

Εἰ δὲ γενητὸν ὅλως καὶ φθείρεται, ³¹οὐ δύνατ' ἀνδρὸς

Ἐκ μηρῶν μήτρας τε θεὸς τετυπωμένος εἶναι.

³²Ἀλλὰ θεὸς μόνος εἷς πανυπέρτατος, ὃς πεποίηκεν

Οὐρανὸν ἠελιὸν τε καὶ ἀστέρας ἠδὲ σελήνην,

Καρποφόρον γαῖάν τε καὶ ὕδατος οἷδατα πόντου,

Οὐρεὰ θ' ὑψηλέντα ³³καὶ ἀέναα χεύματα πηγῶν·

Τῶν ³⁴τ' ἐνύδρων πάλι γεννᾷ ἀνήριθμον πολὺ πλῆθος·

Ἐρπετὰ ³⁵δὲ γαίης κινούμενα ψυχοτροφεῖται,

Ποικίλα τε ³⁶πτηνῶν λιγυροθρόα, τραυλίζοντα,

Ξουθά, ³⁷λιγυπτερόφωνα, ταράσσοντ' ἀέρα ταρσοῖς·

Ἐν δὲ νάπαις ὀρέων ἀγρίαν γένναν θέτο θηρῶν·

25. κατθέμενοι] Ven. κατε-
θμενοι (sic), Bodl. et Gesn. κατα-
θέμενοι, Mor. κατθέμενοι. Μοx στή-
θεσιν Ven. Bodl. Gesn.

26. ἔστι] Gesn.; caeteri ἔστι.
Dein Clem. τ' ἐπιπέμπων.

27. Ἀστεροπάς] Ven. ἀστερα-
πάς. Gesn. λυγερὰ.

28. κρύσταλλα. Τί δὴ] Ita re-
cte Theophilus. Clemens mendose
κρύσταλλά τε· τί καθ' κτλ.

29. αὐτὸς ὑπάρχει] Ven. Bodl.
et editi; etiam Clemens. Sibyllam
vero scripsisse ἄιδος ἄρχει (οrco
imperat) merito monuit Eustathius
Schwartzius in Analectis p. 31 sq.
Scilicet omnia sublimia, dei potestati
subiecta, uno velut cinno compre-
hendere volebat. At ubi sunt omnia?

Nihil hīc de daemonibus, quorum
mentio omnino necessaria erat post
coelestium et tellustrium enarratio-
nem.

30. γενητούς] Scil. deos gen-
tilium. Fell. Wolf. Gall. γεννητούς
absque ulla codd. auctoritate. Cf. lib.
I. c. 4. n. 1.

31. οὐ ... τετυπ. εἶναι] Haec
citat Lactant. l. c. I. c. 8. p. 18. —
Pro ἀνδρὸς Ven. et Bodl. ἄνδρες
absurde.

32. Ἀλλὰ ... πόντου] Hos ver-
sus tres Lactant. l. c. I. c. 6. p. 16 ex-
hibet. — Vox μόνος in Ven. deest.
Contra in Bodl. πανυπέρτατος de-
sideratur. Tum pro οἷδατα Ven.
οἷδαμα.

33. καὶ ἀέναα] Ven. Bodl. Gesn.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Ἡμῖν τε κτήνη ³⁸ ὑπέταξεν πάντα βροτοῖσιν,
 Πάντων ³⁹ δ' ἡγητῆρα κατέστησεν θεότευκτον,
 Ἄνδρὶ δ' ⁴⁰ ὑπαίταξεν παμποίκιλα κού καταληπτά.
 Τίς γὰρ σὰρξ δύναται θνητῶν γνῶναι τὰδ' ἅπαντα;
 Ἄλλ' αὐτὸς μόνος οἶδεν ὁ ποιήσας ⁴¹ τὰδ' ἀπ' ἀρχῆς,
⁴² Ἄφθαρτος κτίστης αἰώνιος, αἰθέρα ναίων,
 Τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθὸν προφέρων πολὺ ⁴³ πλείονα μισθόν,
 Τοῖς δὲ κακοῖς ἀδίκους τε χόλον καὶ θυμὸν ἐγείρων, 114
⁴⁴ Καὶ πόλεμον καὶ λοιμὸν ἰδ' ἄλγεα δακρυσέοντα.
 Ἄνθρωποι, τί μάτην ὑψούμενοι ἐκριζοῦσθε;
 Αἰσχύνθητε ⁴⁵ γαλᾶς καὶ κνώδαλα θειοποιούντες.
 Οὐ μανίη καὶ λύσσα φρενῶν ⁴⁶ αἴσθησιν ἀφαιρεῖ,
⁴⁷ Εἰ λοπάδας κλέπτουσι θεοί, συλοῦσι δὲ χύτρας;
 Ἄντὶ δὲ ⁴⁸ χρυσήεντα πόλον κατὰ πλοῦνα ναίειν
 Σητόβρωτα ⁴⁹ δέδορκε, πυκναῖς δ' ἀράχναις δεδίασται!

Mar.). Μοx ταράσσοντα Ven. Bodl. Gesn.

38. ὑπέταξεν] Operarum errore ὑπέταξαν Fell.

39. δ' ἡγητῆρα] Ven. et Bodl. δ' ἡγήτορα, editt. (exc. Duc. Wolf. Humphr.) δ' ἡγήτερα, Alex. et Friedl. δ' ἡγητῆρα. In fine θεότευκτον intellige hominem.

40. ὑπαίταξεν] Ven. et Bodl. ὑπέταξεν, item Gesn. Duc. Mor.; ὑπαίταξεν Fell. (Alex. Friedl.), unde caeteri ὑπαί τάξεν. Cf. n. 35 de αι et ε literis commutatis. Postea pro κού καταληπτά Ven. et Bodl. καὶ εὐκατάληπτα (sic), Gesn. Duc. Mor. Fell. contra sensum κ' εὐ κατάληπτα, Wolf. Mar. Humphr. κ' οὐ κατάληπτα, accentu vitioso. Sibylla dicit varietatem illam animalium cogitatione comprehendi non posse. Sic sequens versus cum hoc bene cohaeret.

41. τὰδ'] Ven. τὰδε. Editi τὰ δ' (Bodl.).

42. Ἄφθαρτος . . . ἐγείρων] Laudat hos versus tres Lactant. De ira c. 22 (P. II) p. 244. — Pro αἰθέρα ναίων (Lact.) Ven. αἰθέραν αἰῶν, Bodl. αἰθέραι ναίων. Wolf. forte legendum suspicatur αἰθέρι ναίων. Noli mutare.

43. πλείονα] Lact. μείζονα.

44. Καὶ . . . δακρυσέοντα] Similis est Orphei versus ap. Iust. l. c. c. 15. p. 58 E et De monarch. c. 2. p. 130 A: Καὶ πόλεμον κρυσέοντα καὶ ἄλγεα δακρυσέοντα. — Pro ἰδ' (Alex. Friedl.) habent Ven. Bodl. Gesn. ἡδ', Mar. Humphr. ἦ, Mor. Fell. Wolf. δ' (sic), Duc. κ'. Pes-sime Thienem. commendavit: καὶ πόλεμον, λοιμὸν καὶ δ' ἄλγεα δακρυσέοντα.

45. γαλᾶς] Ven. et Bodl. τάλας. Cf. lib. I. c. 3. n. 11. Sic etiam Gesn. Duc. Mor. Adnotat Gesn.: „Quid si legas γάλας?“ Caeteri editt. recte γαλᾶς. Antea vulgatur

*Nobis iumenta subiecit omnia mortalibus,
 Omnium ducem constituit a se conditum,
 Viro subiecit admodum varia et innumerabilia.
 Nam quae mortalium caro haec omnia cognoscere potest?
 Sed ipse solus novit qui fecit haec ab initio,
 Incorruptus creator aeternus, aethera inhabitans,
 Bonis bonam proferens et multiplicem mercedem,
 In malos autem et iniustos iram et furorem excitans,
 Et bellum et pestem et dolores lacrimosos.
 Homines, quid frustra erecti radicibus peritis?
 Pudeat vos feles et crocodilos in deos referre.
 Nonne furor et rabies sensum occupat,
 Si lances furantur dii ollasque diripiunt?
 Et quam auratum coelum et pingue colere deberent,
 Vermibus exesa respiciunt et araneis praetexta!*

αἰσχυρῶνθε. In fine Ven. θεο-
 ποιῶντες.

46 αἰσθησιν ἀφαιρεῖ] Ven. et
 Bodl. καὶ ἐστήσια φάρη. Et ita
 edidit Gesn.; legendum vero monet
 καὶ ἐτώσια βάρη (*stulla onera*),
 quam lectionem Duc. Mar. Humphr.
 receperunt. Mor. Fell. Wolf. καὶ
 ἐτήσια βάρη, unde Thienem. sat
 absurde effecit καὶ ἐτήσια βάρεις,
 „*schwere Hirnkrankheiten*“ (?!).
 Friedl. dedit κ' αἰσθησιν ἀφαιρεῖ.
 Acquiescendum in egregia emenda-
 tione αἰσθησιν ἀφαιρεῖ, ab Alex.
 proposita et Volkm. (l. c. p. 10)
 probata.

47. Εἰ λοπάδας] Ven. Bodl.
 Gesn. εἰλοπάδας, una voce. Gesn.
 adnotavit: „ἐλόποδας [sic] id est
 boves.“ Unde Duc. Mor. Fell. εἰ-
 λοπόδας dederunt. Scribere debe-
 bant εἰλίποδας, *tauros*. Respiciunt
 enim ad Mercurium, qui boves sur-
 ripuit. At genuina lectio est εἰ λο-
 πάδας (Wolf. Mar. Humphr.), si

lances sive patinas spoliant dii.
 Ita loquitur Sibylla propter feles
 (Aegyptiorum numina) antea memo-
 ratas, quibus hoc usu receptum esse
 compertum est. Lances etiam cum
 ollis quadrant. Deinde συλλοῦσι Ven.
 Bodl., συλωσι Fell. Wolf. sine causa.

48. χρυσήεντα] Bodl. et Gesn.
 χρυσιεντα. Ibidem non κατὰ πλο-
 να ναίειν (Ven.), sed καταποίονα
 ναίειν. Claus. transtulit: *et foecun-
 dam terram*. Quapropter Duc. et
 Mor. legerunt καὶ πλονα γαῖαν et
 Thienem. ἀμφὶ δὲ χρ. π. καὶ πλονα
 γαῖαν. Vocula ἀντὶ c. infin. sine
 articulo apud Herodotum saepe usur-
 patur. Cf. Pape Lex. gr. s. v. T. I.
 p. 195.

49. δέδορκε] Scil. ὁ θεός. Sta-
 tuae deorum (lignae) vermium fie-
 bant araneorumque deliciae. Gesn.
 Mor. Fell. Wolf. δεδόρκε. Pro δε-
 διάσται Ven. δεδίαστε (n. 35), Mor.
 Fell. δεδίαστα.

Προσκυνέοντες ὄφεις κύνας αἰλούρους, ἀνόητοι,
 Καὶ ⁵⁰ πετεηνὰ σέβεσθε καὶ ἔρπετὰ θηρία γαίης
 Καὶ λίθινα ξόανα καὶ ἀγάλματα χειροποίητα,
⁵¹ Κὰν παρόδοισι λίθων συγχώματα· ταῦτα σέβεσθε
 Ἄλλα τε πολλὰ μάταια, ἃ δὴ ⁵² κ' αἰσχρὸν ἀγορεύειν.
⁵³ Εἰσὶ θεοὶ μερόπων δολοήτορες [οὔτοι] ἀβούλων,
 Τῶν δὴ ⁵⁴ κὰκ στόματος χεῖται θανατηφόρος ἴος.
⁵⁵ Οὗ δ' ἔστι ζωὴ τε καὶ ἄφθιτον ἀέναον φῶς,
 Καὶ μέλιτος [⁵⁶ γλυκεροῦ] γλυκερώτερον ἀνδράσι χάσμα
⁵⁷ Ἐκπροχέει —, τῷ δεῖ μόνῳ αὐχένα κάμπτειν,
 Καὶ τρίβον αἰώνεσιν ἐν εὐσεβέεσσ' ἀνακλίνειν.
 Ταῦτα λιπόντες ἅπαντα, δίκης ⁵⁸ μεστὸν τὸ κύπελλον,
 Ζωρότερον, στιβαρόν, βεβαρημένον, εὖ ⁵⁹ μάλ' ἄκρητον,
 Εἰλκύσατ' ⁶⁰ ἀφροσύνησι μεμνηνότε πνεύματι πάντες·

50. πετεηνὰ] Ven. At Gesn. πετεινὰ (Bodl. ?) et caeteri editt. (etiam Alex. et Friedl.) πετεινὰ.

51. Κὰν παρόδοισι] Ven. κέν παρόδοις. Bodl. et Gesn. καὶ ἐν παρόδοις. Duc. et Mor. κ' ἐν παρόδοις. Fell. et Wolf. κ' ἐν παρόδοις. Humphr. κὰν παρόδοις, ut Alex. quoque et Friedl. Caeterum Ven. et Bodl. συγχώματα habent. Significantur acervi lapidum Mercurio sacri, quos Graeci ἔρμακας vocant (Opsop.). Cf. scholiasten Nicandri ad Theriaca v. 175.

52. κ' αἰσχρὸν] Ven. καὶ αἰσχρὸν. Volkm. (l. c. p. 7) legi iubet κᾶσχιστ'. Illico Ven. et Bodl. ἀναγορεύειν.

53. Εἰσὶ θεοὶ μ. δ. οὔτοι ἄ.] Uterque cod. mstus εἰσὶ γὰρ θεοὶ μ. δ. ἀβούλων, omisso οὔτοι. Ita Gesn. quoque. Fell. Wolf. Alex. ut supra in textu. Morello placuit: καὶ γὰρ θεοὶ μ. δ. εἰσὶν ἄβ. Pariter Duc. Mar. Humphr. Friedl., nisi quod ex καὶ γὰρ fecerunt καὶ γε.

54. κὰκ στ. χεῖται] Ven. et Bodl. καὶ ἐκ στ. κεῖται. Eadem Gesn. praebet. Duc. Mor. Fell. κ' ἐκ στ. κεῖται. Wolf. κ' ἐκ στ. χεῖται. Humphr. Alex. Friedl. κὰκ στ. χεῖται. Literas K et X saepe permutantur a scribis.

55. Οὗ δ' ἔστι] Humphr. Alex. Friedl. Iam Mar. coniecit legendum. Ven. Bodl. Gesn. οὐδέ ἔστιν. Caeteri editt. οὐδ' ἔστι (Duc. Mor. Fell.) aut οὐδ' ἔστι c. accentu in v. ἔστι (Wolf. Mar.).

56. γλυκεροῦ] Abest in Ven. et Bodl., item ap. Gesn. Duc. Mor. Fell. Reliqui supplerunt ex Opsopoei coniectura. Gesn. et Mor. ἀνδράσιν (Ven. et Bodl.). Pro χάσμα Auratus mavult κρᾶσμα, dilutam portionem. Huic lectioni videtur fidem facere epitheton ἄκρητον quod paullo infra exstat.

57. Ἐκπροχέει κτλ.] Uterque cod. mstus: Ἐκπροχέει, τῷ δὴ μόνῳ αὐχένα κάμπτε, καὶ τρίβον α. ἐ. εὐσ. (Ven. εὐσεβέες) ἀνακλινοῖ.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

⁶¹ Κού θέλετ' ἐκνήψαι καὶ σώφρονα πρὸς νόον ἐλθεῖν,
 Καὶ γνῶναι βασιλῆα θεόν, τὸν πάντ' ἐφορῶντα.
 Τοῦνεκεν αἰθομένοιο πυρὸς σέλας ἔρχετ' ἐφ' ὑμᾶς·
 Λαμπάσι καυθήσεσθε δι' αἰῶνος τὸ παντῆμα,
 Ψεύδεσιν αἰσχυνθέντες ⁶² ἐπ' εἰδώλοισιν ἀχρήστοις.

D

⁶³ Οἱ δὲ θεὸν τιμῶντες ἀληθινὸν ἀέναόν τε
 Ζωὴν ⁶⁴ κληρονομοῦσι, τὸν αἰῶνος χρόνον αὐτοῖ
 Οἰκοῦντες παραδείσου [⁶⁵ ὁμῶς] ἐριθηλέα κῆπον,
 Δαινύμενοι γλυκὺν ⁶⁶ ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος.

⁶⁷ Ὅτι μὲν οὖν ταῦτα ἀληθῆ καὶ ὠφέλιμα καὶ δίκαια καὶ προσ- 53
 φιλῆ πᾶσιν ἀνθρώποις τυγχάνει, δῆλόν ⁶⁸ ἐστίν, καὶ ὅτι οἱ κα-
 κῶς δράσαντες ἀναγκαίως ἔχουσιν κατ' ἀξίαν τῶν πράξεων κο-
 λασθῆναι.

37. ¹ Ἦδη δὲ καὶ τῶν ποιητῶν τινες ὡσπερὲι λόγια ἑαυτοῖς
 ἐξεῖπον ταῦτα καὶ εἰς μαρτύριον τοῖς τὰ ἄδικα πράσσουσιν, λέ-
 γοντες ὅτι μέλλουσιν κολάζεσθαι. Αἰσχύλος ἔφη.

115

Ven. μεμανη ὅτι, Bodl. μεμάνη ὅτι,
 Gesn. Duc. Mor. μεμανηότι, sensu
 nullo.

61. Κού] Humphr.; Κ' οὐ Fell.
 et Wolf. Caeteri editt. Καὶ οὐ.

62. ἐπ'] Ven. ἐπι.

63. Οἱ . . . κῆπον] Versus ii-
 dem reperiuntur ap. Lactant. Institt.
 div. II. c. 12 (P. I) p. 102. — Lact.
 et Friedl. ἀέναον (n. 33).

64. κληρονομοῦσι, τὸν αἰῶνος
 χρόνον] Ven. et Bodl. κληρονομή-
 σουσιν τὸν αἰῶνος χρόνον. Gesn.
 κληρονομήσουσιν τὸν αἰῶνα χρό-
 νον. Duc. et Mor. κληρονομήσουσ'
 αἰῶνα χρόνον. Fell. et Wolf. κλη-
 ρονομοῦσ' αἰῶνος τὸν χρόνον. Mar.
 κληρονομήσουσ' αἰῶνος τὸν χρόνον.
 Equidem ad fidem utriusque codicis
 msti ita restitui, praeceuntibus Hum-
 phr. Alex. Friedl., ut Lactantius
 legit.

65. ὁμῶς] Deest in Ven. et
 Bodl. sicut ap. Gesn. Duc. Mor.
 Addidit iam Caslialio ex Lactantio.
 Caeterum paradisus, hortus de-
 liciarum, hinc videtur intelligi qui
 extra et supra terram (2 Cor. 12, 4.
 Apoc. 2, 7; coll. supra c. 24. n. 4
 et c. 26. n. 6) est constitutus. Cf.
 Gallaeum et Alexandrum ad h. l.

66. ἄρτον ἀπ' οὐρ.] Mannam
 intellige, quae saepe in sacris scri-
 pturis hoc nomine designatur: Ps.
 77, 24. 104, 40. Sap. 16, 20. Iosua.
 6, 31. Alexander. — Ven. non γλυ-
 κὺν sed γλυκὺ exhibet.

67. Ὅτι μ. ο. τ. ἀληθῆ . . . καὶ
 δίκαια κ. προσφιλῆ] Phill. 4, 8:
 ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ . . . ὅσα δίκαια,
 . . . ὅσα προσφιλῆ.

68. ἐστίν] Humphr. ἐστι. Iam
 Maranus caput 37 incipit: Καὶ ὅτι
 οἱ κακῶς κτλ., ita ut apodosin male

*Nec vultis evigilare et ad prudentem mentem converti,
Et cognoscere deum regem, omnia inspicientem.
Quapropter ardentis ignis fulgor venit ad vos:
Flammis comburemini in saeculum quotidie,
Pudore suffust ob falsa et inutilia simulacra.
Qui autem deum colunt verum et sempiternum
Vitam haereditate accipient, in aeternum tempus ipsi
Inhabitantes paradisi simul amoenum hortum,
Edentes dulcem panem a coelo stellato.*

Haec igitur vera et utilia et iusta et amica omnibus hominibus esse perspicuum est, et eos qui male fecerint necessario pro meritis actionum puniri.

37. Iam vero etiam poetarum nonnulli haec pronuntiarunt quasi oracula in seipsos atque ut in eos qui inique faciunt testimonium exhiberent, dicentes eos punitum iri. Aeschylus dixit:

incipiat verbis ἤδη δὲ καὶ τῶν ποιητῶν τινες κτλ. Pro ἔχουσι Fell. Wolf. Humphr. ἔχουσι sine ulla auctoritate. Respicit autem Theophilus ad ea quae Sibylla (paullo ante) eecinit: Τοῦνεκεν αἰδομένοιο πνρὸς σέλας ἔρχετ' ἐφ' ὑμᾶς κτλ.

1. Ἦδη δὲ καὶ] Fortasse ἔτι δὲ καὶ legendum: quam locutionem Theophilus in deliciis habet, cf. lib. I. cc. 9. 10, lib. II. cc. 1. 4. 5. 24, lib. III. c. 5. Sed potest ferri vulgata ideoque debet. Mox τῶν ante ποιητῶν Fell. et Wolf. male omiserunt. Tum ὡσπερὶ suadente Wolfio reposui pro ὡς περὶ, quod in codd. mstis et editis (exc. Humphr.) existat; solus Gesn. ὡσπερὶ una voce scripsit. Eundem errorem c. 32 (n. 10) notavi. Pro ἐξεῖπον ταῦτα vul-

go ἐξεῖποντο legitur corrupte. Scilicet, nisi egregie fallor, in syllaba το latet τοῦτο vel convenientius ταῦτα, h. e. ea quae spectant ad poenas sceleri infligendas (c. 36 fin.). Denique in editis non μέλλουσι (Ven.) sed μέλλουσι comparet. Ad sententiam quod attinet, cf. finem cap. (ἀκόλουθα ἐξεῖπαν τοῖς προφήταις) et c. 8: τινες . . . ἐξ αὐτῶν (scriptorum gentium) εἶπον ἀκόλουθα τοῖς προφήταις, ὅπως εἰς μαρτύριον αὐτοῖς τε καὶ πάντων ἀνθρώποις. Minus recte Nolte pro ἐξεῖποντο suspicatus est legendum ἐξεῖπον, statim adiiciens: „Totus locus forte ita constituendus est: . . . ὡσπερὶ λόγια εἰς μαρτύριον ἑαυτοῖς καὶ τοῖς τὰ etc.“ Quae quidem emendatio critico calculo indigna est, ut quisque videt.

² Δράσαντι γάρ τοι καὶ παθεῖν ὀφείλεται.

Πίνδαρος δὲ καὶ αὐτὸς ἔφη·

³ Ἐπεὶ

Ῥέζοντά τι καὶ παθεῖν ἔοικεν.

Ῥσαύτως καὶ Εὐριπίδης·

⁴ Ἀνάσχου πάσχων· δρῶν γὰρ ἔχαιρες.

Νόμου τὸν ἐχθρὸν δρᾶν, ὅπου λάβης, κακῶς.

Καὶ πάλιν ὁ αὐτός·

⁵ Ἐχθροὺς κακῶς δρᾶν ἀνδρὸς ἡγοῦμαι μέρος.

Ὁμοίως καὶ Ἀρχίλοχος·

⁶ Ἐν δ' ἐπίσταμαι μέγα,

Τὸν κακῶς [τι] δρῶντα δεινοῖς ἀνταμείβεσθαι κακοῖς.

Καὶ ὅτι ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐφορᾷ καὶ οὐδὲν αὐτὸν λανθάνει, ⁵⁴
μακρόθυμος δὲ ὢν ⁷ ἀνέχεται ἕως οὗ μέλλει κρίνειν, καὶ περὶ
τούτου Διονύσιος εἴρηκεν·

2. Δράσαντι . . . ὀφείλεται] Eliam Stobaeus Ecl. phys. I. 3, 24. p. 118 (ed. Heer.): *Αἰσχύλου· Δράσαντι . . . ὀφείλεται.* Gesn. *δράσαντι* divide, Fell. et Wolf. *δράσαντι*. Mallet Wolf. legere *δράσαντα γάρ τι*. Pro *τοι* cod. Stob. August. *τι* habet, idque Nauck. (Trag. graec. fragm. p. 99) probavit; Wagner. (Poet. trag. fragm. Vol. I. p. 144) vulgatum *τοι* retinuit. Ven. *ὀφείλετε* vitiose (c. 36. n. 35). Aeschilo autem fragmentum fortasse errore adscribitur. Certe simillimus est Sophoclis versus ap. Orion. Flor. VI. 6. p. 49: *Ἐκ τοῦ Ἡρακλεῖστου Σοφοκλέους· Τὸν δρῶντα γάρ τι καὶ παθεῖν ὀφείλεται.* Omisso poetae nomine scholiastes Pindari ad Nem. IV. 51 (ap. Boeckh. T. II. P. I. p. 453): *Παρά τοῦτο ὁ τραγικός· Τὸν δρῶντά πού τι καὶ παθεῖν ὀφείλεται.* Caeterum, quia Theophilus statim illum Pindari lo-

cum affert (Πίνδ. δὲ καὶ αὐτὸς ἔφη), non praeter rem credideris eum apophthegma Aeschyli ex scholiaste Pindari hausisse. Unde de aetate eius iudicium aliquatenus formari potest. Cf. etiam Arrian. Exped. Alex. VI. 13, 5.

3. Ἐπεὶ . . . ἔοικεν] Pindar. Nem. IV. 51 sq. (ed. Boeckh. T. I. p. 145) = 31 sq. (ap. Schneidew. ed. 2, Lips. 1855, p. 137). Cf. n. 2. Pro *ἐπεὶ* Ven. *ἐπὶ*, sed corrector *εἰ* supra *ι* posuit. Fell. et Wolf. *ἔοικε* contra utriusque cod. msti fidem.

4. Ἀνάσχου . . . κακῶς] Euripidis incertae fabulae fragmentum. Fell. Wolf. Mar. c. Grotio (Excc. p. 429) verbis transpositis legunt *πάσχων ἀνάσχου*. At Ven. et Bodl. *ἀνάσχου πάσχων*. Matth. (Eurip. tragg. et fragm. T. IX. p. 386) Wagner. (l. c. Vol. II. p. 458) Nauck. (l. c. p. 546) malunt *ἀνέχου πάσχων*, et sic Humphr. edidit. Pro

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

⁸ Ὁ τῆς Δίκης ὀφθαλμὸς ὡς δι' ἡσύχου

Λεύσων προσώπου πάνθ' ὁμῶς αἰεὶ βλέπει

Καὶ ὅτι μέλλει ἢ τοῦ θεοῦ κρίσις γίνεσθαι καὶ τὰ ⁹ κακὰ τοὺς
πονηροὺς αἰφνιδίως καταλαμβάνειν, καὶ τοῦτο Δίσχυλος ἐσήμα-
νεν λέγων·

¹⁰ Τό τοι κακὸν ποδῶκες ἔρχεται βροτοῖς,

Κατ' ἀμπλάκημα τῷ περῶντι τὴν θέμιν.

¹¹ Ὁρᾶς Δίκην ἄναυδον, οὐχ ὀρωμένην

Εὐδοντι καὶ στείχοντι καὶ καθημένῳ·

Ἐξῆς ὀπάξει δόχμιον, ἄλλοθ' ὕστερον.

¹² Οὐκ ἐγκαλύπτει νύξ κακῶς εἰργασμένον·

Ὁ τι δ' ἂν ποιῆς δεινόν, νόμιζ' ὀρᾶν τινά·

8. Ὁ τῆς ... βλέπει] Dionysii incertae fabulae fragmentum, etiam a Stobaeo l. c. I. 4, 19. p. 114 cum lemmate Διονυσίου laudatum. Cf. Wagner. l. c. Vol. III. p. 116 et Nauck. l. c. p. 617. Pro λεύσων Ven. λευσον (sic), unde corrector effecit λεύσων, id quod in Bodl. et apud Fell. et Wolf. exstat. Tum codd. msti et editi (exc. Humphr.) corrupte: προσώπῳ πανὸς ὁμόσαι εἰ βλέπει. Iam Th. Canter. (Var. lectt., Antv. 1574, lib. I. p. 18) et Io. Toup. (Opuscc. crit., ed. 2, T. I. p. 89) emendarunt. Toup. et Wagn. ὁμῶς, non ὁμῶς. Praeterea Toup. et Thienem. ὅς pro ὡς scribi iusserunt. De sententia vide Menand. Monost. v. 179 ap. Meinek. (Fragmm. com. gr. Vol. IV, Ber. 1841) p. 345 et Philem. Spur. ap. eundem p. 67 (Iust. De monarch. c. 3. p. 134 A): ἔστιν Δίκης ὀφθαλμὸς, ὃς τὰ πάνθ' ὀρᾶ. Heliod. VIII. 13: δεινὸς δὲ ὁ τῆς Δίκης ὀφθαλμὸς ἐλέγχειν τὰ κρύφια. Alia Nauck. contulit l. c. p. 705 sq.

9. κακὰ] Ven. et Bodl. κατὰ,

item editt. ante Wolf., qui primus κακὰ scripsit. Sed errorem iam Clauser. perspexit, reddens mala. Pro ἐσήμανεν (Ven.) vulg. —νε.

10. Τό τοι κακὸν ... νόμιζ' ὀρᾶν τινά] Hic locus, id quod omnes scriptoris nostri editores et interpretes fugit, complectitur tria fragmenta, quae ut apud Theophilum ita etiam in Stobaei cod. msto August. uno ordine coniuncta afferuntur; scilicet usus est Theophilus hoc florilegio, cuius nunc auctor perhibetur Stobaeus. 1°. Duo versus Τό τοι ... τὴν θέμιν, quos Nauckius (l. c. p. 90: contra Wagner. l. c. Vol. I. p. 144) recte consociat, Aeschyli incertarum fabularum fragmentum praebent. Cf. Stob. I. 3, 26. et 27. p. 118. — 2°. Tres versus Ὁρᾶς Δίκην ... ἄλλοθ' ὕστερον (Stob. I. 3, 28. p. 120: sine poetae nomine) continent incerti poetae tragici fragmentum. Cf. Nauck. p. 716. — 3°. Duo versus Οὐκ ἐγκαλύπτει ... ὀρᾶν τινά (Stob. I. 3, 29. p. 120: non adscripto poetae nomine) Menandri esse coniecit Hermannus. Cf. Nauck.

Iustitiae oculus, utcunque leniter

Spectat, cuncta semper cernit.

Et futurum esse dei iudicium et improbos mala ex impro-
viso deprehensura, id quoque Aeschylus significavit di-
cens:

Malum veloci gressu ingruit mortalibus,

Per peccatum proterenti fas.

Vides Iustitiam mutam, quam non vides

Sive dormis sive is sive sedes:

Obliqua sequitur proxime, interdum eminus.

Non celat nox male factum:

Quicquid prave agas, esse qui cernat puta.

l. c. — Vocula τοι post Τό deest non solum in Ven. et Bodl. sed etiam ap. Gesn. Duc. Mor. Pro Κατ' ἀμπλάκημα τῷ Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. habent καὶ τὰ ἀμβλακήματα (c. β et sine τῷ), Stob. et Humphr. καὶ τὰμπλάκημα τῷ. Unde Hermann. isto modo rescripsit, idemque placuit Noltio et Nauckio. At Fell. Wolf. Mar. c. Grotio male: Κεῖτ' ἀμπλάκημα τῷ.

11. Ὁρᾶς ... ὕστερον] Vide n. 10. Pro στείχοντι καὶ καθημένῳ offerunt Ven. Bodl. Gesn. Duc. στείχοντι καθημένῳ, Mor. στείχοντι καθημένῳ. Thienem. coniecit scribendum: Ὁρᾶς δίκην ἄναυδον. Οὐχ ὀρωμένη || Εὐδοντι . . . καθημένῳ; „Ist nicht sichtbar sie“ etc? Mox pro ὀπάξει (Ven. Bodl.) legit Stob. δ' ὀπηδεῖ, Fell. ὀπηδεῖ, Wolf. ὀπηδεῖ, Humphr. ὀπάξει, Nauck. δ' ὀπαδεῖ. Tum pro δόχμιον habent Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. δόγμιον. Idem ἄλλο δὲ pro ἄλλοθ'. Thienem. verba Ἐξῆς ὀπάξει δόχμιον ἄλλο δ' (sic) ὕστερον Theophili esse opinatur: „Hierauf

folgt ein anderer Spruch noch.“ Quem lapsum meminisse sufficit.

12. Οὐκ . . . τινά] Vide n. 10. Pro verbis Οὐκ ἐγκαλύπτει νύξ κακῶς εἰργασμένον, quae Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr. praebent, Fell. et Wolf. temere substituerunt Οὐδ' ἐν καλύπτει τῶν κακῶν (sic) εἰργασμένων, ex Stobaeo qui Οὐδὲν καλύπτει τῶν κακῶς εἰργασμένων legit. Unde ap. Theoph. Noltius mallet Οὐδ' ἐν καλύπτει νύξ κακῶς εἰργασμένων. Melius Wagner. (l. c. p. 145) coniecit legendum Οὐδ' ἐγκαλύπτει νύξ κακῶς εἰργασμένα. At vero stat vulgata, codd. mstis firmata, quam supra dedi. Versus sequens in utroque cod. msto et ap. Gesn. Duc. Mor. exhibetur sic ut supra in textu repraesentavi, nisi quod δ' post ὅτι omiserunt et νόμιζε pro νόμιζ' dederunt. Ita etiam Mar. et Humphr.; sed uterque ὅτι (id Mign. quoque repetiit, Gall. vero ὅ,τι) scribit et ille νόμιζε. Fell. et Wolf. sine ulla auctoritate: Ὅτι δ' ἂν ποιεῖς, νόμιζ' ὀρᾶν θεοῦς τινας.

Τί δ' οὐχὶ καὶ ὁ Σιμωνίδης

¹³ Οὐκ ἔστιν κακὸν

Ἄνεπιδόκητον ἀνθρώποις· ὀλίγω δὲ χρόνω

Πάντα μεταρρίπτει θεός;

Πάλιν Εὐριπίδης·

¹⁴ Οὐδέποτ' εὐτυχίαν κακοῦ ἀνδρὸς ὑπέρφρονά τ' ὄλβον

Βέβαιον εἰκάσαι χρεῶν,

Οὐδ' ἀδίκων γενεάν· ὁ γὰρ οὐδενὸς ἐκφύς χρόνος

Δείκνυσιν ἀνθρώπων κακότητας.

Ἔτι ὁ Εὐριπίδης·

¹⁵ Οὐ γὰρ ἀσύνητον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι

Τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμένους.

Καὶ ὁ Σοφοκλῆς·

¹⁶ Εἰ δεινὸν ὄρεξας, δεινὰ καὶ παθεῖν σε δεῖ.

Thienemanno, qui in reliquis cum Wolfio facit, placuit "Οτ' ἄν ποιεῖς κτλ. Stobaeus: "Ο τι δ' ἄν ποιῆς αἰεὶ νόμιζ' ὄραν τινάς. Etiam ap. Theoph. Noltius pro δεινὸν mavult αἰεὶ. At Wagner. censet δεινὸν retinendum esse: „si δ' ἄν correxeris, genuinam scripturam revocaveris.“

13. Οὐκ ... θεός] Hoc Simonidis fragmentum sic, ut supra dedi, omnino Ven. et Bodl. habent: ubi tamen verba in formam versuum non sunt concinnata. Sic etiam Schneidewinus: Delect. poett. elegg. gr. p. 390; coll. Exercitt. critt. IV, 19. Eadem verba agnoscunt Gesn. Duc. Mor., nisi quod Duc. et Mor. ἔστι atque Gesn. et Mor. μεταρρίπτει scripserunt. Maran., qui in duos versus male disposuit, κακὸν eiecit sine ratione. Fell. (a quo Gaisford. Poett. minor. gr. Vol. III. p. 207 mutuatus est) Wolf. Humphr. effecerunt: Οὐκ ἔστι (H. ἔστ') ἀνεπιδόκητον ἀνθρ. κακόν, || Ὀλίγω δὲ κτλ. Humphr. Ὀλίγω χρόνω δὲ πᾶν

μεταρρ. θεός. Absurde etiam Thienem. legit: Ἔστι || Οὐκ ἀνθρ. κακὸν ἀνεπιδ. || Ὀλίγω δὲ χρ. π. μεταρρ. || Θεός.

14. Οὐδέποτ' . . . κακότητας] Hos versus Euripidis Bellerophonti attribuit Stobaeus Flor. II. 15 (ed. Meinek. Vol. I) p. 63. Wagner. (l. c. Vol. II. p. 149): „Chori verba esse et metrum et argumentum luculenter demonstrant.“ Equidem dedi verba ut in Ven. et Bodl. comparant, ubi non disposita sunt in formam versuum; in hoc tantum paulisper discessi, quod τ' (in illis codd. non conspicuum) ante ὄλβον refinxit, tum pro οὐδὲ ἀδίκως τε νέαν scripsi οὐδ' ἀδίκων γενεάν (Stob.: cf. supra lib. I. c. 3. n. 11); denique ἐκφύς pro ἐκσφύς. Cum utroque cod. msto prorsus concordant Gesn. Duc. Mor. At Fell. et Wolf. Theophilo obtruderunt εὐτυχίην pro εὐτυχίαν et δ' pro τ' (hunc utrumque errorem Mar. et Humphr. repetierunt), praeterea ex Stob. voci χρό-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Ἦτοι οὖν περὶ ἀδίκου ὄρκου ἢ καὶ περὶ ἄλλου τινὸς πταίσματος ὅτι μέλλει ὁ θεὸς ἐξετάζειν, καὶ αὐτοὶ σχεδὸν προειρήκασιν, ἢ 55 καὶ περὶ ἐκπυρώσεως κόσμου θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες ἀκόλουθα 17 ἐξεῖπαν τοῖς προφήταις, καίπερ πολὺ μεταγενέστεροι γενόμενοι καὶ κλέψαντες ταῦτα ἐκ 18 τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

38. Καὶ τί γὰρ 1 ἦτοι ἔσχατοι ἢ καὶ πρῶτοι ἐγένοντο; Πλὴν 116 ὅτι γοῦν καὶ αὐτοὶ ἀκόλουθα τοῖς προφήταις εἶπον. Περὶ μὲν οὖν ἐκπυρώσεως Μαλαχίας ὁ προφήτης προείρηκεν· 2 Ἴδου ἡμέρα ἔρχεται κυρίου ὡς κλίβανος καιόμενος, καὶ ἀνάψει πάντας τοὺς ἀσεβεῖς. Καὶ Ἡσαίας· 3 Ἡξει γὰρ ὀργὴ θεοῦ ὡς χάλαζα συγκαταφερομένη βία καὶ ὡς ὕδωρ σύρον ἐν φάραγγι. Τοίνυν Σίβυλλα 56 καὶ οἱ λοιποὶ προφήται, ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι καὶ δεδηλώκασιν περὶ δικαιοσύνης καὶ κρίσεως καὶ κολάσεως· ἔτι μὴν καὶ περὶ προνοίας, 4 ὅτι φροντίζει ὁ θεὸς οὐ μόνον τῶν ζώντων ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τῶν τεθνεώτων, καίπερ ἄκοντες ἔφασαν· Β ἠλέγχοντο γὰρ ὑπὸ τῆς ἀληθείας. Καὶ τῶν μὲν προφητῶν 5 Σολομῶν περὶ τῶν τεθνηκότων εἶπεν· 6 Ἔσται ἴασις ταῖς σαρκὶν καὶ ἐπιμέλεια τῶν ὀστέων. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Δαυίδ· 7 Ἀγαλλιάσεται ὅστ' αὐτὰ τεταπεινωμένα. Τούτοις ἀκόλουθα 8 εἶρηκεν καὶ Τιμοκλῆς, λέγων·

9 Τεθνεῶσιν ἔλεος ἐπιεικῆς θεός.

Stob.) et Wolf. εἰ δεινὰ ἔδρασας, Mar. εἰ δεινὰ ῥέξας, Humphr. εἰ δειν' ἔδρασας.

17. ἐξεῖπαν] Ven. Et hanc formam alex. (Sturz. De dial. mac. et alex. p. 61), optimo codice servatam, licet alibi ἐξεῖπον et εἶπον (cf. e. g. supra n. 1, c. 8 et c. 38 init.) legatur, iure meritoque retinui. Editi ἐξεῖπον. Utraque forma in usu est etiam N. T. scriptoribus. Scite Al. Buttmann *Gramm. d. neutest. Spr.* p. 34: „Dabei ist wohl zu beachten dass fortwährend beide Aoristformen bei demselben Schriftsteller, oft dicht neben einander, gebraucht werden“ etc.

18. τοῦ] Ven. et Bodl.; item Gesn. Caeteri editt. omiserunt. Mar.: „Mirari videtur Theophilus cur graeci scriptores, dum ex prophetis multa suffurantur, consentanea prophetis dixerint. Cur id mirum illi videatur, causam reperiemus apud Tatianum, qui c. 40 profanos scriptores ea corrupisse ait quae ex Mosis fontibus hauriebant, quia non grato animo sed instar furum hauriebant.“

1. ἦτοι] Ven. et Bodl. Formula ἦτοι . . . ἢ saepe utitur Theophilus: lib. I. c. 2, lib. II. cc. 12. 37, lib. III. cc. 3. 8 al. Vulg. ἦτε. Mar. mallet εἶτε.

2. Ἴδου . . . ἀσεβεῖς] Mal. 4, 1.

Ergo quum de iniquo iureiurando et alio quovis peccato deum inquisiturum esse, iidem paene praedixerunt, tum etiam de conflagratione mundi volentes nolentes consentanea prophetis dixerunt, quamvis multo iuniores natu fuerint atque ex lege et prophetis haec suffurati sint.

38. Sed quid refert utrum posteriores an priores fuerint? Certe ipsi quoque consentanea prophetis dixerunt. De conflagratione [mundi] Malachias propheta praedixit: *Ecce dies domini venit ut clibanus ardens, et incendet omnes impios.* Et Iesaias: *Veniet enim ira dei ut grando ruens impetu et ut aqua trahens in convalle.* Itaque Sibylla et reliqui prophetae, immo etiam poetae et philosophi et de iustitia et iudicio et poenis pronuntiarunt; insuper etiam de providentia, deum nostri curam gerere, non solum viventium sed etiam mortuorum, vel inviti dixerunt: vincebantur enim a veritate. Atque ex prophetis quidem Salomo de mortuis loquitur: *Erit sanatio carnibus et curatio ossium.* Similiter et David: *Exultabunt ossa humiliata.* His consentanea pronuntiavit etiam Timocles, dicens:

Mortuis misericordiam impertit clemens deus.

3. Ἡξει ... φάραγγι] Ies. 30, 28. 30. Liberius scriptor noster citavit. Pro φάραγγι Gesn. et Mor. φάλαγγι mendose.

4. ὅτι] Hanc voculam, quae in codd. mstis desideratur, Humphr. in textu collocavit, ac postea pro vulg. ἅπαντες rescripsit ἄκοντες: utrumque monitu Marani. Sic clara est sententia Theophili, qui antea, c. 37 fin., dixit de iisdem scriptoribus gentilibus: *θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες ἀκόλουθα ἐξεῖπαν τοῖς προφήταις.* Wolfius, ut locum emendaret, in textu scripsit ὡσπερ ἅπαντες ἔφασαν.

5. Σολομών] Bodl. et editi stulte Σολομών. Cf. c. 35. n. 4.

6. Ἔσται ... ὀστέων] Prov. 3, 8. — Pro σαρκὶν (Ven.) editi σαρκί.

7. Ἀγαλλιᾶσεται ὅστᾳ τεταπ.] Psalm. 50, 8. — Ven. et Bodl. ὡς τὰ, pariter Gesn. et Mor.: caeteri editi. ὀστέα; debebant scribere ὀστᾳ.

8. εἶρηκεν] Fell. Wolf. Humphr. εἶρηκε citra codd. fidem.

9. Τεθνεῶσιν ... θεός] Hoc Timoclis Atheniensis fragmentum etiam Stobaeus Flor. CXXV. 10 (ed. Meinek. Vol. IV) p. 138 laudat: *Τοῖς μὲν τεθνεῶσιν κτλ.* Cf. Fragmm. comicorum gr. ed. A. Meineke Vol. III (Com. med.) p. 611.

Καὶ περὶ πλήθους οὖν θεῶν οἱ συγγραφεῖς εἰπόντες κατήλθον 57 εἰς μοναρχίαν, καὶ περὶ ἀπρονοησίας λέγοντες εἶπον περὶ προνοίας, καὶ περὶ ἀκρισίας φάσκοντες ὁμολόγησαν ἔσεσθαι κρίσιν, καὶ οἱ μετὰ θάνατον ἀρνούμενοι εἶναι αἴσθησιν ὁμολόγησαν. Ομηρος μὲν οὖν, εἰπών·

10 Ψυχὴ δ' ἤντ' ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότῃται,

ἐν ἑτέρῳ λέγει·

11 Ψυχὴ δ' ἐκ φεθέων πταμένη "Αἰδόσδε βεβήκει.

Καὶ πάλιν·

12 Θάπτε με ὅττι τάχιστα, πύλας Ἀἴδαο περήσω.

Τὰ δὲ περὶ τῶν λοιπῶν, οὓς ἀνέγνωκας, ἡγοῦμαί σε ἀκριβῶς ἐπίστασθαι ὃ τρόπῳ 13 εἰρήκασιν. Ταῦτα δὲ πάντα συνήσει πᾶς D ὁ ζητῶν τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ· καὶ εὐαρεστῶν αὐτῷ διὰ πίστεως καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀγαθοεργίας. Καὶ γὰρ τις 14 εἶπεν προφήτης ὢν προεγράψαμεν, ὀνόματι Ὡσηέ· 15 Τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα, συνετὸς καὶ γνώσεται; Ὅτι εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ τοῦ κυρίου, καὶ δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐταῖς, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς. Χρὴ οὖν 16 τὸν φιλομαθῆ καὶ φιλομαθεῖν. Πειρά-

10. Ψυχὴ ... πεπότῃται] Hom. Od. XI. 221. — Vulgo δ' ante ἤντ' omissum.

11. Ψυχὴ . . . βεβήκει] Hom. II. XVI. 856 et XXII. 362. — Ut autem alibi etiam hic luculentum habes exemplum incredibilis editorum indiligentiae. Pro "Αἰδόσδε scripserunt Gesn. αἰδόσδε, Mor. et Mar. αἰδός δε, Duc. αἰδός δε, Fell. αἰδός δε, Wolf. et Humphr. αἰδος δε, Gall. αἰδός τε.

12. Θάπτε . . . περήσω] Hom. II. XXIII. 71. — Ven. ὅτι et αἰδαο.

13. εἰρήκασιν] Ven. et Bodl.; Fell. Wolf. Humphr. —σι.

14. εἶπεν] Humphr. εἶπε.

15. Τίς . . . αὐταῖς] Hos. 14, 10. — Bibl. vulg. ἢ συνετὸς, tum

ἐπιγνώσεται αὐτά, denique πορεύσονται pro εἰσελεύσονται.

16. τὸν φιλομαθῆ καὶ φιλομαθεῖν] Ven. φιλομαθῆν pro φιλομαθεῖν. Cf. c. 8. n. 28. Verborum, si genuina sunt, est lusus: „qui discendi cupidus est etiam lubenter discat“ (Mar.). „Tu cupiditate discendi affectus es: ergo mecum frequentius congrediaris ut veritatem discas.“ Alia eiusdem fere loquendi rationis exempla videsis Iust. Dial. c. Tr. c. 61. n. 5 et Epist. ad Diogn. c. 5. n. 8. Coll. librum meum De Epist. ad Diogn. (ed. 2) p. 106. — Wolfius malit leggere πολυμαθεῖν (Thienem.: „Wer das Wissen liebt, muss auch Vieles wissen.“), nisi quis pro φιλομαθῆ

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

θητι οὖν πυκνότερον συμβαλεῖν, ¹⁷ ὅπως καὶ ζώσης ἀκούσας φωνῆς ἀκριβῶς μάθης τὰληθές.

bum eadem notione reperiri in Plutarcho et in ipso Aristotele me docuerunt Hadr. Relandus Palaest. lib. I. c. 38. p. 250 sq. et Fr. Ad. Lampius Proll. ad Ioann. lib. I. c. 5. §. 9. p. 77.“

17. ὅπως κτλ.] Editores ante Wolf. absurde distinxerunt sic: ὅπως καὶ ζώσης, ἀκούσας φωνῆς ἀκριβῶς μ. τὰλ., = „ut vivas et, audiens vocem dei, ad unguem veritatem consequaris“ (Claus.). Hac

interpunctione deceptus Davigius ad Cicer. Tuscc. Quaestt. p. 187 legendum coniecit: ὅπως καὶ ζώσης, ἀκούσας φωνῆς, ἀκριβῶς μάθης τ' ἀληθές h. e. „ut et vivas, audiens vocem, et verum accurate discas.“ Sed illud τ' abhorret a dictione prosaica; quare V. D. (interposito καὶ) refingit: ὅπως καὶ ζώσης, καὶ ἀκούσας φωνῆς κτλ. Sed neque hac mutatione opus est, ut iam Wolf. monuit, modo vulgata

cum congregariis, ut, vivam quoque vocem audiens, verum accurate discas.

verba recte struas. Ζῶσα φωνή hīc idem est quod Latini *vivam vocem* dicunt: ad quam audiendam Theophilus Autolyicum hortatur, commendata ipsi frequentiore disputatione secum instituenda. Ita enim συμβαλεῖν hīc accipiendum (Thienem.: „öfter mit mir zusammentreffen“), ut et patescit ex lib. III. c. 1: ἡμῖν δὲ συμβαλῶν. Priores nimirum interpretes inepte sic: *Oportet igitur te frequentius accedere scriptu-*

ram sacram (Claus.), vel: *Studeas ergo istis* (prophetis) *frequentius conversari* (Fell. et Bett.). Caeterum Thienemanno non assentior opinanti verba ἀκριβῶς μ. τᾶληθές esse fortasse antiqui cuiusdam poetae; in quam opinionem eum perperam perduxit τᾶληθές per crasin prolatum. Pariter Theophilus dicit τᾶληθῆ lib. III. c. 23, τοῦνομα, κἀγώ, κἀκείνου etc.: lib. I. cc. 1. 2, lib. III. cc. 1. 20. 21. al.

1. ² Θεόφιλος *Αὐτολύκῳ* χαίρειν. Ἐπειδὴ οἱ συγγραφεῖς βού-§.1
 λονται πληθὺν βίβλων συγγράφειν πρὸς κενὴν δόξαν, οἱ μὲν
 περὶ θεῶν καὶ πολέμων ἢ χρόνων, τινὲς δὲ ³ καὶ μύθων ἀνω-
 φελῶν καὶ τῆς λοιπῆς ματαιοπονίας, ἧς ἤσκεις καὶ σὺ ἕως τοῦ B
 δεῦρο, κάκεινου μὲν τοῦ καμάτου οὐκ ὀκνεῖς ἀνεχόμενος, ⁴ ἡμῖν
 δὲ συμβαλὼν ἔτι λῆρον ἠγῆ τυγχάνειν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,
 οἴομενος προσφάτους καὶ νεωτερικὰς εἶναι τὰς παρ' ἡμῖν γραφάς,
 διὸ δὴ καὶ γὰρ οὐκ ὀκνήσω ἀνακεφαλαιώσασθαί σοι παρέχοντος θεοῦ
 τὴν ἀρχαιότητα τῶν παρ' ἡμῖν γραμμάτων, ὑπόμνημά σοι ποιού-
 μενος δι' ὀλίγων, ὅπως μὴ ὀκνήσης ἐντυγχάνειν αὐτῷ, ἐπιγνῶς
 δὲ τῶν λοιπῶν ⁵ συνταξάντων τὴν φλυαρίαν.

2. Ἐχρῆν γὰρ τοὺς συγγράφοντας αὐτοὺς αὐτόπτας γεγενῆ- C
 σθαι περὶ ὧν διαβεβαιοῦνται, ἢ ἀκριβῶς μεμαθηκέναι ὑπὸ τῶν
 τεθεαμένων αὐτά. Τρόπῳ γάρ τινι οἱ ¹ τὰ ἄδηλα συγγράφοντες
 ἄερα δέρουσιν. Τί γὰρ ὠφέλησεν Ὅμηρον συγγράψαι τὸν Ἰλια- 2
 κὸν πόλεμον καὶ πολλοὺς ἐξαπατῆσαι, ἢ Ἡσίοδον ὁ κατάλογος τῆς
 θεογονίας τῶν παρ' αὐτῷ θεῶν ὀνομαζομένων, ² ἢ Ὀρφέα οἱ

1. ΤΟ Γ] Haec est inscriptio
 in codicibus Veneto (τὸ γ) et Bod-
 leiano. De inscriptione codicis Pa-
 risini, qui hunc tantummodo librum
 tertium continet, adeas Prolegg. c. 2
 „De codicibus manuscriptis.“ Ges-
 nerus edidit ΘΕΟΦΙΛΟΤ ΤΟ ΤΡΙ-
 ΤΟΝ. Ducaeus, Morellus, Fellus,
 Wolfius, Maranus, Humphreius fece-
 runt ΘΕΟΦΙΛΟΤ ΠΡΟΣ ΑΤΤΟ-
 ΑΤΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ. Gallandius
 interpolavit in hunc modum: ΤΟΤ

ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
 ΘΕΟΦΙΛΟΤ ΤΟΤ ΑΝΤΙΟΧΕΩΣ
 ΠΡΟΣ ΑΤΤΟΑΤΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ
 γ'.

2. Θεόφιλος *Αὐτολύκῳ* χαί-
 ρειν] Ven. et Bodl. Desideratur
 haec salutis dicendae formula in Par.
 Cfr. de ea Fritzsche: Pauli ad Ro-
 man. Epist. Tom. I. p. 22.

3. καὶ] Fortasse περὶ. Non
 muto.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τριακόσιοι ἐξήκοντα πέντε θεοί, οὓς αὐτὸς ἐπὶ τέλει τοῦ βίου ἀθετεῖ, ἐν ταῖς Διαθήκαις αὐτοῦ λέγων ἓνα εἶναι θεόν; Τί δὲ ὠφέλησεν Ἄρατον ἢ σφαιρογραφία τοῦ κοσμικοῦ κύκλου, ἢ τοὺς D τὰ ὅμοια αὐτῷ εἰπόντας, πλὴν τῆς κατ' ἄνθρωπον δόξης, ἧς οὐδὲ αὐτῆς κατ' ἀξίαν ἔτυχον; Τί δὲ καὶ ἀληθὲς εἰρήκασιν; Ἡ τί ὠφέλησεν Εὐριπίδην καὶ Σοφοκλέα ἢ τοὺς λοιποὺς τραγωδιογράφους αἱ τραγωδίαί, ἢ ³ Μένανδρον καὶ Ἀριστοφάνην καὶ τοὺς λοιποὺς κωμικοὺς αἱ κωμωδίαί, ἢ Ἡρόδοτον καὶ Θουκυδίδην αἱ 118 ἱστορίαι αὐτῶν, ἢ Πυθαγόραν ⁴ τὰ ἄδυτα καὶ Ἡρακλέους στῆλαι, ἢ Διογένην ἢ κυνικὴ φιλοσοφία, ἢ Ἐπίκουρον τὸ δογματίζειν μὴ εἶναι πρόνοϊαν, ἢ Ἐμπεδοκλέα ⁵ τὸ διδάσκειν ἀθεότητα, ἢ Σωκράτην ⁶ τὸ ὁμνύειν τὸν κύνα καὶ τὸν χῆνα καὶ τὴν πλάτανον καὶ τὸν κεραυνωθέντα Ἀσκληπιὸν καὶ τὰ δαιμόνια ἃ ἐπεκαλεῖτο; Πρὸς τί δὲ καὶ ἐκῶν ⁷ ἀπέθνησκειν, τίνα καὶ ὅποιον μίσθον μετὰ

παρεισάγων τοὺς τριακοσίους ἐξήκοντα θεούς, ἐν τῷ Διαθήκαι ἐπιγραφομένῳ βιβλίῳ ... γράφει. ... Εἷς ἔστ', αὐτογενῆς, ἐνὸς ἔκγονα πάντα τέτυκται κτλ. Vide ibi n. 21 a me observata. Comp. Cohort. ad gentt. c. 15. Wolf. ἐν τ. διαθήκαις αὐτοῦ scripsit sine auctoritate. Cf. Lobeck. Aglaopham. Tom. I. p. 364 sqq.

3. Μένανδρον] Ven. μείνανδρον. Corrector superscripto αι vult legi μάλνανδρον. Et sic Bodl. et Gesn.

4. τὰ ἄδυτα καὶ Ἡρακλέους στῆλαι] Fuit vir eruditus qui pro Ἡρακλέους στῆλαι legi vellet καὶ Ἡρακλέα στῆλαι, quid profuerunt Herculi columnae. Sed obstat huic coniecturae: primum, quod cum philosophis hęc rem nostro esse dictionis series ostendit; deinde, quod, si novum aliquod exemplum afferre hęc voluisset noster, idem per ἢ a caeteris seiuncturus fuisset, ceu in aliis

fecit. Wolfius. — Testatur Diogenes Laert. [l. VIII. c. 3] Pythagoram, cum in Aegyptum venisset, in adyta inductum fuisse, et de diis in arcano didicisse. Ibidem vidit columnas a Theophilo memoratas, sive Herculis, ut in contextu legimus, sive, ut Th. Gale [ad Iambl. De myster. Aegypt. p. 185 et Jablonsky in Panth. Aeg. T. III. p. 177] emendandum censet, Mercurii [Ἐρμοῦ στῆλαι]. Celebres sunt Mercurii columnae, quae, ut est apud Syncellum, in adytis templorum Aegyptiorum repositae [et leges coeli continententes], Pythagorae et Platoni teste Iamblichō visae et examinatae fuerunt. Sed tamen, ut observat Fabricius in Biblioth. graec. Tom. I. p. 74, ipse etiam Hercules arcana quaedam columnis consignaverat, quae Apollonius Tyanensis [in templo Baalis Gadibus] investigasse perhibetur apud Philostratum l. V. c. 5. [Haec Wolfio debet] Maranus. Cf. F. C.

pheum quod trecentos et sexaginta quinque deos numeravit, quos idem sub exitum vitae sustulit, in Testamentis suis unum esse deum asserens? Quid retulit Aratus ex descriptione sphaerae cycli mundani, aut qui eadem ac ille dixerunt, praeter humanam gloriam, quam ne suo quidem merito consecuti sunt? Quid veri dixerunt? Aut quid Euripidem et Sophoclem aut caeteros tragoedos tragoediae iuverunt, aut Menandrum et Aristophanem caeterosque comoedos comoediae, aut suae Herodotum et Thucydidem historiae, aut Pythagoram adyta et Herculis columnae, aut Diogenem cynica philosophia, aut Epicurum decernere nullam esse providentiam, aut Empedoclem docere nullum esse deum, aut Socratem iurare per canem et anserem et plantanum et fulmine tactum Aesculapium et daemonia quae invocabat? Cur lubenti animo mortem oppetiit, quam et qua-

Movers *Untersuchungen über d. Religion u. die Gottheiten d. Phoenizier* (Bonn. 1841) p. 96 sq.

5. τὸ διδάσκειν ἀθεότητα] Sextus Emp. Adv. mathem. IX. c. 64 Empedoclem ponit in eorum numero qui θεὸν ἀπολείπουσιν h. e. deum esse fatentur. Contra ἄθεον dicit Clemens Alex. Protr. c. 5. §. 64: ... Ἐμπεδοκλῆς γὰρ ὁ Ἀκραγαντῖνος εἰς πλῆθος (sc. θεῶν) ἐμπεσὼν πρὸς τοῖς τέτταρσι στοιχείοις τούτοις νεῖκος καὶ φιλίαν καταριθμεῖται. Ἄθεοι μὲν δὴ καὶ οὗτοι, σοφίᾳ τινὶ ἀσόφῳ τὴν ὕλην προσκυνήσαντες. Comp. Cicero De nat. deor. I. c. 12: „Empedocles in deorum opinione turpissime labitur; quatuor enim naturas, ex quibus omnia constare vult, divinas esse censet, quas et nasci et extingui perspicuum est et sensu omni carere.“ Itaque habitus est ἄθεος, quod, ratione causae efficientis non habita, principia

omnium esse statuit quattuor elementa et concordiam ac discordiam. Cf. S. Karsten Philosoph. graec. velt. Reliqq. Vol. II (Amst. 1838) p. 504.

6. τὸ ὀμνύειν κτλ] De Socratis illis iurandi formulis adeas Menagium ad Laert. p. 92 sq. 277 et Spanhemium ad Aristoph. Nubb. v. 627. Recte Wolfius et Maranus verba καὶ τὰ δαιμόνια ita vertunt ut referantur ad ὀμνύειν, sicut caetera τὸν κύνα etc. Per ea ne intelligas Genium Socratis (Fell. Bett. Thienem.) sed numina divina. Unde accusatio: ἀδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἔτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων. Ac probat Socrates deos a se agnosci, siquidem daemones, qui vel dii sunt vel filii deorum, agnoscat. Cf. Xenoph. Memor. Socr. lib. I. c. 1 §. 1 et Plat. Apol. Socr. p. 24.

7. ἀπέθνησκεν] Ven. et Bodl.;

θάνατον ἀπολαβεῖν ἐλπίζων; Τί δὲ ⁸ ὠφέλησεν Πλάτωνα ἢ κατ' αὐτὸν παιδεία, ἢ τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους τὰ δόγματα αὐτῶν, ἵνα μὴ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καταλέγω πολλῶν ὄντων; Ταῦτα δὲ φάμεν εἰς τὸ ἐπιδειῖξαι τὴν ἀνωφελεῖ καὶ ἄθεον διάνοιαν αὐτῶν.

3. Δόξης γὰρ κενῆς καὶ ματαίου πάντες οὗτοι ἐρασθέντες οὔτε αὐτοὶ τὸ ἀληθὲς ἔγνωσαν οὔτε μὴν ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν προετρέψαντο. ¹ Καὶ γὰρ ἃ ἔφασαν αὐτὰ ἐλέγχει αὐτούς, ² ἢ ἀσύμφωνα εἰρήκασιν, καὶ τὰ ἴδια δόγματα οἱ πλείους αὐτῶν κατέλυσαν· οὐ γὰρ ἀλλήλους μόνον ἀνέτρεψαν, ἀλλ' ἤδη τινὲς καὶ C τὰ ἑαυτῶν δόγματα ἄκυρα ἐποίησαν, ὥστε ἡ δόξα αὐτῶν εἰς ἀτιμίαν καὶ μωρίαν ἐχώρησεν· ὑπὸ γὰρ τῶν συνετῶν καταγινώσκονται. Ἦτοι γὰρ περὶ θεῶν ἔφασαν, ³ αὐτοὶ δ' ὕστερον ἀθεότητα ἐδίδαξαν, ἢ εἰ ⁴ καὶ περὶ κόσμου γενέσεως, ἔσχατον αὐτοματισμὸν εἶπον εἶναι τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ περὶ προνοίας λέγοντες πάλιν ἀπρονόητον εἶναι κόσμον ἐδογματίσαν. ⁵ Τί δέ; ⁶ Οὐχὶ καὶ περὶ σεμνότητος πειρώμενοι γράφειν ἀσελγείας καὶ πορνείας καὶ μοιχείας ⁶ ἐδίδαξαν ἐπιτελεῖσθαι, ἔτι μὴν καὶ τὰς στυγητὰς ⁷ ἀρρήτοποιῖας εἰσηγήσαντο; Καὶ πρώτους γε τοὺς θεοὺς

at Humphr. ἀπέθνησκε. Par. ἀπέθανε.

8. ὠφέλησεν] Ven.; —σε Bodl. Par. et editi.

1. Καὶ γὰρ κτλ.] Scriptores gentiles non solum inter se pugnant sed et secum ipsi. Cf. lib. II. c. 8. n. 3.

2. ἢ] Par. ἢ. Mox pro εἰρήκασιν (Ven.) vulg. εἰρήκασιν.

3. αὐτοὶ δ' ὕστερον] Particulam δ' vulgo omissam coniecturae Marani debeo. Humphr. edidit καὶ αὐτοὶ ὕστερον. Grab. legi voluit εἰ vel οὐ περὶ θεῶν κτλ., Lacroz. ἃ περὶ κτλ., Wolf. ἢ γὰρ εἰ περὶ vel (pro ἦτοι) εἰ τε. Sed vide lib. II. c. 38. n. 1.

4. καὶ] Deest in Par. — Wolf.:

„Neque eo opus est.“ Ast Maran.: „Nec tamen καὶ delendum videtur; addit enim orationi aliquid roboris, quippe cum maius quidpiam sit mundi creationem admittere quam deos agnoscere, quos qui agnoscebant non idcirco mundum ab eis creatum fatebantur.“

5. Τί δέ; Οὐχὶ] Vulgo τί δ' οὐχὶ.

6. ἐδίδαξαν ἐπιτελεῖσθαι] Incesta flagitia a Stoicis commendari non immerito queritur Theophilus, siquidem ea in rebus indifferentibus numerabant, quod quidem per probrum a S. Ioanne Chrysost. obiicitur Stoicorum principi, in Orat. in S. Babylam. Tam nefaria doctrina ex eorum principiis consequebatur.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

αὐτῶν κηρύσσουσιν ἐν ἀρρήτοις ⁸ μίξεις συγγίνεσθαι ἐν τε ἀθέ-
 σμοις βρώσειν. Τίς γὰρ οὐκ ᾔδει Κρόνον ⁹ τεκνοφάγον, Δία δὲ
 τὸν παῖδα αὐτοῦ τὴν Μῆτιν καταπίνειν καὶ δεῖπνα μισρὰ τοῖς
 θεοῖς ἐτοιμάζειν· Ἴνθα καὶ χωλὸν ¹⁰ Ἡφαιστὸν τινα χαλκέα ¹⁰ φασὶν
 διακονεῖν αὐτοῖς· τὴν τε Ἡραν ἰδίαν ἀδελφὴν ¹¹ αὐτοῦ μὴ μόνον
 τὸν Δία γαρεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ στόματος ἀνάγνου ἀρρητοποιεῖν; ¹¹⁹
 Τὰς τε λοιπὰς περὶ αὐτοῦ πράξεις, ὅσας ᾔδουσιν οἱ ποιηταί,
 εἰκὸς ¹² ἐπίστασαι. Τί μοι λοιπὸν καταλέγειν τὰ περὶ Ποσειδῶ-
 νος καὶ Ἀπόλλωνος ἢ Διονύσου καὶ ¹³ Ἡρακλέους, Ἀθηνᾶς τῆς
 φιλοκόλπου καὶ Ἀφροδίτης τῆς ἀναισχύντου, ἀκριβέστερον πι-
 ποιηκότων ἡμῶν ¹⁴ ἐν ἑτέρῳ τὸν περὶ αὐτῶν λόγον;

4. Οὐδὲ γὰρ ἐχρῆν ἡμᾶς ταῦτα ἀνασκευάζειν, εἰ μὴ ὅτι σε
¹ θεωρῶ νυνὶ διστάζοντα περὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ² Φρό-
 νιμος γὰρ ὢν ἠδέως μωρῶν ἀνέχη· ³ ἐπεὶ τοι οὐκ ἂν ἐκινήθης
 ὑπὸ ἀνοήτων ἀνθρώπων κενοῖς λόγοις ἀπάγεσθαι καὶ φήμη πεί-

bus demonstrat. Wolfius et hoc ad-
 dit quod Theophilus suam ipse scri-
 ptionem vindicet, qui paullo post
 ἀρρήτους μίξεις memoret, habito
 scilicet ad ἀρρητοποιίας respectu.

8. μίξεσιν] Ven.; idem mox
 βρώσειν. Bodl. et Par. et editi
 —σι, sine ν. Cf. de re c. 4. n. 4.

9. τεκνοφάγον] Mor. et Mar.
 τεκνόφαγον vitiose. De re ipsa adi-
 lib. I. c. 9. Pro ᾔδει Thienem.
 coniecit ἤδει. Male. Nam antea di-
 xit κηρύσσουσιν. Et mox: ᾔδουσιν
 οἱ ποιηταί. Pariter loco gemello
 c. 8.

10. φασὶν] Mar. et Humphr.
 φασί.

11. αὐτοῦ . . . Δία γαρεῖν] Ven.
 recte. Item Par., nisi quod
 αὐτοῦ eiecit: et cum eo Wolf. Mar.
 Humphr. faciunt. Bodl. Gesn. αὐ-
 τῶν . . . διὰ γάμον, Duc. Mor. Fell.
 αὐτῶν . . . διὰ γάμου. Pronomen

possessivum voci ἰδίαν additum opti-
 me se habet, cf. Sap. 19, 13. Tit. 1,
 12: Lobeck. ad Phryn. p. 441 et
 Winer. Gramm. d. neutest. Spr.
 (ed. 6) p. 139. Mox διὰ praepo-
 sitionem ante στόματος Fell. errore
 praetermisit. Rem auctor repetit c.
 8: Χρῦσιππος δέ, ὁ πολλὰ φλυα-
 ρήσας, πῶς οὐχὶ εὗρίσκεται ση-
 μαίνων τὴν Ἡραν στόματι μισρῶ
 συγγίνεσθαι τῷ Διῖ; Clement. Hom.
 V. c. 18: Χρῦσιππος δὲ ἐν ταῖς
 ἐρωτικαῖς ἐπιστολαῖς καὶ τῆς ἐν
 Ἄργει εἰκόνοσ μέμνηται, πρὸς τῷ
 τοῦ Διὸς αἰδοίῳ φέρων τῆς Ἡρας
 τὸ πρόσωπον. Chrysippum, ut Wolf.
 adnotavit, Origenes c. Cels. IV. c.
 48 et Diogenes Laert. VII. p. 187
 ob turpissimam hanc historiam, quam
 omni pudore demisso descripsit, per-
 stringunt, quamvis eum concedant
 haec ad physiologiam revocasse. Or-
 pheum Laertius in prooem. p. 6 vi-

deos etiam suos praedicant principes exstitisse qui infandis concubitibus uterentur et detestandis cibis. Quis enim non canit Saturnum liberorum voratorem, aut Iovem eius filium Metin absorbentem et scelerata convivia diis apponentem: in quibus claudum quemdam Vulcanum fabrum perhibent illis ministrare: porro Iunonem propriam ipsius sororem cum eo non solum matrimonio coniunctam, sed etiam infanda flagitia ore impuro patrantem? Ac caetera Iovis facinora, quotquot canunt poetae, verisimile est te non ignorare. Quid iam enumerem facinora Neptuni et Apollinis aut Bacchi et Herculis, Minervae sinus amantis et Veneris impudicae, quum de his accuratius alio in libro disputaverim?

4. Nam neque oportebat haec a me refelli, nisi quod te nunc video incertum circa veritatis doctrinam. Quamvis enim ipse prudens sis, lubenter tamen insipientes perfers: alioquin non te commovissent stulti homines ut vanis ser-

tuperat ob hanc turpitudinem Iovi affictam. Cf. Baguet De vita et scriptis Chrysippi, in Annal. acad. Lovan. Tom. IV. p. 348, et Lobeck. Aglaoph. Tom. I. p. 606 sq.

12. ἐπίστασαι] Thienem. iubet ἀφίστασαι legi: quae lectio est prorsus repudianda.

13. Ἡρακλέους] Mar. c. Mor. Ἡρακλέος, quem errorem Galland. correxit, at Mign. vero repetiit. Nolte malo fato putavit φιλοπολέμου loco φιλοκόλπου (quod tres codd. nostri tuentur: Ven. Bodl. Par.) legendum esse; nimirum epitheton φιλοκόλπου (sinum amantis) egregie quadrat ad impudicitiam (paullo supra: πορνείας καὶ μοιχείας), de qua sermo est. Par. non ἀναισχύντων sed ἀνεσχύντων mendose.

14. ἐν ἑτέρῳ] Innuit hic noster lib. I ad Autolyicum [c. 9] §. 14,

ubi eodem fere ordine quo hic Saturni Herculis Bacchi Apollinis Veneris nefanda, a gentilibus prodita, memorat. Hinc novum nascitur argumentum librum hunc tertium post priores duos a nostro scriptum esse. Confer quae in hanc rem diximus ad lib. II [c. 30] §. 42 [supra p. 142. n. 9]. Wolfius. Adde ad lib. III. c. 1. n. 4. — Par. λόγον mendose pro λόγων.

1. θεωρῶ] Ven. Bodl. Par. θεωρῶν. Litera ν ex sequente νν-νι huc accessit.

2. Φρόνιμος ... ἀνέχη] 2 Cor. 11, 19.

3. ἐπεὶ τοι] Ven. Bodl. Par. At Gesn. ἐπεὶτα (sic) operarum mendo (Claus.: siquidem): unde caeteri editt. praeter Wolf. Mar. Humphr. absurde ἔπειτα fecere. Mox tres illi codd. msti ὑπὸ δ' ἀνοήτων.

θεσθαι προκατεσχρησθή, στομάτων ἀθέων ψευδῶς συκοφαντούν. Β των ἡμᾶς, τοὺς θεοσεβεῖς καὶ Χριστιανούς καλουμένους, ⁴ φασκόντων ὡς κοινὰς ἀπάντων οὔσας τὰς γυναῖκας ἡμῶν καὶ ⁵ ἀδιαφόρῳ μίξει ζῶντας, ἔτι μὴν καὶ ταῖς ἰδίαις ἀδελφαῖς συμμίγνυσθαι, καί, τὸ ἀθεώτατον καὶ ὀμώτατον ⁶ πάντων, σαρκῶν ἀνθρώπων ἐφάπτεσθαι ἡμᾶς. Ἀλλὰ καὶ ⁷ ὡς προσφάτου ὀδεύοντος τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, καὶ μηδὲν ἔχειν ἡμᾶς λέγειν εἰς ἀπόδειξιν ἀληθείας τῆς καθ' ἡμᾶς καὶ διδασκαλίας, ⁸ μωρίαν δὲ εἶναι C τὸν λόγον ἡμῶν φασιν. Ἐγὼ μὲν οὖν θαυμάζω μάλιστα ἐπὶ ⁴ σοί, ὅς, ἐν μὲν τοῖς λοιποῖς ⁹ γενόμενος σπουδαῖος καὶ ἐκζητητῆς ἀπάντων πραγμάτων, ἀμελέστερον ἡμῶν ἀπούεις. Εἰ γάρ σοι δυνατόν, καὶ νύκτωρ οὐκ ¹⁰ ὄκνεις διατρίβειν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις.

5. ¹ Ἐπειδὴ οὖν πολλὰ ἀνέγνως, τί σοι ² ἔδοξεν τὰ Ζήνωνος ἢ τὰ Διογένους καὶ Κλεάνθους, ὅποσα περιέχουσιν αἱ βίβλοι αὐτῶν, ³ διδάσκουσαι ἀνθρωποβορίας, πατέρας μὲν ὑπὸ ἰδίων τέκνων

4. φασκόντων κτλ.] De his criminibus Christianis afflictis, h. e. carniū humanarum epulis (ἀνθρωποβορία c. 5. 8) et promiscuis concubitibus (ἀθεμίτοις μίξεσιν c. 15 sive ἀθέσμφ πράξει c. 6. 8), lege quae ad Athenagorae Supplic. p. Chr. c. 3. n. 1 (Corp. Apoll. Vol. VII) p. 15 et c. 31. n. 1. p. 160 memoravi; coll. ibidem c. 32. n. 1 et c. 35. n. 1. Prius illud crimen cur maxime sit Christianis obiectum dixi ad eundem Athenag. l. c. c. 34. n. 1. p. 175; cur alterum, ibid. c. 32. n. 18. p. 169 exposui. Cf. Spencer. ad Orig. c. Cels. p. 4.

5. ἀδιαφόρῳ] Codd. msti et editi διαφόρῳ. Emendatio firmatur c. 15: Σκόπει τοίνυν εἰ οἱ τὰ τοιαῦτα μανθάνοντες δύνανται ἀδιαφόρως ζῆν καὶ συμφύρεσθαι ταῖς ἀθεμίτοις μίξεσιν. Tum editi

habent ξυρόντας, haud dubie per Gesn. coniecturam; nam Ven. et Par. offerunt ζῆν τὰς, quam quidem scripturam una litera mutata recte in ζῶντας muto, id quod egregie Bodl. agnoscit. Et Theophilum ita scripsisse patescit ex loco modo citato, ubi legitur ἀδιαφόρως (= ἀδιαφόρῳ μίξει) ζῆν. Dativus autem modum indicat; cf. Wahl. Clav. librr. V. T. apocr. s. v. ζάω p. 252.

6. πάντων] Codd. msti et editi πασῶν. Haec lectio iam Marano displicuit. „Non enim omni humana carne vesci, sed infantem ad hunc teterrimum usum occidere Christiani ferebantur.“ Ergo delendum censet ἀνθρώπων, ita ut Christiani omnem carnem attingere dicantur ac proinde ne humana quidem abstinere, vel pro πασῶν legendam πάντων. Et hoc praetuli iure meritoque; nam pariter loco gemello antea laudato

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ἔψασθαι καὶ βιβρώσκεισθαι, καὶ εἴ τις οὐ βούλοιο ἢ μέλος τι τῆς D
 4 μυσερᾶς τροφῆς ἀπορρίψειεν, αὐτὸν 6 κατεσθίεσθαι τὸν μὴ φα-
 γόντα; Πρὸς τούτοις ἀθεωτέρα τις φωνὴ εὐρίσκεται, 6 ἢ τοῦ Διο-
 γένους, διδάσκοντος τὰ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς 7 εἰς θυσίαν
 ἄγειν καὶ τούτους κατεσθίειν. 8 Τί δέ; Οὐχὶ καὶ Ἡρόδοτος ὁ
 ἱστοριογράφος μυθεύει τὸν 9 Καμβύσην τὰ τοῦ Ἀρπάγου τέκνα
 σφάξαντα καὶ ἐψήσαντα παρατεθεικέναι τῷ πατρὶ βοράν; Ἔτι δὲ
 καὶ 10 παρὰ Ἰνδοῖς μυθεύει κατεσθίεσθαι τοὺς πατέρας ὑπὸ τῶν 120
 ἰδίων τέκνων. 11 Ὡς τῆς ἀθέου διδασκαλίας τῶν τὰ τοιαῦτα
 ἀναγραφάντων μᾶλλον δὲ διδαξάντων, ὧς τῆς ἀσεβείας καὶ ἀθεό-
 τητος αὐτῶν, 12 ὧς τῆς διανοίας τῶν οὕτως ἀκριβῶς φιλοσοφη-
 σάντων καὶ φιλοσοφίαν ἐπαγγελλομένων! 13 Οἱ γὰρ ταῦτα δογμα-
 τίσαντες τὸν κόσμον ἀσεβείας ἐνέπλησαν.

6. Καὶ γὰρ περὶ 1 ἀθέσμου πράξεως σχεδὸν πᾶσιν συμπε-

tra n. 6.] *Wolfius*. — Cum Theo-
 philo consentit Laertius in *Vitis Dio-*
genis, Zenonis et Chrysippi. Dis-
sentiet Iuvenalis, si illius commen-
tatores sequamur in his verbis ex
satyra 15 explicandis: „Sed Canta-
ber unde Stoicus antiqui praesertim
aetate Metelli?“ Loquitur Iuvenalis
de Vasconibus, qui in extrema obsi-
dionis egestate vilam suam humanis
carnibus produxerant. Laudata ver-
ba sic accipiunt commentatores, quasi
quaerat poeta, quomodo Vascones
Stoici esse potuissent et mortem in-
fando cibo praeferre, cum nondum
haec in loca penetrasset Zenonis do-
ctrina, qui moriendum potius existi-
mat quam de humana carne gusten-
dum. At Theophili et Laertii te-
stimonia dubitare non sinunt quin
Zenonem sale perfundat Iuvenalis et
Stoicos appellet Cantabros, quia car-
nem humanam voraverant. Maranus.
 — Pro ἀνθρωποβορείας, quod, si
 exceperis *Humphr. et Mign.*, omnes
 editt. legunt, reposui ἀνθρωποβο-

ρίας, ut recte cc. 8. 15 et ap. Athe-
 nagor. *Supplic. p. Chr. c. 35* habe-
 tur. Tum ὑπὸ ἰδίων ex *Ven.* reposui
 loco vulg. ἀπὸ ἰδίων. Pro ἔψασθαι
 (*Duc. Fell. Wolf. Mar. Humphr.*)
 codd. msti et *Gesn. et Mor.* prae-
 bent ὄψασθαι. *Kusterus* (ut *Wolf.*
 refert) voluit ὀπτᾶσθαι, ex ὀπτᾶο-
 μαι, *asso.*

4. μυσερᾶς] *Duc. et Mor.* μυ-
 σαρᾶς, *Wolf.* μυσηρᾶς. *Thienem.*
 mavult μυσσητᾶς. De forma codd.
 mstorum μυσερᾶς haud reiicienda
 vide *Stephan. Thesaur. gr. ling. ed.*
Hase Vol. V. p. 1309. Pro ἀπορρί-
 ψειεν dederunt *Duc. Mor. Fell.* ἀναρ-
 ρίψειεν sine ulla auctoritate.

5. κατεσθίεσθαι] *Ven. Bodl.*
Par.; at *Gesn. Mor. Mar.* κατεσθέ-
 σθαι. Postea omnes κατεσθίειν. Cf.
 n. 10.

6. ἢ τοῦ Διογένους] *Diogenes*
Laert. VI. 73: (Diogenes *Sinopen-*
sis dixit) μηδ' ἀνόσιον εἶναι τὸ
 καὶ τῶν ἀνθρωπείων κρεῶν ἄψα-
 σθαι, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν

quidem a propriis filiis coquantur et vorentur, si vero quis nolit aut membrum aliquod infandi illius cibi proiciat, ipse ille comedatur qui non comedit? Insuper vox magis impia deprehenditur, nempe Diogenis, docentis ut suos liberi parentes in victimae loco immolent et comedant. Quid vero? Annon etiam Herodotus historicus fabulatur Cambysem, quum Harpagi filios occidisset, coctos patri epulum apposuisse? Praeterea etiam apud Indos fabulatur comedi parentes a propriis liberis. O doctrinam impiam talia scribentium vel potius docentium, o impietatem et atheismum eorum, o mentem tam accurate philosophantium ac philosophiam prae se ferentium! Nam qui haec docuere mundum impietate repleverunt.

6. Nam etiam de illicito facinore paene inter omnes

ἔθῶν· καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πάντα ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων εἶναι λέγων· καὶ γὰρ ἐν τῷ ἄρτῳ κρέας εἶναι καὶ ἐν τῷ λαχάνῳ ἄρτον, καὶ τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν ἐν πᾶσι διὰ τινῶν ἀδήλων πόρων καὶ ὄγκων εἰσκρινομένων καὶ συνατμιζομένων, ὡς δῆλον ἐν τῷ Θυέστη ποιῆ κτλ. Cf. Nauck. Tragic. graec. fragm. p. 628.

7. εἰς] Ven. et Par. Omiserunt Bodl. Gesn. Duc. Mor. Fell. Wolf.

8. Τί δέ; Οὐχί] Vulgo τί δ' οὐχί.

9. Καμβύσην] Manifestus error. Non enim Cambyses sed Astyages id commisit. [Cf. Voss. ad Iustin. Hist. I. c. 5.] Sed forte memoria effluit Theophilo, nec necesse est Astyagis nomen [Ἀστυάγη Fell. et Wolf.; Xenoph. dicit Ἀστυάγην] in ipso textu reponere. Maranus. In eadem sententiam Marano praei-
verat Wesselingius in Probabil. p. 99 sq. Gallandius. Cf. Herod. I. c. 119: ubi de uno tantum Harpagi filio id refertur. Adde quae c. 26. n. 4 dixi.

10. παρὰ Ἰνδοῖς] De Massagelis id narrat Herod. I. c. 216 et de Padaeis III. c. 99. Alterum locum habes ap. Orig. c. Cels. V. p. 254. ed. Spenc. — Pro κατεσθίεσθαι (Ven. Bodl. Par.) legunt Gesn. Duc. Mor. Mar. κατεσθῆσθαι. Cf. n. 5.

11. ὦ] Codd. msti ὦ, item paullo post (bis). Sic etiam Gesn. Mor. Fell. Mar. Humphr. Verumtamen ὦ in vocandi notione adhibetur. Plura dabit Ph. Buttmann. Griech. Gramm. (ed. 20) p. 312.

12. ὦ τῆς διανοίας] Frustra Grabius legendum coniecit ὦ τῆς δ' ἀνοίας. Wolfius.

13. Οἱ] Ven. Bodl. Par. Sic et Mar. et Humphr. Caeteri editt. οὐ, Annon ... compleverunt? Par. ἀνέπλησαν.

1. ἀθέσμον πράξεως] Significat (coll. c. 8. n. 1) promiscuos concubitus. Cf. c. 4. n. 4. In vocc. πᾶσιν et συμπεφώνηκεν Humphr. ν ἔφελε. male delevit; item in altera voce Fell. et Wolf.

φώνηκεν τοῖς περὶ τὸν ²χορὸν τῆς φιλοσοφίας πεπλανημένοις. Καὶ πρῶτός γε Πλάτων, ὁ δοκῶν ἐν αὐτοῖς σεμνότερον πεφιλοσοφηκέναι, διαρρήδην ἐν τῇ ³πρώτῃ βίβλῳ τῶν Πολιτειῶν ἐπι. B γραφομένην τρόπον τινὶ ⁴νομοθετεῖ χρῆν εἶναι κοινὰς ἀπάντων τὰς γυναῖκας, χρώμενος παραδείγματι ⁵τῷ Διὸς καὶ Κρητῶν νομοθέτῃ, ⁶ὅπως διὰ προφάσεως παιδοποιεῖα πολλῇ ⁷γίνηται ἐκ τῶν τοιούτων, καὶ ὡς δῆθεν τοὺς λυπούμενους διὰ τοιούτων ὁμιλιῶν ⁸χρῆν παραμυθεῖσθαι. Ἐπίκουρος δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ ἀθεότητα διδάσκειν συμβουλεύει καὶ μητράσι καὶ ἀδελφαῖς συμμίχυσθαι, ⁹καὶ πέρα τῶν νόμων τῶν τότε κωλύοντων. Ὁ γὰρ ¹⁰Σόλων καὶ περὶ τούτου σαφῶς ἐνομοθέτησεν, ὅπως ἐκ τοῦ γήμαντος οἱ παῖδες νομίμως ¹¹γίνωνται, πρὸς τὸ μὴ ἐκ μοιχείας τοὺς

2. χορὸν] Ven. et Par. At Bodl. Gesn. Duc. Mor. χρόνον, Mar. et Humphr. χόρον. Fell. dedit τὸν (sic) ἄκρον.

3. πρώτη] Erravit Theophilus. Debat scribere πέμπτη. Nam quae hīc referuntur non in primo sed in quinto libro De republica p. 457 C ed. Steph. exstant: Τὰς γυναῖκας ταύτας τῶν ἀνδρῶν τούτων πάντων πᾶσας εἶναι κοινὰς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν. Maran. observavit: „Videtur Theophilum de cepisse liber apud Platonem inscriptus Minos, qui libris de Republica veluti quaedam praefatio praemittitur. Cum autem in hoc libro Minoem eiusque leges Plato magnis laudibus efferat, forte existimavit Theophilus hīc quoque matrimonia Platonem ad exemplum Minois constituere.“ Idem: „Videntur inter se pugnare διαρρήδην et τρόπον τινί. Conciliari poterunt, si illud τρόπον τινί referamus ad auctoritatem, quam sibi Plato privatus in his legibus constituendis sumebat.“

4. νομοθετεῖ χρῆν εἶναι] Ita

scribo cum Wolfio, una tantum littera eiecta, pro νομοθετεῖν χρῆν εἶναι, ut Ven. Bodl. Gesn. Duc. Mor. Fell. exhibent. Par. νομοθετεῖν εἶναι: unde Mar. et Humphr. dederunt νομοθετεῖ εἶναι. Sed perperam Palaeocappa illud χρῆν eiectit.

5. τῷ Διὸς] Scil. νῖῳ, exemplo utens Iovis filio. Min o em intelligit, qui, filius Iovis, Cretensibus leges dedit. Non ergo opus est conjecturis Ducaei: τῷ Μίνωος τοῦ Διὸς καὶ κτλ., et Marani: τῷ Διὸς νῖῳ vel ὀαριστῇ [Od. XIX. 179] καὶ κτλ. Neque Clauser. neque caeteri interpretes locum intellexerunt, v. c. Thienem.: „indem er den Zeus, den Gesetzgeber von Kreta, als Beispiel aufführt.“

6. ὅπως κτλ.] Plat. l. c. p. 460 B: Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί που γέρα δοτέον καὶ ἄθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἢ ἐξουσία τῆς τῶν γυναικῶν ξυγκοιμήσεως, ἴσα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλείστοι τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπείρονται.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

γεννωμένους εἶναι, ἵνα μὴ τὸν οὐκ ὄντα πατέρα τιμήσῃ τις ὡς πατέρα, ἢ τὸν ὄντως πατέρα ἀτιμάσῃ τις, ἀγνοῶν ὡς μὴ πατέρα. Ὅποσα τε οἱ λοιποὶ νόμοι ¹² κωλύουσιν Ῥωμαίων τε καὶ Ἑλλήνων τὰ τοιαῦτα πράσσεισθαι. Πρὸς τί οὖν Ἐπίκουρος καὶ οἱ ¹³ Στωϊκοὶ δογματίζουσιν ἀδελφοποιτίας καὶ ἀφρονοβασίας ἐπιτελεῖσθαι, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν μετὰς βιβλιοθήκας πεποιήκασιν, **D** εἰς τὸ ἐκ παίδων μανθάνειν τὴν ἀθεσμον κοινωνίαν; Καὶ τί **δ** μοι λοιπὸν κατατρίβεισθαι περὶ αὐτῶν, ὅπου γε καὶ περὶ τῶν θεῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων τὰ ὅμοια ¹⁴ κατηγγέλκασιν;

7. Θεοὺς γὰρ φήσαντες εἶναι πάλιν εἰς οὐδὲν αὐτοὺς ἠγήσαντο. Οἱ μὲν γὰρ ἐξ ἀτόμων αὐτοὺς ἔφασαν συνεστάναι, οἱ ^{1δ} αὖ χωρεῖν εἰς ἀτόμους, καὶ μηδὲν ² πλεῖον ἀνθρώπων δύνασθαι τοὺς θεοὺς φασιν. ³ Πλάτων δέ, θεοὺς εἰπὼν εἶναι, ὑλικοὺς αὐτοὺς βούλεται συνιστᾶν. ⁴ Πυθαγόρας δέ, τοσαῦτα μο-121 χθήσας περὶ θεῶν καὶ τὴν ἄνω κάτω πορείαν ποιησάμενος, ἔσχατον ὀρίζει φύσιν καὶ αὐτοματισμὸν εἶναι φησιν τῶν πάντων· θεοὺς ἀνθρώπων μηδὲν φροντίζειν. ⁵ Ὅποσα τε Κλιτόμαχος **δ**

12. κωλύουσιν] Ven.; vulg. —σι. Par. πράττεσθαι. Respicit scriptor ad ἀθεσμον πρᾶξις (n. 1). Similis pronuntiatio Ὅποσα τε κτλ., ad quam explicandam facile aliquid ex sententiarum nexu suppletur, c. 7 occurrit, ubi vide n. 5. De his legibus cf. n. 9.

13. Στωϊκοί] Nempe Chrysippus apud Sextum Emp. p. 178 et alibi, Laertium VII. 188, Plutarchum De Stoicis. repugn. p. 1044, nec non Zeno apud Laertium VII. 33. Wolfius. Cf. ad c. 3. n. 6. Ven. Bodl. Par. στοικοί. Scriptura per o (G. Dindorf. ad Epiphani. Opp. Vol. I. p. 384. 392. 405) librariis est imputanda, ut docet Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. VII. p. 922.

14. κατηγγέλκασιν] Ven.; vulg. —σι.

1. δ'] Ven. et Par.; vulg. δέ. Pro οἱ praecedente habet Ven. ἢ, quod corrector emendavit.

2. πλεῖον] Ven. Bodl. Par. πλείων. Mox vulg. φασι, non φασιν (Ven.).

3. Πλάτων κτλ.] Laertius alia omnia de Platone tradit III. 77: δοκεῖ δ' αὐτῷ, inquiens, τὸν θεὸν ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀσώματος εἶναι. Forte tamen eo respexit noster, quod Plato teste Cicerone De nat. deor. lib. I in Timaeo et in Legibus dicat „mundum deum esse et coelum et astra et terram et animos et eos quos maiorum institutis acceperimus,“ quae ipse Cicero et per se falsa esse perspicue et inter sese vehementer pugnantia profiteatur. Wolfius. — Respicit sententiam Platonis de anima mundi, omnia permeante (Tim. p. 34). Pro

ex adulterio, ne quis in patris loco eum colat qui pater non sit, aut eum qui vere sit pater ignominiâ afficiat, patrem esse ignorans. Mitto quot quantaque eiusmodi facinora reliquis legibus Romanorum et Graecorum prohibentur. Cur igitur Epicurus et Stoici incestos cum sororibus et masculis concubitus docent, qua doctrina bibliothecas impleverunt, ut a teneris illicita coniunctio edisceretur? Et quid attinet pluribus circa eos immorari, quippe quum de iis etiam quos deos appellant similia praedicaverint?

7. Deos enim postquam esse dixerunt rursus ad nihilum redigunt. Alii enim ex atomis eos constare dixerunt, alii in atomos abire, nec quicquam amplius quam homines posse deos dicunt. Plato autem, postquam deos existere dixit, eos ex materia constituere non dubitat. Pythagoras autem, qui adeo de diis laboravit ac sursum deorsum peregrinatus est, postremo definit naturam et fortuito omnia fieri dicit: deos nullam hominum curam gerere. Mitto quot quantaque Clitomachus Academicus protulit ut nullos esse deos

βούλεται legunt Ven. Bodl. Par. βούλονται. Par. s supra ον habet.

4. Πυθαγόρας κτλ.] Fell. ὑπὸ pro περὶ, nescio cuius culpa. Totum locum ita dedi ut est in Ven., quocum Bodl. sentit, nisi quod φησι pro φησιν praebet. Ita etiam Par., qui tamen καὶ ante θεοῦς inserit. At Gesn. Duc. Mor. Fell.: εἶναι φησί τε τῶν πάντων θεοῦς ἀνθρώπων μ. φρ. Caeteri editt. (c. Par.): εἶναί φησι τῶν πάντων, καὶ θεοῦς ἀνθρώπων μ. φρ. Maran. frustra mallet illud φησι exstingui. Ad rem ipsam quod attinet, de deo longe aliter sensisse Pythagoram scribit Reinesius in Varr. lectt. III. p. 444, qui negari posse non putat in eius schola deum esse effectorem mundi, quippe quem ψύχωσιν ἀpellaverit; item illum, ut ex lam-

blico constet, pro providentia divina pugnasse. At vero, ut Mar. admonuit, cum Theophilo facit Tertullianus Apol. c. 11: „Totum enim hoc mundi corpus sive innatum et infectum secundum Pythagoram.“ Theodoretus autem eundem adiungit aliis providentiae obtreptatoribus Adv. Graec. VI. p. 562: Οὐ μόνον δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Χρῦσιππον καὶ Ἐπίκουρον πάντα κατὰ ἀνάγκην ἔφασαν γίνεσθαι, ἀνάγκην κάλοῦντες τὴν εἰμαρμένην, ἀλλὰ καὶ Πυθαγόρας ὁ πολυθρύλλητος ἀνάγκην εἶπε περιεῖσθαι τῷ κόσμῳ.

5. Ὅποσα τε κτλ.] Reines. l. c. et Wolf. haec cum Interrogandi nota protulerunt. Rectius Maran. illud ὅποσα τε retulit ad superiora τί μοι λοιπὸν κατατρίβεσθαι π. α.

Ἀκαδημαϊκὸς περὶ ἀθεότητος εἰσηγήσατο. Τί δ' οὐχὶ καὶ ⁶ Κριτίας καὶ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης λέγων· ⁷ Εἴτε γὰρ εἰσὶν θεοὶ, οὐ δύναμαι περὶ αὐτῶν λέγειν, οὔτε ὅποιοί εἰσιν δηλῶσαι· πολλὰ γάρ ἐστιν τὰ καλύοντά με; Τὰ γὰρ περὶ ⁸ Εὐημέρου τοῦ ἀθεωτάτου περισσὸν ἡμῖν καὶ λέγειν. Πολλὰ γὰρ περὶ θεῶν τολμήσας φθέγξασθαι ἔσχατον καὶ τὸ ⁹ ἑξόλου μὴ εἶναι θεούς, ἀλλὰ τὰ πάντα αὐτοματισμῷ διοικεῖσθαι βούλεται. ¹⁰ Πλάτων δέ, ὁ Β τοσαῦτα εἰπὼν περὶ μοναρχίας θεοῦ καὶ ψυχῆς ἀνθρώπου, φάσκων ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν, οὐκ αὐτὸς ὕστερον εὐρίσκειται ἐναντία ἑαυτῷ λέγων, ¹¹ τὰς μὲν ψυχὰς μετέρχεσθαι εἰς ἑτέρους ἀνθρώπους, ἐνίων δὲ καὶ εἰς ἄλογα ζῶα χωρεῖν; Πῶς οὐ δεινὸν καὶ ἀθέμιτον δόγμα αὐτοῦ τοῖς γε νοῦν ἔχουσι φανήσεται, ἵνα ὁ ποτε ἄνθρωπος πάλιν ἔσται λύκος ἢ κύων ἢ ὄνος ἢ ἄλλο τι ἄλογον κτήνος; Τούτῳ ἀκόλουθα καὶ Πυθαγόρας εὐρίσκειται φλυα- C ρῶν, πρὸς τῷ καὶ πρόνοιαν ἐκκόπτειν. Τίνι οὖν αὐτῶν πιστεύσωμεν, Φιλήμονι τῷ κωμικῷ, λέγοντι·

¹² Οἱ γὰρ θεὸν σέβοντες ἐλπίδας καλὰς
ἔχουσιν εἰς σωτηρίαν,

ἢ οἷς προειρήκαμεν Εὐημέρῳ καὶ Ἐπικούρῳ καὶ ¹³ Πυθαγόρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρνούμενοις εἶναι θεοσέβειαν καὶ πρόνοιαν ἀναιροῦσιν; Περὶ μὲν οὖν θεοῦ καὶ προνοίας Ἀρίστων ἔφη·

(c. 6): non memoro quos et quanta etc. Cf. c. 6. n. 12. Pro Κλιτόμαχος (Ven. et Par.) habent Bodl. et Gesn. Κλιμάτοχος, Wolf. et Mign. usitatius Κλειτόμαχος. Pro Ἀκαδημαϊκός, quod Ven. Bodl. Par. firmatur, cum Gesnero Duc. Mor. Fell. praebent Ἀκαδημικός. Sed in Gesn. cod. msto fuit Ἀκαδημαϊκός, ut ex Claus. versione („Academaicus“) cognoscitur. Clitomachi soritica argumentatio, qua nihil esse deos conficit, in Sexti Emp. Adv. mathem. l. VIII reperitur. Coll. Sexti Adv. Phys. IX. p. 591 ed. Lips.

6. Κριτίας] Atheniensis scilicet ille et unus ex triginta tyrannis. Eum inter atheos refert etiam Sextus Emp. Adv. mathem. l. IX. c. 54. p. 562 et Pyrrh. Hypoth. l. III. c. 318. Cf. Io. Alb. Fabricium ad Sext. p. 562. Wolfius.

7. Εἴτε ... με] Haec Protagorae verba nulli afferunt, quos laudat Fabricius ad Sextum IX. c. 56. p. 564. Ipse Sextus ita recitat: Περὶ θεῶν οὔτε εἰ εἰσὶν οὔθ' ὅποιοί τινές εἰσι δύναμαι λέγειν. — Vulgo εἰσὶ (bis) et ἐστὶ legitur, absque v (quod praebet Ven.).

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

- 14 **Θάρσει, βοηθεῖν πᾶσι [μὲν] τοῖς ἀξίοις**
Εἴωθεν ὁ θεός, τοῖς δὲ τοιοῦτοις σφόδρα.
Εἰ μὴ 15 **παρέσται προεδρία τις κειμένη**
Τοῖς ζῶσιν ὡς δεῖ, τί πλέον ἐστὶν εὐσεβεῖν;
 16 **Εἴη γὰρ οὕτως· ἀλλὰ καὶ λίαν ὄρω**
Τοὺς εὐσεβῶς μὲν ἐλομένους διεξάγειν
 17 **Πράττοντας ἀτόπως, τοὺς δὲ μηδὲν ἕτερον ἢ**
 18 **Τὸ λυσιτελὲς τὸ κατ' αὐτοὺς μόνον,**
 19 **Ἐντιμοτέραν ἔχοντας ἡμῶν διάθεσιν.**
 20 **Ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἀλλὰ δεῖ πόρρω βλέπειν**
Καὶ τὴν ἀπάντων ἀναμένειν καταστροφὴν.
Οὐχ ὄν τρόπον γὰρ παρ' ἐνίοις ἰσχυρὴ τις
Δόξα κακοήθης 21 τῷ βίῳ τ' ἀνωφελής,

D

gendam Πρωταγόρα, quod Pythagoram Theophilus coniungere non potuerit cum Euhemero et Epicuro et aliis (Clitomacho et Critia antea cc. 6 sq. memorialis) nullum esse deum diserte pronuntiantibus. Fell. et Wolf. ἀναιροῦσι, sine ν.

14. **Θάρσει ... οὐδὲ ἐν]** Grotius (Excerpt. trag. et comic. p. 1004), quum Aristonem tragicum ignoraret et metrica ratio a tragodia abhorreret, hos versus Aristophonti, comico poetae, tribuit. Contra Meinek. (l. c. Vol. I. praef. p. IX sq.), cui Wagnerus (Poet. trag. graec. fragm. Vol. III. p. 93) ad stipulatur, eos Aristoni Chio originem debere docuit, quum fuerit communis Stoicorum mos ut decreta sua, maxime ea quae ad morum doctrinam spectarent, iambicis versibus iisque fere ad comicorum numerorum similitudinem effictis includerent eosque versus ornatus causa reliquae orationi admiscerent. — Pro πᾶσι [μὲν] τοῖς tres nostri codd. msti et Gesn. Duc. Mor. πᾶσι τοῖς,

Fell. et Wolf. πᾶσι γὰρ τοῖς, Mar. et Humphr. (c. Grot.) πᾶσι τοῖσιν. Scite Meinek., illas coniecturas γὰρ et τοῖσιν reiiciens, scripsit μὲν, quod etiam sequentia (τοῖς δὲ τοιοῦτοις) commendant.

15. **παρέσται]** Meinek. corrigi iubet γὰρ ἔσται, optimo opinor iure. Wagnerus. Pro προεδρία tres codd. msti et Gesn. Duc. Mor. Mar. προεδρία. Sed in Ven. puncta super ei posita sunt. Caeteri editt. προεδρία.

16. **Εἴη κτλ.]** Hic loqui incipit altera persona, quae providentiae adversatur. Finem dicendi facit verbis ἡμῶν διάθεσιν.

17. **Πράττ. ἀτόπως]** = πρ. κακῶς. Falso Thienem.: „für Sonderlinge gelten.“ Idem inepte vult sic legi: τοὺς μηδὲν ἕτερον || Ἡ τὸ λυσιτελὲς καὶ κατ' αὐτοὺς μόνον, || Ἐντιμοτέραν κτλ.

18. **Τὸ λ. τὸ κατ' αὐτ. μόνον]** Ven. Bodl. Par. Supple ἐλομένους ex praecedentibus. Gesn. Duc. Mor. legunt τὸ λυσιτελὲς κατ' αὐτοὺς μόνον, Fell. Wolf. Mar. Humphr.

Confide, opem ferre omnibus [quidem] dignis

Solet deus, talibus vero valde.

Ni sit statutum praemium aliquod

Viventibus ut fas, quid prodest pietas?

Rem esse sic fac: sed et valde video

Eos qui pie aevum volunt traducere

Uti haud secundis rebus, qui vero nihil aliud

Praeter suum lucellum solum volunt,

Honoratiori conditione esse quam nos.

In hoc aevō: sed oportet longe cernere

Et praestolari finem omnium.

Non enim, ut inhaeret nonnullis

Sententia nefanda vitaeque inutilis,

τὸ λυσιτελὲς καὶ τὸ κατ' αὐτοῦς
μόνον. Grotius coniecit scribendum:
... ἕτερον ἂν || Σκοποῦντας ἢ τὸ
λυσιτελὲς αὐτοῖς μόνον. Meinek.
et Wagn.: τὸ λυσιτελὲς δρῶντας
τὸ καθ' ἑαυτοῦς μόνον.

19. Ἐντιμοτέραν] Gesn. Duc.
Mor. Mar. ἐντιμωτέραν.

20. Ἐπὶ τοῦ παρόντος] Omnes
editores et interpretes haec verba
absurde cum prioribus iungunt, ita
ut proferantur ab adversario provi-
dentiae. Cf. n. 16. At incipit vero
hic respondere prior persona quae
providentiam defendit.

21. τῷ βίῳ etc. usque ad κρί-
νουσιν ἔχειν] Ita Ven. et Bodl. ut
supra dedi, nisi quod uterque τε pro
ε' habet et ἐστ' pro ἔστ' (es giebt).
Ita etiam Par., nisi quod τε (ut illi)
pro ε' praebet et ἐστὶ ταυτόματος
(sic) pro ἔστ' αὐτόματος. Sensus
est perspicuus est. Φορὰ αὐτόμα-
τος est Aristoni id quod Theophi-
lus supra vocavit αὐτοματισμόν.
„Nicht herrscht Zufall, nicht wird
entschieden wie es gerade sich trifft.“

Ταῦτα πάντα, scil. quae adversarii
providentiae obiiciunt: φορὰ τις ἔστ'
αὐτόμ. et βραβεύεται ὡς ἔτυχε.
Comp. supra: ὁρῶ τοὺς εὐσεβῶς
μὲν ἐλομένους διεξάγειν πράττον-
τας ἀτόπως κτλ. Gesn., verbis
ἀνωφελῆς ad βραβεύεται omissis,
nil praebet nisi haecce: τῷ βιώτῃ
(sic) ὡς ἔτυχε· ταῦτα γὰρ πάντα
κρίνουσιν ἔχειν. Cum eo concor-
dant Duc. et Mor., sic tamen, ut ex
βιώτῃ effecerint βιώσαι. Fell. et
Wolf. dederunt: τῷ βίῳ ε' ἀνωφε-
λῆς, Φορὰ τις ἔστ' αὐτόματος, ἢ
(Wolf. ἦ) βραβεύεται ὡς ἔτυχε·
ταῦτα κρίνουσι γὰρ ἅπαντ' ἔχειν.
Wolf. coniecit scribendum: ὡς ἔτυ-
χε· ταῦτα γὰρ κρίνουσι πάντ' ἔ-
χειν. Mar. et Humphr. legunt: τῷ
βίῳ ε' ἀνωφελῆς, Φορὰ τις (H.
εις) ἔστ' αὐτόματος, ἦ (H. ἦ) βρα-
βεύεται ὡς ἔτυχε πάντα· ταῦτα
γὰρ κρίνουσιν (H. κρίνουσ') ἔχειν.
Grot., cui notus non erat versus
Φορὰ κτλ., suspicatus est legen-
dum: τῷ βίῳ προσγίνεται ὡς ἔτυ-
χε πάντα· ταῦτα γὰρ κρίνουσ' ἔ-

Φορά τις ἔστ' αὐτόματος, ἧ βραβεύεται
Ὡς ἔτυχε· ταῦτα γὰρ πάντα κρίνουσιν ἔχειν
Ἐφόδια πρὸς τὸν ἴδιον οἱ φαῦλοι τρόπον.

22 Ἔστιν δὲ καὶ τοῖς ζῶσιν ὁσίως προεδρία,
καὶ τοῖς πονηροῖς ὡς 23 προσῆκ' ἐπιτιμία·
Χωρὶς προνοίας γίνεται γὰρ 24 οὐδὲ ἔν.

122

Ὅποσα τε καὶ ἄλλοι καὶ σχεδόν 25 γε οἱ πλείους εἶπον περὶ θεοῦ
καὶ προνοίας, ὁρᾶν ἔστιν πῶς ἀνακόλουθα ἀλλήλοις ἔφασαν· οἱ
μὲν γὰρ τὸ 26 ἐξόλου θεὸν καὶ πρόνοιαν εἶναι ἀνεῖλον, οἱ δ' αὖ
συνέστησαν θεὸν καὶ πάντα προνοίᾳ διοικεῖσθαι ὁμολόγησαν.
Τὸν οὖν συνετὸν ἀκροατὴν καὶ ἀναγινώσκοντα προσέχειν ἀκρι-
βῶς τοῖς λεγομένοις 27 δεῖ, καθὼς καὶ ὁ Σιμύλος ἔφη·

28 Κοινῶς ποιητὰς ἔθος ἔστιν καλεῖν,
καὶ τοὺς 29 περιττοὺς τῇ φύσει καὶ τοὺς καλοὺς·
30 Ἔδει δὲ κρίνειν.

B

Καθάπερ καὶ ὁ Φιλήμων·

31 Χαλεπὸν ἀκροατῆς ἀσύνητος καθήμενος·
Ἵπὸ γὰρ ἀνοίας οὐχ ἑαυτὸν μέμφεται.

χειν. Inde Meinek. et Wagn.: τῷ
βίῳ τ' ἀνωφελῆς, Φορά τις ἔστ'
αὐτόματος, ἧ βραβεύεται Ὡς ἔτυχε
πάντα· ταῦτα γὰρ κρίνουσ' ἔχειν.

22. Ἔστιν] Ven. At Bodl. Par.
et editi (exc. Humphr.) ἔστι. Grotio
placuit legere ἀλλ' ἔστι καὶ. Tum
pro προεδρία tres codd. msti et
Gesn. Duc. Mor. Mar. προεδρεία.

23. προσῆκ'] Codd. msti et editi
προσῆκεν. Excipias Fell. Wolf. Hum-
phr. qui προσῆκ' scripserunt.

24. οὐδὲ ἔν] Ven. Bodl. Par.
Dedit Gesn. οὐδέεν. Unde Duc.
Mor. Fell. fecerunt οὐδέν. Fell.
γὰρ errore omisit.

25. γε] Deest in Par. Dein
idem ὁρᾶς πῶς, non ὁρᾶν ἔστιν
(Ven. Bodl.). Editi ὁρᾶν ἔστι. Tum
Ven. ἄν ἀκόλουθα vitiose.

26. ἐξόλου] Bodl. et editi ἐξ
ὄλου. Cf. n. 9.

27. δεῖ] Par. Caeteri codd. msti
omittunt. Reposuere Wolf. Mar.
Humphr. Illico Par. καθὰ pro κα-
θῶς. Gesn. Duc. Mor. Σύμυλος.
Caeteri editt. ut codd. msti Σίμυ-
λος (proparox.). Hic Simylus a co-
mico eiusdem nominis poeta (Mei-
nek. l. c. p. 424 sq.) diversus ha-
bendus est. Cf. n. 28.

28. Κοινῶς ... κρίνειν] Mei-
nekio (l. c. p. XV) non improbabile
videtur auctorem huius fragmenti
eundem esse Simylum, Augusteo
saeculo vix superiorem, cuius ali-
quot de Tarpeia versus elegiacos
Plutarchus in vita Romuli c. 17 ser-
vavit. Primum versum ita dedi ut
est in codd. mstis (Par. ἔστι?) et

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Χρῆ οὖν προσέχειν καὶ ³² νοεῖν τὰ λεγόμενα κριτικῶς ἐξετάζοντα θ
τὰ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ³³ καὶ τῶν λοιπῶν ποιητῶν εἰρημένα.

8. Ἀρνούμενοι γὰρ θεοὺς εἶναι πάλιν ὁμολογοῦσιν αὐτοί, καὶ τούτους ¹ πράξεις ἀθέσμους ἐπιτελεῖν ἔφασαν. Καὶ ² πρώτου γε τοῦ Διὸς οἱ ποιηταὶ εὐφωνότερον ἄδουσιν τὰς χαλεπὰς πράξεις. Χρῦσιππος δέ, ὁ πολλὰ φλυαρήσας, πῶς οὐχὶ εὐρίσκειται C σημαίνων ³ τὴν Ἥραν στόματι μιαρῶ συγγίνεσθαι τῷ Διὶ; Τί γάρ μοι καταλέγειν τὰς ἀσελγείας ⁴ τῆς μητρὸς θεῶν λεγομένης, ἢ Διὸς ⁵ τοῦ Λατσαρίου διψῶντος αἵματος ἀνθρωπέου, ἢ ⁶ Ἄττου τοῦ ἀποκοπτομένου, ἢ ὅτι ὁ Ζεὺς ὁ καλούμενος Τραγωδός, ⁷ κατακαύσας τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα, ὡς φασιν, νῦν παρὰ Ῥωμαίοις θεὸς τιμᾶται; Σιγῶ τὰ ⁸ Ἀντινόου τεμένη καὶ τὰ τῶν λοιπῶν καλουμένων θεῶν. Καὶ γὰρ ἱστορούμενα τοῖς συννετοῖς ⁹ καταγέλωτα φέρει. Ἦτοι

32. νοεῖν τὰ] Bodl. νοεῖται
vitiose.

33. καὶ τ. λοιπῶν ποιητῶν] H. e. ac praeterea a poetis. Hac loquendi ratione post Homerum crebro utuntur Plato, Xenophon aliique Attici. Cf. Plat. Alcib. p. 112 B: τοῖς τε Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Τρῶσι. Adī inprimis Ast. Lex. Plat. Vol. I. p. 108, Stallbaum. (in edit. Goth.) ad Apol. Socr. p. 36 B, Phaed. p. 110 D, Sympos. p. 191 B, Gorg. p. 480 D, Erfurdt. ad Soph. Oed. Tyr. v. 7. Per imprudentiam igitur Maranus putavit delendum λοιπῶν aut ποιητῶν.

1. πράξεις ἀθέσμους] Cf. c. 6. n. 1. Addit infra crimen ἀνθρωποβορίας. Antea fortasse αὐτούς pro αὐτοί legendum (c. 7. p. 120 D. al.).

2. πρώτου γε] Existimat Wolfius hoc loco vertendum esse „Iovis deorum principis.“ Sed cum paulo post legamus καὶ πρώτους γε οὗς τετιμήκασιν[ν] θεοὺς, et supra [c. 3]

καὶ πρώτους γε τοὺς θεοὺς, eadem vocem his in locis eodem modo interpretandam crediderim. Maranus.

3. τὴν Ἥραν ... Διὶ] Cf. c. 3. n. 11 observata.

4. τ. μητρὸς θεῶν λεγ.] Cf. lib. I. c. 10. n. 9.

5. τοῦ Λατσαρίου] Ven. et Bodl. Solus Mign. scripsit τοῦ Λατσαρίου. Vide lib. I. c. 10. n. 7. Hunc cruentum Iovis Latiaris cultum memorarunt etiam Iustinus Apol. II. c. 12, Tatianus Or. ad Gr. c. 29, alii quos ad Iust. l. c. n. 9 (Corp. Apoll. Vol. I) p. 199 citavi.

6. Ἄττου] Recte Par. et Wolf.; Ἄττου Mar. et Humphr. Cf. lib. I. c. 9. n. 9. Caeteri Ἄττιν. Davisius (ad Minuc. c. 21. p. 127) legendum coniecerat: Ἄττιν τὸν ἀποκοπτόμενον.

7. κατακαύσας] Tres nostri codd. msti κατακλύσας. Sic etiam Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr.; reddiderunt cum Claus.: inundans

Oportet igitur attendere et considerare quid dicatur eum qui iudicio expendit quae a philosophis et praeterea a poetis dicta sunt.

8. Nam qui negant deos esse rursus confitentur, et illicita facinora ab his patrari dixerunt. Ac Iovis quidem imprimis magna flagitia poetae pleniori ore canunt. Chrysippus autem, qui multa nugatus est, annon significare invenitur Iunonem ore impuro cum Iove esse congressam? Quid enim matris illius quae dicitur deorum, aut Iovis Latiaris sanguinem humanum sitientis, aut Attidis castrati lascivias recenseam, aut Iovem illum cognomine Tragoedum, qui, ut aiunt, suam manum combussit ac nunc deus apud Romanos colitur? Taceo templa Antinoi et caeterorum quos vocant deorum. Risum enim, dum narrantur, cordatis viris excu-

manum suam. At Fell. κατακλείσας (vertit: manum in pignum contrahens) ex coniectura: quam Wolf. quoque textui inseruit, licet veriorrem forte scripturam κατακλύσας censeret esse. „Fortasse enim noster indicat Iovem manum aquâ proluentem, qua ad perpetranda obscœna et impia abusus erat. Ita enim ferebat mos impurorum.“ Hui! Omnes editores et interpretes neque viderunt corruptelam neque locum intellexerunt. Quid igitur? E vitiosa scriptura lectio genuina pelucet. Certissima emendatione, mutatione paene nulla, scilicet ex A efficiens A (cf. lib. III. c. 23. n. 6), pro vulg. κατακλύσας restitue Theophilo κατακλύσας, et omnia sana erunt et perspicua. Egregie confirmat emendationem ipsamque rem explicat Epiphanius Ancor. c. 106 (Opp. ed. Petav. Tom. II. p. 108; ed. G. Dindorf. Vol. I. p. 208), qui: Ζῆνες δέ, inquit, οὐχ εἰς ἧ

δύο ἀλλὰ καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες γεγόνασι τὸν ἀριθμὸν. Ὁ μὲν γὰρ εἰς αὐτῶν Κρονίδης ὁ προσηρημένος . . . , ὁ δ' ἄλλος πατριάρχιος [lego Λατιάρχιος] γενόμενος [lego λεγόμενος] . . . , ἄλλος δὲ ὁ Τραγοδός, ὁ καὶ τὴν χειρὰ αὐτοῦ καύσας. Τάχα δὲ θεὸς ὢν ἐπελάθετο ὅτι δάκνει τὸ πῦρ, καὶ οὐκ εἶχε τὴν πρόγνωσιν τοῦ λέγοντος τράγω τῷ Σατύρῳ, εὐρόντι πρότερον τὸ πῦρ καὶ προσελθόντι φιλησαι· Μὴ ἄψη, τράγε· ἀψάμενος γὰρ μου ἐμπρήσεις τὰ γένεια. — Editi φασιν pro φασιν (Ven.).

8. Ἀντινόου] Cf. notata ad Athenagor. Suppl. p. Chr. c. 30. n. 16 (Corp. Apoll. Vol. VII) p. 158. Ex numis multa de cultu Antinoi attulit Ez. Spanhemius: De usu et praestantia numismatum p. 652 sqq. In eorum nonnullis θεὸς appellatur

9. καταγέλωτα] Ven. et editi Bodl. et Par. κατὰ γέλωτα.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

κτῆνους αὐτοῦ ἑ οὔτε ὅσα ἐστὶν τῷ πλησίον σου. Ὁὐ διαστρέψεις κρῖμα πένητος ἐν κρίσει αὐτοῦ, ἀπὸ παντός φήματος ἀδίκου ὁ διαποστήσει, ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς, οὐ δικαιοῦσαις ἰὸ τὸν ἀσεβῆ καὶ δῶρα οὐ λήψη· τὰ γὰρ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς βλέπόντων καὶ λυμαίνεται φήματα δίκαια. Τούτου μὲν οὖν τοῦ θεοῦ νόμου διάκονος γεγένηται Μωσῆς, ὁ καὶ θεράπων τοῦ θεοῦ, παντὶ μὲν τῷ κόσμῳ, παντελῶς δὲ τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς καὶ Ἰουδαίοις καλουμένοις, οὓς κατεδουλώσατο ἀρχῆθεν βασιλεὺς Αἰγύπτου, τυγχάνοντας σπέρμα δίκαιον ἀνδρῶν θεοσεβῶν καὶ ὁσίων, Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ· ὧν ὁ θεὸς μνησθεὶς καὶ ποιήσας θαυμάσια καὶ τέρατα διὰ Μωσέως παράδοξα ἐρρύσατο αὐτοὺς καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἀγαγὼν αὐτοὺς διὰ τῆς ἐρήμου καλουμένης· οὓς καὶ ἀπεκατέστησεν εἰς τὴν Χανααναίαν γῆν, μετέπειτα δὲ Ἰουδαίαν ἐπικληθεῖσαν, καὶ νόμον παρέθετο καὶ ἐδίδαξεν αὐτοὺς ταῦτα. Τοῦ μὲν οὖν νόμου μεγάλου καὶ θαυμασίου πρὸς πᾶσαν δικαιοσύνην ὑπάρχοντος δέκα κεφάλαια, ἃ προειρήκαμεν, τοιαῦτά ἐστιν.

10. Ἐπειδὴ οὖν προσήλυτοι ἐγενήθησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ὄντες τὸ γένος Ἑβραῖοι ἀπὸ γῆς τῆς Χαλδαϊκῆς (κατ' ἐκεῖνο καιροῦ λιμοῦ γενομένης ἀνάγκην ἔσχον μετελθεῖν εἰς Αἴγυπτον σιτίων ἐκεῖ πιπρασκομένων, ἔνθα καὶ χρόνῳ παρῴκησαν· ταῦτα δὲ αὐτοῖς συνέβη κατὰ προαναφώνησιν θεοῦ), παροικήσαντες οὖν ἐν Αἰγύπτῳ ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ τριάκοντα, ἐν τῷ τὸν Μωσῆν μέλλειν ἐξάγειν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον ὁ θεὸς ἐδίδαξεν

7. οὔτε] Humphr. οὐδὲ citra codd. fidem. Bibl. οὔτε septies. Tum editi ἐστὶ pro ἐστὶν (Ven.). Bibl. τῷ πλησίον σου ἐστί.

8. Οὐ . . . δίκαια] Exod. 23, 6—8.

9. διαποστήσει] Ven.; editi c. caeteris codd. mstis διαποστήση. Bibl. ἀποστήση. Mox pro οὐκ Fell. οὐῆ (sic) et Wolf. οὖν mendose.

10. τὸν ἀσεβῆ] Bibl. addunt ἔνεκεν δῶρων.

11. θεράπων τοῦ θεοῦ] Exod.

14, 31 al. Mign. Μωϋσῆς sine ulla codd. auctoritate.

12. κατεδουλώσατο] Tres codd. nostri msti κατεδουλώσατε. Editi κατεδούλωσεν.

13. ὧν] Deest in codd. mstis et editis, ob similem praecedentis vocis (Ἰακώβ) syllabam ὧν (v = β). Errorem Maran. vidit et solus Humphr. in textu emendavit. Gesn. vitiose ποιήσας καὶ μνησθεὶς θαυμάσια. Mign. Μωϋσέως temere.

14. ἀπεκατέστησεν] Wolf. et

pecus eius neque quaecumque sunt proximi tui. Non pervertes iudicium pauperis in iudicio eius, ab omni verbo iniusto recedes, innocentem et iustum non occides, nec iustificabis impium et munera non accipies; munera enim excaecant oculos videntium et pervertunt verba iusta. Huius divinae legis minister fuit Moses, famulus dei, universo quidem mundo, praecipue vero Hebraeis, qui et Iudaei dicti sunt, quos antiquitus rex Aegypti in servitutem redegit, quum essent semen iustum hominum piorum et sanctorum, Abrahami et Isaaci et Iacobi: quorum recordatus deus, factisque miraculis et prodigiis per Mosen stupendis, liberavit eos et ex Aegypto eduxit, ducens eos per regionem quae deserta dicitur; quos etiam restituit in terram Chananaeam, quae postea Iudaea vocata est, legemque posuit et haec eos edocuit. Magnae igitur et admirabilis ad omnem iustitiam legis decem capita, quae antea retulimus, istiusmodi sunt.

10. Quoniam igitur inquilini in Aegypto fuerant qui genere Hebraei erant ex Chaldaea (orta illo tempore fame necesse habuerunt in Aegyptum transmigrare frumenti causa, quod illic vendebatur, ubi et diu commorati sunt: haec autem iis eveniebant secundum praedictionem dei), quum, inquam, inquilini in Aegypto annis quadringentis et triginta fuissent quumque Moses eos in desertum perducturus esset,

Mign. ἀποκατέστησεν sine codicum assensu.

15. δὲ] Ven. Bodl. Par. Omitunt editi. Postea pro καὶ νόμον illi codd. msti nec non editi praeter Duc. Wolf. Mar. Humphr. habent κατὰ νόμον.

1. ὄντες τὸ γ. Ἑβραῖοι] Tres codd. nostri msti. Editores ante Wolf.: ... ὄντες, τὸ γ. Ἑβραίων. Qua scriptura deceptus Davis. ma-

vult: ὄντος τοῦ γένους Ἑβραίων. Maran. in parenthesi, quam primus recte posuit, legendum censet κατ' ἐκεῖνο γὰρ καιροῦ.

2. γενομένης] Par. γενομένου. — Κατὰ προαναφώνησιν θ.: Genes. 15, 13.

3. παροικ. ... τετρακ. κ. τριάκ.] Exod. 12, 40. Cf. doctam de his annis (etiam infra c. 24 memoratis) expositionem Knobellii: *D. B. Exodus* etc. p. 121 sq.

αὐτοὺς διὰ τοῦ νόμου λέγων· ⁴ Προσήλυτον οὐ θλίψετε· ἄρτις γάρ εἰδατε τὴν ψυχὴν τοῦ προσήλυτου· αὐτοὶ γάρ προσήλυτοι ἦτε ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτῳ.

11. Τὸν μὲν οὖν νόμον, τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένον αὐτοῖς, ἐν τῷ παραβῆναι τὸν λαὸν ἀγαθὸς ἦν καὶ οἰκτίρων ὁ θεός, μὴ βουλόμενος διαφθεῖραι αὐτούς, ¹ πρὸς τῷ δεδωκέναι τὸν νόμον ὕστερον καὶ προφήτας ἐξέπεμφεν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελ- B φῶν αὐτῶν, πρὸς τὸ διδάσκειν καὶ ἀναμιμνήσκειν τὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέφειν εἰς μετάνοιαν τοῦ μηκέτι ἁμαρτάνειν· εἰ δὲ ἐπιμένοιεν ² ταῖς φεύλαις πράξεσιν, ³ προανεφώνησαν ὑποχειρίους αὐτοῦ παραδοθῆναι πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· καὶ ὅτι ταῦτα αὐτοῖς ἤδη ἀπέβη φανερόν μὲν ⁴ ἔστιν. Περὶ μὲν 10 οὖν τῆς μετανοίας Ἡσαΐας ὁ προφήτης ποιητῆς μὲν πρὸς πάντας, διαφρήδην δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγει· ⁵ Ζητήσατε τὸν κύριον, καὶ ἐν τῷ εὐρίσκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε· ἡνίκα δ' ἂν ἐγγίξῃ ὑμῖν, ἀπολιπέτω ὁ ἀσεβῆς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἄνομος τὰς βου- C λὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστραφήτω ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ, καὶ ἐλεηθήσεται, ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Καὶ ἕτερος προφήτης Ἐζεκιήλ φησιν· ⁶ Ἐὰν ἀποστραφῇ ὁ ἄνομος ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν ὧν ἐποίησεν καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσῃ τὰ δικαιώματά μου, ⁷ ζῶν ζήσεται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ· παῖσαι αἱ ἀδικίαι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν, ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ ἣ ⁸ ἐποίησεν ζήσεται, ὅτι οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, λέγει κύριος, ⁹ ὡς ἐπιστρέψαι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηραῖς καὶ ζῆν αὐτόν. Πάλιν ὁ Ἡσαΐας· ¹⁰ Ἐπιστράφητε D οἱ τὴν βαθεῖαν βουλήν βουλευόμενοι καὶ ἄνομον, ἵνα σωθήσεσθε.

4. Προσήλυτον . . . Αἰγύπτῳ] Exod. 23, 9. — Theophilus Christianos multum vexatos spectat (c. 9. n. 4), quippe peregrinos sive inquilinos terrae cives. Cf. libr. meum De Epist. ad Diogn. (ed. 2) p. 105.

1. πρὸς τῷ . . . ὕστερον καὶ προφ.] Ven. et per coniecturam Wolf. Minus recte Par.: πρὸς τὸ . . . ὕστερον προφήτας. Humphr.

πρὸς τῷ . . . ὕστερον δὲ καὶ προφήτας. Caeteri editt. (et Bodl.?) πρὸς τὸ . . . ὕστερον δὲ καὶ προφήτας.

2. ταῖς] Par. ἐν ταῖς, et sic Mar. et Humphr. posuerunt in textu. Sed Ven. et Bodl. ἐν omittunt: neque eo opus est. Mox vulgo πράξεσι, sine ν (Ven.).

3. προανεφώνησαν] Scil. pro-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Καὶ ἕτερος Ἰερεμίας· ¹¹ Ἐπιστράφητε ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὡς ὁ τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρτελλον αὐτοῦ, καὶ ἐλεηθήσεσθε. Πολλὰ μὲν οὖν μάλλον δὲ ἀναρίθμητά ¹² ἐστὶν τὰ ἐν ταῖς ἀγίαις γραφαῖς εἰρημένα περὶ μετανοίας, αἰεὶ τοῦ θεοῦ βουλομένου ἐπιστρέφειν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.

12. Ἔτι μὴν καὶ περὶ δικαιοσύνης, ἧς ὁ νόμος εἶρηκεν, ἀκό- 11
λουθα εὐρίσκεται καὶ τὰ τῶν προφητῶν ¹ καὶ τῶν εὐαγγελίων ¹²⁵
ἔχειν, διὰ τὸ τοὺς πάντας πνευματοφόρους ἐνὶ πνεύματι θεοῦ
λελαληκέναι. Ὁ γοῦν Ἡσαΐας οὕτως ἔφη· ² Ἀφέετε τὰς πονη-
ρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε
κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ³ ὄρφανῶν, καὶ δικαιώσατε
χήραν. Ἔτι ὁ αὐτός· ⁴ Διάλυε, φησὶν, πάντα σύνδεσμον ἀδικίας,
λύε στραγγαλίας βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστειλε τεθραυσμένους
ἐν ἀφέσει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα, διάθρυπτε πει-
νῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶ-
κόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνόν, περίβαλλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ
σπέρματός σου οὐχ ὑπερόψη. Τότε ῥαγήσεται πρῶϊμον τὸ φῶς B
σου, καὶ τὰ λάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ, καὶ προπορεύσεται ⁵ ἔμ-
προσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου. Ὁμοίως καὶ Ἰερεμίας· ⁶ Στῆτε,
φησὶν, ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἴδετε, καὶ ἐπερωτήσατε ποία ἐστὶν ἡ
ὁδὸς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθή, καὶ ⁷ βαδίζετε ἐν αὐτῇ, καὶ
εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Κρῖμα δίκαιον ⁸ κρίνετε,
ὅτι ἐν τούτοις ἐστὶν τὸ θέλημα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. Ὡσαύ-
τως καὶ ⁹ Ὡσηὲ λέγει· Φυλάσσεσθε κρῖμα καὶ ἐγγίζετε πρὸς κύ-

legatur. Ies. 45, 22: ἐπιστράφητε ἐπ' ἐμέ, καὶ σωθήσεσθε.

11. Ἐπιστράφητε ... ἐλεηθήσεσθε] Ier. 6, 9. Deest καὶ ἐλεηθήσεσθε ap. LXX. Pro κάρτελλον, quod tres codd. nostri tuentur, Duc. Wolf. Gall. c. vulg. Bibliis dederunt κάρταλλον.

12. ἐστὶν] Ven. et Bodl.; editt. ἐστι.

1. καὶ] Humphr. καὶ τὰ dedit, codicibus repugnantibus. Verba ἐνὶ πνεύματι θεοῦ neuliquam, ut ori-

nantur interpretes, ad πνευματοφόρους (lib. II. c. 9. n. 1: πνευματοφόροι πνεύματος ἀγ.) sed ad λελαληκέναι pertinent, id quod patescit etiam v. c. ex lib. II. c. 33 θείῳ κ. καθ. πνεύματι ἐλάλησαν et c. 35 ἐνὶ κ. τ. αὐτῶ πνεύματι ἐκφωνήσαντες. De re cf. lib. II. c. 22: αἱ ἅγιοι γραφαὶ καὶ πάντες οἱ πνευματοφόροι, ἐξ ὧν Ἰωάννης λέγει. Adde Baumgarten-Crusius *Lehrb. d. christl. Dogmengesch.* P. II. p. 881.

Convertimini ad dominum deum vestrum, quemadmodum vindemians ad cartellum suum, et misericordiam consequemini. Multa quidem vel potius innumerabilia sunt de poenitentia in sanctis scripturis dicta, volente semper deo humanum genus ab omnibus peccatis convertere.

12. Praeterea etiam de iustitia, quam lex praecipit, consentaneae inveniuntur prophetarum et evangeliorum sententiae, propterea quod omnes afflati uno spiritu dei locuti sunt. Igitur Iesaias sic dixit: *Auferte mala ex animabus vestris, discite bonum facere, quaerite iudicium, liberate oppressum, iudicate pupillo, et iustificate viduam. Idem: Dissolve, inquit, omnem colligaturam iniquitatis, solve obligationes violentorum contractuum, dimitte fractos in remissionem, et omnem scripturam iniquam conscinde, frange esurienti panem tuum, et pauperes sine tecto induc in domum tuam; si videris nudum, operi, et domesticos seminis tui ne despereris. Tunc erumpet matutinum lumen tuum, et sanitates tuae cito orientur, et praeibit ante te iustitia tua. Similiter etiam Ieremias: State, inquit, in viis et videte, et interrogate qualis sit via domini nostri bona, et ambulate in ea, et invenietis requiem animabus vestris. Iudicium iustum iudicate, quia in his est voluntas domini dei vestri. Similiter etiam Hoseas dicit: Custodite iudicium et appropinquate ad*

2. Ἀφέλετε . . . χήραν] Ies. 1, 16 sq. — Gesn. ἀφέλεται.

3. ὀρφανῶ] Par. ὀρφανά.

4. Διάλυε . . . δικ. σου] Ies. 58, 6—8. — Humphr. φησί.

5. ἐμπροσθέν] Ven. ἐν προσθέν.

6. Στήτε . . . ὑμῶν] Ier. 6, 16. Verba Κριμα usque θεοῦ ὑμῶν ibi non adduntur; neque inveni locum unde desumpta sint.

7. βαδίσετε] Ven. βάδιζε τα (sic), Bodl. βαδίξε τὰ, Par. βαδίξετε τὰ.

8. κρίνετε] Par. κρίνατε. Μοχ ἐστὶ vulgatur, sine ν (Ven.).

9. Ὡσηὲ] Codd. msti omnes μωσῆς. Sic etiam editi, exceptis Fell. et Wolf. qui ex cōiectura habent Ἡσαίας. Sed loci Ies. 56, 1. 41, 1. 45, 18, quos huc advocat Fellus, sententiam non satis referunt. Quid igitur? Verba repetuntur ex Hosea: 12, 6 et 13, 4 (Grab. ap. Wolf.): ideoque reposui Ὡσηὲ. Palet μωσῆς ex ὡσηὲ per oscitantiam librarii facillime nasci potuisse.

ριον τὸν θεὸν ὑμῶν, τὸν στερεώσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ πτίσαντα τὴν γῆν. Καὶ ἕτερος Ἰωὴλ ἀκόλουθα τούτοις ἔφη· ¹⁰ Συναγάγετε λαόν, ἀγιάσατε ¹¹ ἐκκλησίαν, εἰσδέξασθε πρεσβυτέρους, συναγάγετε νήπια θηλάζοντα ¹² μασθοῦς· ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ καὶ νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς. Καὶ εὗξασθε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ἐκτενωῶς, ὅπως ἐλεήσῃ ὑμᾶς, καὶ ¹³ ἐξαλείψει τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν. Ὁμοίως καὶ ἕτερος Ζαχαρίας· ¹⁴ Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ· Κρῖμα ἀληθείας ¹⁵ κρίνετε, καὶ ἔλεος καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ χήραν καὶ ὄρφανόν καὶ προσήλυτον μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ κακίαν ἕκαστος μὴ μνησικακείτω τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

13. Καὶ περὶ σεμνότητος οὐ μόνον διδάσκει ἡμᾶς ¹ ὁ ἅγιος ¹² λόγος τὸ μὴ ἁμαρτάνειν ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ ² μέχρις ἐννοίας, τὸ μηδὲ τῇ καρδίᾳ ἐννοηθῆναι περὶ τινος κακοῦ, ἢ θεασάμενον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀλλοτρίαν γυναῖκα ἐπιθυμῆσαι. ³ Σολομῶν μὲν οὖν, ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης γενόμενος, ἔφη· ⁴ Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια· ὀρθὰς ποιεῖ ¹²⁶ τροχιάς σοῖς ποσίν. Ἡ δὲ εὐαγγέλιος φωνὴ ⁵ ἐπιτατικώτερον διδάσκει περὶ ἀγνείας λέγουσα· ⁶ Πᾶς ὁ ἰδὼν γυναῖκα ἀλλοτρίαν πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ⁷ Καὶ ὁ γαμῶν, φησίν, ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς μοιχεύει, καὶ ὃς ἀπολύει γυναῖκα παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτήν μοιχευθῆναι. ⁸ Ἐτι ὁ Σολομῶν φησιν· ⁹ Ἀποδήσει τις πῦρ ἐν ἱματίῳ,

10. Συναγάγετε . . . αὐτῆς] Iosel. 2, 16. Verba Καὶ εὗξασθε usque ὑμῶν ibi non adiiciuntur; neque alium locum inveni unde sint sumta.
11. ἐκκλησίαν] Tres nostri codd. msti, Mar. et Humphr.; caeteri editt. ἐκκλησίας, quod Gesn. mendose induxit, nam Claus. transtulit ecclesiam. Bibl. ἐκλέξασθε πρεσβυτέρους.

12. μασθοῦς] Humphr. et Mign. μαστούς citra codd. fidem.

13. ἐξαλείψει] Bodl. In Ven.

est ἐξαλήψει, sed corrector emendavit. Par. ἐξαλείψη.

14. Τάδε . . . παντοκράτωρ] Zach. 7, 9 sq. Paullulum discrepant vulg. Biblia.

15. κρίνετε] Par. κρίνατε.

1. ὁ ἅγιος λόγος] Hic, ut c. 15 (λόγος ἅγιος ὁδηγεῖ), non tam logos (ὁ λόγος ὁ ἅγιος lib. II. c. 10), qui per sacros scriptores locutus est (lib. II. c. 10), videtur denotari, quam sanctum verbum (ὁ θεῖος λόγος c. 14 et ὁ τοῦ θεοῦ λόγος

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τά δὲ ἰμάτια αὐτοῦ οὐ κατακαύσει; Ἡ περιπατήσῃ ¹⁰ τις ἐπ' ἀνθρώπων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; ¹¹ Οὕτως ὁ εἰσπο- B
ρευόμενος πρὸς γυναῖκα ὑπανδρον οὐκ ἀθροωθήσεται.

14. Καὶ τοῦ μὴ μόνον ἡμᾶς εὐνοεῖν τοῖς ¹ ὁμοφύλοις, ὡς **13**
οἴονται τινες, Ἡσαΐας ὁ προφήτης ἔφη· ² Εἰπατε τοῖς μισοῦσιν
ὑμᾶς καὶ τοῖς βδελυσομένοις Ἀδελφοὶ ἡμῶν ἔστε, ἵνα τὸ ὄνομα
κυρίου δοξασθῇ καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν. Τὸ δὲ εὐαγ-
γέλιον· ³ Ἀγαπᾶτε, φησὶν, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε
⁴ ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Ἐὰν γὰρ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγα-
πῶντας ὑμᾶς, ποῖον μισθὸν ἔχετε; Τούτο καὶ οἱ λησται καὶ οἱ
τελῶναι ⁵ ποιοῦσιν. Τοὺς δὲ ποιοῦντας τὸ ἀγαθὸν διδάσκει ⁶ μὴ C
καυχᾶσθαι, ἵνα μὴ ἀνθρωπάρεσκοι ᾧσιν. ⁷ Μὴ γνώτω γὰρ, φη-
σὶν, ἡ χεὶρ σου ἢ ἀριστερὰ τί ποιεῖ ἢ χεὶρ σου ἢ δεξιὰ. Ἔτι μὴν **14**
καὶ περὶ τοῦ ⁸ ὑποτάσσεσθαι ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις καὶ ⁹ εὐχέσθαι
ὑπὲρ αὐτῶν κελεύει ¹⁰ ἡμᾶς ὁ θεῖος λόγος, ¹¹ ὅπως ἤρεμον καὶ ἡσύ-
χιον βίον διάγωμεν. Καὶ διδάσκει ¹² ἀποδιδόναι πᾶσιν τὰ πάντα,
τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὸν φόρον
τὸν φόρον, μηδενὶ μηδὲν ¹³ ὀφειλεῖν ἢ μόνον τὸ ἀγαπᾶν πάντας. D

15. Σκόπει τοίνυν εἰ οἱ τὰ τοιαῦτα μανθάνοντες δύνανται **15**
¹ ἀδιαφόρως ζῆν καὶ συμφύρεσθαι ταῖς ἀθεμίτοις μίξεσιν, ἢ, τὸ
ἀθεώτατον πάντων, σαρκῶν ἀνθρωπέων ἐφάπτεσθαι, ² ὅπου γε

10. τις] Abest a Par.

11. Οὕτως] Par. Mar. Hum-
phr. Caeteri codd. msti et editi οὐ-
τω. Bibl. ὁ εἰσελθὼν, non ὁ εἰσ-
πορ. Pro ἀθροωθήσεται Ven. et
Bodl. pariterque Gesn. Duc. Mor.
ἀθροωθήσεται.

1. ὁμοφύλοις] Bodl. et Par.
ἀλλοφύλοις, Ven. ἀλοφύλοις, unde
efficiendum est ὁμοφύλοις, homi-
nibus nostrae gentis. Sic etiam
Claus. legit et legere iubet oratio-
nis series, ut Wolf. admonuit. Sed
editi, exc. Humphr., in textu in-
optum illud ἀλλοφύλοις praebent.

2. Εἰπατε ... αὐτῶν] Ies. 66,

5. Codd. τῶν ὁ ap. Holm. aliter
habent ex parte. Ven. ἔσται.

3. Ἀγαπᾶτε . . . ποιοῦσιν]
Matth. 5, 44. 46. Vulgo φησί, non
φησὶν (Ven.).

4. ὑπὲρ] Par. ἐπλ.

5. ποιοῦσιν] Ven.; vulg. ποι-
οῦσι.

6. μὴ καυχᾶσθαι] Tres nostri
codd. msti μὴ καυχᾶσθε. Cf. n. 8
et 9.

7. Μὴ ... δεξιὰ] Matth. 6, 3.
— Φησὶν, scil. τὸ εὐαγγέλιον.

8. ὑποτάσσεσθαι ἀρχ. κ. ἐξου-

comburet? Aut ambulabit aliquis super carbones ignis, pedes autem non comburet? Sic qui proficiscitur ad mulierem, quae sub viro est, innocens non erit.

14. Atque ut non eos solum qui nostri sunt generis benevolentia complectamur, ut quidam existimant, Iesaias propheta dixit: *Dicite iis qui vos oderunt et iis qui exsecrantur Fratres nostri estis, ut nomen domini glorificetur et videatur in laetitia eorum.* Evangelium autem: *Diligite, inquit, inimicos vestros et precamini pro iis qui vexant vos. Nam si diligatis eos qui diligunt vos, qualem mercedem habetis? Hoc etiam latrones et publicani faciunt. Qui autem bene faciunt eos non gloriari docet, ne studiosi sint hominibus placendi. Nesciat enim, inquit, manus tua sinistra quid faciat manus tua dextra.* Praeterea etiam iubet divinum verbum ut magistratibus et potestatibus obediamus ac pro iis precemur, ut *placatam et quietam vitam transigamus.* Ac docet omnibus omnia reddere: *cui honorem honorem, cui timorem timorem, cui tributum tributum, neque ulli quidquam debere nisi ut diligamus omnes.*

15. Vide igitur an qui talia discunt possint promiscue vivere et pollui nefariis concubitibus, aut, quod maxime impium est, carnibus humanis vesci, quum praesertim nec gla-

σίαις] Tit. 3, 1. — Bodl. ὑποτάσσεσθε vitiose. De ipsa re cf. quos ad lib. I. c. 11. n. 7 laudavi.

9. εὐχέσθαι ὑπὲρ αὐτῶν] 1 Tim. 2, 1 sq. — Ven. εὐχέσθε mendose.

10. ἡμᾶς] Ven. Bodl. Par. At Gesn. Mor. Fell. ἡμῶν, Duc. ἡμῖν, caeteri editt. ἡμᾶς. De formula ὁ θεῖος λόγος adeas c. 13. n. 1.

11. ὅπως . . . διάγωμεν] 1 Tim. 2, 2. — Fell. ἔρημον suo arbitrio. Par. διάγωμεν.

12. ἀποδιδόναι . . . πάντας]

Rom. 13, 7 sq. — Vulgo πᾶσι pro πᾶσιν (Ven.).

13. ὄφελειν] Ven. ὠφελειν (sic, corrector ὄφελειν), Bodl. ὠφελειν, Par. ἀφελειν, Gesn. Mor. Fell. ὠφείλειν, caeteri editt. ὀφείλειν. Iuxta codd. mstorum vestigia ὄφελειν rescripsi.

1. ἀδιαφόρως] = ἀδιαφόρῳ μίξει, c. 4. n. 5.

2. ὅπου γε κτλ.] Christianos spectacula repudiasse alii quoque patres testantur, v. c. Athenagoras Suppl. p. Chr. c. 35, ubi vide n. 11.

καὶ τὰς θέας τῶν μονομάχων ἡμῖν ἀπείρηται ὄραν, ἵνα μὴ κοι-
νωνοὶ καὶ συνίστορες φόνων γενώμεθα. Ἄλλ' οὐδὲ τὰς λοιπὰς
θεωρίας ὄραν χρή, ἵνα μὴ μολύνωνται ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ
τὰ ὄτα, γινόμενα συμμετόχα τῶν ἐκεῖ ³ φωνῶν ἀδομένων. Εἰ
γὰρ εἶποι τις περὶ ἀνθρωποβορίας, ἐκεῖ τὰ Θυέστου καὶ Τηρέως ¹²⁷
τέκνα ἐσθιόμενα. ⁴ εἰ δὲ περὶ μοιχείας, οὐ μόνον περὶ ἀνθρώ-
πων ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν, ὧν καταγγέλλουσιν εὐφώνως ⁵ μετὰ
τιμῶν καὶ ἄθλων, παρ' αὐτοῖς τραγωδεῖται. Μακρὰν δὲ ἀπειή
Χριστιανοῖς ἐνθυμηθῆναί τι τοιοῦτο πράξαι, παρ' οἷς σωφρο-
σύνη πάρεστιν, ἐγκράτεια ἀσκεῖται, ⁶ μονογαμία τηρεῖται, ἀγνεία
φυλάσσεται, ἀδικία ἐκπορθεῖται, ἁμαρτία ἐκριζοῦται, δικαιοσύνη
μελετᾶται, νόμος πολιτεύεται, θεοσέβεια πράσσεται, θεὸς ὁμολο-
γεῖται, ἀλήθεια βραβεύει, χάρις συντηρεῖ, εἰρήνη ⁷ περισκέπει, B
⁸ λόγος ἅγιος ὀδηγεῖ, ⁹ σοφία διδάσκει, ¹⁰ ζωὴ βραβεύει, θεὸς
βασιλεύει. Πολλὰ μὲν οὖν ἔχοντες λέγειν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ¹⁶
πολιτείας καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ θεοῦ καὶ δημιουργοῦ πάσης
κτίσεως, τὰ νῦν αὐτάρκως ἡγούμεθα ἐπιμεμνήσθαι, εἰς τὸ καὶ σε
¹¹ ἐπιστῆσαι μάλιστα ἐξ ὧν ἀναγινώσκεις ἕως τοῦ δεῦρο, ἵνα ὡς
φιλομαθῆς ἐγενήθης ἕως τοῦ δεῦρο οὕτως καὶ φιλομαθῆς ἔση.

3. φωνῶν] Wolfius [post De-
chair. ad Athenag. p. 135] legen-
dum esse contendit φόνων, neque
hanc in interpretando emendationem
sequi dubitavit. [Cum eo faciunt
Hosmannus et Thienemannus.] Sed
ei minime assentior. Hic enim ge-
neratim Theophilus vitia insectatur
spectaculorum, tum exempla subiicit
eiusmodi vitiorum, nempe humanae
carnis epulum, quod cum homicidio
coniunctum esse liquet, et deorum
hominumque flagitia. Tota ergo tur-
babitur oratio, si quis homicidium
eo intrudat, ubi nullum adhuc pe-
culiare vitium notatur. Maranus.

4. εἰ] Recte Humphr. id repo-
suit pro ἄ vulg., suadente Marano.

5. μετὰ] Tres codd. msti, Mar.
et Humphr.; caeteri editt. κατὰ.

6. μονογαμία] Ven. et Bodl.
μόνον ὁ γαμία, sed ille tribus pun-
ctis superadditis indicat μονογαμία
legendum esse. Par. μόνον ὁ γά-
μος, procul dubio per coniecturam
Palaeocappae. Gesn. μόνογαμία,
duplici accentu. Fell. τερεῖται. De
matrimonio Christianorum unico con-
sulas quae ad Athenag. l. c. c. 33
(n. 9) observata sunt.

7. περισκέπει] Tres codd. msti.
Sed Gesn. Mor. Fell. περισκέπτει.
Reliqui genuinam lectionem suppe-
ditant.

8. λόγος ἅγιος ὀδηγεῖ] Cf. ad
c. 13. n. 1.

9. σοφία διδάσκει] Hic locū
iis accensendus est perpaucis de qui-
bus Kahnis (*Die Lehre v. heil. Gei-
ste* P. I. p. 246) ait: „An einigen

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

16. ¹Θέλω δέ σοι καὶ τὰ τῶν χρόνων Θεοῦ παρέχοντος 17
 νῦν ἀκριβέστερον ἐπιδείξαι, ἵνα ἐπιγνῶς ὅτι οὐ πρόσφατος οὐδὲ C
 μυθώδης ἐστὶν ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος, ἀλλ' ἀρχαιότερος καὶ ἀλη-
 θέστερος ἀπάντων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, τῶν ἐπ' ἀδήλω
 συγγραψάντων. Οἱ μὲν γὰρ τὸν κόσμον ἀγένητον εἰπόντες εἰς
²τὸ ἀπέραντον ἐχώρησαν, ἕτεροι δὲ γενητὸν φήσαντες εἶπον
 ὡς ³ἤδη μυριάδας ἑτῶν πεντεκαίδεκα ἐληλυθέναι καὶ τρισχίλια
 ἑβδομήκοντα πέντε ἔτη. Ταῦτα μὲν οὖν ⁴Ἀπολλώνιος ὁ Αἰγύ-
 πτιος ἱστορεῖ. Πλάτων δέ, ὁ δοκῶν Ἑλλήνων ⁵σοφώτερος γε-
 γενῆσθαι, εἰς πόσῃν φλυαρίαν ἐχώρησεν! Ἐν γὰρ ταῖς ⁶Πολι- D
 τείαις αὐτοῦ ἐπιγραφομέναις ρητῶς κεῖται. ⁷Πῶς γὰρ ἄν, εἴ γε
 ἔμενε τάδε οὕτως πάντα χρόνον ὡς νῦν διακοσμεῖται, καινὸν
⁸ἀνευρίσκετό ποτε ὅτιοῦν [τοῦτο]; ⁹Ὅτι μὲν μυριάκις μυρία ἔτη

ed. 2. p. 194 et ad Ephes. 6, 3 ed.
 2. p. 243) cum Kuehnero aliisque
 grammaticis: „Es markirt das ge-
 wisse Eintreten und das Fortdauern-
 de.“ Interpreteris sic: „dafür dass
 auch du, vorzüglich auf Anlass (ἐκ,
 cf. Wahl. Clav. librr. V. T. apocr.
 p. 170) dessen was du bis hierher
 (scil. in expositione antea a me data,
 potissimum ex scriptura sacra) lie-
 sest, aufmerkst (der Sache, τῇ
 καθ' ἡμᾶς πολιτεία καὶ τοῖς δι-
 καιώμασι τοῦ Θεοῦ, deine Auf-
 merksamkeit widmest), damit du“
 —. Theophilus Autolycum hortatur
 ut eodem studio, quod huc usque
 in profanas literas impendit, sit in
 sacris literis discendis. Comp.
 lib. II. c. 28: Χρῆ οὖν τὸν φιλο-
 μαθῆ καὶ φιλομαθεῖν. Lib. III. c.
 4: Ἐγὼ μὲν οὖν θαυμάζω μάλι-
 στα ἐπὶ σοί, ὅς, ἐν μὲν τοῖς λοι-
 ποῖς γενόμενος σπουδαῖος καὶ ἐκ-
 ζητητῆς ἀπάντων πραγμάτων, ἀμε-
 λέστερον ἡμῶν ἀκούεις. Εἰ γὰρ σοι
 δυνατόν, καὶ νύκτωρ οὐκ ᾄκνεῖς
 διατρέβαιν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις.

Wolfius, a Lacrozio monitus, effi-
 ciendum putavit πολυμαθῆς ἔση ex
 φιλομαθῆς ἔση, quia respicere Theo-
 philus videatur ad verba Isocratis ad
 Demonicum: ἐὰν ἡ φιλομαθῆς, ἔση
 πολυμαθῆς. Sed haec emendatio illi
 repugnat proposito Theophili. Ma-
 ranus legendum suspicatus est: μά-
 λιστα ἐξὸν ἀναγινώσκειν ἔ. τ. δ.,
 „cum praesertim etiamnum perle-
 gere liceat.“ Nollius: μάλιστα
 (scil. ταῦτα) ἐξ ὧν ἀναγινώ-
 σκεις, ἵνα ὡς φιλομαθῆς ἐγενήθης
 ἕως τοῦ δεῦρο οὕτω καὶ φιλομα-
 θῆς ἧς εἰς τὸ ὕστερον.

1. Θέλω κτλ.] Iam Theophilus,
 postquam disputationem de Christia-
 norum innocentia finivit (c. 5. n. 1),
 probat cc. 16—29 doctrinae chri-
 stianae (τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγος, cf.
 lib. II. c. 1. n. 4) antiquitatem,
 ut novitalis crimen (c. 4. n. 7) ab
 ea removeat. Cf. lib. II. c. 30. Adde
 quae ad Tatian. Or. ad Gr. c. 31.
 n. 5 observavi.

2. τὸ] Mar. et Humphr. c. Par.;
 caeteri editt. τὸν (Ven. et Bodl.).

16. Volo autem tibi et ea quae spectant tempora deo dante accuratius demonstrare, ut intelligas nec recentem nec fabulosam esse religionem nostram, sed antiquiorem et vetriorem omnibus poetis ac scriptoribus, qui incerta scripserunt. Alii enim, quum mundum infectum dicerent, in infinitum abierunt, alii, quum factum assererent, iam annorum myriades quindecim et ter mille et septuaginta quinque annos effluxisse dixerunt. Atque haec quidem Apollonius Aegyptius refert. Plato autem, qui videtur Graecos sapientiâ excelluisse, quantas in nugas aberravit! Nam in eius libro qui „De republica“ inscribitur diserte positum est: *Quomodo enim, si haec ita omni tempore mansissent ut hodie se habent, novi quidquam aliquando inveniri potuisset? Decies quidem millies myriades annorum haec hominibus tunc viven-*

3. ἤδη] Fell. ἡδη.

4. Ἀπολλώνιος ὁ Αἰγύπτιος] Hunc esse Apollonium illum Alexandrinum minorem, cuius exstat liber Περὶ κατεψεύσμενης ἱστορίας, statuit Meursius in Syntagmate de Apolloniis, quod legitur in Collectione auctorum histor. mirabil. p. 67. Eiusdem Theophilus infra meminit cc. 26 et 29. Cf. Fragmm. histor. graec. ed. C. Muller. Vol. IV. p. 310.

5. σοφώτερος] Humphr. imperite σοφώτατος obtrudit.

6. Πολιτείας] Fell. et Wolf. περὶ νόμων, contra codd. mstorum fidem. Nempe quae sequuntur non exstant in libro De republica sed De legibus. Ipse vero Theophilus errore scripsit Πολιτείας, quod et ex ἐπιγραφομέναις patescit. Alium eiusmodi errorem notavi c. 5. n. 9.

7. Πῶς ... Παλαμήδους] Plat. De legg. III. p. 677 C. D ed. Steph. — Non tantum Ven. Bodl. Par. sed etiam Gesn. Duc. Mor. legunt: ...

κεῖται λέγοντος (Par. ex perversa mutatione λέγων) εἶπε μὴν τάδε οὕτω (Ven. οὕτως). πάντα χρόνον ὡς νῦν διακοσμεῖται. Ego depravata illa verba emendavi; Theophilus enim pro λέγοντος scripsit πῶς γὰρ ἄν, et ἔμενε pro μὴν. Male Fell. Wolf. Mar. Humphr.: ... κεῖται λέγοντος (Nolte mallet frustra εὗρίσκειται λέγων). πῶς γὰρ ἄν εἶπε ἔμενε τὰ δὲ (Wolf. et Humphr. τάδε) οὕτω τὸν πάντα χρόνον ὡς νῦν διακεκόσμηται, ut vulgo ap. Plat. exhibetur.

8. ἀνευρίσκετό ποτε] Bodl. et Par. ἀνευρίσκετο πότε. Ven. ἄν εὗρίσκετό ποτε, ut etiam Gesn. Duc. Mor. Mar. praebent. Tum Ven. et Bodl. et illi editi (exc. Mar.) pro verbis ὀτιοῦν τοῦτο (quae Par. supeditat) habent ὅτι οὖν τοῦτο. Fell. et Wolf. καὶ ὀτιοῦν του (ut vulgo ap. Plat.), Mar. ὅτι οὖν τοῦ (sic), Humphr. καὶ ὀτιοῦν (ut hodie ap. Plat. legitur).

9. Ὅτι μὲν κτλ.] Tres nostri

διελάνθανεν ἄρα τοὺς τότε· χίλια δ' ἀφ' οὗ γέγονεν ἢ δις τοσαῦτα ἔτη· τὰ μὲν ἀπὸ Δαιδάλου καταφανῆ γέγονεν, τὰ δὲ ἀπὸ Ὀρφέως, τὰ δὲ ἀπὸ Παλαμήδους. Καὶ ταῦτα εἰπὼν γεγενῆσθαι, τὰ μὲν μυριάκις μυρία ἔτη ἀπὸ κατακλυσμοῦ ἕως Δαιδά-128 λου δηλοῖ. Καὶ πολλὰ φήσας περὶ πόλεων ¹⁰ κατὰ κόσμον καὶ οἰκήσεων καὶ ἔθνων, ὁμολογεῖ εἰκασμῶ ταῦτα εἰρημέναι. Λέγει γάρ· ¹¹ Εἰ γοῦν, ὧ ξένη, τις ἡμῖν ὑπόσχηται θεὸς ὡς, ἂν ἐπιχειρήσωμεν τῇ τῆς νομοθεσίας σκέψει, τῶν νῦν εἰρημένων —. Δηλονότι εἰκασμῶ ἔφη· εἰ δὲ εἰκασμῶ, οὐκ ἄρα ἀληθῆ ¹² ἐστὶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένα.

17. Δεῖ οὖν μᾶλλον μαθητὴν γενέσθαι τῆς νομοθεσίας τοῦ θεοῦ, ¹ καθὼς καὶ αὐτὸς ὁμολόγηκεν ἄλλως μὴ δύνασθαι τὸ Β ἀκριβὲς μαθεῖν, ἐὰν μὴ ὁ θεὸς διδάξῃ διὰ τοῦ νόμου. ² Τί δέ;

codd. msti corrupte, ita tamen, ut genuina scriptura eluceat, habent sic: ὅτ' ἂν (ὅταν Bodl.) μὲν μυριάκις μυρία ἔτη διελάνθανεν (ἀνελάνθανεν Par.) ἄρα τοὺς τότε ἔχειν ἀδελφοὺς γέγονεν (Par. in marg. ab alia manu: „Legitur apud Platonem τότε χίλια δ' ἀφ' οὗ γέγονεν“). ἦδεις (εἰδ' εἰς Par.) τοσαῦτα ἔτη, τὰ μὲν ἀπὸ Δαιδάλου καταφανῆ γέγονεν (γέγονε Par.), τὰ δὲ ἀπὸ Ὀρφέως, τὰ δὲ ἀπὸ Παλαμήδους. Ita quoque Gesn. Duc. Mor., nisi quod ἦδ' εἰς pro ἦδεις scripserunt; insuper Duc. et Mor. ὅταν ex ὅτ' ἂν fecerunt. Fell. Wolf. Mar. Humphr., qui ut tres illi editt. atque interpr. locum non intellexerunt, ex Plat. textu vulgato dederunt: ὅτι (ὅ τι Fell.) μὲν γάρ μυριάκις μυρία (μύρια Humphr.) ἔ. διελ. (ἀνελ. Mar.) ἄρα τ. τότε, χίλια δὲ (δ' Humphr.) ἀφ' οὗ . . . ἔτη, τὰ μὲν Δαιδάλω κ. γέγονεν (γέγονε Fell. Wolf. Humphr.), τὰ

δὲ Ὀρφεῖ, τὰ δὲ Παλαμήδει. Stallbaumius (Plat. Opp. T. XII, Lips. 1825, p. 33) coniecit legendum: ὅτι μὲν μυριάκις . . . τότε — χίλια δ' ἢ δις τοσαῦτα ἔτη, ἐξ οὗ τὰ μὲν Δαιδάλω καταφανῆ γέγονε κτλ., apodosi omissa, quae interdum post ὅτι, εἰ, ἐὰν excidit. Cf. Ast. ad Polit. p. 399 et Gregor. Cor. p. 47 sqq. Ego vero vestigia illorum Theophili codd. mstorum strenue secutus sum. Dicit Clinias ap. Plat.: Post diluvium omnes artes per immensum annorum spatium deperditas fuisse, donec ante mille annos aut duo milia annorum (sui aevi) varias varii homines iterum invenerint.

10. κατὰ κόσμον] Mar. et Humphr. Caeteri editt. et codd. msti κατακοσμῶν.

11. Εἰ . . . εἰρημένων] Plat. l. c. p. 683 B. — Codd. msti, Gesn. Duc. Mor. εἴγουν. Mox Ven. ὧ ξενη (sic, sine accentu), Par. ὧ ξένη, Gesn. Duc. Mor. ὧ ξένοι.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Οὐχὶ καὶ οἱ ποιηταὶ Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀρφεὺς ἔφασαν ἑαυτοὺς ἀπὸ θείας προνοίας μεμαθηκέναι; Ἐπιμὴν μάντις καὶ προγνώστας γεγενῆσθαι κατὰ τοὺς συγγραφεῖς, καὶ τοὺς κατ' αὐτῶν μαθόντας ἀκριβῶς συγγεγραφέναι φασίν. Πόσῳ οὖν μᾶλλον ἡμεῖς τὰ ἀληθῆ εἰσόμεθα, οἱ μανθάνοντες ἀπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, τῶν χωρησάντων τὸ ἅγιον πνεῦμα τοῦ θεοῦ; Διὸ σύμφωνα καὶ φίλα ἀλλήλοις οἱ πάντες προφήται εἶπον, καὶ C προεκήρυξαν τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι παντὶ τῷ κόσμῳ. Τοὺς γὰρ φιλομαθεῖς μᾶλλον δὲ φιλαληθεῖς δύναται αὐτῇ ἢ ἔκβασις τῶν προαναπεφωνημένων πραγμάτων καὶ ἤδη ὁ ἀπηρτισμένων ἐκδιδάσκειν ὄντως ἀληθῆ εἶναι τὰ δι' αὐτῶν κεκηρυγμένα περὶ τε ὁ χρόνων καὶ καιρῶν τῶν πρὸ κατακλυσμοῦ, ἀφ' οὗ ἔκτισται ὁ κόσμος ἕως τοῦ δεῦρο, ὡς ἑτέστηκε τὰ ἔτη, εἰς τὸ ἐπιδειῖξαι τὴν φλυαρίαν τοῦ ψεύδους τῶν συγγραφέων, ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἔστιν τὰ δι' αὐτῶν ρηθέντα.

18. Πλάτων γάρ, ὡς προειρήκαμεν, δηλώσας κατακλυσμὸν 18 γεγενῆσθαι, ἔφη μὴ πάσης τῆς γῆς ἀλλὰ τῶν πεδίων μόνον D γεγενῆσθαι, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἐπὶ τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσιν αὐτοὺς διασεσῶσθαι. Ἄτεροι δὲ λέγουσι γεγονέναι Δευκαλίωνα καὶ Πύρρον, καὶ τούτους ἐν λάρνακι διασεσῶσθαι, καὶ τὸν Δευκαλίωνα ἔμετὰ τὸ ἐλθεῖν ἐκ τῆς λάρνακος λίθους εἰς τὰ ὀπίσω ὁ πεπομφέναι, καὶ ἀνθρώπους ἐκ τῶν λίθων γεγενῆσθαι. ὅθεν φασίν λαοὺς προσαγορεύεσθαι τὸ πλῆθος ἀνθρώπων. Ἄλλοι δ' αὖ Κλύμενον εἶπον ἐν δευτέρῳ κατακλυσμῷ γεγονέναι. Ὅτι μὲν οὖν ἄθλιοι καὶ πάνυ δυσσεβεῖς καὶ ἀνόητοι εὗρίσκονται οἱ τὰ 129 τοιαῦτα συγγράψαντες καὶ φιλοσοφήσαντες ματαίως, ἐκ τῶν προειρημένων δῆλόν ἐστιν. Ὁ δὲ ἡμέτερος προφήτης καὶ θεράπων

3. αὐτῶν] Ven. αὐτόν, sed corrector in αὐτῶν mutavit. Mar. συγγεγραφέναι. Par. φασί.

4. σύμφ. κ. φίλα] Cf. lib. II. c. 35. n. 22.

5. ἀπηρτισμ.] Par. ἀπηρτησμένων.

6. χρόνων] Ven. χρόνω. Cf. e. 23. n. 7.

7. ἐτέστηκε] Id Mar. commendavit et Humphr. recepit pro vulg. ἐνέστηκε.

8. ἐστιν] Ven. et Bodl.; editt. ἐστι.

1. ὡς προειρήκαμεν] C. 16.

2. ἔφη κτλ.] Plato De legg. III. p. 677 A. B, postquam dixit πολλάς ἀνθρώπων φθοράς γεγονέναι

etiam poetae Homerus et Hesiodus et Orpheus institutos se fuisse a divina providentia dixerunt? Quinetiam scriptores vatibus et prophetis aequales fuisse narrant, a quibus qui eruditi fuissent eos accurate scripsisse. Quanto igitur magis veritas a nobis cognoscetur, qui a sanctis prophetis sancto dei spiritu plenis didicimus? Hinc consona omnes prophetae et amica inter se dixerunt, ac futuros totius mundi eventus praenuntiarunt. Ipse enim praedictarum rerum et iam perfectarum eventus potest discendi vel potius veri cupidos edocere vera esse quae ab illis de temporibus et annis ante diluvium elapsis praedicata sunt, quomodo scilicet se habeat ab origine mundi ad nostram aetatem annorum series, ita ut facile pateat inepte mentitos esse scriptores, nec vera esse quae ab iis dicta sunt.

18. Plato enim, qui, ut antea diximus, diluvium contigisse ostendit, non totius orbis terrarum sed tantum camporum fuisse dixit, et qui fugissent in altissimis montibus eos servatos fuisse. Alii Deucalionem et Pyrrham [tunc] exstitisse dicunt, eosque in arca servatos fuisse, et Deucalionem ex arca egressum, lapides [λίθους] post tergum iactasse, atque ex his homines natos esse: unde hominum multitudinem populos [λαούς] appellatam dicunt. Alii Clymenum in secundo diluvio exstitisse dicunt. Miseros igitur et impios et stultos reperiri qui talia scripserunt et philosophati sunt inutili opera, ex his quae antea diximus perspicuum est. Noster autem propheta et famulus dei Moses,

κατακλυσμοῖς κτλ., addit: ὡς οἱ τότε περιφυγόντες τὴν φθορὰν σχεδὸν ὄρειοί τινες ἄν εἴεν νομῆς, ἐν κορυφαῖς που μικρὰ ζώπυρα τοῦ τῶν ἀνθρώπων διασσωσμένα γένους.

3. γεγενῆσθαι] Wolf. γεγεννησθαι.

4. μετὰ] Fell. κατὰ.

5. πεπομφέναι] Par. ἀποβεβληκέναι.

6. φασίν] Ven.; vulg. φασί. — Wolf. versum attulit: Ἐκ δὲ λίθων ἐγένοντο βροτοί, λαοὶ δὲ καλεῦνται. Cf. Natalem Comitum in Mythologia l. VIII. c. 17. Scilicet lapides a Graecis etiam λίθες dicebantur.

τοῦ θεοῦ Μωσῆς, περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου ἕξτερον, διηγήσατο τίνι τρόπῳ γένηται ὁ κατακλυσμός ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ὅς τρόπῳ γέγονεν, οὐ Ἐφέραν οὐδὲ Δευκαλίωνα ἢ Κλύμενον μυθεύων, οὐδὲ μὴν τὰ πεδία μόνον κατακλύσθαι, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἐπὶ ταῖς ὄρεσι μόνους διασεῶσθαι.

19. Ἄλλ' οὐδὲ ¹ δεύτερον κατακλυσμόν γεγενῆσθαι δηλοῖ, ἀλλὰ μὲν οὖν ἔφη μηκέτι τῷ κόσμῳ κατακλυσμόν ὕδατος ἔσεσθαι, ² οἷον οὔτε γέγονεν οὔτε μὴν ἔσται. Ὅπτι δὲ ³ φησιν τὰς πάσας ψυχὰς ἀνθρώπων ἐν τῇ κιβωτῷ διασεῶσθαι, ἐν τῇ κατασκευασθείσῃ προστάγματι θεοῦ, οὐχ ⁴ ὑπὸ Δευκαλίωνος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Νῶε ἑβραϊστί, ὃς διερμηνεύεται τῇ ἐλλάδι γλώσσῃ ⁵ ἀνάπανσις, καθὼς καὶ ⁶ ἐν ἑτέρῳ λόγῳ ἐδηλώσαμεν ὡς Νῶε, καταγγέλλων τοῖς τότε ἀνθρώποις μέλλειν κατακλυσμόν ἔσεσθαι, προεφῆτευσεν αὐτοῖς λέγων· ⁷ Δεῦτε, καλεῖ ὑμᾶς ὁ θεὸς εἰς μετάνοιαν· διὸ οἰκείως Δευκαλίων ἐκλήθη. Τούτῳ δὲ τῷ Νῶε υἱοὶ τρεῖς ⁸ ἦσαν, ⁹ καθὼς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ ἐδηλώσαμεν, ὧν τὰ ὀνόματα ⁹ ἔστιν Σὴμ καὶ Χάμ καὶ Ἰάφεθ, οἷς καὶ γυναῖκες τρεῖς

7. Πύρραν] Ven. πυρράν. Postea ὄρεσι, sed corrector spir. len. apposuit. Supra, ut alibi, Mign. Μωσῆς sine codd. auctoritate ex Μωσῆς temere effecit.

1. δεύτερον κατακλυσμόν] Tria omnino diluvia exteris scriptoribus memorari constat, nempe Ogygium, Deucalioneum et Dardanicum. Vide de iis Nonnum lib. III. Dionysiac. Cf. Scaligerum lib. III. Isagog. Chronolog. p. 349. Alii alia tria addunt. Cf. Desprez ad Horat. I. Od. 2. Wolfius.

2. οἷον] Tres nostri codd. msti δι' ὄν, Gesn. Mor. Fell. οἷον, caeteri editt. (cum Duc.) οἷος.

3. φησιν] Ven.; vulg. φησι. Humphr. πάσας omisit errore.

4. ὑπὸ] Habent Par. Mar. Humphr. ὑπὸ τοῦ.

5. ἀνάπανσις] Ita plerique veterum interpretantur interque eos Philo. Causam huius etymologiae reddit Keuchenius ad Act. 4, 36. Alias origines lege apud Fabricium in notis ad Cod. pseudepigr. V. T. Tom. I. p. 229. Wolfius. — Par. καθὰ pro καθὼς (c. 17. n. 1).

6. ἐν ἑτέρῳ λόγῳ] Quam hinc orationem suam innuat Theophilus non dixero. Visus quidem est nonnullis respicere alterum ex libris duobus superioribus, sed sine veri specie. Nam nusquam ibi invenias memorari illud Noe praeconium, quod ibi a se memoratum hinc repetit. Meminit tantum Noachi lib. II [c. 30] §. 44. Wolfius. Cf. lib. II. c. 28. n. 16.

7. Δεῦτε . . . μετάνοιαν] Et dictum hoc Noachi et etymologiam

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ἦσαν ¹⁰ τὸ καθ' ἕνα αὐτῶν, ¹¹ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Τοῦτον τὸν ἄνδρα ἕνιοι ¹² Εὐνοῦχον προσηγορεύασιν. Ὅκτὰ οὖν αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἀνθρώπων διεσώθησαν, οἱ ἐν τῇ κιβωτῷ εὐρεθέντες. Τὸν δὲ κατακλυσμὸν ἐσήμανεν ὁ ¹³ Μωσῆς ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα γεγενῆσθαι, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τῶν ¹⁴ καταρακτῶν ῥυέντων καὶ ¹⁵ πασῶν τῶν πηγῶν τῆς ἀβύσσου βλυσάντων, ὥστε τὸ ὕδωρ ὑψωθῆναι ἐπάνω παντὸς ὄρους ὑψηλοῦ πεντεκαίδεκα πήχεις. Καὶ ¹⁶ οὕτως διεφθάρη τὸ γένος πάντων τῶν τότε ἀνθρώπων, μόνοι δὲ διεσώθησαν οἱ φυλαχθέντες ἐν τῇ κιβωτῷ, οὓς προειρήκαμεν ὀκτώ· ἧς κιβωτοῦ ¹⁷ τὰ λείψανα μέχρις τοῦ δεῦρο δείκνυται εἶναι ἐν τοῖς Ἀραβικοῖς ὄρεσιν. Τὰ μὲν οὖν τοῦ κατακλυσμοῦ κεφαλαιωδῶς τοιαύτην ἔχει τὴν ἱστορίαν.

20. Ὁ δὲ ¹ Μωσῆς ὀδηγήσας τοὺς Ἰουδαίους, ² ὡς ἐφθῆ- 19
μεν εἰρηκέναι, ἐκβεβλημένους ἀπὸ γῆς Αἰγύπτου ὑπὸ βασιλέως

10. τὸ] Ven. Bodl. Par.; at Gesn. Duc. Mor. Fell. τῷ.

11. καὶ αὐτὸς] Codd. nostri msti. Male editores praeter Mar. et Humphr. verba illa omiserunt: quae indicant singulos habuisse singulas, quibus accesserit et ipse Noachus et uxor eius. Sic enim prodeant octo illi quos Theophilus deinceps enumerat. Caeterum quae patres de uxoribus illis eorumque nominibus tradiderunt ea collegit Fabricius l. c. p. 271 sqq.

12. Εὐνοῦχον] Noachum Saturni nomine ab ethnicis in honore habitum magnus est scriptorum consensus. Hunc vero Eunuchum Iupiter filius fecisse dicitur, quia falce illum exsecuit: unde Lycophron appellat falcem Κρονοτόμον δρέπανον, de qua Scholiastes: τὸ δρέπανον ἐν ᾧ ὁ Ζεὺς Κρόνον ἐξέτεμεν. Plerique haec ad Coelum et

Saturnum referunt, inter quos est Apollonius Argonaut. (l. 4) ἀπὸ πατρὸς μήδεα νηλείως ἔταμε Κρόνος. Sed Scholiastes litem componit dicendo ἐξέταμε τοῦ Οὐρανοῦ τὰ αἰδοῖα ὁ Κρόνος ἢ ὁ Ζεὺς τὰ τοῦ Κρόνον. Chamus, qui patris pudenda violavit, fabulae locum fecisse videtur. Nec admodum gravi vocum permutatione a σωάζω in εὐνοῦχον transitur. Porro idem Noachus pro Baccho ob vitis sationem habitus et pari vocum flexu εὐὰν Ἰακχὸνorgia celebrantes solenniter inclamabant. Fellus.

13. Μωσῆς] Mign. Μωϋσῆς obtrudit. Cf. Gen. 7, 11 sq.

14. καταρακτῶν] Ven. et Bodl. At Wolf. Mar. Humphr. geminato q scripsere sine necessitate. Cf. Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase Vol. IV. p. 1203 sq.

15. πασῶν] Legitur in codd.

suam quoque singuli uxorem habuerunt, tum [erant] ipse et uxor eius. Hunc virum nonnulli Eunuchum vocaverunt. Octo igitur omnino homines, qui in arca inventi sunt, incolumes evaserunt. Idem Moses demonstrat diluvium quadraginta diebus totidemque noctibus saeviisse, cataractis coeli abruptis omnibusque fontibus abyssi manantibus, ita ut aqua altissimos quosque montes superaret quindecim cubitis. Et ita periit genus omnium istius temporis hominum, praeter illos octo, quos in arca servatos diximus fuisse; cuius arcae reliquiae adhuc perhibentur esse in montibus Arabicis. Diluvii igitur historia sic summatim enarratur.

20. Moses autem dux fuit Iudaeorum, ut antea diximus, qui eiectione sunt ex terra Aegypti a rege Pharaone, cuius

mstis et editis corrupte ἀπό. Nemo hucusque errorem notavit. Gen. I. c.: πᾶσαι αἱ πηγαί. Pro βλυσάντων (Ven. et Par.) editores ante Wolf. κλυσάντων vitiose. Ven. ὄρους (c. 18. n. 7), sed corrector spir. len. apposuit. De quindecim cubitis consulas Allatium ad Eustath. Hexaem. p. 226.

16. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω. Ven. γένος πάντων τῶν τε ἀνθρώπων, Bodl. γένος πάντων τῶν ἀνθρώπων, Par. γένος τῶν ἀνθρώπων πάντων, editi ut supra in textu.

17. τὰ λείψανα] Ven. τὰ λείψανα, sed superaddito εἰ a correctore. Pro Ἀραβικοῖς Fell. et Wolf. scripserunt Ἀρμενικοῖς ex mera conjectura. Iosephus Antiqq. iud. I. c. 3 ex Beroso ait: λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυναίων ἔτι μέρος

τι εἶναι. Immo de suo addit: ἀνασώθεισος τῆς λάρνακος ἔτι καὶ νῦν οἱ ἐπιχώριοι τὰ λείψανα ἐπιδεικνύουσι. Alia testimonia I. G. Rabener. in Amoenitt. hist.-philol. p. 57 sqq. collegit. Iam Bochartus (Phaleg p. 17): „Forte legendum Ἀρμενικοῖς vel Ἀρμενίοις, quamquam non desint qui Arabiam usque ad vicina Armeniae loca extendant. In his Xenophon, qui Arabiae Mesopotamiam accenset lib. I. Anabases.“ Coll. Naegelsbach. in Herzogii Real-Encyklop. f. prot. Theolog. T. X (Goth. 1858) p. 398 sq.

1. Μωσῆς] Μωϋσῆς Mign. suo arbitrio. Cum ὀδηγήσας subaudias ἦν. Cf. lib. II. c. 24. n. 1. Boeckhius loco postea laudando p. 637 putavit legendum aut ὀδήγησε aut ἦν ὀδηγήσας.

2. ὡς ἔφθ. εἰρηκ.] C. 9 et 10.

Φαραώ, οὗ τοῦνομα ³ Τέθμωσις, ⁴ ὄς, φασίν, μετὰ τὴν ἐκβο-
λὴν τοῦ λαοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας δ', ὡς
ὑφῆρηται ⁵ Μαναιθώς. Καὶ μετὰ ⁶ τοῦτον Χεβρῶν ἔτη ιγ'.¹³⁰
μετὰ δὲ τοῦτον ⁷ Ἀμένωφισ ἔτη κ', μῆνας ζ'. μετὰ δὲ τοῦτον ἡ
ἀδελφὴ αὐτοῦ ⁸ Ἀμέσση ἔτη κα', μῆνα α'. μετὰ δὲ ταύτην Μή-
φρης ἔτη ιβ', μῆνας θ'. μετὰ δὲ τοῦτον ⁹ Μηφραμμούθωσις ἔτη
κ', μῆνας ι'. καὶ μετὰ τοῦτον ¹⁰ Τυθμώσης ἔτη θ', μῆνας η'.
¹¹ καὶ μετὰ τοῦτον Δαμφενόφισ ἔτη λ', μῆνας ι'. μετὰ δὲ τοῦτον
¹² Ὠρος ἔτη λς', μῆνας ε'. ¹³ τούτου δὲ θυγάτηρ ἔτη ι', μῆνας γ'.

3. Τέθμωσις] Codd. nostri msti
(Ven. Bodl. Par.) μωσῆς, et sic
etiam Gesn. et Duc. Habet Bodl.
in marg. θύμωσις. Gesn. in marg.
scripsit: „ἄμασις. Vide Eusebium
ab in[i]tio Chronicorum.“ Quam
Gesneri coniecturam Ἄμασις Mor.
Fell. Wolf. Mar. in textu posue-
runt: unde Bunsen. (*Aegypten's
Stelle in der Weltgeschichte* Lib.
III [Urkundenb.] p. 51) legendum
censuit Ἄμωσις. Sed quum infra
legatur Τέθμωσις, additâ formulâ
ὄς προείρηται, idem nomen hic re-
posui, id quod Knobelio quoque (*D.
Bücher Exod. u. Levit.* p. 112) pla-
cuit et Lepsio in tabula paullo post
laudanda. Iam primus interpres
Clauserus Tethmoses (sic) dedit.
Humphr. Τεθμῶσις. Multos annos
regnasse Pharaonem illum, postquam
populum iudaicum eiecit, affirmavit
Manetho ap. Ioseph. c. Apion. I. c.
15 (Opp. ed. Imm. Bekker, Lips.
1856, Vol. VI) p. 188: μετὰ τὸ
ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν
τῶν ποιμένων εἰς Ἱεροσόλυμα ὃ
ἐκβαλὼν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου βα-
σιλεὺς Τέθμωσις ἐβασίλευσε μετὰ
ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ μῆνας

τέσσαρας, καὶ ἐτελεύτησε. Quam
vero sententiam Theophilus c. 21
improbat.

4. ὄς] Ven. Bodl. et editi; at
Par. ὄς, quod et Bodl. in marg.
praebet. Maran. praeter necessita-
tem suspicatus est scribendum ὄς,
ὄς φασιν. Sic etiam infra p. 130
C et c. 29 φασίν nude est positum.
Humphr. φασί, sed ν Ven. et Bodl.
agnoscunt; Par. φάσιν (sic). Mox
vulgo εἴκοσιπέντε, non divise.

5. Μαναιθώς] Ven. μαναθως
(sine accentu), sed corrector ι post
α supra lineam addidit. Par. μανά-
θως. Bodl. μαναιθῶς, ut omnes
quoque editi exhibent. (Solutus Mign.
temere Μανάλθως scripsit.) Dein-
ceps vero (cc. 21. 23) Ven. rectius
μαναιθῶς (oxyt.), id quod recepi.
Bunsen. l. c. substituit Μανεθῶς.
Variam nominis scriptionem, in co-
dicibus aliorum scriptorum conspi-
cua, Fabricius in Biblioth. gr. Vol.
IV. p. 128 sq. et Lud. Dindorfius in
Stephan. Thesaur. gr. ling. ed. Hase
Vol. V. p. 563 proposuerunt. Sta-
tuit Rich. Lepsius, qui de ipso Se-
bennyta curate disseruit, formam no-
minis (Mai-ἡ-Thoth) graecam fuisse

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

μετὰ δὲ ταύτην ¹⁴ Μερχερῆς ἔτη ιβ', μῆνας γ'. ¹⁵ τοῦ δὲ Ἄρ- Β
μαῖς ἔτη δ', μῆνα α'. ¹⁶ καὶ μετὰ τοῦτον Ῥαμέσσης ἐνιαυτὸν,
μῆνας δ'. μετὰ δὲ τοῦτον Μέσσης Μιαμμοῦ ἔτη [ξ]ς' καὶ μῆνας
β'. καὶ μετὰ τοῦτον ¹⁷ Ἀμένωφισ ἔτη ιθ', μῆνας ε'. ¹⁸ τοῦ δὲ
Θοῖσσοσ καὶ Ῥαμέσσης ἔτη ι', οὓς φασιν ἐσχηκέναι πολλὴν δύ-
ναμιν ἱππικῆς καὶ παράταξιν ναυτικῆς ¹⁹ κατὰ τοὺς ἰδίους χρό-
νους. Οἱ μὲν Ἑβραῖοι, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παροικήσαντες ἐν τῇ
Αἰγύπτῳ καὶ καταδουλωθέντες ὑπὸ βασιλέως ²⁰ ὃς προείρηται
Τέθμωσις, ὠκοδόμησαν αὐτῷ πόλεις ὀχυράς, τήν τε Πειθῶ καὶ C
²¹ Ῥαμεσση καὶ Ὠν, ἣτις ἐστὶν Ἥλλου πόλις· ὥστε καὶ τῶν πό-

14. Μερχερῆς] Tres codd. msti et edili, exceptis Fell. et Wolf. qui Ἀθωρῖς (ex Eus. vel Sync.) substituerunt. Bunsen l. c. Κερχερῆς legit. Bodl. in marg. ἀκερχερῆς. Ios. Ἀκερχήρης.

15. τοῦ δὲ Ἄρμαῖς ἔτη δ', μ. α'] Ven. et Bodl. In numeris etiam concordat Par.: μετὰ δὲ τοῦτον ἄρματ ἔτη δ', μῆνα α'. At vero Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr. τοῦ δὲ ἄρμαῖς ἔτη λ' μῆνα α', operarum errore; nam Clauser. reddidit: ... „qui regnavit annis quatuor et mense uno.“ Recte Galland. (c. Mar. edit. Ven.) δ' pro λ' reposuit. Fell. et Wolf. obtruderunt: τοῦ δὲ Χερχέρης ἔτη λ', μῆνα α'.

16. καὶ μετὰ ... καὶ μῆνας β'] Tres codd. msti μετὰ δὲ τοῦτον μέσσης (sic Ven.; μεσσήσ Bodl. et Par.) μιαμμοῦ (Ven. et Bodl.; μιαμμοῦ Par.) ἔτη ε'. καὶ μετὰ τοῦτον Ῥαμέσσης (Ven.; Ῥαμέσης Par., Ῥαμεύσης Bodl.) ἐνιαυτὸν, μῆνας δ' καὶ μῆνας β'. Sic etiam Gesn. Duc. Mor., nisi quod duo priores Ῥαμεύσης μέσσης, id quod Mor. in textu posuit. Fell. et Wolf. locum absurdissime depravarunt sic: μετὰ δὲ τοῦ-

τον Σέθωσ Μιαμμοῦ ἔτη ε'. καὶ μετὰ τοῦτον Ἄρμαῖος ἔτη δ' καὶ μῆνας β'. καὶ μετὰ τοῦτον Σέθωσ ἔτη α' (ε' Wolf.). Ista codicum mstorum verba μῆνας δ' καὶ μῆνας β' satis indicant librarios errasse. Quare Maran., quocum Humphr. facit, duos illos menses auctore Iosepho transtulit in Messem: μετὰ δὲ τοῦτον Μέσσης Μιαμμοῦ (Μιαμμοῦ Humphr.) ἔτη ε' καὶ μῆνας β'. καὶ μετὰ τοῦτον Ῥαμεύσης (Ῥαμέσσης Gall.) ἐνιαυτὸν, μῆνας δ'. Sed V. D. erravit, ut iam Boeckh. (p. 639) monuit: „Statt dass καὶ μῆνας β' oben hinauf gesetzt wurde, musste das ganze μετὰ δὲ τοῦτον μέσσης μιαμμοῦ ἔτη ε' hinter μῆνας δ' gesetzt werden; ein Abschreiber hatte es hier ausgelassen, und an den Rand geschrieben, der folgende hatte es dann an falscher Stelle in den Text gerückt. Ist man so weit, so findet sich bald, dass statt Μέσσης zu schreiben sei Ἄρμέσσης und statt der Ziffer ε' die Ziffer ξε'. So entsteht die mit Iosephus übereinstimmende Lesart: καὶ μετὰ τοῦτον Ῥαμεύσης (Ῥαμέσσης) ἐνιαυτὸν μῆνας δ'. μετὰ δὲ τοῦτον [Ἄρ]μέσσης Μιαμμοῦ ἔτη

Mercheres annis 12, mensibus 3: eius filius Armaïs annis 4, mense 1: post hunc Rhamesses anno 1, mensibus 4: post hunc Messes Miammu[n] annis [6]6 et mensibus 2: post hunc Amenophis annis 19, mensibus 6: post hunc Thoessus et Rhamesses annis 10, quos ferunt habuisse suis temporibus plurimas copias equestres et navales. Ac Hebraei quidem, qui illo tempore in Aegypto commorati et in servitutem redacti sunt a rege qui supra dictus est Tethmosis, extruxerunt ei urbes munitas, Peitho et Rhamessen et On, quae est Heliopolis: ita ut urbibus, quae tunc apud Ae-

[ξ]ς' καὶ μῆνας β'." Pro Μιαμμου (Ios. editt. legunt Μιαμμου, sc. υἱός) Ioseph. armen. ap. Aucher. P. I. p. 232 Miamun.

17. Ἀμένωφης] Bodl. et Par. ἀμενωφης. Ita editi quoque, praeter Duc. et Humphr. qui Ἀμενώφης habent, et Fell. qui Ἀμενωφίς scripsit.

18. τοῦ δὲ . . . οὗς φασιν] Tres codd. msti ut supra in textu; pariter Gesn. Duc. Mor. Mar. Humphr., nisi quod Θοίσσος pro Θοῖσος exhibent. Fell. et Wolf. ex coniectura textui inseruerunt haecce: ὁ δὲ Σέθως καὶ Ῥαμέσσης λέγεται, ὃν φασιν. Bunsen. l. c.: τοῦ δὲ Σέθως, ὃς καὶ Ῥαμέσσης, ἔτη ι', ὃν φασιν. Mihi quoque videtur pro Θοῖσος legendum esse Σέθως, ut infra. Marano placuit Σέθωσις ut apud Iosephum, qui habet τοῦ δὲ Σέθωσις καὶ Ῥαμέσσης, ἰππικὴν καὶ ναυτικὴν ἔχων δύναμιν, non ~~scribens~~ quot annis Sethosis et Rhamesses regnaverint. Iosephi codicibus Big. et Hafn. in marg. lectio adscripta est, qua Sethosis et Rhamesses dicuntur fratres fuisse: μεθ' ἧς Σέθωσις καὶ Ῥαμέσσης δύο ἀδελφοί, ὁ μὲν ναυτικὴν ἔχων δύ-

ναμιν. Sed cfr. Lepsius *D. Chronol.* T. I. p. 538 sq.

19. κατὰ] Ven. Bodl. (Par.?), Wolf. Humphr. Caeteri editt. μετὰ mendose, et στιγμὴν quidem post χρόνους collocantes. Iam Claus. κατὰ legit, ut ex versione eius patet: *illis temporibus*. Solus Maran. interpunxit in hunc modum: . . . ναυτικῆς. Μετὰ τοὺς ἰδίους χρόνους οἱ μὲν Ἑβρ. κτλ.

20. ὅς] Ven., sed corrector tenui calamo mutavit in ὡς. (Bodl. ὅς?) Gesn. caeterique editt. ὡς. Pro Τέθμωσις, quod tres codd. nostri msti tuentur, Fell. et Wolf. Ἄμασις obtruderunt. Caeteri editt. Τεθμῶσις. (Solut Mign. Τέθμωσις.) Cf. n. 3.

21. Ῥαμεσση] Ven.; vulg. Ῥαμεση. Illico pro καὶ Ὡν habent Ven. et Bodl. καὶ ὦν, Par. καὶ ὠν, Gesn. καὶ ὦν, sed Claus. καὶ ὦν legit: „Rhamesen, quarum altera est Heliopolis,“ pariter Duc. et Mor. καὶ ὦν, Fell. et Mar. καὶ Ὡν (sic), Wolf. et Humphr. (et Mign.) καὶ Ὡν. Tum Ven. Bodl. Par. ἦτις ἐστὶν ἡλίον πόλις. Sed Gesn. Duc. Mor. Mar. ἦ τις ἐστὶν ἡλιόπολις et caeteri editt. ἦτις ἐστὶν ἡλιό-

λεων τῶν τότε ὀνομαστῶν κατ' Αἴγυπτίους δεικνυνται προγενέστεροι οἱ Ἑβραῖοι ὄντες, οἳ καὶ προπάτορες ἡμῶν, ἀφ' ὧν καὶ τὰς ἱεράς βίβλους ἔχομεν ἀρχαιοτέρας οὔσας ἀπάντων συγγραφέων, ²² καθὼς προειρήκαμεν. ²³ Αἴγυπτος δὲ τῆ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως Σέθως· ²⁴ τὸ γὰρ Σέθως, φασίν, Αἴγυπτος καλεῖται. Τῷ δὲ Σέθως ἦν ἀδελφὸς ᾧ ὄνομα ²⁵ Ἄρμαϊς· οὗτος Δαναὸς κέκληται ὁ εἰς Ἄργος ἀπὸ Αἰγύπτου παραγενόμενος, οὗ δὲ μέμνηται οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς ὡς πάνυ ἀρχαίου τυγχάνοντος.

21. ¹ Μαναιθῶς δέ, ὁ κατ' Αἴγυπτίους πολλὰ φλυαρήσας, ²⁰ ἔτι μὴν καὶ βλάβσημα εἰπὼν ² εἰς τε Μωσέα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Ἑβραίους, ὡς δῆθεν διὰ λέπραν ³ ἐκβληθέντας ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οὐχ εὔρεν τὸ ἀκριβὲς τῶν χρόνων εἰπεῖν. Ποιμένας μὲν γὰρ αὐτοὺς εἰπὼν καὶ πολεμίους Αἰγυπτίων, τὸ μὲν ποιμένας ἄκων εἶπεν, ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς ἀληθείας· ἦσαν γὰρ ὄντως ποιμένες ¹³¹ οἱ προπάτορες ἡμῶν, οἳ ⁴ παροικήσαντες ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' οὐ λεπροί. Παραγενόμενοι γὰρ εἰς τὴν γῆν ⁵ τὴν καλουμένην Ἱερουσόλυμα, ἔνθα καὶ μεταξὺ κατώκησαν, δηλοῦται ⁶ ᾧ τρόπῳ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, διὰ προστάγματος θεοῦ προσκαρτεροῦντες τῷ ναῷ,

πολις. Respicit Theophilus, quod quidem editores fugit, ad Exod. 1, 11: ἀποδόμησαν πόλεις ὄχυράς τῷ Φαραῶ, τὴν τε Π. καὶ Ῥ. καὶ Ὠν, ἣ ἔστιν Ἱλίου πόλις. De ipsa urbe On cf. Winer. *Bibl. Realwörterb.* (ed. 2) T. II. p. 206 sq., Lepsius l. c. p. 326, Reinisch. *Sitzungsber. d. phil.-hist. Classe d. kais. Akademie d. Wiss.* T. XXX (Vind. 1859) p. 407.

22. καθὼς] Par. καθὰ, ut c. 29. n. 19 al. De re cf. 1. °

23. Αἴγυπτος κτλ.] Haec Theophilus ex Iosepho l. c. hausit: ἡ δὲ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ (h. e. Σεθώσεως) ὀνόματος Αἰγυπτος· λέγει γὰρ (scil. Manetho) ὅτι ὁ μὲν Σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, Ἄρμαϊς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναός.

24. τὸ] Non opus videtur esse

Marani coniectura ὁ (ex Ios.), quam Humphr. textui inseruit. Nescio cur Bunsen. (l. c. p. 52) τόδε dederit. Praeterea idem V. D. nonnullas attulit lectiones variantes, quae in libris minime comparent.

25. Ἄρμαϊς] Vulgo Ἄρμαῖν.

1. Μαναιθῶς] Ven. (Gall. et Mign.). Caeteri Μαναιθῶς. Cf. c. 20. n. 5. Paulo post. Mign. suo arbitratu Μωϋσέα. Verba κατ' Αἰγυπτίους Claus. *de Aegyptiis* translulit. Mallet Mar. *in favorem Aegyptiorum*. Nam videtur Theophilus ad Iosephum c. Apion. l. c. 25 (Opp. ed. Bekker. Vol. VI) p. 208 respicere, qui testatur corruptam fuisse a nonnullis historiam illorum temporum, ut Aegyptiis gratificarentur.

2. εἰς τε] Codd. msti et editi ὥστε. Solus Humphr. εἰς τε, quod

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

τότε ἐθεράπευον πᾶσαν νόσον, ὥστε καὶ ἑλεφάντας καὶ πάντα μῶμον ἰῶντο. Ναὸν ὁκοδόμησεν Σολομὼν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας. Περὶ δὲ τοῦ πεπλανῆσθαι τὸν Μαναιθῶ περὶ ἑπτῶν χρόνων ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένων δῆλόν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ¹⁰ περὶ Β τοῦ βασιλέως τοῦ ἐκβαλόντος αὐτούς, Φαραὼ τοῦνομα. Οὐκέτι γὰρ αὐτῶν ¹¹ ἐβασίλευσεν· καταδιώξας γὰρ Ἑβραίους μετὰ τοῦ στρατεύματος κατεποντίσθη εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἔτι μὴν καὶ οὓς ἔφη ποιμένας πεπολεμηκένας τοὺς Αἰγυπτίους ψεύδεται· πρὸ ἐτῶν γὰρ ¹² τριακοσίων δεκατριῶν ἐξῆλθον ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ὤκησαν ἔκτοτε τὴν χώραν, τὴν ἔτι καὶ νῦν καλουμένην Ἰουδαίαν, πρὸ τοῦ καὶ Δαναὸν εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι. ¹³ Ὅτι δὲ τοῦτον ἀρχαιότερον ἡγοῦνται τῶν λοιπῶν κατὰ Ἑλληνας οἱ πλείους, σαφές ἐστιν. ¹⁴ Ὡστε ὁ Μαναιθῶς δύο τάξεις ἄκων τῆς ἀληθείας μεμήνυκεν ἡμῖν διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων, πρῶτον μὲν ποιμένας αὐτούς ὁμολογήσας, δεύτερον εἰπὼν καὶ τὸ ἐξεληλυθέναι αὐτούς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ¹⁵ ὥστε καὶ ἐκ τούτων τῶν ἀναγραφῶν

7. λεφάντας] Par. λεφριῶντας.

8. ὁκοδόμησεν Σολομὼν] Ven.; vulgo ὁκοδόμησε Σολομὼν. Cf. c. 35. n. 4. Paulo post Mign. scripsit Μαναιθῶ.

9. τῶν χρόνων] Par. et Wolf. τὸν χρόνον. Mox in eodem Par. εἰρημένον, ita tamen, ut alia manu ω supra o scriptum sit.

10. περὶ] Narrat enim Manethos regem Amosum sive Tethmosim annos tribus et viginti post expulsos Israelitas regnasse. Wolfius, qui legendum putat ἐκ, nihil prorsus vidit in hoc loco interpretando. Maranus. Humphr. cum Mar. parenthesi usus est: . . . δῆλόν ἐστιν· (ἀλλὰ καὶ . . . ψεύδεται) πρὸ ἐτῶν etc. Par. ἐκβάλλοντος, Ven. ἐκβαλλόντος (sic), genuinam lectionem indicans.

11. ἐβασίλευσεν] Ven.; editi ἐβασίλευσε.

12. τριακοσίων δεκατριῶν] Tres codd. nostri msti. Iosephus l. c. c. 16, unde Theophilus ista hausit, annos 393 numerat: ἡμέτεροι δὲ πρόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην ἐπόκησαν ἢ Δαναὸν εἰς Ἄργος ἀφικέσθαι. Sic etiam Tertullianus Apol. c. 19, alii. Hinc Wesselingius (Probab. p. 316) concludit apud Theophilum legendum τριακοσίων ἐνενήκοντα τριῶν. Non muto illum codd. mstorum numerum, etiam ab editoribus servatum (in latina tantum versione Mar. et Humphr. offerunt 393): quamvis male se habeat vel Theophili vel librariorum culpâ. Ipsum autem Iosephum in computando errasse Boeckhius in Schmidtii Zeitschr. f. Geschichtsw. T. II. p. 634 sq. studuit probare. W.

praeepto perseverantes in templo, morbum omnem curaverint, ita ut et leprosos et omnem maculam sanarent. Templum aedificavit Salomo rex Iudaeae. Quod autem Manethos circa tempora aberrat ex ipsius dictis manifestum est; sed et circa regem qui eos expulit, Pharaonem nomine. Is enim non iam amplius Aegyptiis imperavit; nam quum Hebraeos persequeretur, cum exercitu submersus est in mari rubro. Immo etiam quos ait pastores bellum gessisse cum Aegyptiis mentitur; nam egressi sunt ex Aegypto et incoenerunt regionem, quae ex eo tempore Iudaea dicitur, annis antequam ipse Danaus Argos veniret trecentis et tredecim. Hunc autem caeteris antiquiorem apud Graecos a plerisque existimari manifestum est. Itaque Manethos duo nobis capita veritatis invitus declaravit in scriptis suis: primum quidem quod eos pastores fuisse confessus est, deinde quod egressos esse e terra Aegypti dixit: adeo ut vel ex his tem-

Kellner De fragmm. Maneth. ap. Ios. c. Ap. I. 14 et 16, Marb. 1859, p. 53 sq.: „Iosephus a nonnullis (cf. C. Müller Fragmm. hist. gr. II. p. 514. 574) ac si non recte annos regum consummaverit accusatus est, quum numerus verus sit 333 (rotundus), Iosephi autem 393. At legitur 393 annis ante Danaum vel Armaim, fratrem Sethi migrantem. Sethi autem annos Iosephus computavit, quamquam non apposuit. Reperis autem illum (τὸν καὶ Παμεσσην) apud Africanum in dynastia undevicesima regem quartum (δ' Παμεσσην ἔτη ξ'). Ergo 333+60=393 annorum.“

13. Ὅτι] Ven. et Par.; at Bodl. et Gesn. ἔτι. Gesn. in marg. notavit „ὄτι.“ Cf. lib. II. c. 3. n. 13.

14. Ὅστε ὁ Μαναιθῶς δύο τ. ἄκων τ. ἀλ. μεμήνηκεν ἡμῖν] Ita Ven. et Bodl., nisi quod in illo post

ἀληθείας syllaba ἀς repetita est, cuius loco in Bodl. ὡς positum. Ita quoque Gesn. (is μαναιθῶς scripsit) et reliqui editores, praeter Wolf. qui ex Par. edidit sic: ὥστε τὸν Μαναιθῶν (μαναιθῶν Par.) δύο τάξεις ἄκωντα τῆς ἀληθείας δεδηλωμέναι, ἀς αὐτὸς μεμήνηκεν ἡμῖν. Iosephus itidem duo veritatis capita a Manethone memorat confirmata: quorum tamen prius aliter exprimit; cf. n. 15.

15. ὥστε κτλ.] Ἀναγραφαὶ ap. Ioseph. [cc. 14 et 16] non sunt Manethonis scripta, sed sacrae litterae Aegyptiorum, quibus usum se esse Manethon asseverabat. — Mirum in modum aberrat temporibus Theophilus, cum Israelitarum profectioem mille annis ante excidium Troianum collocat. Melius Tatianus, Clemens et Eusebius annis tantum quadringentis. Theophilo asseverabat

δείκνυσθαι προγενέστερον εἶναι τὸν Μωσῆν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ
 16 ἑνακοσίους ἢ καὶ χιλίους [ἐνιαυτούς] πρὸ τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου.

22. 1 Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ναοῦ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν τῇ 21
 Ἰουδαίᾳ, ὃν ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς 2 Σολομών μετὰ ἔτη πεντα-
 κόσια ἑξήκοντα ἕξ τῆς Αἰγύπτου ἐξοδίας τῶν Ἰουδαίων, παρὰ D
 Τυρίοις ἀναγέγραπται ὡς ὁ ναὸς ᾠκοδομηταί, καὶ ἐν τοῖς ἀρχείοις
 αὐτῶν πεφυλάκται τὰ γράμματα, ἐν αἷς ἀναγραφαῖς εὕρισκεται
 γεγονῶς ὁ ναὸς πρὸ τοῦ τοὺς Τυρίους τὴν 3 Καρχηδόνα κτίσαι
 θᾶττον ἔτεσιν 4 ἑκατὸν τριάκοντα τέσσαρσιν, μηνσὶν ὀκτώ· (5 Ἀνε-
 γράφη ὑπὸ Ἰερῶμου τοῦνομα βασιλέως Τυρίων, υἱοῦ δὲ Ἀβειβά-
 λου, διὰ 6 τὸ ἐκ πατρικῆς συνηθείας τὸν Ἰέρωμον γεγενῆσθαι
 φίλον τοῦ 7 Σολομῶνος, ἅμα καὶ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν σοφίαν,

tur Tertullianus Apolog. c. 19 et Cy-
 rillus lib. I in Iul. Sed unde tanta
 hallucinatio in eruditis scriptoribus?
 Fortasse non tam suas ipsi rationes
 subducebant, quam subductas a Ma-
 nethone argumenti loco sumebant ad
 ethnicos refellendos; id quod factum
 ab Eusebio videmus lib. X. Praepar.
 Evang., qui, quamvis Israelitas ex
 Aegypto annis ante excidium Troia-
 num quadringentis profectos sentiat,
 obiicit tamen ethnicis testimonium
 Porphyrii Moysem Semiramidi ae-
 qualem esse testantis. Sed mihi vi-
 detur erroris fons et origo sola ex-
 stitisse auctoritas Iosephi, qui sic
 loquitur lib. I. c. Ap. [c. 16]: Δύο
 τοίνυν ὁ Μανεθῶν ἡμῖν τὰ μέγι-
 στα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῶν παρ' Αἰ-
 γυπτίοις γραμμάτων· πρῶτον μὲν
 τὴν ἐτέρωθεν ἄφιξιν εἰς Αἴγυπτον,
 ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν
 οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις ὡς ἐγ-
 γύς που προτέραν [leg. προτερεῖν]
 αὐτὴν τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις.
 Illud quidem sequebatur ex chrono-
 logia Manethonis, Israelitas ab Ae-
 gypto discessisse annis 393 ante

quam Danaus Argos veniret. [Cf. n.
 12.] At Danaum Argos venisse an-
 nis sexcentis ante Iliaca nec asse-
 ruit Manethon nec asserendi locum
 dedit, sed haec Iosephi minus con-
 siderata fuit coniectura. Nam Ina-
 chus, a quo usque ad Danaum octo
 Argivorum reges numerantur, qua-
 dringentis tantum annis Troianum
 excidium antecessit. *Manethon.*

16. ἑνακοσίους] Ven.; ἐννεα-
 κοσίους vulgo. Vocem ἐνιαυτούς,
 quae a Ven. et Bœdl. abest, demum
 Mar. et Humphr. ex Par. recepe-
 runt: quae quidem, quippe mente
 facile supplenda, vereor ne a Pa-
 laeocappa originem ducat, ideoque
 uncis inclusi. Comp. c. 29. n. 10.

1. Ἀλλὰ καὶ κτλ.] Quae hoc
 capite continentur Theophilus sum-
 sit ex Iosepho c. Apion. I. c. 17
 et 18 (Opp. ed. Bekker. T. VI) p.
 190 sqq. Verum enimvero magna est
 inter utriusque scriptoris contextum
 discrepantia in annis numerandis et
 in nominibus appellandis. Cf. tabu-
 lam apud Des-Vignoles Chronologie
 de l'histoire sainte etc. Tom. II. p.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ἦν ἔσχεν ὁ Σολομών. Ἐν γὰρ προβλήμασιν ἀλλήλους συντηῶς ἐγύμναζον· τεκμήριον δὲ τούτου, καὶ ἀντίγραφα ἐπιστολῶν αὐτῶν¹³² φασιν μέχρι τοῦ δεῦρο παρὰ τοῖς Τυρίοις πεφυλαγμένα· γράμματα τε ἀλλήλοις διέπεμπον.) — καθὼς μέμνηται ⁹ Μένανδρος ὁ Ἐφέσιος, ἱστορῶν περὶ τῆς Τυρίων βασιλείας, λέγων οὕτως· Τελευτήσαντος γὰρ ¹⁰ Ἀβειβάλου, βασιλέως Τυρίων, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰέρωμος, ¹¹ βιώσας ἔτη πενήκοντα τρία. Τοῦτον δὲ διεδέξατο ¹² Βάζωρος, βιώσας ἔτη μγ', ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. ¹³ Μετὰ δὲ τοῦτον Μεθουάσταρτος, βιώσας ἔτη νδ', ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. ¹⁴ Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀθάρυμος, Β βιώσας ἔτη νη', ἐβασίλευσεν ἔτη θ'. Τοῦτον ἀνεῖλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ¹⁶ Ἑλλης τοῦνομα, ὃς βιώσας ἔτη ν' ἐβασίλευσεν μῆνας η'. Τοῦτον ἀνεῖλεν ¹⁶ Ἰουθώβαλος, ἱερεὺς τῆς Ἀστάρτης, ὃς βιώσας ἔτη μ' ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. Τοῦτον διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ ¹⁷ Βάζωρος, ὃς βιώσας ἔτη με' ἐβασίλευσεν ἔτη ζ'. Τίος δὲ τούτου

8. φασιν] Humphr. reposuit (φασι) pro vulg. φησι (φησιν Ven.), sed (a Marano deceptus) male interpretatus est. Maranus, qui verba τεκμήριον δὲ τούτου cum sequentibus coniunxit (*indiciū faciunt exemplaria epistolarum quae dicuntur*), legendum coniecit ἃ φασι ... ἃ ἀλλήλοις διέπεμπον. Videtur autem, ut Mar. advertit, Theophilus duo epistolarum inter Salomonem et Hieromum genera distinguere, „nempe epistolas in quibus quaestiones ad solvendum proponebantur, et eas quae, ut inter vicinos et amicos reges fieri par erat, variis de rebus loquebantur. In hac distinctione videtur auctorem sequi Iosephum, cuius verba in hunc sensum accipi possunt. Sic enim loquitur [l. c. c. 17]: προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπέστελλον λύειν κελεύοντες. ... Σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς

Τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν ἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραψαν.“

9. Μένανδρος] Ven. μαινάνδρος (sic), sed corrector emendavit; Bodl. μάλνανδρος. Cf. c. 23. n. 1 et ad Tatian. c. 37. n. 7. Eius fragmentum, quod sequitur, ex Iosepho l. c. c. 18 repetiit Car. Mullerus inter *Fragm. histor. graec.* Vol. IV. p. 445 sq.

10. Ἀβειβάλου] Vulgo Ἀβειμάλου. Vide n. 5. Postea pro Ἰέρωμος Ven. Bodl. Par. habent ἰσρωμένος mendose.

11. βιώσας ἔτη πεντ. τρ.] Fell. et Wolf. cum Iosepho legunt ὃς βιώσας ἔτη νγ'. ἐβασίλευσεν ἔτη λδ'.

12. Βάζωρος] Ios. Βαλεάζωρος, et ἔτη ἑπτὰ pro ἔτη ιζ'.

13. Μετὰ δὲ τ. Μεθουάσταρτος, β. ἔ. νδ', ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'] Tres codd. nostri msti et editores. Excipe Fell. et Wolf., qui ex Iose-

ob praestantiam sapientiae Salomonis. Nam propositis quaestionibus sese invicem perpetuo exercebant; huius autem rei indicium est quod etiam exemplaria epistolarum eorum dicunt ad hoc usque tempus apud Tyrios asservari: literas etiam sibi invicem scribebant.) — quemadmodum testatur Menander Ephesius, qui scripsit historiam Tyrriorum regni, dicens sic: *Mortuo enim Abeibalo, rege Tyrriorum, regnum suscepit filius eius Hieromus, qui vixit annis 53. Huic successit Bazorus, qui vixit annis 43 et regnavit annis 17. Post hunc Methuastartus, qui vixit annis 54, regnavit annis 12. Post hunc frater eius Atharymus, qui vixit annis 58, regnavit annis 9. Hunc interfecit frater nomine Helles, qui vixit annis 50 et regnavit mensibus 8. Hunc interfecit Luthobalus, Astartae sacerdos, qui vixit annis 40 et regnavit annis 12. Huic successit filius eius Bazorus, qui vixit annis 45 et regnavit annis 7. Filius huius Mettenus, qui vixit*

pho reposuerunt haecce: Μετὰ δὲ τοῦτον Μεθουάσταρτος (Ios. Ἀβδάστρατος) βιώσας ἔτη νδ' (Ios. εἴκοσι ἐννέα) ἐβασίλευσεν [ἔτη θ'. τοῦτον οἱ τῆς τροφῆς αὐτοῦ (αὐτοῦ omisit Wolf.) υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. μεθ' οὗς Ἄσταρτος ὁ Δελιαστάρτου (Ios. Δελιαστάρτου) ὃς βιώσας ἔτη νδ' ἐβασίλευσεν] ἔτη ιβ'. Videlicet repetita verba βιώσας ἔτη νδ' ἐβασίλευσεν in causa putavit Wolfius cur librarius a vocibus ἔτη θ', ut scribere debebat, per oscitantiam transiliret ad ἔτη ιβ'. Contra Vignolius l. c. p. 50 argutius coniecit ex μεθ' ον (ον) ἀσταρτος natum esse μεθουάσταρτος, et locum refinxit sic: Μετὰ δὲ τοῦτον [Ἀβδάστρατος ὁ αὐτοῦ υἱὸς βιώσας ἔτη κθ' ἐβασίλευσεν ἔτη θ'.

τοῦτον οἱ τῆς τροφῆς αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη β'.] μεθ' ὃν Ἄσταρτος βιώσας ἔτη νδ' ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'.

14. Μετὰ δὲ] Fell. et Wolf. δὲ c. Ios. omiserunt, qui mox melius Ἀσέρνυμος (Movers *Die Phoenizier* p. 584) habet et τέσσαρα καὶ πεντήκοντα pro νη'.

15. Ἑλλης] Wolf. Φέλλης dedit ex Ios., qui Φέλλης agnoscit. Pro ἐβασίλευσεν (Ven. Bodl.) habent editt. —σε praeter Gesn. Duc. Mor.

16. Ἰουθώβαλος] Ios. Εἰθώβαλος. Fell. et Wolf. ei attribuunt c. Ios. vitae annos ξη' et regni annos λβ'.

17. Βάζωρος] Ios. Βαδέζωρος. Fell. et Wolf. (c. Sync.) ἔτη η', non ἔτη ζ'. Ios. ἔτη ξξ.

¹⁸ Μέττηνος, βιώσας ἔτη λβ', ἐβασίλευσεν ἔτη κθ'. ¹⁹ Τοῦτον διεδέξατο Πυγμαλίων, ὃς βιώσας ἔτη νς' ἐβασίλευσεν ἔτη ζ'. Ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ ἔτει ²⁰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰς Λιβύην φυγοῦσα πόλιν ᾠκοδόμησεν τὴν μέχρι τοῦ δεῦρο Καρχηδονίαν καλουμένην. C Συνάγεται οὖν πᾶς χρόνος ἀπὸ τῆς Ἰερῶμου βασιλείας μέχρι Καρχηδόνοσ κτίσεωσ ἔτη ρνε', μῆνεσ ὀκτώ. Τῷ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆσ Ἰερῶμου βασιλείασ ἐν Ἱεροσολύμοισ ὁ ναὸσ ᾠκοδομήθη, ὥστε τὸν πάντα χρόνον γεγενῆσθαι ἀπὸ τῆσ τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆσ μέχρι Καρχηδόνοσ κτίσεωσ ²¹ ἔτη ρλγ', μῆνεσ η'.

23. ¹ Τῆσ μὲν οὖν Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων μαρτυρίασ, ὡσ ²² ἱστορήκασιν περὶ τῶν καθ' ἡμᾶσ χρόνων οἱ συγγράψαντεσ Μαναιθῶσ ὁ Αἰγύπτιοσ καὶ ὁ Μένανδροσ ὁ Ἐφέσιοσ, ἔτι δὲ καὶ Ἰώσηπποσ ὁ ἀναγράψασ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν γεγόμενον αὐ- D τοῖσ ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀρκετῶσ ἦτω ἡμῖν τὰ εἰρημένα. Ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἀρχαίων δείκνυται καὶ τὰ τῶν λοιπῶν συγγράμματα ἔσχατα εἶναι τῶν διὰ Μωσέωσ ἡμῖν δεδομένων γραμμάτων, ἔτι μὴν καὶ τῶν ² μεταξὺ προφητῶν· ὁ γὰρ ὕστεροσ τῶν προφητῶν γεγόμενοσ Ζαχαρίας ὀνόματι ³ ἤκμασεν κατὰ τὴν Δαρείου βασι-

18. Μέττηνος] Ita ex levissima vel potius nulla mutatione emendavi vulg. Μεττην ὃσ. Theophilus scripsit METTΗNOC. Ios. Μάττηνοσ. Cf. lib. I. c. 3. n. 11. Firmitat illam lectionem Euseb. Chron. arm. (ap. Aucher. P. I. p. 180) Μάττηνοσ. Pro κθ' Fell. et Wolf. κθ' (ex Sync.) substituere. Ios. ἐν-νέα.

19. Τοῦτον κτλ.] Ven. τοῦτον διεδέξατο ἐν [h. e. ἔνεστι sc. ἐν τῷ ἀντιγράφῳ] πυγμαλίων φυγμαλίουμ ὃσ βιώσασ ἔτη νς. Librarius quae in margine vel supra lineam notata erant inepte inseruit textui. Bodl. et Par. τοῦτον (οὔτον Bodl.) διεδέξατο ἐν (Par. ἐν eiecit) πυγμαλίων φυγμαλίου ὃσ β. ἔτη νς. Gesn. τοῦτον διεδέξατο ἐνπυγμα-

λίων φυγμαλίου ὃσ β. ἔ. νς. Duc. Mor. Mar. Humphr. fecerunt τ. δ. Πυγμαλίων Πυγμαλίου ὃσ β. ἔ. νς. Fell. et Wolf. temere ex Ios. receperunt: τούτου διάδοχοσ γέγονε Φυγμαλίων, βιώσασ δὲ ἔτη νς'. Illico iidem c. Ios. ἔβασ. ἔτη μζ'. Wolfius existimat quadragenario numero omisso in libris ζ' propterea legi quod paullo post anni septimi imperii mentio fiat.

20. τῆσ βασιλ. αὐτοῦ] Tres codd. msti (Par. αὐτοῦ delevit), Gesn. Duc. Mor. Placuit Mar. et eius pedissequo Humphr. scribere τῆσ βασιλείασ ἢ ἀδελφῆ αὐτοῦ. Prorsus a codd. discedunt Fell. et Wolf., qui locum sic interpolaverunt: Ἐν δὲ τῷ αὐτοῦ ζ'. ἔτει ἢ ἀδελφῆ αὐτοῦ Διδῶ φυγοῦσα ἐν τῇ

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

λείαν. Ἄλλα καὶ οἱ νομοθέται πάντες μεταξύ εὐρίσκονται νομο-133
θετοῦντες. Εἰ γάρ τις εἴποι ⁴ Σόλωνα τὸν Ἀθηναῖον, οὗτος γέ-
γονεν κατὰ τοὺς χρόνους Κύρου καὶ Δαρείου τῶν βασιλέων, κατὰ
τὸν χρόνον Ζαχαρίου τοῦ προειρημένου προφήτου, μεταξύ γεγε-
νημένου ⁵ πάνυ πολλοῖς ἔτεσιν· ἦτοι καὶ περὶ Δυκούργου ἢ Δρά-
κοντος ἢ Μίνω τῶν νομοθετῶν, ⁶ τούτων ἀρχαιότητι προάγουσιν
αἱ ἱερὰ βίβλοι, ὅπου γε καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Κρητῶν βασιλεύσαν-
τος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου δείκνυται προάγοντα τὰ β
γράμματα τοῦ θείου νόμου τοῦ διὰ Μωσέως ἡμῖν δεδομένου.
Ἴνα δὲ ἀκριβεστέραν ποιήσωμεν τὴν ἀπόδειξιν τῶν καιρῶν καὶ 23
χρόνων, θεοῦ ἡμῖν παρέχοντος οὐ μόνον τὰ μετὰ κατακλυσμόν
ἱστοροῦντες ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ κατακλυμοῦ, ⁷ εἰς τὸ καὶ τῶν ἀπάν-
των κατὰ τὸ δυνατόν εἰπεῖν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν, νυνὶ ποιησόμεθα,
ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν ἀνέκαθεν ἀρχὴν τῆς τοῦ κόσμου κτίσεως,
ἣν ἀνέγραψεν ⁸ Μωσῆς ὁ θεράπων τοῦ θεοῦ διὰ πνεύματος ἁγίου.

4. Σόλωνα τ. Ἀθ.] Solonem Ol. XLVI. a. 3 magistratum gessisse legesque tulisse tradunt Diogenes Laert. I. c. 45, Clemens I. c. c. 14. §. 65, et alii quos Menagius (p. 39) laudat. De parallelismo autem, quem hic instituit Theophilus, monet Meursius in Solone c. 30 Cyrum quidem regem Soloni aequalem dici posse, non item Darium. Cyrum enim imperium incepisse Ol. LIV. a. 4, non multo tempore ante obitum Solonis; Darium vero regnum suscepisse Ol. LXIV. c. 3, Solone iam aliquot annis ante defuncto. — Vulgo γέγονε, pro —νεν (Ven.).

5. πάνυ] Par. οὐ πάνυ, sine dubio ex mala emendatione Palaeocappae. Quam textui inseruit Wolfius, quasi Theophilus dicat Zachariam post Cyrum et Darium existisse non omnino multis annis. At scriptor respicit ad Mosen: quo permultis posterior sit annis Zacharias.

6. τούτων ἀρχαιότητι προά-

γουσιν αἱ ἰ. β.] Ven. et Bodl. γράφων λέγει τοῖς προάγουσιν αἱ ἰ. β. Eadem corruptam scripturam Gesn. Duc. Mor. praebent. Male (Palaeocappa emendavit in) Par. γράφων τις λέγει ἐν τοῖς προάγουσιν αὐτοὺς εἶναι, ὅπου γε κτλ. Caeteri editores, provocantes ad Ioseph. I. c. II. c. 15. p. 246: φημὶ τοίνυν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην τῶν ὅπουδηποτοῦν μνημονενομένων νομοθετῶν προάγειν ἀρχαιότητι, Theophilo ineptam lectionem assignarunt; Fell. et Wolf.: ... νομοθετῶν, Ἰώσιππος γράφων λέγει ὅτι αὐτοὺς (Wolf. operarum errore αὐτὸς) ἀρχαιότητι προάγουσιν αἱ ἰ. β., ὅπου γε κτλ., Mar. et Humphr.: ... νομοθετῶν, Ἰώσιππος γράφων λέγει ὅτι προάγουσιν αὐτοὺς ἀρχαιότητι αἱ ἰ. β. κτλ. Quae omnia quomodo ex istis codicum verbis extrudere potuerint, haud scio. Equidem vero mihi videor vulnus felicissime sanasse, quandoqui-

nomine regnante Dario floruit. Sed etiam legislatores omnes deprehenduntur leges suas postea posuisse. Si quis enim obiiciat Solonem Atheniensem, is temporibus Cyri et Darii regum vixit, aequalis praedicti prophetae Zachariae, qui annis admodum multis post exstitit; vel quod attinet ad Lycurgum aut Draconem aut Minoem legumlatores, eos antiquitate praecedunt sacri libri, quandoquidem etiam Iove Cretensium rege, immo et Iliaco bello antiquiores sunt literae divinae legis quae nobis per Mosen tradita est. Sed ut accuratius temporum et annorum rationem demonstramus, deo nobis favente non ea solum quae post diluvium sed ea etiam quae ante diluvium acciderunt enarrantes, ita ut et omnium quoad fieri potest numeremus annos, id nunc exsequemur, ad remotissimum recurrentes mundi creationis initium, quod Moses dei famulus spiritu sancto afflante de-

dem emendatio a me proposita et ad sensum optime quadrat et ad literarum vestigia apte convenit. Ex verbis enim codicum ΓΡΑΦΩΝ ΑΕΓΕΙΤΟΙC reponendum est ΤΟΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ. Literae Γ et Τ, Α et Α, quibus voces istae incipiunt, a librariis saepenumero confusa sunt; cf. lib. I. c. 3. n. 11 et lib. II. c. 7. n. 9.

7. εἰς τὸ κτλ.] Iungas εἰς τὸ cum εἰπεῖν τὸν ἀριθμὸν. Sic alibi quoque Theophilus εἰς struit cum infinitivo articulum habente, ut aut eventum (s. effectum) aut consilium (ut paullo post εἰς τὸ . . . εἰπεῖν) declaret; ἡμῖν autem est dativus commodi: vult scil. Theophilus antiquitatem rei christianae demonstrare. Wolfius, qui cum editoribus locum falso interpunxit (εἰς τὸ κ. τ. ἀπάντων, κατὰ τὸ δ. εἰπ. ἡμῖν, τὸν ἀριθμὸν νυνὶ π.), putavit ὥστε pro εἰς τὸ legendum esse, „quamvis ne sic quidem confecta sint omnia;“

immo Noltius, ab illo in errorem inductus, inconsiderate iussit εἰς τὸ deleri, „nisi gravius in h. l. insit vulnus.“ Τῶν ἀπάντων τὸν ἀριθμὸν quem scriptor dicat satis ex cc. 24—28 apparet. C. 29: . . . τὸν πάντα ἀριθμὸν κατὰ τὸ δυνατόν οἶμαι τὰ νῦν ἀκριβῶς εἰρησθαι. Formula τῶν καιρῶν καὶ χρόνων (c. 17 κεκηρ. περὶ τε χρόνων καὶ καιρῶν — lib. II. c. 9 κατὰ χρόν. κ. καιρ.) etiam Dan. 2, 21 et Eccles. 3, 1 exstat; coll. Actt. 1, 7. 1 Thess. 5, 1. Verba autem νυνὶ ποιησόμεθα quid sibi velint, cognosces si respexeris ad praecedentia ἀκριβεστέραν ποιήσωμεν τὴν ἀπόδειξιν. Denique phrasis κατὰ τὸ δυνατόν non solum illo loco c. 29 repetitur sed etiam sub finem c. 26.

8. Μωσῆς] Mign. Μωϋσῆς, ut supra Μωϋσέως, temere. Cf. de verbis additis c. 9. n. 11. Antea non ἀνέγραψεν (Ven.) editi sed ἀνέγραψε.

Εὐαγγέλιον γὰρ τὸ κατὰ Πέτρον καὶ ἰωάννην κείμενον, καὶ πρῶτον-
 κείμενον ἐνθρονισμοῦ, καὶ τὸ τῶν ἁγίων περιεγραμμένον. Ἰσχυροῦς
 καὶ τὸ κατὰ Ματθαίου ἐστὶν ἰσχυροῦς. Ἐπειδὴ αὐτῶν τῶν
 κατὰ τὸν αὐτὸν θεοῦ, αἷς τὸ κατὰ τὴν κατὰ τὸν θεοῦ
 πάντα ἀποκρίσας αἰεὶς, ἴσως καὶ οὐ ¹¹ καὶ πῶς ἂν τῶν ἐπι-
 γράφων ἀδελφῶν ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ γνήσιας αἰτίας. Ἀρξάμενος
 δὲ κινήσει ἀπὸ τῶν ἀπογεγραμμένων γενεαλογικῶν, λέγει δὲ ἐπὶ
 τοῦ κατακλιθέντος ἐνθρονισμοῦ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὸν θεοῦ.

24. ¹ Ἀδάμ ἴσως οὗ ἐπέκτισται ² ἔκτισται ἔτη α', τῶς δὲ 24
³ τῶντος Σηθ ἔτη α', τῶς δὲ τῶντος Ἐνὼς ⁴ ἔτη ρζ', τῶς ⁵ δὲ D
 τῶντος Καϊν ἔτη ρθ', τῶς δὲ τῶντος Μελχισέκ ⁶ ἔτη ρξ', τῶς
 δὲ τῶντος Ἰάφεθ ἔτη ρξβ'. τῶς δὲ τῶντος Ἐνὼς ἔτη ρξγ', τῶς
 δὲ τῶντος Μαθυσάλα ⁷ ἔτη ρξδ', τῶς δὲ τῶντος Ἀβραμ ἔτη ρξε'.
 Τούτῳ δὲ τῶς ⁸ ἐγενήθη ὁ περιεγραμμένος Νῶε. ὅς ἐπέκτισται τὸν
 Σηθ ὡν ἐτῶν ρ'. Ἐπὶ τῶντος ἐγένετο ὁ κατακλιθεὶς ἐνθρονισμὸς
 ἐτῶν γ'. Τὰ πάντα οὗν μέγιστα κατακλιθεὶς γένετα ⁹ ἔτη βσββ'.
¹⁰ Μετὰ δὲ τὸν κατακλιθεὶς ἐνθρονισμὸς ὁ Σηθ ὡν ¹¹ ἐτῶν ρ' ἐπέ-134
 κτισται τὸν Ἀρφαξάδ, Ἀρφαξάδ δὲ ἐπέκτισται Σαλα ὡν ἐτῶν
¹² ριέ', ὁ δὲ Σαλα ἐπέκτισται ὡν ἐτῶν ρά'. τῶντος δὲ τῶς Ἐβερ
 ὡν ἐτῶν ¹³ ριδ', ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος αὐτῶν Ἐβραῖοι προσηγο-
 ρεύθησαν, τούτου δὲ τῶς ¹⁴ Φαλήγ ὡν ἐτῶν ρά', τούτου δὲ τῶς
¹⁵ Ῥαγεῦ ὡν ἐτῶν ριβ', τούτου δὲ τῶς ¹⁶ Σερούχ ὡν ἐτῶν ρά',

9. ἰσχυροῦς] Ven.; vulg. —στ.

10. καὶ] In Par. supra lineam scriptum est.

1. Ἀδάμ ... ἐτῶν ρ'] Cl. Gen. 6, 3—32.

2. ἔκτισται] Mar. (etiam Gall. et Mign.) et Humphr. omiserunt vitiose; nam tres nostri codd. nesci agnoscunt. Annos αλ' praebent Ven. Bodl. Fell. Wolf. Mar. Humphr., item Septuaginta. At (Par.?) Gesn. Duc. Mor. τλ'.

3. τούτου] Par. αὐτοῦ.

4. ἔτη ρζ'] Mar. ἔτη ρθ' (in versione recte 190), quem operarum

errorem Gall. correxit, non vero Mign. Antea pro τούτου Ven. et Bodl. τοῦ.

5. δὲ] Omiserunt Bodl. Gesn. Duc. Mor.

6. ἔτη ρξε'] Ven. et Bodl. habent ἔτη ρξ'.

7. ἔτη ρξδ'] Ven. Bodl. Par., ut cod. τῶν ο' Vat. At Gesn. Duc. Mor. ἔτη ρκζ', ut cod. τῶν ο' Alex.

8. ἐγενήθη] Mor. ἐγενήθη sine codd. auctoritate. Mox vulg. ἐτέκνωσε loco —σεν (Ven.).

9. ἔτη βσββ'] Ven. Bodl. Par.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τούτου δὲ υἱὸς ¹⁷ Ναχώρ ὧν ἐτῶν οε', τούτου δὲ υἱὸς Θάρδα
 ὧν ¹⁸ ἐτῶν ο', τούτου δὲ υἱὸς Ἀβραάμ ὁ πατριάρχης ἡμῶν ἐτέ- B
 πνωσεν τὸν Ἰσαὰκ ¹⁹ ὧν ἐτῶν ρ'. Γίνονται οὖν μέχρι Ἀβραὰμ
²⁰ ἔτη γσοή. ²¹ Ἰσαὰκ ὁ προειρημένος ἕως τεκνογονίας ἔζησεν
 ἔτη ξ, ὃς ²² ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ. ἔζησεν ὁ Ἰακώβ ἕως τῆς
 μετοικεσίας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ γενομένης, ἧς ἐπάνω προειρήκαμεν,
²³ ἔτη ρλ', ἡ δὲ παροίκησις τῶν Ἑβραίων ἐν Αἰγύπτῳ ἐγενήθη
²⁴ ἔτη υλ', καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν
 τῇ ἐρήμῳ καλουμένην διέτριψαν ἔτη μ'. Γίνεται οὖν τὰ πάντα C
²⁵ ἔτη γηλη', ᾧ καιρῷ τοῦ Μωσέως τελευτήσαντος διεδέξατο ἄρ-
 χειν Ἰησοῦς υἱὸς ²⁶ Ναυῆ, ὃς προέστη αὐτῶν ἔτεσιν κζ'. ²⁷ Με-
 τὰ δὲ τὸν Ἰησοῦν τοῦ λαοῦ παραβάντος ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ
 θεοῦ ἐδούλευσαν βασιλεῖ Μεσοποταμίας Χουσαράθων ὄνομα ἔτε-
 σιν οκτώ. Εἶτα μετανοήσαντος τοῦ λαοῦ κριταὶ ἐγενήθησαν
 αὐτοῖς. ²⁸ Γονοθεὴλ ἔτεσιν τεσσαράκοντα, Ἑκλὼν ἔτεσιν ιη',
 Ἀώθ ἔτεσιν η'. ²⁹ Ἐπειτα παισάντων αὐτῶν ἀλλόφυλοι ἐκρά-
 τησαν ἔτεσιν κ'. Ἐπειτα Δεββώρα ἔκρινεν αὐτοὺς ἔτεσιν μ'. D
³⁰ Ἐπειτα Μαδιανῖται ἐκράτησαν αὐτῶν ἔτεσιν ζ'. Εἶτα Γεδεὼν
 ἔκρινεν αὐτοὺς ἔτεσιν μ', Ἀβιμέλεχ ἔτεσιν γ', Θωλὰ ἔτεσιν ³¹ κγ',
 Ἰαεὶρ ἔτεσιν κβ'. ³² Ἐπειτα Φυλιστιεῖμ καὶ Ἀμμανῖται ἐκράτησαν
 αὐτῶν ἔτεσιν ιη'. Εἶτα Ἰεφθάε ἔκρινεν αὐτοὺς ἔτεσιν ε', Ἐσβῶν

17. *Ναχώρ ὧν*] Ven. *ναχω-*
ρῶν, absque ὧν, quod demum a
 correctore supra lineam praebetur.
 Bodl. et Par., aequae Gesn. Duc.
 Mor. *ναχωρῶν ὧν*.

18. *ἐτῶν ο'*] Bodl. *ἐτῶν οε'*
 vitiose.

19. *ὧν ἐτῶν ρ'*] Cf. Gen. 21,
 5. — Ven. *ἐτέκνωσεν*, vulgo —σε.

20. *ἔτη γσοή*] = 2242 (anni
 ante diluvium: vide supra) + 1036
 (a diluvio ad Isaacum). Ven. et
 Bodl. recte *γσοη* (= 3278) suppe-
 ditant, sed *ἐτῶν* pro *ἔτη*. Par. *ἔτη*
γσοσ. Gesn. Duc. Mor. *ἐτῶν γφζβ'*
 (= 3592).

21. *Ἰσαὰκ . . . υλ'*] Cf. Gen.
 25, 26. 47, 9.

22. *ἐγέννησεν*] Ven.; vulg. si-
 ne *ν*.

23. *ἔτη*] Ven.; ὧν praemisit
 demum corrector. Bodl. et Par. ὧν
ἔτη. Editi ὧν ἐτῶν. Cf. c. 9 sq.

24. *ἔτη υλ'*] Cf. c. 10. n. 3.

25. *ἔτη γηλη'*] H. e. 3938, =
 3278 (a condito mundo ad Isaacum:
 cf. n. 20) + 660 (ad mortem Mo-
 sis). Codd. tres msti τη omiserunt,
 ita ut legant *γηη'*. Gesn. Duc. Mor.
ἔτη δσνβ' (= 4252).

26. *Ναυῆ*] Vulgo hic et c. 28
Ναυί, per itacismum. Cf. lib. II.

natus annos 130 genuit Nachor, hic natus annos 75 genuit Tharrha, hic natus annos 70 genuit Abraham, hic patriarcha noster natus annos 100 genuit Isaac. Itaque anni numerantur a condito homine usque Abraham 3278. Isaac praedictus natus annos 60 genuit Iacob; vixit Iacob annis 130 quum peregrinatio Aegyptiaca inciperet, de qua supra diximus, Hebraei autem in Aegypto morati sunt annis 430, et egressi e terra Aegypti haeserunt in deserto annis 40. Exstant ergo omnino anni 3938: quo tempore mortuo Mose imperii administrationem suscepit Iesus filius Nave, qui praefuit populo annis 27. Defuncto Iesu, quum Hebraei defecissent a praeceptis dei, servierunt regi Mesopotamiae, cui nomen Chusarathon, annis 8. Deinde, ad poenitentiam conversi, iudices a quibus iudicarentur nacti sunt: Gonotheel iudicavit eos annis 40, Eclon annis 18, Aoth annis 8. Dehinc praevaricati legem domini alienigenis servierunt annis 20. Deinde Debbora iudicavit eos annis 40. Deinde servierunt Madianitis annis 7. Postea Gedeon iudicavit eos annis 40, Abimelech annis 3, Thola annis 23, Iair annis 22. Deinde servierunt Philistinis et Ammonitis annis 18. Postea Iephtha iudicavit eos annis 6, Esbon annis 7, Aelon

c. 31. n. 5. Veram lectionem Gall. et Mign. (is male *Ναυή*) reposuerunt, eamque Thienem. quoque commendavit. Mox pro *ἔτεσιν* (Ven.) vulg. *ἔτεσι*. De *ἔτεσιν κζ'* lege Ioseph. Antiq. iud. V. c. 1. §. 29 et Des-Vignoles Chronol. Tom. I. p. 9 sq.

27. *Μετὰ . . . ὀκτώ]* Cf. Iudd. 3, 8. Biblia vulg. *Χουσαρσαθαίμ*. Pro *ὄνομα* (Ven. Bodl. Par.: coll. c. 22. n. 5; c. 25 *ὄνομα Ναβ*.) habent editi *ὄνόματι*.

28. *Γονοθεήλ . . . Ἀώθ]* Cf. Iudd. 3, 9—25. Ven. et Bodl. *γονοθεήλ*, Par. Gesn. Duc. Mor. *γονοθεήλ*, caeteri editt. *Γοθονοήλ*. Bibl.

vulg. *Γοθονοήλ*. Humphr. deinceps *ἔτεσι*, sine *v*. — *Ἐκλῶν* codd. illi tres msti, *Ἐγλῶν* editi (exc. Gesn. qui *ἐκλῶν* habet), *Ἐγλῶμ* Bibl. vulg.

29. *Ἐπειτα . . . μ']* Cf. Iudd. 4, 1—31.

30. *Ἐπειτα . . . κβ']* Cf. Iudd. 6—10, 5.

31. *κγ']* Codd. msti et editi praeter Fell. et Wolf. *κβ'*. Error natus ex sequenti *κβ'*. Bibl.: *ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ εἴκοσι τρεῖς ἔτη*.

32. *Ἐπειτα . . . η']* Cf. Iudd. 10, 7—12. *Ἐσβῶν* in Bibl. vulg. *Ἀβαισσάν*. Vide Scaliger. ad Euseb. Chron. p. 52 B.

ἔτεσιν ζ', Ἀλλῶν ἔτεσιν ι', Ἀβδῶν ἔτεσιν η'. ³³ Ἐπειτα ἀλλόφυ-
λοι ἐκράτησαν αὐτῶν ἔτεσιν μ'. Ἐἶτα Σαμφῶν ἔκρινεν αὐτούς
ἔτεσιν κ'. Ἐπειτα ³⁴ εἰρήνη ἐν αὐτοῖς ἐγένετο ἔτεσιν μ'. Ἐἶτα ³⁵ Σαμηρὰ
ἔκρινεν αὐτούς ἐνιαυτόν, Ἡλῖς ἔτεσιν κ', Σαμουήλ
ἔτεσιν ιβ'.

25. Μετὰ δὲ τοὺς κριτὰς ἐγένοντο βασιλεῖς ἐν αὐτοῖς, πρῶ-
τος ὀνόματι Σαούλ, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη κ', ἔπειτα Δαυὶδ ὁ πρό-
γονος ἡμῶν ἔτη μ'. Γίνεται οὖν μέχρι τῆς τοῦ Δαυὶδ βασιλείας
τὰ πάντα ¹ ἔτη υζη'. ² Μετὰ δὲ τούτους ἐβασίλευσε Σολομῶν,
ὁ καὶ τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ βουλήν θεοῦ πρῶτος
οἰκοδομήσας, δι' ἐτῶν μ', μετὰ δὲ ³ τοῦτον Ῥοβοὰμ ἔτεσιν ιζ', καὶ
μετὰ τοῦτον ⁴ Ἀβίας ἔτεσιν ζ', καὶ μετὰ τοῦτον Ἀσά ἔτεσιν μα',
καὶ μετὰ τοῦτον Ἰωσαφάτ ἔτεσιν κέ', μετὰ δὲ τοῦτον Ἰωράμ
⁵ ἔτη η', μετὰ δὲ τοῦτον Ὀχοζίας ἐνιαυτόν, καὶ μετὰ τοῦτον ⁶ Γο- B
θολία ἔτεσιν ε', μετὰ δὲ ⁷ ταύτην Ἰωὰς ἔτεσιν μ', καὶ μετὰ τοῦτον
⁸ Ἀμεσίας ἔτεσιν λθ', καὶ μετὰ τοῦτον Ὀζίας ἔτεσιν νβ', μετὰ δὲ
τοῦτον Ἰωαθαμ ἔτεσιν ις', μετὰ δὲ τοῦτον Ἄχαζ ἔτεσιν ιζ', καὶ μετὰ
τοῦτον Ἐζεκίας ἔτεσιν κθ', μετὰ δὲ τοῦτον Μανασσῆς ἔτεσιν νε',
μετὰ δὲ τοῦτον Ἀμῶς ἔτεσιν β', μετὰ δὲ τοῦτον Ἰωσίας ἔτεσιν λα',

33. Ἐπειτα . . . κ'] Cf. Iudd. 13 - 16.

34. εἰρήνη] Ven. εἰρήνην.

35. Σαμηρὰ] Ven. sine accentu. De hoc Samera tacent Biblia: ta-
cent etiam Theophili editores et in-
terpretes. Supra omissus est iudex
Σαμεγάρ Iudd. 3, 31. Is vero an-
nos fere trecentos ante tempus vi-
xit de quo hic sermo est. Quid igi-
tur? Fortasse Θαμηρὰ legendum.
Facile Θ et C confundebantur a li-
brariis. Nam intelligit Theophilus,
ni fallor, Ithamarum (Ἰθάμαρος,
Ἰθάμαρ): Ioseph. l. c. V. c. 11. §.
5; coll. Seldenum De success. in
pontif. 1, 3. Postea Gesn. vitiose
σαμαήλ.

1. ἔτη υζη'] Tres codd. msti

ἔτη νλς (= 436) mendose. Sic etiam
Gesn. Duc. Mor.; Claus. reddidit
495, Duc. 435. Mar. et Humphr.
ἔτη υζς' (= 496). Recte Fell. et
Wolf., quibuscum hic Galland. facit,
levi mutatione υζη' = 498. Nam
si numeros antea memoratos inde a
morte Mosis Iosuaeque imperio ad
Davidis obitum (27. 8. 40 etc.) in
summam colligis, efficiuntur anni
498: quos ipse Theophilus infra c.
28 consignavit.

2. Μετὰ πτλ.] Cf. 3 et 4 Regg.
— Mox vulgo Σολομῶν (perisp.).
Tum pro ὁ καὶ τὸν ναὸν . . . οἰ-
κοδομήσας Ven. Bodl. Par. ὁ (ὃς
B. et P.) καὶ τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱε-
ροσολύμοις κ. β. θ. πρ. ἐν ἱερο-
σολύμοις οἰκοδομήσεν (sic, sed in

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

μετὰ δὲ τοῦτον Ὁχὰς μῆνας γ', μετὰ δὲ τοῦτον Ἰωακείμ ἔτη ια',
 ἔπειτα 9 Ἰωακείμ ἕτερος μῆνας γ' ἡμέρας ι', μετὰ δὲ τοῦτον Σε-
 δεκίας ἔτη ια'. Μετὰ δὲ τούτους 10 τοὺς βασιλεῖς, διαμένοντος 25
 τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν καὶ μὴ μετανοοῦντος, 11 κατὰ C
 προφητείαν Ἰερεμίου ἀνέβη εἰς τὴν Ἰουδαίαν βασιλεὺς Βαβυλῶνος
 ὄνομα Ναβουχοδονόσορ. Οὗτος 12 μετόκησεν τὸν λαὸν τῶν Ἰου-
 δαίων εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὸν ναὸν κατέστρεψεν, ὃν ἀποδομήκει
 13 Σολομών. Ἐν δὲ τῇ μετοικεσίᾳ Βαβυλῶνος ὁ λαὸς ἐποίησεν
 ἔτη ο'. Γίνεται οὖν μέχρι τῆς παροικεσίας ἐν γῇ Βαβυλῶνος τὰ
 πάντα 14 ἔτη ,δπνδ' μῆνες ε' ἡμέραι ι'. Ὁν τρόπον δὲ ὁ θεὸς
 15 προεῖπεν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου τὸν λαὸν αἰχμαλωτισθῆ-
 ναι εἰς Βαβυλῶνα, 16 οὕτως προεσήμανεν καὶ τὸ πάλιν ἐπανελθεῖν
 αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν μετὰ ο' ἔτη. 17 Τελειουμένων οὖν λ' D
 ἐτῶν γίνεται Κύρος βασιλεὺς Περσῶν, ὃς κατὰ τὴν προφητείαν
 Ἰερεμίου δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ 18 ἐκήρυξεν κελεύων
 δι' ἐγγράφων τοὺς Ἰουδαίους πάντας, τοὺς ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ
 αὐτοῦ, ἐπιστρέφειν εἰς τὴν 19 ἑαυτῶν χώραν καὶ τῷ θεῷ ἀνοικο-
 δομεῖν τὸν ναόν, 20 ὃν καθηρῆκει βασιλεὺς Βαβυλῶνος ὁ προει-
 ρημένος. 21 Πρὸς τούτοις δὲ ὁ Κύρος κατ' ἐγκέλευσιν τοῦ θεοῦ 136

9. Ἰωακείμ] Ven. Ἰωακίμ, sed corrector ει ex ι fecit.

10. τοὺς] Ven. Bodl. Par. Editi praeter Mar. et Humphr. omiserunt. Μοx ἁμαρτήμασι Fell. Wolf. Humphr.

11. κατὰ πρ. Ἰερεμίου] Cf. Ierem. 6, 22; 16, 15.

12. μετόκησεν] Ven.; vulg. μετόκησε.

13. Σολομών] Fell. et Wolf.: caeteri —ων (n. 2).

14. ἔτη ,δπνδ'] Ven. Bodl. Par. At Gesn. Duc. Mor. ἔτη δπνδ'. Claus. reddidit 5035, Duc. 4954. Ille codicum numerus recte habet. Nam a morte Davidis et regno Salomonis ad deportationem usque Babylonicam numeri antea a Theophilo

allati faciunt annos 518 menses 6 dies 10, ipso auctore infra c. 28 consentiente. Si addis 498 (supra n. 1) et 3938 (c. 24. n. 25) a mundo condito ad mortem Davidis, habes annos 4954 m. 6. d. 10.

15. προεῖπεν] Ven.; vulg. προεῖπε. Idem postea de προεσήμανεν monendum.

16. οὕτως] Codd. tres msti, Mar. Humphr.; caeteri c. Gesn. (Claus. ita etiam) οὗτος.

17. Τελειουμένων οὖν λ' ἐτῶν] Ven. et Bodl. et Par. τελειουμένων (τελειωμένων P.) οὖν ν' ἐτῶν (πεντήκοντα ἔτη P.). Cum Ven. et Bodl. etiam Gesn. Duc. Mor. consentiant. Caeteri editores praecedente Fello pro ν' (= 50) restituerunt ο' (= 70).

nis 31, post hunc Ochas mensibus tribus, post hunc Ioachim annis 11, post hunc alter Ioachim mensibus 3 et diebus 10, post hunc Sedecias annis 11. Post hos reges, quum populus perseveraret in peccatis nec poenitentiam ageret, ascendit, ut praedictum fuerat a propheta Ieremia, rex Babylonis in Iudaeam nomine Nabuchodonosor. Hic populum Iudaeorum Babylonem transtulit, et templum destruxit, quod Salomo exstruxerat. In exilio Babylonico fuit populus annis 70. Tempus ergo universum a condito mundo usque ad transmigrationem Babyloniam complectitur annos 4954 menses 6 et dies 10. Quemadmodum autem deus praedixit per Ieremiam prophetam populum Babylonem captivum ductum iri, ita praesignificavit eos reversuros in terram suam post annos 70. Expletis igitur annis 30 regnum Persarum Cyrus adipiscitur, qui secundum Ieremiae prophetiam altero regni sui anno edictum scripto consignatum promulgat ut Iudaei omnes, qui in suo imperio essent, patriam sedem repeterent et templum deo instaurarent, quod praedictus rex Babylonis everterat. Ad haec Cyrus divinis iussis obtem-

Idem cum Fello paullo infra (in fine huius capituli: vide n. 23) ex *Δαρείου* fecerunt nomen *Κύρου*, et sub initium c. 27 (vide ibi n. 1) Cyro adscripserunt annos *κθ'* (= 29), ubi in antiquis codicibus legitur *τριάκοντα ὀκτώ*. Verum huiusmodi licentiam iure meritoque improbat Des - Vignoles (Chronologie de l'hist. sainte Tom. II. p. 599), qui validis rationibus evincit duobus postremis locis recte se habere Theophili textum et illum locum solum iuxta S. Patris chronologiam emendatione indigere, adeo ut, si pro 50 rescribatur 30 (*Δ* pro *N*), rite omnia procedant. Dicit V. D. inter alia: „Si au-lieu de 50 ans. (entre le transport de Sédécias en Baby-

lone et le règne de Cyrus) on n'écrit que 30 (*λ* pour *ν*), comme fait Eusébe, le conte sera fort juste. Car Théophile donne 38 ans au règne de Cyrus, en y comprenant sans doute les 8 ans de Cambyse et des Mages, qu'il ne nomme pas. Ajoûtant donc les 2 premières années de Darius, on aura (30 + 38 + 2) les 70 ans, dont il s'agit.“

18. *ἐκήρυξεν*] Ven.; vulg. — *ξε*.

19. *ἐαυτῶν*] Par.; reliqui codd. msti et Gesn. Duc. Mor. Fell. *ἐαυτοῦ*.

20. *ὄν*] In Ven., ubi excidit ob similem syllabam praecedentem, a correctore supra lineam additum.

21. *Πρὸς ... ναόν*] Cf. Esdr. 1, 7 sq. — Vulg. *προσέταξε*, pro

προσέταξεν Σαβεισάρῳ καὶ Μιθριδάτῃ, τοῖς ἰδίοις σωματοφύλαξι, τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ ναοῦ ²² τοῦ τῆς Ἰουδαίας ληφθέντα ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἀποκομισθῆναι καὶ ἀποτεθῆναι εἰς τὸν ναόν. Ἐν τῷ οὖν δευτέρῳ ἔτει ²³ Δαρείου πληροῦται τὰ οὗ ἔτη, τὰ προειρημένα ὑπὸ τοῦ Ἰερεμίου.

26. Ἐντεῦθεν ὁρᾶν ¹ ἔστιν πῶς ἀρχαιότερα καὶ ἀληθέστερα δείκνυται τὰ ἱερὰ γράμματα τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι τῶν καθ' Ἑλληνας καὶ Αἰγυπτίους, ² ἢ εἰ καὶ τινὰς ἑτέρους ἱστοριογράφους. Β Ἦτοι γὰρ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης ἢ καὶ Ξενοφῶν ἢ ³ ὅπως οἱ ἄλλοι ἱστοριογράφοι, οἱ πλείους ἤρξαντο σχεδὸν ἀπὸ τῆς Κύρου καὶ Δαρείου βασιλείας ἀναγράφειν, μὴ ἐξισχύσαντες τῶν παλαιῶν καὶ προτέρων χρόνων τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν. Τί γὰρ μέγα ἔφασαν εἰ περὶ Δαρείου καὶ Κύρου τῶν κατὰ βαρβάρους βασιλέων ⁴ εἶπον, ἢ κατὰ Ἑλληνας Ζωκύρου καὶ Ἰππίου, ἢ τοὺς Ἀθηναίων καὶ Δακεδαιμονίων πολέμους, ἢ τὰς Ξέρξου πράξεις ἢ Πausανίου τοῦ ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἀθηνᾶς λιμῶ κινδυνεύσαντος διαφθαρήναι, ἢ τὰ περὶ Θεμιστοκλέα καὶ τὸν πόλεμον ⁵ τὸν Πελοποννησίων, ἢ τὰ περὶ Ἀλκιβιάδην καὶ Θρασύβουλον; ⁶ Οὐ γὰρ πρόκειται ἡμῖν ὕλη πολυλογίας, ἀλλὰ εἰς τὸ φανερωῶσαι τὴν τῶν χρόνων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ποσότητα καὶ ἐλέγξαι τὴν ματαιοπονίαν καὶ φλυαρίαν τῶν συγγραφέων, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἑτῶν οὔτε δισμυρίαί μυριάδες, ὡς Πλάτων ἔφη, ⁷ καὶ ταῦτα ἀπὸ κατακλυ-

—ξεν (Ven.). Pariter σωματοφύλαξι. Ven. μιθριδάτι.

22. τοῦ] Duc. Mor. Fell. Wolf. omiserunt, absque codd. instorum auctoritate.

23. Δαρείου] Ven. Bodl. Par., Gesn. Duc. Mor. At vero caeteri editores textui inepte inseruerunt Κύρου, Felli coniecturam. Cf. antea n. 17 a me observata.

1. ἔστιν] Ven.; vulg. ἐστι.

2. ἢ εἰ καὶ τινὰς ἑτέρους ἱστ.

Ἦτοι γὰρ Ἡ. καὶ] Ven. et Bodl. et editi. Excipiendi sunt Mar. et Humphr., cum Par. repraesentan-

tes: ἢ καὶ τινῶν ἑτέρων ἱστοριογράφων. Ἡρόδοτος γὰρ καὶ: quae verba procul dubio correctionem Palaecappae praebent. Ista vero Theophilus ἐλλειπτικῶς protulit. Et formulam ἦτοι . . . ἢ (etiam initio enuntiationis) in deliciis habuit, ut lib. II. c. 38. n. 1 ostendi. Statim affert τινὰς ἑτέρους (scil. praeter illos in antecedente expositione memoratos): Herodotum etc.

3. ὅπως] H. e. oder wie die übrigen Geschichtsschreiber heissen mögen. Fortasse ὅλως.

4. εἶπον κτλ.] Zopyrus, Da-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

θεοῦ ἕως τῶν αὐτοῦ χρόνων τοσαῦτα ἔτη γεγενῆσθαι δογματίζων, οὔτε μὴν ἐμυριάδες καὶ ὅ γοεῖ ἔτη, καθὰ προειρήκαμεν Ἀπολλώνιον τὸν Αἰγύπτιον ἱστορεῖν· οὐδὲ ἄγέννητος ὁ κόσμος ἐστίν D καὶ αὐτοκρατισμὸς τῶν πάντων, καθὼς Πυθαγόρας καὶ οἱ λοιποὶ πεφλυαρτίκασιν, ἀλλὰ μὲν οὖν γενητὸς καὶ προνοία διοικεῖται ὑπὸ τοῦ ποιήσαντος τὰ πάντα θεοῦ· ¹⁰ καὶ ὁ πᾶς χρόνος καὶ τὰ ἔτη δεικνύται τούτοις βουλομένοις κείθεσθαι τῇ ἀληθείᾳ. Μήπως οὖν ¹¹ δόξωμεν μέχρι Κύρου δεδηλωμέναι, τῶν δὲ μεταξὺ χρόνων ἀμελεῖν, ὡς μὴ ἔχοντες ἀποδειξαι, θεοῦ παρέχοντος καὶ τῶν ἑξῆς χρόνων τὴν τάξιν πειράσασθαι κατὰ τὸ δυνατόν ἐξηγήσασθαι.

27. Κύρου οὖν βασιλεύσαντος ¹ ἔτεσιν τριάκοντα ὀκτώ καὶ 26 ἀναιρεθέντος ὑπὸ ² Τομύριδος ἐν Μασσαγετία, τότε οὔσης ὀλυμπιάδος ἑξηκοστῆς δευτέρας· ἔκτοτε ἤδη οἱ Ῥωμαῖοι ἐμεγαλύνοντο τοῦ θεοῦ κρατύνοντος αὐτούς, ἐκτισμένης τῆς Ῥώμης ὑπὸ Ῥωμύλου, τοῦ παιδὸς ἱστορουμένου Ἄρεως ³ καὶ Ἰλίας, ὀλυμπιάδι ζ, τῇ πρὸ ⁴ εἰ καὶ ζ καλανδῶν Μαΐων, τοῦ ἐνιαυτοῦ τότε ⁴ δεκαμήνου ἀριθμουμένου· τοῦ οὖν Κύρου τελευτήσαντος, ὡς ἐφθη-

punxerunt Fell. et Wolf. Caeterum comp. c. 16.

8. ,γοεῖ] Ven. et Par.; at Bodl. et editi τοεῖ, = 375. De literarum Γ et Τ commutatione c. 23. n. 6 dixi. Revocat Theophilus ad c. 16: ubi Apollonius a mundi origine (non ἀπὸ κατακλισμοῦ) numerasse dicitur quindecim myriades et annos ter mille et septuaginta quinque. Antea Wolf. mendose γεγενῆσθαι. Tum idem c. Fello non καθὰ (Ven. et Par.) sed καθὼς.

9. ἀγέννητος] Mor. Mar. Humphr. ἀγέννητος, sine codicis ullius auctoritate. Mox ἐστὶ vulg. pro ἐστίν (Ven.).

10. καὶ ὁ πᾶς] Ven. et Bodl. et Gesn. κλοπᾶς corrupte. Vulgo τούτοις βουλ. legitur loco τοῖς βουλ., quod quidem Maran. coniecit legendum et Humphr. in textu posuit.

11. δόξωμεν] Wolf. et Humphr.; sequitur enim ἔχοντες. Caeteri editt. δόξω μὲν, uli est in codd. mstis. Id si legitur, ponendum etiam erit ἔχοντος (Grab.). Theophilus scripsit ΔΟΞΩΜΕΝ.

1. ἔτεσιν τριάκοντα ὀκτώ] Ven. Bodl. Par. (ἔτεσι, sine ν, B. et P.); in Par. καὶ inter τριάκοντα et ὀκτώ supra lineam scriptum est. Etiam Gesn. Duc. Mor. ἔτεσι τριάκοντα ὀκτώ. Caeteri vero editores textui inseruerunt ἔτεσι κθ' (= 29), ineptam Felli coniecturam. Cf. supra c. 25. n. 17 a me exposita.

2. Τομύριδος ἐν Μασσαγετία] Ven. et Bodl. (et Par.?) itemque Gesn. μυριάδος ἐν μεσσαγγίαι (αι = α, Gesn. μεσαγγίαι), Duc. et Mor. μυριάδος ἐν Μεσαγγία. Prima nominis reginae syllaba ΤΟ cur

tam annorum seriem effluxisse decernens, nec quindecim myriades et ter mille et septuaginta quinque anni, ut Apollonium Aegyptium narrare supra diximus; nec mundus increatus est nec fortuito omnia fiunt, ut Pythagoras et caeteri nugati sunt, sed sane creatus et providentiâ regitur a deo qui omnia creavit: ac tempus omne et anni facile his demonstrantur qui veritati obtemperare volunt. Ne igitur videamur demonstrationem ad Cyrum quidem perduxisse, quae autem consecuta sunt tempora negligere, quasi ea demonstrare non possimus, deo dante consequentium quoque temporum ordinem conabor quoad fieri potest exponere.

27. Cyro igitur post regnum annorum triginta octo a Tomyride in Massagetia occiso, olympiade sexagesima secunda: iam ex eo tempore Romanorum res crescebant deo eos confirmante, quum urbs a Romulo, qui Martis et Iliæ filius perhibetur, condita fuisset olympiade septima, ante decimum septimum calendas Maii, quo tempore annus decem mensium numerabatur: — Cyro igitur mortuo, ut modo di-

omitteretur, effecit similis antecedentis praepositionis ὑπὸ syllaba ΠΟ. Ad veterum codd. vestigia prope accedunt Fell. Wolf. Mar. Humphr. qui receperunt *Τομυρίδος* (*Τουμυρίδος* M. et H.) ἐν *Μασσαγείᾳ* (translulit M. „apud Massagetas“). Cyrum a Tomyride regina Massagetarum trucidatum esse post Herod. I. c. 205 sqq. multi retulerunt. Cf. Justin. Hist. I. c. 8 et Euseb. Chron. ad Olymp. 62 (ed. Aucher. T. II) p. 201. Ducaeus male coniecit *Τομυρίδος ἐν Μασσαγερῶν χώρᾳ*. Maluit Io. Buhnerius (Recherches et Dissertations sur Herodote p. 197) legi *Τομ. ἐν Ἀβασγίᾳ*, fretus auctoritate Tzetzae, cui Hist. Chil. V. c. 17 et XII. c. 451 Massagetae *Abasgi* (*Ἀβασγοί*) sunt. Nollius „ex Par. vestigiis“: *Τομ. ἐν Μασσαγέταις*.

3. καὶ Ἰλίας] Par. addit: ὡς δὲ τινες Ἰέας Συλβίας. Quae verba scholion librarii continent. Constat enim matrem Romuli ab historicis maxime Rheam Sylviam, a poetis vero Iliam dictam esse. Cf. Virgil. Aen. I. 274 (278), Hor. Od. IV. 8. 22, Ovid. Fast. II. 598. Paulo ante Ven. ῥωμύλλον. Mox tres codd. msti et Gesn. Duc. Mor. τῇ πρὸ ἰ' καὶ ζ' καλ. M. (= 15. Apr.) legunt, caeteri vero editt. τῇ πρὸ ἰ' καὶ α' καλ. M. („undecimo calendas Maii“ = 21. Apr.) effecerunt. Nam de Palliis Plutarchus in vita Romuli ait: ὅτι μὲν οὖν ἡ κτίσις γένοιτο τῇ πρὸ ἕνδεκα καλανδῶν Μαΐων ὁμολογεῖται. Adde Iul. Solin. Polyh. c. 2. Non muto.

4. δεκαμήνου] Gesn. et Mor. δὲ καμήλου.

μεν εἰρημέναι, ὀλυμπιάδι ἐξηκοστῇ καὶ δευτέρᾳ, ⁵ γίνεται καιρὸς ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἔτη σκ', ᾧ καὶ Ῥωμαίων ἤρξεν Ταρκύνιος Σούπερβος τοῦνομα, ὃς πρῶτος ἐξώρισεν Ῥωμαίους τινὰς καὶ Β παῖδας διέφθειρεν καὶ σπάδοντας ἐγχωρίους ἐποίησεν· ἔτι μὴν καὶ τὰς παρθένους ⁶ διαφθείρων πρὸς γάμον ἐδίδου. Διὸ ⁷ οἰκείως Σούπερβος ἐκλήθη τῇ Ῥωμαϊκῇ γλώσσῃ· ἐρμηνεύεται δὲ ὑπερήφανος. ⁸ Αὐτὸς γὰρ πρῶτος ἐδογματίσεν τοὺς ἀσπαζομένους αὐτὸν ὑπὸ ἐτέρου ἀντασπάζεσθαι. "Ὅς ἐβασίλευσεν ἔτεσιν κέ'. Μεθ' ὃν ἤρξαν ἐνιαύσιοι ὕπατοι, χιλίαρχοι ἢ ⁹ ἀγορανόμοι ἔτεσιν υνγ', ὧν τὰ ὀνόματα καταλέγειν πολὺ καὶ περισσὸν ἡγούμεθα. Εἰ γάρ τις βούλεται μαθεῖν, ἐκ τῶν ἀναγραφῶν εὐρήσει ὧν ἀνέγραψεν ¹⁰ Χρῦσεως ὁ νομεγκλάτωρ, ἀπελεύθερος γενόμενος C ¹¹ Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου, ὃς ¹² ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης μέχρι τελευτῆς τοῦ ἰδίου πάτρωνος αὐτοκράτορος Οὐήρου σαφῶς πάντα ἀνέγραψεν, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς χρόνους. Ἐκράτησαν οὖν ¹³ Ῥωμαίων ἐνιαύσιοι, ὧς φαμεν, ἔτεσιν υνγ'. Ἐπειτα οὕτως ἤρξαν οἱ αὐτοκράτορες καλούμενοι· πρῶτος Γάϊος Ἰούλιος, ὃς ²⁷ ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας δ' ¹⁴ ἡμέρας ἕξ. Ἐπειτα Αὔγουστος ¹⁵ ἔτη νς' μῆνας δ' ἡμέραν μίαν. Τιβέριος ἔτη κβ'. Εἶτα Γάϊος

5. γίνεται] Ven. et Par. addunt ὅτε. Mox pro ᾧ καὶ, quod tres codd. msti tuentur, Fell. Wolf. Humphr. ᾧ καιρῶ dederunt. Sed potest καὶ tolerari et ᾧ ad antecedens καιρὸς referri. Pro ἤρξεν (Ven.) editi ἤρξε. Pariter posthac ἐξώρισε et διέφθειρε.

6. διαφθείρων] Ven. διέφθειρον, Bodl. διεφθείρων.

7. οἰκείως] Ven. εἰκέως, sed corrector emendavit.

8. Αὐτὸς γὰρ κτλ.] Hanc consuetudinem praetermisit Livius, cum facta enumeraret quae Superbo cognomen indiderunt (Lib. I. 49). Humphry. — Vulgo ἐδογματίσε.

9. ἀγορ.] Ven. ἀγαράνομοι.

10. Χρ. ὁ νομεγκλάτωρ] Ven.

et Bodl. χρῦσεως ὃν ὁ μὲν κλάτωρ. Par. χρῦσεως καὶ ἄλλοι ὧν ὁ μὲν κλάτωρ. Gesn. Duc. Mor. χρῦσερος (Χρῦσορος Mor.) ὃν (ὧν Duc.) ὁ μὲν κράτωρ. Caeteri editores, praeceuntibus Casaubono ad Spartiani Hadrianum c. 20 et Reinesio Var. lectt. l. I. p. 117, recta vocum distinctione legunt Χρῦσεως (Χρῦσερος Mar. et Humphr. male) ὁ νομεγκλάτωρ (νομενκλάτωρ Mar.). Accentum quod attinet, mallet Χρυσέρος (parox.) Wolfius; sed Χρῦσερος codicum retineo, quum scribatur etiam δύσερος. Cf. Io. Fr. Ebert. Dissertt. Sicul. T. I (Regim. 1825) p. 153. Eius Chryserotis, qui servi calatoris officio aliquando apud M. Aurelium functus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

μεν εἰρηκέναι, ὀλυμπιάδι ἐξηκοστῇ καὶ δευτέρᾳ, ⁵ γίνεται καιρὸς ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἔτη σκ', ᾧ καὶ Ῥωμαίων ἤρξεν Ταρκύνιος Σούπερβος τοῦνομα, ὃς πρῶτος ἐξώρισεν Ῥωμαίους τινὰς καὶ Β παῖδας διέφθειρεν καὶ σπάδοντας ἐγχωρίους ἐποίησεν· ἔτι μὴν καὶ τὰς παρθένους ⁶ διαφθείρων πρὸς γάμον ἐδίδου. Διὸ ⁷ οἰκείως Σούπερβος ἐκλήθη τῇ Ῥωμαϊκῇ γλώσσει· ἐρμηνεύεται δὲ ὑπερήφανος. ⁸ Αὐτὸς γὰρ πρῶτος ἐδογματίσεν τοὺς ἀσπαζομένους αὐτὸν ὑπὸ ἑτέρου ἀντασπάζεσθαι. Ὅς ἐβασίλευσεν ἔτεσιν κέ. Μεθ' ὃν ἤρξαν ἐνιαύσιοι ὕπατοι, χιλίαρχοι ἢ ⁹ ἀγορανόμοι ἔτεσιν υνγ', ὧν τὰ ὀνόματα καταλέγειν πολὺ καὶ περισσὸν ἠγούμεθα. Εἰ γὰρ τις βούλεται μαθεῖν, ἐκ τῶν ἀναγραφῶν εὐρήσει ὧν ἀνέγραψεν ¹⁰ Χρύσεως ὁ νομεγκλάτωρ, ἀπελεύθερος γενόμενος ¹¹ Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου· ὃς ¹² ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης μέχρι τελευτῆς τοῦ ἰδίου πάτρωνος αὐτοκράτορος Οὐήρου σαφῶς πάντα ἀνέγραψεν, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς χρόνους. Ἐκράτησαν οὖν ¹³ Ῥωμαίων ἐνιαύσιοι, ὧς φαμεν, ἔτεσιν υνγ'. Ἐπειτα οὕτως ἤρξαν οἱ αὐτοκράτορες καλούμενοι· πρῶτος Γάιος Ἰούλιος, ὃς ²⁷ ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας δ' ¹⁴ ἡμέρας ἕξ. Ἐπειτα Αὐγουστος ¹⁵ ἔτη νς' μῆνας δ' ἡμέραν μίαν. Τιβέριος ἔτη κβ'. Εἶτα Γάιος

5. γίνεται] Ven. et Par. addunt ὅτε. Mox pro ᾧ καὶ, quod tres codd. msti tuentur, Fell. Wolf. Humphr. ᾧ καιρῶ dederunt. Sed potest καὶ tolerari et ᾧ ad antecedens καιρὸς referri. Pro ἤρξεν (Ven.) editi ἤρξε. Pariter posthac ἐξώρισε et διέφθειρε.

6. διαφθείρων] Ven. διέφθειρον, Bodl. διεφθείρων.

7. οἰκείως] Ven. εἰκέως, sed corrector emendavit.

8. Αὐτὸς γὰρ κτλ.] Hanc consuetudinem praetermisit Livius, cum facta enumeraret quae Superbo cognomen indiderunt (Lib. I. 49). Humphry. — Vulgo ἐδογματίσει.

9. ἀγορ.] Ven. ἀγαράνομοι.

10. Χρ. ὁ νομεγκλάτωρ] Ven.

et Bodl. χρύσεως ὃν ὁ μὲν κλάτωρ. Par. χρύσεως καὶ ἄλλοι ὧν ὁ μὲν κλάτωρ. Gesn. Duc. Mor. χρύσερος (Χρύσορος Mor.) ὃν (ὧν Duc.) ὁ μὲν κράτωρ. Caeteri editores, praeceuntibus Casaubono ad Spartiani Hadrianum c. 20 et Reinesio Var. lectt. l. I. p. 117; recta

vocum distinctione legunt Χρύσεως (Χρύσερος Mar. et Humphr. male) ὁ νομεγκλάτωρ (νομενκλάτωρ Mar.). Accentum quod attinet, mallet Χρυσέρος (parox.) Wolfius; sed Χρύσεως codicum retineo, quum scribatur etiam δύσεως. Cf. Io. Fr. Ebert. Dissertt. Sicul. T. I (Regia 1825) p. 153. Eius Chrytis, qui servi calatoris ut quando apud M. Aurelium

μετὰ δὲ τοῦτον Ὁχὰς μῆνας γ', μετὰ δὲ τοῦτον Ἰωακείμ ἔτη ια',
 ἔπειτα ⁹ Ἰωακείμ ἕτερος μῆνας γ' ἡμέρας ι', μετὰ δὲ τοῦτον Σε-
 δεκίας ἔτη ια'. Μετὰ δὲ τούτους ¹⁰ τοὺς βασιλεῖς, διαμένοντος 25
 τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν καὶ μὴ μετανοοῦντος, ¹¹ κατὰ C
 προφητείαν Ἰερεμίου ἀνέβη εἰς τὴν Ἰουδαίαν βασιλεὺς Βαβυλῶνος
 ὄνομα Ναβουχοδονόσορ. Οὗτος ¹² μετώκησεν τὸν λαὸν τῶν Ἰου-
 δαίων εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὸν ναὸν κατέστρεψεν, ὃν ἀκοδομήκει
¹³ Σολομών. Ἐν δὲ τῇ μετοικεσίᾳ Βαβυλῶνος ὁ λαὸς ἐποίησεν
 ἔτη ο'. Γίνεται οὖν μέχρι τῆς παροιικεσίας ἐν γῆ Βαβυλῶνος τὰ
 πάντα ¹⁴ ἔτη ,δπνδ' μῆνες ε' ἡμέραι ι'. Ὁν τρόπον δὲ ὁ θεὸς
¹⁵ προεῖπεν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου τὸν λαὸν αἰχμαλωτισθῆ-
 ναι εἰς Βαβυλῶνα, ¹⁶ οὕτως προεσήμανεν καὶ τὸ πάλιν ἐπανελθεῖν
 αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν μετὰ ο' ἔτη. ¹⁷ Τελειουμένων οὖν λ' D
 ἐτῶν γίνεται Κύρος βασιλεὺς Περσῶν, ὃς κατὰ τὴν προφητείαν
 Ἰερεμίου δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ¹⁸ ἐκήρυξεν κελεύων
 δι' ἐγγράφων τοὺς Ἰουδαίους πάντας, τοὺς ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ
 αὐτοῦ, ἐπιστρέφειν εἰς τὴν ¹⁹ ἑαυτῶν χώραν καὶ τῷ θεῷ ἀνοικο-
 δομεῖν τὸν ναόν, ²⁰ ὃν καθηγήκει βασιλεὺς Βαβυλῶνος ὁ προει-
 ρημένος. ²¹ Πρὸς τούτοις δὲ ὁ Κύρος κατ' ἐγκέλευσιν τοῦ θεοῦ 136

9. Ἰωακείμ] Ven. Ἰωακίμ, sed corrector ει ex ι fecit.

10. τοὺς] Ven. Bodl. Par. Editi praeter Mar. et Humphr. omiserunt. Μοχ ἁμαρτήμασι Fell. Wolf. Humphr.

11. κατὰ πρ. Ἰερεμίου] Cf. Ierem. 6, 22; 16, 15.

12. μετώκησεν] Ven.; vulg. μετώκησε.

13. Σολομών] Fell. et Wolf.: caeteri —ων (n. 2).

14. ἔτη ,δπνδ'] Ven. Bodl. Par. At Gesn. Duc. Mor. ἔτη δπνδ'. Claus. reddidit 5035, Duc. 4954. Ille cœdicum numerus recte habet. Nam a morte Davidis et regno Salomonis ad deportationem usque Babylonicam numeri antea a Theophilo

allati faciunt annos 518 menses 6 dies 10, ipso auctore infra c. 28 consentiente. Si addis 498 (supra n. 1) et 3938 (c. 24. n. 25) a mundo condito ad mortem Davidis, habes annos 4954 m. 6. d. 10.

15. προεῖπεν] Ven.; vulg. προεῖπε. Idem postea de προεσήμανεν monendum.

16. οὕτως] Codd. tres msti, Mar. Humphr.; caeteri c. Gesn. (Claus. ita etiam) οὗτος.

17. Τελειουμένων οὖν λ' ἐτῶν] Ven. et Bodl. et Par. τελειουμένων (τελειωμένων P.) οὖν ν' ἐτῶν (πεντήκοντα ἔτη P.). Cum Ven. et Bodl. etiam Gesn. Duc. Mor. consentiunt. Caeteri editores praecunte Fello pro ν' (= 50) restituerunt ο' (= 70).

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

πρόσέταξεν Σαβεσσάρω καὶ Μιθριδάτῃ, τοῖς ἰδίοις σωματοφύλαξι, τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ ναοῦ ²² τοῦ τῆς Ἰουδαίας ληφθέντα ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἀποκομισθῆναι καὶ ἀποτεθῆναι εἰς τὸν ναόν. Ἐν τῷ οὖν δευτέρῳ ἔτει ²³ Δαρείου πληροῦται τὰ ὀξῆτα, τὰ προειρημένα ὑπὸ τοῦ Ἰερεμίου.

26. Ἐντεῦθεν ὁρᾶν ¹ ἔστιν πῶς ἀρχαιότερα καὶ ἀληθέστερα δείκνυται τὰ ἱερὰ γράμματα τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι τῶν καθ' Ἑλλήνας καὶ Αἰγυπτίους, ² ἢ εἰ καὶ τινὰς ἑτέρους ἱστοριογράφους. Β Ἦτοι γὰρ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης ἢ καὶ Ξενοφῶν ἢ ³ ὅπως οἱ ἄλλοι ἱστοριογράφοι, οἱ πλείους ἤρξαντο σχεδὸν ἀπὸ τῆς Κύρου καὶ Δαρείου βασιλείας ἀναγράφειν, μὴ ἐξισχύσαντες τῶν παλαιῶν καὶ προτέρων χρόνων τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν. Τί γὰρ μέγα ἔφασαν εἰ περὶ Δαρείου καὶ Κύρου τῶν κατὰ βαρβάρους βασιλέων ⁴ εἶπον, ἢ κατὰ Ἑλληνας Ζωπύρου καὶ Ἰππίου, ἢ τοὺς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολέμους, ἢ τὰς Ξέρξου πράξεις ἢ Πausανίου τοῦ ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἀθηναῖς λιμῶν κινδυνεύσαντος διαφθαρεῖν, ἢ τὰ περὶ Θεμιστοκλέα καὶ τὸν πόλεμον ⁵ τὸν Πελοποννησίων, ἢ τὰ περὶ Ἀλκιβιάδην καὶ Θρασύβουλον; ⁶ Οὐ γὰρ πρόκειται ἡμῖν ὕλη πολυλογίας, ἀλλὰ εἰς τὸ φανερωῖσαι τὴν τῶν χρόνων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ποσότητα καὶ ἐλέγξαι τὴν ματαιοπονίαν καὶ φλυαρίαν τῶν συγγραφέων, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἑτῶν οὔτε δισμυρία μυριάδες, ὡς Πλάτων ἔφη, ⁷ καὶ ταῦτα ἀπὸ κατακλυ-

—ξεν (Ven.). Pariter σωματοφύλαξι. Ven. μιθριδάτι.

22. τοῦ] Duc. Mor. Fell. Wolf. omiserunt, absque codd. instorum auctoritate.

23. Δαρείου] Ven. Bodl. Par., Gesn. Duc. Mor. At vero caeteri editores textui inepte inseruerunt Κύρου, Felli coniecturam. Cf. antea n. 17 a me observata.

1. ἔστιν] Ven.; vulg. ἔστι.

2. ἢ εἰ καὶ τινὰς ἑτέρους ἱστ. Ἦτοι γὰρ Ἡ. καὶ] Ven. et Bodl. et editi. Excipiendi sunt Mar. et Humphr., cum Par. repraesentan-

tes: ἢ καὶ τινῶν ἑτέρων ἱστοριογράφων. Ἡρόδοτος γὰρ καὶ: quae verba procul dubio correctionem Palaecappae praebent. Ista vero Theophilus ἐλλειπτικῶς protulit. Et formulam ἦτοι . . . ἢ (etiam initio enuntiationis) in deliciis habuit, ut lib. II. c. 38. n. 1 ostendi. Statim affert τινὰς ἑτέρους (scil. praeter illos in antecedente expositione memoratos): Herodotum etc.

3. ὅπως] H. e. oder wie die übrigen Geschichtsschreiber heissen mögen. Fortasse ὅλως.

4. εἶπον κτλ.] Zopyrus, Da-

perans, mandavit Sabessaro et Mithridati, satellitibus suis, ut vasa ex templo Iudaeae a Nabuchodonosoro ablata restituerent et reponerent in templo. Anno igitur secundo Darii complentur anni illi septuaginta, a Ieremia praedicti.

26. Hinc perspicere licet quomodo antiquiores et veteriores demonstrantur sacrae apud nos literae quam literae apud Graecos et Aegyptios, vel si et quosdam alios historiae scriptores afferas. Plerique enim, sive Herodotus et Thucydides, sive etiam Xenophon et omnino caeteri historiae scriptores, initium fere scribendi a Cyri et Darii regno fecerunt, quum de antiquis et prioribus temporibus nihil possent accurate dicere. Quid enim magni dixerunt si de Dario et Cyro regibus apud barbaros scripserunt, aut de Zopyro et Hippiam apud Graecos, aut de Atheniensium et Lacedaemoniorum bellis, aut de rebus gestis a Xerxe aut a Pausania qui in Minervae templo paene fame necatus est, aut de Themistocle et bello Peloponnesiaco, aut de Alcibiade et Thrasybulo? Neque enim mihi propositum est loquaciter omnia persequi, sed annorum a mundi creatione numerum demonstrare et operosas ineptias scriptorum arguere, quippe quum nec viginti mille myriades annorum fuerint, ut Plato pronuntiavit, et quidem a diluvio ad suam usque aetatem tan-

rii minister, non ad Graecos pertinet sed ad barbaros; quare Fell. et Wolf. nomen transposuerunt eiusque loco Hippiae patrem Pisistratum substituerunt: ἢ Ζωπύρου εἶπον, ἢ κ. Ἔ. Πεισιστράτου κ. Ἴππ. Si quid mutandum, legas pro Ζωπύρου nomen Κόδρου (Thienem.), ultimi Atheniensium regis, qui, ut Lacedaemonii vincerentur, voluntariam sibi mortem conscivit. Non muto. Mox Theophilus de Pausania sic loquitur, quasi fame non perierit in templo Minervae sed periculo tan-

tum fuerit obiectus. Cf. c. 16. n. 6. Mign. καθ' Ἑλλ. dedit; sed κατὰ Ἑλλ. omnes codd. msti et editi tuentur, ut supra καθ' Ἑλλ. omnes exhibent.

5. τὸν] Par. τῶν.

6. Οὐ γὰρ κτλ.] Thienemann., falsa Clauseri versione (ap. Wolf.) deceptus, putavit legendum: Οὐ δὲ βούλομαι τὰ πάντα διηγῆσασθαι· πρόκειται γὰρ κτλ.

7. καὶ ταῦτα] Ven. et Par. Particulam καὶ omittunt Bodl. Gesn. Duc. Mor. Mar. Utramque vocem ex-

σμοῦ ἕως τῶν αὐτοῦ χρόνων τοσαῦτα ἔτη γεγενῆσθαι δογματίζων, οὔτε μὴν ἑ' μυριάδες καὶ ⁸ γοε' ἔτη, καθὰ προειρήκαμεν Ἀπολλώνιον τὸν Αἰγύπτιον ἱστορεῖν· οὐδὲ ⁹ ἀγέννητος ὁ κόσμος ἐστίν D καὶ αὐτοματισμὸς τῶν πάντων, καθὼς Πυθαγόρας καὶ οἱ λοιποὶ πεφλυαρήκασιν, ἀλλὰ μὲν οὖν γενητὸς καὶ προνοία διοικεῖται ὑπὸ τοῦ ποιήσαντος τὰ πάντα θεοῦ· ¹⁰ καὶ ὁ πᾶς χρόνος καὶ τὰ ἔτη δεικνυται τούτοις βουλομένοις πείθεσθαι τῇ ἀληθείᾳ. Μήπως οὖν ¹¹ δόξωμεν μέχρι Κύρου δεδηλωκέναι, τῶν δὲ μεταξὺ χρόνων ἀμελεῖν, ὡς μὴ ἔχοντες ἀποδείξαι, θεοῦ παρέχοντος καὶ τῶν ἐξῆς χρόνων τὴν τάξιν πειράσομαι κατὰ τὸ δυνατόν ἐξηγήσασθαι.

27. Κύρου οὖν βασιλεύσαντος ¹ ἔτεσιν τριάκοντα ὀκτῶ καὶ 26 ἀναιρεθέντος ὑπὸ ² Τομύριδος ἐν Μασσαγετία, τότε οὔσης ὀλυμ- 137 πιάδος ἐξηκοστῆς δευτέρας· ἔκτοτε ἤδη οἱ Ῥωμαῖοι ἐμεγαλύνοντο τοῦ θεοῦ κρατύνοντος αὐτούς, ἐκτισμένης τῆς Ῥώμης ὑπὸ Ῥωμύλου, τοῦ παιδὸς ἱστορουμένου Ἄρεως ³ καὶ Ἰλίας, ὀλυμπιάδι ζ, τῇ πρὸ ἰ' καὶ ζ' καλανδῶν Μαΐων, τοῦ ἐνιαυτοῦ τότε ⁴ δεκαμήνου ἀριθμουμένου· τοῦ οὖν Κύρου τελευτήσαντος, ὡς ἔφθη-

punxerunt Fell. et Wolf. Caeterum comp. c. 16.

8. γοε'] Ven. et Par.; at Bodl. et editi τοε', = 375. De litterarum Γ et Τ commutatione c. 23. n. 6 dixi. Revocat Theophilus ad c. 16: ubi Apollonius a mundi origine (non ἀπὸ κατακλυσμοῦ) numerasse dicitur quindecim myriades et annos ter mille et septuaginta quinque. Antea Wolf. mendose γεγενῆσθαι. Tum idem c. Fello non καθὰ (Ven. et Par.) sed καθὼς.

9. ἀγέννητος] Mor. Mar. Humphr. ἀγέννητος, sine codicis ullius auctoritate. Mox ἐστὶ vulg. pro ἐστίν (Ven.).

10. καὶ ὁ πᾶς] Ven. et Bodl. et Gesn. κλοπὰς corrupte. Vulgo τούτοις βουλ. legitur loco τοῖς βουλ., quod quidem Maran. coniecit legendum et Humphr. in textu posuit.

11. δόξωμεν] Wolf. et Humphr.; sequitur enim ἔχοντες. Caeteri editi. δόξω μὲν, uli est in codd. mstis. Id si legitur, ponendum etiam erit ἔχοντος (Grab.). Theophilus scripsit ΔΟΞΩΜΕΝ.

1. ἔτεσιν τριάκοντα ὀκτῶ] Ven. Bodl. Par. (ἔτεσι, sine ν, B. et P.); in Par. καὶ inter τριάκοντα et ὀκτῶ supra lineam scriptum est. Etiam Gesn. Duc. Mor. ἔτεσι τριάκοντα ὀκτῶ. Caeteri vero editores textui inseruerunt ἔτεσι κθ' (= 29), ineptam Felli coniecturam. Cf. supra c. 25. n. 17 a me exposita.

2. Τομύριδος ἐν Μασσαγετία] Ven. et Bodl. (et Par.?) itemque Gesn. μυριάδος ἐν μεσσαγγίαι (αι = α, Gesn. μεσαγγίαι), Duc. et Mor. μυριάδος ἐν Μεσαγγία. Prima nominis reginae syllaba ΤΟ cur

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

μεν εἰρηκέναι, ὀλυμπιάδι ἐξηκοστῇ καὶ δευτέρᾳ, ⁵ γίνεται καιρὸς ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἔτη σκ', ᾧ καὶ Ῥωμαίων ἤρξεν Ταρκύνιος Σούπερβος τούνομα, ὃς πρῶτος ἐξώρισεν Ῥωμαίους τινὰς καὶ Β παῖδας διέφθειρεν καὶ σπάδοντας ἐγχωρίους ἐποίησεν· ἔτι μὴν καὶ τὰς παρθένους ⁶ διαφθείρων πρὸς γάμον ἐδίδου. Διὸ ⁷ οἰκείως Σούπερβος ἐκλήθη τῇ Ῥωμαϊκῇ γλώσση· ἐρμηνεύεται δὲ ὑπερήφανος. ⁸ Αὐτὸς γὰρ πρῶτος ἐδογματίσεν τοὺς ἀσπαζομένους αὐτὸν ὑπὸ ἑτέρου ἀντασπάζεσθαι. "Ὅς ἐβασίλευσεν ἔτεσιν κέ'. Μεθ' ὃν ἤρξαν ἐνιαύσιοι ὕπατοι, χιλιαρχοὶ ἢ ⁹ ἀγορανόμοι ἔτεσιν υνγ', ὧν τὰ ὀνόματα καταλέγειν πολὺ καὶ περισσὸν ἡγούμεθα. Εἰ γὰρ τις βούλεται μαθεῖν, ἐκ τῶν ἀναγραφῶν εὐρήσει ὧν ἀνέγραψεν ¹⁰ Χρύσεως ὁ νομεγκλάτωρ, ἀπελεύθερος γενόμενος ¹¹ Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου, ὃς ¹² ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης μέχρι τελευτῆς τοῦ ἰδίου πάτρωνος αὐτοκράτορος Οὐήρου σαφῶς πάντα ἀνέγραψεν, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς χρόνους. Ἐκράτησαν οὖν ¹³ Ῥωμαίων ἐνιαύσιοι, ὧς φαμεν, ἔτεσιν υνγ'. Ἐπειτα οὕτως ἤρξαν οἱ αὐτοκράτορες καλούμενοι· πρῶτος Γάϊος Ἰούλιος, ὃς ²⁷ ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας δ' ¹⁴ ἡμέρας ἕξ. Ἐπειτα Αὐγουστος ¹⁵ ἔτη νς' μῆνας δ' ἡμέραν μίαν. Τιβέριος ἔτη κβ'. Εἶτα Γάϊος

5. γίνεται] Ven. et Par. addunt ὅτε. Mox pro ᾧ καὶ, quod tres codd. msti tuentur, Fell. Wolf. Humphr. ᾧ καιρῶ dederunt. Sed potest καὶ tolerari et ᾧ ad antecedens καιρὸς referri. Pro ἤρξεν (Ven.) editi ἤρξε. Pariter posthac ἐξώρισε et διέφθειρε.

6. διαφθείρων] Ven. διέφθειρον, Bodl. διεφθείρων.

7. οἰκείως] Ven. εἰκέως, sed corrector emendavit.

8. Αὐτὸς γὰρ κτλ.] Hanc consuetudinem praetermisit Livius, cum facta enumeraret quae Superbo cognomen indiderunt (Lib. I. 49). Humphry. — Vulgo ἐδογματίσε.

9. ἀγορ.] Ven. ἀγαράνομοι.

10. Χρ. ὁ νομεγκλάτωρ] Ven.

et Bodl. χρύσεως ὃν ὁ μὲν κλάτωρ. Par. χρύσεως καὶ ἄλλοι ὧν ὁ μὲν κλάτωρ. Gesn. Duc. Mor. χρύσερος (Χρύσορος Mor.) ὃν (ὧν Duc.) ὁ μὲν κράτωρ. Caeteri editores, praeuntibus Casaubono ad Spartiani Hadrianum c. 20 et Reinesio Var. lectt. l. I. p. 117, recta vocum distinctione legunt Χρύσεως (Χρύσερος Mar. et Humphr. male) ὁ νομεγκλάτωρ (νομενκλάτωρ Mar.). Accentum quod attinet, mallet Χρυσέως (parox.) Wolfius; sed Χρύσεως codicum retineo, quum scribatur etiam δύσεως. Cf. Io. Fr. Ebert. Dissertt. Sicul. T. I (Regim. 1825) p. 153. Eius Chryserotis, qui servi calatoris officio aliquando apud M. Aurelium functus

ximus, olympiade sexagesima secunda, fit tempus ab urbe condita anni 220, quo etiam imperium Romanorum obtinebat Tarquinius cognomine Superbus, qui primus Romanos nonnullos eiecit et pueros vitiavit et cives spadones fecit; immo et virgines post stuprum in matrimonium dabat. Hinc proprie *Superbus* romana lingua dictus est: quod idem sonat ac graece *ὑπερήφανος*. Is enim primus sancivit ut qui ipsum salutarent ab alio resalutarentur. Regnavit annis 25. Post eum imperium obtinuerunt annui consules, tribuni et aediles annis 453, quorum nomina recensere longum et supervacaneum putamus. Haec enim si quis discere velit, reperiet in commentariis quos Chryseros scripsit nomenclator, M. Aurelii Veri libertus, qui a Roma condita usque ad obitum patroni sui imperatoris Veri clare omnia descripsit, et nomina et tempora. Romanis igitur praefuerunt annui magistratus, ut dicimus, annis 453. Postea imperarunt qui imperatores vocantur: primus Caius Iulius, qui imperavit annis 3 mensibus 4 diebus 6. Deinde Augustus annis 56 mensibus 4 die uno. Tiberius annis 22. Tum Caius alter annis 3 mensibus 8

est, ἀναγραφὴ αὐτοκρατόρων ῥωμαϊκῶν a Iulio Caesare usque ad mortem M. Aurelii Veri repetita est in συναγωγῇ ἱστοριῶν, quam Eusebio iunxit Scaliger, Lugd. Bat. 1606. p. 400. De voce νομειγκλάτωρ, quam Graeci reddunt ὀνομακλήτωρ (Athen. II. p. 47, Lucian. Merc. cond. 12; coll. Lobeck. ad Phryn. p. 668) et ὀνοματολόγος (Plut. Cat. min. 8), vide Du Fresne in Glossario graecitatis s. v., ubi et emendationem loci Theophiliani istam probat, et Jos. Laurentium in Gronovii Thesouro antiqq. graecc. Tom. X. p. 1166. Vulgo ἀνέγραψε προ—ψεν (Ven.).

11. *M. Αὐρηλίου*] Tres nostri codd. msti et Gesn. *μαυρηλίου*. Iam

Duc. et Mor. emendarunt. Mar. et Humphr. *M. h. e. Μάρκου* praetermiserunt.

12. ἀπό] Fell. ὑπό errore. Dein μέχρι τῆς τελευτῆς ex Par. exhibuerunt Mar. et Humphr. Sed μέχρι (caelt. edd. μέχρισ) τελευτῆς, ut infra, concinnius se habet ob praecedens ἀπό κτίσεως (sine artic.). Ven. πάτρονος. Idem ἀνέγραψεν, vulg. —ψε.

13. Ῥωμ.] Par. et Mar. οἱ Ῥωμ.

14. ἡμ. ἐξ] Mor. ἡμέρας, mendose ἐξ omisso. Editi (exc. Humphr.) Γαῖος, parox.

15. ἔτη νς'] Gesn. ἔτη νσ' mendo operarum; nam recte in versione Claus. 56.

ἕτερος ἔτη γ' μῆνας ἢ ἡμέρας ζ'. Κλαύδιος ¹⁶ ἔτη ιγ' μῆνας ἢ D ἡμέρας κδ'. Νέρων ἔτη ιγ' μῆνας ε' ἡμέρας κή'. Γάλβας ¹⁷ μῆνας ζ' ἡμέρας ε'. Ὀθων μῆνας γ' ἡμέρας ε'. Οὐιτέλλιος μῆνας ε' ἡμέρας κβ'. ¹⁸ Οὐεσπασιανὸς ἔτη θ' μῆνας ια' ἡμέρας κβ'. Τίτος ἔτη β' ἡμέρας κβ'. Δομετιανὸς ἔτη ιε' μῆνας ε' ἡμέρας ε'. ¹⁹ Νερούας ἐνιαυτὸν μῆνας δ' ἡμέρας ι'. Τραϊανὸς ἔτη ιθ' μῆνας ἕξ ἡμέρας ις'. Ἀδριανὸς ἔτη κ' μῆνας ι' ἡμέρας κή'. Ἀντωνῖνος ἔτη κβ' μῆνας ζ' ἡμέρας ε'. ²⁰ Οὐῆρος ἔτη ιθ' ἡμέρας ι'. Γίνεται οὖν ὁ χρόνος τῶν Καισάρων ²¹ μέχρι Οὐῆρου αὐτοκρά-138 τορος τελευτῆς ²² ἔτη σκέ'. Ἀπὸ οὖν τῆς Κύρου τελευτῆς, Ῥωμαίων δὲ ἀρχῆς Ταρκυνίου Σουπέμβου, μέχρι τελευτῆς αὐτοκράτορος Οὐῆρου, οὗ προειρήκαμεν, ὁ πᾶς χρόνος συνάγεται ²³ ἔτη ψμα'.

28. ¹ Ἀπὸ δὲ καταβολῆς κόσμου ὁ πᾶς χρόνος κεφαλαιωδῶς

16. ἔτη ιγ'] Codd. msti et editi manifesto errore ἔτη κγ' (= 23), ut ante me etiam Iac. Bueus in Actt. Sanctorum Octobr. Tom. VI (Tongerl. 1794. Fol) p. 171 vidit.

17. μῆνας ζ'] Ven. plene scripsit μῆνας ἑπτὰ. Praemittuntur in codd. mstis et editis ἔτη β'. Hunc in errorem (Scalig. l. c. coniecit ἔτος α' legendum) minime Chryseros aut Theophilus prolapsi sunt, sed librarii.

18. Οὐεσπασιανὸς] Gesn. Duc. Mar. Οὐεσπεσιανὸς, contra codd. mstos. In editione Mor. verba Οὐεσπασιανὸς ἔτη θ' μῆνας ια' ἡμέρας κβ' mendose exciderunt.

19. Νερούας κτλ.] H. Dodwellus (Dissertt. Cyprian. Append. §. 39. p. 54 sq.): „Qui mortem Nervae accurate designarint duos veterum habemus, Dionem et Eutropium. Dio apud Xiphilinum Nervae annum unum tribuit, menses quatuor, dies novem; annum similiter Eutropius (l. VIII) totidemque menses, sed dies

duntaxat octo. Nulla est in re ipsa discrepantia, sed in sola numerandi ratione. Uterque diem Ianuarii indicat XXVII. Sed Dio a XVIII Sept. numeravit, quo periit Domitianus, ad XVIII Ianuar. Inde nonum si numeres diem, incidet in illum quem dixi Ianuar. XXVII. Eutropius a XIV Kal. Octob. more romano ad XIV similiter Kal. Febr. Demtis VIII erit VI Kal. Febr. idem Ianuar. dies XXVII. Uterque numerus alterum invicem confirmat. Inde corrigendus apud Theophilum Chryseros. In numero dierum ἦ reponendum pro ἰ. Error admodum facilis est.“

20. Οὐῆρος] Ven. οὐῆρος. Minime autem designatur Lucius Verus, Marci Aurelii Antonini in imperio socius, ut Tzschirnero (*Der Fall d. Heidenth.* T. I. p. 217) et Sendenio (*Gesch. d. Apologetik* P. I. p. 241) perperam visum est, sed ipse Marcus Aurelius Antoninus cognomine Philosophus, supra M. Αὐρήλιος Οὐῆρος nomi-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

² οὕτως κατάγεται. Ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως κατακλυσμοῦ ἐγένε- 28
νοντο ἔτη βσβ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τεκνογονίας
Ἀβραὰμ τοῦ προπάτορος ἡμῶν ἔτη ,αλς'. Ἀπὸ δὲ Ἰσαὰκ τοῦ
παιδὸς Ἀβραὰμ ἕως οὗ ὁ λαὸς σὺν Μωσῆ ἐν τῇ ἐρήμῳ διέτριβεν B
ἔτη χς'. Ἀπὸ δὲ τῆς ³ Μωσέως τελευτῆς, ἀρχῆς Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ,
μέχρι τελευτῆς Δαυὶδ τοῦ πατριάρχου ἔτη υςη'. Ἀπὸ δὲ τῆς τε-
λευτῆς Δαυὶδ, ⁴ βασιλείας δὲ Σολομῶνος, μέχρι τῆς παροικίας τοῦ
λαοῦ ἐν γῆ Βαβυλῶνος ἔτη φη' ⁵ μῆνες 5' ἡμέραι ι'. Ἀπὸ δὲ
τῆς Κύρου ἀρχῆς μέχρι αὐτοκράτορος Αὐρηλίου Οὐήρου τελευτῆς
⁶ ἔτη ψμα'. Ὁμοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου συνάγονται τὰ πάντα
⁷ ἔτη ,εχςε' καὶ οἱ ἐπιτρέχοντες μῆνες καὶ ἡμέραι. C

29. Τῶν οὖν χρόνων καὶ τῶν εἰρημένων ἀπάντων ¹ συνη- 29
θροισμένων, ὁρᾶν ἔστιν τὴν ἀρχαιότητα τῶν προφητικῶν γραμ-
μάτων καὶ τὴν θειότητα τοῦ παρ' ἡμῖν λόγου, ὅτι οὐ πρόσφατος
ὁ λόγος, ² οὔτε μὴν τὰ καθ' ἡμᾶς, ὡς οἴονται τινες, μυθώδη καὶ
ψευδῆ ἔστιν, ἀλλὰ μὲν οὖν ἀρχαιότερα καὶ ἀληθέστερα. ³ Καὶ γὰρ
Βήλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλεύσαντος καὶ Κρόνου ⁴ τοῦ Τιτᾶνος
Θάλλος μέμνηται, φάσκων τὸν Βῆλον πεπολεμηκέναι σὺν τοῖς
Τιτᾶσι πρὸς τὸν Δία καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ θεοὺς λεγομένους, ἔνθα
φησὶν Καὶ ⁵ ὁ Γύγος ἠττηθεὶς ἔφυγεν εἰς Ταρτησσόν, τότε μὲν D
τῆς χώρας ἐκείνης Ἀκτῆς πληθείσης, ⁶ νυνὶ δὲ Ἀττικῆς προσαγο-
ρευομένης, ἧς ⁷ ὁ Γύγος τότε ἤρξεν. Καὶ τὰς λοιπὰς δὲ χώρας

24. n. 20. 25, c. 25. n. 1. 14, c. 27.
n. 23. Cf. Prolegg. c. VII.

2. οὕτως] Ven.; vulg. οὕτω.

3. Μωσέως] Codd. msti atque
editi Μωϋσέως (μωυσοεος Ven. ma-
nu correctoris), quae forma alibi
nuspiam apud Theophilum occurrit.
Mox editi ἀρχῆς δὲ. Ven. et Bodl.
δὲ non agnoscunt; Par. καὶ ἀρχῆς.
Tum Ναυῆ pro vulg. Ναυί (c. 24.
n. 26) Theophilo restitui.

4. βασιλείας] Codd. msti; βα-
σιλέως Duc. Mor. Fell. Wolf.

5. μῆνες 5'] Codd. msti nec non
Gesn. Duc. Mor. minus recte μῆνες η'.

6. ἔτη ψμα'] Codd. msti et editi
ἔτη ψμδ'. Error ex capite praece-
dente (n. 23) huc translatus.

7. ἔτη ,εχςε'] Ven. Bodl. Par.,
item Gesn. Duc. Mor. At vero edi-
tores caeteri praeunte Fello ex ge-
nuina ista scriptura fecerunt ἔτη
,εχςη' = a. 5698.

1. συνηθροισμένων] Par. Wolf.
Mar. Humphr., συνηρασμένων Ven.
Bodl. Duc. Mor., συνηρασμένον
Gesn., συνηρμένων Fell. Tum ἔστιν
(Ven. Bodl.) solus Gesn. exhibet:
reliqui ἔστι.

2. οὔτε] Humphr. οὐδὲ. Cf.

matim deducitur. A mundo condito usque ad diluvium anni fluxerunt 2242. A diluvio usque ad susceptum a proavo nostro Abrahamo filium anni 1036. Ab Isaaco filio Abrahami usque ad populi in deserto cum Mose commorationem anni 660. A morte Mosis, principatu Iosuae filii Nave, usque ad mortem Davidis patriarchae anni 498. A morte Davidis, regno autem Salomonis, usque ad transmigracionem populi Babyloniam anni 518 menses 6 dies 10. A Cyri regno usque ad mortem imperatoris Aurelii Veri anni 741. A condito mundo universum tempus collectum annos exhibet 5695 et qui excurrunt menses ac dies.

29. Temporibus igitur et iis omnibus quae diximus collectis, videre licet antiquitatem prophetorum librorum et divinitatem religionis nostrae: nec sane recens haec religio, nec instituta nostra, ut quidam existimant, fabulosa et mendacia sunt, sed [illorum placitis] utique antiquiora et veriora. Nam et Beli Assyriorum regis et Croni Titanis Thallus meminit, Belum referens cum Titanibus adversus Iovem et deos quos dicunt cum eo iunctos bellum gessisse: quo in loco ait Gygam superatum fugisse Tartessum, qui quidem in ea regione regnavit quae tum Acte dicebatur, nunc vero Attica nominatur. Caeteras autem regiones et urbes, a quibus suas

Winer. *Gramm. d. neutest. Spr.* ed. 6. p. 435.

3. Καὶ γὰρ Βήλου κτλ.] Cf. *Fragmm. histor. graec.* ed. Car. Muller. Vol. III. p. 517 sq.

4. τοῦ Τιτᾶνος Θάλλος] Ven. τοῦ τιτανωσθαλλος. Bodl. τοῦ τιτανῶ θάλλος. Par. corrupte τοῦ τιτᾶ νόθαλλος μεμνημένοι τινές φασι τὸν Βήλον.

5. ὁ Γύγος] Ven. Bodl. Par. Fortasse Ὠγγος (Tatian. c. 39. n. 14. Pausan. IX. 5, 8), si quidem locus mutilus non est. Cf. n. 7. Wolf. et Humphr. monitu Meursii (De regg.

Athen. p. 12) scripserunt ὁ Γύγης (Horat. Od. II. 17 et III. 4), quod improbo. Tum Gesn. ἐπτηθεὶς operarum vitio, a Duc. Mor. Fell. repetito.

6. νυνὶ] Ven.; vulg. νῦν.

7. ὁ Γύγος] Ven. Bodl. Par. Fortasse Ὠγγος. Cf. n. 5. Etiam Wolf. susdente Meursio dedit Ὠγγος, Humphr. Ὠγύγης. Dicit Meursius assentiente Wolfio: „Quis auctorum antiquorum Tartessum, Hispaniae urbem, apud quam Titanum pugnam accidisse tradit etiam Iustinus lib. 44 [c. 41], in Attica

καὶ πόλεις, ἀφ' ὧν τὰς προσωνυμίας ἔσχον, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγούμεθα καταλέγειν, μάλιστα πρὸς σὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰς ἱστορίας. Ὅτι μὲν οὖν ἀρχαιότερος ὁ Μωσῆς δείκνυται ἀπάντων συγγρα- 30 φέων (οὐκ αὐτὸς δὲ ἄλλὰ καὶ οἱ πλείους μετ' αὐτὸν προφηταὶ γενόμενοι) καὶ Κρόνου καὶ Βῆλου καὶ τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου, ὁ δὲ δῆλόν ἐστιν. Ἐπισημαίνεται γὰρ τὴν Θάλλου ἱστορίαν ὁ Βῆλος προγε- 139 νέστερος εὐρίσκειται τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου ἔτεσι τεβ'. Ὅτι δὲ πρὸς πού 10 ἔτεσι πη' ἢ καὶ ,α προάγει ὁ Μωσῆς τῆς τοῦ Ἰλίου ἀλώσεως, ἐν τοῖς ἐπάνω δεδηλώκαμεν. Τοῦ δὲ Κρόνου καὶ τοῦ Βῆλου συνακμασάντων ὁμοίως, οἱ πλείους οὐκ ἐπίστανται τίς ἐστιν ὁ Κρόνος ἢ τίς ὁ Βῆλος. Ἐνιοὶ μὲν σέβονται τὸν Κρόνον καὶ τοῦτον αὐτὸν ὀνομάζουσι Βῆλ καὶ Βάλ, μάλιστα οἱ οἰκοῦντες 11 τὰ ἀνατολικά κλίματα, μὴ γινώσκοντες μήτε τίς ἐστιν ὁ Κρόνος μήτε τίς ἐστιν ὁ Βῆλος. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις Σατοῦρνος ὀνομάζεται· οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ 12 γινώσκουσιν τίς ἐστιν αὐτῶν, πότερον ὁ Κρό- B

memoravit? Certe neque hoc Theophilus dixit; quin existimo mutilatum esse locum et narrationem illic aliam excidisse." Itaque hoc V. D. praeunte Humphreius censuit edendum: καὶ ὁ Γύγης ἠττηθεὶς ἔφυγεν εἰς Ταρτεσσὸν * * * τότε μὲν τῆς χώρας κτλ. Argutius quam verius B. G. Niebuhrius (*Kl. hist. u. phil. Schrift. P. I, Bonn. 1828, p. 211*) lacunam explevit sic: Ταρτεσσὸν, τότε μὲν τῆς χώρας ἐκείνης [Ταρτάρου λεγομένης, ὠσπερ] Ἀκτῆς κληθείσης κτλ. Nempe Thallum istam nominis mutationem illustrasse comparata Attica, quae olim Acte dicta sit. Mullerus l. c. locum interpolavit hoc modo: ἔνθα φησὶν· Κρόνος ἠττηθεὶς ἔφυγεν εἰς Ταρτεσσόν, [Ὀγυγίος δὲ εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Ὀγυγίαν,] τότε μὲν κτλ. Moversius (*Das phoeniz. Alterthum P. II. p. 61*) nihil muta-

vit: „Gygos ist in dieser Stelle in der Weise der später historisirenden Mythenbehandlung mit dem attischen Könige combinirt.“ Quid? Sunt fortasse qui fide et periculo suo pro Ταρτησσὸν mutatione paene nulla (Γ ex T: lib. I. c. 3. n. 11) librariis ignotum Γαργησσὸν legere iuberent, δῆμον Atheniensem; cf. Strab. VIII. 377.

8. δῆλόν ἐστιν] Par. δῆλόν ἐστι. Caeteri codd. msti, Gesn. Duc. Mor. Fell. haec verba omiserunt.

9. Κατὰ . . . ἢ τίς ὁ Βῆλος] Haec verba Lactantius Institt. div. I. c. 23 (Opp. ed. Fritzsche P. I) p. 59 citavit: „Theophilus in libro de temporibus ad Autolycum scripto ait, in historia sua Thallum dicere quod Belus, quem Babylonii et Assyrii colunt, antiquior Troiano bello fuisse inveniatur CCCXXII annis: Belum autem Saturno aequalem fuisse, et

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

νος ἢ ὁ Βῆλος. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν ὀλυμπιάδων ἀπὸ ¹³ Εἰφίτου, φασίν, ἔσχηκεν τὴν θρησκείαν, κατὰ δέ τινος ἀπὸ ¹⁴ Λιμοῦ, ὃς καὶ Ἴλιος ἐπεκλήθη. Ὁ μὲν οὖν ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν καὶ ὀλυμπιάδων ὡς ἔχει τὴν τάξιν, ἐν τοῖς ¹⁵ ἐπάνω δεδηλώκαμεν. Τῆς **31** μὲν οὖν ¹⁶ ἀρχαιότητος τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων καὶ τῶν χρόνων τὸν πάντα ἀριθμὸν κατὰ τὸ δυνατόν οἶμαι τὰ νῦν ἀκριβῶς εἰρῆσθαι. Εἰ γὰρ καὶ ἔλαθεν ¹⁷ ἡμᾶς χρόνος, εἰ τύχοι εἰπεῖν ¹⁸ ἔτη ὕ ἢ ρ' ἢ καὶ σ', οὐ μέντοι μυριάδες ἢ χιλιάδες ἐτῶν, καθὼς προειρήκασιν ¹⁹ Πλάτων καὶ Ἀπολλώνιος καὶ οἱ λοιποὶ ψευδῶς ἀναγράψαντες. Ὅπερ ἡμεῖς ²⁰ τὸ ἀκριβὲς ἴσως ἀγνοοῦμεν, ἀπάντων τῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν, διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιτρέχοντας μῆνας καὶ ἡμέρας. ²¹ Ἐτι δὲ περὶ ὧν φάμεν χρόνων συνάδει καὶ Βήρωσος, ὁ παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφήσας καὶ μηνύσας ²² Ἐλλησιν τὰ Χαλδαϊκὰ γράμματα, ὃς ἀκολούθως τινὰ εἴρηκεν τῷ Μωσεῖ περὶ τε κατακλυσμοῦ καὶ ἐτέρων πολλῶν ἔξιστορῶν. ²³ Ἐτι μὲν καὶ τοῖς προφήταις Ἰερεμίας **D**

tura vocum separatione, ut iam Vossius ad Velleium Paterc. I. c. 8 notavit. Pro οὖν Wolf. ἦν errato typographico.

13. Εἰφίτου] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor. Obtrudit Par. Ἰφίτου, et editores inde a Fello Ἰφίτου. Cf. Al. Buttmann. Gramm. d. neutest. Spr. p. 5. Illico Maranus, non intelligens φασίν parenth. dictum (c. 20. n. 4), scripsit φασὶν ἔσχηκέναι. Idem Palaeocappae accidit in Par.

14. Λιμοῦ] Ven. Bodl. Par., item Gesn. Caeteri editores nescio cur Λινοῦ (Λίνου Humphr. et Mign. immutato etiam accentu) fecerint ex illa codicum scriptura, praesertim quum hoc in argumento nusquam fiat mentio Lini. Quid? Fortasse legendum ὃς καὶ Ἡλεῖος ἐπεκλήθη, quae verba ad Iphitum referantur Eleum. Incondita est vocis Ἴλιος forma, ut iam Wolf. monuit.

15. ἐπάνω] C. 27.

16. ἀρχαιότητος τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων] Ven. et Bodl. ἀθεότητος τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων. Sic Par. quoque, nisi quod ἡμῖν in ὕμῖν mutavit. Editi ἀθεότητος τῶν παρ' ὕμῶν (ὕμῖν Humphr.) πραγμάτων. Sed vocem ἀρχαιότητος non dubito reponere. Cf. c. 23. p. 133 B. Wolfius memoravit emendationem illam iam a Dodwello (in Diss. msta de Theophili aetate) esse commendatam: quemadmodum idem V. D. paullo post pro πραγμάτων substituerit δογμάτων. Melius scripsisset γραμμάτων, si ad initium huius capitis (comp. c. 1 al.) respexisset. Sed, ut etiam Thienem. cognovit, vulgata lectio πραγμάτων proba est.

17. ἡμᾶς] Tres codd. msti, Wolf. Gall. Humphr. Caeteri editt. ἡμῶν.

18. ἔτη ὕ ἢ ρ' ἢ καὶ σ'] Ven.

coeperunt ab Iphito, ut aiunt, cultum habere, aut ut alii volunt a Limo, qui et Ilius cognominatus est. Numerus annorum et olympiadum quem ordinem habeat supra demonstravimus. Antiquitatis ergo rerum nostrarum et annorum omnem numerum arbitror quoad fieri potest accurate propositum esse. Etiam si enim nos latuerit tempus, verbi gratia annorum 50 aut 100 vel etiam 200, non tamen annorum millia et decem millia, ut Platoni et Apollonio et caeteris mendacibus scriptoribus placuit. Quod quidem, omnium annorum numerum, nos accurate forsitan non scimus, quia in sacris libris descripti non fuere superfluentes menses et dies. Praeterea de his quae dicimus temporibus consentit etiam Berossus, qui apud Chaldaeos philosophatus est et Graecis cognoscendas tradidit literas Chaldaicas: is Mosi consentaneae nonnulla dixit de diluvio et pluribus aliis historiis. Immo et cum prophetis Ieremia et Daniele ex parte consentanea

Mar. Humphr., ἔτη ν' ἢ ρ' καὶ σ'
Bodl. caeterique editt., ἔτη ν' ἢ καὶ
σ' Par. Lubenter Theophilus ἢ καὶ
dicit; cf. n. 10.

19. Πλ. κ. Ἀπολλ.] Cf. cc. 16
et 26. Par. καθὰ (c. 19. n. 8).
Ven. προειρηκασιν, vulg. —σι.

20. τὸ ἀκριβὲς] Mar. coniecit
legendum εἰς τὸ ἀκριβὲς. „Prae-
positio facile omitti potuit ob simi-
lem sonum syllabae praecedentis.“
Tamen ferri potest vulg lectio.

21. Ἐτι] Marano suadente in
textu posui pro vulg. ὄτι. Ultra-
que vox alibi quoque in codd. com-
mutata est, ut lib. II. c. 3. n. 13
animadverti. Humphr. ἔτι δὲ καὶ.
Haec Berossiana Theophilus ex
Iosepho c. Apion. I. cc. 19. 21 hau-
sit; repetita sunt a Bunseno *Aegypten's Stelle in der Weltgeschichte*
Lib. III (Urkundenb.) p. 112 et a
Mullero l. c. Vol. II. p. 508. —

Corn. Anoll. Vol. VIII.

M. v. Niebuhr *Gesch. Assur's u. Babel's* p. 12: „Nur hat Theophilus, weil Josephus die Zerstörung Jerusalem's unter den πράξεις des Nabopolassar aufzuführen scheint, geschlossen, Berossos schreibe die Zerstörung des Tempels dem Nabopolassar zu, nenne also den Nebukadnezar: Nabopolassar. Denn Ἀβοβάσσαρος [cf. n. 24] ist offenbar nur Corruption von Nabopolassar.“

22. Ἐλλησιν] Ven. Bodl. et
editi, praeter Fell. Wolf. Humphr.
Mign. qui Ἐλλησι habent. Mox
vulgo εἴρηκε, pro εἴρηκεν (Ven.).
Fell. dedit Βήρωσος, codd. msti et
caeteri editt. Βήρωσος, Bunsen. Βή-
ρωσος. Graecae consuetudini Βη-
ρωσός videtur convenire. Cf. ad
Tatian. c. 36. n. 9. Dein Mign.
Μωυσεϊ.

23. Ἐτι] Mor. ἔτη vitiose. An-

καὶ Δανιὴλ σύμφωνα ἐκ μέρους εἶρηκεν· ²² τὰ γὰρ συμβάντα τοῖς Ἰουδαίοις ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαβυλωνίων, ὃν αὐτὸς ὀνομάζει Ναβοπαλάσσαρον, κέκληται δὲ παρὰ Ἑβραίοις Ναβουχοδονόσορ. ²⁵ Μέννηται καὶ περὶ τοῦ ναοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὡς ἠρημῶσθαι ὑπὸ τοῦ Χαλδαίων βασιλέως, καὶ ὅτι, Κύρου τὸ δεύτερον ἔτος βασιλεύσαντος τοῦ ναοῦ τῶν θεμελίων τεθέντων, Δαρείου πάλιν βασιλεύσαντος τὸ δεύτερον ἔτος ὁ ναὸς ἐπετελέσθη.

30. ¹ Τῶν δὲ τῆς ἀληθείας ἱστοριῶν Ἕλληνες ² οὐ μέμνην-140
ται, πρῶτον μὲν διὰ τὸ νεωστὶ αὐτοὺς τῶν γραμμάτων τῆς
ἐμπειρίας μετόχους γεγενῆσθαι· καὶ αὐτοὶ ³ ὁμολογοῦσιν φάσκον-
τες τὰ γράμματα εὐρησθαι, οἱ μὲν παρὰ Χαλδαίων, οἱ δὲ ⁴ παρὰ
Αἰγυπτίων, ἄλλοι δ' αὖ ⁵ ἀπὸ Φοινίκων· δεύτερον ὅτι ἔπταιον
καὶ ⁶ πταίουσιν, περὶ θεοῦ μὴ ποιούμενοι τὴν μνείαν ἀλλὰ περὶ
ματαίων καὶ ἀνωφελῶν πραγμάτων. ⁷ Οὕτως μὲν γὰρ καὶ Ὀμή-
ρου καὶ Ἡσιόδου καὶ τῶν λοιπῶν ποιητῶν ⁸ φιλοτίμως μέμνην-
ται, τῆς δὲ τοῦ ἀφθάρτου καὶ μόνου θεοῦ δόξης οὐ μόνον
ἐπελάθοντο ἀλλὰ καὶ κατελάλησαν· ἔτι μὲν καὶ τοὺς σεβομένους B
αὐτὸν ἐδίωξαν καὶ τὸ καθ' ἡμέραν διώκουσιν. Οὐ μὲν ἀλλὰ
καὶ ⁹ τοῖς εὐφώνως ὑβρίζουσι τὸν θεὸν ἄθλα καὶ τιμὰς τιθέα-
σιν, τοὺς δὲ σπεύδοντας πρὸς ἀρετὴν καὶ ἀσκοῦντας βίον ὄσιον,
οὓς μὲν ἐλιθοβόλησαν, οὓς δὲ ἐθανάτωσαν, καὶ ἕως τοῦ δεῦρο
ὠμοῖς αἰκισμοῖς ¹⁰ περιβάλλουσιν. Διὸ οἱ τοιοῦτοι ἀναγκάως
ἀπώλεσαν τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐχ εὔρον.

lea τῶν loco τε Fell. exhibuit. Tum vulg. εἶρηκε, non —κεν (Ven.).

24. τὰ γὰρ συμβάντα] Scil. εἶρηκεν. Muller. mallet τὰ γε συμβάντα. Mar. et Humphr. ex Par. (inutilem emendationem librarii) ediderunt τῶν γὰρ συμβάντων . . . μέμνηται. Ἔτι δὲ καὶ κτλ. Quo quidem in contextu μέμνηται claudicante pede sequitur. Cf. n. 25. Pro Ἀβοβάσσαρον, quod in omnibus codd. mslis et editis comparet, iam Hosmann. recte iudicavit repo-

nendum Ναβοπαλάσσαρον. Cf. supra n. 21.

25. Μέμνηται καὶ] Ven. et Bodl., Gesn. Duc. Mor., item Fell. et Wolf., nisi quod uterque editor ineptam intulit interpunctionem. Mar. et Humphr. ex Par. receperunt Ἔτι δὲ καὶ, scil. μέμνηται. Cf. n. 24.

1. Τῶν δὲ κτλ.] Perorat Theophilus librum, duplicem causam afferens cur nostros scriptores non commemorent Graeci.

2. οὐ] Fell. omisit mendose.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

**Εἰ οὖν βούλει, ἀκριβῶς ἐντυχε τούτοις, ὅπως εἴης ¹¹ σύμβου-
λον καὶ ἀρραβῶνα τῆς ἀληθείας.**

**11. σύμβουλον] Ita Ven. Σύμ-
βουλος καὶ ἀρραβῶν τῆς ἀληθείας
dicitur Theophili opus Autolyco di-
catum. — Bodl. Par. et editi, a ge-**

**nuina scriptura aberrantes, σύμβο-
λον habent; „symbolum et arrhabo-
nem veritatis“ inepte interpretantur
Fell. (coll. Kaye: Some account of**

tiam dei nec veritatem invenerunt. Si igitur vis, haec diligenter lege, ut habeas consiliarium ac pignus veritatis.

the Writings and Opinions of Justin Martyr ed. 3. p. 196) de baptismo, de baptismo (σύμβολον) et spiritu sancto (ἀρραβῶνα), Thienemann. de Wolf. de spiritu sancto, Hosmann. baptismo et eucharistia.

**S. THEOPHILI PATRIARCHAE ANTIOCHENI
COMMENTARIORUM IN SACRA QUATUOR EVANGELIA
LIBRI QUATUOR *).**

LIBER PRIMUS.

Quatuor evangelia quatuor animalibus figurata Iesum Christum demonstrant. Matthaeus enim salvatorem nostrum natum passumque *homini* comparavit. Marcus *leonis* gerens figuram a solitudine incipit dicens ¹ „Vox clamantis in deserto, parate viam domini,“ saneque regnat invictus. Ioannes habet similitudinem *aquilae*, quod ab imis alta petiverit: ait enim ² „In principio erat verbum et verbum erat apud

*) De his commentariis vide sis quae supra in Praefatione p. VII sqq. dixi.

1. Vox ... domini] Marc. 1, 3.

2. In ... deum] Ioann. 1, 1—2.

Caeterum eandem quattuor evangelistarum figurationem, iuxta quadruplicem Cheruborum faciem (Ezech. 1, 10), praeunte Hieronymo (Comment. in Matth. praef.) referunt Sedulius Carm. pasch. l. I. 339—342, Gregorius Magnus Homil. 4 in Ezech., Alcuinus Disput. puer. c. 8 (qui maxime in verbis cum nostro concordat), Hrabanus Maurus Comment. in Ioann. praef. (qui latet in codice msto Guelpherbytano nondum typis descripto). Et haec figuratio (Mt.: homo, Mc.: leo, Lc.: vitulus, Io.: aquila) in ecclesia occidentali pariter

atque in orientali summam nacta est auctoritatem et increbruit. Irenaeus autem adv. haeres. l. III. c. 11. §. 8 Matthaeo emblema tribuit hominis, Marco aquilae, Lucae vituli, Ioanni leonis. Eius verba paullulum immutata Theophylactus Comment. in Marc. praef. (Evang. sec. Marcum ed. C. F. Matthaei. Rig. 1788. p. 21) repetiit. Aliter alii. Athanasius Synops. script. (Opp. T. II) p. 155: Mt. ἄνθρωπος, Mc. μόνος, Lc. λέων, Io. ἀετός. Augustinus De consensu evang. I. 7, Primasius Ad apoc. 4, Beda Venerabilis Epist. ad Accam (Opp. ed. Colon. T. V) p. 215 sq.: Mt. leo, Mc. homo, Lc. vitulus, Io. aquila.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

erat. Cum Ioseph non sit pater domini salvatoris, quid pertinet ad dominum generationis eius ordo deductus usque ad Ioseph? Sciendum est primam non esse consuetudinis scripturarum ut mulierum generatio describatur, deinde ex una tribu fuisse Ioseph et Mariam: unde ex lege eam ut propinquam ducere cogebatur in uxorem, ideoque in Bethleem simul censentur quod de una stirpe sint generati. *Cum esset desponsata mater eius Maria.* Quare non simplici virgine sed desponsata concipitur Christus? Primum ut per generationem Ioseph origo Mariae monstraretur; secundo ne lapidaretur a Iudaeis ut adultera; tertio ut in Aegyptum fugiens haberet solatium viri; quarto ut partus eius falleret diabolum, putantem Iesum de uxorata non de virgine natum.

⁶ *Cum ergo natus esset Iesus in Bethleem civitate Iudae:* hoc est in domo panis; nam Bethleem domus panis, Iuda vero confessio interpretatur. Illic natus est Iesus qui dixit ⁶ „Ego sum panis vivas qui de coelo descendi.“ ⁷ *Pannis obvolvitur,* ut scissam humani corporis unitatem suo redimeret in corpore. ⁸ *Obtulerunt magi ei munera: aurum ut regi, thus ut deo, myrrham ut homini ad sepulturam.* Admoniti sunt *ne redirent ad Herodem,* quoniam his qui ex gentibus ad Christum veniant recursus ad seculum denegatur. ⁹ *Tunc misit Herodes et occidit infantes.* Quod legimus infantes pro Christo occisos esse significat incipientes peccare consilia sua ad Christum debere convertere, de quo scriptum est ¹⁰ „Petra autem erat Christus,“ et ¹¹ „Beatus qui tenebit

938 ed. Ruæ. (ap. Lommatszsch. T. V. p. 104), ab Hieronymo latine reddita, ubi verba Ignatiana καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἢ παρθένα Μαρίας referuntur: „In cuiusdam martyris epistola scriptum reperi, Ignatium dico . . . : principem saeculi huius latuit virginitas Mariae.“ Graeca ex schedis Grabli apposuit Ruæus.

5. *Cum etc.*] Matth. 2, 1.

6. Ego ... descendi] Ioann. 6, 41.

7. *Pannis obvolv.*] Luc. 2, 7.

8. *Obtulerunt etc.*] Matth. 2, 11—12.

9. *Tunc etc.*] Matth. 2, 16.

10. Petra ... Christus] 1 Cor. 10, 4.

11. Beatus ... petram] Ps. 136,

9. — Bibl. vulg. tuos pro suos.

et allidet parvulos suos ad petram.“ Hoc autem intelligendum est de baptismo dixisse prophetam; nam quod ait *a bimatū et infra gentilem populum atque iudaicum dicit venturos ad baptismum.* ¹² *Vox audita est in Rama:* id est in excelso, scilicet longe lateque dispersa. *Rachel plorans filios suos.* Rachel uxor fuit Iacob, hinc pro ecclesia ponitur quae est martyres habitura. *Et noluit consolari:* aestimans filios suos mortuos in sempiternum esse victuros. ¹³ *Quoniam Nazaraeus vocabitur.* Nazaraei dicuntur ex repromissione nati, quorum capita ferrum non tangebatur, ut fuit Isaac, Samuel, Hieremias, Ioannes Baptista, Christus dominus noster, et Samson, qui in figura fuit salvatoris nostri homo magnae virtutis, quia ad instar septiformis spiritus septem crines legitur habuisse, in quibus ideo vires gerebat, quia ¹⁴ „caput viri Christus est.“ Et sicut Samson, per coniugem amissis crinibus, voluit interire, ita Christus pro coniuncto sibi genere, id est Iudaeis et deserentibus se discipulis, qui sunt fidei lumina, sponte passionem subiit crucis. Deinde, velut recuperans crines, resumpta maiestate resurrexit a mortuis, aeternam necem male conversantibus illaturus.

¹⁵ *Vox clamantis in deserto:* id est in seculo, eo quod non habentes fidem seculares deserunt cultum dei. *Parate viam domini:* id est animas credentium, in quibus ambulaturus erat dominus. ¹⁶ „Omnis vallis implebitur,“ id est omnis mundus doctrina replebitur Christi; et „omnis collis humiliabitur,“ id est diaboli nequitia conteretur; et „erunt prava in directa,“ scilicet cum mala revertuntur in bona. ¹⁷ *Cibus Ioannis erant locustae et mel silvestre.* Per locustas populos agrestes significat, mel autem fructum indicat credulitatis ipsorum, quibus prophetantibus dulcis auditus erat

12. *Vox etc.] Matth. 2, 18.*

13. *Quoniam etc.] Matth. 2, 40, 3).*

23.

14. *caput . . . est] 1 Cor. 40, 4.*

11, 3.

15. *Vox etc.] Matth. 3, 3 (Ies.*

16. *Omnis . . . in directa] Ies.*

17. *Cibus etc.] Matth. 3, 4.*

ut fide sua pascerent praedicantem. Sive per locustas gentes, per mel autem significat Iudaeos, credulitate sua fructus deo dulcissimos offerentes. ¹⁸ *Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae.* Lapidem pro paganis ait propter cordis duritiam, ut in Ezechiel dicitur ¹⁹ „Auferam a vobis cor lapideum et dabo vobis cor carneum.“ ²⁰ *Ecce securis ad radices arboris posita est: id est praedicatio sermonis divini, ex utraque parte habens acutum novi ac veteris testamenti; unde alibi ait* ²¹ „Et gladii ancipites in manibus eorum.“ Radices vero arboris spes et curas hominum dixit. ²² *Ille vos baptizabit in spiritu sancto et igni.* Hoc ideo ait, sive quia ignis spiritus sanctus est, ut Acta Apostolorum docent, cum eo descendente ²³ sedit quasi ignis super credentium linguas et impletus est sermo domini dicentis ²⁴ „Ignem veni mittere super terram et quem volo ut ardeat,“ — sive quia in praesenti vita spiritu baptizamur, in futura autem igni. ²⁵ *Habens ventilabrum in manu sua: hoc est crucem. Et purgabit aream suam, scilicet mundum vel ecclesiam suam. Et colliget frumentum in horreum suum: id est in paradysum congregabit sanctos. Nam per paleas peccatores significat.*

²⁶ *Statuit Iesum super pinnam templi.* Per templum hominem significat, ut et apostolus ²⁷ „Vos estis templum dei;“ per pinnam templi nostram indicat sublimitatem, de qua Christum descendere diabolus hortabatur dicens: ²⁸ *Mitte te deorsum, — ne offendas ad lapidem pedem tuum.* Lapidem vero pro homine invidioso, propter duritiam cordis, diabolus dixit, ut et supra ²⁹ *Dic ut lapides isti panes fiant.* ³⁰ *Vade*

18. *Potens* etc.] Matth. 3, 9.

19. *Auferam ... carneum*] Ezech.

11, 19.

20. *Ecce* etc.] Matth. 3, 10.

21. *Et ... eorum*] Ps. 149, 6. 2 Cor. 6, 16.

22. *Ille* etc.] Matth. 3, 11.

23. *sedit . . . linguas*] Actt. apost. 2, 8.

24. *Ignem ... ardeat*] Luc. 12, 49.

25. *Habens* etc.] Matth. 3, 12.

26. *Statuit* etc.] Matth. 4, 5.

27. *Vos ... dei*] 1 Cor. 3, 16.

28. *Mitte* etc.] Matth. 4, 6.

29. *Dic* etc.] Matth. 4, 3.

30. *Vade* etc.] Matth. 4, 10.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ministris, id est angelis, et mittaris in carcerem, id est in gehennam; et ³⁹ *non ex eas inde donec reddas notissimam quadrantem, id est de omni otioso sermone rationem omnino persolves.* ⁴⁰ *Si oculus tuus texter scandalizat te, erue illum. Dextero oculo et dextera manu fratrum, uxoris, liberorum, affinium et propinquorum monstratur effectus; quem si ad contemplandam veram lucem nobis impedimento esse cernimus, supradictas truncare debemus istiusmodi portiones, ne dum volumus lucere supra caeteros ipsi pereamus in aeternum.*

⁴¹ *Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.* Per sinistram praesens vita, futura vero per dexteram declaratur; vel dexterae indicio significat Christianos colentes Christum sedentem ad dexteram patris, per sinistram vero haereticos indicat vel Iudaeos. ⁴² *Nolite thesaurizare vobis thesauros super terram: id est nolite habere fiduciam carnis; ubi tinea, id est avaritia, decipit vel libido, et ubi fures effodiunt, id est daemones sollicitant peccatores. Nam per thesauros fidem significat, per terram carnem, per coelum spiritum.* ⁴³ *Lucerna corporis tui est oculus tuus.* Lucernam oculum, *lumen* pro episcopo vel his qui in ecclesia clari sunt dixit. Corpus pro ecclesia, *tenebras* pro peccatis vel ignorantia posuit. *Si oculus tuus simplex est, totum corpus tuum lucidum erit.* Lippientes oculi solent lucernas videre numerosas, simplex autem oculus et purus simplicia intuetur et pura. Hoc est ergo quod ait: quomodo totum corpus in tenebris est si oculus ei non fuerit, ita si anima principalem fulgorem sapientiae perdiderit universus sensus in caligine commoratur.

⁴⁴ *Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, in tuo autem trabem non consideras?* Hoc autem ad eos ait qui

39. non etc.] Matth. 5, 26.

40. Si etc.] Matth. 5, 29—

30.

41. Nesciat etc.] Matth. 6, 3.

42. Nolite etc.] Matth. 6, 19—20.

43. Lucerna etc.] Matth. 6, 22

—23.

44. Quid etc.] Matth. 7, 3.

male viventes audent cum simplicioribus de lege contendere, quorum ab oculis stipulam coronae dominicae mundare nituntur et in suo trabem non sentiunt crucis. ⁴⁵ *Nolite sanctum panem dare canibus.* Per canes significat eos qui post poenitentiam peccant. *Neque miseritis margaritas ante porcos.* Per porcos illos vult intelligi qui necdum evangelio crediderunt et in luto incredulitatis suae vitiisque versantur: quibus ait margaritas, id est mystica sacramenta fidei, non debere committi. ⁴⁶ *Numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus?* In spinis et tribulis haereses intelligendae sunt, de quibus iustitiae fructum nemo colligit, id est martyres ex haereticis nemo novit. ⁴⁷ *Non potest arbor bona malos fructus facere.* Arbor mala homo peccator est qui malos fructus facit, hoc est peccata libidinis et avaritiae; arbor autem bona homo bonus est placens deo, faciens fructus bonos. ⁴⁸ *Omnis qui audit verba mea et facit ea similis est viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram.* Petra Christus est intelligendus, domus vita haec praesens innixa deo, *fulmina et venti* impetus persecutionis, *arena* haeresis in qua quidquid aedificatum fuerit cadit.

⁴⁹ *Accessit quidam centurio.* Hic figuram gerit populi gentilis credentis in deum et venientis ad fidem ex omni orbe terrarum. Sane quod ait ⁵⁰ *Filii huius regni ibunt in tenebras exteriores* Iudaeos incredulos taxat. ⁵¹ *Vulpes foveas habent.* In te scilicet tanti doli tantaque sunt fraudes, ut in tuo corde vulpes videantur fecisse cubilia. *Et volucres coeli nidos:* id est tantum superbus es ut volare te aestimes, cumque sit pectus tuum plenum iniquitate et arrogantia, Christus illic succedendi non invenit locum. ⁵² *Sine, mortui sepeliant mortuos suos:* id est permitte infideles officia prae-

45. *Nolite* etc.] Matth. 7, 6.

οἱ ποταμοί) pro fulmina. Non

46. *Numquid* etc.] Matth. 7,

muto.

16.

49. *Accessit* etc.] Matth. 8, 5.

47. *Non* etc.] Matth. 7, 18.

50. *Filii* etc.] Matth. 8, 12.

48. *Omnis* etc.] Matth. 7, 24

51. *Vulpes* etc.] Matth. 8, 20.

—26. — Bibl. vulg. flumina (Mt.

52. *Sine* etc.] Matth. 8, 22.

bere naturae; tu autem vivificaturus animas meas esto pedissequus.

⁵³ *Numquid possunt filii sponsi ieiunare quoadiu cum illis est sponsus? Sponsus Christus est, filii autem sponsi novissimi Christiani, qui divina faciendo praecepta minime ieiunamus, adhaerentes ei qui dixit* ⁵⁴ *„Ego sum panis vivus qui de coelo descendi.“* Quisquis ergo ab eius mandatis fuerit alienus, auferetur ab eo sponsus, id est Christus, et tunc ieiunabit. ⁵⁵ *Nemo mittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus.* Indumentum vetus veterem hominem significat, novum vero indumentum hominem indicat spiritalem, qui carnali iunctus maiorem facit scissuram maiusque peccatum. ⁵⁶ *Neque mittunt vinum novum in utres ceteros.* Vinum novum sacramentum est novi testamenti, utres autem veteres Iudaei sunt; nam utres novi nos sumus Christiani, mustum bibentes, id est doctrinam sancti spiritus. ⁵⁷ *Ecce mulier quae profluvio sanguinis laborabat.* Per mulierem haemorrhousam ecclesia significatur ex gentibus, in cuius imagine ante iugulati sunt Machabaei caeterique prophetae; sed veniens Christus iudicio crucis suae non in muliebri profluvio fecit sanguinem martyrum fundi sed in gloria sua. *Vestimentum autem salvatoris tetigisse mulierem* divinas significat scripturas; *duodecim vero anni* apostolorum numerum monstrant. ⁵⁸ *Non est mortua puella sed dormit.* Hoc ideo ait quoniam deo vivunt omnia. ⁵⁹ *Et cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum puellae.* Non enim erant digni ut viderent mysterium resurgentis, qui resuscitantem dominum indignis contumeliis deridebant. *Et tenuit manum eius, et surrexit puella.* Nisi prius mundatae fuerint manus Iudaeorum, quae sanguine plenae sunt, synagoga eorum mortua non resurget. ⁶⁰ *Messis quidem multa, operarii autem pauci.*

53. Numquid etc.] Matth. 9, 15.

54. Ego ... descendi] Ioann. 6, 51.

55. Nemo etc.] Matth. 9, 16.

56. Neque etc.] Matth. 9, 17.

57. Ecce etc.] Matth. 9, 20.

58. Non etc.] Matth. 9, 24.

59. Et etc.] Matth. 9, 25.

60. Messis etc.] Matth. 9, 37.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

unus ex eis non cadet super terram. „Super terram“ vero hominem significat qui sine voluntate patris coelestis nec animam nec spiritum sumit. ⁶⁸ *Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt.* Quod caput nostrum Christus est, capilli eius sancti sunt intelligendi, quos Christus numerare dignatur; non ergo hic capitis nostri significat comam, quae in nostra vel in tonsoris est potestate. ⁶⁹ *Non egent sani medico sed male habentes.* Infirmetas mundi visitata est adventu salvatoris domini; „omnes enim peccaverant et egebant gloria dei.“ Adventus eius nullum iustum invenit sed omnes reos: et qui frenetica rabie medicum occiderunt, qui infirmitates nostras et labores nostros portavit et crucifixus est pro nobis, ut de sanguine suo fieret medicamentum quo sanaretur omnis aegrotus.

⁷⁰ *Simile est regnum coelorum thesauro abscondito in agro.* Thesaurus absconditus in agro gratia est in mundo missa, dicente domino: ⁷¹ „Ager autem hic mundus.“ Ideo autem ait thesaurum absconditum, quia non omnibus datur. ⁷² *Margarita pretiosa est trinitas sancta, quae dividi non potest, nam in unitate consistit.* ⁷³ *Rete missum in mare est praedicatio data seculo.* Capti sunt *pisces*: id est convenerunt ad ecclesiam boni et mali; sed mali *ruperunt retia*, schismata facientes, et multi infideles exierunt de congregatione catholica.

⁷⁴ *Navis est ecclesia, quia ut illa de tabulis sic et ista de animabus est composita fidelibus.* Vela extendit orando, anchoram fidei figit in coelo, habet arborem crucis, funes charitatis extendit et remigia sanctae operationis habere cognoscitur. De ⁷⁵ *quinque panibus*, id est de doctrina Pentateuchi, et *duobus piscibus*, hoc est duobus testamentis,

68. *Sed* etc.] Matth. 10, 30.72. *Margar. pret.*] Matth. 13,69. *Non* etc.] Matth. 9, 12 (Luc. 46.

5, 31). — Rom. 3, 23.

73. *Rete* etc.] Matth. 13, 47.70. *Simile* etc.] Matth. 13, 44.74. *Navis*] Matth. 14, 13.71. *Ager . . . mundus*] Matth. 13, 38.75. *quinque* etc.] Matth. 14, 19—21.

veteri et novo, *quinque milia hominum saturata* significant quod quinque sensibus perfecti sunt, id est videndi audiendi odorandi gustandi et palpandi; ipsi de sinistra ad dexteram transeunt. De ⁷⁶ *septem panibus*, id est doctrina spiritus septiformi, et *paucis piscibus*, id est apostolis, *quatuor milia hominum saturata* significant quod in quatuor cardines mundi verbum dei cucurrerit, ut legimus: ⁷⁷ „In omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum.“ Per ⁷⁸ *septem etiam portas* septem ecclesias dicit quas in Apocalypsi legimus, quae unitatis gratia continentur. ⁷⁹ *Et ambulabat Iesus super mare.* Ideo Iesus ambulabat super mare, quia venientem in hunc mundum ⁸⁰ „non eum demersit tempestas aquae neque absorbit profundum nec coarctavit super eum puteus os suum,“ et quia ⁸¹ „venit princeps huius mundi et in eo nihil invenit suum;“ denique super mare ambulabat, quia nullo pondere peccati gravabatur. ⁸² Petrus vero supra petram fundatus, in quo figuratur ecclesia in qua boni et mali sunt iuncti, mergebatur: sed domini est dexterâ sublevatus, quia ⁸³ „novit dominus pios de tentatione eripere.“

⁸⁴ *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice abs te.* Oculus scandalizat, cuius sacerdos tantum dictator est et non factor, dicente domino apostolis ⁸⁵ „Vos estis lux mundi.“ Et quid est *erue eum abs te*, nisi quod cum aliquis sacerdotum de catholico dogmate in aliquam haeresim declinaverit abiiciendus est, ne cum illo plebs in gehennam mittatur. Per ⁸⁶ *manum* autem amicum, per *pedem* vero servum ancillamque significat. ⁸⁷ *Ovis erratica* anima est, quae habens

• 76. *septem* etc.] Matth. 15, 34. 38.

77. In . . . eorum] Ps. 18, 5 —31.

(Rom. 10, 18).

78. *septem* etc.] Matth. 15, 37. 2, 9.

79. *Et* etc.] Matth. 14, 25.

80. non . . . suum] Ps. 68, 16.

81. venit . . . suum] Ioann. 14, 30.

Corp. Apoll. Vol. VIII.

82. Petrus etc.] Matth. 14, 30

—31.

83. novit . . . eripere] 2 Petr.

84. *Si* etc.] Matth. 18, 9.

85. Vos . . . mundi] Matth. 5, 14.

86. *manum* etc.] Matth. 18, 8.

87. *Ovis erratica*] Matth. 18, 12.

pabulum spiritale sine pastore in peccatis errabat, quam angelis dominus sociavit.

⁸⁸ *Erunt primi novissimi et novissimi primi*, ex gentibus scilicet Christiani, et *primi novissimi*, id est Iudaei, ut legimus ⁸⁹ „Maior serviet minori.“ Deus ⁹⁰ „caecos illuminavit,“ Iudaeos atque Gentiles. ⁹¹ „Omnes enim peccaverunt et egent gloria dei.“ Hi iuxta viam errant, quia in Christum necdum crediderunt, qui est ⁹² „via veritas ac vita.“

⁹³ *Simile est regnum coelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo.* Dominus Iesus venit hic ad nuptias ut animam nostram spiritui maritaret, quorum copula spiritali filios procreamus, charitatem scilicet, pacem, gaudium, spem, bonitatem, mansuetudinem, continentiam.

⁹⁴ *Cui autem similem aestimabo generationem islam? Similis est pueris sedentibus in foro et clamantibus.* Duo genera puerorum sunt: alii sensu, alii malitia tales sunt, ut legimus ⁹⁵ „Nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote, ut perfecti sitis sensibus.“ Forum autem Hierusalem significat, in qua divinae legis iustitia tractabatur: in quo foro olim dicuntur fuisse prophetae, postea apostoli carentes malitia, quibus ait Iesus: ⁹⁶ „Pueri, numquid pulmentarium habetis?“ ⁹⁷ *Cantavimus vobis et non saltastis:* id est adventum et gloriam domini praedicavimus, et credere nolulistis; saltare enim laetari est. *Lamentavimus et non planxistis,* excidium scilicet Hierusalem et dispersionem populi, nec tamen poenitentiam egistis.

⁹⁸ *Abiit Iesus sabbato per segetes.* Ager est omnis mundus iste, agri segetes foecunditas numerosa sanctorum, spi-

88. *Erunt* etc.] Matth. 19, 30.

89. Maior . . . minori] Genes. 25, 23 (Rom. 9, 13).

90. caecos illum.] Ies. 35, 5 (Matth. 11, 5).

91. Omnes . . . dei] Rom. 3, 23.

92. via . . . vita] Ioann. 14, 6.

93. *Simile* etc.] Matth. 22, 2.

94. *Cui* etc.] Matth. 11, 16.

95. Nolite . . . sensibus] 1 Cor. 14, 20.

96. Pueri . . . habetis] Ioann. 21, 5.

97. *Cantavimus* etc.] Matth. 11, 17.

98. *Abiit* etc.] Matth. 12, 1.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

hominis cuiuslibet quae carnis sunt sapit: cui si contradicitur, iustitia est ante peccatum. Nam Iesus Christus dominus noster humilitatis studio se filium hominis dicebat, cum esset et per patrem deus et per matrem homo, quamvis omnes facientes iustitiam, sicut ait apostolus, ¹⁰⁶ „filii dei vocemur et simus.“ Propterea ergo contra spiritum sanctum negat emissum verbum posse dimitti, quia deus spiritus est et spiritalis est lex divina. Ergo sicut quemcunque filium hominis humana meditantem impune contemnimus, ita dicenti agentique spiritalia ut filium dei non resalutare perpetuus est reatus, nisi poenitentiae remedia consequamur. Nam peccator conversus ad deum et delictis suis terminum ponens desinit esse peccator, ut ait Ezechiel: ¹⁰⁷ „Iustitia iusti non liberabit eum, in quacunque die erraverit, et iniquitas iniqui non disperdet eum quocunque conversus fuerit.“ Denique Paulus persequens ecclesiam dei spiritale peccatum gerebat, sed misericordiam est consecutus a domino, quia ignorans fecerat in incredulitate sua. ¹⁰⁸ *Regina austri surget in iudicio.* Sicut regina Saba venit ad Salomonem, ita ecclesia cum multitudine credentium ab omni orbe terrarum venit ad Christum. De hac ecclesia David ait: ¹⁰⁹ „Astitit regina a dexteris tuis in vestitu deaurato circumamicta varietate.“

¹¹⁰ *Simile est regnum dei grano sinapis.* Granum sinapis missum in agrum seipsum salvator ostendit, qui missus est in hunc mundum a patre de coelis, quod minimum granum minus est quidem omnibus seminibus, scilicet quod ipse deposito honore coelesti humilior sit factus omnibus hominibus, ut ait apostolus. ¹¹¹ „Qui cum in forma dei esset (inquit),

stin. Opp. T. II (= Corp. Apoll. Vol. III) ed. 2. p. 245. n. 1. p. 246. n. 1. Tatian. Orat. (Vol. VI) fragm. V. p. 170. n. 1.

106. filii ... simus] Rom. 8, 14 (Gal. 3, 26).

107. Iustitia ... fuerit] Ezech. 18, 21 sq.

108. Regina etc.] Matth. 12, 42.

109. Astitit . . . varietate] Ps. 44, 10.

110. Simile etc.] Matth. 13, 31—32.

111. Qui ... accipiens] Phill. 2, 6—7.

non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens.“ Ergo propter contumelias quas ipse pertulit nostri causa humiliorem se omnibus demonstravit. Sed postquam crevit Christus, scilicet vel in cruce vel resurgens, recepta iam potestate maior omnibus hominibus, ut sanctus Paulus ait. ¹¹² „Propter hoc (inquit) exaltavit illum deus et dedit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genus flectatur coelestium, terrestrium et infernorum.“ *Arborem autem fieri, ita ut volucres coeli habitent in ramis eius*, ecclesiam quae post passionem et resurrectionem domini nata est ostendit, cuius ramos esse apostolos constat ad superna tendentes. Volucres autem coeli habitantes in ramis homines significant spirituales qui in apostolorum catholica doctrina requiescunt: qui ideo volucres appellantur quoniam sanctae conversationis studio volare videntur ad coelum, a terrenis operibus recedentes. Ut ait apostolus ¹¹³ „Et nos qui vivimus simul rapiemur in nubibus obviam Christo in aera et sic cum domino erimus.“ Sive propterea regnum dei grano sinapis adaequatur quia ita difficilia in devotis praecepta divina, sicut vehemens est ac molestum sinapi illud sumentibus. ¹¹⁴ *Simile est regnum coelorum thesauro abscondito in agro.* Ager hic mundus est, thesaurus Christus est qui triduanalatuisset passione: unde vendendum est nobis omne quod habemus in hoc seculo, ut vitam mereamur aeternam.

¹¹⁵ *Acceptis Iesus quinque panibus et duobus piscibus.* Per quinque panes pentateuchum significat, id est quinque libros Mosis, per duos pisces duo testamenta, vetus et novum: quibus dominus genus humanum pascit. ¹¹⁶ *Vespere autem facto solus erat ibi; navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus.* Mare significat seculum, navis eccle-

112. Propter . . . infernorum] Phill. 2, 9—10.

113. Et . . . erimus] 1 Thess. 4, 16.

114. *Simile etc.*] Matth. 13, 44. 23—28.

115. *Acceptis etc.*] Matth. 14,

19. — Cf. supra n. 75.

116. *Vespere etc.*] Matth. 14,

siam, ventus diabolum. Quarta vigilia evangelia designat, quae adveniens in fine seculi nobis detulit Christus. Turbatum autem Petrum, visâ tempestate diabolicae aerae, passionem indicat Christi cum pene subversa est fides negantis apostoli. ¹¹⁷ *Et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.* Vestimentum salvatoris lex est divina in qua sunt plura mandata, sicut in vestimento multae sunt fimbriae: quarum unam si quis contigerit, id est de multis vel unum praeceptum salvatoris faciens, remedium percipit salutare.

¹¹⁸ *Ecce mulier Cananaea de finibus illis veniens.* Haec mulier gentilis populi habebat figuram, qui rogabat dominum ut congregatio eius ab erroribus idololatriae mutaretur. At Iesus dissimulabat, ut fides mulieris omnibus fieret manifesta. *Et apostoli dixerunt: Quid clamat post nos?* significantes post resurrectionem domini gentilem populum crediturum. *Respondit Iesus non se missum esse nisi ad oves perditas domus Israel:* id est ad populum Iudaeorum salvandum, si tamen credere voluissent. *Non licet, inquit, accipere panem filiorum et mittere canibus.* Panem corpus suum dixit, canes autem gentiles homines velut indignos gratia divina. *At illa respondens ait: Utique domine: id est verum dicis. Sed et catuli edunt de micis mensae dominorum suorum.* Per catulos ostendit omnes gentes venturas ad fidem dei et esuras ex micis, id est ex prophetarum apostolorumque doctrinis, quas de mensa cadere est de congregatione populi iudaici separari ad resurrectionem generi humano praebendam; mensa enim congregatio populi est intelligenda.

¹¹⁹ *Vade ad mare et mitte hamum, et eum piscem qui primus ascenderit tolle.* Hoc tributo passio domini designatur, quia homo abstrahendus erat a seculo, habens in ore suo staterem: id est didrachma, quatuor continens drachmas, quibus intelligenda sunt quatuor evangelia: quorum proditio

117. *Et etc.*] Marc. 6, 56.119. *Vade etc.*] Matth. 17,118. *Ecce etc.*] Matth. 15, 22—27.

26.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

¹²⁴ *Jesus ascendit in montem, id est ad maiestatem patris, et vultus eius immutatus est, id est maiore sui luminis claritate, ne discipuli de ipso adhuc dubitarent. Nam dixerat sancto Petro: ¹²⁵ „Modicae fidei, quare dubitasti?“ Per vestem ipsius splendidam assumptionem sanctorum futuram indicit, per tria vero tabernacula triduanam habitationem passionis ostendit sive trinitatis figuram. »*

¹²⁶ *Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum coelorum. Per divitem populum significat Iudaeorum, qui cum divitiis egressus est de Aegypto et de quo legitur ¹²⁷ „Divites eguerunt et esurierunt;“ per camelum autem gentilem populum dicit, nihil habentem rectum gerentemque sarcinam peccatorum ac per foramen acus intransentem, id est per arctam viam incedentem quae ducit ad regnum coelorum. Nam et Iudas de pretio perditionis dives fuit sed vitam aeternam non meruit.*

¹²⁸ *Simile est regnum coelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Patrifamilias Christus est, qui operarios conducit et qui credentes colligit ut mercedem suae sanctitatis accipiant, vinea vero obedientia legis est, denarius autem vita aeterna. Primae horae operarii virgines sunt qui se laborem corporis et calorem primae aetatis tolerasse dixerunt, per caetera autem aetatis augmenta incontinentes accipiendi sunt. Vespere accepisse mercedem in adventu significat Christi. Sive primae horae operarius est Adam, tertiae Noe, sextae Abraham Isaac Iacob et caeteri patriarchae, undecimae apostoli et omnes Christiani fideles: quibus universis remuneratio aequalis est data, id est denarius habens figuram domini aeternam vitam credentibus dantis. ¹²⁹ *Homo quidam habuit**

124. *Jesus* etc.] Matth. 17, 1
—4. Cf. lib. III. n. 6.

125. *Modicae . . . dubitasti]*
Matth. 14, 31.

126. *Facilius* etc.] Matth. 19,
24.

127. *Divites . . . esurierunt]* Ps.
33, 11.

128. *Simile* etc.] Matth. 20, 1
—10.

129. *Homo* etc.] Matth. 21, 28
—30.

duos filios, et accedens ad primum dixit: Fili, vade operare in vineam meam. Ille autem respondens ait: Nolo. Accedens ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait: Volo. Per duos filios duos populos dicit, iudaicum atque gentilem: quorum prior, gentilis, est intelligendus negasse paternis parere praeceptis et tamen fecisse, posterior autem promisit se facturum quod iusserat, ut puta Iudaei, et minime promissa complevit. Vineam vero lex est accipienda, ad cuius praecepta omnes homines invitantur. ¹³⁰ *Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam et sepe circumdedit eam: id est deus omnipotens plantavit domum Israel. Turrem vero legem dicit, lacum templum; coloni autem Iudaei sunt, septis fides est; servos occisos prophetas, alios postea missos apostolos dicit, ex quibus unum decollaverunt, Ioannem. Novissime filium suum misit, scilicet Christum, quem occidisse noscuntur.*

¹³¹ *Reddite quae sunt Caesaris Caesari.* Tempore persecutionis reddendum Caesari praecipit corpus, in quod solummodo potestatem habet, deo autem dicit debere reddi constantiam spiritus et animae. *De* ¹³² *septem fratribus unam uxorem habentibus* septem fratres libri veteris testamenti intelligendi sunt, uxor eorum significat synagogam, cum qua patriarchae convenientes dederunt semen fidei christianae, sed illa non concepit.

¹³³ *Exsurget regnum super regnum:* id est adversus regnum Christi catholicum audebit diabolus haereses concitare. *Erunt terrae motus et fames* significat homines verbi divini famem passuros, qui timore diaboli ad haereses confugient. ¹³⁴ *Tunc qui in Iudaea sunt fugiant ad montes.* Per Iudaeam, terram sanctam, significat hominem castum confugere debere ad apostolorum doctrinam. *Et qui in agro est, in ecclesia,*

130. *Homo etc.*] Matth. 21, 33—39.

131. *Reddite etc.*] Matth. 22, 21. 24, 7.

132. *septem etc.*] Matth. 22, 25—26.

133. *Exsurget etc.*] Matth.

24, 7.

134. *Tunc etc.*] Matth. 24, 16

—20.

non revertatur tollere vestimentum suum, hoc est veterem hominem derelinquat. Vae autem praegnantibus. Hic significantur qui in corde concipiunt aliquod opus sanctum et perficere illud causa avaritiae dissimulant, eo autem neglecto voti sui veluti praegnantibus existant. Lactantes autem sunt qui divina praecepta negligenter docent aut sapiunt ¹³⁵ ut parvuli, quibus „non solidus cibus sed lac“ necessarium est. Orate ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbato: id est ne refrigerescente charitate ad gentilitatem revertaris, aut iudaismo consentiens ex praecepto antichristi sabbatum colas; sive hic sensus est: ne propter asperitatem temporis frigus fidei patiamini, aut in sabbati otio devotionis timorem minime servare possitis vel certe persecutores evadere non valeatis. ¹³⁶ De die illa autem vel hora nemo scit. Diem et horam deus se tantum scire, non hominem voluit, et ideo nec filium dixit scire, ut improbitatem humanam in iudicii divini curiosam inquisitione confunderet, cum filium hominis hoc nescire dixisset. Caeterum filius dei, qui deus ex deo est, hoc ignorare non poterat, quippe dixit: ¹³⁷ „Omnia patris mea sunt.“ Si ergo natura patris in filio erat, scientiae natura degenerare non poterat: ergo divinitas una patris et filii diem et horam noverat quam creavit, non poterat autem nosse humana fragilitas quod utiliter ignorabat. ¹³⁸ Tunc erunt duo in agro: unus assumetur et alter relinquetur. In agro sunt qui gubernant ecclesiam, ut ait sanctus Paulus: ¹³⁹ „Ego plantavi, Apollo rigavit, deus incrementum dedit.“ ¹⁴⁰ Duo in lecto. In lecto esse monachos significat qui amant quietem, alieni a tumultu generis humani et domino servientes, inter quos sunt boni et mali. Per ¹⁴¹ molam mundum indicat et eos qui mundanis actibus conteruntur; nam sicut mola duobus lapidibus constat, ita alter populus in-

135. ut parvuli] 1 Cor. 3, 1–2.

136. De etc.] Matth. 24, 36.

137. Omnia . . . sunt] Ioann. 16, 15.

138. Tunc etc.] Matth. 24, 40.

139. Ego . . . dedit] 1 Cor. 3, 6.

140. Duo etc.] Luc. 17, 34.

141. molam] Matth. 24, 41.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

severassent in vigiliis usque in finem, non introissent regiam sponsi. *Ecce media nocte clamor factus est.* Noctem pro ignorantia posuit, ac si diceret „cum nescirent;“ ipse enim ait: ¹⁴⁶ „Non est vestram scire tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate.“ De hoc clamore etiam dicit apostolus: ¹⁴⁷ „In ictu oculi, in novissima tuba, et mortui resurgent incorrupti et nos immutabimur.“ *Dum eunt emere:* id est dum quaerunt aliorum favorem et adulationum suffragia et non operari optant. *Coeperunt aptare lampades suas:* id est in resurrectione a mortuis coeperunt operum suorum deo reddere rationem, quia tunc nemo venalis est nec quisquam alteri plus quam sibi consulit. *Ite ad vendentes et emite vobis.* Hoc responsum dedere, iridentes non consulentes, ut irent ad adultores et emerent sibi oleum, id est laudem famamque probitatis. *Ne forte non sufficiat nobis et vobis:* ne ad arrogantiam nobis accidat si vobis divinorum praebeamus munerum portionem. *Pulsantes dixerunt: Domine domine, aperi nobis!* Dictum quidem a domino ¹⁴⁸ „Pulsate et aperietur vobis,“ sed in hac praesenti vita, quando misericordiae non iudicii tempus est.

¹⁴⁹ *Et uni dedit quinque talenta:* id est pentateuchum, quem accipiens fidelis servus decalogi praecepta complevit. *Alii dedit duo talenta:* hoc est duo testamenta, vetus et novum, de quibus fidelis servus evangelia virtutum opere coaequavit. *Alii dedit unum talentum:* unam sententiam ¹⁵⁰ „Quod tibi non vis fieri alii ne feceris:“ quam sententiam nequam servus non exequendo, id est aliis non praebendo, celasse et obruisse comprobatur, velut si quis lucernam sub modio tenebris per livorem abscondat.

¹⁵¹ *Venit dies paschae.* Pascha domini passio est vel transitus, triduum ecclesia est; per *patremfamilias* domini

146. Non . . . potestate] Actt. apost. 1, 7.

147. In . . . immutabimur] 1 Cor. 15, 52.

148. Pulsate . . . vobis] Matth. 7, 7.

149. Et etc.] Matth. 25, 15.

150. Quod . . . feceris] Matth. 7, 12.

151. Venit etc.] Matth. 26, 2—20.

patrem significat, per domum eius Hierusalem coelestem debemus intelligere ubi cum sanctis est convivium habiturus Christus dominus noster.

¹⁵² *Invenietis pullum asinae.* Per asinam figurate intelligenda est synagoga, per pullum asinae lascivum populum gentilem indomitumque significat, ad quem duos ex discipulis misit: Petrum in circumcisionem, Paulum in gentes. *Tunc imposuerunt vestimenta super illum et Iesum supersedere fecerunt.* Id est: Vestis apostolica scripturarum est expositio divinarum, et nisi coelesti doctrina instructa fuerit anima, sessorem habere deum non meretur. *Vel Adduxerunt asinam et pullum eius:* id est gentilem populum, qui et praesepe domini sui ignoravit, hoc scilicet de quo cibaria sumimus. *Ramos de arboribus abscindentes:* peccata sunt quae in nobis virebant, arbores enim homines sunt; vel ramos de arboribus caedere et viam sternere est peccata sua domino confiteri, quo facilius in corde credentium Christus daemonum victor incederet.

¹⁵³ *Hoc est enim corpus meum.* Corpus suum panem dicens, de multorum granorum adunatione congestum, populum hunc quem assumpsit indicat adunatum. *Hic est calix sanguinis mei.* Sanguinem suum vinum appellans, de botris atque acinis plurimis expressum et in unum coactum, item congregationem nostram significat commixtione adunatae multitudinis copulatam. ¹⁵⁴ *Pater, si fieri potest, transeat vel transfer a me calicem istum.* Fragilitatem in se dominus praefigurabat humanam, qui sine labore patiendi liberari se cupiebat a corporis nexu. Ob hoc calicem pro passione ait; nam vinum sanguis interpretatur, et calix corpus agnoscitur: sicut enim vino calix, ita sanguine plenum est corpus humanum. ¹⁵⁵ *Et percussit Petrus servum principis sacerdotum et amputavit eius auriculam dexteram.* Is autem cui ablata

152. *Invenietis* etc.] Matth. 21,
2. 7. 8.

153. *Hoc* etc.] Matth. 26, 26.

154. *Pater* etc.] Matth. 26, 39.

155. *Et* etc.] Matth. 26, 51;

Ioann. 18, 10.

est *Malchus* dicebatur. Id est: Rex quondam populi Iudaeorum servus factus est impietatis iudaicae, qui ideo perdidit dexteræ auris auditum, quia totam libere civitatem audire consueverat per fenestram; sed et dominus his qui ex Iudaeis credere volunt reddit aurem dexteram et facit eos ex servis genus electum.

¹⁵⁶ *Velum templi scissum* significabat populum ad videnda sacramentorum mysteria conversum ad deum ex gentibus quas credidisse noscitur; ideo enim Christus passus est maledictionem ut nos a maledictionibus liberaret, illud se passus est ut nos ab illusionem daemonum qui in hoc mundo versantur auferret. ¹⁵⁷ *Spineam in capite coronam accepit*, ut sententiam capitalem, quæ ex spinis peccatorum nobis debebatur, eriperet. ¹⁵⁸ *Aceto potatus est*, ut acridinem, qua sanguis noster efferbuerat, in se susciperet, et ipse liberaret a passionis calice qui nostris passionibus debebatur. ¹⁵⁹ *Exspoliatus est*, ut nuditatem parentum nostrorum, ob quam (serpentis consilio factam) doluerant, niveo vestimentorum tegmine mirabiliter operiret. *In ligno suspensus est*, ut ligni praevaricationem ligno suæ tolleret passionis. ¹⁶⁰ *Mortem quoque ad se venire permisit*, ut eam adversum se colluctantem dimicantemque prosterneret, et quæ per serpentem regnum invenerat cum ipso serpente postea fieret captiva per Christum. Cur latroni salvator ait ¹⁶¹ *Hodie mecum eris in paradiso*, cum utique illius secundum hominem corpus in terra, anima apud inferos fuerint? Sciendum est quod hanc promissionem secundum effectum divinae potestatis implevit, quia ubique deus esse credendus est, et ubi est deus illic et vita atque amoenitas aeterna.

¹⁶² Quomodo *die tertio* resurrexit Christus a mortuis? Sciendum est quod prior fuit nox die, nam tenebrae erant

156. *Velum* etc.] Matth. 27, 51.

157. *Spineam* etc.] Matth. 27, 29.

158. *Aceto* etc.] Matth. 27, 34.

159. *Exspol. est*] Matth. 27, 35.

160. *Mortem* etc.] Matth. 27, 50.

161. *Hodie* etc.] Luc. 23, 43.

162. Quomodo etc.] Matth. 28, 1.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

daeos, qui non militantes deo sine rege sunt ut locustae, per *mel* autem *silvestre* rusticos dicit, qui, credentes, dulces facti sunt deo. ⁵ *Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus.* Hoc propter eos dictum est qui imaginario corpore dicunt eum fuisse et phantasma, vel propter eos qui hominem eum tantum fuisse putant; nam quadraginta diebus et quadraginta noctibus ieiunare non potuisset. ⁶ *Et cum venisset Iesus in domum Petri, invenit socrum eius febricitantem.* Socrus Petri synagoga est, filiaque eius ecclesia quam regendam Petrus apostolus accepit, febris ergo est iniquitas clandestina: a qua infirmitate id est a perfidia Iudaeorum ipsos evasisse probamus apostolos et velut resuscitados gentibus ministrasse cibos ac potus salutis aeternae.

⁷ *Tunc iverunt ad eum portantes paralyticum in lecto qui a quatuor portabatur:* a corpore scilicet, quod corpus viventis ex quatuor substantiis constat, humore flatu sanguine et carne. *Nudatum* vero *tectum* confessionem significat peccatorum. Nam *grabatum* hominem ipsum oppressum onere delictorum debemus accipere. Cui ideo *dimittuntur peccata*, ut ablata languoris iniuria purificata anima corpus suum baiulans *pergeret ad propriam domum*, hoc est ad legis divinae custodienda praecepta.

⁸ *Hi sunt qui supra terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum dei et faciunt, unum tricesimum, quod ad coniuges pertinet, aliud sexagesimum, hoc ad viduas respiciens dicit, aliud centesimum, virginibus fructus iste convenit.* ⁹ *Et facta est procella magna venti.* Figurata procella venti insidias diaboli significat: *navis* vero ecclesiam, *mare seculum*, *fluctus maris* humores. Et salvatorem *dormisse* dixit evangelista, ut hominem demonstraret, quem excitatum di-

5. *Et* etc.] Marc. 1, 13.8. *Hi* etc.] Marc. 4, 20.6. *Et* etc.] Marc. 1, 29—30.9. *Et* etc.] Marc. 4, 37—39.7. *Tunc* etc.] Marc. 2, 3—5. 11.

scipuli deum approbant dicendo eum imperasse vento et mari. *Et facta est tranquillitas magna, id est serenitas.*

¹⁰ *Et exeunti de navi obviavit ei homo de monumentis, habens spiritum immundum.* Monumenta sunt mortuorum id est infidelium loca, ut legimus ¹¹ „Dimitte mortuos ut sepe- liant mortuos suos,“ quorum habitator habebat daemonum legionem, hoc est plura peccata, quae scilicet, quoniam dae- monum stimulis committuntur, tanta sunt quanti eorum au- ctores. *Nec quisquam poterat ligare eum catenis.* Revera qui amicus est seculi divinae charitatis vincula dirupit. *Et lapidibus se concidebat.* Concidebat imaginem illam ad quam plasmatus erat, pro deo lapides adorando. *Deprecabantur, inquit, Iesum Christum dicentēs Mitte nos in porcos: id est in homines luxuriosos et sordidos et porcorum more viven- tes, de quibus dicit alibi ¹² „Nec miseritis margaritas ante porcos.“* ¹³ *Et mulier quaedam erat in profluvio sanguinis annis duodecim.* Cum iret dominus ad ¹⁴ filiam archisyna- gogi salvandam, id est populo iudaico medicaturus, hae- morrousa mulier, hoc est gentilis populus sanguinem idolis fundens, tacta fimbria vestimenti, id est totius legis mini- mum praeceptum exequens, scilicet ¹⁵ „Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris,“ vel certe perseverantiam fidei ha- bens sanata est.

¹⁶ *Egressus Iesus vidit turbam multam et misertus est eius.* Cum videret dominus fame verbi divini populum laborare, misertus est eius, scilicet ut ostenderet ad hoc se venisse ut spiritalem escam omnibus credentibus daret. Et quia necdum fuerat passus, ait discipulis suis *Date vos illis man- ducare: hoc est praedicate illis filium dei, quia ¹⁷ „Lex et prophetae usque ad Ioannem“ erant.* *Diem autem declinan-*

10. *Et etc.*] Marc. 5, 2. 3. 5. 9.
(15.) 12.

11. Dimitte ... suos] Matth. 8,
22. Luc. 9, 60.

12. Nec ... porcos] Matth. 7, 6.

13. *Et etc.*] Marc. 5, 25. 27.

Corp. Apoll. Vol. VIII.

14. fil. archisynag.] Marc. 5, 39.

15. Quod ... feceris] Matth. 7, 12.

16. *Egressus etc.*] Marc. 6, 34
—38. 43.

17. Lex ... Ioannem] Matth.
11, 13.

tem, quia in fine mundi sumpto corpore Iesus in seculum venit, *locum vero desertum* iudaicum populum dicit, qui ob incredulitatem suam desertus est a spiritu sancto, ut ait dominus: ¹⁸ „Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.“

Quinque panes quinque libri Mosis intelligendi sunt, *duo pisces* duo testamenta sunt; quod autem iussit populum *discumbere et cessare super foenum* corpora nostra significat, *Esaias* dicente ¹⁹ „Omnis caro sicut foenum.“ *Duodecim cophinos* autem superesse manifestum est duodecim apostolos plenos spiritu sancto significari, quorum doctrinâ post escam legis quotidie satiamur.

²⁰ *Homo quidam erat dives*: Christus est intelligendus. *Is abiit in regionem longinquam*: nihil enim est longius quam terra a coelo. *Hic venit accipere regnum* humani generis. *Et reversus vocavit servos suos et dedit illis decem minas et ait ad illos: Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant eum*, Iudaei scilicet. *Venit ergo primus dicens: Domine, mina tua acquisivit decem minas*: hoc est praeceptum tuum servans acquisivit verba decalogi. *Et ait illi dominus: Euge serve bone et fidelis, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates*: id est decem animas, quibus more angelorum homo ille praeponitur quicunque in pecunia, id est in praedicatione divina, domino suo perseverans ac fidelis extiterit. *Et secundus venit dicens: Domine, mina tua acquisivit quinque minas*: id est mandatum tuum custodiens adeptus sum spiritualiter pentateuchi scientiam ad quinque corporis sensuum perfectionem. *Et huic dixit: Et tu esto super quinque civitates*: id est quinque animas, eo quod pecuniam domini et eloquia casta quasi argentum probatum mentibus hominum foenerasti. Denique *celanti* divinam doctrinam velut lucernam sub modio ait dominus: *Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam nummulariis, ut ego veniens cum usuris utique exegissem eam?*

18. Ecce . . . deserta] Matth. 23, 38.

19. Omnis ... foenum] Ies. 40, 6.

20. Homo etc.] Luc. 19, 12—23.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

dis duritia: de quibus suscitavit apostolos. Vel quia de gentibus martyres extiterunt. ³ *Iam securis ad radices arborum posita est.* Securem pro cruce ait, cui similis est per manubrium; nam arbores pro martyribus ait.

⁴ *Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio.* Lucerna Christus est sive lex divina illuminans cor nostrum, modium pro seculo ait, candelabrum auctoritas veritatis est, unde oportet nos mandata Christi non celare sed palam prodere, ut luceant opera nostra omnibus qui ⁵ *in domo* sunt, id est in ecclesia.

⁶ *Iesus ascendit in montem,* id est in maiestatem patris, *et vultus eius immutatus est,* scilicet maiore sui luminis claritate, ne de ipso adhuc discipuli dubitarent. Nam dixerat sancto Petro: ⁷ „Modicae fidei, quare dubitasti?“ Per *vestem* vero ipsius *splendidam* assumptionem sanctorum futuram indicat, per *tria* enim *tabernacula* triduanam tumuli habitationem ostendit sive trinitatis figuram.

⁸ *Quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt.* Cum dicat salvator Tyrum et Sidonem poenitentiam agere potuisse si in eis divinarum apparuisent signa virtutum, non eapropter illic facta non sunt quia salutem fuissent credentibus allatura, sed quia dominus ac salvator pro divina dispensatione non venerat nisi ad oves quae perierant domûs Israel. Et quid est ⁹ *quod non venerat nisi ad oves quae perierant domus Israel?* Quia inter reliquas usquequaque nationes specialiter Israel unum deum coluit, atque, ut ita dixerim, peculiaris illius populus fuit, ob merita Abrahae Davidis et caeterorum patriarcharum quibus Christus proprie repromissus est, atque ex eorum stirpe descendens inde ipsam carnem in qua terris apparuit as-

3. *Iam* etc.] Luc. 3, 9.

4. *Nemo* etc.] Luc. 8, 16.

5. *in domo*] Matth. 5, 15.

6. *Iesus* etc.] Matth. 17, 1—4.

Idem scholion est in lib. I. n. 124.

7. *Modicae ... dubitasti*] Matth.

14, 31.

8. *Quia* etc.] Luc. 10, 13.

9. *quod* etc.] Matth. 15, 24.

sumpsit. Sed tamen, quia virtutes postea et in gentibus factae sunt, ita hoc testimonium intelligi potest ut, ubi dicit „*non veni nisi ad oves*,“ subaudiatur illic „*prius*“ et ita hoc testimonio veritas et misericordia dei in universos prompta clareat magis.

¹⁰ *Ecce efferebatur mortuus filius unicus matris suae quae erat vidua, et multa turba civitatis sequebatur eam.* Per civitatem intelligendus est mundus, per filium unicum mortuum exterior homo (id est corpus) accipiendus est, cuius matrem animam, patrem vero spiritum credimus dei, a quo anima in hominem afflata est quae corpus humanum et unicum filium ab infantia instituit ac nutrit: quam animam ideo matrem viduam debemus accipere quia, cum in Adam accepta lege extitit praevericatrix, recedens ab ea spiritus dei viduam illam reliquerat et ob hoc unicum filium suum (id est Adae corpus mortuum peccato) amisit. Quam ideo ait quod multa turba sequeretur civitatis, quoniam multi ex hoc mundo sequuntur Adam. Fletus autem matris viduae poenitentiae fuit indicium; huic dominus ideo ait *Noli flere* quia restituere illi filium disponebat. Et quod funus eius contigit dominus, congressurum se cum morte in assumpto corpore indicabat. Ille autem iuvenis quod resurgens sedit ac loquebatur, Adam resuscitandum et animae (hoc est matri suae) reddendum designabat.

¹¹ *Homo quidam descendit ab Hierusalem in Hiericho.* Hierusalem interpretatur visio pacis, Hiericho seculum, homo quidam Adam. *Incidit in latrones:* id est in diaboli voluntates, quae illum *exspoliaverunt:* hoc est abstulerunt ei indumentum immortalitatis et ingesserunt ei peccatorum plagas. Hunc *semivivum* neglexit *sacerdos* atque *levita*, id est Aaron et Helias vel Moses, qui vulnera illius non laverunt, id est peccata gentium non curaverunt. *Samaritanus* autem Christus intelligendus est, qui vulnera nostra curavit, *oleum infundens:* id est sanguinem suum et chrisma largitus est.

10. *Ecce* etc.] Luc. 7, 12—15.

11. *Homo* etc.] Luc. 10, 30—35.

Impositum iumento perduxit ad stabulum: id est assumptum hominem ad ecclesiam duxit; nam stabularii episcopi sunt. Quod autem dixit Revertens reddam tibi in futuro adventu mercedem medicinae ac praedicationis suae daturum se pollicetur episcopis.

¹² *Hominis cuiusdam divitis uberes fructus possessio attulit.* Luxuriosum hominem significat plenum peccatis. Quem, cupientem amplius delinquere per illecebras vitiorum, dominus alloquitur dicens *Stulte, hac nocte, scilicet quanto plus peccas et latere te aestimas, anima tua a te auferetur, id est carnis erit socia qua stimulante peccata moliris.* ¹³ *Ignem veni mittere in terram: id est spiritum sanctum carnalibus dare.* ¹⁴ *Erunt quinque in domo una divisi, tres a duobus et duo a tribus.* Matrem patrem filium filiam nurum, hos quinque persecutio separabit, dum alii Christo alii uniuntur saeculo. Nec non cum venerit antichristus legem veteris testamenti scriptam in duabus tabulis praedicabit, Helias autem patrem et filium et spiritum sanctum annuntiabit. Tunc sancti confessuri sunt trinitatem, impii vero diaboli sequentur doctrinam. Ita dividuntur duo a tribus et tres a duobus. ¹⁵ *Et inimici hominis domestici eius.* Inimici veritatis erunt etiam domestici hominis, cum vel pater filium vel filius patrem doctrinae diabolicae consentire fuerit adhortatus, dicens „Cave ne occidaris, consentias ei qui dixit ¹⁶ „„Haec omnia mea sunt et cui volo do illa.““

¹⁷ *Quis ex vobis volens turrem aedificare non prius sedens computat sumptus, si habet quae opus sunt?* Per turrem vitam nostram significat, quia eam ex omnibus mandatis Christi debemus aedificare et trabe crucis Christi consignare operis coepti finem, id est perseverantiam fidei, ne forte aliqui imperfectum opus nostrum derideant. ¹⁸ *Homo qui-*

12. *Hominis etc.]* Luc. 12, 16
—20.

13. *Ignem etc.]* Luc. 12, 49.

14. *Erunt etc.]* Luc. 12, 52—53.

15. *Et etc.]* Matth. 10, 36.

16. *Haec ... illa]* Luc. 4, 6.

17. *Quis etc.]* Luc. 14, 28.

18. *Homo etc.]* Luc. 14, 16—24.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

propter integritatem. Haec accepit fermentum: id est doctrinam Christi. *Sata tria* significant trinitatem. Et abscondit illud *in farina*: hoc est populo tradidit numeroso, quia permixtione universitas multiplicata est christiana.

²² *Homo quidam habuit duos filios, et dixit illi iunior Pater da mihi portionem substantiae quae me contingit.* Hic autem Adam et Christus est intelligendus; nam per patrem patrimonium paradisi scriptura significat, quem accipiens Adam per inobedientiam perdidit. *Abiit in longinquam regionem*, id est in seculum, ubi *fames est facta*, divini scilicet verbi, et *cupiebat se de siliquis saturari quas porci manducabant*, id est secularium cibis uti delectabatur. Quod autem poenitens *ad patrem reversus est* significat gentes, quae Adae figuram habent, cognituras creatorem suum. *Stolam primam*, vitam scilicet quam diabolus ademerat, per Christum recepit, et *annulum in manu eius fidem dicit* quam amiserat, per *calciamenta* vero vestigia munita intelliguntur quibus diaboli non timeat lapsum, ut ait apostolus ²³ „*Calciati pedes in praeparatione evangelii pacis*,” per *vitulum occisum* Christum pro Adam, scilicet pro gentibus, significat passum. *Senior frater* Iudaeus est. Cui pater ait: *Tu mecum semper es, et omnia mea tua sunt*: a quo de regressione fratris repellitur invidia.

²⁴ *Homo quidam erat dives qui habebat villicum.* Hanc comparisonem salvator villico iustitiae, id est episcopis, dedit, ut, quomodo domino suo fraudem fecit ut haberet unde postea viveret, ita episcopi non omnia peccata ulcisci debeant, sed locum poenitentiae reservare eos conveniat, cum praesertim ipse dominus dixerit ²⁵ „*Nolo mortem peccatoris sed ut convertatur a via sua et vivat.*” Ideo autem laudavit dominus Iesus fraudatorem domini sui, ut eius sequentes exemplum non omnia debita exigamus.

22. *Homo* etc.] Luc. 15, 11—31.

24. *Homo* etc.] Luc. 16, 1—8.

23. *Calciati . . . pacis*] Ephes. 6, 15. Cf. infra n. 44.

25. *Nolo ... vivat*] Ezech. 33, 11.

²⁶ *Et occurrerunt ei decem viri leprosi.* Per decem viros leprosos mundatos unumquemque gratias agentem Iudaeos arguit Iesus, quia, cum omnes eos a diversis languoribus liberasset, ingrati eius fuere virtutibus, solusque Naaman gentilis ab Elisaeo purgatus gratias egit deo.

²⁷ *Iudex quidam erat in civitate, hoc est Pilatus erat in seculo, nec deum timens nec hominem reverens, Christum scilicet dicit qui deus erat et homo. Vidua quaedam, id est synagoga, coepit ad illum dicere: Vindica me de adversario meo, hoc est de Christo. Et Pilatus nolebat multo tempore, dicens Quid enim mali fecit? Post haec autem dixit intra se: Etsi deum non timeo neque hominem revereor, id est Christum qui utrumque erat, tamen quia molesta est mihi haec vidua vindicabo illam, scilicet synagogam. Significat ergo congregationem Iudaeorum insolentem fuisse Pilato, cum clamaret ²⁸ „Non hunc dimittas sed Barrabam.“ ²⁹ Ille autem lotis manibus dixit „Innocens sum a sanguine iusti huius, vos videritis!“ Et dimisit illis Barrabam, Iesum vero flagellis caesum tradidit eis ut crucifigeretur.*

³⁰ *Zachaeus statura pusillus erat, scilicet quia necdum habuerat fidem quam adeptus est in arborem ascendens, id est credens in eum qui crucifigendus erat. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus, et si cui aliquid fraudis feci reddo quadruplum.* Non est hoc contrarium ei quod alibi dicit Iesus ³¹ „Dimitte omnia tua et sequere me,“ quia dimidium bonorum suorum daturum se pauperibus pollicetur et dimidium his quos fraudatus fuerat impartiturum.

³² *Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit torcular in ea. Per patrem-*

26. *Et* etc.] Luc. 17, 12—15.
Coll. 4, 27 (4 Regg. 5, 14).

27. *Iudex* etc.] Luc. 18, 2—5.

28. Non ... Barrabam] Luc. 23, 18.

29. Ille etc.] Matth. 27, 24. 26.

30. *Zachaeus* etc.] Luc. 19, 2.
3. 8.

31. Dimitte ... me] Luc. 18, 22.

32. *Homo* etc.] Matth. 21, 33.

35. 38. 39.

familias deum patrem significat, plantantem vineam, scilicet populum Israel, sepe circumdantem, prophetarum praedicationibus munientem, fodientem torcular, patientiam voluntatis et devotionis perseverantiam: ubi per lignum crucis et lapidem angularem affluere faciant spiritalis dulcedinis fontem. *Et aedificavit turrem*, gloriam suam et altitudinem divinae legis, ad quam evangelii praedicatione conscenditur, *et locavit vineam agricolis*, id est doctoribus legis ac sacerdotibus. *Qui interfectis servis*, id est prophetis exigentibus ab eis fructum iustitiae fideique, per quos credere debuerant in adventum filii dei, *hunc peremerunt* putantes necato eo se haereditatem patris posse lucrari.

³³ *Qui habet dabitur illi*: verbi gratiâ si fidem habens charitatem non habet, etiam cadet a fide, quam se habere credebat.

Quomodo salvator secundum hominem evectus est ad coelum aut quomodo coelum permittitur sanctis, cum dicat: ³⁴ *Nemo ascendit in coelum nisi qui de coelo descendit, filius hominis qui est in coelo?* Aut quomodo in coelo erat, cum adhuc esset in terra? Sciendum est quod secundum carnem in terra erat, secundum deitatem in coelo non deerat: ideo et ipse ascendit qui descendit, quia, licet homo factus sit, non tamen deus esse destitit. ³⁵ Idem est ergo homo et deus, id est Christus una persona est. Et utique, ³⁶ cum ille sit caput, sancti autem sint membra eius, necesse est ut sequamur membra eius quo caput praecessit, ut sit in coelo Christi corporis plenitudo. ³⁷ *Non enim ad mensuram dat deus spiritum.* Hoc de filio proprie intelligendum est, in quo est ³⁸ plenitudo divinitatis; nam homines secundum mensuram accipiunt gratiam spiritus sancti.

³⁹ *Arborem fici quidam habuit plantatam in vinea sua.*

33. *Qui* etc.] Luc. 8, 18.

34. *Nemo* etc.] Ioann. 3, 13.

35. Idem . . . una persona est] His verbis perspicue Nestorianismo contradicit.

36. *cum* etc.] Ephes. 4, 15.

37. *Non* etc.] Ioann. 3, 34.

38. *plen. div.*] Col. 2, 9.

39. *Arborem* etc.] Luc. 13, 6.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

omnipotens est, quo nihil ⁴⁵ ditius. Huius dispensator ⁴⁶ erat Paulus, qui, ⁴⁷ ad pedes Gamalielis sacras literas ⁴⁸ discens, legem dei susceperat dispensandam. ⁴⁹ Hic cum coepisset credentes in Christum ⁵⁰ persequi et omnem domini sui *dis-*
sipare substantiam, ⁵¹ dictum est ei: ⁵² „Saule Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calci-
trare!“ Dixitque in corde suo: ⁵³ *Quid faciam?* ⁵⁴ Magi-
ster fui, et cogor esse discipulus Ananiae; villicus, et ope-
rarius in gentibus. *Fodere non valeo*; omnia enim mandata
⁵⁵ legis conspicio destructa, et legem ⁵⁶ ac prophetas usque
ad Ioannem Baptistam esse finitos. *Mendicare erubesco*: ut
⁵⁷ scilicet qui doctor fueram Iudaeorum cogar ⁵⁸ ad gentes
per Ananiam discipulum veritatis et fidei mendicare doctri-
nam. Faciam ergo quod mihi utile esse cognosco, ut, *cum*
proiectus fuero de villicatione mea, recipiant me Christiani
in domos suas. ⁵⁹ Coepit eos, qui prius versabantur in lege
et sic in Christum crediderant ut arbitrarentur se in lege
iustificandos, docere legem abolitam, prophetas ⁶⁰ transiisse,
et quae antea ⁶¹ fuerant pro lucro in stercora deputari.

nes Hieronymi (= H.) discrepantes.
— Hoc fragmentum admodum vitiose
exhibuit Maranus (p. 601), ex Wolfii
editione (Praef. p. 49 sq.), in qua ex
Grabiano Spicilegio repetitum est.

45. ditius] H. est ditius.

46. erat] H. est.

47. ad . . . discens] Actt. apost.
22, 3.

48. discens, legem] H. didicit et.

49. Hic] H. Qui.

50. persequi] H. persequi, li-
gare, occidere.

51. dictum est ei] H. correptus
a domino est.

52. Saule . . . calcitrare] Actt.
apost. 9, 4—5.

53. *Quid faciam*] Actt. apost.
22, 10.

54. Magister . . . in gentibus]
Actt. apost. 9, 17—18. H. quia,
qui magister fui et villicus, cogor
esse discipulus et operarius.

55. legis conspicio] H. legis quae
terrae incubabant cerno.

56. ac] H. atque. Cf. Luc. 16, 16.

57. scilicet] Apud H. deest.

58. ad gentes . . . et fidei] H. a
gentibus et a discipulo Anania salu-
tis ac fidei.

59. Coepit] H. Coepitque.

60. transiisse] H. praeterisse.
Pro „prophetas“ (sic etiam aliquot
Hieronymi codices) Vallarsius male
„prophetias“ dedit.

61. fuerant p. lucro in sterc.
dep.] Phil. 3, 7—8. H. pro lucro
fuerant reputari in stercora.

Vocavit itaque duos de plurimis *debitoribus*. ⁶² Primus, *qui debebat centum batos olei*, eos videlicet significat qui fuerant ex gentibus congregandi et dei misericordia indigebant: ⁶³ ac de centenario numero, qui perfectus est, fecit eos scribere *quingagenarium* ⁶⁴ numerum convenientem poenitentibus, iuxta iubilaeum et illam in evangelio parabolam in qua alteri ⁶⁵ quinquaginta denarii remittuntur. Secundum autem vocavit populum Iudaeorum, qui ⁶⁶ *pabulo* mandatorum dei nutritus erat, et debebat ei *centenarium* numerum: ⁶⁷ quem coëgit ut de eo faceret *octoginta*, id est crederet in domini resurrectionem, quae octavae diei numero continetur ⁶⁸ et octo decadibus completur, ut de sabbato transiret ad primam sabbati. Ob hanc causam a domino ⁶⁹ *collaudatur quod bene fecerit* et pro salute sua in evangelii clementiam de legis ⁷⁰ auctoritate mutatus sit. ⁷¹ Ideo autem vocatur *villicus iniquitatis* quia, licet bene offerebat, non bene tamen dividebat, credens ⁷² quidem in patrem sed filium persequens, habens deum omnipotentem sed ⁷³ sanctum spiritum negans. Prudentior itaque fuit Paulus apostolus in transgressione legis *filiis* quondam *lucis*, qui in legis observatione versati Christum, qui dei patris ⁷⁴ est verum lumen, perdiderunt. ⁷⁵ *Qui fidelis est in minimo*, id est in carnalibus, *et in multis fidelis erit*, hoc est in spiri-

62. Primus etc.] H. Primum, qui ... olei, eos videlicet qui etc. Mox: congregati et magna indigebant misericordia dei.

63. ac] H. et. Tum: qui plenus est atque perfectus.

64. numerum] H. omisit. Idem pro „convenientem poenitentibus“ praebet „qui proprie poenitentium est.“

65. quinquaginta den. remitt.] Luc. 7, 41. H. quingenti alteri quinquaginta den. dimittuntur.

66. *pabulo*] H. *tritico*.

67. quem] H. et. Deinde: ut de centum octoginta faceret.

68. et octo dec. compl.] H. et de octo completur decadibus. Mox: de sabbato legis.

69. *collaudatur*] H. *praedicatur*.

70. auctoritate] H. austeritate.

71. Ideo ... dividebat] H. Quodsi quaesieris quare vocetur *villicus iniquitatis* in lege quae dei est: iniquus erat villicus, qui bene quidem offerebat sed non bene dividebat.

72. quidem] Apud H. deest.

73. sanct. spir.] H. spir. sanctum.

74. est. v. l.] H. v. l. est.

75. *Qui* etc.] Luc. 16, 10—12.

talibus; *qui autem in parvo iniquus est, ut non det fratribus ad utendum quod a deo pro omnibus est creatum, iste in spiritali pecunia dividenda iniquus erit. Si autem (inquit) carnales divitias quae labuntur non bene dispensetis, veras aeternasque divitias coelestis doctrinae quis credet vobis? Et si in his quae aliena sunt (alienum est autem a nobis quod seculi est) infideles fuistis, ea quae vestra sunt et proprie homini deputata quis credet vobis? Unde corripit avaritiam, dicens eum qui amat pecuniam deum amare non posse. Sciendum est autem hanc comparationem salvatorem nostrum ⁷⁶ episcopis posuisse.*

LIBER QUARTUS.

¹ *In principio erat verbum et verbum erat apud deum.* Principium est deus, verbum filius dei Christus, de quo paterna vox dicit in psalmo ² „Eructavit cor meum verbum bonum,“ id est Christum, per quem omnia facta sunt. ³ *Et sine ipso factum est nihil* id est idolum, ⁴ „quod,“ ut ait apostolus Paulus, „scimus quia nihil est in mundo.“

⁵ *Quid mihi et tibi est mulier? Nondum venit hora mea.* Hoc ideo ait quia Christus et deus erat de deo natus, faciens miracula, et homo erat per matrem, humana tractando. Ergo nunc, quia mysterium operaturus erat aquam in vinum mutando, nihil se commune dicit habere cum matre, id est nihil humani sed divini operis ait se esse facturum.

76. episcopis] Idem supra monitum est: n. 24.

1. *In* etc.] Ioann. 1, 1.

2. Eructavit ... bonum] Ps. 44, 2. Etiam alii patres haec verba deo patri tribuunt, ut dicat a se genitum Verbum. Cf. Theoph. Ad Autol. lib. II. c. 10. n. 6. Alii vero auctorem psalmi statuunt ex sui ipsius persona loqui et hoc velle: ex ani-

mo suo scaturisse praeclarum quiddam quod hoc psalmo proponat: ut Eusebius, Basilus, Chrysostomus, Theodoretus ad hunc psalmum; cf. Corderianam Catenam et Hieronymum in Epist. ad Damasum.

3. *Et* etc.] Ioann. 1, 3.

4. quod ... mundo] 1 Cor. 8, 4. Caeterum *quia* (ὅτι) = *quod*: lib. I. n. 105.

5. *Quid* etc.] Ioann. 2, 4. 6. 7. 9.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

mandata deerant infirmanti, scilicet ⁹ „Diliges dominum tuum ex toto corde tuo“ et „Proximum tuum tanquam teipsum,“ venit ad aegrum Iesus, qui erat deus et homo, utriusque dilectionis auctor atque collator, et sanavit eum, dicens *Tolle grabatum tuum et vade in domum tuam.* Et quid est ferre grabatum nisi quod voluntatem carnis nostrae, in qua iacebamus, quasi in lecto comprimere debeamus et, cum fuerimus salvati divinitus, ferre nitamur ut carne nostra potiores probemur? Nam quod ait *Vade in domum tuam,* hoc praecepit ut faciamus divina mandata, per quae ad aeternam domum pervenire possimus.

¹⁰ *Et nemo misit manum in eum quia nondum venerat hora eius.* Haec hora non secundum mathematicos intelligenda est, sed potius hora illa qua ipse crucifigi et pati voluit. Inde ait *Nondum venerat hora eius,* quia nondum universa propositae operationis impleverat mysteria, propter quae carnem dignatus erat sumere.

¹¹ *Et praeteriens vidit hominem caecum a nativitate sua.* Per caecum naturaliter non videntem et illuminatum significat humanum genus originali peccato detentum. *Mittitur in Siloa:* id est in baptismatis fonte a gentilitatis sacrilegio detentus liberatur. *Lutum* vero, factum de saliva oris domini ac positum super oculos caeci, significat hinc quod naturae deerat opere suo implere figulum, ut illuminationem nostram auctori imputemus potius quam naturae. ¹² *Erat quidam languens Lazarus a Bethania.* Per Lazarum humanum genus ostenditur, quod ante adventum Christi in seculi noctibus dormiebat. *Institis* autem *constrictus* significat peccatis propriis obvolutum. *Martha* vero et *Maria* ecclesiae fides et opera intelliguntur, rogantes Christum ut Lazarum, id est humanum genus, vivificet. *Lapis* autem *revolutus a*

9. Diliges . . . teipsum] Matth. 22, 37. 39. (Deuter. 6, 5. Lev. 19, 18.)

10. Et etc.] Ioann. 7, 30.

11. Et etc.] Ioann. 9, 1. 6. 7.

12. Erat etc.] Ioann. 11, 1. 35. 39. 44.

monumento significat infidelitatis duritiam ab hominum corde submotam. Per *quartum diem resurrectionis eiusdem* quatuor evangeliorum demonstrat figuram, quorum praedicatio duritiam a nobis aufert cordis. Quod autem *lacrimatus est Iesus*, vel propter perfidiam Iudaeorum vel ut se hominem demonstraret flevit. Item aliter ¹³ *de alio Lazaro* Lucae inquirendum est, quomodo in parabola Lazari dives in tormentis sit ante iudicium, aut quomodo digitum Lazari dicat. Numquid corpora apud inferos sunt, aut ipse qui aquam desiderat numquid sitim corporis sentiebat? Haec autem omnia secundum eos affectus loquitur, quos aliquando pro necessitate corporis gesserat. Caeterum ille ante iudicium tormentorum sensus quasi pro loco custodiae, in quo erat, accipiendus est. Res quippe ipsa in custodia non est absque tormentis. In hoc quoque, quod apud infernum Abrahamum videt, hinc subesse a quibusdam ratio putatur, quod omnes sancti ante adventum domini Iesu Christi etiam ad inferna, licet in refrigerii locum, descendisse dicuntur. Alii opinantur locum illum, in quo Abraham erat, ab illis inferni locis seorsim in superioribus fuisse constitutum. Propter quod dicit dominus de illo divite quod *elevans oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham de longe*. Sinus quoque ipsius Abrahae designat loci illius et regionis quietem.

¹⁴ *Ambulate dum lucem habetis*. Per lucem Christam legemque significat, per *tenebras* vero antichristum erroris auctorem. ¹⁵ *Vado ad patrem, quia pater maior me est*. Cur igitur alibi ait Iesus: ¹⁶ *Ego et pater unum sumus?* ¹⁷ Sciendum est quod Christus dominus noster ita verus homo et verus est deus: de patre deo deus, de matre homine homo. Illic secundum hominem, hinc secundum deum loquutus cre-

13. *de alio Lazaro*] Luc. 16, 20—24.

14. *Ambulate* etc.] Ioann. 12, 35.

15. *Vado* etc.] Ioann. 14, 28.

Corp. Apoll. Vol. VIII.

16. *Ego* etc.] Ioann. 10, 30.

17. Sciendum ... homine homo]

Aperte hinc Eutychianismo contradicit.

datur: iuxta quam rationem etiam in reliquis, quae aut aequalitatem cum patre aut humilitatem eius humanitatis sonant, facile intellectus patebit.

¹⁸ *Ego sum vitis vera, pater meus autem agricola est: quoniam pluviam et serenitatem ministrans nostrarum est ealter animarum. Per palmitem vero fructiferum catholicum populum significat ubique diffusum; per infractuosum autem haereticos notat, quos velut sarmenta arida gehennae ignis exspectat.*

¹⁹ *Reconde gladium in theca.* Hic per gladium spiritus est intelligendus, ut alibi ait dominus Iesus: ²⁰ „Non veni pacem mittere sed gladium.“ *Auricula autem a Petro amputata* auditus est Iudaeorum, ut ait Iesaias: ²¹ „Aure audietis et non intelligetis.“ *Theca autem pectus est Petri, in quo latebat spiritus sanctus.*

²² *Et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus.* Sciendum est quod mare seculum significat, per *navem* ecclesiam, per *piscatores* apostolos, per *pisces magnos* animas sanctas, quas ideo centum quinquaginta tres esse evangelista commemorat, quoniam qui decalogi praecepta custodiunt accepto spiritu septiformi sancti esse noscuntur; nam ab uno usque ad decem et septem multiplicati crescendo 153 faciunt. Spirituales ergo legunt evangelium, qui servantes numero et merito apostoli eligantur; caeteri vero, quorum vita expers est ecclesiasticae disciplinae, vagantur in fluctibus.

²³ *Iugum enim meum suave est et onus meum leve.* Et cur alibi legitur „Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras?“ Manifestum est quidem quod omnes qui in Christo pie volunt vivere persecutionem patiantur.

18. *Ego* etc.] Ioann. 15, 1—2.

19. *Reconde* etc.] Ioann. 18, 10 6, 9.

—11.

20. Non ... gladium] Matth. 10,

34.

21. Aure ... intelligetis] Ies.

22. *Et* etc.] Ioann. 21, 11.

23. *Iugum* etc.] Matth. 11, 30.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

sae martyrum, lilia virginum, violae viduarum, hедера coniugum: nam illa quae aestimabat ³⁰*eum hortulanum esse* significabat, scilicet eum plantantem diversis virtutibus credentium vitam. Amen.

30. *eum hortul. esse*] Ioann. 20, 15.

LOCI

in commentariis Theophili evangelicis

I. explicati.

Evang. Matthaei: 1, 1. 18 (lib. I. not. 3. 4). — 2, 1. 11—12. 16. 18. 23 (I. 5. 8. 9. 12. 13). — 3, 3. 4. 9. 10. 11. 12 (I. 15. 17. 18. 20. 22. 25). — 4, 3. 5. 6. 10 (I. 29. 26. 28. 30). — 5, 13. 14. 15. 17. 18. 25. 26. 29—30 (I. 32. 33. 34 [III. 5] 35. 36. 38. 39. 40 [II. 15]). — 6, 3. 19—20. 22—23 (I. 41. 42. 43). — 7, 3. 6. 7. 12. 16. 18. 24—26 (I. 44. 45. 148. 150. 46. 47. 48). — 8, 5. 12. 20. 22 (I. 49. 50. 51. 52). — 9, 12. 15. 16. 17. 20. 24. 25. 37 (I. 69. 53. 55. 56. 57. 58. 59. 60). — 10, 16. 23. 27. 29. 30. 36 (I. 61. 62. 64. 66. 68. III. 15). — 11, 16. 17. 30 (I. 94. 97. IV. 23). — 12, 1. 10—13. 20. 29. 32. 42. (I. 98. 99. 100. 102. 104. 108). — 13, 31—32. 44 [bis] 46. 47. 55 (I. 110. 70 [114] 72. 73. 120). — 14, 3—11. 13. 19. 19—21. 23—28. 25. 30—31 (I. 121. 74. 115. 75. 116. 79. 82). — 15, 22—27. 24. 34—38. 37 (I. 118. III. 9. 1. 76. 78). — 16, 23 (I. 31). — 17, 1—4 [bis] 26 (I. 124 [III. 6] 119). — 18, 8. 9. 12. 22. 24. (I. 86. 84. 87. 122. 123). — 19, 24. 30 (I. 126. 88). — 20, 1—10 (I. 128). — 21, 2—8. 28—30. 33—39 [bis] (I. 152. 129. 130 [III. 32]). — 22, 2. 11. 21. 25—26 (I. 93. III. 19. I. 131. 132). — 24, 7. 16—20. 36. 40. 41 (I. 133. 134. 136. 138. 141). — 25, 1—12. 15 (I. 143. 149). — 26, 2—20. 26. 29. 39. 51 (I. 151. 153. III. 42. I. 154. 155). — 27, 29. 34. 35. 50. 51 (I. 157. 158. 159. 160. 156). — 28, 1 (I. 162).

Evang. Marci: 1, 1. 3. 6. 13. 29—30 (lib. II. not. 1. 3. 4. 5. 6). — 2, 3—11 (II. 7). — 4, 20. 37—39 (II. 8. 9). — 5, 2—12. 25—27. 39 [bis] (II. 10. 13. 14 [23]). — 6, 34—43. 56 (II. 16. I. 117). — 7, 35 (II. 22).

Evang. Lucae: 1, 15 (lib. III. not. 1). — 2, 7 (I. 7). — 3, 6. 8. 9 (III. 39. 2. 3). — 5, 31 (I. 69). — 7, 12. 12—15 (II. 24. III. 10). — 8, 16. 18 (III. 4. 33). — 10, 13. 30—35 (III. 8. 11). — 12, 16—20. 35. 49. 52—53 (III. 12. I. 145. III. 13. 14). — 13, 11—14. 21 (III. 40. 21). — 14, 16—24. 28 (III. 18. 17). — 15, 11—31 (III. 22). — 16,

1—8 [bis] 10—12. 20—24 (III. 24 [44] 75. IV. 13). — 17, 12—15. 21. 34 (III. 26. IV. 24. I. 140). — 18, 2—5 (III. 27). — 19, 2—8. 12—23 (III. 30. II. 20). — 23, 43 (I. 161).

Evang. Ioannis: 1, 1. 3 (lib. IV. not. 1. 3). — 2, 4—9 (IV. 5). — 3, 13. 34 (III. 34. 37). — 4, 7—18. 17—18 (IV. 26. 6). — 5, 2—8 (IV. 7). — 7, 30 (IV. 10). — 8, 56 (IV. 25). — 9, 1—7 (IV. 11). — 10, 30 (IV. 16). — 11, 1—44. 39 (IV. 12. II. 25). — 12, 35 (IV. 14). — 13, 5. 23. 27 (IV. 27. 28. 29). — 14, 28 (IV. 15). — 15, 1—2 (IV. 18). — 18, 10. 10—11 (I. 155. IV. 19). — 20, 15. 17 (IV. 30. I. 163). — 21, 11 (IV. 22).

II. allegati.

Genesis 6, 2 (lib. II. not. 2). 25, 23 (I. 89). — Levitici 19, 18 (IV. 9). — Deuteronomii 6, 5 (IV. 9). — Psalms 18, 5 (I. 77). 33, 11 (I. 127). 44, 2. 10 (IV. 2. I. 109). 68, 16 (I. 80). 123, 7 (I. 67). 136, 9 (I. 11). 149, 6 (I. 21). — Iesaiæ 6, 9 (IV. 21). 35, 5 (I. 90). 40, 4. 6 (I. 16. II. 19). — Ezechielis 11, 19 (I. 19). 18, 21 sqq. (I. 107). 33, 11 (III. 25).

Ev. Matthæi 5, 3 sqq. 14 (III. 41. I. 85). 7, 6 (II. 12). 8, 22 (II. 11). 10, 34 (IV. 20). 11, 5. 13 (I. 90. II. 17). 13, 38 (I. 71). 14, 31 (I. 125. III. 7). 18, 11 (I. 101). 22, 37. 39 (IV. 9). 23, 38 (II. 18). 27, 24. 26 (III. 29). — Marci 1, 3 (I. 1). — Lucæ 4, 6. 27 (III. 16. 26). 9, 60 (II. 11). 12, 49 (I. 24). 16, 16 (III. 56). 17, 21 (III. 43). 18, 22 (III. 31). 23, 18 (III. 28). — Ioannis 1, 1—2 (I. 2). 3, 5 (III. 20). 6, 41. 51 (I. 6. 54). 10, 16 (I. 63). 14, 6. 30 (I. 92. 81). 16, 15 (I. 137). 21, 5 (I. 96).

Actuum apost. 1, 7 (I. 146). 2, 3 (I. 23). 9, 4—5 (III. 52). 22, 3. 10 (III. 47. 53).

Ep. ad Romanos 3, 23 (I. 69. 91). 8, 14 (I. 106). 9, 13 (I. 89). 10, 18 (I. 77). — Ad Corinthios I. 3, 1—2. 6. 16 (I. 135. 139. 27). 7, 31 (I. 142). 8, 4 (IV. 2). 10, 4 (I. 10). 11, 3 (I. 14). 14, 20 (I. 95). 15, 52 (I. 147). — Ad Corinthios II. 4, 7 (I. 103). 6, 16 (I. 27). 11, 2—3 (I. 144). — Ad Galatas 3, 26 (I. 106). — Ad Ephesios 4, 15 (III. 36). 5, 8 (I. 65). 6, 15 (III. 23). — Ad Philippen-ses 2, 6—7. 9—10 (I. 111. 112). 3, 7—8 (III. 61). — Ad Colossenses 2, 9 (III. 38). — Ad Thessalonicenses I. 4, 16 (I. 113).

Ep. Jacobi 4, 6 (IV. 8). — Petri I. 5, 5 (IV. 8). — Petri II. 2, 9 (I. 83).

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

ἔποίησεν. Ὡσανεὶ ἔλεγεν· ⁶ Ὅλον δὲ τὸ φορεῖον ἢ ἀγάπη ἐστίν, κατὰ τὸ ⁷ Μείζων δὲ τούτων ἢ ἀγάπη. Φορεῖον τὰς θεοφόρους ψυχάς. Ἀπὸ ξύλων τοῦ Διβάνου· ποτὲ γὰρ ⁸ ξύλον τοῦ ἀντικειμένου ἦμεν.

commune est illud *fecit*. Quasi diceret: Totam autem [eius] ferculum caritas est, iuxta illud *Maior autem horum caritas*. Ferculum animas deum in se gestantes [designat]. *Ex lignis Libani*: aliquando enim lignum adversarii eramus.

ad φορεῖον et ad σῶμα. Cf. quae de illis formulis ad Tatiani Orat. c. 1. n. 26 et Athenagorae Supplic. c. 32. n. 6 monui.

6. Ὅλον] Meurs. ὄσον. Genuinam lectionem illam suppeditavit

codex Bodleianus miscell. 45 (olim 3024), chartac. in fol. saec. XVII.

7. Μείζων ... ἀγάπη] 1 Cor. 13, 13.

8. ξύλον τ. ἀντικειμ.] H. e. instrumenta diaboli.

INDICES

IN

LIBROS THEOPHILI AD AUTOLYCUM.

I. INDEX VERBORUM.

II. INDEX RERUM.

III. INDEX LOCORUM.

IV. INDEX SCRIPTORUM.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

80. n. 7. de logo dictum 10. n. 4.
82. n. 13.
ἀσύγκριτος 10 A.
ἀσυμβίβαστος (α συμβιβάζειν), un-
vergleichlich, nicht aus der Ver-
gleichung erschliesslich, uner-
forschlich, 10 A; cf. Proll. p.
XLIV.
ἀτενίζω τι, oculos in aliquid de-
figo, 8 D. τινί 16 C.
Ἄττης, ου, 29. n. 9. 210. n. 6.
αὐτός refertur ad nomen mente sup-
plendum 146. n. 15. αὐτοῦ et
ἑαυτοῦ commutata 11. n. 6. 99.
n. 7; nusquam αὐτοῦ etc. 88. n.
20. 21.
ἀχώρητος deus 16. n. 3. δόξη 10 A.

B.

β scriptum per υ 245. n. 5; cf.
Proll. p. XVII.
βάθος — vide ἄβυσσος.
βασιλεύς imperator romanus 35. n. 5.
Βήρωσος 273. n. 22; cf. Addenda.
βλύω 234 C.
Βόκρος 66. n. 14.
βόρειος — τὰ (μέρη) πρὸς βόρειον
152 A.
βούλομαι — constanter 2 sing. praes.
βούλει 144. n. 14 et impf. ἐβου-
λόμην 126 B.
Βριτανός 153. n. 3.

Γ.

Γ et T commutata 12. n. 11.
Γαλλεία 154 B.
γαμετή, ἡ, 136 D.
γέλοιος 48. n. 1.
γενητός et γεννητός 56. n. 12.
γίνομαι plsqpf. γηγόνειν 126. n. 5.
seq. infin. 107. n. 9. ἐγενήθη et
ἐγεννήθη commutata 141. n. 3.
Γύγος 268 D (n. 5. 7).

Δ.

Δ — vide A.
Δαυίδ 162. n. 18.
δέ in eiusdem notionis repetitione
99. n. 8. Vide δή.
δένδρα (wilde Bäume) καὶ ἀκρό-
δρα (Fruchtbäume) 38 A.
Δευκαλίων, ἀπὸ τοῦ δεῦτε καλεῖν,
232. n. 7.
δή et δέ commutata 60. n. 13. δῆ
et δεῖ 173. n. 57.
δημιουργέω τ. κόσμον — vide ποιέω.

δημιουργός deus unde 14. n. 5.
δῆμος, ο, familia, 64. n. 6.
διακαίω — ὁ διακελευμένη, regio
(Africae) torrida 154 B.
δικαιοπραγέω 158 C.
δικαιοσύνη μελετᾶται 224 A.
δικαίωμα — δικαιώματα τ. θεοῦ
224 B.
διοικεῖσθαι τὰ πάντα προνοία 212
D. ὁ κόσμος προνοία διοικεῖται
ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα ποιήσαντος
θεοῦ 262 D. Cf. Addenda.
δοκιμάζω τὰ διαφέροντα 7. n. 4.
δράκων, διὰ τὸ ἀποδεδρακέναι,
136 D (n. 15).
δράσσομαι 40. n. 11.
δρόσος, ἡ, plur. 20 B.
δύναμαι — constanter ἡδύνα(ν)το
60 A. 124 A.
δύναμις — δυνάμει, quodammodo,
129. n. 8. δυνάμεις, copiae (Hee-
resmacht) vel meton. ii qui copiis
praesunt (duces) 18 D; potenter
facta, quoad providentiam: Aeus-
serungen göttlicher Kraft: διὰ
ἔργων καὶ δυνάμεων 18 D.
δυτικός τόπος, pars occidentalis,
50 D.
δωρέομαι τί τινι, condono aliquid,
133. n. 11.

E.

ε — vide A et αι.
ἑαυτοῦ nusquam αὐτοῦ etc. 88. n.
20. 21. de sec. pers. 26. n. 6.
ἑβδομάς, dies septimus, sabbatum
90. n. 13.
ἔγγραφος — δι' ἐγγράφων 258 D.
ἐγώ — τί μοι add. inf. 28 CD. 30
A. 62 A. 68 B. 162 A. 194 A. 202
D. 210 C.
Ἐδέμ i. q. τρυφή 122 C (n. 8).
ει et η et ι commutata — vide H et I.
εἰ c. coni. 38. n. 2.
εἰδωλολατρεία 44 C.
εἰκὸς ἐπίστασαι 194 A.
εἰμί — ἐστίν s. ἦν subaud. c. par-
ticipio 121. n. 1. ἐξ οὐκ ὄντων
τὰ πάντα ἐποίησεν deus 16. n. 12.
εἰς c. infin. artic. hab: 251. n. 7.
Ἐΰφιος 272. n. 13.
ἐκζητητής 196 C.
ἐκκαλέομαι, voco, 136 D (n. 14).
ἐκτοτε 134. n. 3.
ἐκτρέφω — γεννᾶν κ. ἐκτρέφειν de
pecudibus 18 A.

ἐκφύσσω 98 D.
 ἐκφώνησις 108 C.
 ἐκψύχω 20 C.
 ἐλατός adiect. verb. (ab ἐλαύνω),
*malleo tenuatus, ductus, mit dem
 Hammer getrieben, θεοὶ ἐλατοὶ
 καὶ χωνευτοί, getriebene u. ge-
 gossene Götter, 4 B.*
 ἐμμάρτυρος 42 A.
 ἐμπαίζομαι med. 69. n. 1.
 ἐμπεριέχω 14 D.
 ἐμφύρω metaph. dictum 44 C.
 ἐνάλιος 18 A.
 ἐνδιάθετος — vide λόγος.
 ἐνίστημι — τὰ προγεγονότα, τὰ
 ἐνεστῶτα (*praesentia*), τὰ ἐπερ-
 χόμενα 42 D.
 ἐξαήμερος, ἡ, 89. n. 1.
 ἐξαιματόω 40 C.
 ἐξανάστασις, ἡ, 38 D.
 ἐξαντλέω πόνον, ὀδύνην, λύπην
 128 D.
 ἐξεῖπον — 3 plur. ἐξεῖπαν 182.
 n. 17.
 ἐξερεύγομαι, *eructo, de deo logon
 proferente* 78. n. 6.
 ἐξιοχύω 260 B.
 ἐξορισμός, ὁ, 128 A.
 ἐξουσίαι, αἱ, *magistratus* (*obrig-
 keitliche Aemter*) vel meton. *ii
 qui magistratum gerunt* 18 D.
 ἐπὰν οὐ κέχρισται 30 B.
 ἐπεὶ c. imper. 6. n. 3. ἐπεὶ τοί γε
 96 A.
 ἐπί — ἐφ' ᾧ, *propterea quod,*
 138 B.
 ἐπιτατικός 220 A.
 ἐπιφορᾶ quinam oculorum morbus
 9. n. 15.
 ἐπιχορηγία, ἡ, 20 B. 98 C.
 ἔργον — vide λόγος.
 ἔτι δὲ καὶ 175. n. 1. ἔτι μὴν (καὶ)
 52. n. 13. 69. n. 1. ἔτι et ὅτι
 commutata 52. n. 13. 243. n. 13.
 εὐαγγέλιος — φωνή 220 A.
 εὐάν bacch. unde manarit 136 D (n.
 14).
 εὐμορφος 6 A. 36 B.
 εὐρίσκω — *ηὐρισκόμην* 48 D (n. 1)
 et *εὐρισκόμην* 50 D (n. 10).
 εὐσπλαγχνία, ἡ, *miser cordia*, 98 D.
 εὐχρηστος τῷ θεῷ 4. n. 10. opp.
 ἄχρηστος τῷ θεῷ 4 B.
 ἐφάπτομαι de cibis 196. n. 6.
 ἐφιστάνω 48 D.

Z.

ζάω ἀδιαφόρως et ἀδιαφόρῳ μι-
 ξει 196. n. 5. ζῶσα φωνή 186 D
 (n. 17).
 ζωογονέω, *vivifico*, 22 A.
 ζωογόνησις 94. n. 12.
 ζωοποιέω 14 C.

H.

H et EI commutata 7. n. 4. 76. n.
 28. 128. n. 6. Vide I.
 ἦ καὶ 273. n. 18.
 ἠδυφωνία, ἡ, τῶν ὀρνέων 144 C.
 Ἡλίου πόλις 238 C (n. 21).
 ἦτοι ... ἦ 182. n. 1.
 ἠζέω trans. (*erlönen lassen*) τὰ
 κύματα 22 D.
 ἠχὼ ἀισχύνης quid 31. n. 1.

Θ.

Θ et C commutata 256. n. 35.
 θέλω 24 C. 182 D. constanter ἠθέ-
 λησα 78 B. 88 C.
 θεοδίδακτος 76 D.
 θεός, διὰ τὸ τεθεικέναι 12 C et
 διὰ τὸ θέειν 14 C; cf. ibi n. 2.
 θεοσέβεια, ἡ, 46 A. 204 C. 224 A.
 θηρίον, ἀπὸ τοῦ θηριουῖσθαι, 106
 A (n. 6).
 θρησκεία, ἡ, *cultus religiosus*, 46 B.

I.

I et H commutata 67. n. 21. 266.
 n. 19. et ei 198. n. 3. 235. n. 17.
 ἴδιος addito pronomine possessivo
 194. n. 11. Vide ἀἴδιος.
 Ἱεροσόλυμα, ἡ, indecl. 150 C (n.
 38); cf. Proll. p. XLIII.
 Ἴλιος (?) 272. n. 14; cf. Addenda.
 ἶνα c. ind. fut. 224 B (n. 11).
 Ἰώσηπος 249. n. 1.

K.

K et X commutata 172. n. 54.
 καθολικός — vide ἀνάστασις.
 καθῶς et καὶ ὡς commutata 57.
 n. 15.
 καί et κατὰ commutata 215. n. 15.
 καιροὶ καὶ χρόνοι 251. n. 7.
 καλλονή, ἡ, διάφορος 18 A.
 καλοποιέω 212 A.
 καλοποιῖα, ἡ, 10 A; cf. Proll. p.
 XLIV.
 κᾶν c. ind. 40 B (n. 18).
 Καπτωῖλιος Iuppiter 32. n. 7.
 Καρανός 66. n. 12.

κάρτελλος 218 D.
 Κάσιος Iuppiter 32. n. 7.
 καταβολή — κόσμον 260 C.
 κατάγελως — καταγέλωτα φέρειν 210 C.
 καταλέγω 28 C. 30 A. 68 B. 162 A. 194 A. 210 C.
 καταπλήσσω τινὰ λόγοις 3. n. 5.
 καταράκτης 234. n. 14.
 καταρτίζω πλοῖον 16 B.
 καταφρονητής, ὁ, 44 C.
 κατεξουσία, ἡ, potestas, 21. n. 17; cf. Proll. p. XLIV.
 κενός — ἀργῶς καὶ ἐπὶ κενῷ 82 D.
 κενός et καινός commutata 2. n. 3.
 Κλεόδημος Hylli filius 64 C (n. 10).
 κλέω poet. 52 A (n. 18).
 κλίνω — ἐκλιναν οἰκεῖν 152 A.
 Κλιτόμαχος 204. n. 5.
 Κοινός 66 C.
 κόκκος, ὁ, 16 C. σίτον 38 D. τῆς δοᾶς 18 C.
 κόλουρον opp. ὑπέμετρον 6 A.
 κόσμιον, τό, ornatius, Schmuckgegenstand, 37. n. 4.
 κτίσις, ἡ, de rebus creatis 18. n. 7.
 κτύπος, ὁ, 20 C.
 κυνηγέτις Ἀρτεμις 30 D (n. 12).
 κύριος deus unde 14 CD.
 κύτος, τό, 22. n. 3.

A.

A et N commutata 259. n. 17. Vide A.
 λαός a λίθος 230 D (n. 6).
 λάρναξ = κιβωτός 232 A, de arca Noachi 230 D.
 Λατεάριος Iuppiter 32. n. 7; cf. Proll. p. XLIV.
 λατρεύειν χρῆ μόνῳ τῷ ὄντως θεῷ 158 D.
 λέπος, τό, cortex, 18 D.
 λεπτός — πνεῦμα 94. n. 12.
 λιδοξόος, ὁ, 48 C.
 λιμήν — λιμένες εὐορμοὶ 98 A. Vide ὄρμος.
 Λιμός (?) 272. n. 14; cf. Addenda.
 λόγος 1°. verbum (s. effatum) et oratio: ὁ λόγος τοῦ θεοῦ 120 D. ὁ ἅγιος λόγος 220. n. 1. λόγοι μεμιαμμένοι 3. n. 4. τὸ ἔργον τοῦ λόγου 3. n. 4. λόγος μωρὸς κ. κενός 90 C. — 2°. de doctrina s. religione (christiana): ὁ λόγος ἡμῶν 46 B (n. 4). ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος 196 B. ὁ λόγος τῆς

ἀληθείας 100 A. 188 B. 194 A. — 3°. logos divinus: ὁ λόγος ἐνδιάθετος et προφορικός 78. n. 6. 118 B. ὁ λόγος τοῦ θεοῦ 82 D. ὁ λόγος ὁ ἅγιος 80 C.
 λοιπός ante substantivum quod propositionis locum tenet 210. n. 33.
 λοιπὸν et τὸ λοιπὸν 30. n. 1.

M.

μ — vide ν.
 Μαναιθῶς 236. n. 5.
 Μάρων 64 C.
 Μασσαγετία 262 A (n. 2).
 ματαιοπονία, ἡ, 46 B. 63. n. 1.
 μέλλω — constanter ἤμελλον 100 B. 106 D. 134 B.
 μέν resp. ἀλλά 3. n. 5. 6 B. εἶτα 54 C. καὶ 26 A. 196 C (198 D). τε 28 BC. πρῶτον μέν seq. δεύτερον (sine δέ) 242 C.
 μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις 130 B. 138 C.
 μεταξύ, postea, 26. n. 9.
 μετοικεσία 254 B. 258 C.
 μέτρον εἰπεῖν 29. n. 7.
 μέχρις ἐννοίας 220 D (n. 2).
 μηδὲ 155. n. 11.
 μὴν — οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ 135. n. 7. ἀλλὰ μὴν καὶ 182 A. 250 B. Vide ἔτι.
 μιαίνω perf. μεμιάμμαι 2. n. 4. Vide λόγος.
 μολυσμός, ὁ, — καθαρίζειν ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ 8 D.
 μοναρχία θεοῦ de unitate dei 54 C. 76 D. 160 C. 204 B. sine θεοῦ 74 B. n. 22. 184 B. ἡ κατὰ τὸν θεόν 136 B.
 μονή, ἡ, — μοναὶ καὶ θῆκαι τῆς δοᾶς 16 C.
 μονογαμία, ἡ, 224 A (n. 6).
 μόρος, ὁ, 28 D.
 μυσερός 198. n. 4.
 μυστηριωδῶς 128 A.
 Μωσῆς, nusquam Μωϋσῆς in codd. Theoph., 271. n. 10 (uno loco excepto: 268. n. 3). Flectendi ratio est: Μωσέως 142 C. 214 C. 248 D. 250 B. 254 C. 268 B, Μωσεῖ 272 C et —ῆ 268 B, Μωσέα 240 D et —ῆν 214 A. 244 C.

N.

ν et μ commutata 166. n. 16. ν finale saepe omissum 173. n. 57.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

Σ.

- Σ [C] — vide Θ.
σαρκοβορέω 104 C.
σαρκοβόρος 104 BC.
σατάν 137. n. 12. σατανᾶς 138 B.
σελήνη, ἡ, — tres eius status: φθίνει, ἀποθνήσκει, ἀνίσταται 40 B (n. 17).
σημαίνω — σεσήμακα 123. n. 9.
Σολομών, ὦνος, 159. n. 4. Vide Σόλων.
Σόλων et Σολομών (sic) commutata 201. n. 10.
σοφία = ἅγιον πνεῦμα 23. n. 9. 80. n. 6. γέννημα θεοῦ 11. n. 7.
σπάδων, οντος, ὁ, 264 B.
στήλαι Ἡρακλέους 190. n. 4.
στοιχεῖα, sidera, Himmelskörper, 15. n. 9.
στρυγητός, ἡ, ὄν 192 D.
Στωϊκός 202. n. 13.
συγγραφεῖς 1°. scriptores in universum 30. n. 13. — 2°. historici 30. n. 13. — 3°. scriptores de rebus antiquis sive versu sive soluta oratione 57. n. 1.
σύγκρασις τινι 90 C (n. 10).
συμβάλλω, congregior c. aliq., 186 D (n. 17).
συμπαρβαίνω 106 B; cf. Proll. p. XLIV.
συνδίαίτος 108 A.
σύνεσις, ἡ, de pecudum instinctu πρὸς τὸ γεννᾶν καὶ ἐκτρέφειν 18 A.
συνέχω — οἶκημα συνεχόμενον 96 D.
συνίστημι — συνέστησαν θεόν, constituerunt deum h. e. deum esse statuerunt, 208 A.
συντέλεια de consortio 146. n. 13.
σφαιρογραφία, ἡ, 190 D; cf. Proll. p. XLIV.

Τ.

- T et Π commutata 181. n. 15. Vide Γ.
ταμείον, τό, 20 C.
τανύω τὸν οὐρανόν 22 D.
τάξις — πρὸς τάξιν 93. n. 2.
τάφος τινί 52. n. 16.
τεκνογονία, ἡ, 254 B.
τεκνοφάγος 28 B. 194 D.
τοίνων initio enuntiationis 182 A.
τοκετός, ὁ, 120 D.
τόπος τῶν ὄλων deus 52. n. 15.

αὐτός (deus) ἑαυτοῦ τόπος 78. n. 2.

- τρανός, τρανότερον 42 B.
τρίαρχος 152 D.
τριάς, ἡ, 102 D (n. 10).
τριμερής 154 B.
τροπή — vide ἀήρ.
τρόπος — τρόπων τινί 82. n. 17.
τύπος τυγχάνουσιν τῶν — 102 A.
τ. ἐπέχειν τινός 94 C. 100 C. ἐν τ. εἶναι τινος 100 C. 102 C. εἰς τ. γίνεσθαι 106 D.
τύφλωσις, ἡ, τῆς ψυχῆς 22 A.

Τ.

- ἕβρις — ἕβρεις περιποιεῖσθαι 126 D.
ἕλη πολυλογίας 260 C.
ἕμην, ἔνος, ὁ, pellicula, 16 C.
ἕπόδουλος 108 D.
ἕπολαμβάνω, aor. pass. — λήμφθην 135. n. 5.
ἕποσπείρω 134 B.
ἕποταγή, ἡ, 18 A.
ἕποχέω — ὀφθαλμοὶ ἕποκεχυμένοι 6 B.
ἕπιστος deus unde 14 D.

Φ.

- φημί — φασίν nude positum 236. n. 4.
φιλάρχαιος 152 D.
φιλόκολπος 194 A; cf. Proll. p. XLIV.
φιλομαθής — χρητὸν φιλομαθῆ καὶ φιλομαθεῖν 184 D (n. 16). [φιλομυθεῖν, lubenter colloqui, 185. n. 16.]
φίλος — φίλα κ. σύμφωνα dixerunt prophetae 163. n. 22.
φλυαρία, ἡ, τοῦ ψεύδους 230 C.
φύω intrans. cresco 98 C.
φωστῆρ τέλειος de sole 20 B.

Χ.

- X — vide K.
χάλαζα, — ζαι 20 C.
χαμαιφερής 106 A; cf. Proll. p. XLIV.
χειλος, τό, meton. sermo, 146 B.
χειρες, αἱ, de artificio, ut χ. Φειδίου 52 A (n. 18).
χιών, — ὄνες 20 C.
χορεία, ἡ, astrorum 20. n. B.
χρην 200 B (bis).
χρηστόν — vide χριστόν.

χρίω πλοῖον, οἰκίαν, ἔργον 36 B
(n. 2).

Χριστιανοί vocamur ὅτι χριόμεθα
ἔλαιον θεοῦ 36 C (n. 7). εὐχρη-
στοι τῷ θεῷ 4. n. 10.

χριστόν et χρηστόν = ἡδὺ καὶ εὐ-
χρηστον 36 B (n. 1).

χρονοὶ καὶ καιροὶ 251. n. 7.

Χρῦσεως ὁ νομεγκλάτωρ 264. n. 10.
χωνευτής, ὁ, 48 C.

χωνευτός, adiect. verb. (a χωνεύω),

fusus, aus geschmolzenem Metall
gemacht, θεός 4 B.

χώρα — πόλεις, κῶμαι, χῶραι
50 C.

χωρέω σοφίαν 76 A (n. 4).

Ω.

ὦ 199. n. 11.

ὡς — vide καθώς.

ᾠσηέ et Μωσῆς commutata 219.
n. 9.

II. Index rerum.

Numerus paginam et n. notam designat.

A.

Acous 64 C.

Acte primum Atticae nomen 268 D.

Actiones respiciendae, non sermones 3. n. 4. 44 B.

Adamus ex ipsius costa uxorem accepit 134 A. Ne uxor, si separatim facta fuisset, ab alio deo facta diceretur 134 B. Ut inde mysterium monarchiae dei demonstraretur 136 B. Ut maior esset inter eos benevolentia 136 C. Vaticinatus est 136 C. Eius vaticinium impletur, quum nuptias contrahentes spretis parentibus uxorem magis diligunt 136 D. Ex terra, unde factus erat, translatus in paradysum 124 D. Ut proficeret et perfectus in coelum adscenderet 124 D (n. 14). Ita res refertur quasi bis in paradiso collocatus fuisset 128 A. Id mysterio non caret 128 A. Semel collocatus est: iterum collocabitur post iudicium 128 A (n. 6). Nec mortalis nec immortalis creatus 124 D. 130 C (n. 3. 4). Sed utriusque capax 124 D. 132 C. Si deus immortalem ab initio fecisset, eum fecisset deum 130 C. Si mortalem, deus auctor mortis videretur 130 C (n. 6). Propter peccatum in mortem incidit 128 D. Quae pro beneficio habenda est, quia effecit ne ille in aeternum viveret peccato obstrictus 128 n. 1. Adamus adhuc infans erat nondum maturus scientiae 124 A (n. 3). Progrediente aetate ad solidum

cibum accessisset 126 B. Deum periclitari et experiri volebat 126 B (n. 6). Ei dicit „Adam ubi es?“ non quod ignoraret sed ut locum daret poenitentiae 130 B (n. 10). Praescriptum ei ut de omnibus fructibus ederet, etiam de ligno vitae 122 D. Sola arbor scientiae prohibita 122 D. Labor ei impositus significat divini praeccepti custodiam 124 A. Quidam docent Adamum dei invidiam prohibita arbore scientiae 126 B (n. 6).

Adonis ab apro vulneratus 28 D.

Adramelech Aethiops 152 D (n. 45).

Aegyptus dicta a rege Sethos 240 C (n. 23). Sethos enim idem sonat atque Aegyplus 240 C. Aegyptiorum primus rex 148 D. Regum successio a Tethmosi 236. 238. Aegyptiorum prophetae 156 D. Dii 62 A (n. 16). Animalia colunt etc. 30. n. 1. Vid. *Apolonides*.

Aeropus 66 C.

Aeschylus de poenis sceleri infligendis 174 A. De iudicio futuro 178 B.

Aesculapius fulmine percussus 30 D.

Alcetas 66 C.

Alcibiades 260 C.

Althaea uxor Bacchi 64 C. Ab ea gens Altheis dicta 66 D.

Amenophis rex Aegypti 236 A. Alius 238 B.

Amessa regina Aegypti 236 A.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

scendas tradidit chaldaicas literas 272 C. Narravit quomodo templum Hierosolymitanum a rege Chaldaeorum dirutum fuerit et sub Cyro restitui coeptum et sub Dario absolutum 274 D.

Bocrus 66 D (n. 14).

C.

Caino deus aditum ad poenitentiam aperit quum ait „Ubi est Abel frater tuus?“ 140 C.

Caius Iulius imperator 264 C.
Caius alter 264 C.

Capitolinus Iuppiter 32 B.

Caranus 66 C.

Carne humana vesci omnem impietatem superat 222 D. Docent Stoici 196 C (n. 3).

Carthago quando condita 244 D. 248 C.

Casius Iuppiter 32. n. 7.

Ceraunius Iuppiter 32 B.

Chaldaei quinam 156. n. 5.

Chanaan complectitur Iudaeam et Phoeniciam 154 A (n. 4).

Chaos unde Erebus, Terra, Amor 92 D.

Chebron rex Aegypti 236 A.

Christiani dicuntur quia dei oleo ununtur 36 C (n. 7). Quod unctum est utile et suave est 36 B (n. 1). Confitentur se Christianos esse 4. n. 9. Nomen eorum ut malum nomen exagitur a gentilibus 4. n. 8. Immerito ridetur 36 B. Gratum hoc deo nomen ferunt sperantes se utiles esse deo 4. n. 10.

Christianos in insimulationem promiscuorum concubituum et humanae carnis epularum vocant gentiles 196. n. 4. Haec crimina temere iis affingunt 197. n. 1. Christianis obiciunt doctrinam eorum esse recentem et sine argumentis 196 B (n. 7). Temere 226. n. 1. Exprobrant iis quod deum colant quem nec ostendere possint nec videre 4 B (n. 1). Accusant eos quod suos tantum diligant 222 B. Sed Christiani diligunt vel inimicos 222 B.

Christiani non ad sermones respiciunt sed ad actiones 3. n. 4. Edocentur a deo iustitiam exer-

cere et pietatem colere et bona opera facere 212 D. Sunt omnium virtutum studiosi: temperantiae, continentiae, castimoniae etc. 224 AB. Sunt honesti 220 D. Ne cogitatione quidem peccant 220 D (n. 2). Unicum matrimonium ineunt 224 n. 6. Gloriam inanem effugiunt 222 C. Spectacula repudiant 223. n. 2. Imperatorem colunt diligendo eum, parendo ei, orando pro eo 34 A (n. 7). Magistratibus et potestatibus obediunt 222 C.

Christiana doctrina (religio) omnibus gentiliis scriptoribus antiquior et verior 142 C. 268 C. Eius divinitas 268 C. Christiani soli veritatem assecuti 156 A. Quippe quum a spiritu sancto per prophetas doceantur 156 A.

Chronologia a mundo condito usque ad diluvium 252 D. A diluvio ad reditum ex captivitate babyloica 252—258. Romanorum anni ad mortem usque M. Aurelii 264—266. Brevis collectio annorum ab origine mundi ad obitum M. Aurelii 268 AB. In scriptura sacra superfluentes menses et dies non numerantur 272 C. Mundus increatus non est 262 D. Neque decies millies myriades a diluvio ad Daedalum effluerunt, ut placuit Platoni 226 CD coll. 260 C. Neque, ut Apollonio, myriades quindecim et ter mille et septuaginta quinque anni 226 C. 262 C. Qui mundum increatum dixerunt in infinitum abeunt 226 C. Prophetas vera de temporibus ab origine mundi scripsisse probat eorum quae praedixerunt eventus 230 C. Cf. Proll. c. VII.

Chryseros nomenclator, M. Aurelii libertus 264 C (n. 4).

Chrysippus Iovis horribilem cum Iunone concubitum narrat 210 C (n. 3).

Cisus 64 C.

Claudius imperator 266 D.

Cleanthes docuit vorare humanam carnem 196 C (n. 3).

Cleodemus 64 C.

Clitomachus deos esse negavit 202 A (n. 5).

- Clymenus** sub quo diluvium secundum 230 D.
- Coelum** 94 BCD. Oculis nostris indeprehensum 96 A (n. 22).
- Coenus** 66 C.
- Conflagratio mundi** 182 DA.
- Cogitationes** malae non minus vetitae quam mala opera 220 D (n. 2).
- Columnae Herculis** 190. n. 4.
- Concubitus incesti** legibus Graecorum et Romanorum vetiti 200 C (n. 12). Concessi ab Epicuro et Stoicis 200 B. 202 C.
- Conscientia uniuscuiusque deus** est, ut videtur nonnullis 54 B.
- Creatio ex nihilo** 16. n. 12. Ab omnibus prophetis docetur 78 B. Creat deus ex nihilo et ad arbitrium suum 93. n. 4. Creator omnium deus non esset, si materia esset infecta 54 C. Parum differret ab opificibus 56 D. Ut solus animam et motum dat, ita solus ex nihilo creat 56 D. Creavit omnia ex nihilo ut ex operibus cognoscatur 16 A.
- Creta** 52 A. Eius legislator 200. n. 6.
- Critias atheus** 204 A (n. 6).
- Cronus Titan Belo** aequalis aut idem ac Belus 268 C. 270 A.
- Cultus gentilis** vanitas 46 B (n. 6).
- Cybele** 32. n. 11. Eius lasciviae 210 C. Sacerdotum eius turpes actiones 32 C. Vectigalia et tributa pendet imperatori romano 32 C.
- Cyclopes nati ex diis, ex terra et coelo et mari factis** 62 A.
- Cyrus anno regni secundo Iudaeos dimisit** 258 D. Mandavit ut ablata vasa reponerentur in templo 260 A. Occisus a Tomyride 262 A (n. 2). Ol. LXII 262 A.
- D.
- Daemon** vocatur satanas 136 D. Daemones expellere possunt Christiani 74 C (n. 28). Ab iis correpti adiurantur per nomen veri dei 74 C (n. 28). Daemones adiurati fatentur se daemones esse, qui olim etiam in scriptoribus profanis operabantur 76 C. Et in simulacris tamquam dii 32 D (n. 12).
- Damphenophis rex Aegypti** 236 A.
- Danaus dictus Armafis** 240 D. Memoratur ut omnino antiquus 240 D.
- Daphne** 28 C.
- Darius** 260 AB.
- Decalogus** 212. n. 4.
- Deianira** 64 C. Ab ea gens Deianiris dicta 66 D.
- Deucalion** 230 D. Cur ita vocatus 232. n. 7. Idem ac Noachus 144 D.
- Deus** (θεός) unde dictus 12. n. 2. Caret principio, quia increatus est 12 C. Comprehendi nequit 16 B (n. 3). Eius forma nec dici potest nec oculis corporis videri 8 A. 10 A (n. 3). Maiestas dei innarrabilis 16 C. Eius unitas 74 A (n. 22). 274 A. Nullo loco circumscribitur 52 E. 118 A. Non est locus ubi quiescat 14. n. 7. Ipse est omnium locus 52 E (n. 15). Ipse sibi locus est 78. n. 2. Ubique est et omnia inspicit 52 E. Nulla re eget, quia increatus 78 B. Saeculis antiquior 78 B. Sempiternus 274 A. Immutabilis, quia increatus 54 A (n. 10). Quia immortalis 12 C. Altissimus et omnipotens 50 E. Altissimus, quia est supra omnia 14 D. Omnipotens, quia omnia tenet 14 D. Est pater, quia ante omnia 14. n. 4. Si pater dicitur, dicitur omnia 12. n. 11. Multivaria eius sapientia 20 B. Multa in terra operatur 40 B. 88 B. Omnia videt 176 B. Est benignissimus 10 A. Patiens 176 B. Benignus in pios, vindex impiorum 12 C. Semper perfectus manet, plenus omni potestate et intelligentia et sapientia et immortalitate et omnibus bonis 100 C. 102 C. Solus vere deus adorandus 34 DA (n. 1). Colendus sancto pectore 158 D. Eum Levi de causa nefas appellare 82 D. Videbimus eum pro meritis quum mortalitatem deposuerimus 24 B. Immortales videbimus immortalem 24 C. Videtur, si mentis oculi sunt aperti 6 B (n. 3). Ut aerugo in speculo ita peccatum obstat quominus deum videamus 8 C (n. 9).

Sancte viventes possumus eum videre 24 B. Deum ignoramus ob mentis caecitatem et cordis duritiam 22 A (n. 8). Eum videre non potest homo, qui cum universa creatura continetur manu dei 18 D. Ut granum mali punici videre nequit quae sunt extra corticem 18 C. Deum quomodo oculis carnalibus possumus videre qui solem non possumus intueri? 16 C. Videtur et cognoscitur ex providentia et operibus 16 B. 18 DA. 82 A. Ut anima ex motu corporis 16 B. Ut gubernator ex nave currente 16 B. Ut rex terrenus ex edictis et potestatibus et imaginibus 18 D. Est omnium creator 14 D. Ex nihilo mundum creavit, ut ex operibus cognoscatur eius maiestas 16 A. Hominem facere voluit cui innotesceret 78 B. — De deo philosophorum sententiae 54 BC.

Dii orti ex terra coelo mari sec. Hes. 62 D. Ex aqua sec. Hom. 56 A. Natu minores mundo Iuppiter Neptunus Pluto 58 B. 62 C. Immo et Saturnus 62 D. Dii si geniti, cur gigni et gignere desierunt? 50 A. Plures esse deberent quam homines 50 B. Inconstans de iis sententia philosophorum 202 D. 210 B. Alii ex atomis eos componunt, alii in atomos abire dicunt 202 D. Plato materiales facit 202 D. Nullos esse Clitomachus Critias Protagoras docent 204 A. Deorum nomina sunt hominum nomina 156 B (n. 3). Hominum mortuorum 28. n. 1. Dii sunt recentiores urbibus et regionibus et bellis 156 D. Tribuuntur iis concubitus horrendi et epulae carnis humanae 194 D. 202 D. 212 D. Eorum affectiones et scelera 28. 30. 68 B. Deorum matris actiones nefas ore efferre 32 C. Dii dum fiunt ab opificibus nullo in pretio sunt 48 C. Ubi vae niere in aliquam domum aut templum, adorant atque sacrificant et qui emerunt et qui fecerunt ac vendiderunt 48 C. Dii lapidei et lignei, ducti et fusi, ficti et picti 4 AB. Sunt simulacra et opera

manuum hominum 4 B. **Simulacra** et daemonia 32 CD (n. 12).

Diana Scythica 30 D.

Dies — vid. *Septimus*.

Diluvium duplex fingitur a profanis scriptoribus 230 D coll. 232. n. 1. In primo Deucalionem et Pyrrham fuisse dicunt, in secundo Clymenum 230 D. Solos campos diluvio inundatos fuisse existimat Plato et eos qui in montes fugerunt salvos fuisse 230 D. Haec omnia falsa 230 A. Quid Moses de diluvio dicat 234 CD.

Diogenae et **Dii** a Iove dicti 68 B.

Diogenes docuit vorare carnem humanam 196 C (n. 3). 198 D (n. 6).

Dionysius poeta de deo 176 B.

Domitianus imperator 266 D.

Draco 250 A.

E.

Ecclesiae catholicae sunt insulae, ad quas confugiunt qui salutem consequi cupiunt 98 A (n. 9).

Eden i. q. deliciae 123. n. 8.

Elii 30 A.

Empedocles nullum esse deum docuit 190 A (n. 5).

Endymion 30 D.

Epicurus deum esse negat 200 B. Providentiam tollit 190 A. Deum et providentiam negat 54 B. Stupra cum matribus et sororibus docet 200 B. 202 C.

Erebus ex Chao 92 D.

Error scriptorum gentilium 90 C. **Haeticorum** 100 B.

Euaenis gens Alexandrina 68 A.

Euhemerus summae vir impietatis 204 A (n. 8).

Eunous a quo gens Euaenis dicta 68 A.

Eunuchus a nonnullis Noachus vocatur 234 C (n. 12).

Euphrates 122 C.

Euripides asserit providentiam 72 AB. Loquitur de poenis sceleris infligendis 176 A. 180 CD.

Eva peccati origo 136 D. Eam **satanas** per serpentem allocutus 136 D. Hinc „Evan“ vocat, quum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

- Ex Chaldaea orti** 214 D. **Semen iustum hominum sanctorum** 214 C. **In Aegyptum abierunt secundum praedictionem** 214 D. **Ibi iniqui- lini annis 430 fuerunt** 214 A (n. 3). **Egressi sunt annis 313 ante Danaum** 242 B (n. 12). **Inde edu- ctis lex data, et post legem vio- latam missi prophetae** 216 AB. **Hi praedixerunt, si in pravis actio- nibus permanerent, captivos tra- ditum iri omnibus regnis** 216 B. **Id iam evenisse manifestum est** 216 B. **Hebraeorum iudices** 254 CD. 256 DA. **Reges** 256 AB.
- Heliopolis exstructa ab Hebraeis in Aegypto** 238 C.
- Hercules igni se tradidit** 28 C. **Ab eo Heraclidae** 68 B. **Herculis columnae** 190. n. 4.
- Hesiodus mundum creatum dixit** 58 B. **Sed a quo dicere non po- tuit** 58 B. **Creationem incepit a terra** 92 A. **Scrpsit genealogiam deorum** 188 C. **Deos vocavit qui mundo sunt natu minores** 58 B. **Avet a Musis ea discere quae scire non poterant** 60 A. **Nondum enim erant, immo neque earum pater** 60 A. **Chaos admisit et infectam materiam** 62 C. **Ex Chao Erebum Terram Amorem** 92 D. **Afflatus a Musis et ex impuro spiritu locu- tus** 74 C.
- Hieromus rex Tyriorum amicus Salomonis** 244 D. **Sese invicem quaestionibus exercebant** 246 D. **Servantur a Tyriis literae quas sibi invicem scribebant** 246 A.
- Hierosolyma olim Salem** 150 B.
- Hippias** 260 B.
- Historici gentiles initium duxe- runt a Cyro et Dario** 260 B. **De primis temporibus nihil accurate potuerunt scribere** 260 B. **Sacri scriptores longe illos antiquitate superant** 260 A.
- Homerus asserit providentiam** 70 A. **Animam post mortem super- esse docet** 184 C. **Multos in er- rorem induxit** 188 C. **Mundi deo- rumque ortum ex aqua repetit** 56 A. **Mentitur de urbium aedifican- darum initio** 140 D. **Afflatus a Musis et ex impuro spiritu locu- tus** 74 C.
- Homo a deo creatus** 26 A (n. 7). **Dei figmentum et imago** 14 A. **Liber et sui iuris** 132 D. **Eius causa mundus conditus** 15. n. 11. 108 D. **Dignitas hominis patet, quod hoc opus manibus dignum deus iudicaverit** 108 D (n. 8). **Quod quasi consilio indigeret di- xerit „Faciamus“** 108 D. **Nomina rebus creatis homo imponere non potuisset, nisi ea a creatore acce- pisset** 96 A (n. 21).
- Hyacinthus** 28 D.
- Hyllus** 64 C.
- I.
- Ida mons** 28 C. 50 C. 52 E.
- Idololatria orta ex verbis „Eri- tis sicut dii“** 134 B. **Nefas ado- rare stellas aut quidquam aliud nisi deum** 158 D.
- Ignis aeternus** 44 C. **Malis mi- natur Sibylla** 174 D.
- Immortalis non creatus Adamus neque mortalis** 130 C (n. 3. 4). **Immortalis anima** 24 C (n. 14). **Immortalitas cum beatitate aeter- na coniuncta donum dei** 132. n. 11.
- Immutabile est quidquid ingeni- tum** 56 C.
- Indi patres comedunt** 198 A (n. 10).
- Infantes indecorum est plus sa- pere quam aetas postulat** 126 C. **Ut aetate sic etiam sapientia qui- busdam gradibus crescimus** 126 C.
- Inimicorum amor** 222 B.
- Inspiratio** 218 A (n. 1). **Vid. Prophetae.**
- Insulae duplicis generis** 98 DA. **Habitari coeperunt postquam mul- tiplicati homines in terra** 154 C.
- Ioannes evangelista spiritu plenus** 120 C.
- Iosephus de bello iudaico** 248 D.
- Iphitus olympiades fertur insti- tuisse** 272 B (n. 13).
- Iudaea ex quo tempore sic dicta** 242 B.
- Iudaei etiam Hebraei** 214 C: quos vide.
- Iudices Iudaeorum** 254 CD. 256 DA.
- Iudicium deus fert iustum, suam cuique pro meritis mercedem tri- buens** 44 BC. **Benignus in pios, vindex impiorum** 12 C. **Quum pa-**

tiens sit, exspectat dum iudicet 176 B. Agnoverunt iudicium nonnulli poetae 174 D. Aeschylus aliique 176 AB. 178 B. Vid. *Supplicia*.
Iuno cum Iove turpiter concubuit 194 D (n. 11).
Iuppiter Olympius, Latiaris etc. 31. n. 6. Olim in monte Ida, nunc ubi sit ignoratur 50 CD. Coit cum sorore 28 C. Cum Iunone 194 D (n. 11). Eius adulteria 28 C. Stupra pueris infert 28 C. Metin deglutit 194 D. Diis scelerata convivium parat 194 D. Eius facinora a poetis decantantur pleniori ore 210 B. Sepulcrum Iovis in Creta 32. n. 8. 52. n. 16. Iuppiter Latiaris humanum sanguinem silit 210. n. 5. Iuppiter Tragoedus apud Romanos colitur 210 C (n. 7).
Iustitia 184 D. 218 A.

L.

Lagus 66 D.
Latiaris Iuppiter 32. n. 7. 210 n. 5.
Lex non causa est supplicii sed legis praetergressio 126 C. Legem dedit deus et prophetas misit 158 C. 216 AB coll. 98 D. 182 D. Universo mundo 214 C. Lex divina de V. T. 35. n. 9. Non potest verum disci, nisi deus doceat per legem 228 B.
Liberorum venditor 8 D (n. 13).
Liberum arbitrium 132 D.
Linguarum divisio 146 C.
Limus (?) fertur instituisse olympiades 272 B (n. 14). Cf. *Adenda*.
Locus omnium deus 52 E (n. 15). Ipse sibi locus 78. n. 2.
Logos spiritus dei et sapientia et virtus altissimi 80 C (n. 8). Erat ab aeterno cum patre, ac tum genitus est quum mundus crearetur 78. n. 6. Est progenies dei 10 B (n. 7). Filius patris 118 B. Non ut poetae fingunt deorum filios, sed logos semper existens et in corde dei insitus 118 B (n. 8). Erat consiliarius dei antequam quidquam fieret, est enim eius mens et prudentia 118 B. Quum deus voluit creare mundum, hunc

logon genuit 118 B. Non tamen ut logo vacuus fieret, sed cum logo suo semper erat 118 B (n. 11. 12). Logon propriis visceribus insitum genuit deus cum sapientia sua 78 B (n. 6). Proferens eum ante omnia 80 B. Eo usus est administro 80 C. Per eum deus creavit mundum 80 C. 118 A. Inde logos vocatur principium 80. n. 7. 82. n. 13. Est mundo dominans principium 10 A (n. 4). Deus per logon et sapientiam creavit mundum 22 B (n. 9). Per logon effecit ut aqua unum in locum conflueret 96 B. Lucens tamquam lucerna in clauso conclavi logos illuminavit orbem terrarum 96 D. Deus pater in loco inveniri non potest 118 A. Sed eius logos, quum deus sit et ex deo genitus, mittitur et in loco invenitur 120 C. Quum virtus sit et sapientia patris, personam patris assumebat 118 A (n. 5). Colloquebatur cum Adamo 118 A. Vid. *Trias*.

Ludi gladiatorum a Christianis non spectantur 224 D.
Lunae tres status 40 B (n. 17).
Hominis imago 100 C. 102 C.
Lux separatim a mundo facta 96 D.
Lycurgus 250 A.

M.

Maga 66 D.
Magistratibus obediendum 222 C.
Mali nihil a deo factum sed bona omnia 106 AB.
Manethos 236 A (n. 5). Multa contra Mosen nugatus 240 D. In temporibus designandis non accuratus 240 D. Iudaeos fuisse pastores et bellum gessisse cum Aegyptiis mentitur 242 B. Item ob lepram eiectiones ex Aegypto fuisse 240 D (n. 3).
Marcus Aurelius Verus 264 C: 266. n. 20.
Mare mundo simile 98 C. Dudum exsiccatum fuisset, nisi fluminum et fontium appulsu aleretur 98 C (n. 5). In mari insulae habitabiles ecclesias catholicas designant 98 DA. Insulis saxosis haereses designantur 100 A.

- Maro** 64 C. Ab eo gens Maronis dicta 68 A.
- Mars** hominum occisor 28 D.
- Massagetia** 262 A.
- Materia** a deo creata 82. n. 17. Si esset increata, deo esset sequalis 56 C (n. 10). Esset immutabilis 56 C.
- Matrimonium** legitimum esse Solon praecepit 200 C. Uxores esse communes idem praecepit 200 B. Matrimonium qui legitime contrahit contemnit parentes adhaerens uxori 136 D. Unicum Christianorum 224. n. 6.
- Melanippe** a Neptuno vitata 64 A.
- Melchisedecus** primus omnium sacerdotum dei 150 C.
- Meleager** 66 D.
- Menander** Ephesius scripsit Tyrriorum regum historiam 246 A. — Comicus asserit providentiam 72 A.
- Mephramuthosis** rex Aegypti 236 A.
- Mophres** rex Aegypti 236 A.
- Mercheres** rex Aegypti 238 B.
- Messes** Miammu[n] rex Aegypti 238 B.
- Metempsychosis** a Platone admissa 204 B. Iam a Pythagora 204 C.
- Motin** Iuppiter deglutit 194 D.
- Millenarium** regnum non videtur statuisse Theophilus 107. n. 10.
- Minerva** sinus amans 194 A.
- Minos** 250 A. Voluit uxores esse communes 200 B (n. 5).
- Miracula** post tempora apostolorum 38. n. 3. Simulacrorum 26 B (n. 8).
- Mithridates** Cyri satellites 260 A.
- Mors** inde a Caini scelere humanum genus pervasit 138 B (n. 8). Ex peccato tanquam ex fonte profuxit 128 D. Homo sibi eam contraxit non obediendo 128 D. 132 D. 134 D. Mortis auctor videtur deus, si mortalem Adamum creasset 130 C (n. 6). Mors in beneficii loco inflicta Adamo 128 D. Ne perpetuo esset peccatis obstrictus atque ut postea revocaretur castigatus 128. n. 1. Ut vas re-
- funditur et refringitur, idem homini mors offert 128 B (n. 7). Quodammodo confringitur, ut sanus in resurrectione inveniat 128 B.
- Moses** antiquior omnibus scriptoribus 270 D. Etiam Belo et Crono et bello Troiano 270 D. Nulle annis antiquior bello Troiano 244 C. 270 A (n. 10). Spiritu sancto afflante scripsit de mundi creatione 250 B. Ille locutus est per eum 142 C. Logos per eum locutus est velut per instrumentum 82 D.
- Mundus** a deo creatus 16 A. Per logon et sapientiam 22 AB (n. 9). Per logon 80 C. 108 D coll. 82. n. 13. Ex nihilo 16. n. 12. Propter homines 15. n. 11. 108 D. Deus enim ipse nulla re eget 78 B. Nonnulli mundum ante annos 153075 conditum dicant 226 C. Non est sphaericus 154 C. Nec quasi cubus 154 C (n. 10). Mundum nonnulli philosophi infectum et aeternam naturam dicant 54 B. 68 C. Eius originem ex aqua repetit Homerus 56 A. Ex ovo Aristophanes 64 B. Sex dierum operis descriptionem nemo est qui pro rei dignitate possit explicare 88 B. Verbis „in principio“ etc. indicat Moses materiam fuisse creatam 82. n. 17 coll. 56 C. Homo a solo initium facit aedificandi 92 A. Deus ab ipso caelo 94 B. Terra velut fundamentum 94 B. Tenebras nominat Moses, quia coelum aquas cum terra operiebat 94 C (n. 11). Spiritus, qui ferebatur super aquas, is est quem dedit deus ad viventium generationem, velut animam homini 94 C (n. 12). Spiritus similitudinem (locum) lucis occupabat 94 C (n. 13). Impediebat ne tenebrae proximum deo coelum tangerent 94 CD. Coelum instar fornicis terram solo assimilatum complectebatur 94 D (n. 15). Plantae ante luminaria creatae, ne a luminaribus esse dicerentur 100 B (n. 3). Sol dei imago, luna hominis 100 C (n. 6). Tres dies ante luminaria imago triadis 102 D. Quartus hominis imago 102 D. Astrorum dispositio-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

- vils 122 C. Paradisus homini formato praeparatus, ut in loco praestantissimo eum deus constitueret 120 D. Postquam homo formatus fuit, in paradiso eum posuit 110 C. In paradiso semel collocatus Adamus: iterum in eo collocabitur post resurrectionem et iudicium 128 A (n. 6). Veluti exilio damnatus ex paradiso pulsus est, ut aliquando revocaretur 128 A. Paradisum promittit bonis Sibylla 174 D (n. 65).
- Pater** si dicitur deus, omnia dicitur 12 B (n. 11). Dicitur^o pater, quia est ante omnia 14 D (n. 4).
- Pausanias** in templo Minervae paene fame necatus 260 B (n. 4).
- Peccatum** originem habet ab Eva 136 D. Ex peccato tamquam ex fonte fluxerunt miseriae vitae et mors 128 D. Peccata tenebras ofundunt quominus deum videamus 8 CD. Ut aerugo in speculo 8 C. Condonat deus 132. n. 11. Mundus dudum ob peccata defecisset, nisi habuisset legem et prophetas 98 D.
- Peitho** urbs exstructa ab Hebraeis in Aegypto 238 C (n. 21).
- Pelvis** ab Aegyptiis culta 31. n. 1.
- Perdiccas** 66 C.
- Persecutiones** 274 B.
- Pharao** 148 D. 242 B.
- Phidias** 30 A. 52 A.
- Philemon** 204 C. 208 B.
- Philippus** 66 C.
- Philosophi** non consentiunt cum scriptoribus 56 A (n. 1). Eorum de deo et providentia et mundo sententiae 54 BC. Furati sunt ex scriptura sacra, ut auctoritatem opinionibus suis conciliarent 42. n. 5.
- Phison** fluvius 122 C.
- Pindarus** de poenis sceleri infligendis 176 A.
- Pisis** simulacrum Iovis a Phidia factum 30 A. 52 A.
- Planetae** imago deficientium a deo 102 A.
- Plato** sapientissimus Graecorum videtur 226 C. Praeclarius inter philosophos videtur philosophatus esse 200 A. Fatetur se ex coniectura loqui 228 A (n. 11). Nugatur absurde 226 D. 272 C. Anorum viginti mille myriades numerat 260 C. Deum fatetur ingenitum et creatorem 54 C. Materiam quoque ingenitam dicit 54 C. Postquam deos existere dixit, eosdem ex materia constituit 202 DA (n. 3). Communes esse uxores praecipit 200 B. Admittit metempsychosin 204 B. De diluvio 228 A. 230 D.
- Pluto** rex tenebrarum 64 A.
- Poenitentia** 216 B.
- Poetae** nonnulli dixerunt homines pro meritis actionum a deo puniri 174 D. Furati sunt ex scriptura sacra 42. n. 5. 182. n. 18. A gentilibus studiose commemorantur 274 A.
- Poliuchus** Iuppiter 32 B.
- Posidonii** a Posidone (Neptuno) dicti 68 B.
- Propator** Iuppiter 32 B.
- Prophetae** apud Aegyptios 156 D. Apud Graecos Sibylla 78 A. 162 B. — Apud Hebraeos multi fuerunt 78 B. 162 A. Illiterati homines et pastores 162 A. Sancti et iusti 76 D (n. 2). Divinitus docti 76 D. Utpote ab ipso deo afflati 76 D. Dei fuerunt instrumenta 76 D (n. 3). Uno omnes spiritu locuti 160 C. De rebus innumeris eadem docuerunt, amica inter se et consona 162 A (n. 22). Dei cultum et vivendi rationem docuerunt 158 C. Pleni erant spiritu sancto 76 D (n. 1). 230 B. Is per Mosen et caeteros prophetas locutus est 142 C. 156 A. Per spiritum sanctum praeterita et praesentia et futura praedixerunt 42 D. coll. 78 A. Beneficio sapientiae quae a deo est locuti sunt de creatione mundi et caeteris rebus omnibus 78 A (n. 5). Logos dei descendebat in prophetas 80 C. Is locutus est per Mosen veluti per instrumentum 82 D. Prophetae et evangelistae consentiunt, quia omnes uno dei spiritu afflati fuerunt 218 A. Prophetiae eventu comprobatae auctoritatem prophetis conciliant in iis quae ad chronologiam spectant 230 C. Probant etiam futura eventura esse 78 A

(n. 7). In scriptoribus profanis operabantur daemones 76 CD coll. 77. n. 1. Vid. *Scripturae sacrae*.
Protagoras de diis 204. n. 7.
Providentia agnoscitur a Christianis, sed dei solius 212 D. Ex providentia et operibus deus cognoscitur 16 B. Homerus et Hesiodus et Orpheus instituti a divina providentia 230 B. De providentia inconstans philosophorum sententia 208 A. Eam tollunt Epicurus 54 B (n. 1). 190 A. Chrysippus 54 B (n. 1). Pythagoras 202 A. 204 C. Euhemerus 204 C. De ea pugnant inter se historici poetae philosophi 70 C. Negat Sophocles 70 A. Asserunt Aratus Homerus Simonides 70 DA. Euripides Menander 72 AB. Sophocles 74 B. Providentiam non solum in viventes sed etiam in mortuos agnoverunt philosophi et poetae 182 AB.
Ptolemaeus Soter 66 D. Evergetes 66 D. Philadelphus 66 D. Philopator 66 D. Is a Baccho genus ducebat 64 C.
Pyrha uxor Deucalionis 230 D.
Pythagoras sursum et deorsum peregrinatus 202 A. Eum adyta et columnae Herculis nihil iuverunt 190 A. Plurimum de diis laboravit 202 A. Non deum sed naturam definivit 202 A. Omnia fortuito evenire docuit 202 A (n. 4). 262 D. Providentiam negavit 202 A (n. 4). 204 C. Admisit metempsychosin 204 C.

R.

Religio — vid. *Christiani*.
Resurrectio a gentilibus non agnoscitur 36 C. Eam nolunt credere qui credunt Herculem vivere, etsi se ipse combussit 38 C. Aesculapium fulmine percussum in vitam revocatum 38 C. Resurrectio probatur ex primorum hominum creatione omniumque deinceps nascentium formatione 26. n. 7. Deus, quippe qui hominem iam semel fecerit, eundem repetita vice formare potest 26 A (n. 9). Alia argumenta sunt temporum et noctium et dierum vices

38 D (n. 4. 5). Seminum et fructuum fit quaedam resurrectio 38 D (n. 6). In resurrectionis exemplum luna renascitur 40 B (n. 16). 102 C (n. 9). Resurrectionem quamdam in se exhibent herbae semina plantae 98 C (n. 2). In exemplum futurae hominum resurrectionis 98 C. Resurget caro ut una cum anima fruatur immortalitate 24 C (n. 14). Tunc deum videbimus pro meritis, quum mortalitatem deposuerimus 24 B.
Rex a deo factus 34 D. Homo a deo constitutus ut iudicet 34 D. Colendus, non adorandus 34. n. 2. 35. n. 7. Quomodo colatur 34 A. Preces pro eo 34 D. Regum initium post diluvium 144 D. Antiquissimorum nomina 148—152.
Rhameses rex Aegypti 238 B. Rhameses alter 238 B (n. 18). — Rhameses urbs exstructa ab Hebraeis in Aegypto 238 C (n. 21).
Roma a Romulo condita Ol. VII a. 17 Cal. Maias 262 A (n. 3). Romanorum anni ab urbe condita usque ad mortem M. Aurelii 264 C. 266 D. Consules, tribuni, aediles annis 453 imperium obtinebant 264 B. Imperatores usque ad M. Aurelium (per annos 225) recensentur 264 C. 266 D.

S.

Sabbatum hebr. = hebdomas gr. 90 D (n. 13).
Sabassar Cyri satelles 260 A.
Sacerdotes a Melchisedeco in toto orbe initium acceperunt 150 C. Sacerdotum deos colentium actiones turpes 32 C.
Salem nunc Hierosolyma 150 B.
Salomo — vid. *Hieromus*.
Salus ubi contingat 98 A.
Sapientia spiritus sanctus 23. n. 9. 80. n. 6. 81. n. 9. 102. n. 10. 109. n. 5 coll. 224. n. 9. Dei progenies 10 B (n. 7). Deus per logon et sapientiam condidit omnia 22 B. Per eosdem vivificat 22 A. Sapientiae quae a deo est beneficio prophetae locuti sunt 78 A. Sapientia dicitur logos 80 C (n. 8).
Satanas, olim angelus, vocatur

- daemon et draco**, quia a deo fugitivus abscessit 138 A. Evam per serpentem allocutus 136 D. Hinc „Evan“ vocat, dum in hominibus a se correptis operatur 136 D (n. 14). Invidia stimulatus, quod Adamus viveret et liberos suscepisset, impulit Cainam ut occideret Abellem 138 B.
- Saturnus** 28 B. 58 B. 62 D. 194 D. Vid. *Belus*.
- Satyrus** demos Alexandrinorum enarrat 64 B (n. 6).
- Scientia bona est**, si quis apte utatur 124 A. Scientiae arbor non erat mortiferum, sed mandati praetergressio 124 A (n. 1).
- Scripturae sacrae antiquiores omnibus gentilium libris** 142 C. 240 C. 250 AB. 260 A coll. 268 C. 272 B. Legumlatoribus gentilium 250 A. Iove et bello Troiano 250 A. Earum antiquitas inde patet quod recens sit quidquid ex iis non desumptum 152 D. Non solum Moses sed et plerique post eum prophetae antiquiores scriptoribus profanis 248 D. 270 D. Vetus Testamentum = lex et prophetae 185 D coll. 98 D. Etiam = lex divina 35. n. 9. Vid. *Prophetae*.
- Semenuthi liber Apollonidis Horapii** 62 A.
- Septimus dies** omni hominum generi notus 90 D.
- Serapis** Sinope Alexandriam profugus 30 D.
- Serpens exosus et ventre serpens et terram edens** probat veritatem historiae Mosis 120 D.
- Sethos rex Aegypti** 240 C. Aegyptus ab eo dicta 240 C (n. 23).
- Sibylla** 50 B. Et reliqui prophetae 182 A. Apud Graecos ut prophetae apud Hebraeos 78 A. Apud Graecos et alias gentes 162 B.
- Turris eversionem et divisionem linguarum** memorat 146 C.
- Simonides** asserit providentiam 70 A. Futurum iudicium 180 C.
- Simulacra (deorum)** 48 C. Miracula perpetrant 26. n. 8. Vid. *Di*.
- Simylus** 208 A.
- Socrates** iurabat per canem et anserem et platanum et Aescula-
- pium et daemonia** 190 A (n. 6). Frustra mortem lubens oppetiit 190 A.
- Sol** exiguum elementum 16 C. Dei imago 100 C. Sol et stellae condita sunt ut hominibus ministrent 14 A (n. 11).
- Solon** tempore Cyri et Darii vixit 250 A (n. 4). Sanxit ut ex legitimo matrimonio filii nascentur 200 C.
- Soni inhonesti ab Aegyptiis culti** 30 A (n. 1).
- Sophocles** negat providentiam 70 A. Alibi agnoscit 74 B. Loquitur de poenis improborum 180 D.
- Spectacula** reiiciunt Christiani 223. n. 2. Cur? 224 D. In spectaculis praemia et merces actoribus 224 A.
- Spiritus sanctus** sapientia 102. n. 10. Dei progenies 10 B (n. 7). Locutus est in scriptoribus sacris et omnia praenuntiavit 156 A (n. 7). Ex spiritu impuro locuti sunt scriptores profani 74 C (77. n. 1). Vid. *Sapientia et Prophetae et Trias*. — Spiritus dei (tamquam anima mundi) omnem creaturam continet 17. n. 6. Et vivificat 22 A (n. 6). Terram nutrit 22 A. Eam ungit 36 C (n. 5). Hoc spiritu loquimur, hunc spiritum ducimus 22 A. Spiritus super aquas is est quem dedit deus creaturae, ut animam homini 94 C (n. 12). Tenuis cum tenui coniungebatur 94 C. Lucis similitudinem (locum) occupabat 94 C (n. 13). Is vero spiritus ipse cum universa creatura continetur manu dei 18 C. Spiritus dei, omnia permeans, deus iuxta nonnullos philosophos 54 B (n. 5).
- Staphylus** a quo gens Staphylis dicta 68 A.
- Status** esse deos et mira facere gentiles credebant 26. n. 8.
- Stoici** nonnulli negant deum esse aut, si sit, asserunt eum nullius curam gerere 52 A (n. 1). Incesta flagitia commendant 192. n. 6. Docent stupra cum matribus et sororibus 202 C (n. 13). Vorare humanam carnem 196 C (n. 3).
- Supplicia** impiis futura 42 A. Pro

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

- Veritatis ne minima quidem particula inter scriptores gentiles 90 C. 192 B. Si quid veri videntur dixisse, permixtum est errore 90 C. Cur veritatem gentiles non viderunt 274 AB. Qui a veritate aberrat ab errore pessum datur 100 B. Veritatis amator non ducitur sermonibus fucatis, sed sermoni adiunctum opus inquit 3. n. 4. Veritas in scriptis prophetarum 156 A.
- Verus imperator 266. n. 20.
- Vespasianus imperator 266 D.
- Vetus Testamentum lex et prophetae 182 D coll. 98 D. Lex divina 35. n. 9.
- Vitellius imperator 266 D.
- Vulcanus claudus et faber diis convivantibus ministrans 194 D.
- X.
- Xenophon 260 B.
- Xerxes 260 B.
- Z.
- Zacharias sub Dario 248 D.
- Zeno docuit vorare humanam carnem 196 C (n. 3).
- Zopyrus 260 B (n. 4).

III. Index locorum a Theophilo ad Autolyicum citatorum.

Designat c. caput et n. notam.

1. Scriptorum sacrorum *).

Genesis.			
	(lib. II. c. 29. n. 6.)		
1, 1.	lib. II. c. 10. n. 15.	5, 3—32.	lib. III. c. 24. n. 1.
—	lib. II. c. 13. n. 7.	7, 11—12.	lib. III. c. 19. n. 13.
1, 2.	lib. II. c. 10. n. 16.	10, 10—14.	lib. II. c. 31. n. 1.
1, 3.	lib. II. c. 13. n. 14.	11, 4.	lib. II. c. 31. n. 16.
1, 3 — 2, 3.	lib. II. c. 11. n. 1.	11, 7.	lib. II. c. 31. n. 17.
1, 5.	lib. I. c. 13. n. 20.	11, 10—26.	lib. III. c. 24. n. 10.
1, 14.	lib. I. c. 4. n. 10.	14, 1—6.	lib. II. c. 31. n. 28.
1, 26.	lib. II. c. 18. n. 3.	14, 18.	lib. II. c. 31. n. 37.
2, 1—2.	lib. II. c. 19. n. 1.	20, 2.	lib. II. c. 31. n. 39.
2, 4—5.	lib. II. c. 19. n. 2.	21, 5.	lib. III. c. 24. n. 19.
2, 6—7.	lib. II. c. 19. n. 11.	23, 10.	lib. II. c. 31. n. 41.
2, 8—9.	lib. II. c. 24. n. 5.	25, 26.	lib. III. c. 24. n. 21.
2, 8—25.	lib. II. c. 20. n. 2.	26, 1.	lib. II. c. 31. n. 40.
2, 9.	lib. II. c. 24. n. 1.	47, 9.	lib. III. c. 24. n. 21.
2, 10—14.	lib. II. c. 24. n. 9.	[49, 10.	Fragm. p. 327. n. 2.]
2, 15.	lib. II. c. 24. n. 18.		
2, 15—17.	lib. II. c. 24. n. 12.		
2, 23—24.	lib. II. c. 28. n. 8.		
3, 1—19.	lib. II. c. 21. n. 1.		
3, 5.	lib. II. c. 28. n. 4.		
3, 9.	lib. II. c. 26. n. 9.		
3, 10.	lib. II. c. 22. n. 6.		
4, 1.	lib. II. c. 28. n. 1.		
—	lib. II. c. 29. n. 2.		
4, 2.	lib. II. c. 29. n. 4.		
4, 9.	lib. II. c. 29. n. 10.		
4, 10—12.	lib. II. c. 29. n. 11.		
4, 17.	lib. II. c. 30. n. 1.		
4, 18—22.	lib. II. c. 30. n. 3.		

Dictum Noachi ἀρχαρον
lib. III. c. 19. n. 7.

Exodi.

1, 11.	lib. III. c. 20. n. 21.
4, 11.	lib. I. c. 14. n. 11.
12, 40.	lib. III. c. 10. n. 3.
20, 3—17.	lib. III. c. 9. n. 4.
20, 13—17.	lib. II. c. 35. n. 3.
23, 6—8.	lib. III. c. 9. n. 8.
23, 9.	lib. III. c. 10. n. 4.

Deuteronomii.

4, 19.	lib. II. c. 35. n. 7.
17, 3.	lib. II. c. 35. n. 7.

*) De multis locis, quibus Theophilus libros Ni Ti respicit, primus exposui in Illg.-Niedn. *Zeitschrift f. d. histor. Theologie* (Goth.) 1859. Fasc. 4. p. 617 sqq.

- Iudicum.**
3—16. lib. III. c. 24.
- IV. Regum.**
15, 29. lib. II. c. 31. n. 44.
17, 3. lib. II. c. 31. n. 44.
18, 13. lib. II. c. 31. n. 44.
- I. Paralipomenon.**
16, 26. lib. I. c. 1. n. 7.
— lib. I. c. 10. n. 12.
- Esdrae.**
1, 7—8. lib. III. c. 25. n. 21.
- Iobi.**
9, 8. lib. I. c. 7. n. 1.
9, 9. lib. I. c. 6. n. 7.
— lib. I. c. 6. n. 12.
34, 14. lib. I. c. 7. n. 6.
38, 18. lib. I. c. 7. n. 2.
- Psalmsorum.**
13, 1. 3. lib. II. c. 35. n. 19.
23, 2. lib. I. c. 7. n. 5.
32, 6. lib. I. c. 7. n. 10.
32, 7. lib. I. c. 6. n. 13.
44, 1. lib. II. c. 10. n. 6.
50, 8. lib. II. c. 38. n. 7.
64, 7. lib. I. c. 7. n. 3.
88, 9. lib. I. c. 7. n. 4.
93, 9. lib. I. c. 14. n. 11.
113, 4. lib. I. c. 10. n. 12.
— lib. II. c. 34. n. 6.
113, 4—5. lib. I. c. 1. n. 7.
113, 8. lib. I. c. 10. n. 13.
134, 7. lib. I. c. 6. n. 15.
— lib. II. c. 35. n. 14.
134, 15. lib. I. c. 10. n. 12.
— lib. II. c. 34. n. 6.
134, 15—17. lib. I. c. 1. n. 7.
134, 18. lib. I. c. 10. n. 13.
146, 4. lib. I. c. 6. n. 10.
- Proverbiorum.**
3, 8. lib. II. c. 38. n. 6.
3, 19—20. lib. I. c. 7. n. 11.
4, 25. lib. II. c. 35. n. 5.
4, 25—26. lib. III. c. 13. n. 4.
6, 27—29. lib. III. c. 13. n. 9.
8, 22. lib. I. c. 3. n. 7.
8, 27. 29. lib. II. c. 10. n. 11.
24, 21—22. lib. I. c. 11. n. 10.
- Cantici.**
[3, 9. Fragm. p. 327. n. 3.]
- Iesaiæ.**
1, 16—17. lib. III. c. 12. n. 2.
11, 6 sqq. lib. II. c. 17. n. 10.
30, 28. 30. lib. II. c. 38. n. 3.
31, 6. lib. III. c. 11. n. 10.
40, 21. 28. lib. I. c. 14. n. 8.
40, 22. lib. II. c. 13. n. 16.
40, 28. lib. II. c. 35. n. 11.
42, 5—6. lib. II. c. 35. n. 8.
45, 12. lib. II. c. 35. n. 10.
45, 22. lib. III. c. 11. n. 10.
55, 6—7. lib. III. c. 11. n. 5.
58, 6—8. lib. III. c. 12. n. 4.
66, 1. lib. I. c. 4. n. 7.
— lib. II. c. 22. n. 4.
66, 5. lib. III. c. 14. n. 2.
- Jeremiae.**
6, 9. lib. III. c. 11. n. 11.
6, 16. lib. III. c. 12. n. 6.
6, 29. lib. II. c. 35. n. 17.
10, 12—13. lib. II. c. 35. n. 14.
10, 13. lib. I. c. 6. n. 15.
10, 14—15. lib. II. c. 35. n. 17.
51, 15—16. lib. II. c. 35. n. 14.
51, 16. lib. I. c. 6. n. 15.
51, 17—18. lib. II. c. 35. n. 17.
Locus inc. lib. III. c. 12. n. 6.
- Ezechielis.**
18, 21—23. lib. III. c. 11. n. 6.
- Hoseae.**
12, 6. lib. III. c. 12. n. 9.
13, 4. lib. III. c. 12. n. 9.
14, 10. lib. II. c. 38. n. 15.
- Ioelis.**
2, 16. lib. III. c. 12. n. 10.
Locus inc. lib. III. c. 12. n. 10.
- Habacuci.**
2, 18—19. lib. II. c. 35. n. 21.
- Zachariae.**
7, 9—10. lib. III. c. 12. n. 14.
- Malachiae.**
4, 1. lib. II. c. 38. n. 2.
- Matthaei.**
5, 8. lib. I. c. 2. n. 9.
5, 28. lib. III. c. 13. n. 6.
5, 32. lib. III. c. 13. n. 7.
5, 44. 46. lib. III. c. 14. n. 3.
6, 3. lib. III. c. 14. n. 7.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

2. *Scriptorum profanorum.*

Aeschylī Fragm. inc. fab.	lib. II. c. 37. n. 10.
— — — inc.	lib. II. c. 37. n. 2.
Arati Phaen. 1—9.	lib. II. c. 8. n. 8.
Archilochī Fragm.	lib. II. c. 37. n. 6.
Aristonis —	lib. III. c. 7. n. 14.
Aristophanis Avv. 694.	lib. II. c. 7. n. 5.
[Aristotelis Met. I. c. 2.	lib. II. c. 38. n. 16.]
Berosi Fragm. (ap. Ios.)	lib. III. c. 29. n. 21.
Chryserotis Comment.	lib. III. c. 27. n. 10.
Diogenis Thyest.	lib. III. c. 5. n. 6.
Dionysii Fragm.	lib. II. c. 37. n. 8.
Euripidis Iph. in A. 396 sq.	lib. II. c. 37. n. 15.
— Belleroph.	lib. II. c. 37. n. 14.
— Thyest.	lib. II. c. 8. n. 15.
— — —	lib. II. c. 8. n. (18) 19.
— — —	lib. II. c. 8. n. 24.
— Fragm. inc. fab.	lib. II. c. 8. n. 17.
— — —	lib. II. c. 37. n. 4.
— — —	lib. II. c. 37. n. 5.
Herodoti I. c. 119.	lib. III. c. 5. n. 9.
— I. c. 216.	lib. III. c. 5. n. 10.
— III. c. 99.	lib. III. c. 5. n. 10.
Hesiodi Theog. 73—74.	lib. II. c. 5. n. 7.
— — 104—115.	lib. II. c. 5. n. 8.
— — 116—133.	lib. II. c. 6. n. 2.
Homeri Odys. 11, 108.	lib. II. c. 3. n. 12.
— — 11, 221.	lib. II. c. 38. n. 10.
— Iliad. 5, 340.	lib. I. c. 9. n. 6.
— — 14, 201 (302).	lib. II. c. 5. n. 3.
— — 16, 856.	lib. II. c. 38. n. 11.
— — 20, 216 sq.	lib. II. c. 30. n. 2.
— — 20, 242.	lib. II. c. 8. n. 13.
— — 21, 196.	lib. II. c. 5. n. 3.
— — 22, 362.	lib. II. c. 38. n. 11.
— — 23, 71.	lib. II. c. 38. n. 12.
Iosephi c. Ap. I. c. 16.	lib. III. c. 21. n. 15.
— — I. cc. 17—18.	lib. III. c. 22. n. 1.
— — I. cc. 19. 21.	lib. III. c. 29. n. 21.
— — I. c. 25.	lib. III. c. 21. n. 1.
— — I. c. 26.	lib. III. c. 21. n. 3.
Manethonis Fragm. (ap. Ios.)	lib. III. c. 20. n. 5.
— — —	lib. III. c. 20. n. 23.
Menandri Eph. Fragm. (ap. Ios.)	lib. III. c. 22. n. 9.
Menandri Com. —	lib. II. c. 8. n. 16.
— — —	lib. II. c. 37. n. 10 (12).
Orphei Testam.	lib. III. c. 2. n. 2.
Philemonis Fragm. inc. fab.	lib. III. c. 7. n. 12.
— — —	lib. III. c. 7. n. 31.
Pindari Nem. 4, 51—52.	lib. II. c. 37. n. 3.
Platonis De legg. III. p. 677 AB.	lib. III. c. 18. n. 2.
— — — III. p. 677 CD.	lib. III. c. 16. n. 7.
— — — III. p. 683 B.	lib. III. c. 16. n. 11.
— De rep. V. p. 457 C.	lib. III. c. 6. n. 3.
— — — V. p. 460 B.	lib. III. c. 6. n. 6.

Protagorae Fragm.	lib. III. c. 7. n. 7.
Satyri De demis alex.	lib. II. c. 7. n. 6.
Sibyll. Oracc. prooem.	lib. II. c. 36. n. 2.
— — — 36—38.	lib. II. c. 3. n. 5.
— — — III. 97—105.	lib. II. c. 31. n. 19.
— — — VIII. 5.	lib. II. c. 31. n. 25.
Simonidis Fragm.	lib. II. c. 8. n. 14.
— — —	lib. II. c. 37. n. 13.
Simyli Fragm.	lib. III. c. 7. n. 28.
Sophoclis Oed. Tyr. 978 sq.	lib. II. c. 8. n. 12.
— Fragm. inc. fab.	lib. II. c. 8. n. 21.
— — —	lib. II. c. 37. n. 16.
Thalli Fragm.	lib. III. c. 29. n. 3. 9.
Timoclis Fragm.	lib. II. c. 38. n. 9.
Tragici inc. Fragm.	lib. II. c. 37. n. 10 (11).

3. Loci quibus alii scriptores usi sunt.

Irenaeus Adv. haer. II. c. 6.	lib. I. c. 5. n. 8.
— — — III. c. 23.	lib. II. c. 25. n. 6; c. 26. n. 1.
— — — IV. c. 38.	lib. II. c. 25. n. 3.
Novatianus De trin. c. 2.	lib. I. c. 3. n. 3.
Lactantius Institt. I. c. 16.	lib. II. c. 3. n. 2.
— — — I. c. 23.	lib. III. c. 29. n. 9.
Chrysostomus Hom. 18 in Gen.	lib. II. c. 26. n. 1.
Ioannes Dam. Parall. p. 315.	lib. II. c. 27. n. 9.
— — — p. 339.	lib. I. c. 5. n. 8.
— — — p. 564.	lib. I. c. 1. n. 3.
— — — p. 785.	lib. I. c. 4. n. 2.
— — — p. 787.	lib. I. c. 5. n. 8.
Eudocia Violar. p. 49.	lib. II. c. 6. n. 17.

IV. Index scriptorum

in Prolegomenis et Adnotationibus allegatorum.

Numeri designant paginas.

1. Scriptorum veterum.

(Aliquot emend. aut expl.)

- Abydenus** 147. 148.
Aeneas Gaz. XVII. XIX.
Aeschylus 72. 176. 177. 178.
Alcuinus 278.
Alexander Alex. 79.
Ambrosius VIII. 93. 94. 97. 101.
124. 129.
Anastasius XX.
Antonius XXIV.
Apollinaris XVII.
Apollodorus 65.
Appollonius Aeg. 227. — **Rhod.** 234.
Aratus 70.
Archilochus 177.
Aristo 206.
Aristobulus 91.
Aristophanes com. 64. — **Byz.** 164.
Aristoteles expl. 185; 98. 155.
Arnobius 25. 48. 52. 69.
Arrianus 176.
Athanasius 13. 14. 79. 86. 278.
Athenaeus 265.
Athenagoras (Corp. Apoll. Vol. VII)
3. 4. 12. 14. 15. 17. 26. 28. 29.
30. 31. 42. 47. 48. 55. 64. 77.
80. 95. 108. 196. 197. 211. 221.
223. 224.
Augustinus 5. 6. 85. 131. 278.
Barnabas 107.
Basilius 15. 83. 93. 94. 97. 101.
105. 109. 318.
Beda Ven. 278.
Berosus 235. 273.
Celsus 147.
Chalcidius 139.
Chryseros 264.
Chrysostomus XXI. 15. 39. 93. 95.
97. 101. 109. 110. 117. 122. 128.
192. 318.
Cicero 28. 133. 155. 191. 202.
Clemens Rom. 31. 39. 47. 129. 139.
194. — **Alex. emend.** 257; 13.
16. 19. 25. 29. 48. 69. 82. 91.
97. 109. 123. 131. 137. 156. 165.
167. 191. 243. 249. 250.
Cosmas 155. 201.
Cyprianus VIII. 4. 52. 79.
Cyrillus Hier. 25. 39. — **Alex.** XX.
XXI. 15. 16. 109. 244.
Dinarchus 48.
Dio Cassius 3.
Diodorus 66. 68.
Diogenes Sin. 47. 198. — **Laert.**
47. 156. 190. 194. 197. 198. 202.
250.
Dionysius trag. 178.
Draco 153.
Epiphanius emend. 211, expl. 15;
39. 52. 123. 139. 163. 205.
Eudocia 63.
Eupolemus 147.
Euripides 72. 73. 176. 177. 180. 181.
Eusebius VI. XVI. XVII. XIX. 4. 13.
15. 24. 25. 32. 92. 101. 137. 147.
148. 165. 167. 243. 244. 248. 263.
271. 318.
Eustathius 89. 94.
Euthymius 8.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

Know Your Bible

Forgotten Books'
Full Membership
provides unlimited
access to more than
28,000 volumes of
Christian literature for
\$8.99/month

**HOLY
BIBLE**

Continue

*Fair use policy applies

- Suetonius** 21. 36.
Suidas 193.
Syncellus 66. 190. 248. 271.
Tacitus 5. 241.
Tatianus (Corp. Apoll. Vol. VI) 15.
 24. 29. 32. 35. 42. 49. 52. 65.
 80. 107. 141. 210. 226. 243. 269.
 273.
Tertullianus emend. et expl. 92; 4.
 5. 15. 21. 32. 33. 34. 36. 37. 39.
 41. 43. 54. 56. 76. 77. 79. 85.
 130. 132. 203. 242. 244.
Thaddaeus Pel. XXII.
Theodoretus 17. 25. 97. 126. 203. 318.
Theodorus Stud. XXI.
Theognis 72.
Theophylactus 8. 278.
Thucydides 19.
Timocles 183.
Tzetzes 123. 263.
Valentinus 131.
Virgilius 43. 263.
Xenophon 16. 191. 235.
Xiphilinus 266.
Zacharias XVII. XIX.
Zeno Veron. 39.

2. Scriptorum recentiorum.

- Alexandre** 50. 147. 164.
Allazzi 89. 90. 235.
Anger VII.
Ast 210. 228.
Augusti XXXVI.
Baguet 195.
Barth 164.
Baumgarten 81.
Baumgarten - Crusius XXXVII. 80.
 119. 125. 218.
Baur 79. 103.
Bayle 43.
Bernhardy 26. 53.
Bessarion XV.
Betty XXXV.
de la Bigne VIII. XXXIV.
Bill 133.
Bleek VII.
Bochart 235.
Boeckh XXVII. 235. 237. 238. 242.
Boissonade 21.
Bornemann 38.
Bremi 38.
Bretschneider 25. 44.
Brucker XXXVIII.
Buddeus XVI.
Bueus 266. 267.
Buherius 263.
Bull XXIX. 80.
Bünemann 5.
Bunsen 236. 238. 239. 240. 273.
Bullmann Ph. 3. 51. 199. — **Al.**
 XVIII. 3. 7. 24. 28. 41. 135. 151.
 182. 272.
Caillau XXXIV.
Canter 178.
Casaubonus XXXVIII. 264.
Castalio 164. 174.
Ceillier XLIV.
Cellarius 155.
Clauser XXXIII.
le Clerq 14. 76. 81. 91. 116. 155.
Clinton 65.
Cobet 12. 267.
von Coelln 103. 132.
Colomesius 116.
Combefis IX.
Comes (Natalis) 231.
Corder 318.
Cotelier XVI. 11. 12. 31. 52. 205.
Crell Sam. 118.
la Croze XXVIII. XXIX.
Cudworth 28.
Damm 14.
Daniel 79.
Davies XXVIII. 136. 186. 210.
Dechair 224.
Desprez 232.
Dindorf Lud. 49. 236. — **G.** 202.
 211.
Dobraeus 209.
Dodwell XXIX. XXXV. 38. 130. 131.
 143. 233. 266. 272.
Dorner 81. 118.
Doughtey 35.
le Duc XXVI.
Duncan 14.
Ebert 264.
Ehlers 22. 124.
Erfurdt 210.
Eschenbach 36.
Ewald 50.
Fabricius XVI. 52. 62. 190. 204.
 205. 232. 234. 236.
Fell XXVII.
Flower cf. Add.
Freund 32.
du Fresne 265.

- Friedlieb 50. 147. 164.
 Frise XXIV.
 Fritzsche C. F. A. 188.
 Gaisford 72. 177. 180.
 Gale 190.
 Gallaeus 174.
 Gallandi XXXI.
 Gardiner 157.
 Gataker 53. 73.
 Georgius XIX.
 Gesner XXIV.
 Gfrörer 169.
 Gieseler 28. 52. 78. 79.
 Götting 61. 77.
 Grabe IX. XXVIII. 83. 139. 143.
 Grabner XIV. 10.
 Graul 363.
 Grimm 8. 18. 91. 363.
 Gronovius 265.
 Grotius 9. 70. 73. 92. 133. 176.
 179. 206.
 Guillon XXXIV.
 Guyet 58.
 Hagenbach 11. 23.
 Halloix IX.
 Hase C. B. XXIII. 46. — C. 122.
 Heath 75.
 Heinichen 26.
 Heinrichs 27.
 Hermann 20. 25. 38. 61. 72. 178.
 179.
 Herald 34.
 Herold XXV.
 Heumann XXX.
 Heyne 67.
 Heyse 363.
 Hilgenfeld 15. 137.
 Höfling 363.
 Holmes(-Parsons) XV. 83. 87. 110.
 114. 115. 139. 144.
 Hosmann XXXV.
 Hudson XXVIII.
 Huet 43. 47.
 Humphry XXXII.
 Jablonski 149. 190.
 Jacob 38.
 Jacobitz 38.
 Jacobs 180.
 Kahnis XXXVIII. 10. 80. 81. 94.
 102. 224.
 Karsten 191.
 Kaye 37. 151. 225. 276.
 Kellner 243.
 Keuchen 232.
 Klotz 6. 25. 38. 135.
 Knobel 144. 213. 215. 236.
 Kontogones XLIV.
 Koppe 279.
 Kortholt XXVI.
 Krüger 38.
 Kühner 226.
 Küster XXIII. 198.
 Lachmann 3. 135. 162.
 Lampe 186.
 Lange S. G. XXXIX. 80.
 Latinus Latinus XXIV.
 Laurentius 265.
 Lepsius 236. 237. 239. 240.
 Liebel 177.
 Lipsius 279.
 Lobeck 3. 190. 194. 195. 265.
 Löffler 119.
 Lücke VII.
 Lumper XLIV.
 Maran XXX.
 Matthiae 53. 73. 125. 176. 177.
 Meier 79.
 Meineke 65. 67. 68. 69. 72. 74.
 180. 183. 205. 206. 208. 209.
 Menagius 191. 197. 250.
 Meursius 51. 62. 65. 227. 250. 269.
 Meyer 27. 38. 78. 225.
 Migne XXXI.
 Milles 26.
 Möhler XXXIX.
 Montfaucon IX. XX. 162.
 Morell XXV.
 Mosheim 37.
 Movers 191. 245. 247. 270.
 le Moyne 14. 76.
 Müller C. 63. 64. 65. 66. 67. 68.
 69. 227. 243. 246. 269. 273. 274.
 Münscher 10. 11. 37. 52. 80.
 Musgrave 75.
 Nägelsbach 235.
 Nauck 72. 73. 74. 176. 177. 178.
 180. 181. 199.
 Neander XXXVIII. 5. 80.
 Niebuhr B. G. 270. — Marc. 147.
 273.
 Nolte XXXII.
 Nourry XV. XXVI. XXX. XXXIII.
 XLIV. 149.
 Obbarius 36.
 Oberthür XXXI.
 Opsopoeus 169. 172. 173.
 Ostermeier XIV.
 Pachomius XX.
 Palaeocappa XX.
 Pape 14. 20. 26. 31. 65. 100. 171.
 Pasquet XIV.
 Pauly 73.

- Pearson XXIX. 14. 26.
 Pererius 271.
 Perizonius 146. 149.
 Permaneder XLIV.
 Petau XXIX. XXXV. 8. 15. 80. 94.
 109. 122. 131.
 Petit 205. 233.
 Pfanner 43. 47.
 Potter 137.
 Prileszky XXXIV.
 Pufendorf 9.
 Rabener 235.
 Reinesius 62. 203. 264.
 Reinisch 240.
 Reland 186.
 Reuss 119.
 Ritter H. XXXVII. 17.
 Rössler XXXVI.
 Rost 44. 46. 53. 123. 178. 368.
 Routh 82.
 de la Rue 280.
 Scaliger 232. 255. 265. 266. 267.
 Schäfer 38.
 Schelwig XX. XXIII. XXVIII.
 Schneidewin 71. 180.
 Schwartz 168.
 Scultetus XXXV.
 Selden 92. 256.
 Semisch 39. 135.
 Semler 81.
 van Senden XXXIX. 266.
 Simon R. 116.
 Souciet XXIX. 94 (Add.).
 Spanheim 35. 51. 191. 211. 245.
 Spencer 193. 196.
 Starkbaum 13. 210. 228.
 Stephanus H. 9. 17. 22. 32. 87. 65.
 89. 125. 127. 137. 146. 198. 202.
 234.
 Stieren 24. 126.
 Stillingfleet 47.
 Sturz 113. 135. 182.
 Suicer 13. 14. 77. 82. 89. 279.
 Sykes 24.
 Teller 24. 40.
 Thienemann XXXVI.
 Thilo 38. 122.
 Tholuck 8.
 Tillemont 4.
 Tischendorf XVIII. 2. 3. 7. 11. 87.
 88. 135. 137. 145. 162.
 Toup 68. 178.
 Tzschirner XXXVII. 79. 266.
 Uhlemann 30. 122.
 Valckenaer 180.
 Valentinelli V.
 Valesius 122.
 Vallarsi 279. 316.
 Varenius VIII.
 Vigerus 201.
 Des-Vignoles XXVII. 244. 247. 255.
 259. 271.
 Volkmann 165. 171. 172.
 Voss G. Io. XXXVIII. 64. — G. 272.
 — Is. 116. 199.
 Wagner 72. 73. 74. 176. 177. 178.
 180. 181. 206.
 Wahl 25. 159. 196. 226.
 Waitzmann XXXVI.
 Walch Io. G. XVI.
 Walpurger XLIV.
 Wesseling 13. 53. 118. 199. 242.
 de Wette 27.
 Windet 43.
 Winer XVIII. 11. 25. 26. 37. 44.
 46. 49. 154. 157. 194. 240. 269.
 Wolf. Io. Chr. XXVII.
 Ziegler 79. 102.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

τοικείας. — P. 255. n. 28: Eclon non fuit iudex Israelitarum sed rex Moabitarum, cui servierunt illi octodecim annis (Iudd. 3, 14). — P. 258. v. 8 Fell. et Humphr. ex μετοικεία fecerunt μετοικησία. Idem paullo post temere παροικησίας scripserunt; Humphr. insuper μετά pro μέτροι. — P. 268. v. 16 ἀρχαιότερα καὶ ἀληθέστερα scil. πάντων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, = ἀπάντων συγγραφέων, lib. II. c. 30. p. 106 C, lib. III. c. 16. p. 127 C, c. 20. p. 130 C: „nec res nostrae, ut quidam existimant, fabulosae et mendaces sunt, sed [omnibus scriptoribus vestris] utique antiquiores et veriores.“ — P. 272 (v. 2) n. 14 adde: Verba κατὰ δέ τινος ἀπὸ Λιμοῦ sunt glossema, quod in textum irrepsit. Coniecturam meam Ἡλεῖος pro vulg. Ἴλιος quod attinet, eadem fere commutatio deprehenditur lib. I. c. 10 (n. 4), ubi in Ven. pro ἡλείοις scriptum est ἡλίοις. Tum (v. 5) n. 16 cum scriptura τῶν παρ’ ἡμῖν πραγμάτων coll. c. 29 τὰ καθ’ ἡμᾶς. — P. 273. n. 22: Formam Βηρωσός egregius cod. Ven. gr. 343 supra laudatus ap. Tat. agnoscit. — P. 284. v. 4 p. *texter l. dexter*. — P. 317. n. 74 tolle punctum post prius „est“.